

SLR-L – 1

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Sem. – I) Examination, 2014
(CGPA Pattern)
MARATHI (Opt.) (Paper – I)
रामनगरी – राम नगरकर

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

सूचना: १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (योग्य पर्याय निवडा) :

१४

- १) 'रामनगरी' ला कोणाची प्रस्तावना आहे ?
(द.मा. मिरासदार/प्र.के. अत्रे/ पु.ल. देशपांडे/वसंत बापट)
- २) 'गड आला, पण सिंह गेला' या नाटकात म्हादबा काळे कोणती भूमिका करतो ?
(तानाजी मालुसरे/छ. शिवाजी महाराज/रायबा/जिजाऊ)
- ३) मुंबईला राहायला गेल्यावर रामची आई कोणता उद्योग करते ?
(बांगड्याचा/तमाशाचा/खाणावळीचा/भाजीपाल्याचा)
- ४) बोलताना नेहमी दादीचे केस उपटायची सवय कोणाला होती ?
(दशरथ धामणे/बाबूतात्या/विठोबा/मारुती)
- ५) रामचे लग्न कोणत्या गावी होते ?
(पारगाव/सारोळे/चिंचोली/पिंपळगाव)
- ६) एक मेच्या निमित्ताने कोणता कार्यक्रम आयोजित केला जातो ?
(महाराष्ट्र दिन/महाराष्ट्र दर्शन/ मुक्ती संग्राम/संयुक्त महाराष्ट्र)
- ७) गावोगावच्या जत्रेत तमाशाचा धंदा कोण करीत असे ?
(रामचा बाप/रामच्या आईचा बाप/मारुती सारोळकर/रामचा सासरा)

P.T.O.

- ८) नाटकाचा सराव करताना म्हादबा कोणती वस्तू बदलून आणतो ?
(जिरेटोप/तलवार/म्यान/सुरवार)
- ९) 'विच्छा माझी पुरी करा' यात राम नगरकरांनी केलेली भूमिका कोणती ?
(सोंगाड्या/हल्या/शाहीर/राजा)
- १०) रामने पेटी वाजवल्यावर कोणाच्या अंगात येते ?
(द्रौपदी/गोदाबाई/कौसल्या/भागू आक्का)
- ११) तुकाराम हा रामचा नात्याने कोण लागतो ?
(चुलता/मुलगा/भाऊ/आजोबा)
- १२) तेराव्याच्या जेवणावेळी लोकांनी केलेल्या आर्थिक मदतीला काय म्हणतात ?
(भोगवटा/आहेर/दुखवटा/बिदागी)
- १३) राम कोणती गाडी घेतो ?
(होंडा/सुझुकी/मारुती/सुवेगा)
- १४) 'रामनगरी' ची पहिली आवृत्ती कोणत्या वर्षी प्रकाशित झाली ?
(१९७५/१९७७/१९७८/१९८०)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

१४

- १) राम उखाणा घालून कोणते नाव घेतो ?
- २) बापाने इंग्रजी पेपर वाचायला सांगितल्यावर राम काय करतो ?
- ३) पोस्टातून रजा मिळविण्यासाठी राम आणि निळू फुले कोणती युक्ती वापरतात ?
- ४) रामला हुंड्यात काय काय दिले जाते ?
- ५) नवीन ब्लॉकमध्ये गेल्यावर रामच्या आईला आणि बायकोला कोणत्या गोष्टीचा आनंद होतो ?
- ६) रात्री बायकोला चोरून भेटण्याचा रामचा प्रयोग का फसतो ?
- ७) रामचा बाप श्याम पटवर्धन यांच्यावर का चिडतो ?
- ८) पारगावकर आणि पिंपळगावकर यांच्यातील भांडणाचे कारण कोणते ?

३. अ) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) : ८
- १) 'गड आला, पण सिंह गेला' यातील विनोद.
 - २) रामची चूच.
 - ३) रामचे वडील.
- ब) संदर्भासहित स्पष्टीकरण द्या (कोणतेही दोन) : ६
- १) “.. कुशाबा काळ्याच्या घराला आग लागली ना, तवा हे बेनं जन्माला आलं !”
 - २) “का रं, इठोबा, हाच का तुझा बँड ?”
 - ३) “समदी उपाशी मेली, तर चालतील, पर ह्या पोत्याला हात लावायचा नाय ! ”
४. 'रामनगरी' तील स्त्रीजीवन स्पष्ट करा. १४
- किंवा**
- 'रामनगरी' तील विनोदाची वैशिष्ट्ये सांगा.
५. राम नगरकरांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा. १४
-

SLR-L – 10

Seat
No.

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
(CGPA Pattern)
मराठी आवश्यक – सृजनरंग

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks :70

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा.

१४

- १) 'स्मृतिस्थळ' ह्या चरित्र ग्रंथामधून कोणाच्या चरित्राच्या अनुषंगाने स्मृती समाविष्ट होतात.
अ) नागदेवाचार्य ब) चक्रधरस्वामी क) गोविंदप्रभू ड) केशिराज बास
- २) विविध जाती धर्माच्या मुलांसाठी २२ वसतिगृहे बांधणारा राजा कोण ?
अ) वि. रा. शिंदे ब) राजर्षी शाहू क) म. फुले ड) सयाजीराव गायकवाड
- ३) 'पांढरे केस हिरवी मने' हा व्यक्तिचित्रण संग्रह कोणाचा ?
अ) वि. वा. शिरवाडकर ब) केशवसुत क) वि.द.घाटे ड) संत एकनाथ
- ४) 'जीवन लहरी' हा कविता संग्रह कोणाचा ?
अ) रा.ग.गडकरी ब) केशवकुमार क) अरुण कोल्हटकर ड) कुसुमाग्रज
- ५) 'गुडदाणी' या कथासंग्रहाच्या लेखकाचे नाव काय ?
अ) योगीराज वाघमारे ब) य.गो.जोशी क) अरविंद गोखले ड) पु.भा.भावे
- ६) ज्ञानेश्वरीचे दुसरे नाव काय ?
अ) चांगदेव पासष्टी ब) भावार्थदीपिका क) अमृतानुभव ड) पवना विजय
- ७) चोखोबांच्या नावावर सकलसंथगाथेत मूळ अभंग संख्या किती ?
अ) ३४५ ब) ६२ क) १८८ ड) २४

P.T.O.

- ८) भावार्थ रामायण हा कथात्मक ग्रंथ कोणाचा ?
 अ) संत ज्ञानेश्वर ब) संत तुकाराम क) संत रामदास ड) संत एकनाथ
- ९) राष्ट्रसंत तुकडोजी यांनी कोणता व्यवसाय करून मातेचा सांभाळ केला ?
 अ) शिवणकाम ब) घरकाम क) हमाली ड) सुतारकाम
- १०) कवी इंद्रजित भालेराव यांचे जन्मगाव कोणते ?
 अ) सारोळे ब) रिधोरे क) यावली ड) कुचकुडे
- ११) कार्यालयामध्ये आलेल्या पत्रावर कोणता क्रमांक नोंदवतात ?
 अ) संदर्भ क्र. ब) विषय क्र. क) आवक क्र. ड) जावक क्र.
- १२) आकाशवाणीवरील जाहिरातीचे माध्यम कोणत्या प्रकारचे असते ?
 अ) दृक ब) दृक-श्राव्य क) श्राव्य ड) यापैकी नाही
- १३) इंटरनेटद्वारे केलेल्या खरेदी व विक्रीला काय म्हणतात ?
 अ) ई-कॉमर्स ब) ई-मेल क) विकीपिडिया ड) ई-रिडिंग
- १४) ई-मेल म्हणजे काय ?
 अ) पत्र व्यवहार ब) इंटरनेटवरील पत्रव्यवहार
 क) इंटरनेटवरील वाचन ड) इंटरनेटवरील खरेदी

२. दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात).

१४

- १) राजर्षी शाहूच्या मते दिवसेंदिवस लोक मोठ्या शहरात का स्थलांतरीत होतात ?
- २) मराठी मनाचा स्थायीभाव कोणता ?
- ३) स्वतःच्या क्रोधाविषयी आप्पासाहेब बेलवलकरांचे मत कोणते ?
- ४) विंचवाच्या चावण्यावर भारुडामधून नाथांनी सांगितलेला उतारा कोणता ?
- ५) ग्रामसुधारणेचे दोन मूलमंत्र सांगा.
- ६) केशवसुतांच्या कवितेचे दोन विशेष सांगा.
- ७) कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे उपप्रकार सांगा.
- ८) जाहिरात लेखनाचे घटक कोणते ?

३. लघुत्तरी प्रश्न : टीपा लिहा (कोणतेही दोन).

८

अ) टीपा लिहा.

- १) मराठी माणसाचे सद्गुण कोणते ? विवेचन करा.
- २) 'म्हातार दामपूर्वक भटोबासी मार्गते प्रार्थने' या स्मृतीचे वाङ्मयीन महत्व विशद करा.
- ३) दूरदर्शनसाठी जाहिरात मसुदा लेखन करताना महत्वाच्या गोष्टी कोणत्या ?

ब) लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण (कोणतेही दोन).

६

- १) "कोण तो सोवळा, कोण तो ओवळा ?
दोन्हींच्या वेगळा विठ्ठल माझा"
- २) तेवढ माणुसकीच पेव
संगं नेता आलं असतं
तर किती बरं झालं असतं
- ३) "कारखान्यात ज्वारी पिकत नाही
अन् कारखान्यातला माल तुम्हीही फुकट विकत नाही"

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न.

१४

'जगावं की मरावं, हा एकच सवाल आहे' या नाट्य उताऱ्याचे वाङ्मयीन महत्व विशद करा.

किंवा

कार्यालयीन पत्रव्यवहार म्हणजे काय ? ते सांगून व्यक्तीने कार्यालयाला पाठवलेल्या पत्राचा नमुना लिहा.

५. शेतकरी जीवनातील वास्तव 'सांगा माझ्या बापानं' या कवितेच्या आधारे उलगडून दाखवा.

१४

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Optional) (Paper – I) (Old)
Introduction to Literature

Day and Date : Monday, 10-11-2014

Max Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative :
 - 1) The girl in the story 'The Nightingale and the Rose' thought that _____ are more valuable than flowers.
a) jewels b) clothes c) books d) medals
 - 2) The narrator returned the pair of walking-boots because they
a) pinched b) creaked c) wore out d) faded
 - 3) Woodfield was very much surprised when his boss took out a bottle of _____ from the cupboard.
a) medicine b) poison c) whisky d) scent
 - 4) The narrator met the lady in the story 'The Luncheon' at _____ for the second time.
a) the play b) the station c) the mall d) the hotel
 - 5) The narrator in 'Araby' liked 'The Memoirs of Vidcoq' because the book
a) was very interesting b) had yellow leaves
c) was written in simple language d) had a lot of pictures
 - 6) Johnsy, during her illness, looked out of the window at
a) a brick wall b) an ivy vine c) an old building d) the clouds

- 7) The lady in 'The Luncheon' advised the narrator that he should never eat
- more than one thing at a time
 - fried food
 - junk food
 - at any hotel
- 8) Mr. Behrman died of
- pneumonia
 - cancer
 - tuberculosis
 - flu
- 9) Mrs. Mercer in 'Araby' collected
- old coins
 - used stamps
 - antics
 - old books
- 10) The fly in 'The Fly' had fallen into
- a pan
 - an ink pot
 - a water pot
 - soup
2. Define the following literary terms/concepts (**any five**) : **10**
metaphor, satire, allegory, climax, pathos, simile.
3. A) Write short answers to the following questions (**any two**) : **6**
- Justify the title of the story 'The Fly'.
 - Comment on the pathos in 'Quality'.
 - What was the doctor's opinion about Sue's sickness ?
- B) Answer the following questions in brief. (**any two**) **4**
- How was the back- drawing room in 'Araby' ?
 - Why did the girl reject a red rose offered by the student ?
 - Sketch the character of the old Woodfield.
4. Write an answer to the following (**any one**) **10**
- Write a critical appreciation of the story 'The Fly'.
 - Describe the end of the story 'The Last Leaf'.
5. Discuss the characteristics of the short story elaborating them with the stories you studied. **10**
-

SLR-L – 101

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
HINDI (Optional) (Paper – I) (Old)
साहित्य विविधा एवं व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) ब्राह्मण होकर भी श्मशानों में शवों का क्रियाकर्म करने के कारण उन्हें _____ कहा जाता है।
- 1) महापंडित 2) महाशुद्र 3) महाराज 4) महामंत्री
- 2) 'जहाँ आकाश दिखाई नहीं देता' के लेखक _____ हैं।
- 1) प्रेमचंद 2) रविन्द्रनाथ ठाकुर
3) विष्णु प्रभाकर 4) प्रभाकर माचवे
- 3) ओमप्रकाश वाल्मीकि को उनके स्कूल के हेडमास्टर _____ ने स्कूल का मैदान साफ करने को कहा था।
- 1) कालीराम 2) मोहनराय 3) कालीचरण 4) रामशरण
- 4) रवीन्द्रनाथ ठाकुर को उनके _____ काव्यसंग्रह के लिए नोबेल पुरस्कार मिला था।
- 1) कामायनी 2) गीतावली 3) गीतांजली 4) कवितावली
- 5) गोस्वामी तुलसीदास जी अपनी पत्नी _____ के उपालंभ से रामभक्ति में लीन हुए।
- 1) अंजली 2) मीरा 3) रत्नावली 4) रत्ना

P.T.O.

6) कवि रहीम को हिन्दी साहित्य में _____ के प्रणेता के रूप में श्रेष्ठ स्थान प्राप्त है।

- 1) नीतिकाव्य 2) रीति काव्य 3) भक्ति काव्य 4) वीर काव्य

7) वचन गयो नहं आवई है, _____ कल फिर आया।

- 1) नख 2) केश 3) नाक 4) सीस

8) 'जूठे पत्ते' कविता में कवि विषमता निर्माण करनेवाले _____ का गला घोटना चाहता है।

- 1) नेता 2) ईश्वर 3) मनुष्य 4) धनिक

9) द्याव पर _____ छिडकना।

- 1) दवाई 2) पानी 3) नमक 4) तेल

10) वह इष्ट देव के मंदिर की _____ सी।

- 1) आरती 2) मूर्ति 3) माला 4) पूजा

2. कोष्ठक में दी गई सूचनाओं के अनुसार वाक्य में परिवर्तन कीजिए। (किन्हीं पाँच) :

10

- 1) आँखें चुराना (अर्थ बताइए)
- 2) लोहे के चने चबाना (अर्थ बताइए)
- 3) उलटा चोर कोतवाल को डाँटे (अर्थ बताइए)
- 4) भागले चोर की लंगोटी भली (अर्थ बताइए)
- 5) 42 (अंक को शब्दों में लिखिए)
- 6) उनहत्तर (अंक में लिखिए)

3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए।

10

- 1) 'दो दिन से कोई मुरदा ही नहीं आया। तीसरे दिन आया भी तो वह भी लावारिस। बड़ी मुश्किल से लकड़ी के पैसे जुटा पाए थे अर्थी को कंधा देने वाले।

- 2) चाचा बस अड्डे की भीड पार करा दो मेरे स्कूल की छुट्टी का समय है। मेरे स्कूल के साथी यह के जाते हुए देखेंगे तो वे मुझे स्कूल में तंग करेंगे।
- 3) 'ऐसा चाहौं राज में, जहाँ मिले सबन कौ अन्न।
छोट बडों सभ सम बसैं, 'रविदास' रहे प्रसन्न ॥
4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए। 10
- 1) कवि रहीम ने संकलित दोहों द्वारा कौनसा संदेश दिया है ?
- 2) 'जूठे पत्ते' कविता द्वारा नवीनजी ने कौनसे क्रांतिकारी विचार व्यक्त किए हैं ?
5. 'अधिकार का रक्षक' एकांकी में वर्तमान राजनीति पर व्यंग्य किया गया है। स्पष्ट कीजिए। 10
-

VIII) In the modern times, _____ have got more importance in the process of socialization of an individual.

- A) Mass medias B) Written laws C) Beliefs D) Traditions

IX) Social change is a _____ process.

- A) Static B) Formal C) Irregular D) Continuous

X) Atleast _____ individuals are necessary for the creation of a social group.

- A) One B) Three C) Four D) Two

2. Write short answers of **any four** :

8

- 1) Can any type of change in society be called the social change ?
- 2) What is the Reference Group ?
- 3) What are the bases of the classification of social groups ?
- 4) What is the concept of social mobility ?
- 5) What are the obstacles of social change ?
- 6) 'Laughter club' has become a social need of which society ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- 1) Objectives of socialization.
- 2) Two characteristics of social groups ?
- 3) Agencies of social control.
- 4) Causes of social deviance.
- 5) In-groups and out-groups.
- 6) Importance of social control.

4. What is the concept of socialization ? Explain the social importance of the process of socialization.

10

OR

Define social groups and analyze the characteristics of the primary social groups.

5. What is the social change ? Which are the major factors responsible for social change ?

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पूर्ण करा :

१०

१) सामाजिकरण _____ वळण लावते.

अ) संस्थेला ब) संघटनेला क) कार्याला ड) व्यक्तीला

२) प्राथमिक समूहांच्या समाजदांतील 'आम्ही भावना' प्रथमतः कोणी महत्त्वाची मानली ?

अ) विल्यम सम्नर ब) जॉर्ज सिमेल क) हर्बर्ट स्पेन्सर ड) चार्ल्स कूले

३) मूलतः सामाजिक परिवर्तन म्हणजे समाजाच्या _____ बदल होत.

अ) कार्यातील ब) संस्थेतील क) रचनेतील ड) संघटनेतील

४) दुय्यम सामाजिक सहूहांतील संबंध हे _____ स्वरूपाचे असतात.

अ) वैयक्तिक ब) सर्वसमावेशक क) औपचारिक ड) अनौपचारिक

५) सामाजिक विचलन हे व्यक्तीचे _____ स्वरूपाचे वर्तन असते.

अ) रचनात्मक ब) विघटनात्मक क) आदर्शात्मक ड) सकारात्मक

६) औपचारिक आणि अनौपचारिक सामाजिक नियंत्रण हे सामाजिक नियंत्रणाचे दोन _____ आहेत.

अ) कार्ये ब) प्रकार क) उद्दिष्ट्ये ड) समस्या

७) _____ हा सामाजिक परिवर्तनाचा जबाबदार असणारा प्रमुख घटक होय.

अ) तंत्रज्ञान ब) धर्म क) संस्कृती ड) कायदा

८) आधुनिक काळात व्यक्तीच्या सामाजीकरणा मध्ये _____ यांना खूप महत्त्व लाभले आहे.

अ) जनसंपर्क माध्यमे ब) लिखित कायदे

क) श्रद्धा ड) रूढीपरंपरा

९) सामाजिक परिवर्तन ही एक _____ प्रक्रिया आहे.

अ) स्थीर ब) औपचारिक क) अनियमित ड) निरंतर

१०) सामाजिक सहूहांच्या सनिर्मिती साठी किमान _____ व्यक्तींची आवश्यकता असते.

अ) एक ब) तीन क) चार ड) दोन

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात द्या :

८

- १) समाजातील कोणत्याही बदलाला सामाजिक परिवर्तन म्हणता येईल का ?
- २) संदर्भ समूह म्हणजे काय ?
- ३) सामाजिक समूहांच्या वर्गीकरणाचे आधार कोणते आहेत ?
- ४) सामाजिक गतिमत्त्वाची संकल्पना काय आहे ?
- ५) सामाजिक परिवर्तनाचे अडथळे कोणते ?
- ६) 'हास्य मंडळ' ही कोणत्या समाजाची एक सामाजिक गरज आहे ?

३. कोणत्याही चार टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

- १) समाजीकरणाची उद्दिष्ट्ये.
- २) सामाजिक समूहांची दोन वैशिष्ट्ये.
- ३) सामाजिक नियंत्रणाची साधने.
- ४) सामाजिक विचलनाची कारणे.
- ५) अंतःसमूह आणि बहिःसमूह.
- ६) सामाजिक नियंत्रणाचे महत्त्व.

४. समाजीकरणाची संकल्पना काय आहे ? समाजीकरण प्रक्रियेचे सामाजिक महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सामाजिक समूहांची व्याख्या द्या, आणि प्राथमिक सामाजिक समूहांची वैशिष्ट्ये विशद करा.

५. सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय ? सामाजिक परिवर्तनाला जबाबदार असणारे प्रमुख घटक कोणते ? १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH COMPULSORY (Old)
Realms of Gold

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative. 10

- 1) _____ had purchased the ticket of Vivekananda to go to America.
a) Maharaja of Khetri b) Maharaja of Jaipur
c) Maharaja of Jodhpur d) Maharaja of Baroda
- 2) The first session of the parliament of religion was opened on
a) 11 September 1893 b) 12 September 1893
c) 18 September 1893 d) 28 September 1893
- 3) It is only _____ people who take remarks too literally.
a) true b) cunning c) stupid d) wealthy
- 4) The photographer crawled back into the
a) room b) machine c) studio d) big hall
- 5) The tenant in the poem 'Ballad of the land lord' is _____ man.
a) an Indian b) a White man c) a Negro d) a Spanish
- 6) The Champak tree will provide annual flowers to
a) the daughters and daughters' daughters
b) to children
c) to herself
d) to neighbour
- 7) Soumya _____ Geography in a High-School.
a) teaching b) taught c) taughted d) teaches
- 8) I _____ my friend last year.
a) have met b) have been meeting
c) had met d) am meeting

- 2) Following Pie-diagram represents the assets of a management institute from 2003 to 2007. Study the diagram and write a paragraph on it.

- 3) You have to go to Singapore to work on a software project for your company in Mumbai. Send an e-mail message to Kunal Travels (address; Kunal_tours@travelww.com.). Ask them to make arrangements for your air ticket and stay at Singapore. Mention all the details of your tour.

4. Answer **any one** of the following questions.

10

- A) Read the following passage and make the note of important points in suitable format :

Pheasants are shy, charming birds known for their brilliant plumage. These beautiful birds occupy an important niche in nature's scheme of things. Of the 900 bird species and 155 families, the pheasants belong to the order *Galliformes* and family *Phasianidae*. The *Galliformes* are known as game birds and this includes, pheasants, partridges, quails, grouse, francolins, turkeys and megapodes. There are 51 species of pheasants in the world and these are

shown in the identification chart brought out by the Environment Society of India (ESI). The purpose of this chart is to create awareness among members of the school ecoclubs under the National Green Corps (NGC) of the Ministry of Environment and Forests, Government of India.

Except for the Congo Peafowl, all the other pheasants are from Asia. Scientists believe that all pheasants originated from the Himalayas, and then scattered into Tibet, China, Myanmar, South and South East Asian countries as well as the Caucasus Mountains. The jungle fowl and the peafowl spread to South India and Sri Lanka long before the early settlers established themselves in the Indo-Gangetic plain. About a third of all the pheasants in the world are found in India. The male blue peafowl (the peacock) is the best known member of the pheasant family and is India's national bird. It occupies a prominent place in India's art, culture and folklore.

B) Write a report of the activities of English Literary Club of your college.

5. As a secretary of your college literary Association, write a letter to invite an eminent person to deliver a talk and guide the students of your department.

10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (Old)**

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : **10**

- 1) A Hypothesis is _____
(Supposition, Imagination, Final conclusion, Useless in research)
- 2) There are _____ kinds of laws.
(Two, Three, Four, Five)
- 3) Direct is one of the source of _____
(Proof, Explanation, Hypothesis, Verification)
- 4) Key board is a part of _____
(T.V., D.V.D., Computer, Radio)
- 5) AIDS is invented in _____
(India, America, Russia, China)
- 6) The Rules of _____ are unchangeable.
(Government, Society, Nature, Family)
- 7) Verification is necessary after formulation of _____
(Hypothesis, Proof, Explanation, None of these)
- 8) Indian economy is based on _____
(Industry, Commerce, Agriculture, Religion)
- 9) _____ is one of the condition of good hypothesis.
(Self-consistent, Falsity, Contradiction, Ambiguous)
- 10) There are _____ ways of verification of hypothesis.
(Five, Four, Three, Two)

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) What is Law ?
 - 2) What is generalisation ?
 - 3) What is the function of computer ?
 - 4) What is meant by AIDS ?
 - 5) What is biotechnology ?
 - 6) Is internet useful for investigation ? Explain.
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Hypothesis.
 - 2) Indirect verification.
 - 3) Population control.
 - 4) Uses of computer.
 - 5) Information Technology.
 - 6) Law of nature.
4. Explain the conditions of valid hypothesis. 10
- OR
- Write an essay on 'AIDS' awareness.
5. Distinguish between verification and proof of hypothesis. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) अभ्युपगम हे _____ आहे.
(गृहितक, कल्पना, अंतिम निष्कर्ष, संशोधनात निरूपयोग)
 - २) नियमाचे _____ प्रकार आहेत.
(दोन, तीन, चार, पाच)
 - ३) प्रत्यक्ष हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(सिद्धता, उपपादन, अभ्युपगम, प्रचिती)
 - ४) कि बोर्ड हा _____ एक भाग आहे.
(टि.व्ही., डि.व्ही.डी., संगणक, रेडिओ)
 - ५) एडसचा शोध _____ मध्ये लागला.
(भारत, अमेरिका, रशिया, चीन)

- ६) _____ नियम अपरिवर्तनीय आहे.
(शासन, समाज, निसर्ग, कुटुंब)
- ७) _____ केल्यानंतर प्रचिती आवश्यक आहे.
(अभ्युपगम, सिद्धता, उपपादन, यापैकी नाही)
- ८) भारतीय अर्थव्यवस्था ही _____ वर अवलंबून आहे.
(उद्योग, व्यापार, शेती, धर्म)
- ९) _____ ही युक्त अभ्युपगमाची एक अट आहे.
(स्व-सुंगतता, असत्यता, व्याधात, संदिग्ध)
- १०) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे _____ मार्ग आहे.
(पाच, चार, तीन, दोन)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) नियम म्हणजे काय ?
- २) सामान्यीकरण म्हणजे काय ?
- ३) संगणकाचे कार्य काय आहे ?
- ४) एड्सचा अर्थ काय आहे ?
- ५) जैवतंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ६) संशोधनाकरिता इंटरनेट उपयुक्त आहे कां ? स्पष्ट करा.

८

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

- १) अभ्युपगम.
- २) अप्रत्यक्ष प्रचिती.
- ३) लोकसंख्या नियंत्रण.
- ४) संगणकाचा उपयोग.
- ५) माहिती तंत्रज्ञान.
- ६) निसर्ग नियम.

१२

४. युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.

किंवा

‘एड्स’ जाणीव जागृती यावर निबंध लिहा.

१०

५. अभ्युपगमाची प्रचिती आणि सिद्धता यातील भेद स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – II) (Old) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Compulsory)

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : **10**
- 1) _____ % of Indian people are engaged in agriculture occupation.
a) 70 b) 40 c) 50 d) 20
 - 2) Tissue culture is the offshoot of _____
a) Nano Technology b) Information Technology
c) Bio Technology d) None of these
 - 3) Intensity of _____ is measured in decibel unit.
a) sound b) soil c) water d) air
 - 4) _____ rain occur due to the reaction of sulfur dioxide with micro particles in atmosphere.
a) Drizzle b) Hail c) Snow d) Acid
 - 5) _____ invented the Telegraph.
a) Bell b) Morse c) Markoni d) Edison
 - 6) The first computer came to India in the year _____
a) 1950 b) 1970 c) 1965 d) 1985
 - 7) _____ vitamin dissolves in water.
a) D b) E c) A d) B

8) Abnormal uncontrolled growth of cells is a main cause of _____ disease.

- a) Blood pressure b) Cancer
c) Osteoarthritis d) None of these

9) India has _____ kilometers of seashore.

- a) 6500 b) 5500 c) 4500 d) 7500

10) 'Survey of India' is situated at _____

- a) Deharadoon b) Mumbai c) Delhi d) Chennai

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Write the types of chemical fertilizers.
- 2) State the causes of water pollution.
- 3) State the various applications of computer.
- 4) State the problems of modern agriculture.
- 5) Write the types of vitamins.
- 6) Write the objectives of Indian Agriculture Research Institute.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Bio-technology
- 2) Sound Pollution
- 3) Internet
- 4) Geographical Information System
- 5) Television
- 6) Carbohydrates.

4. Describe various methods of weed control.

10

OR

What is allergy ? State the measures for allergy.

5. Give in details the causes, consequences and measures of soil pollution.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) भारतातील _____ % लोक शेतीव्यवसायात आहेत.
अ) ७० ब) ४० क) ५० ड) २०
- २) उती संवर्धन हा _____ चा अविष्कार आहे.
अ) सुक्ष्म तंत्रज्ञान ब) माहिती तंत्रज्ञान
क) जैव तंत्रज्ञान ड) यापैकी नाही
- ३) _____ ची तिब्रता डेसिबल या परिमाणात मोजली जाते.
अ) ध्वनी ब) मृदा क) पाणी ड) हवा
- ४) सल्फर डायऑक्साईडची वातावरणातील सुक्ष्म कणाशी प्रक्रिया झाल्यामुळे _____ पाऊस पडतो.
अ) झिमझिम ब) गारांचा क) हिम ड) आम्ल
- ५) _____ यांनी तारायंत्राचा शोध लावला.
अ) बेल ब) मोर्स क) मार्कोनी ड) एडिसन
- ६) _____ साली भारतात पहिला संगणक दाखल झाला.
अ) १९५० ब) १९७० क) १९६५ ड) १९८५
- ७) _____ हे जीवनसत्व पाण्यात विरघळते.
अ) डि ब) इ क) ए ड) बि
- ८) पेशींची अनियमीत अनिर्बंध वाढ हे _____ या रोगाचे मुख्य कारण आहे.
अ) रक्तदाब ब) कर्करोग क) संधीवात ड) यापैकी नाही
- ९) भारतास _____ कि. मी. लांबीचा समुद्र किनारा लाभलेला आहे.
अ) ६५०० ब) ५५०० क) ४५०० ड) ७५००
- १०) भारतीय सर्वेक्षण विभाग _____ येथे आहे.
अ) देहराडून ब) मुंबई क) दिल्ली ड) चेन्नई

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) रासायनिक खताचे प्रकार लिहा.
 - २) जलप्रदुषणाची कारणे सांगा.
 - ३) संगणकाचे विविध उपयोग सांगा.
 - ४) आधुनिक शेतीच्या समस्या सांगा.
 - ५) जीवनसत्वाचे प्रकार लिहा.
 - ६) भारतीय कृषी संशोधन संस्थेची उद्दिष्टे लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) जैवतंत्रज्ञान
 - २) ध्वनीप्रदुषण
 - ३) इंटरनेट
 - ४) भौगोलिक माहिती प्रणाली (GIS)
 - ५) दूरचित्रवाणी (T.V.)
 - ६) कबेदिके.
४. तृणनियंत्रणाच्या विविध पद्धतीचे वर्णन करा. १०
- किंवा**
- वश्यता म्हणजे काय ? ते सांगून त्यावरील उपाय योजना सांगा.
५. मृदा प्रदुषणाची कारणे, परीणाम व उपाय योजना स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 106

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Compulsory) (Old)
अक्षरगंध

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील संख्या गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) आमच्या घरी दहीभात खाऊन नाही कसे म्हणता हा प्रश्न विठ्ठलाला कोणी विचारला आहे ?
(संत नामदेव/संत जनाबाई/संत कर्मभेळा/संत सावताभाळी)
- २) कोण खोटे बोलले म्हणून जांभूळ जमिनीवर पडले ?
(द्रौपदी/कर्ण/युधिष्ठिर/अर्जुन)
- ३) 'अखेर कमाई' ही कविता कोणत्या काव्य संग्रहातून घेतली आहे ?
(जीवन लहरी/प्रवासी पक्षी/मुक्तायन/पाथेय)
- ४) 'डोंगरी शेत' या कवितेत नारायण सूर्वे यानी कोणाच्या दुःखाचे चित्रण केले आहे ?
(कामगार/शेतकरी स्त्रीया/भांडवलदार/सावकार)
- ५) सज्जन कुणा सारखे असतात, असे संत नामदेव सांगतात.
(वृक्षा/फुल/पाना/पाकळ्या)
- ६) होईचा पदर आला खांद्यावरी, असे कोण म्हणते ?
(संत कान्होपाया/संत मुक्ताई/संत जनाबाई/संत वेणाबाई)
- ७) मेढरं कवितेत मेढरं कोणाला म्हटले आहे ?
(बहुजन समाज/देवाला/कामगाराना/पुढाऱ्याना)

P.T.O.

- ८) कोणत्या साधनाद्वारे संगणकाला फोटो, हस्तलिखिते छापीत साहित्य पुरवले जाते ?
(मॉनिटर/की बोर्ड/स्कॅनर/मॅनेट)
- ९) डेटावर प्रक्रिया करून माहिती तयार करणाऱ्या उपकरणाना काय म्हणतात ?
(हार्ड वेअर/सॉफ्टवेयर/प्रोसिसिंग युनिट/की बोर्ड)
- १०) केशवसुत यांनी विद्यार्थ्यांप्रत कोणता संदेश दिला आहे ?
(ज्ञान मिळविण्याचा/पैसा मिळवण्याचा/जग बदलण्याचा/स्वताबदलण्याचा)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच).

१०

- १) समर्थ रामदासानी उत्तम पुरुषाची सांगीतलेली दोन लक्षणे सांगा.
- २) बहिणाबाई चौधरी ज्योतिसाला काय सांगते ?
- ३) डोंगरी शेत मधील कष्टकरी स्त्री सावकाराबद्दल काय म्हणते ?
- ४) 'दंगल' या कवितेत मर्तेकर यांनी 'हिंदू-मुसलमान' यांच्या बद्दल काय म्हटले आहे ?
- ५) शुद्ध लेखनाचे दोन नियम सांगा.
- ६) संगणकाचे प्रमुख दोन घटक सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न : संदर्भासह स्पष्टीकरण लिहा (कोणतेही दोन).

१०

- १) "आमी गरीब गरीबी कोनी म्हणते हटोतो
पुनिवेच्या आशीवर आमी अवस काटतो"
- २) घालं कशी कारीदा मी ३ होती किति सांगु चुका।
बोचे सुई फिर फिरूनी वेळ सख्या, जाय फुकां
- ३) आमुची माळीयाची जात। शेत लावू बागाईत
आम्हा हाती मोट नाडा। पाणी जाते फुल झाडा

४. कुसुमाग्रजांनी 'अखेर कमाई' या कवितेतून समाजातील कोणत्या बाबीवर प्रकाश टाकला आहे ?

१०

किंवा

'झपताल' या कवितेमधून विंदा करंदीकर यांनी संसारी स्त्रीचे व्यक्तिचित्र कसे रेखाटले आहे ?

५. नारायण सुर्वे यांच्या 'डोंगरी शेत' या कवितेतील शेतकरी स्त्रीचे मनोगत स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 107

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
HINDI (Compulsory) (Old)
साहित्य धारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर प्रश्न के अंक दिए गये हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

1) रहीम के दोहे हिंदी साहित्य की _____ निधि है।

- 1) मूल्य 2) अमूल्य 3) भारी 4) कीमती

2) कह रहीम कैसे निभै, बेर _____ को संग।

- 1) सेफ 2) केर 3) आम 4) आमरूद

3) बिहारी ने लगभग _____ दोहों का सृजन किया है जो 'बिहारी सतसई' के नाम से प्रसिद्ध है।

- 1) 713 2) 731 3) 714 4) 732

4) 'गागर में सागर' की उक्ति _____ के संबंध में पूरी तरह चरितार्थ होती है।

- 1) रहीम 2) कबीर 3) बिहारी 4) तुलसीदास

5) _____ की सेवाओं से प्रभावित होकर भारत सरकार ने इन्हें 'पद्म भूषण' की उपाधि से सम्मानित किया।

- 1) 'दिनकर' 2) 'निराला' 3) 'भूषण' 4) पंत

6) यहाँ मेनका की _____ पर मत ललचाना परदेशी।

- 1) चितवन 2) कटाक्ष 3) आदा 4) नजर

7) बच्चन मूलतः यौवन और मस्ती के _____ है।

- 1) कवि 2) गायक 3) लेखक 4) गीतकार

P.T.O.

8) अखबारी विज्ञापन _____ विधा है।

- 1) कहानी 2) एकांकी 3) नाटक 4) रेखा चित्र

9) _____ रामवृक्ष बेनीपुरीजी लिखित रेखा चित्र है।

- 1) सबिया 2) बुधिया 3) दूर्गा 4) सावित्री

10) _____ का जीवन निराश्रयता, स्वावलंबन और आत्मविसर्जन का उत्कृष्ट उदाहरण है।

- 1) बुधिया 2) सबिया 3) शामा 4) रश्मि

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 10

- 1) Director तथा Operator के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।
- 2) Manager तथा Secretary के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।
- 3) All India Radio तथा Viva-Voce के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।
- 4) Estimate तथा Proof Reader के लिए पर्यायी हिंदी शब्द लिखिए।
- 5) अ.प. तथा भा.प्र. से का विस्तारित रूप लिखिए।
- 6) पा.पु.स. तथा भा.डा. से का विस्तारित रूप लिखिए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10

- 1) बुधिया के मातृत्व का वर्णन कीजिए।
- 2) अखबारी विज्ञापन की दूर्गा के स्वभावगत गुणों को विषद कीजिए।
- 3) गोपाल/गीता भोसले, सात रस्ता, सोलापुर, प्रधानाचार्य, वाय. सी. महाविद्यालय, कराड जि. सातारा को दि. 22/6/2012 के दै. 'लोकसत्ता' में प्रकाशित विज्ञापन के नुसार सहा. प्राध्यापक पद के लिए आवेदन पत्र लिखना/लिखनी है। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

4. पठित दोहों के आधार पर बिहारी के शृंगार परक दोहों पर प्रकाश डालिए। 10

अथवा

बीते दिन कब आनेवाले! कविता के माध्यम से कवि के भावों को स्पष्ट कीजिए।

5. सबिया का चरित्र चित्रण कीजिए। 10

SLR-L – 108

Seat
No.

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA Compulsory (Old)
Modern Prose : Karnataka Culture
(ತೂರಿದ ಚಿಂತನಗಳು - ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವಿಜಯನಗರ)

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಶಬ್ದ / ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ತೂರಿದ ಚಿಂತನಗಳು _____ ಸಂಕಲನ.
ಅ) ಕಥಾ ಬ) ನಾಟಕ ಕ) ಕಾವ್ಯ ಡ) ಪ್ರಬಂಧ
- 2) ಧಾರವಾಡಕರ ಅವರ ಹುದ್ದೆ _____ ಇಲಾಖೆ.
ಅ) ಪೊಲೀಸ್ ಬ) ಹಣಕಾಸು ಕ) ಶಿಕ್ಷಣ ಡ) ವ್ಯಾಪಾರ
- 3) ಪ್ರಣಯದ ಹೆಜ್ಜೆ - ಪ್ರಬಂಧ ಬರೆದವರು _____
ಅ) ಮೂರ್ತಿ ಬ) ಧಾರವಾಡಕರ ಕ) ವಾಡಪ್ಪಿ ಡ) ಸಿಂಪಿ
- 4) ಧಾರವಾಡಕರ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____
ಅ) ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ ಬ) ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಕ) ಜನ್ಮ ಡ) ರತ್ನ
- 5) ವ್ಯಾಸರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ _____
ಅ) ರಾಮಾಯಣ ಬ) ಭಾರತ ಕ) ಗೀತೆ ಡ) ಇಲ್ಲ
- 6) ಯಶೋಧೇನುವಿನ ಕಾಲುಗಳು ಎಷ್ಟು ? _____
- 7) ವಿಜಯನಗರ ಸ್ಥಾಪಕರು _____
- 8) ಹರಿಹರನು ನೆಲೆಸಿದ ಸ್ಥಳ _____
- 9) ಸಾಸುವೆ ಕಾಳು ಗಣಪತಿ ಎಲ್ಲಿರುವನು ? _____
- 10) ನನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿನ ಅರಸ _____

P.T.O.

೨. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ವಿಜಯನಗರ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶ.
- 2) ಹರಿಹರನು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯ.
- 3) ಯಶಸ್ವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು ?
- 4) ಚಿಂತೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಹಾನಿ ಯಾವುವು ?
- 5) ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ನಿರ್ಮೂಲನ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?
- 6) ಪ್ರೌಢದೇವರಾಯ ಯಾರು ?

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಹಕ್ಕಬುಕ್ಕರು
- 2) ಮಧುರಾ ವಿಜಯಂ - ಕಾವ್ಯ
- 3) ವಿಠಲ ಮಂದಿರ - ಕಲ್ಲಿನ ರಥ .

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಪ್ರಣಯದ ಕುರಿತು ಲೇಖಕರ ವಿಚಾರಗಳು ಯಾವುವು ?
- 2) ವಿಜಯನಗರದ ವೈಭವವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

೫. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ವಿಜಯನಗರ ಅರಸರ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (Old)

Prose, Poetry and Communication Skill

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

(۱) لکھنؤ میں جب دوکاندار اپنی دوکان کھولتا ہے تو کس کا نام لیتا ہے؟

(i) واجد علی شاہ (ii) امجد علی شاہ

(iii) آصف الدولہ (iv) سراج الدین

(۲) ”گدڑی کا لال“ اس مضمون میں کس کا خاکہ پیش کیا گیا ہے؟

(i) محمد خان (ii) نور خان

(iii) ظفر علی خاں (iv) عزیز احمد

(۳) رفیق کون سے رنگ کا کوٹ پہنے ہوئے تھا؟

(i) نیلا (ii) پیلا

(iii) سفید (iv) سیاہ

(۴) کس پر بیٹھا ہوا کسان کھیت کی رکھوالی کر رہا ہے؟

(i) تختہ (ii) منڈوا

(iii) مچان (iv) دیوار

- (۵) ساحر لدھیانوی کے مجموعہ کلام کا نام کیا ہے؟
- (i) چند ہمعصر
(ii) تلخیاں
- (iii) یادوں کی بارات
(iv) حیات عابد
- (۶) ”سید لوح کی نزبت“ اقبال کے کون سے مجموعے کلام کی نظم ہے؟
- (i) ضرب کلیم
(ii) بال جبریل
- (iii) بانگِ درا
(iv) اسرارِ خودی
- (۷) جوش کی خود نوشت سوانح کون سی ہے؟
- (i) حیات جاوید
(ii) حیات سعدی
- (iii) یادگارِ غالب
(iv) یادوں کی بارات
- (۸) کس کی لاٹ آج تک قائم ہے؟
- (i) ٹھاکر صاحب
(ii) قطب صاحب
- (iii) عادل شاہ
(iv) ابراہیم شاہ
- (۹) شاعر انقلاب کس کو کہا جاتا ہے؟
- (i) اقبال
(ii) فیض احمد
- (iii) جوش
(iv) جگر
- (۱۰) ”چار پائی“ اس مضمون کے مصنیف کا نام لکھئے۔
- (i) شاہد احمد دہلوی
(ii) رشید احمد صدیقی
- (iii) راشد الخیری
(iv) خورشید احمد

10

۲. مندرجہ ذیل میں سے کوئی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے :

- (۱) رشید احمد صدیقی کے انشائیوں کے مجموعے کا نام لکھئے۔
- (۲) سرور جہاں آبادی کے دو مجموعے کلام کے نام لکھئے۔
- (۳) مصنیف نے نصیر الدین حیدر کی تصویر کے متعلق کیا لکھا ہے ؟
- (۴) علامہ اقبال کے اُردو مجموعے کلام کے نام لکھئے۔
- (۵) نظر جھکائے عروس فطرت جبیں سے زلفیں ہٹا رہی ہے۔
سحر کا تارا ہے زلزلے میں ، افق کی لو تھر تھرا رہی ہے۔
اس شعر کی تشریح کیجئے۔
- (۶) خون لپٹنا ہو ، یا پرایا ہو
نسل آدم کا خون ہے آخر
یہ شعر کس نظم سے لیا گیا ہے اور شاعر کا نام لکھئے۔

10

۳. ترجمہ / مضمون لکھئے : (کوئی دو)

- 1) Dasahra is a happy festival of Indian people, on this festival people put, on new clothes, prepare sweet dishes at home, people exchange Shami and Apta leaves as a sign of brotherhood amongst them. Sisters offer prayers for success of their brother. They respect them by lighting deep (light) in front of their brothers. It is said that Shivaji Maharaj got many success during war on this pious day. Raja.

- (۲) ”قومی یک جہتی“ اس عنوان پر مضمون لکھئے۔
- (۳) ”ٹی۔وی۔ کے فوائد“ اس عنوان پر مضمون لکھئے۔

10

۳. مفصل جواب لکھئے: (کوئی ایک)

- (۱) ”چار پائی“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔
- (۲) ”سید کی لوح تربت“ نظم کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

10

۵. ”سیر لکھنؤ“ اس مضمون کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI (Comp.) (CGPA Pattern)
Sahityadhara Aur Vyavharik Hindi

Day and Date : Friday, 31-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

N.B. : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दौड़ और लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. निम्नलिखित पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 14
- 1) “एक पारमिता” कहानी के लेखक _____ है।
1) हिमांशु जोशी 2) हरिशंकर परसाई 3) मोहन राकेश 4) शरद जोशी
- 2) _____ को महाराष्ट्र में बहुजनों के लिए शिक्षा गंगोत्री लानेवाले भगीरथ माना जाता है।
1) कर्मवीर मामा 2) कर्मवीर अण्णा 3) कर्मवीर चाचा 4) कर्मवीर भाऊ
- 3) “इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर” रचना में हरिशंकर परसाई जी ने _____ विभाग में स्थित भ्रष्टाचार पर व्यंग्य किया है।
1) शिक्षा 2) पुलिस 3) राजनैतिक 4) वैद्यकिय
- 4) “नाखून क्यों बढ़ते हैं ?” निबंध द्विवेदी जी के _____ निबंध संग्रह में संग्रहित है।
1) विचारप्रवाह 2) अशोक के फूल 3) कल्पलता 4) कुटज
- 5) कबीर के गुरु का नाम _____ था।
1) स्वानंद 2) आनंद 3) परमानंद 4) रामानंद
- 6) रामधारी सिंह “दिनकर” जी को “उर्वशी” काव्यसंग्रह पर भारतीय _____ पुरस्कार मिला था।
1) पद्मभूषण 2) शमशेर सम्मान 3) साहित्य अकादमी 4) ज्ञानपीठ
- 7) हिंदी में प्रश्नवाचक चिन्ह का प्रयोग _____ वाक्य के अंत में होता है।
1) प्रश्नवाचक 2) संबोधनवाचक 3) उद्गारवाचक 4) आज्ञाधारक

- 8) _____ जीवन की विडंबना का चित्र प्रस्तुत करती है।
 1) श्राद्ध का अन्न
 2) देवपुत्रों से हुई मुलाकात
 3) एक अजीब सी मुश्किल
 4) गीत-अगीत
- 9) अनुवाद को मराठी में _____ कहते हैं।
 1) भाषांतर
 2) भावांतर
 3) अवस्थांतर
 4) रूपांतर
- 10) हिमांशु जोशी _____ मासिक पत्रिका के संपादक रहे हैं।
 1) शांतिदूत
 2) वागर्थ
 3) इंद्रधनुष
 4) हिंदुस्तान
- 11) “रूप विभ्रमा चाँदनी” कविता के कवि _____ हैं।
 1) गिरिजाकुमार माथर
 2) रामधारी सिंह दिनकर
 3) चंद्रकांत देवताले
 4) विश्वनाथ प्रसाद तिवारी
- 12) हरिशंकर परसाई का जन्म मध्यप्रदेश के _____ नामक गाँव में हुआ था।
 1) बेनीपुर
 2) एटा
 3) जमानी
 4) बलिया
- 13) कुँवर नारायण का जन्म _____ ई में हुआ था।
 1) 1927
 2) 1930
 3) 1935
 4) 1940
- 14) वैज्ञानिक कहते हैं, _____ पर जीवन नहीं है।
 1) पृथ्वी
 2) मंगल
 3) चाँद
 4) गुरु

2. निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

14

- 1) अनुवाद का मूल अर्थ क्या है ?
- 2) दिल्लीच्या पूर्व भागातील एका सभाग्रहात आज लागलेल्या आगीत किमान १४ जण मृत्युमुखी पहले तर ५० जण जखमी आले.
(इस वाक्य का हिंदी में अनुवाद कीजिए)
- 3) विराम चिन्ह किसे कहते हैं ?
- 4) हिंदी में अर्ध विराम के रूप में कौनसा चिन्ह उपयोग में लाया जाता है ? उदाहरण दीजिए शब्द युग्म के अर्थ लिखिए।
- 5) शोक →
शौक →

6) शकल →

सकल →

7) द्रव →

द्रव्य →

8) वाक्य में आश्चर्य कहाँ आता है ? आश्चर्य चिन्ह का वाक्य में प्रयोग कीजिए।

3. अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की संसदर्थ व्याख्या कीजिए।

8

1) “कथनी मीठी खाँड-सी, करनी विष की लोय।

कथनी से करनी करे, विष से अमृत होय।”

2) “दिनों दिन मेरा यह प्रेम-रोग बढ़ता ही जा रहा

और इस वहम ने पक्की जड़ पकड़ ली है

कि वह किसी दिन मुझे

स्वर्ग दिखाकर ही रहेगा।”

3) “कल को निकलने वाले अंकुर तुम्हें गालियाँ देंगे कहेंगे

कितने नपुंसक और पागल थे वो लोग

जिन्होंने हमारी सृष्टि नष्ट कर दी।”

आ) निम्नलिखित किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

6

1) कबीर का आत्म तत्व संबंधित दोहा स्पष्ट कीजिए।

2) “इन्हें बचाओ! इन्हें बचाओं!!” कविता के माध्यम से कवि ने जंगलों और प्राणियों का महत्त्व किस प्रकार स्पष्ट किया है ?

3) “एक अजीब सी मुश्किल” कविता के माध्यम से प्रेम का महत्त्व स्पष्ट कीजिए।

4. निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए।

“एक पारमिता” कहानी में चित्रित नारी

समस्याओं को स्पष्ट कीजिए।

14

अथवा

“श्राद्ध का अन्न” कविता के माध्यम से कवि ने क्या संदेश दिया है।

5. “नाखून क्यों बढ़ते हैं ?” इस निबंध की वैश्विक समस्या को स्पष्ट कीजिए।

14

SLR-L – 111

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT ARDHAMAGADHI (Comp.) (Old)
पागिद विज्जारयण

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. कंसातील योग्य शब्द योजून वाक्य पूर्ण करा.

10

- 1) महराए _____ कुबेरसेणा गणिया ।
(नयरे, नयरीए, नयरो, नयरं)
- 2) पत्ते दव्वे य सच्छंदा _____ ।
(हवंति, हवंतिएण, हवंतो, हवंत)
- 3) विसुज्झमाण _____ ओहिनाणं समुप्पन्नं ।
(चरित्ताए, चरित्तेण, चरित्त, चरित्ताइ)
- 4) केवलं असहियं दुक्खं _____ ।
(अणुभविस्सइ, अणुभवि, अणुभएण, अणुभव)
- 5) सव्वे जणा तस्य धम्म-भाव-दाणाइ गुणे _____ ।
(वण्णंति, वण्णइ, वण्ण, वण्णेह)
- 6) एवं सव्वाइं दुहियाइं _____ ।
(जायाइं, जाया, जायेण, जायेइ)
- 7) रायपुर _____ विक्रमसुरो नाम नरिंदो ।
(नयरे, नयरो, नयरं, नयरीए)
- 8) सो वि धम्मा - आराहण - परो निच्चिंतो काल _____
(गमेइ, गमे, गमेण, गमेह)

P.T.O.

- 9) तत्थ किमवि सुहं न _____ ।
(पाविस्सइ, पाविस्स, पाविस्सेण, पाविसंति)
- 10) इमाणमुत्तरं एवं न _____ ।
(कहिज्जंति, कहिज्ज, कहिज्जेण, कहिज्जइ)

2. भाषांतर करा (६ पैकी ५) :

10

- 1) अत्थि भरहाम्मी नयरी मिहिला महिल व्व मणहरागारा ।
पायारेण वरेण परियरिया जा परागम्मा ॥
- 2) एगम्मि नयरपवरे अत्थि कलाकुसल वाणिओ को वि ।
रयण परिक्खागंध गुरुण पारुम्मि अब्भसइ ॥
- 3) अहअन्नया विचिंतइ सो वणिओ किमवरेहि रयणेहिं ।
चिंतामणी मणीणं सिरोमणी चिंतियत्थकरो ॥
- 4) इत्थेव आसि सेट्ठी सागरदत्तोत्ति नाम दविणड्ढो ।
अइदविणरक्खणज्जण परायणो सव्वकालंपि ॥
- 5) पत्तो कहं पि तीरे सो दिट्ठो निद्वएहिं मेच्छेहि ।
पावंती लोहविवसा जं वसणु त्तिरिविडि जीवा ॥
- 6) सोगंधियकक्केयण मरगयगोमेयइंदनीलाणं ।
जलकंतसूरकंतयमसारगलुंकफलिहाण ॥

3. भाषांतर करा (३ पैकी २) :

10

- 1) बीय-पण्हहस्सुन्तर दाउं वसणासत्तं तं धणियपुत्तं दंसिऊण सा कहेइ, एस विसय-सत्तो
धणियपुत्तो केवलं पिउरुतिय दव्वं विणासेइ ।
- 2) थेवकालेण ते पुत्ता भारियाण वेमणस्स भावेण तम्मि एवं विसाल भवणे भिन्न भिन्न कच्छेसु
वसंति । पिउणो पडमदिणे जेठुस्स पुत्तस्सघरे भोयणं करेइ ।
- 3) भुराए नगरीए कुबेरसेणा गणिया पठमगब्भदोहलखेइया सा जणणीए तिगिच्छगस्स दंसिया ।
तेण भणिया जमलगब्भ-दोसेण एरसे परिबाहा ।

4. 'अविणयस्स फलं' या प्राकृत गद्य पाठाचे सारांश लिहा.

10

किंवा

'जिनेंद्र भक्त' या प्राकृत गद्य पाठाचे सारांश लिहा.

5. 'लोहस्स परिणाम' या काव्याचा सारांश लिहा.

10

SLR-L – 114

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014

PERSIAN (Optional) Paper – I (Old)

Prose, Rapid Reading, Poetry

i) Nisab Jadeed Farsi

ii) Hadeequa-e-Farsi (Part – I)

iii) Rahabar-e-Nazad-e-Nau

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.

ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Choosing the correct word and complete the sentence :

10

(۱) گران سنگ تیره دل سخت سر

زده سیلی و گفت دور ای _____

(فرزند پسر پدر برادر)

(۲) این فتح خواست که _____ آموزد۔

(تیر اندازی شنا کردن تیغ زدن دانش آموزی)

(۳) فتح در _____ جست و غرقه شد۔

(آب آتش سمندر چاه)

(۴) سبق ”جدال سعدی باندی“ _____ سے لیا گیا۔

(گلستان اخلاق محسنی انوارِ سہیلی قابوس نامہ)

(۵) ”رہبر نژاد نو“ _____ گفتاروں پر مشتمل ہے۔

(سات نو آٹھ دس)

P.T.O.

(۶) شیخ سعدی کی ولادت لہران کا پایہ تخت _____ میں ہوئی۔

(بلخ نجف شیراز تبریز)

(۷) _____ کو ملک الشعراء کا خطاب شاہان قاجار کے دربار سے ملا۔

(محمد تقی غلام حسین جمال الدین فخر الدین)

(۸) _____ کا تیسرا مصرعہ ہم قافیہ نہیں ہوتا۔

(رباعی قصیدہ مرثیہ غزل)

(۹) بساط مجلس دہر آنچنان نشاط آمود

کہ دست را بسام آستین دہد تعلیم

مندرجہ بالا شعر عُرُفی کے _____ سے لیا گیا ہے۔

(قصیدہ مثنوی مرثیہ غزل)

(۱۰) عُرُفی کی ملاقات _____ سے فتح پور سیکری میں ہوئی۔

(سعدی شیرازی فیضی عراقی جامی)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

(۱) فارسی کے کوئی چار (۴) قصیدہ گو شعراء کے نام بتائیے۔

(۲) نفسِ ناطقہ سے کیا مراد ہے؟

(۳) فتح کو کس نے اپنے فرزند میں قبول کیا اور کیوں؟

(۴) ہماری ہستی روح اور جسم کا مرکب ہے۔ اس جملے کی وضاحت کیجئے۔

- (۵) گفتم بہ شیخ راہ ضلال این قدر مپوی
کاین شوخ منصرف نشود از خیال خویش
مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔
- (۶) علماء اور فقرا، کو عام لوگ ناپسندگی سے کیوں دیکھتے ہیں؟

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (۱) نظم ” چشمہ و سنگ “ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) رباعیاتِ عمر خیام کے کلام کی اہم خوبیاں بیان کیجئے۔
- (۳) عالم علوی اور عالم سفلی کا مفہوم بیان کیجئے۔

4. Explain the following with reference to context (**any one**) : 10

- (الف) آمد سحری نداز می خانہ ما
کای رند خرابانی و دیوانہ ما
برخیز کہ پُرکنیم پیمانہ زمی
زان پیش کہ پر کنند پیمانہ ما
- (ب) گرمی نہ خوری طعنہ مزین مستان را
گردست دہد تو بہ کنم یزدان را
تو فخر بدین کنی کہ من می نخورم
صدکار کنی کہ می غلامت آن را

- (۲) الف) صبح عید که در تکیه گاه ناز و نعیم
گدا کلاه نمک نهاد و شه دلپهیم
- ب) نشاط طبع بخدی که نشنود دانا
مختر ترانه اطفال و نزهات ندیم
- ج) بر از معالقه ناز کان بلمس شجاع
لب از مصافحه شابدان بوسه کریم
- ح) نوای مرثیه صوم و شاد یانه عید
کشاد از اثر انبساط گوش صمیم
- د) بخوان مانده شد دست اشنها مطلق
بکام و معده عداوت فرود طبع لیم

5. Translate of the following :

10

ملاً حان درد جلد رقتند و غوطه منجور دهند و هر جای طلب میکنند تا سر بهفت روز را ، اتفاق را ملاجی بدان
سورخ افتاد ، فتح را بدید ، شاد گشت و گفت هم اینجانباش تا زورقی بیارم از آنجا باز گشت و پیش
متوکل رفت و گفت : یا امیر المومنین اگر فتح را زنده بیارم مرا چه دبی ؟ گفت : پنج هزار دینار نقد
بدیم ملاح گفت یا فتم فتح را زنده ، زورقی بیاورند و فتح را میدهند متوکل آنچه ملاح را گفته بود ، بفرمود تا
در وقت بدادند ، وزیر را بفرمود و گفت که در خزینة من رو ، هر چه هست یک نیمه بدر و ایشان بده .

- 7) The presence of water in the form of vapours in the air is called as _____.
A) Heat B) Humidity C) Temperature D) Pressure
- 8) If air is occupied with humidity throughly, the percentage of humidity will be _____%.
A) 25 B) 50 C) 75 D) 100
- 9) The line graph showing one element on a graph paper is called as _____.
A) Simple line graph B) Multiple line graph
C) Bandgraph D) Simple Bargraph
- 10) Figures indicates with the help of bars on graph paper is called as _____.
A) Polygraph B) Compound bargraph
C) Line graph D) Bargraph
2. Answer **any four** of the following : **8**
- 1) State the elements of atmosphere.
 - 2) What is weather ?
 - 3) What is climate ?
 - 4) What is humidity ?
 - 5) State the normal lapse rate.
 - 6) What is inversion of temperature ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Elements of climate
 - 2) Horizontal distribution of temperature
 - 3) Terrestrial heat balance
 - 4) Relative humidity
 - 5) Trade winds
 - 6) Multiple line graph.
4. Answer **any one** of the following : **10**
- A) Describe the elements of weather.
- OR
- B) Explain the types of rainfall.
5. What is insolation ? Explain factors affecting on insolation. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्शीलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालील योग्य पर्याय निवडून वाक्ये परत लिहा : १०
- १) पृथ्वी भोवती असलेल्या रंगहीन, गंधहीन व स्वादहीन वायूच्या आवरणास _____ म्हणतात.
अ) मृदावरण ब) जलावरण क) वातावरण ड) तपांबर
- २) पृथ्वीच्या भूपृष्ठास लागून असलेल्या खालच्या चरास _____ म्हणतात.
अ) तपांबर ब) स्थितांबर क) दलांबर ड) बाह्यांबर
- ३) सुर्यापासून उत्सर्जित होऊन पृथ्वीला _____ अब्ज अश्वशक्ती एवढी सौरशक्ती मिळते.
अ) २१००० ब) २२००० क) २३००० ड) २४०००
- ४) _____ स्थिती मध्ये पृथ्वी सुर्यापासून फार दूर असते.
अ) उपसुर्य ब) अपसुर्य क) सापेक्ष ड) विशिष्ट
- ५) समुद्र सपाटीवर सर्व साधारण हवेचा दाब _____ मिली बार असतो.
अ) १००३.२० ब) १०१३.२० क) १०२३.२० ड) १०३३.२०
- ६) दक्षिण गोलाघटि ५०° अक्षवृत्ताच्या दरम्यान दाहणाच्या _____ म्हणतात.
अ) खरि वारे ब) मतलई वारे
क) गरजणारे चालीस ड) एवळलेले पन्नास
- ७) हवेत बाष्पाच्या रूपात असलेल्या पाण्याच्या अस्तित्वाला हवेची _____ म्हणतात.
अ) उष्णता ब) आर्द्रता क) तापमान ड) वायूभार
- ८) हवा पूर्ण बाष्प संपृक्त असेलतर त्या हवेची आर्द्रता _____ % असते.
अ) २५ ब) ५० क) ७५ ड) १००

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – I) (Old)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figure to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : **10**
- 1) Plato is a follower of _____
(Lock, Hume, Russell, Socrates)
 - 2) Plato's method is _____ method.
(Dialectic, Non-dialectic, Rationalistic, None of these)
 - 3) _____ is famous for theory of Ideas.
(Moore, Hegel, Hume, Plato)
 - 4) The concept of soul denied by _____
(Kant, Plato, Hume, Russell)
 - 5) According to Hume method of causal analysis is _____
(Psychological, Economical, Political, Ethical)
 - 6) Socrates is _____ thinker.
(French, Greek, American, German)
 - 7) 'I think therefore I am' is _____'s statement.
(Plato, Kant, Descartes, Hegel)
 - 8) Descarte is _____ Philosopher.
(Rationalistic, Materialistic, Atheistic, None of these)
 - 9) _____ is modern western Philosopher.
(Plato, Descarte, Aristotle, Socrates)
 - 10) Logical positivism is a theory of _____
(Hume, Russell, Hegel, Kant)

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) Who is Socrates ?
 - 2) What is virtue ?
 - 3) What is empiricism ?
 - 4) State the method of doubt.
 - 5) What is meant by western philosophy ?
 - 6) What is modern philosophy ?
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Moral teaching of Socrates.
 - 2) Dialogue method.
 - 3) Body-Mind dualism.
 - 4) Historical background of modern western philosophy.
 - 5) Scepticism.
 - 6) Theory of knowledge by Hume.
4. Explain the doctrine of Ideas by Plato. 10
- OR
- According to Hume, explain the theory of causation.
5. According to Descarte explain the arguments for the existence of God. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिक्त्या जागा भरा : १०
- १) प्लेटो _____ चा शिष्य आहे.
(लॉक, ह्यूम, रसेल, सॉक्रेटीस)
 - २) प्लेटोची पद्धती _____ पद्धती आहे.
(द्वंद्वत्मक, अद्वंद्वत्मक, बुद्धीवादी, यापैकी नाही)

- ३) _____ हा आयडिया सिद्धांता करिता प्रसिद्ध आहे.
(मूर, हेगेल, ह्यूम, प्लेटो)
- ४) आत्म्याची संकल्पना _____ ने नाकारली.
(कांट, प्लेटो, ह्यूम, रसेल)
- ५) ह्यूमच्या दृष्टीकोनातून कारणात्मक विश्लेषण पद्धती _____ आहे.
(मानसशास्त्रीय, आर्थिक, राजकीय, नैतिक)
- ६) सॉक्रेटीस _____ विचारवंत आहे.
(फ्रेंच, ग्रीक, अमेरिकन, जर्मन)
- ७) 'मी विचार करतो म्हणून मी आहे' हे _____ चे विधान आहे.
(प्लेटो, कांट, देकार्त, हेगेल)
- ८) देकार्त _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(बुद्धीवादी, जडवादी, निरिश्वरवादी, यापैकी नाही)
- ९) _____ हा आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञ आहे.
(प्लेटो, देकार्त, अरिस्टॉटल, सॉक्रेटीस)
- १०) तार्किक प्रत्यक्षवाद हा _____ चा सिद्धांत आहे.
(ह्यूम, रसेल, हेगेल, कांट)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) सॉक्रेटीस कोण आहे ?
- २) सद्गुण म्हणजे काय ?
- ३) अनुभववाद म्हणजे काय ?
- ४) संशय पद्धती स्पष्ट करा.
- ५) पाश्चात्य तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?
- ६) आधुनिक तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

१) सॉक्रेटीसची नैतिक शिकवण.

२) संवाद पद्धती.

३) शरीर-मन द्वैतवाद .

४) आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.

५) संशयवाद.

६) ह्यूमनुसार ज्ञानसिद्धांत.

४. प्लेटोच्या मते आयडिया सिद्धांत विशद करा.

१०

किंवा

ह्यूमच्या दृष्टीकोनातून कारणात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. देकार्तच्या दृष्टीकोनातून ईश्वराच्या अस्तित्वाचे युक्तिवाद विशद करा.

१०

SLR-L – 117

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
EDUCATION (Optional) (Paper – I) (Old)
Philosophical and Sociological Foundation of Education
Sociology and Education

Day and Date : Friday, 14-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the correct alternative.

10

- 1) 'Sociology is the science of human relationships' is stated by
 - a) Kant
 - b) Ross
 - c) Maclver
 - d) Meril and Eldrij
- 2) _____ is known as the father of Educational Sociology.
 - a) Herbert Spencer
 - b) Auguste Comte
 - c) Georje Penn
 - d) Blackmer
- 3) To achieve educational aims for social change _____ is a useful tool.
 - a) Teaching method
 - b) Learning method
 - c) Educational aids
 - d) Curriculum
- 4) National objectives of education suggested by _____ Commission.
 - a) Hunter
 - b) Sadlar
 - c) Kothari
 - d) Mudaliyar
- 5) Family is _____ agency of education.
 - a) Formal
 - b) Informal
 - c) Primary
 - d) Secondary
- 6) Among the mass media _____ is the best media.
 - a) Television
 - b) Newspaper
 - c) Books
 - d) Radio

P.T.O.

- 7) Beez and Baker stated _____ types of social interactions.
a) 650 b) 655 c) 658 d) 659
- 8) There is lack of close relation among the member of _____ group.
a) Rural b) Urban
c) Primary d) Secondary
- 9) 'Singal Teacher School' is a problem of _____ education.
a) Primary b) Secondary
c) Higher Secondary d) University
- 10) In rural areas primary education _____ is the major educational problem.
a) Indiscipline b) Absentee
c) Wastage d) Stagnation

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the nature and scope of educational sociology.
 - 2) Explain the characteristics of primary and secondary group.
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain the problems of education in rural areas of India.
 - 2) Explain the educational importance of television and its drawbacks.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain the causes of social change.
 - 2) Explain relation between social change and school.
5. Write the following notes in brief : **12**
- 1) Functions of educational sociology.
 - 2) Press and education.
 - 3) Importance of competition.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'मानवी संबंधाचे शास्त्र म्हणजे समाजशास्त्र' असे _____ ने म्हटले आहे.
अ) कांट
ब) रॉस
क) मॅकआयव्हर
ड) मेरिल व एल्ड्रिज
- २) शैक्षणिक समाजशास्त्राचा जनक _____ यांना म्हणतात.
अ) हर्बर्ट स्पेन्सर
ब) ऑगस्ट कॉम्ट
क) जॉर्ज पेन
ड) ब्लॅकमर
- ३) समाजपरिवर्तनासाठी शैक्षणिक ध्येये साध्य करण्याचे _____ हे उपयुक्त साधन आहे.
अ) अध्यापनपद्धती
ब) अध्ययनपद्धती
क) शै. साधने
ड) अभ्यासक्रम
- ४) शिक्षणाची राष्ट्रीय उद्दिष्टे _____ आयोगाने सांगितली आहेत.
अ) हंटर
ब) सॅडलर
क) कोठारी
ड) मुदलियार
- ५) कुटूंबसंस्था ही _____ शिक्षण देणारी संस्था आहे.
अ) औपचारिक
ब) अनौपचारिक
क) प्राथमिक
ड) माध्यमिक
- ६) जनसंपर्क माध्यमापैकी _____ हे सर्वोत्तम साधन आहे.
अ) दूरदर्शन
ब) वर्तमानपत्रे
क) पुस्तके
ड) रेडिओ
- ७) बीझ आणि बेकर यांनी सामाजिक आंतरक्रियेचे _____ प्रकार सांगितले.
अ) ६५०
ब) ६५५
क) ६५८
ड) ६५९
- ८) _____ समूहातील सभासदांमध्ये निकटतेचा अभाव असतो.
अ) ग्रामीण
ब) शहरी
क) प्राथमिक
ड) दुय्यम
- ९) 'एक शिक्षकी शाळा' ही _____ शिक्षणाची समस्या आहे.
अ) प्राथमिक
ब) माध्यमिक
क) उच्चमाध्यमिक
ड) विद्यापीठ
- १०) ग्रामिण भागातील प्राथमिक शिक्षणात _____ ही मुख्य शैक्षणिक समस्या आहे.
अ) बेशिस्त
ब) गैरहजेरी
क) गळती
ड) स्थगिती

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) शैक्षणिक समाजशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- २) प्राथमिक व दुय्यम समूहाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) भारताच्या ग्रामीण भागातील शैक्षणिक समस्यांचे विवेचन करा.
- २) दूरदर्शनचे शैक्षणिक महत्व आणि उणीवा स्पष्ट करा.
४. खालील प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) सामाजिक परिवर्तनाची कारणे स्पष्ट करा.
- २) समाजपरिवर्तन व शाळा सहसंबंध स्पष्ट करा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) शैक्षणिक समाजशास्त्राची कार्ये.
- २) वृत्तपत्रे आणि शिक्षण.
- ३) स्पर्धेचे महत्व.
-

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
Opt. PHYSICAL EDUCATION (Old) (Paper – I)
Principles of Physical Education

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective questions : 5
- 1) How many players in Volleyball team ?
A) 12 B) 10 C) 8 D) 9
 - 2) Deciding set of Volleyball total points ?
A) 15 B) 21 C) 11 D) 16
 - 3) Length of Volleyball ground.
A) 18 B) 12 C) 13 D) 14
 - 4) Total height of Antenna
A) 1.80 B) 2.20 C) 3.00 D) 1.00
 - 5) Weight of shot put for men
A) 16 B) 12 C) 10 D) 11
2. Short answers (**any five**) : 10
- 1) Define leadership.
 - 2) Importance of play.
 - 3) Difference systems of body.
 - 4) Types of growth and development.
 - 5) Types of muscles.
 - 6) Weight for ladies shot put.
3. Short notes (**any two**) : 10
- A) Nervous system.
 - B) Surplus energy theory.
 - C) Difference between two sex.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

- १) व्हॉलीबॉल एका सघांतील खेळाडूंची संख्या.
 अ) १२ ब) १० क) ८ ड) ९
- २) व्हॉलीबॉल निर्णायक सेट कीती खुणचा ?
 अ) १५ ब) २१ क) ११ ड) १६
- ३) व्हॉलीबॉल मैदानाची लांबी
 अ) १८ ब) १२ क) १३ ड) १४
- ४) अन्टेना एकूण उंची कीती ?
 अ) १.८० ब) २.२० क) ३.०० ड) १.००
- ५) पुरुषा करीता गोळ्याचे वजन
 अ) १६ ब) १२ क) १० ड) ११

२. एका वक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) नेतृत्व म्हणजे काय ?
- २) क्रिकेट महत्त्व काय ?
- ३) शरीरातील विविध सांस्था सांगा.
- ४) वाढ विकासाच्या विविध अवस्था सांगा.
- ५) स्नायुचे प्रकार सांगा.
- ६) महीळा गोळ्याचे वजन सांगा.

३. टीपा द्या :

१०

- अ) मज्जा सांस्था.
- ब) जादा शक्ति सिद्धान्त.
- क) स्त्री पुरुष लींगभेद फरक.

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
Opt. POLITICAL SCIENCE (Old) (Paper – I)
Indian Government and Politics

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures in the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
1. The Prime Minister is appointed by
A) President
B) Chief Justice
C) Lok Sabha
D) Vice-President
 - 2) _____ is the Commander-in-Chief of India.
A) Prime Minister
B) Vice-president
C) President
D) Defence Minister
 - 3) Article _____ proclaims economic emergency in India.
A) 352
B) 356
C) 370
D) 360
 - 4) Tenure of Vice-President is _____ years.
A) Four
B) Six
C) Three
D) Five
 - 5) Member of legislature's membership is cancelled if he continues abstains for _____ days without permission.
A) 60
B) 40
C) 30
D) 50
 - 6) _____ quorum is essential for the proceeding of the legislature.
A) 1/5
B) 1/10
C) 1/8
D) 1/12
 - 7) Chief Minister is collectively responsible for
A) Legislative Assembly
B) Legislative Council
C) Governor
D) Party President

- 8) Bench of Bombay High Court is not situated at
A) Mumbai B) Nagpur
C) Pune D) Aurangabad
- 9) The principle of 'Judicial Review' in India is adopted from
A) U.K. B) U.S.A. C) Switzerland D) Ireland
- 10) Bharatia Janata Party is formed in
A) 1985 B) 1977 C) 1987 D) 1980

2. Write the short answers (**any four**) : **8**
- 1) How many types of emergencies President can proclaim ?
 - 2) What is the principle of collective responsibility ?
 - 3) State the major functions of speaker.
 - 4) Explain the original jurisdiction of Supreme Court.
 - 5) Write the names of regional parties in Maharashtra.
 - 6) State the qualification and selection procedure of Vice-President Office.
3. Write the short notes (**any four**) : **12**
- 1) Characteristics of the Cabinet.
 - 2) Structure and election procedure of Legislative Council in Maharashtra.
 - 3) Judicial Review.
 - 4) Importance of Prime Minister's Office.
 - 5) Need of Legislative Council.
 - 6) Stages of enact in legislature.
4. Answer **any one** of the following question : **10**
- A) Explain the power and functions of Election Commission.
 - B) Explain the power and functions of Chief Minister.
5. Write answer in detail : **10**
- Discuss the composition, power and function of legislative assembly.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) राष्ट्रपती कोणकोणत्या प्रकारची आणीबाणी जाहीर करू शकतो ?
- २) सामूहिक जबाबदारीचे तत्त्व म्हणजे काय ?
- ३) सभापतीची प्रमुख कार्ये सांगा.
- ४) सर्वोच्च न्यायालयाचे प्रारंभिक अधिकार क्षेत्र स्पष्ट करा.
- ५) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक पक्षांची नावे लिहा.
- ६) उपराष्ट्रपती पदाची पात्रता व निवड प्रक्रिया स्पष्ट करा.

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) मंत्रिमंडळाची वैशिष्ट्ये.
- २) महाराष्ट्राच्या विधान परिषदेची रचना व निवडणूक प्रक्रिया.
- ३) न्यायालयीन पुनर्विलोकन.
- ४) पंतप्रधान पदाचे महत्व.
- ५) विधान परिषद या गृहाची आवश्यकता.
- ६) विधिमंडळातील कायदा मंजूरीचे टप्पे.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- अ) निवडणूक आयोगाचे अधिकार व कार्ये विशद करा.
- ब) मुख्यमंत्र्याचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

विधानसभेची रचना, अधिकार व कार्ये यांची चर्चा करा.

SLR-L – 12

Seat
No.

B.A. Part – I (Semester – I) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory)
Travelogue, Modern Kannada Poetry and Computer
(CGPA Pattern)

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

14

1) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಂಡುಹಿಡಿದ ವಿಜ್ಞಾನಿ

ಅ) ಕ್ಯಾಬೇಜ್

ಆ) ಬ್ಯಾಬೇಜ್

ಇ) ಸ್ಪಿಥ್

ಈ) ಸುಧಾ

2) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಎಂದರೆ

ಅ) ಗಣಕ

ಆ) ಸಂಗಣಕ

ಇ) ಟಿ. ವಿ.

ಈ) ಚಿತ್ರಯಂತ್ರ

3) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡು ಯಾವುದು ?

ಅ) ದಾಂಡಿ

ಆ) ಗುಜರಾತ್

ಇ) ಬಿಹಾರ

ಈ) ದಿಲ್ಲಿ

4) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ - ಇದೊಂದು _____ ಕಥನ.

ಅ) ಪ್ರವಾಸ

ಆ) ನಾಟ್ಯ

ಇ) ಚರಿತ್ರೆ

ಈ) ಕಥಾ

5) ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ - ಬರೆದವರು

ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ

ಆ) ವಾಲ್ಮೀಕಿ

ಇ) ಕುವೆಂಪು

ಈ) ಕಣವಿ

6) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವದ ಕವಿ

ಅ) ಬೇರಿಯಾ

ಆ) ಜಮಾದಾರ

ಇ) ಜಿಗರ್

ಈ) ನಿಸಾರ ಅಹಮದ್

7) ಚೆನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಒಬ್ಬ _____ ಕವಿ.

ಅ) ದಲಿತ

ಆ) ಬಂಡಾಯ

ಇ) ನವ್ಯ

ಈ) ಸಮನ್ವಯ

P.T.O.

- 8) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ ಒಬ್ಬ _____ ಕವಿ.
 ಅ) ಬಂಡಾಯ ಆ) ದಲಿತ ಇ) ನವ್ಯ ಈ) ಹಳೆಗನ್ನಡ
- 9) ಬೇಂದ್ರೆ ಬರೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾವ್ಯ
 ಅ) ನಾಕುತಂತಿ ಆ) ಗಿಣಿ ಇ) ಸಖಿಗೀತ ಈ) ಭಾವಜೀವಿ
- 10) ವರಕವಿ ಎಂದರೆ
 ಅ) ಕಣವಿ ಆ) ಬೇಂದ್ರೆ ಇ) ಪಂಪ ಈ) ಚಂಪಾ
- 11) ಕಣವಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ
 ಅ) ಬೀದರ ಆ) ಹಂಪಿ ಇ) ಧಾರವಾಡ ಈ) ಉಡಚಣ
- 12) ಶೈಲಜಾ ಉಡಚಣ ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸೇವೆ _____ ಕ್ಷೇತ್ರ.
 ಅ) ಶಿಕ್ಷಣ ಆ) ಉದ್ಯೋಗ ಇ) ಉದ್ದಿಮೆ ಈ) ಕಲಾ
- 13) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರಕಿವೆ ?
 ಅ) ಆರು ಆ) ಮೂರು ಇ) ಒಂಭತ್ತು ಈ) ಎಂಟು
- 14) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ವಾರ ಪತ್ರಿಕೆ
 ಅ) ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ಆ) ತರಂಗ ಇ) ಮಯೂರ ಈ) ಮಲ್ಲಿಗೆ

೨. ಬೇಕಾದ ಏಳಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

- 1) ಇನ್‌ಫೋಸಿಸ್ ಕಂಪನಿ ಎಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು ?
- 2) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಎರಡು ಲಾಭಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.
- 3) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡು ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ?
- 4) ಬೆಂದ್ರೆ ಯಾವ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು ?
- 5) ನವೋದಯದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳು ಯಾರು ?
- 6) ಕುವೆಂಪು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ.
- 7) ಪ್ರವಾಸದ ಪ್ರಯೋಜನಗಳು.
- 8) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಿಂದಾಗುವ ಹಾನಿಗಳು.

೨. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

ಟಿಪ್ಪಣಿ

14

1) ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ

2) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮಾಹಿತಿ

3) ಸೋಮನಾಥ ಮಂದಿರ.

೩. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

14

1) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರು ನೋಡಿದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸ್ಥಳಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

2) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೪. ಇಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಯಾವ ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

14

SLR-L – 121

Seat
No.

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Old)
(Paper – I)**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative and write answer. 10
- 1) _____ are the levels of the N.S.S.
A) 5 B) 2 C) 3 D) 4
 - 2) _____ is the focus of the N.S.S.
A) Principal B) Programme Officer
C) Volunteer D) None of these
 - 3) The adopted village is expected to be _____ k.m. away from the college.
A) 20 B) 15 C) 25 D) 18
 - 4) The N.S.S. came into being through the vision of
A) M. Gandhi B) Lal Bahadur Shastri
C) P. Nehru D) Rajiv Gandhi
 - 5) How many programme officers are required for the N.S.S. unit of students between 250 and 300 ?
A) 4 B) 3 C) 2 D) 5
 - 6) The virus of AIDS is not spread
A) by contaminated needles B) from HIV mother to baby
C) by unsafe sex D) by touch
 - 7) _____ won the Bharatratna Award for amelioration of the Dalits.
A) Baba Amate B) Gadgebaba
C) Dr. Ambedkar D) Mother Teresa

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

- १) राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कामकाज _____ स्तरातून चालते.
अ) ५ ब) २ क) ३ ड) ४
- २) राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या केंद्र स्थानी _____ असतो.
अ) प्राचार्य ब) कार्यक्रम अधिकारी
क) स्वयंसेवक ड) यापैकी नाही
- ३) दत्तक खेडे महाविद्यालया पासून _____ कि.मी. दूर असावे.
अ) २० ब) १५ क) २५ ड) १८
- ४) राष्ट्रीय सेवा योजना _____ यांच्या स्वप्नातून अवतिर्ण झाली आहे.
अ) महात्मा गांधी ब) लाल बहादूर शास्त्री
क) पंडित नेहरु ड) राजीव गांधी
- ५) २५० ते ३०० स्वयं सेवक असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजना एककात _____ कार्यक्रम अधिकारी असतात.
अ) ४ ब) ३ क) २ ड) ५
- ६) एड्स चा विषाणू _____ मुळे पसरत नाही.
अ) दुषित सुई ब) H.I.V. बाधीत मातेकडून मुलास
क) असुरक्षित योन संबंध ड) स्पर्श केल्याने
- ७) दलितोद्धाराच्या कार्याबद्दल _____ यांना भारतरत्न किताब मिळाला आहे.
अ) बाबा आमटे ब) गाडगेबाबा क) डॉ. आंबेडकर ड) मदर तेरेसा
- ८) राष्ट्रीय सेवा योजनेचा कार्यक्रम अधिकारी हा _____ असावा.
अ) प्रशिक्षित ब) अप्रशिक्षित क) तरुण ड) यापैकी नाही

९) नियमित कार्यक्रमाची विभागणी _____ विभागात केली जाते.

अ) २ ब) १ क) ३ ड) ४

१०) राष्ट्रीय सेवा योजनेची प्रत्यक्ष अंमलबजावणी _____ स्तरावर केली जाते.

अ) विद्यापीठ ब) महाविद्यालय क) राज्य ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) व्यसनाधिनतेची सामाजिक कारणे सांगा.
- २) बालकामगार पद्धतीचे विविध परिणाम स्पष्ट करा.
- ३) कार्यक्रम अधिकाऱ्याची भूमिका स्पष्ट करा.
- ४) राष्ट्रीय सेवा योजनेत दूरदर्शनचा वापर कसा कराल ?
- ५) कुटुंबाची व्याख्या द्या.
- ६) लोकसंगिताचा राष्ट्रीय सेवा योजनेत कसा वापर कराल ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) जलसंधारणाचे महत्व.
- २) विवाहाचे प्रकार.
- ३) व्यसनाधिनतेचे विविध परिणाम.
- ४) बालकामगाराची कारणे.
- ५) वर्तमानपत्रांचा राष्ट्रीय सेवा योजनेतील वापर.
- ६) गट प्रमूखाची कार्ये.

४. दत्तक खेड्यात अंधश्रद्धा निर्मूलना करिता काय कराल ?

१०

किंवा

कुटुंब संस्थेवरील आधुनिकीकरणाच्या परिणामाची सविस्तर माहिती लिहा.

५. आधुनिकीकरणाचे विवाह संस्थे वरील परिणाम सांगा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper – I) (Old)
General Psychology

Day and Date : Monday, 17-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice). 10
- 1) In the Classical Conditioning experiment used conditioned stimulus (CS) _____ by experimenter.
A) Food B) Salivation C) Bell D) None of these
 - 2) _____ is called the process by which we encode, store and retrieve information.
A) learning B) memory C) forgetting D) motivation
 - 3) The concept 'Forgetting' studied by
A) Ebbinghaus B) Skinner C) Kohler D) Jung
 - 4) The first intelligence test was developed by
A) Binet B) Wechsler C) Terman D) Freud
 - 5) The concept Intelligent Quotient (IQ) proposed by
A) Stern B) Merrill C) Terman D) Watson
 - 6) Learning can be defined as relatively permanent changes in _____ as a result of practice.
A) Habbit B) Behaviour C) Study D) None of these
 - 7) _____ was the Pioneer of Psychoanalysis.
A) Freud B) Cattell C) Kresmer D) Allport

- 8) The word “Personality” has been derived from the Latin word
A) Persona B) Person C) Face D) None of these
- 9) The Person’s IQ level less than 70 was called
A) Mentally Gifted B) Disable
C) Mental retired D) Normal
- 10) A questionnaires that assess personality was called
A) Personality inventory B) Checklist
C) Interview D) All above

2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) State concept of classical conditioning
 - 2) What is learning ?
 - 3) What is encoding ?
 - 4) State difference between CS and US.
 - 5) State IQ formula.
 - 6) Define mental age.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Projective test.
 - 2) Extinction.
 - 3) Freud personality structure.
 - 4) Interference theory.
 - 5) Decay throw disuse.
 - 6) Intelligent quotient.
4. A) Explain Multiple Intelligence theory. **10**
- OR
- B) Explain the stages of Psychosexual Development. **10**
5. Explain the characteristics of classical conditioning experiment. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट टरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी).

१०

- १) अभिजात अभिसंधान प्रयोगातील अभिसंधीस उद्दिपक (CS) म्हणून _____ चा उपयोग करण्यात झाला.
अ) अन्न ब) लाळ क) घंटनाद ड) यापैकी नाही
- २) माहीतीचे संकेतन, साठवण व पुनः प्रापण या प्रक्रियेला _____ म्हणतात.
अ) अध्ययन ब) स्मृती क) विस्मरण ड) प्रेरणा
- ३) “विस्मरण” संकलनेचा अभ्यास _____ यांनी केला.
अ) एबिंगहॉस ब) स्किन्नर क) कोहलर ड) युंग
- ४) पहिली बुद्धीमत्ता कसोटी _____ यांनी विकसित केली.
अ) बिनेट ब) वेश्लर क) टर्मन ड) फ्राईड
- ५) ‘बुद्धीगुणांकाची’ संकल्पना _____ यांनी मांडली.
अ) स्टर्न ब) मेरिल क) टर्मन ड) वॅटसन
- ६) “अध्ययन” म्हणजे प्रयत्न, सराव यामुळे _____ मध्ये घडून येणारे सापेक्षतः कायम स्वरूपाचे बदल होय.
अ) सवय ब) वर्तन क) अभ्यास ड) यापैकी नाही
- ७) _____ हे मनोविश्लेषणाचे जनक आहेत.
अ) फ्राईड ब) कॅटेल क) क्रेश्मर ड) आलपोर्ट
- ८) ‘व्यक्तिमत्व’ शब्द लॉटिन _____ शब्दापासून बनला आहे.
अ) परसोना ब) व्यक्ति क) चेहरा ड) यापैकी नाही

- ९) ७० पेक्षा कमी बुद्धीगुणांक असमान्या व्यक्तिस _____ म्हणतात.
 अ) प्रतिभासंपन्न ब) अक्षम क) मतीमंद ड) सामान्य
- १०) व्यक्तिमत्वाचे मूल्यांकन करणाऱ्या प्रश्नावलीस _____ म्हणतात.
 अ) व्यक्तित्व सूची ब) चेकलिष्ठ क) मुलाखत ड) वरील सर्व
२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) अभिजात अभिसंधानातील संकल्पना सांगा.
 - २) अध्ययन म्हणजे काय ?
 - ३) संकेतन म्हणजे काय ?
 - ४) अभिसंधीत उद्दिपक व अनभिसंधीत उद्दिपक फरक सांगा.
 - ५) बुद्धीगुणांकाचे सूत्र सांगा.
 - ६) मानसिक वयं व्याख्या द्या.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) प्रक्षेपण कसोटी
 - २) विलोपन
 - ३) फ्राईड-व्यक्तिमत्व संरचना
 - ४) व्यत्यय सिद्धांत
 - ५) अनुपयोगामुळे स्मृतीन्हास
 - ६) बुद्धीगुणांक.
४. अ) बहुविध बुद्धीमत्ता सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 ब) मनोलैंगिक विकासाच्या अवस्था सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
५. अभिजात अभिसंधान प्रयोगाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 124

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – II) Examination, 2014
PRAKRIT ARDHAMAGADHI (Optional) (Old)
Pagid Vijjanando (Paper – I)

Day and Date : Monday, 17-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) _____ तेण अवन्नाए नियमो । (गहिओ, गहिआविं, गहिआणि, गहिआवे)
- २) लच्छीदासो नाम सेट्ठी _____ । (परिवसइ, परिवसो, परिवसओ, परिवसइस्स)
- ३) उवएस _____ निभयत्ता-जिणिंदधम्मेण वासिओ । (दाणेण, दाणेणा, दाणेणी, दाणेणाआ)
- ४) _____ परिपालेसि ता अत्थि फलं । (नियमं, नियमंता, नियमंओ, नियमंसि)
- ५) तेणं आगच्छिदूणं पणमिदूणं च _____ । (उत्तं, उत्तंसि, उत्तरं, उत्तए)
- ६) पडिवन्नानिवहणे _____ पुरिसत्तणं ? (केरिसं, केरिसंतो, केरिसंका, केरिसंट)
- ७) वणराइं _____ बहुदूरं जाव गओ । (पासंतो, पासंताय, पासंतोणि, पासंतोय)
- ८) भो सत्तघोस-पुरोहिद ! मम अत्थुवज्जणत्थं गदस्स _____ । (महाण, महाणमो, महाणकः, महाणतिं)
- ९) अहो ! मे _____ - कुडिलत्तण ! (पयइ, पयइसि, पयइस्स, पयइकिं)
- १०) तया कहं _____ भक्खेमि ? (भोयणं, भोयणाणि, भोयणदो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) : १०
- १) सो दओ सो तवसी, सो य सुही पंडिओ य सो चेव ।
जो सयलसुक्खबीयं, जीवदयं कुणइ खंतिं च ॥
- २) इह असि कत्थ वि पुरे णिव-मंती-सेट्ठि-सत्थवाहाणा ।
पुत्ता पवित्त-चित्ता चत्तारि कला-कलाव-विऊ ॥

P.T.O.

- ३) चत्तारि वि तो मिलिया पभणंति परोप्परं पहिद्व-मणा ।
सामत्थमेत्थ कित्थियमम्हाणं, तो भणंति ते एवं ॥
- ४) पोसे वा माहे वा जइया वाएइ मारूओ ।
तया पंडित सीयाइं भासा एत्थ न कारणं ॥
- ५) निंबाउ न होइ गुलो, उच्छु न य हुंति निंबगुलियाओ ।
हिंसाए न होइ सुहं, न य दुक्खं अभयदाणेणं ॥
- ६) पाणिवहपायवाओ फलाइं, कडुयाइं हुंति घोराइं ।
न य कडुयबीयजायं, दीसइ महुरं फलं लोए ॥

३. गद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) एगया सा निय-घरसमीव-वासिणीए खत्तियाणीए घरे गंतूण कहेइ-हे पिय-सहि ! तुं तव भत्तुणो सव्वं वत्थभूसणं मज्झं अप्पेहि, मम किंपि पयोयणं अत्थि । तीए खत्तियाणीए अप्पणो पिअस्स असि-सहिअं सिरवेढण-कडिपट्टाइ-सहड-वेसं सव्वं बमप्पिअं । सा तं गहिऊण गेहे गया ।
- २) मुणिवरो भणइ-हे नागदत्त ! एग-दिवस-संजम-पालणेण वि भव्वजीवो अवस्सं वेमाणो होज्जा, किं पुणो सत्त दिणेण ? एवं सोच्चा संसारस्स असारयं भाविंतो, सत्त-क्खेत्तेसं नियदव्वं अप्पिता, जिणमंदिरे अट्ठाहिआ-महसूवं कारियंता एयस्स मुणिवरस्स सगासे संजमं गिण्णीयं । अणसेणण सुहेण चत्तारि दिण गया । पंचम-दिणे तस्स सिरम्मि महासूल वेयणा असहेज्जा जाया ।
- ३) मगधदेसे रायगिह णयरम्हि जिणदत्तसेट्ठी किदोववासो किणहचदुदसाए रत्तिम्हि मसाणे काउच्छग्गेण द्विदो द्विदो । तदो अमिदप्पभदेवेण वुत्तं अमुं गिहत्थं ज्ञाणादो विचलेहि । तदो विज्जुदप्पभदेवेण अणेगधा किदोवसग्गो वि, ण चलिदो ज्ञाणादो । तदो पभादे मायं उवसंहरिदूणं पसंसिदो, आगासगामिणी विज्जा दिण्णा तस्स ।

४. कामाग्निने विचलित झालेल्या वधूस सासू-साऱ्यांनी कसे स्थिर केले हे सांगून बोध स्पष्ट करा.

१०

किंवा

संधिची व्याख्या स्पष्ट करून खालील संधि करा.

किद + उवसग्गो

प्रभादे + एव

चेदिय + आलय

मम + एत्थ

तेण + उत्तं

५. पुण्य सर्वात श्रेष्ठ कसे आहे हे पुण्योदय महिमा काव्याद्वारे स्पष्ट करा.

१०

- 8) Maharashtra known as a _____ State in India.
- a) Agriculture intensive b) Trade intensive
c) Industry intensive d) Tourism intensive
- 9) _____ is famous for Sugar Industries.
- a) Eastern Maharashtra b) North Maharashtra
c) Western Maharashtra d) South Maharashtra
- 10) The first co-operative sugar factory established in the _____ district in Maharashtra.
- a) Pune b) Nasik c) Kolhapur d) Ahamadnagar

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) What is Green Revolution ?
- 2) What is liberalization ?
- 3) What is Tiny Industries ?
- 4) What is Agricultural Productivity ?
- 5) Main sources of Agricultural Finance.
- 6) State two objectives of Indian planning.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Defects of Agricultural Marketing.
- 2) Industrial Policy – 1991.
- 3) Objectives of 10th Five Year Plan.
- 4) Sailable features of Maharashtra Economy.
- 5) Problems of Horticulture.
- 6) Role of Industrialization.

4. Answer **any one** long type question of the following : **10**

A) State the problems of sugar Industries in Maharashtra.

OR

B) Explain the importance of small-scale Industries in India.

5. Explain the main features of Green Revolution. **10**

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतीही चार) : ८
- १) हरित क्रांती म्हणजे काय ?
 - २) उदारीकरण म्हणजे काय ?
 - ३) छोटे/चिमूकले उद्योग म्हणजे काय ?
 - ४) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय ?
 - ५) शेती पतपुरवठ्याची प्रमुख साधने.
 - ६) भारतीय नियोजनाची दोन उद्दिष्ट्ये सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) शेतमाल विपणनातील समस्या/दोष.
 - २) १९९१ चे औद्योगिक धोरण.
 - ३) १० व्या पंचवार्षिक योजनेची उद्दिष्ट्ये.
 - ४) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये.
 - ५) फळबाग उद्योगाच्या समस्या.
 - ६) औद्योगिकीकरणाची भूमिका.
४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा. १०
- अ) महाराष्ट्रातील साखर उद्योगाच्या समस्या सांगा.
- किंवा**
- ब) भारतातील लघु आणि कुटीर उद्योगांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. हरित क्रांतीची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – I) (Old)
Political and Cultural History of Ancient India upto 650 A.D.

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word :

10

- 1) Vardhaman Mahaveera has born in _____ place.
A) Kundgrame B) Vaishali C) Sarnath D) Pava
- 2) Gautama Buddha has first speech give in _____ place.
A) Sanchi B) Sarnath C) Lumbini D) Kashi
- 3) _____ was the founder of Mauryan-Empire.
A) Bindusar B) King Ashok
C) Chandra Gupta D) Samudra Gupta
- 4) 'Indica' was written by _____
A) Kautilya B) Kalidas
C) Vasumitra D) Megasthenese
- 5) King Ashoka has accepted the Buddh religion after _____ war.
A) Zalam B) Kalinga C) Sanchi D) None of these
- 6) _____ king was known as the Maharajadhiraj.
A) Shrigupta B) Skandgupta
C) Chandragupta First D) Kumargupta
- 7) _____ Gupta king was known as the Indian Nepolian.
A) Samudragupta B) Skandgupta
C) Kumargupta D) None of the above

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) वर्धमान महाविरांचा जन्म _____ या ठिकाणी झाला.
अ) कुंदग्राम ब) वैशाली क) सारनाथ ड) पावा
- २) गौतम बुद्धानी पहिले प्रवचन _____ या ठिकाणी दिले.
अ) सांची ब) सारनाथ क) लुम्बीनी ड) काशी
- ३) _____ हा मौर्य साम्राज्याचा संस्थापक होय.
अ) बिंदुसार ब) राजा अशोक क) चंद्रगुप्त ड) समुद्रगुप्त
- ४) 'इंडिका' हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) कौटील्य ब) कालीदास क) वसुमित्र ड) मॅगॅस्थेनिस
- ५) _____ युद्धानंतर सम्राट अशोकाने बौद्ध धर्माचा स्विकार केला.
अ) झेलम ब) कलिंग क) सांची ड) यापैकी नाही
- ६) _____ राजास महाराजाधिराज म्हणून ओळखले जाते.
अ) श्रीगुप्त ब) स्कंदगुप्त क) चंद्रगुप्त पहिला ड) कुमारगुप्त
- ७) _____ या गुप्त राजास भारतीय नेपोलियन म्हणटले जाते.
अ) समुद्रगुप्त ब) स्कंदगुप्त क) कुमारगुप्त ड) यापैकी नाही
- ८) _____ या गुप्त राजाने शक राजा रुद्रसिंह याचा पराभव केला.
अ) समुद्रगुप्त ब) चंद्रगुप्त दूसरा
क) श्रीगुप्त ड) स्कंदगुप्त
- ९) हर्षचरित हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) कुमारपाल ब) हर्षवर्धन क) बाणभट्ट ड) विशाखादत्त
- १०) कनौज येथील धर्मपरिषदेचा _____ अध्यक्ष होता.
अ) फाहियान ब) ह्यूएनत्संग क) वसुमित्र ड) दिवाकर सेन

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) जैन धर्मातील त्रीरत्नाची माहीती द्या.
 - २) बौद्ध धर्माचे सामाजिक योगदान स्पष्ट करा.
 - ३) मौर्य काळातील न्याय व्यवस्था विशद करा.
 - ४) पहिल्या चंद्रगुप्ताच्या राजकीय कामगिरीची चर्चा करा.
 - ५) गुप्त काळातील कला स्पष्ट करा.
 - ६) वर्धन काळातील साहित्याच्या प्रगतीची माहीती द्या.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) जैन धर्मातील पंच अणुव्रते
 - २) बिंदुसार
 - ३) कलिंगचे युद्ध
 - ४) चार आर्य सत्ये
 - ५) कुमारगुप्ताचे सांस्कृतिक योगदान
 - ६) कनौजची सर्व धर्म परिषद.
४. चंद्रगुप्त मौर्याच्या काळातील साम्राज्य विस्ताराची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- गुप्त काळास सुवर्णयुग असे का महणतात स्पष्ट करा.
५. सम्राट हर्षवर्धनाच्या राजकीय योगदानाची चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) (Old) Examination, 2014
Opt. – HISTORY (Paper – I)
Shivaji and His Times
(1600 A.D. to 1707 A.D.)

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select correct alternative and fill in the blanks. 10
- 1) The Gymnasiam on fort was called _____
 - a) Talimkhana
 - b) Nagarkhana
 - c) Abadarkhana
 - d) Faraskhana
 - 2) The main source of Income of Swaraj in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj was _____
 - a) Chauthai
 - b) Revenue
 - c) Sardeshamukhi
 - d) Tax on Commerce
 - 3) _____ was the Sachiv of Ashtapradhan Mandal of Chh. Shivaji Maharaj.
 - a) Ramchandra Trimbak
 - b) Niraji Rawji
 - c) Annaji Datto
 - d) Raghunathpant
 - 4) All the forts were belonged to _____ in the age of Chh. Shivaji Maharaj.
 - a) Private
 - b) Government
 - c) Feudals
 - d) Watandar
 - 5) _____ is known as the pioneer of Indian Navy.
 - a) Kanhoji Angre
 - b) Chh. Shivaji Maharaj
 - c) Chh. Sambhaji Maharaj
 - d) Rayaji Nalge
 - 6) The Rayat was suffered by the big famine _____ in the Maratha Period.
 - a) 1630
 - b) 1631
 - c) 1632
 - d) 1633

- 7) Original village was called _____ in the rural system of Chh. Shivaji Maharaj age.
 a) Khurda b) Budruk c) Mauje d) Kasaba
- 8) Land grant to religious places is known as
 a) Agrahar b) Sanadi Inam c) Devasthan Inam d) Gavnisabat Inam
- 9) _____ was the capital of Chhatrapati Rajaram Maharaj in Karnataka.
 a) Krishnagiri b) Rajgiri
 c) Chhandrayan Durg d) Jinjee
- 10) Aurangzeb died in
 a) 1700 b) 1703 c) 1705 d) 1707
2. Write Short answer on **any four** of the following. 8
- 1) Explain the role of Havaldar in fort administration.
 - 2) What is the Brahmasabha ?
 - 3) The work of Amatya.
 - 4) State the kinds of Ships in Maratha Armar.
 - 5) Discuss the coronation of Chh. Sambhaji Maharaj.
 - 6) Write short information about Maharani Tarabai.
3. Write short notes on **any four** of the following. 12
- 1) The book of Mitakshara
 - 2) The work of Panditrao and Nyayadhish
 - 3) Gotasabha
 - 4) Institution of watan in Gaongada
 - 5) Kavi Kalash
 - 6) Chh. Rajaram Maharaj.
4. Explain the salient features of Military Administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj. 10
- OR
- Examine the war of Independence of the Marathas.
5. Discuss the rise and structure of Ashtapradhan Mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) किल्यावरील व्यायामशाळेस _____ म्हणत असत.

अ) तालीमखाना

ब) नगरखाना

क) आबदारखाना

ड) फरासखाना

२) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात राज्याचे उत्पन्नाचे मुख्य साधन _____ हे होते.

अ) चौथाई

ब) महसूल

क) सरदेशमुखी

ड) व्यापारी कर

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळात _____ हे सचिव होते.

अ) रामचंद्र त्रिंबक

ब) निराजी रावजी

क) अण्णाजी दत्तो

ड) रघुनाथपंत

४) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात सर्व किल्ले _____ मालकीचे होते.

अ) खाजगी

ब) सरकारी

क) सरंजामदार

ड) वतनदार

५) भारतीय आरमाराचे जनक म्हणून _____ हे ओळखले जातात.

अ) कान्होजी आंग्रे

ब) छत्रपती शिवाजी महाराज

क) छत्रपती संभाजी महाराज

ड) रायाजी नळगे

६) _____ या वर्षीच्या मराठा काळातील थोरला दुष्काळने रयत भासली होती.

अ) १६३०

ब) १६३१

क) १६३२

ड) १६३३

७) शिवकालीन ग्रामव्यवस्थेतील मूळ गावास _____ असे म्हणत.

अ) खूर्द

ब) बुद्रूक

क) मौजे

ड) कसबा

८) देवस्थानासाठी इनाम म्हणून दिलेल्या शेत जमिनीस _____ म्हणून ओळखले जाई.

अ) अग्रहार

ब) सनदी इनाम

क) देवस्थान इनाम

ड) गावनिसाबत इनाम

- ९) छत्रपती राजाराम महाराजांची कर्नाटकातील राजधानी _____ ही होती.
 अ) कृष्णागिरी ब) राजगिरी क) चंद्रायान दुर्ग ड) जिंजी
- १०) औरंगजेबाचा मृत्यु _____ मध्ये झाला.
 अ) १७०० ब) १७०३ क) १७०५ ड) १७०७
२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) किल्ले प्रशासनातील हवालदाराची भूमिका स्पष्ट करा.
 - २) ब्रह्मसभा म्हणजे काय ?
 - ३) अमात्याचे कार्य सांगा.
 - ४) मराठ्यांच्या आरमारातील जहाजांचे प्रकार सांगा.
 - ५) छत्रपती संभाजी महाराजांच्या राज्याभिषेकावर थोडक्यात चर्चा करा.
 - ६) महाराणी ताराबाईची थोडक्यात माहिती लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा दिला. १२
- १) मिताक्षरा ग्रंथ
 - २) पंडितराव व न्यायाधीशाचे कार्य
 - ३) गोतसभा
 - ४) गावगाड्यातील वतन संस्था
 - ५) कवी कलश
 - ६) छत्रपती राजाराम महाराज.
४. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या लष्करी प्रशासनाची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- मराठ्यांच्या स्वातंत्र्य युद्धाचे परिक्षण करा.
५. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळाचा उदय आणि अष्टप्रधान मंडळाची रचना यावर थोडक्यात चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – II) Examination, 2014
LINGUISTICS (Opt.) (Paper – I) (Old)
Introduction to Language

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : **10**
- i) In the word 'Faithful', the '-ful' is a/an _____
a) suffix b) prefix c) infix d) none of the above
- ii) 'Reduplication' is a _____ word formation process.
a) major b) minor c) simple d) difficult
- iii) The process of word formation in the word 'tea pot' is _____
a) conversion b) compounding
c) affixation d) clipping
- iv) The word 'TV' is an example of _____
a) reduplication b) clipping c) blending d) acronymy
- v) After the addition, _____ suffixes do not alter the word class of the base.
a) class changing b) derivational
c) inflectional d) class maintaining
- vi) There are _____ major word – formation processes in English.
a) four b) five c) three d) eight
- vii) 'There are eleven boys in the team' The underlined word in this sentence is _____
a) a determiner b) an enumerator
c) a pronoun d) a preposition

III) Identify the underlined phrases in following sentences and give form and function labels :

- i) My friend lives in America.
- ii) He has been writing a letter.
- iii) Mary is very beautiful.

B) Give morphological analysis of **any two** of the following words : **4**

- i) unhappiness
- ii) bus drivers
- iii) anticlockwise.

4. What is the difference between open class and closed class words ? Give suitable examples to support your answer. **10**

OR

What is an NP ? Explain the structure and function of NP with suitable examples.

5. Write a full note on the major and minor word formation processes in English. **10**

SLR-L – 129

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
MARATHI (Old)**

प्रबोधनपर वाङ्मय (Opt.) (Paper – II)

Day and Date : Thursday, 20-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'श्यामची आई' या साहित्यकृतीचे मध्यवर्ती सूत्र कोणते आहे ?
अ) श्यामचे संस्कार आ) गोष्टी सांगणे
इ) मातेचा महिमा ई) मैत्रीचे महत्व
- २) साने गुरूजींचे प्राथमिक शिक्षण कोठे झाले ?
अ) अंमळनेर आ) पालगड इ) पुणे ई) दापोली
- ३) १९२८ मध्ये गुरूजींनी कोणते मासिक सुरू केले ?
अ) शिक्षण आ) संस्कार इ) आई ई) विद्यार्थी
- ४) साने गुरूजींनी लोकांनी परस्परांच्या भाषा शिकाण्यात यासाठी कोणता प्रयोग केला ?
अ) विद्याभारती आ) आंतर भारती इ) बालभारती ई) गीर्वाण भारती
- ५) कृष्ण व द्रौपदी यांच्यांतही अद्वैत आहे, हे सूचित करण्यासाठी द्रौपदीस कोणते नाव मिळाले आहे ?
अ) पांचाली आ) सैरंध्री इ) मोहना ई) कृष्णा
- ६) 'रानसयू' ला कोणाची प्रस्तावना लाभली आहे ?
अ) द. ता. भोसले आ) दत्ता भोसले
इ) आनंद यादव ई) भास्कर चंदनशिव
- ७) भास्कर चंदनशिव हे प्रामुख्याने काय म्हणून ओळखले जातात ?
अ) नाटककार आ) चरित्रकार इ) समीक्षक ई) कथाकार
- ८) 'रानसयू' मधील अनुभवदर्शन कोणत्या जीवनाशी विगडित आहे ?
अ) लोकजीवनाशी आ) नागर जीवनाशी
इ) शालेय जीवनाशी ई) आधुनिक जीवनाशी

P.T.O.

१) 'नागुबाचा वड' या लेखात कोणत्या कवीच्या 'हलत्या पिंपळपानास' या कवितेची आठवण लेखकाने केली आहे ?

अ) गोविंदाग्रज आ) कुसुमाग्रज इ) अनिल ई) बालकवी

१०) हसेगावला पूर्वी कोणत्या नावाने ओळखले जायचे असे लेखकाने म्हटले आहे ?

अ) नागुबाचं गाव आ) मोराचं गाव इ) देवाचं गाव ई) वारकऱ्यांचं गाव

२. दोन ते तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) स्त्रियांनी रचलेल्या ओण्यांत सासुरवासाचे वर्णन कसे केले आहे ?

२) पंढरीनाथबाबांनी सोत्याची सलकडी पाटावर का ठेवली ?

३) "पत्रावळी आधी द्रोणा । तो जावई राहाणा ।।" या म्हणीचा अर्थ सांगा.

४) इनामाच्या पिंपळाच्या आश्रयाला कोण कोण येत असे ?

५) गणपतरावाने आपल्याला काय शिकवले असे बप्पांना वाटते ?

६) 'रानसयू' मधील ललितलेखनाच्या भाषेची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) 'श्यामची आई' च्या आधारे जीवनातील संस्कारांचे महत्व विशद करा.

किंवा

'श्यामची आई' मधील श्यामच्या स्वभावाचे पैलू उलगडा.

२) 'रानसयू' मधून व्यक्त झालेले वृक्षप्रेम स्पष्ट करा.

किंवा

भास्कर चंदनशिव यांची लेखक म्हणून घडण कशी झाली ते 'रानसयू' या आधारे लिहा.

४. मातेची थोरवी 'श्यामची आई' या कादंबरीतून कशी प्रतिबिंबित झाली आहे, ते स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'बुद्धत चाललेल्या संस्कृतीचा अनुभवसिद्ध परिचय म्हणजे 'रानसयू' मधील ललित लेखन' या मताचा परामर्श घ्या.

५. 'श्यामची आई' या साहित्यकृतीचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

१०

SLR-L – 13

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
URDU (Compulsory)
Prose

Day and Date : Friday, 31-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

14

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) قرض لینے والے اکثر _____ ہوتے ہیں۔

(رفیق القلب رفیق القلب صوفی صفت منکر المزاج)

(2) _____ ان چیزوں پر زیادہ جمتی ہے جو زمین کی سطح کے قریب ہے۔

(برف مٹی دھول شبنم)

(3) _____ بھکاریوں کا سردار تھا۔

(گیا مادھو سروش منگتو)

(4) اُردو کا افسانہ نگار _____ ہے۔

(مولوی عبد الحق پریم چند کال داس محمد حسین آزاد)

P.T.O.

- (۵) سروش نے کتے کو کھانے کے لئے _____ دیا۔
(رونی بسکٹ کیک آٹا)
- (۶) ڈاکٹر غلام یزدانی اُردو کے مشہور و معارف طنز و مزاح نگار _____ کے ہم جولی تھے۔
(محمد حسین آزاد مرزا سلامت علی دبیر مرزا فرحت اللہ بیگ مرزا ابو ظفر)
- (۷) ”بابائے اُردو“ _____ کو کہا جاتا ہے۔
(مولوی عبدالحی مولوی عبدالحق میر امن دہلوی امین الدین اعلیٰ)
- (۸) _____ نے سماج میں پائی جانے والی قرض کی لعنت اور اُس کے مسائل اور حقیقت کو بڑی حسن و خوبی سے پیش کیا۔
(سلطان حیدر جوش جوش ملیح آبادی علی سردار جعفری سر سید احمد)
- (۹) ”سروش“ ایک _____ آدمی کی طرح چکر کاٹتا رہا۔
(نیک بے وقوف پاگل عابد)
- (۱۰) ”منگتو“ یہ _____ افسانے کا کردار ہے۔
(دو بیل کنن صرف ایک آنہ پوش کی رات)
- (۱۱) سُستی سے ہر طرح کی _____ پیدا ہوتی ہے۔
(لڑائی بُرائی نا اتفاقی جھگڑا)
- (۱۲) _____ بہت زندہ دل تھے۔ چہرے پر ہمیشہ مسکراہٹ رہتی تھی۔
(ٹھاکر صاحب خان صاحب پٹھان صاحب عابد صاحب)

- (۱۳) پروفیسر مجیب کو حکومت ہند نے _____ کے خطاب سے نوازا۔
(خُدائے سخن مصوٰرِ غم امام الہند پدم شری)
- (۱۴) ساری مخلوقات میں _____ سب سے بزرگ اور برتر ہے۔
(جانور آدمی عابد آقیب)

14

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی سات):

- (۱) پولیس والے نے سروش کو کیا کہہ کر بھگا دیا؟
- (۲) ”سستی میں زیاں ہے“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۳) غلام یزدانی کے کتابوں کے نام لکھئے۔
- (۴) نور خان میں کون کون سی خوبیاں تھیں؟
- (۵) دوست کو قرض دینے سے کیا خطرات پیدا ہوتے ہیں؟
- (۶) ”شبنم“ کے بارے میں سائنس دانوں کا کیا نظریہ ہے؟
- (۷) جھوری کے پاس کتنے ہیل تھے اُن کے نام لکھئے۔
- (۸) مولوی عبد الحق کے دو خاکوں کے نام لکھئے۔

8

۳. الف) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو):

- (۱) ”دُنیا کی کہانی“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) ”یوریشن“ پر نوٹ لکھئے۔
- (۳) مولوی عبد الحق پر نوٹ لکھئے۔

6 (ب) مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

(۱) ”قرض و مقراض“ کی وضاحت اپنے الفاظ میں کیجئے۔

(۲) ”سروش“ اس کردار پر نوٹ لکھئے۔

(۳) آج کی سب سے بڑی ضرورت کیا ہے؟ مختصر نوٹ لکھئے۔

14 .۳ کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) گدڑی کا لال (نور خان) کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

یا

(۲) ”دوہیل“ اس افسانے کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

14 .۵ ”صرف ایک آنہ“ کا خلاصہ مفصل تحریر کیجئے۔

SLR-L – 130

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – II)

Urdu Prose (Non Fiction)

Safar Nama and Drama (Old)

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) *All questions are compulsory.*

ii) *Figures to the left indicate full marks.*

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

(1) سوید و باشی جاپانی زبان میں _____ کو کہتے ہیں۔

(i) نالا (ii) ندی

(iii) چھرنا (iv) پُل

(2) جاپانیوں کی طرح اُن کی مشینیں بھی بڑی _____ ہوتی ہے۔

(i) ایماندار (ii) بے ایمان

(iii) دھوکے باز (iv) دغا باز

(3) اوسا کا یونیورسٹی کے اُردو اُستاد _____ ہیں۔

(i) مسٹر جان (ii) مسٹر اسادہ

(iii) اندوچین (iv) ٹامسن

(4) ٹوکیو یونیورسٹی میں چار سال تعلیم حاصل کرنے کے بعد _____ ڈگری دی جاتی ہے۔

(i) بی۔ اے (ii) ایم۔ اے

(iii) ایم۔ فل (iv) ڈی۔ ایڈ

P.T.O.

- (۵) جاپانی زبان میں صاحب کو _____ کہتے ہیں۔
- (i) مان (ii) سان
(iii) پان (iv) جان
- (۶) ابن انشاء پہلے پہل _____ میں ہی بیمار ہوئے تھے۔
- (i) ہندوستان (ii) پاکستان
(iii) ترکستان (iv) ٹوکیو
- (۷) پروفیسر سوزوکی کو دوسرے دن صبح کے طیارے سے _____ جانا تھا۔
- (i) کلکتہ (ii) مدراس
(iii) حیدرآباد (iv) میسور
- (۸) ہانگ کانگ کے باشندے زیادہ تر _____ زبان بولتے ہیں۔
- (i) ترکی (ii) چینی
(iii) آسامی (iv) ملیالم
- (۹) _____ ہوائی اڈہ شہر سے بہت دور ہے۔
- (i) نریتا (ii) شانٹا کروڑ
(iii) پالم (iv) بیگم بیٹھ
- (۱۰) _____ کی بندرگاہ مزی پورٹ ہے۔
- (i) پاکستان (ii) ترکستان
(iii) آسٹریلیا (iv) ہانگ کانگ

۲. ذیل میں سے کسی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے :
- 10
- (۱) مجتبیٰ حسین نے پروفیسر سوزوکی کو کن دو لوگوں کے پتے دئے؟
 - (۲) پروفیسر سوزوکی نے ہم سے مصافحہ کرتے ہوئے کس شاعر کا شعر سُنایا؟
 - (۳) یونیکو کے ایشیائی ثقافتی مرکز کی طرف کون سا کورس رکھا گیا تھا؟
 - (۴) تھائی لینڈ کی خوبصورت سرزمین 25 فیٹ کی بلند سے کیسی نظر آ رہی تھی؟
 - (۵) کونسا سامان مصنیف کو جاپان سے لانا ضروری تھا؟
 - (۶) جاپانیوں کو اندھیرے سے سخت نفرت کیوں ہوتی ہے؟
۳. متن کے حوالے سے مندرجہ ذیل جملوں کی تشریح کیجئے: (کوئی دو)
- 10
- (۱) جاپانی ہر کام کیا لکیریٹر کی مدد سے کرتے ہیں۔۔۔
 - (۲) پروفیسر سوزوکی اچانک گہرے غم میں ڈوب گئے۔۔۔۔
 - (۳) کچھ دنوں کے بعد ہمیں اپنا رنگ بھی طوطے کی طرح ہرا نظر آنے لگا تھا۔۔۔۔
۴. مُفضل جواب لکھئے: (کوئی ایک)
- 10
- (۱) اُردو میں سفرنامے کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔
 - (۲) ”جاپان چلو جاپان چلو“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔
۵. مجتبیٰ حسین کی سوانح حیات لکھئے۔
- 10

SLR-L – 133

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (Opt.) (Paper – III) (Old)**

वाङ्मयाचा आस्वादात्मक अभ्यास

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

**सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.**

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) सावळ्या कुंभाराला इंद्रपुरीला कोण घेऊन जाते ?
(ब्रम्हदेव/बृहस्पती/चित्रसेन/श्रीकृष्ण)
- २) 'आम्ही इंद्राच्या घरच्या वारांगना' ही छबकड कोणाची ?
(रामजोशी/अनंतफंदी/प्रभाकर/पठ्ठे बापुराव)
- ३) 'जा-तू मृत्यूलोकी गाढव होऊन फिरशील !' हे उद्गार कोणाचे ?
(बृहस्पती/कुबेर/इंद्र/वरूण)
- ४) मिथुला नगरीचा राजा कोण होता ?
(सत्यधर्म/सत्यव्रत/सत्यवान/सत्यश्री)
- ५) 'गाढवाचं लग्न' या वगनाट्याचे लेखक कोण ?
(दादू इंद्रुकीकर/कै. हरिभाऊ वडगावकर/मंगेश तेंडुलकर/माधव जोशी)
- ६) 'मजल्याचं घर' या कथेचा नायक कोण ?
(बाळकू/बयाजी/दादू /शिवज्या)
- ७) 'एवढा आबु-पान्याचा हुतास तर तेवढी अधेली का दिली नाहीस माजी ?' हे उद्गार कोणाचे ?
(आकनी/कुसा/सकनी/गुणी)
- ८) 'बेनवाड' कथासंग्रह कोणत्या प्रकाशनाने प्रकाशित केला आहे ?
(मौज/ग्रंथाली/लोकवाङ्मय गृह/स्वयंदीप प्रकाशन)

P.T.O.

९) कुसा आणि यल्लाप्पा कोणत्या देवतेचे उपासक आहेत ?
(मरिमाता/यल्लाम्मा/कालीमाता/यापैकी नाही)

१०) बेनवाड म्हणजे काय ?
(तंबाखुवरील कर/शेतसारा/बनवाबनवी/यापैकी नाही)

२. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) सावळ्या कुंभाराला बृहस्पतीने कोणती दीक्षा दिली ?
- २) राजकन्या सत्यवतीने लग्नासाठी कोणता पण मांडला होता ?
- ३) इंद्राने चित्रसेन गंधर्वाला कोणता उःशाप दिला होता ?
- ४) गुलाबने बाळू धनावड्यापुढे कोणते नाटक केले ?
- ५) 'बेनवाड' कथेतील शिवज्याने कोणती ठकबाजी केली ?
- ६) बौद्ध धर्माची दीक्षा घेताना कुसा आणि यल्लाप्पा यांनी कोणती शपथ घेतली होती ?

३. अ) इंद्रपुरीतील सावळ्या कुंभाराचे अनुभव थोडक्यात लिहा.

१०

किंवा

सावळ्या कुंभाराची पत्नी गंगीच्या स्वभाव वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

आ) 'मजल्याचं घर' कथेचा आशय थोडक्यात लिहा.

किंवा

वामन होवाळांच्या भाषाशैलाचे विशेष सोदाहरण लिहा.

४. "गाढवाचं लग्न" मधील विनोदाची विविधरूपे साधार वर्णन करा.

१०

किंवा

'कैदी' आणि 'देव घावला, देव पावला' या कथांचे परीक्षण लिहा.

५. "बेनवाड" या कथासंग्रहाचे शीर्षक समर्पक आहे' या विधानाची सत्यता तुम्ही अभ्यासलेल्या कथांच्या आधारे पटऊन द्या.

१०

SLR-L – 134

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – III)
Urdu Poetry (Old)

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ میر انیس کے اُستاد تھے۔

(آتش ناسخ میر ضمیر میر خلیق)

(2) مرثیہ ” حضرت حُر کی شہادت “ میں مرثیہ کے صرف دو جز شہادت اور

_____ شامل ہیں۔

(بین رخصت آمد رجز)

(3) _____ کے سب سے اچھے شعر کو شاہ بیت کہتے ہیں۔

(مرثیہ مثنوی رُباعی غزل)

(4) دلی دکنی نے شہر سورت کی شرافت کا مقابلہ باب _____ سے کیا ہے۔

(نجف مکہ مدینہ طائفہ)

- (5) جوت مانک سوں بسنت کے گل کھلے عالم منے
 درج بالا مصرعے میں ضعتِ _____ پائی جاتی ہے۔
 (استعارہ تشبیہ حُسن تعلیل تضاد)
- (6) اس دُنیا میں امیری، وزیرِ اور فقیری _____ کی بخشی ہوئی ہے۔
 (بادشاہ جن فرشتے خدا)
- (7) آیا ہے تو جہاں میں مثالِ شرار دیکھ
 دم دے نہ جائے ہستی ناپائیدار دیکھ
 درج بالا شعر میں 'ہستی ناپائیدار' سے مراد _____ ہے۔
 (زندگی دُنیا کائنات عالم بالا)
- (8) دیکھنے والے یہاں بھی دیکھ لیتے ہیں تجھے اس مصرعے میں 'تجھے' سے مراد
 _____ ہے۔
 (خدا معشوق بادشاہ پیرو مرشد)
- (9) اتی آتش پرستاں کی ہے بستی
 سکھے نمرود واں آتش پرستی
 درج بالا شعر میں ضعتِ _____ پائی جاتی ہے۔
 (استعارہ تلمیح تضاد حُسن تعلیل)
- (10) _____ کو اُردو کا پہلا صاحبِ دیوان شاعر کہا جاتا ہے۔
 (نظیر اکبر آبادی حالی چکبست محمد قلی قطب شاہ)

10

2. درج ذیل اشعار کی تشریح کیجئے: (کوئی پانچ/5)

- (1) گلزار ہست بودند بیگانہ وار دیکھ
ہے دیکھنے کی چیز اسے بار بار دیکھ
- (2) پاس تھا ناکامی صیاد کا اے ہم صغیر
ورنہ میں اور اڑ کے آتا ایک دانے کے لئے
- (3) ہو دید کا جو شوق تو آنکھوں کو بند کر
ہے دیکھنا یہی کہ نہ دیکھا کرے کوئی
- (4) دیکھنے والے یہاں بھی دیکھ لیتے ہیں تجھے
پھر یہ وعدہ حشر کا صبر آزما کیوں کر ہوا
- (5) اس چمن میں مرغ دل گائے نہ آزادی کا گیت
آہ! یہ گلشن نہیں ایسے ترانے کے لئے
- (6) نظارے کو یہ جنبش مڑگاں بھی بار ہے
نرگس کی آنکھ سے تجھے دیکھا کرے کوئی

10

3. مختصر جواب لکھئے: (کوئی دو/2)

- (1) تشبیہ کی تعریف مثالوں کے ساتھ لکھئے۔
- (2) محمد قلی قطب شاہ کی زندگی کے اہم حالات و واقعات مختصراً تحریر کیجئے۔
- (3) صنفِ مرثیہ کے چند اہم اجزائے ترکیبی کا ذکر کیجئے۔

4. درج ذیل حصوں میں سے کسی ایک حصہ کے اقتباسات کی تشریح سیاق و سباق کے حوالے سے کیجئے :

10

حصہ اول

(الف) شہر سوں ہے وہ ہم بازو ہمیشہ
 دریا سوں ہے وہ ہم پہلو ہمیشہ
 کہ آبِ خضر کی ہے اس میں تاثیر
 ہوا دیتی ہے اس کی یاد کشمیر
 وہاں اشنان جب کرتا ہے عالم
 صبح ہو شام چپ کرتا ہے عالم۔

(ب) جس دم سنی امام ام نے صدائے حُر
 پھانق پہ ہاتھ مار کے بوسے کہ ہائے حُر
 رو کر کجا رفیتوں سے دیکھی وفائے حُر
 خیمے میں پیٹنے لگی زینب برائے حُر
 کھینچی جوشہ نے آہِ دل بے قرار سے
 نکلی تڑپ کے فاطمہ زہرا مزار سے۔

حصہ دوم

الف) تزنیاں چڑ کر ترنگ نکلیاں بسنت کے ڈھنگ سوں
بھول ہر اک کھل کے باساں مستی سی سین گایا بسنت
پھین چنڑی پرنگٹ ناریاں کا کرے آئے آنگن
چیر کنارے کے تیں امبر کماں لیا یا بسنت
سر تھے آنچل ڈھال کر بھیج پر پلو کریوں سے
بجلی چڑ کے ہاتھ — تھا ڈی تو رنگ پایا بسنت۔

ب) وہاں ساکن اتے ہیں اہل مذہب
کہ گنتی میں نہ آدیں اُن کے مشرب
اگرچہ سب ہیں وہ ابنائے آدم
وے بینش میں رنگا رنگ عالم
بھری ہے سیرت و صورت سوں سورت
ہر ایک صورت ہے وہاں انمول صورت۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – III) (Opt.)
Demography

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternatives and rewrite the sentences : 10
- 1) Basic concept of optimum population theory was presented by
A) Canon B) Robbins C) Dalton D) Sidgwick
 - 2) Sample Registration scheme is started from _____
A) 1951 B) 1958 C) 1964 D) 1971
 - 3) According to Malthus _____ increasing by geometric progression.
A) Food B) Population
C) Economic Development D) Industrial Production
 - 4) _____ is main factor which impact on fertility.
A) Education B) Social factor
C) Heredity D) All of these
 - 5) The census is conducted in every _____ years in India.
A) 10 B) 5 C) 16 D) 20
 - 6) $\frac{P_0 - 4}{Pf - 15 - 49} \times K$ is the equation for the measurement of _____
A) Fecundity B) Optimum population
C) Death rate D) Standardised death rate
 - 7) _____ is the stage of low birth rate and low death rate in population transition.
A) First B) Second C) Third D) Fourth

- 8) _____ is the demerit of population census.
- A) Lack of expert surveyor B) Vast geographical area
C) Outdated information D) All the above
- 9) _____ is a feature of over population.
- A) Low per capita income B) Production at decreasing rate
C) Unemployment D) All of the above
- 10) _____ is the equation of Age Specific Birth Rate.
- A) $ASBR = \frac{S_i}{T_i} \times K$ B) $ASBR = \frac{B}{P} \times K$
C) $ASBR = \frac{b_i}{P_i} \times K$ D) None of these

2. Write short answer of following questions (**any four**) : **8**
- 1) What is Death Rate ?
 - 2) What is under population ?
 - 3) When sanctioned the Birth and Death Registration Act ?
 - 4) What is fecundity ?
 - 5) What is meant by micro demography ?
 - 6) Define census.
3. Write a short note (**any four**) : **12**
- 1) Demography and Geography.
 - 2) Demerits of demographic survey.
 - 3) Importance of demography.
 - 4) Impact of physiological factors on fertility.
 - 5) Explain the concept of birth and death rate.
 - 6) Nature of demography.
4. Answer **any one** long type question on the following : **10**
- A) Explain the theory of optimum population.
- OR
- B) Discuss the interrelationship between population studies and other disciplines.
5. What is fertility ? Explain the factors which affect on fertility. **10**

मराठी रूपांतर
अर्थशास्त्र
लोकसंख्याशास्त्र

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

१०

- १) पर्याप्त लोकसंख्येची मूळ संकल्पना सर्वप्रथम _____ यांनी मांडली.
A) कॅनन B) रॉबिन्स C) डाल्टन D) सिजविक
- २) नमुना नोंदणी पद्धती _____ या वर्षी सुरू झाली.
A) १९५१ B) १९५८ C) १९६४ D) १९७१
- ३) माल्थसच्या मते _____ ची वाढ भूमिती श्रेणीने होते.
A) अन्नधान्य B) लोकसंख्या
C) आर्थिक विकास D) औद्योगिक उत्पादन
- ४) जननावर प्रभाव टाकणारा _____ हा महत्त्वाचा घटक होय.
A) शिक्षण B) सामाजिक घटक C) अनुवंशिक D) वरील सर्व
- ५) भारतात जनगणना दर _____ वर्षानी करण्यात येते.
A) १० B) ५ C) १६ D) २०
- ६) $\frac{P_0 - ४}{Pf - १५ - ४९} \times K$ हे _____ मोजण्याचे सूत्र आहे.
A) जननक्षमता B) पर्याप्त लोकसंख्या
C) मृत्यूदर D) प्रमाणित मृत्यूदर
- ७) जननदर कमी व मृत्यूदर कमी हा लोकसंख्या संक्रमणातील _____ टप्पा होय.
A) पहिला B) दुसरा C) तिसरा D) चौथा
- ८) _____ हा जनगणना स्रोताचा दोष आहे.
A) कुशल प्रगणकांचा अभाव B) विशाल भौगोलिक प्रदेश
C) माहिती काळबाह्य ठरते D) वरील सर्व

९) _____ हे अतिरिक्त लोकसंख्येचे लक्षण होय.

A) कमी दरडोई उत्पन्न

B) उत्पादनाचा घटता दर

C) बेकारी

D) वरीलपैकी सर्व

१०) _____ हे वय सापेक्ष जननदराचे सूत्र आहे.

$$A) ASBR = \frac{S_i}{T_i} \times K$$

$$B) ASBR = \frac{B}{P} \times K$$

$$C) ASBR = \frac{b_i}{P_i} \times K$$

D) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) मृत्यूदर म्हणजे काय ?

२) न्यूनलोकसंख्या म्हणजे काय ?

३) जन्म-मृत्यू नोंदणी कायदा केव्हा मंजूर झाला ?

४) जननक्षमता म्हणजे काय ?

५) सूक्ष्म लोकसंख्याशास्त्र म्हणजे काय ?

६) जनगणनेची व्याख्या करा.

३. टीपा द्या (कोणत्याही चार) :

१२

१) लोकसंख्याशास्त्र व भूगोल.

२) लोकसंख्या सर्वेक्षणाचे दोष.

३) लोकसंख्याशास्त्राचे महत्त्व सांगा.

४) जननावर परिणाम करणारे शरीरशास्त्रीय घटक कोणते ?

५) जननदर व मृत्यूदर या संकल्पना स्पष्ट करा.

६) लोकसंख्याशास्त्राचे स्वरूप.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दिर्घोत्तर लिहा :

१०

अ) पर्याप्त लोकसंख्या सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकसंख्या अभ्यास आणि इतर सामाजिक शास्त्रे यामधील आंतरसंबंधाची चर्चा करा.

५. जनन म्हणजे काय ? जननावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
HISTORY (Paper – II) (Optional) (Old)
Modern Europe (1750 to 1950)**

Day and Date : Saturday, 22-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) Answer *all* questions.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the correct alternative. 10
- 1) _____ wrote a book 'The Spirit of the Laws'.
A) Hegel B) Marx C) Montesque D) Rousseau
 - 2) Declaration of the Right of Man in
A) 12 August 1789 B) 11 August 1790
C) 14 August 1789 D) 12 August 1792
 - 3) _____ was the leader of terrorism in France.
A) Louis XVI B) Robespierre C) Napoleon D) Mirabeau
 - 4) Napoleon Bonaparte was death in the year
A) 1869 B) 1769 C) 1870 D) 1821
 - 5) In the battle of Waterloo _____ defeated Napoleon Bonaparte.
A) Duke of Berri B) Duke of Wellington
C) Louis XVIII D) Laphayat
 - 6) In Vienna Congress who leaded on behalf of England ?
A) Churchil B) Telirand C) Casalregh D) Metternich
 - 7) The third congress of the concert of Europe was held in
A) Laiback B) Troppau
C) Verona D) Aix-La-Chapelle

8) Unification of Germany was completed in the _____ year.
A) 1861 B) 1851 C) 1871 D) 1881

9) Garibaldi established _____ army.
A) Karbonari B) Young Itali
C) Black Shirt D) Red army

10) Frankforts treaty was held on
A) 15 May 1871 B) 10 May 1871
C) 1 May 1870 D) 7 May 1882

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) Rousseau
- 2) Louis XVI
- 3) National Convention
- 4) Vienna Congress
- 5) Young Itali
- 6) Garibaldi.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Effects of French Revolution - 1789
- 2) Work of National Assembly
- 3) Code of the Napoleon
- 4) Concert of Europe
- 5) Third Napoleon
- 6) Mazzini.

4. Discuss the continental policy of Napoleon. **10**

OR

Examine the work of Vienna Congress.

5. Explain the Unification of Germany. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'द स्पिरीट ऑफ दि लॉज' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) हेगेल ब) मार्क्स क) मॉन्टेस्क्यू ड) रूसो
- २) 'मानवी हक्काचा जाहिरनामा' केव्हा घोषित केला ?
अ) १२ ऑगस्ट १७८९ ब) ११ ऑगस्ट १७९०
क) १४ ऑगस्ट १७८९ ड) १२ ऑगस्ट १७९२
- ३) _____ हे फ्रान्समधील दहशतीच्या राजवटीचे नेते होते.
अ) १६ वा लूई ब) रॉबेस्पियर क) नेपोलियन ड) मिरॅबो
- ४) नेपोलियन बोनापार्टचा मृत्यू _____ मध्ये झाला.
अ) १८६९ ब) १७६९ क) १८७० ड) १८२१
- ५) वाटर्लुच्या लढाईत _____ ने नेपोलियनचा पराभव केला.
अ) ड्यूक ऑफ बेरी ब) ड्यूक ऑफ वेलिंग्टन
क) १८ वा लुई ड) लाफायत
- ६) व्हिएन्ना परिषदेत इंग्लंडचे प्रतिनिधित्व _____ यांनी केले.
अ) चर्चिल ब) टेलिगॅंड क) कॅसलरीघ ड) मेटरनिक
- ७) संयुक्त युरोपची तिसरी परिषद _____ येथे भरली.
अ) लेबॅक ब) ट्रोपाऊ
क) व्हेरोना ड) एक्स-लॉ-शॉपेल
- ८) जर्मनीचे एकीकरण केव्हा पूर्ण झाले ?
अ) १८६१ ब) १८५१ क) १८७१ ड) १८८१
- ९) गॅरिबाल्डीने _____ सैन्यदलाची स्थापना केली.
अ) कार्बोनेरी ब) यंग इटाली
क) काळे शर्ट ड) लाल डगलेवाले
- १०) फ्रँकफोर्टचा तह _____ ला घडून आला.
अ) १५ मे १८७१ ब) १० मे १८७१ क) १ मे १८७० ड) ७ मे १८८२

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) रूसो
 - २) १६ वा लूई
 - ३) नॅशनल कन्व्हेंशन
 - ४) व्हिएन्ना काँग्रेस
 - ५) यंग इटली
 - ६) गॅरिबाल्डी
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) फ्रेंच राज्यक्रांतीचे परिणाम - १७८९
 - २) राष्ट्रीय सभेचे कार्य
 - ३) नेपोलियनची कायदे संहिता
 - ४) संयुक्त युरोप
 - ५) तिसरा नेपोलियन
 - ६) मॅझिनी.
४. नेपोलियनच्या व्यापार बहिष्कार धोरणाची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- व्हिएन्ना काँग्रेसच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
५. जर्मनीच्या एकीकरणाची माहिती द्या. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Opt.) (Old)
Human Geography (Paper – II)

Day and Date : Saturday, 22-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the correct alternative and fill in the blanks. 10

- 1) _____ defined human geography as the study of changing relationship between the unresting man and unstable earth.
A) Miss. Semple B) Tylor C) Huntington D) Ratzel
- 2) Agricultural geography is a branch of _____ geography.
A) Social B) Political C) Economic D) Historical
- 3) _____ is the element of cultural environment.
A) Soil B) Water C) Sea D) Dam
- 4) The book entitled “Influence of geographical thought” is written by _____.
A) Ratzel B) Ritter C) Humboldt D) Miss. Semple
- 5) _____ is the world environmental day.
A) 5th June B) 5th July C) 5th August D) 5th September
- 6) Dark complexion is a feature of people of _____ race.
A) Alpine B) Mongoloids C) Negroids D) None of these
- 7) The main occupation of Gond tribe is _____.
A) Farming B) Fishing C) Lumbering D) Hunting
- 8) The snow house of Eskimo in _____ season is called Igloo.
A) Summer B) Winter C) Rainy D) None of these

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सीलसचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) मानवी भूगोल म्हणजे अस्थिर पृथ्वी व कृतीशील मानव यांच्यामधील बदलत्या संबंधाचा अभ्यास होय अशा व्याख्या _____ यांनी कोणी आहे ?
अ) कु. सेंपल ब) टेलर क) हंटिंग्टन ड) रेट्झेल
- २) कृषी भूगोल ही _____ भूगोलाची शाखा आहे.
अ) सामाजिक ब) राजकीय क) आर्थिक ड) ऐतिहासिक
- ३) _____ हा सांस्कृतिक पर्यावरणाचा धटक आहे
अ) मृदा ब) पाणी क) समुद्र ड) धरण
- ४) “भौगोलिक पर्यावरणाचा प्रभाव” हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला आहे.
अ) रॅट्झेल ब) रिटर क) हॅम्बोल्ट ड) कु. सेंपल
- ५) _____ हा जागतीक पर्यावरण दिन आहे.
अ) ५ जून ब) ५ जुलै क) ५ ऑगस्ट ड) ५ सप्टेंबर
- ६) कृष्ण वर्ण हे _____ वंशाच्या लोकांचे वैशिष्ट्य आहे.
अ) अल्पाइन ब) मंगोलॉइड क) निग्रो ड) यापैकी नाही
- ७) _____ हा गोंडाचा प्रमुख व्यवसाय आहे.
अ) शेती ब) मासेमारी क) लाकुडतोड ड) शिकार
- ८) एस्कीमोच्या _____ ऋतूतील बर्फाच्या घरास इग्लू असे म्हणतात.
अ) उन्हाला ब) हिवाला क) पावसाला ड) यापैकी नाही
- ९) _____ हा एस्कीमोचा वर्षेभर चाळणारा व्यवसाय आहे.
अ) मासेमारी ब) लाकुडतोड क) शेती ड) यापैकी नाही
- १०) प्रमाण बद्ध चौरस ही _____ प्रकारची आकृती आहे.
अ) एक मिती ब) द्विमिती क) त्रिमिती ड) चौमिती

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) मानवी भूगोलाच्या कोणत्याही एका शाखेची व्यख्या द्या.
 - २) प्राकृतिक पर्यावरनाचे घटक कोणते ?
 - ३) पर्यावरणनिश्चयवादाची व्यख्य लिहा.
 - ४) वांशिक वर्गीकरणाच्या आधारांची नावे सांगा.
 - ५) गोंड आदिवासीचे अलंकार सांगा.
 - ६) विभाजित आयताची व्याख्या सांग.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) मानवी भूगोलाचा इतिहासाशी असणारा संबंध
 - २) संभववाद संकल्पना
 - ३) ऑष्ट्रेलॉपिथकस
 - ४) इग्लू
 - ५) प्रमाणबन्ध चौरस
 - ६) विभाजित वर्तुळ.
४. मानवी भूगोलची व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- मानवाचा पर्यावरणावरील प्रभाव स्पष्ट करा.
५. गोंड आदिवासींच्या आर्थिक जीवनाचे वर्णन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH COMPULSORY (Old)
Keeping Pace

Day and Date : Monday, 24-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Choose the right answer from the alternatives given below **each** : **10**
- i) Dalai Lama's senior private secretary compares Ladakh with
a) Mangolia b) Jerusalem c) Lapland d) Tibet
- ii) The Three Dancing Goats is a
a) Folk dance b) Folk tale c) Solo dance d) Fusion dance
- iii) Anurag Mathur experienced the joy of _____ in America.
a) Synthesis b) Retention c) Analysis d) Hard work
- iv) Both the farmers in the poem Mending the Wall met every spring to
a) Repair the wall b) Measure the land
c) Redraw the boundry d) Rebuild the wall
- v) The darker brother in the poem I, Too is
a) An African b) An American
c) An Afro-American d) None of these
- vi) Savita took a piece of paper _____ (write) the address.
a) writing b) to write c) written d) is writing
- vii) He _____ (win) a set of five tea sets at the fair yesterday.
a) wins b) won c) winning d) win
- viii) Half the population of Ladakh consists of
a) Buddhists b) Hindus c) Muslims d) Sikhs

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
SANSKRIT (Compulsory) (CGPA Pattern)
संस्कृतप्रभा

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answer book.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

14

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) वेद, उपनिषदे _____ भाषेत आहेत.

a) प्राकृत b) संस्कृत c) पाली d) ब्राह्मी

2) 'अलंकारन्यासः' पाठामध्ये _____ हा खलनायक आहे.

a) कोल्हा b) विट c) शकार d) मैत्रेय

3) 'मृच्छकटिक' नाटकाचा नायक _____ आहे.

a) चारुदत्त b) दुष्यंत c) भीम d) विष्णुगुप्त

4) संस्कृत भाषा _____ देशाची भाषा आहे.

a) ग्रीक b) रोमन c) इराण d) भारत

5) रामायणाचे रचनाकार _____ आहेत.

a) व्यास b) वाल्मीकि c) बादरायण d) लक्ष्मण

6) 'आवुत्त' म्हणजे _____ होय.

a) सासरा b) आजोबा c) मेहुणा d) जावई

- 7) 'पर्पट' म्हणजे _____ होय.
 a) पीतपट b) पंजरिका c) चर्वण d) पापड
- 8) 'परीवर्त' म्हणजे _____ होय.
 a) उरलेले पैसे b) सुट्टे c) वर्तमान d) परीक्षा
- 9) रेवती → लेखनीं _____ च आनेतुम् आपणं गच्छामि ।
 a) फेनकं b) कंकणं c) नूपुरं d) तैलं
- 10) रेवतीच्या घरी नष्ट्यासाठी _____ केली होती.
 a) पोळी b) वडी c) इडली d) डोसा
- 11) 'धनपत्र' म्हणजे _____ होय.
 a) आपट्याचे पान b) सोने c) पत्रा d) नोट
- 12) केशवृंदे परामृष्टा चाणक्येनेव _____ ।
 a) कुंती b) वसंतसेना c) द्रौपदी d) अहिल्या
- 13) विट चारुदत्ताला दीनांचा _____ म्हणतो.
 a) कल्पवृक्ष b) राजा c) कैवारी d) आश्रित
- 14) राजाने रात्रीच्या _____ भागात गुप्तचरांची भेट घ्यावी.
 a) चतुर्थ b) तृतीय c) द्वितीय d) प्रथम

2. टिप्पणी लिखत । ७/८

14

टीपा लिहा (कोणत्याही ७) :

- 1) चारुदत्ताचे औदार्य
- 2) महाभारत
- 3) दुर्योधन
- 4) विट
- 5) मूर्ख पद्धति: ।

- 6) सुजनपद्धतिः ।
7) 'बोनसाय् जीवनम्' मधील मोठ्या बहिणीने आणलेला खाऊ.
8) परिशुद्धता ।
3. A) विवेचनं कुरुत । २/३ 8
विवेचक टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :
1) प्रजासुखे सुखं राज्ञः ।
2) धैर्यपद्धतिः ।
3) 'परिशुद्धता' पाठातील संस्कृतभाषा.
- B) 'कर्मपद्धतिः' सोदाहरण लिहा. 6
4. 'शकार' या पात्राचे चरित्रचित्रण करून 'कथम् अनुनयः अपि अस्य भयम् उत्पादयति' या वसंतसेनेच्या वाक्यातील आशय स्पष्ट करा. 14
- OR
- 'वयं पंचोत्तरं शतम्' पाठातील संदेश भीम व युधिष्ठिर यांच्या विचारासह लिहा.
5. 'बोनसाय्' वृक्षाची व्यथा कथेच्या माध्यमातून कशी व्यक्त झाली आहे ? 14
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
(I.D.S.)
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
(Political and Cultural History of Ancient India upto C 650 A.D.)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select appropriate word.

10

- 1) To wrote Dan Patra (Donation) _____ metal is basically used.
A) Gold B) Silver C) Iron D) Copper
- 2) The traveller Itsing come from _____ country.
A) Iran B) China C) Arab D) Japan
- 3) Brahmi Script read first by
A) James Princep B) James Philip
C) Max Mullar D) Dr. V.A. Smeeth
- 4) _____ was the main place in M.P. known as stone age.
A) Lothal B) Bhimbetaka
C) Kalibangan D) Mahur
- 5) _____ did excavation at Harappa.
A) Rakhalidas Banerji B) J.P. Joshi
C) Dayaram Sahani D) Sankariya
- 6) The houses of Indus Valley civilization were built by
A) Stone B) Clay C) Wood D) Brick
- 7) Pashupati was the main God of _____ people in civilization.
A) Harappa B) Sumeriyan
C) Greek D) Arabiyan

P.T.O.

- 8) Lokmanya Tilak wrote _____ book.
- A) Natural History B) Artic Home in the Vedas
C) History of India D) Home in Aryas
- 9) Propounded the theory that the Aryans were the in habitants to the India.
- A) Lokmanya Tilak B) Dayanand Saraswati
C) Avinashchandra Das D) Dayaram Sahani
- 10) _____ was the priest of the king Bharat.
- A) Maharshi Vyas B) Kautilya
C) Maharshi Vedanarayan D) Vishvamitra

2. Write short answers **any four** of the following. **8**
- 1) Explain the China traveller Huein Tsang.
 - 2) What is the stone age and explain the periods briefly.
 - 3) Explain the Lothal.
 - 4) Give the information of 'Big Bath' in Indus Valley Civilization.
 - 5) Which are the four classes in Vedic period ?
 - 6) Explain the four Vedas.
3. Write short notes on **any four** of the following. **12**
- 1) Kautilya Arthashastra.
 - 2) Greek traveller account.
 - 3) Neolithic Age.
 - 4) Religious life in Indus Valley Civilization.
 - 5) Bhimbetaka.
 - 6) Original home of Aryas.
4. Give the information of inscriptions and coins for the study of Ancient India. **10**

OR

Describe the social life in Indus Valley Civilization.

5. Write a detail notes on political life in Vedic period. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागी योग्य शब्द लिहा.

१०

१) दानपत्रे लिहिण्यासाठी मुख्यत्वे _____ या धातुचा वापर केला जात असत.

अ) सोने ब) चांदी क) लोखंड ड) तांबे

२) इत्सिंग हा प्रवासी _____ देशातून आला होता.

अ) इराण ब) चीन क) अरब ड) जपान

३) ब्राम्ही लिपीचे वाचन सर्वप्रथम _____ यांनी केले.

अ) जेम्स प्रिन्सेप ब) जेम्स फिलिप क) मॅक्स मुल्लर ड) डॉ.व्ही.ए. स्मिथ

४) _____ हे मध्यप्रदेशातील अश्मयुगीन संस्कृतीचे मुख्य ठिकाण आहे.

अ) लोथल ब) भिमबेटका क) कालिबंगन ड) माहुर

५) हडाप्पा येथे _____ यांनी उत्खनन केले.

अ) राखलदास बॅनर्जी ब) जे.पी. जोशी
क) दयाराम सहाणी ड) सांकारिया

६) सिंधू संस्कृतीमधील घरे _____ यांनी बांधलेली होती.

अ) दगड ब) माती क) लाकूड ड) विटा

७) पशुपती हा _____ संस्कृतीमधील प्रमुख देव होता.

अ) हडाप्पा ब) सुमेरियन क) ग्रीक ड) अरेबियन

८) लोकमान्य टिळकांनी _____ हा ग्रंथ लिहिला.

अ) नॅचुरल हिस्ट्री ब) आर्किटिक होम इन द वेदाज
क) हिस्ट्री ऑफ इंडिया ड) होम इन आर्यास्

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Old)
Social Ecology (I.D.S.)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the rights indicate full marks.**

1. Multiple choice question :

10

- 1) The term 'Ecology' was coined by ?
A) Southwick
B) Earnest Haeckel
C) Robert Park
D) Odum
- 2) Earth day is celebrated on _____
A) 22nd April
B) 22nd May
C) 22nd June
D) 22nd July
- 3) Lion is _____ consumer in the ecosystem.
A) Primary
B) Secondary
C) Teritiary
D) Quartary
- 4) _____ is renewable natural resources.
A) Water
B) Coal
C) Wood
D) Natural Oil
- 5) The percentage of nitrogen in the atmosphere gases is _____ %.
A) 0.03%
B) 20.94%
C) 33%
D) 78.9%
- 6) In India Wildlife Protection Act was passed in _____ year.
A) 1974
B) 1973
C) 1972
D) 1971
- 7) First world environmental conference was held at _____
A) Tokyo
B) Stockhom
C) Mumbai
D) London

मराठी रूपांतर

A

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

१) 'इकॉलॉजी' हा शब्द सर्वप्रथम कोणी वापरला ?

अ) साऊथविक ब) इर्नस्ट हॅकेल क) रॉबर्ट पार्क ड) ओडम

२) _____ या दिवशी वसुंधरा दिन साजरा केला जातो.

अ) २२ एप्रिल ब) २२ मे क) २२ जून ड) २२ जुलै

३) परिसंस्थेमध्ये सिंह _____ भक्षक आहे.

अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थक

४) _____ हे पुनर्निर्मित नैसर्गिक संसाधन आहे.

अ) पाणी ब) कोळसा क) लाकूड ड) खनिजतेल

५) पृथ्वीच्या वातावरणात नत्रवायुचे प्रमाण _____ टक्के इतके आहे.

अ) ०.०३% ब) २०.९४% क) ३३% ड) ७८.९%

६) भारतामध्ये वन्यजीव संरक्षण कायदा _____ साली अस्तित्वात आला.

अ) १९७४ ब) १९७३ क) १९७२ ड) १९७१

७) _____ येथे पहिली जागतिक पर्यावरण परिषद भरली होती ?

अ) टोकियो ब) स्टॉकहोम क) मुंबई ड) लंडन

८) भारतातील हवा प्रदूषणाचे मुख्य माध्यम _____ आहे.

अ) स्वयंचालीत वाहने ब) किरणोत्सर्गी अणुस्फोट

क) औद्योगिकरण ड) जंगलातील वणवे

९) उर्जेचा प्राथमिक स्रोत _____ हा आहे.

अ) वारा ब) सूर्य क) सागरी लाटा ड) जलविधुत

१०) कोणी पर्यावरणवादी नर्मदा बचाव चळवळीशी संबंधित आहे ?

अ) मेधापाटकर ब) बाबा आमटे क) राजा राणा ड) सुंदरलाल बहुगुण

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) सामाजिक परिसर विज्ञानाचे महत्त्व
 ब) ध्वनी प्रदूषणाची कारणे
 क) पर्यावरण निती
 ड) परिसंस्थेचे प्रकार
 इ) ध्वनी प्रदूषणाचे परिणाम
 फ) लिंग भाव समानतेचे महत्त्व.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) प्राण्यांचे हक्क
 ब) परिसंस्थेतील विघटकांचे महत्त्व
 क) उर्जा प्रवाह
 ड) ध्वनी प्रदूषणवर उपाय
 इ) सामाजिक परिसर विज्ञानाची व्याप्ती
 फ) हवा प्रदूषणाचे परिणाम.
४. अ) जलप्रदूषणांची व्याख्या सांगून जलप्रदूषणाची कारणे, परिणाम आणि त्यावर उपाय सुचवा. १०
- किंवा
- ब) परिसंस्था म्हणजे काय ? परिसंस्थेतील पोषक द्रव्याचे चक्र स्पष्ट करा.
५. भावी पिढीसाठी साधन संपती संवर्धनाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 142

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
HINDI (IDS)
(आंतरविद्या शाखा)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक है ।

1. निम्नलिखित सभी पारिभाषिक अंग्रेजी शब्दों के हिंदी पर्याय लिखिए । 10
- 1) Ability
 - 2) Basic
 - 3) Academic
 - 4) Acceptance
 - 5) Conference
 - 6) Directive
 - 7) Identity
 - 8) Federation
 - 9) Document
 - 10) Pearl.
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए । 10
- 1) प्रयोजनमूलक हिंदी का बीजारोपण किसने और कब किया ?
 - 2) प्रयोजनमूलक हिंदी की विशेषताएँ कौन-कौन-सी है ?
 - 3) 'शब्दार्थ चिंतामणी' कोश में अनुवाद का क्या अर्थ बताया है ?
 - 4) सफल अनुवादक के कौन से लक्षण है ?
 - 5) संगणक की कितनी और कौन-कौन-सी विशेषताएँ है ?
 - 6) इंटरनेट कौन-कौन-सी सेवा प्रदान करता है ?

P.T.O.

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो विज्ञापनों का हिंदी में अनुवाद कीजिए ।

10

1) Keep fresh special Brooke Bond CTC Tea, special is packed in a inner linear that seals in all the freshness and aroma of your favourite tea. Now special reaches you as fresh as it was when packed, strong CTC Tea.

2) Cooking King

माइक्रोवेव

सर्व प्रकारच्या किचन, ऑफिससाठी आणि घराहून लांब राहणाऱ्या बॅचलर्ससाठी अत्यंत उपयुक्त मूल्य: रु. 1,790/- एनर्जी सेविंग पारदर्शी ग्लास लिड, टेम्परेचर कन्ट्रोल, नॉन अड्डीसिव कोटिंग, इन्सुलेटिव हन्डल. जास्त काळापर्यंत आपल्या किचनचा साथी, 100% ऑईल फ्री आणि नॉन स्टिक कुकिंग. अत्याधुनिक जर्मन टेक्नोलाजी ने निर्मित-जेवण बनवण्यासाठी अन्य भांडी विकत घेण्याची गरज नाही. सहज जेवण बनवा मल्टिपर्पज कुकिंग किंग सोबत.

3) Check mate, gift wrapped, Johan Galliano goes old school this season with their two toned vintage eye wear. These meticulously manufactured, shades are almost the same as classic eyewear made in the past and will bring wearers back to the yester years.

4. प्रयोजनमूलक हिंदी की परिभाषा देकर उसकी विशेषताओं का विवेचन कीजिए ।

10

अथवा

सोलापूर विश्वविद्यालय, सोलापूर के नाम राजेश/रजनी गायकवाड, गांधी मार्ग, सोलापूर द्वारा हिंदी अधिव्याख्याता पद के लिए आवेदन पत्र भेजते/भेजती है । नौकरी के लिए आवेदन पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।

5. संगणक के स्वरूप के आधार पर उसकी उपयोगिता विशद कीजिए ।

10

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (IDS) (Old)
Industrial and Organizational Psychology

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) In behaviour modification training used _____ reinforcement to change the behaviour of employee.
a) Co-relation b) Negative c) Positive d) Zero
 - 2) _____ country always used diversity training.
a) America b) Russia c) Japan d) London
 - 3) Our feeling towards another person is called _____ effect.
a) Intrapersonal b) Autopersonal c) Interpersonal d) Any other
 - 4) Individual tendency towards behaviour and character of individual is called _____
a) Hello effect b) Reflectional effect
c) Frequency d) Any other
 - 5) Impaired comparison technique _____ formula used for rating.
a) $N \frac{(N-1)}{2}$ b) $N \frac{(N-2)}{2}$ c) $N \frac{(N-3)}{2}$ d) $N \frac{(N-4)}{2}$
 - 6) The forced distribution technique applied for _____ group.
a) Large b) Small c) Medium d) Any other
 - 7) _____ in techniques good and bad employees ratings obstacles avoided.
a) Qualitative b) Quantitative c) Statistical d) Any other

- 8) In _____ Hawthorne study conducted.
a) 1910 b) 1920 c) 1924 d) 1950
- 9) Industrial Psychology had its a formal beginning in the earlier of the _____ century.
a) 19th century b) 18th century c) 20th century d) 21st century
- 10) _____ Hegomurtesberg the German Psychologist wrote the psychology book of industrial efficiency.
a) 1915 b) 1913 c) 1920 d) 2000

2. Answer **any four** of the following :

8

- I) What is meant by Campus Recruiting ?
- II) What is meant by Job analysis ?
- III) Explain concept of job development in brief.
- IV) Explain in brief various types of interview.
- V) What is diversity training ?
- VI) What is training method ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Influence of interviewer judgement.
- 2) Application bank.
- 3) Biographical inventories.
- 4) Structure of interviews.
- 5) Unstructure interviews.
- 6) First impression.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

A) Explain the job employees recruiting.

OR

B) Explain occupational development in life styles.

5. Descriptive questions :

10

Describe the industrial and organization psychology.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागी योग्य पर्याया निवडून लिहा :

१०

- १) वर्तन सुधारणा प्रशिक्षणात _____ प्रबलकाचा उपयोग कर्मचाऱ्यांच्या वर्तनात बदल करण्यासाठी होतो.
अ) सहसंबंध ब) ऋण क) धन ड) शून्य
- २) _____ या देशात नेहमी बहिर्गत प्रशिक्षणाचा वापर केला जातो.
अ) अमेरिका ब) रशिया क) जपान ड) लंडन
- ३) आपल्या दुसऱ्या विषयी असणाऱ्या भावभावनांना _____ परिणाम असे म्हणतात.
अ) व्यक्तिअंतर्गत ब) स्व व्यक्तित्व क) आंतर व्यक्तिक ड) यापेक्षा वेगळे
- ४) व्यक्तीची व्यक्तिसंदर्भात निर्णय घेण्याची प्रवृत्ती _____ परिणाम होय.
अ) द्विप्ती ब) प्रतिबिंबित क) वारंवारिता ड) यापेक्षा वेगळे
- ५) युग्म तुळना तंत्रामध्ये _____ या सूत्राचा पदनिश्चयनासाठी उपयोग केला जातो.
अ) $N \frac{(N-1)}{2}$ ब) $N \frac{(N-2)}{2}$ क) $N \frac{(N-3)}{2}$ ड) $N \frac{(N-4)}{2}$
- ६) अनिवार्य वितरण तंत्राचा _____ गटाशी उपयोग केला जातो.
अ) मोटा ब) लहान क) मध्यम ड) यापेक्षा वेगळे
- ७) _____ तंत्रात उत्कृष्ट आणि निकृष्ट कर्मचाऱ्यांचे पदनिश्चयन असणारे अडथळे टाळले जातात.
अ) गुणात्मक ब) संख्यात्मक क) संख्याशास्त्रीय ड) यापेक्षा वेगळे
- ८) _____ साली हॉथार्न अभ्यास करण्यात आला.
अ) १९१० ब) १९२० क) १९२४ ड) १९५०
- ९) _____ शतकात प्रारंभिक वर्षात औद्योगिक मानसशास्त्राची प्राथमिक सुरुवात झाली.
अ) १९ वे शतक ब) १८ वे शतक क) २० वे शतक ड) २१ वे शतक
- १०) _____ साली हिगोमूर्ट्सबर्ग या जर्मन मानसशास्त्रज्ञानी औद्योगिक क्षमतेचे मानसशास्त्र नावाचे पुस्तक लिहले.
अ) १९१५ ब) १९१३ क) १९२० ड) २०००

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नाची उत्तरे लिहा :

८

- १) आवार भरती म्हणजे काय ?
- २) कार्यविश्लेषण म्हणजे काय ?
- ३) व्यवसाय विकास ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) मुलाखतीचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ५) बहिर्गत प्रशिक्षण म्हणजे काय ?
- ६) प्रशिक्षण पद्धती म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) मुलाखत कत्याच्या निर्णयावरील प्रभाव
- २) आवेदन पत्र
- ३) जीवनविषयक सूची
- ४) रचनात्मक मुलाखत
- ५) अरचित मुलाखत
- ६) पहिली छाप.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) कर्मचाऱ्यांची भरती प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

ब) व्यवसाय विकास व जीवनावस्था स्पष्ट करा.

५. वर्णनात्मक प्रश्न सोडवा :

१०

औद्योगिक व संघटनात्मक मानसशास्त्राचे वर्णन करा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.) (Old)
Traditional Logic

Day and Date : Tuesday, 25/11/2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) To study of _____ is the subject matter of logic.
(Inference, society, state, nation)
 - 2) Logic is a _____
(Art, commerce, science, education)
 - 3) 'Some' is a sign of _____ proposition.
(A, E, I, none of these)
 - 4) Subject of _____ proposition is undistributed.
(A, E, O, singular)
 - 5) Antecedent and consequent are constituents of _____
(Conjunction, hypothetical, disjunction, categorical)
 - 6) If antecedent is true then consequent must be _____
(False, doubtful, true, none of these)
 - 7) 'Black' and 'white' are _____ terms.
(Contrary, subcontrary, contradictory, subaltern)
 - 8) There are _____ kinds of categorical proposition.
(2, 3, 4, 5)
 - 9) _____ is a kind of Deductive inference.
(Analogy, simple enumeration, scientific method, conversion)
 - 10) _____ term must be distributed atleast once in a syllogism.
(major, minor, middle, none of these)

2. Attempt **any four** of the following. **8**
- 1) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition “All students are educated.”
 - 2) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition “some trees are favour.”
 - 3) Convert the proposition – “ No men are mortal.”
 - 4) Convert the proposition – “ Some cats are not dogs.”
 - 5) Obvert the proposition – “All girls are beautifull.”
 - 6) Obvert the proposition – “Some cows are black.”

3. Write short notes. (**any 4**) **12**
- 1) Subject matter of logic
 - 2) Contrary terms
 - 3) Constituents of proposition
 - 4) Deductive inference
 - 5) Sentence and proposition
 - 6) Uses of logic.
4. Explain the fourfold classification of propositions. **10**

OR

Test the validity of the following syllogism.

- 1) All Hindus are Indian
All Maharashtraian are Hindus
Therefore, All Maharashtraian are Indian
 - 2) No men are perfect
All students are men
Therefore, All students are perfect.
5. Test the validity of the following hypothetical Syllogism. **10**
- 1) If it rains then roads will be wet.
It rains
Therefore, Roads will be wet.
 - 2) If fruits are costly then they are sweet.
Fruits are not sweet.
Therefore they are not costly.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10

१) _____ चा अभ्यास करणे हा तर्कशास्त्राचा अभ्यास विषय आहे.

(अनुमान, समाज, राज्य, राष्ट्र)

२) तर्कशास्त्र हे _____ आहे.

(कला, वाणिज्य, शास्त्र, शिक्षण)

३) 'काही' हा _____ विधानाचा संकेत आहे.

(A, E, I, यापैकी नाही)

४) _____ विधानाचा उद्देश्य अंश व्याप्त आहे.

(A, E, O, एकवाची)

५) पूर्वांग आणि उत्तरांग हे _____ चे घटक आहेत.

(संधी, अनुलंब, विकल्प, निरूपाधिक)

६) जर पूर्वांग सत्य असेल तर उत्तरांग _____ असते.

(असत्य, संशयास्पद, सत्य, यापैकी नाही)

७) 'काळा' आणि 'पांढरा' ही _____ पदे होत.

(विरोधी, उपविरोधी, व्याघाती, उपनिदान)

८) निरूपाधिक विधानाचे _____ प्रकार आहेत.

(२, ३, ४, ५)

९) _____ हा निगामी अनुमानाचा एक प्रकार आहे.

(साम्यानुमान, केवल गणनात्मक, वैज्ञानिक पद्धती, परिवर्तन)

१०) निरूपाधिक संविधानातील _____ पद एकदातरी सर्वव्याप्त असावे.

(साध्य, पक्ष, मध्य, यापैकी नाही)

२. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा.

8

१) "सर्व विद्यार्थी शिक्षित आहेत" या विधानावरून कोण कोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील ?

२) "काही वृक्ष परोपकारी असतात" या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील ?

- ३) “एकही मानव मर्त्य नाही ” या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ४) “काही मांजर कुत्रे नाहीत” या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ५) “सर्व मुली सुंदर असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ६) “काही गाई काळे असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४)

12

- १) तर्कशास्त्राचा अभ्यासविषय
- २) विरोधी पदे
- ३) विधानातील घटक
- ४) निगामी अनुमान
- ५) वाक्य आणि विधान
- ६) तर्कशास्त्राचा उपयोग.

४. विधानचतुष्टयी स्पष्ट करा.

10

किंवा

खलील निरूपाधिक संविधानांची युक्तता तपासा.

- १) सर्व हिंदू भारतीय आहेत.
सर्व महाराष्ट्रीय हिंदू आहेत.
म्हणून, सर्व महाराष्ट्रीय भारतीय आहेत.
- २) एकही मानव परिपूर्ण नाही.
सर्व विद्यार्थी मानव आहेत.
म्हणून, सर्व विद्यार्थी परिपूर्ण आहेत.

५. खालील अनुलंब संविधानांची युक्तता तपासा.

10

- १) जर पाऊस पडत असेल तर रस्ते ओले होतील.
पाऊस पडत आहे.
म्हणून, रस्ते ओले होतील.
- २) जर फळे महाग असतील तर ती गोड असतील
फळे गोड नाहीत.
म्हणून, ती महाग नाहीत.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.) (Old)
Modern Logic

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Inference is also called _____
(Argument, Sentence, Statement, Term)
 - 2) Truth is depend upon _____ of inference.
(Form, Validity, Invalidity, Matter)
 - 3) _____ sentence is called proposition.
(Exclamatory, Interrogative, Declarative, Imperative)
 - 4) _____ is a simple proposition.
(Negation, Conjunction, Disjunction, Subject-predicate)
 - 5) 'And' is symbolised as _____
(\sim , \cdot , \vee , \supset)
 - 6) _____ is a variable.
(\supset , \equiv , \cdot , q)
 - 7) _____ is a kind of proof method.
(Truth tree, Shorter truth, Truth table, Conditional method)
 - 8) _____ is equivalent proposition.
($(p \supset q)$, $(p \equiv q)$, $(p \vee q)$, $(p \cdot q)$)
 - 9) p / \therefore _____ is rule of addition.
($(p \vee q)$, $(p \cdot q)$, q, r)
 - 10) $(p \vee q) \equiv$ _____
($(p \supset q)$, $(\sim p \supset q)$, $(q \supset p)$, $(p \cdot q)$)

2. Use truth table method to decide whether the following statement forms are tautologous contradictory or contingent (**any four**) : 8
- 1) $[(p \supset q) \cdot p] \supset q$
 - 2) $[(p \vee q) \cdot \sim p] \supset q$
 - 3) $(p \cdot q) \equiv (\sim p \vee \sim q)$
 - 4) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$
 - 5) $\sim p \supset (q \vee \sim p)$
 - 6) $(\sim p \supset \sim q) \supset \sim(\sim p \cdot q)$.
3. Solve **any four** of the following : 12
- 1) Structure of proposition.
 - 2) Importance of symbolisation.
 - 3) Truth table of implication.
 - 4) Function of disjunction.
 - 5) Use dot system to convert $(p \supset \sim q) \equiv (\sim p \supset q)$.
 - 6) Use polish notations to convert $(p \cdot q) \supset \sim(\sim p \vee \sim q)$.
4. Distinguish between sentence and proposition. 10
- OR
- Construct formal proof of the following :
- 1) 1) $p \supset (q \vee c)$
2) $p \cdot \sim c \quad / \therefore q$
 - 2) 1) $p \supset q$
2) $p \vee q \quad / \therefore q$.
5. Use the method of conditional proof or indirect proof to prove the following tautologies : 10
- 1) $[(p \supset q) \cdot (q \supset r)] \supset (p \supset r)$
 - 2) $(A \supset B) \supset (\sim B \supset \sim A)$.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिक्तस्थानां जागा भरा : १०
- १) अनुमानाला _____ असेही म्हणतात.
(युक्तिवाद, वाक्य, विधान, पद)
- २) सत्यता ही अनुमानाच्या _____ वर आधारित आहे.
(आकार, युक्तता, अयुक्तता, द्रव्य)
- ३) _____ वाक्याला विधान असे म्हणतात.
(उद्गारवाचक, प्रश्नार्थक, निवेदक, आदेशात्मक)
- ४) _____ हे एक सरल विधान आहे.
(निषेध, संधी, विकल्प, उद्देश्य-विधेय)
- ५) 'आणि' चे चिन्हांकन _____ होय.
(\sim , \cdot , \vee , \supset)
- ६) _____ हे एक चल आहे.
(\supset , \equiv , \cdot , q)
- ७) _____ हा सिद्धता पद्धतीचा एक प्रकार आहे.
(सत्यता वृक्ष, लघुसत्यता, सत्यता कोष्टक, सोपाधिक पद्धती)
- ८) _____ हे सममूल्य विधान आहे.
($(p \supset q)$, $(p \equiv q)$, $(p \vee q)$, $(p \cdot q)$)
- ९) p / \therefore _____ हा योगचा नियम आहे.
($(p \vee q)$, $(p \cdot q)$, q, r)
- १०) $(p \vee q) \equiv$ _____
($(p \supset q)$, $(\sim p \supset q)$, $(q \supset p)$, $(p \cdot q)$)

२. सत्यता कोष्टक पद्धतीचा अवलंब करून खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य की नैमित्तिक सत्यासत्य ते ठखा. (को. ४) :

८

- १) $[(p \supset q) \cdot p] \supset q$
- २) $[(p \vee q) \cdot \sim p] \supset q$
- ३) $(p \cdot q) \equiv (\sim p \vee \sim q)$
- ४) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$
- ५) $\sim p \supset (q \vee \sim p)$
- ६) $(\sim p \supset \sim q) \supset \sim(\sim p \cdot q)$.

३. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा.

१२

- १) विधानाची रचना.
- २) सांकेतीकरणाचे महत्त्व.
- ३) सोपाधिक विधानाचे सत्यता कोष्टक.
- ४) विकल्पाचे कार्य
- ५) बिंदू प्रणालीचा उपयोग करून $(p \supset \sim q) \equiv (\sim p \supset q)$ चे रूपांतर करा.
- ६) पोलिश चिन्ह प्रणालीचा उपयोग करून $(p \cdot q) \supset \sim(\sim p \vee \sim q)$ चे रूपांतर करा.

४. वाक्य आणि विधान यातील भेद स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील युक्तिवादांची आकारिक सिद्धता द्या.

- १) १) $p \supset (q \vee c)$
- २) $p \cdot \sim c \ / \therefore q$
- २) १) $p \supset q$
- २) $p \vee q \ / \therefore q$.

५. सोपाधिक किंवा अप्रत्यक्ष सिद्धता पद्धतीचा उपयोग करून खालील सत्य विधाने सिद्ध करा.

१०

- १) $[(p \supset q) \cdot (q \supset r)] \supset (p \supset r)$
- २) $(A \supset B) \supset (\sim B \supset \sim A)$.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
LINGUISTICS (I.D.S.) (Old)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All the questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing correct alternatives given below them : **10**

- 1) There are _____ phonemes in English.
a) 44 b) 22 c) 11 d) None of these
- 2) There are _____ consonants in English.
a) 24 b) 22 c) 20 d) 18
- 3) There are _____ vowels in English.
a) 12 b) 24 c) 20 d) 8
- 4) There are _____ diphthongs in English.
a) 8 b) 12 c) 20 d) 44
- 5) Scientific study of language is called _____.
a) Linguistics b) Literature c) History d) Geography
- 6) Meaningful unit of word is called _____.
a) Morpheme b) Phoneme
c) Sentence d) Phone
- 7) Dilly-Dally is an example of _____.
a) Reduplication b) Compounding
c) Clipping d) Blending
- 8) _____ is the study of phonemes, their articulation, production and uses.
a) Phonetics b) Psychology
c) Sociology d) History

- 9) The grammar of word formation is called _____
 a) Morphology b) Syntax c) Phonology d) None of these
- 10) Tick-tock is an example of _____
 a) Duplication b) Reduplication c) Compounding d) Conversion

2. Answer **any five** of the following : **10**

- 1) What is morphology ?
- 2) What is syntax ?
- 3) What is compounding ?
- 4) What is synchronic linguistics ?
- 5) Write down the definition of language.
- 6) Write down the definition of Linguistics.

3. A) Answer **any two** of the following : **6**

- 1) Give three term labels of the following sounds.
 /m/, /b/, /w/
- 2) Give morphological analysis of the following :
 a) Uselessness b) Black board c) Foot-ball
- 3) Transcribe the following words phonemically
 a) College b) Knowledge c) Man

B) Identify the morphological processes of the underlined words in the following sentences : **4**

- 1) She was forced willy-nilly to accept the proposal.
- 2) Ashok is watering the plants.
- 3) He is from CID.
- 4) He is homesick.

4. Answer **any one** of the following : **10**

- A) What is Linguistics ?
- B) What is the difference between phonology and phonetics.

5. What are the different characteristics of language ? **10**

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (IDS) (Old)
Public Administration**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) In POSDCORB 'B' stands for
A) Balance B) Bank
C) Budgeting D) None of above
 - 2) _____ has financial control over public administration.
A) Parliament B) Supreme Court
C) High Court D) All of the above
 - 3) The word 'Administer' is derived from
A) French B) Latin
C) Greek D) English
 - 4) The definition of Public Administration has been done from managerial view by
A) Herbert Simon B) L.D. White
C) Max Weber D) None of above
 - 5) _____ is the Pre-action of Administration.
A) Implementation B) Power
C) Organization D) Activity
 - 6) _____ is the base of department.
A) Hierarchy B) Span of Control
C) Unity of Command D) Process

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा :

१०

1) POSDCORB मधील 'B' हा शब्द म्हणजे

- अ) बॅलेन्स ब) बँक क) बजट ड) यापैकी नाही

2) लोकप्रशासनावर _____ हे वित्तीय नियंत्रण ठेवते.

- अ) संसद ब) सर्वोच्च न्यायालय क) उच्च न्यायालय ड) वरील सर्व

3) प्रशासन हा शब्द _____ भाषेतून उत्पन्न झाला.

- अ) फ्रेंच ब) लॅटिन क) ग्रीक ड) इंग्लीश

4) व्यवस्थापनात्मक दृष्टिकोनातून लोकप्रशासनाची व्याख्या _____ यांनी केली आहे.

- अ) हर्बर्ट सायमन ब) एल.डी.व्हाईट क) मॅक्स वेबर ड) यापैकी नाही

5) _____ ही प्रशासनाची प्राथमिक कृती आहे.

- अ) अंमलबजावणी ब) सत्ता क) संघटना ड) कृती

6) _____ हे खात्याचे आधार घटक होय.

- अ) अधिकर पद परंपरा ब) नियंत्रण कक्षा क) आज्ञैक्य ड) प्रक्रिया

7) समान हेतू साध्य करण्यासाठी निर्माण केलेली प्रत्येक मानवी _____ म्हणजे संघटना होय.

- अ) समूह ब) संस्था क) विचार ड) निसर्ग

8) _____ कडे लोकनिगामांवर नियंत्रण ठेवण्याचे अधिकार आहेत.

- अ) नियोजन आयोग ब) उपराष्ट्रपती
क) सर्वोच्च न्यायालय ड) संसद

SLR-L – 15

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) (CGPA Pattern) Examination, 2014
PRAKRIT (Compulsory)
Paiya Vijjarayan (पाइय विज्जारयण)

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्दत निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १४

१) जेण मे धणसिरीए सह संजोगं _____ ।
(करेसि, करेसिओ, करेसिए, करे)

२) _____ मे तवो देहि ।
(दाणिं, दाणिंओ, दाणिंरं, दाणिंतं)

३) कीडावसादो अणंदमदी वि _____ ।
(गहिदा, गाहिदाते, गाहिदाणा, गाहि)

४) उज्जेणिगस्स समुद्दत्तस्स _____ ।
(दिन्ना, दिन्नाओ, दिन्नस्स, दिन्नाअ)

५) पुरोहिअस्स य _____ समीव वट्टइ ।
(पुत्तो, पुत्तोए, पुत्तोदिं, पुत्तोत)

६) _____ अहं तं गेवसित्ता आणेमि ।
(वच्चामि, वच्चा, वच्चामिए, वच्च)

७) सव्वनयरस्स वीससणिज्जो _____ ।
(जाओ, जाओउं, जाओणो, जा)

P.T.O.

८) _____ सुरड्डमागओ ववहारेणं ।

(पिया, पियाए, पियोदि, पियाण)

९) नं _____ मे एस आवणे य अच्छंतो ।

(खमं, खमय, खमंता, खमंदि)

१०) एवं सो _____ विणयसंपन्नो ।

(विणीयओ, विणीऊण, विणी, विणीस्स)

११) एए खरसमाणा माणहीणा _____ ।

(संति, संतिकं, संतिणि, संतिओ)

१२) अहुणा एत्थ _____ न जुत्तं ।

(वसणं, वसणंरो, वसणंमा, वसणंम)

१३) विणा मुल्लं भोयणं _____ मिलइ ?

(कत्थ, कत्थसि, कत्थेतं, कत्थोद)

१४) वरमेस _____ भंडारसालाए अच्छंता ।

(गिहे, गिहेयो, गिहेतं, गिहेयद)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ७) :

१४

१) बीएण चिंतियमिमं 'मम पिउणो विज्जए पभूयधणं ।

ता किं किलेसजाले पाडेमि मुहाए अप्पाणं ॥

२) अथिरं परियणसयणं पुत्तकलत्तं सुमित्तलावणं ।

गिहगोहणाइ सव्वं णवघणविंदेण सारिच्छं ॥

३) जो वड्ढामाणलच्छिं अणवरदं देदि धम्मकज्जेसु ।

सो पंडिदेहिं थुव्वादि तस्स वि सहला हवे लच्छी ॥

४) ता भुंजिज्जदु लच्छी दिज्जदु दाणे दयापहाणेण ।

जा जलतरंगचवला दोतिणि दिणाइ चिट्ठेदि ॥

५) कणयपुरिसेण संलत्त 'अत्थि अत्थो परं अणत्थजुओ' ।

तो खत्तिएण वुत्तं 'जइ एवं ता अलं अम्ह' ॥

- ६) जलबुबुदसारिच्छं धणजोव्वणजीविदं पि पेच्छंता ।
मण्णंति तो वि णिच्चं अइबलिओ मोहमाहणो ॥
- ७) बीए जामे जग्गेइ माहणो सो वि पिच्छइ तहेव ।
तइयम्मि वाणिओ तं दट्ठणू न लुब्भए तम्मि ॥
- ८) 'इय एवं ता तुम्हाणं समक्खमेए अहं परिक्खेमि' ।
इय भणिउं वाहरिया तिन्नि वि ते पउरपच्चक्खं ॥

३. अ) भाषांतर करा (कोणतेही २) :

८

- १) कालाणुक्कमेण सो वाणिओ वुड्ढो जाओ । तेण चिंतियं 'ममम्मि कालगयम्मि सव्वे पुत्ता धणस्स कए कलहं करिस्संति । एवं न जुत्तं तओ तेण नियवित्तस्स चउभागा काऊण पुत्ताणं अप्पिया । सो वि धम्मा-आराहण-परो निच्चिंतो कालं गमेइ'
थेवकालेण ते पुत्ता भारियाण वेमणस्स भावेण तम्मि एव विसाले भवणे भिन्न-भिन्न कच्छेसु वसंति । पिउणो पडमदिणे जेट्ठस्स पुत्तस्स घरे भोयणं करेइ । एवं के वि दियहा वच्चंति ।
- २) एत्थेव भारहे वासे पभाकरो नाम राया । सव्वत्थ विक्खायजसो दुवालसविहसा-वयधम्मपरिपालणपरायणो जइजणपज्जुवासणबद्धलक्खो परोवयारकरणाइगुण-सहस्ससमलंकिओ सच्चो नाम सेट्ठी । तस्स य इहलोयमित्तपडिबद्धो धम्माणुट्ठाणविरहिओ कणिट्ठो बलदेवो नाम भाया । सो य जाणवत्तेण परविसएसु गच्छइ ।
- ३) एवं मंति-पुत्ती-कहियांइ पण्हाणुत्तरांइ सोच्चा राया सव्वे य पुरिसा अईव संतुट्ठा जाया । बुद्धीए परितुट्ठेणं रन्नेण सहासमक्खं चंदकंताए बहुं पसंसित्ता सुवण्णा-लंकारेहि य सक्कारेइ । नरिंद पसंसिओ मंती वि सुहरिसिओ निय-पुत्तीए सह गेहे समागओ ।

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) :

६

- १) सच्चवाइ सच्चसेट्ठी कथेतील बलदेव नावडी वाद.
२) सीलवई धणसिरी कथेतील समुद्रदत्ताचा विवाहप्रसंग.
३) लुद्धा जामायरामधील चौथ्या लोभी जावयाची हाकलपट्टी.

४. अणंदमदी कथा सारांश स्पष्ट करा.

१४

किंवा

समुद्रदत्ताने सीलवतीची परिक्षा कशी घेतली हे सीलवई धणसिरीद्वारे स्पष्ट करा.

५. पुत्ताणं परिक्खा काव्य सारांश स्पष्ट करा.

१४

8) Out of total expenditure of tourist 40% expenditure spent on _____

- A) Food B) Residence C) Travel D) Recreation

9) Personality Development is _____ effect of tourism.

- A) Economic B) Social C) Environment D) Political

10) On account of tourism _____ makes big changes in land utilization.

- A) Agriculture B) Landforms C) Hunting D) Environment

2. Answer **any four** of the following :

8

- i) Define tourism.
- ii) Tourism and environment pollution.
- iii) Types of tourism according to the mode of transport.
- iv) State the economical effect of tourism.
- v) Tourism and social unity.
- vi) Tourism product.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- i) Explain nature of tourism geography.
- ii) Religious factors of tourism.
- iii) Tourism and employment.
- iv) Characteristics of tourism marketing.
- v) Types of transportation in tourism.
- vi) Tourist guides.

4. Answer **any one** of the following :

10

A) Explain the effects of water bodies on tourism development.

OR

B) Discuss effect of physical factors on tourism development.

5. Explain types of tourism according to number and purpose.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.
३) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

१०

- १) टोर्नोस हा शब्द _____ या भाषेतील आहे.
अ) लॅटीन ब) फ्रेंच क) इंग्लिश ड) स्पॅनिश
- २) मनोरंजनासाठी _____ लोकानी पर्यटन ही संकल्पना मांडली.
अ) रोमन ब) ग्रीक क) जर्मन ड) अरब
- ३) जपान मधील _____ ज्वालामुखी पर्वत हे पर्यटकांचे आकर्षण आहे.
अ) कांचनगंगा ब) मा. हेलेना क) स्ट्रॉम्बोली ड) फूजीयामा
- ४) लक्षद्वीप बेटे _____ साठी प्रसिद्ध आहेत.
अ) प्रवाळ खडक ब) सगंमरवर क) ग्रॅनाईट ड) स्लेट
- ५) जेरुस्लेम हे पर्यटनस्थळ _____ लोकांचे धर्मस्थळ आहे.
अ) हिंदू ब) ज्यू क) जैन ड) मुसलमान
- ६) इंटरनॅशनल हॉटेल असोसिएशनची स्थापना _____ मध्ये लंडन येथे करण्यात आली.
अ) १९४२ ब) १९४४ क) १९४६ ड) १९४८
- ७) जगातील पहिली रेल्वे _____ मध्ये इंग्लंड येथे सुरु झाली.
अ) १८३० ब) १८७९ क) १८८० ड) १८८४
- ८) पर्यटकाने केलेल्या एकूण खर्चाच्या सुमारे ४० टक्के खर्च _____ वर केलेला असतो.
अ) आहार ब) निवास क) प्रवास ड) मनोरंजन
- ९) व्यक्तिमत्व विकास हा पर्यटनाचा _____ परिणाम आहे.
अ) आर्थिक ब) सामाजिक क) पर्यावरणीय ड) राजकीय
- १०) पर्यटनामुळे _____ च्या भूमि उपयोजनात मोठा बदल होतो.
अ) शेती ब) भूरूपे क) शिकार ड) पर्यावरण

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) पर्यटनाची व्याख्या द्या.
- २) पर्यटन व पर्यावरण प्रदूषण.
- ३) पर्यटन साधनांच्या आधारे पर्यटनाचे प्रकार.
- ४) पर्यटनाचे आर्थिक परिणाम कोणते ?
- ५) पर्यटन व सामाजिक ऐक्य.
- ६) पर्यटन उत्पादने.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) पर्यटन भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- २) पर्यटनाचे धार्मिक घटक.
- ३) पर्यटन व रोजगार.
- ४) पर्यटन बाजार व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये.
- ५) पर्यटनातील वाहतूक प्रकार.
- ६) पर्यटक मार्गदर्शक.

४. खालिलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) पर्यटन विकासावर 'जल साठ्यांचा' होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

किंवा

ब) पर्यटन विकासावरील प्राकृतिक घटकांच्या प्रभावाची चर्चा करा.

५. उद्देशानुसार व संख्येनुसार पर्यटनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 152

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
YOGA STUDIES (Theory)(I.D.S.)(Old)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 Noon

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 5
- 1) Which is the artical of Yog ?
A) Kathopnishad B) Ramayan C) Yayati D) Shivcharitra.
- 2) First “teerthankar” of jain religion
A) Adinath B) Mahaveer C) Charak muni D) Ravi Shankar
- 3) Yoga means
A) Sanyoga B) Sanyaman C) Samadhi D) All of these
- 4) Kaivalyadham is located in
A) Lonavala B) Mumbai C) Kashi D) Haridwar
- 5) The word Asana is made from the root
A) Vyas B) Aas C) Yoga D) Ashtang yoga
2. Answer in **one** sentences (**any five**). 10
- 1) What are the misconceptions about yoga ?
2) What is the meaning of Yoga ?
3) Give write types of Veda.
4) What is Yoga ?
5) Explain the concept of Yoga.
6) Define Yoga.
3. Short notes (**any two**). 10
- A) Budha Period
B) Jain Period
C) Modern Period.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी **एक** गुण).

५

१) खलीलपैकी कोणते योग “साहित्य” आहे ?

अ) कठोपनिषद ब) रामायण क) ययाती ड) शिवचरित्र

२) जैनधर्माचे प्रथम तीर्थंकर

अ) अदीनाथ ब) महावीर क) चरक मुनी ड) रवी शंकर

३) योग म्हणजे

अ) संयोग ब) संयमन क) समाधि ड) वरील सर्व

४) कैवल्यधाम _____ येथे आहे .

अ) लोणावला ब) मुंबई क) काशी ड) हरिद्वार

५) _____ या धातूपासून आसन शब्द बनला आहे.

अ) व्यास ब) आस क) योग ड) अष्टांग योग

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही **पाच**).

१०

१) योगाविषयीचे गैरसमज स्पष्ट करा.

२) योगाचा अर्थ सांगा.

३) वेदाचे प्रकार सांगा.

४) योग म्हणजे काय ?

५) योगाची संकल्पना स्पष्ट करा.

६) योगाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही **दोन**)

१०

अ) बुध्द काल

ब) जैन काल

क) आधुनिक काल.

SLR-L – 153

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
MARATHI (I.D.S.)
(History of Marathi Language and Literature) (Old)

मराठी वाङ्मयाची स्थूल अभ्यास
पाठ्यपुस्तक : सहा कथाकार संपादक – भालचंद्र फडके

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'भूक' या कथेचे लेखक कोण आहेत ?
(शंकर पाटील, गंगाधर गाडगीळ, बाबूराव बागूल, कमल देसाई)
- २) 'बाजाराची वाट' या कथेतील मुख्य नायिका कोण ?
(वंचा, राधी, सारजा, शांती)
- ३) नवकथाकार कोणाला ओळखले जाते ?
(व्यंकटेश माडगूळकर, जी.ए. कुलकर्णी, शंकर पाटील, गंगाधर गाडगीळ)
- ४) 'टारफुला' ही कादंबरी कोणी लिहली ?
(जी.ए. कुलकर्णी, शंकर पाटील, द.मा. मिरासदार, कमल देसाई)
- ५) 'सहा कथाकार' या संपादित पुस्तकाची प्रथम आवृत्ती कोणत्या साली प्रकाशित झाली ?
(१९८७, १९७५, १९८०, २००२)
- ६) मध्यम वर्गीय संस्कृतीचे वर्णन गंगाधर गाडगीळ यांनी कोणत्या कथेने केले आहे ?
(शाळा, गुंतवळ, किडलेली माणसे, भुजंग)
- ७) 'काजळमाया' हा कथासंग्रह कोणी लिहला ?
(जी.ए. कुलकर्णी, कमल देसाई, शंकर पाटील, बाबूराव बागूल)

P.T.O.

८) 'सटवा' हे कोणत्या कथेतील व्यक्तिचित्र आहे ?

(सूड, भूक, बाजारची वाट, नाटक)

९) व्यंकटेश माडगूळकर यांचे मूळगाव कोणते ?

(सांगली, आरपारी, बनगरवाडी, माडगूळ)

१०) गंगाधर गाडगीळ हे कोणत्या विषयाचे प्राध्यापक आहेत ?

(इंग्रजी, मराठी, अर्थशास्त्र, हिंदी)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५).

१०

१) आबासच्या पाया काटा मोडल्यावर हाय जाने कोणता उपाय केला ?

२) मनोहर व लीला यांचे वेगळेपण 'किडलेली माणसे' या कथेन कसे वर्णन केले आहे ?

३) 'मरण स्वस्त होत आहे' या कथेतील बारकूच्या व्यक्तिमत्याची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

४) 'भूजंग' या कथेतील जनाईच्या पतीचे स्वभाव-गुणधर्म लिहा.

५) 'राधी' या कथेतील महादेव गल्लीची ठळक विशेष सांगा.

६) 'व्यंकटेश माडगूळकरांनी' दुष्कालाचे वर्णन कसे केले आहे ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणत्याही २).

१०

१) शंकर पाटील यांच्या कथेतील सामाजिक जाणिवा.

२) 'भूक' या कथेतील भोवतालचे वास्तव.

३) 'प्लॅस्टिकचं विश्व' या कथेतील आशय.

४. ग्रामीण जीवनाचे चित्रण माडगूळकरांच्या कथेच्या आधारे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

'भागलेला चांदोबा' या कथेतील स्त्रीयांच्या जाणीवा स्पष्ट करा.

५. 'मारुतराया' कथेचे मर्म उलगडून दाखवा.

१०

SLR-L – 156

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (I.D.S.) (Old)
History of Urdu Language and Literature

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

۱) صحیح متبادل چُن کر خانہ پری کیجئے :

- (۱) حضرت خواجہ بندہ نوازؒ کا اصل نام _____ تھا۔
(غریب نواز بلند پرواز گیسو دراز سید محمد حسینی)
- (۲) بہمنی سلطنت کی بنیاد _____ میں ہوئی۔
(۱۳۴۷ء ۱۳۹۰ء ۱۵۱۰ء ۱۳۴۶ء)
- (۳) شہنوی ”کدم راؤ پدم راؤ“ کا خالق _____ ہے۔
(فخر الدین نظامی فیروز بیدری غواصی نصرتی)
- (۴) _____ شہنوی میں ایک ہندو شہزادی اور مسلمان تاجر کی داستان بیان کی گئی ہے۔
(چندر بدن و مہیار سحر البیان جلی نامہ علی نامہ)
- (۵) ”سگھ سہیلا“ یہ تصنیف _____ نے لکھی۔
(ملا نصرتی ملا غواصی شاہ برہان الدین جانم خواجہ بندہ نواز)

- (۶) ”رسالہ کھیتی“ _____ کی تخلیق ہے۔
 (فیروز بیدری) فخر الدین نظامی خواجہ بندہ نواز شاہ امین الدین اعلیٰ)
- (۷) محمود شیرانی کی تصنیف _____ ہے۔
 (دکن میں اردو) پنجاب میں اردو آب حیات گلشن ہند)
- (۸) شنوی ”قطب مشتری“ کا خالق _____ ہے۔
 (ملا اسد اللہ وجہی) ملا غواصی ملا نصرتی میر حسن)
- (۹) اردو کا پہلا صاحبِ دیوان شاعر _____ ہے۔
 (محمد قلی قطب شاہ) حضرت امیر خسرو حضرت خواجہ بندہ نواز حضرت نظام الدین)
- (۱۰) شاہ امین الدین اعلیٰ کی تصنیف _____ ہے۔
 (معرفت القلوب) معراج العاشقین چکی نامہ سنگھ سہیلا)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے دو جملے میں جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) قصیدہ میں مدح اور ممدوح کی تعریف لکھئے۔
- (۲) عادل شاہی دور کے ملک الشعراء، ملا نصرتی کے شنویوں کے نام بتائیے۔
- (۳) فیروز بیدری کے بارے میں مختصر معلومات لکھئے۔
- (۴) رزمیہ اور بزمیہ شنوی میں کیا فرق ہے؟
- (۵) خواجہ بندہ نواز کو گیسودراز کیوں کہتے تھے؟
- (۶) بہمنی دور کے کوئی دو نثر نگاروں کے نام بتائیے۔

10

۳. کوئی دو سوالات حل کیجئے :

- (۱) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کی شعری خدمات پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) مقیمی کی مثنوی ”چندر بدن و ماہ یار“ کا تنقیدی و لسانی جائزہ لیجئے۔
- (۳) حضرت بابا فرید شکر گنج ”پر نوٹ لکھئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) عادل شاہی دور کی شعری خدمات پر مفصل روشنی ڈالئے۔
- (۲) ملک الشعراء ملا وجہی کی ادبی خدمات کا مفصل جائزہ لیجئے۔

10

۵. عہد قطب شاہی کے شعری و ادبی خدمات پر مفصل نوٹ لکھئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
LABOUR WELFARE (I.D.S.) (Old)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative. 10
- 1) Labour welfare is concern with
 - a) Standard of living
 - b) Safety
 - c) Industrial efficiency
 - d) All of the above
 - 2) Welfare work deals with
 - a) Voluntary efforts of an employer
 - b) Family adjustment
 - c) Economic betterment
 - d) None of the above
 - 3) Labour Welfare Movement starts in
 - a) England
 - b) France
 - c) India
 - d) None of the above
 - 4) Labour means
 - a) Manual work
 - b) Mental work
 - c) Work for the sake of money
 - d) All of the above
 - 5) Labour has _____ bargaining power.
 - a) Weak
 - b) Strong
 - c) Very strong
 - d) None of the above
 - 6) The problem of child labour has been an
 - a) Indian
 - b) English
 - c) American
 - d) World wide
 - 7) _____ is the main cause of frictional unemployment.
 - a) Imbalance between demand for and supply of labour
 - b) Use of machinery
 - c) Use of more capital
 - d) None of the above

- 8) _____ is the main cause of working children in various industries.
- a) Mass population
 - b) Low wage rate of child workers
 - c) Low level of earnings of adult workers
 - d) None of the above
- 9) The largest number of women workers are in _____ sector.
- a) Education b) Health c) Agriculture d) Industry
- 10) The main feature of labour market is
- a) Organised b) Unorganised c) Scattered d) None of the above

2. Write short answers (**any four**). **8**

- 1) Define welfare.
- 2) What is social work ?
- 3) What is labour market ?
- 4) Define labour problem.
- 5) Define disguised unemployment.
- 6) What is wage ?

3. Write short notes on (**any four**). **12**

- 1) Importance of labour welfare.
- 2) Development of labour welfare in U.K.
- 3) Classification of labour problems.
- 4) Types of wage differentiation.
- 5) Problems of child labour.
- 6) Seasonal unemployment.

4. A) Discuss the main labour problems in India and suggest measures to solve it. **10**

OR

B) What is wage differentiation ? Discuss various causes of wage differentiation.

5. What is unemployment ? Discuss the causes of unemployment. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) श्रम कल्याण _____ संबंधित आहे.
अ) राहणीमानाचा दर्जा ब) सुरक्षितता
क) औद्योगिक कार्यक्षमता ड) वरील सर्व
- २) कल्याण कार्याचा संबंध
अ) मालकाचा ऐच्छिक प्रयत्न ब) कौटुंबिक समयोजन
क) आर्थिक सुधारणा ड) वरीलपैकी नाही
- ३) श्रम कल्याण चळवळ _____ देशात सुरु झाली.
अ) इंग्लंड ब) फ्रान्स क) भारत ड) वरीलपैकी नाही
- ४) श्रम म्हणजे
अ) शारीरिक काम ब) बौद्धिक काम
क) पैशाच्या मोबदल्यात केलेले काम ड) वरील सर्व
- ५) श्रमीकाची सौदाशक्ती _____ असते.
अ) कमकुवत ब) बळकट क) जास्त बळकट ड) वरीलपैकी नाही
- ६) बाल कामगारांचा प्रश्न हा _____ आहे.
अ) भारतीय ब) इंग्रजांचा क) अमेरिकेचा ड) सर्व जगाचा
- ७) _____ हे संघर्षात्मक बेकारीचे प्रमुख कारण होय.
अ) श्रमाची मागणी व पुरवठा यांच्यामधील असमतोल
ब) यंत्राचा वापर
क) आधिक भांडवलाचा वापर
ड) वरीलपैकी नाही
- ८) विविध उद्योगात बाल कामगार असण्याचे कारण
अ) आधिक लोकसंख्या
ब) बाल कामगारांचा कमी वेतनदर
क) प्रौढ कामगारांना मिळणारे कर्मा उत्पन्न
ड) वरीलपैकी नाही

९) मोठ्या प्रमाणावरील स्त्री कामगार _____ क्षेत्रात आढळतात.

अ) शिक्षण ब) आरोग्य क) शेती ड) उद्योग

१०) श्रम बाजाराचे प्रमुख वैशिष्ट्ये म्हणजे

अ) संघटित ब) असंघटित क) विखुरलेला ड) वरीलपैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार).

८

१) कल्याणाची व्याख्या द्या.

२) सामाजिक कार्य म्हणजे काय ?

३) श्रम बाजार म्हणजे काय ?

४) श्रम समस्या म्हणजे काय ?

५) छुपी बेकारीची व्याख्या द्या.

६) वेतन म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टिपा द्या (फक्त चार).

१२

१) श्रम कल्याणाचे महत्त्व.

२) इंग्लंडमधील श्रम कल्याणाचा विकास (प्रगती).

३) श्रम समस्यांचे वर्गीकरण.

४) वेतनभिन्नतेचे प्रकार.

५) बालकामगारांचे प्रश्न.

६) हंगामी बेकारी.

४. अ) भारतातील कामगार समस्यांची चर्चा करा व ते सोडविण्यासाठी उपाययोजना सुचवा.

१०

किंवा

ब) वेतन भिन्नता म्हणजे काय ? वेतन भिन्नतेच्या विविध कारणांची चर्चा करा.

५. बेरोजगारी म्हणजे काय ? बेरोजगारीच्या कारणांची चर्चा करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
CO-OPERATION (I.D.S.)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) According to _____ principle the Co-operative society works.
a) One person one vote b) One family one vote
c) One share one vote d) None of these
- 2) In _____ country dairy farming have succeeded.
a) Germany b) Denmark
c) England d) None of these
- 3) _____ is the main aim of Co-operative society.
a) Capital formation b) Central management
c) Service motive d) None of these
- 4) In the year _____ globalization policy accepted by India.
a) 1991 b) 1981 c) 1960 d) None of these
- 5) _____ have succeeded in Agricultural Credit Co-operative Movement.
a) England b) Germany
c) India d) None of these
- 6) The consumer Co-operative Movement started firstly in _____
a) England b) Germany
c) India d) None of these
- 7) All trading in cash in principle of _____ society.
a) Rochdale Society b) Schultaze Bank
c) Raiffeisen Society d) None of these

- 8) All India Rural Credit Survey Committee was appointed in _____
a) 1951 b) 1912 c) 1960 d) None of these
- 9) The first Co-operative Act was passed in India in the year _____
a) 1960 b) 1912 c) 1904 d) None of these
- 10) _____ was known as Father of World Co-operative Movement.
a) Dr. D. R. Gadgil b) V. Mehta
c) Robert Owen d) None of these

2. Write short answer (**any four**) :

8

- a) What is co-operation ?
b) What is dairy Co-operative society ?
c) Give any two principles of Rochdale society.
d) Give any two principles of Raiffeisen society.
e) When was passed second Co-operative Act in India ?
f) Explain any two features of Co-operation.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- a) The dairy Co-operative in Denmark.
b) The recommendation of Vaidyanathan Committee.
c) The impact of Globalization on Indian Co-operative Movement.
d) The benefits of Co-operation.
e) The Co-operative Movement in Germany.
f) The Co-operative Movement in England.

4. Answer the following questions (**any one**) :

10

- a) Explain the Manchester principles of Co-operation.
b) Review the History of Co-operative Movement in India before Independence.

5. Explain the role of Government in development of Co-operative Movement in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) सहकारी सोसायटीची कार्ये _____ या तत्वानुसार चाळतात.
अ) एक व्यक्ती एक मत ब) एक कुटुंब एक मत
क) एक शेअर्स एक मत ड) यापैकी नाही
- २) दुग्ध संस्था _____ देशात यशस्वी झाल्या.
अ) जर्मनी ब) डेन्मार्क क) इंग्लंड ड) यापैकी नाही
- ३) _____ हे सहकारी सोसायटीचे मुख्य उद्देश आहे.
अ) भांडवल निर्मिती ब) केंद्रीय व्यवस्थापन
क) सेवा हेतू ड) यापैकी नाही
- ४) भारताने _____ या वर्षी जागतिकीकरणाचे धोरण स्वीकारले.
अ) १९९१ ब) १९८१ क) १९६० ड) यापैकी नाही
- ५) _____ हा सहकारी शेती पतपुरवठा चळवळीत यशस्वी झाला.
अ) इंग्लंड ब) जर्मनी क) भारत ड) यापैकी नाही
- ६) _____ या देशात प्रथम ग्राहक सहकारी चळवळ सुरू झाली.
अ) इंग्लंड ब) जर्मनी क) भारत ड) यापैकी नाही
- ७) सर्व व्यवहार रोखीने हे _____ सोसायटीचे तत्व आहे.
अ) रॉशडेल सोसायटी ब) स्लड्ज बँक
क) रायफेसन सोसायटी ड) यापैकी नाही
- ८) अखिल भारतीय ग्रामीण पतपुरवठा पहाणी समिती _____ साली नियुक्त करण्यात आली.
अ) १९५१ ब) १९१२ क) १९६० ड) यापैकी नाही

९) भारतात पहिला सहकारी कायदा _____ साली समत झाला.

अ) १९६० ब) १९१२ क) १९०४ ड) यापैकी नाही

१०) _____ यांना जागतिक सहकारी चळवळीचे जनक म्हणून ओळखले जाते.

अ) डॉ. डी. आर. गाडगीळ ब) व्ही. मेहता
क) रॉबर्ट ओवेन ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) सहकार म्हणजे काय ?
- ब) दुग्ध सहकारी संस्था म्हणजे काय ?
- क) रॉडेल सोसायटीची कोणतेही दोन तत्वे सांगा ?
- ड) रायफेसन सोसायटीची कोणतेही दोन तत्वे सांगा ?
- इ) भारतात दुसरा सहकारी कायदा केव्हा समत झाला ?
- फ) सहकाराची कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- अ) डेन्मार्क मधील दुग्ध सहकाराची चर्चा करा.
- ब) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारसी.
- क) भारतातील सहकारी चळवळीवरील जागतिकीकरणाचे परिणाम.
- ड) सहकाराची फायदे.
- इ) जर्मनीतील सहकारी चळवळ.
- फ) इंग्लंडमधील सहकारी चळवळ.

४. खालील प्रश्नाची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) :

१०

- अ) मॅन्चेस्टर सहकाराची तत्वे विषद करा.
- ब) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील भारतातील सहकारी चळवळीच्या इतिहासाचे परीक्षण करा.

५. भारताच्या सहकारी चळवळीच्या विकासातील शासनाची भूमिका स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
(I.D.S.) HISTORY OF SOCIAL REFORMS IN MAHARASHTRA (1800-1960)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Total Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) _____ company established in 1600 in London for the trade to western countries.
A) East Asia Company B) East India Company
C) East Europe Company D) East Africa Company
- 2) British founded their power in India by _____ battle.
A) Boxer battle B) Khanauj battle
C) Plassy battle D) Chitradurga battle
- 3) The treaty of Vasai took place in _____ A.D.
A) 1802 B) 1814 C) 1818 D) 1848
- 4) _____ was the father of Marathi newspaper.
A) Bhahu Daji Lad B) Lokhitwadi
C) Maharshi Karve D) Balshastri Jambhekar
- 5) Mumbai University established in _____
A) 1730 B) 1757 C) 1857 D) 1945
- 6) Which was the surname of Jagannath Shanker Sheth ?
A) Pandekar B) Kulkarni C) Murcute D) None of these

- 7) Lokhitwadi borned at _____ place.
 A) Khed B) Chikhli C) Pomburle D) Pune
- 8) Bhahu Daji Lad born in _____
 A) Paithan B) Yevala C) Manjari D) Teer
- 9) _____ wrote the book "Gulamgiri".
 A) Saint Gadgebaba B) Saint Sawatamali
 C) Mahatma Jotibha Phule D) Pandita Ramabai
- 10) _____ was the name of Mahatma Jotiba Phule's wife.
 A) Savitreebai B) Dhondabai C) Jankibai D) None of these

2. Write short answer **any four** of the following : **8**

- 1) Explain the social condition on the edge of early 19th century.
- 2) The report of Charls Wood.
- 3) State the work of Jagannath Shankar Sheth in Newspaper.
- 4) Balshastri Jambhekar.
- 5) Work of Mahatma Jotibha Phule on women.
- 6) Satyashodhak Samaj.

3. Write short answer **any four** of the following : **12**

- 1) Rise of the Maratha Power.
- 2) Explain the education policy of British
- 3) Lokhitwadi's work for women
- 4) Woods Dispatch of education.
- 5) Filtration theory of Lord Mecaule.
- 6) State the life and work of Mahatma Jotibha Phule.

4. Describe the social and religious condition on the edge of 19th century. **10**

OR

Review the work of Jagannath Shankar Seth.

5. Explain the work of women and backward class of Mahatma Jotibha Phule. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) ई. स. १६०० मध्ये लंडन येथे पूर्वेकडील देशाची व्यापार करण्यासाठी _____ कंपनीची स्थापना झाली.

अ) ईस्ट एशीया कंपनी

ब) ईस्ट इंडिया कंपनी

क) ईस्ट युरोप कंपनी

ड) ईस्ट आफ्रीका कंपनी

२) इंग्रजी सत्तेने भारतात आपली सत्ता या लढाईने स्थापन केली _____

अ) बक्सरची लढाई

ब) खनोजाची लढाई

क) फ्लासीची लढाई

ड) चित्रदुर्गाची लढाई

३) वसईचा तह _____ साली झाला.

अ) १८०२

ब) १८१४

क) १८१८

ड) १८४८

४) मराठी वृत्तपत्राचे जनक _____ यांना म्हणतात.

अ) भाऊ दाजी लाड

ब) लोकहितवादी

क) महर्षी कर्वे

ड) बाळशास्त्री जांभेकर

५) मुंबई विद्यापीठाची स्थापना _____ साली झाली.

अ) इ. स. १७३०

ब) १७५७

क) १८५७

ड) १९४५

६) जगन्नाथ शंकर सेठ यांचे आडनाव _____ होते.

अ) पांडेकर

ब) कुलकर्णी

क) मुरकुटे

ड) यापैकी नाही

७) लोकहितवादी यांचा जन्म _____ या ठिकाणी झाला.

अ) खेड

ब) चिखली

क) पोंबुर्ले

ड) पुणे

८) भाऊ दाजी लाड यांचा जन्म _____ येथे झाला.

अ) पैठण

ब) येवला

क) मांझरी

ड) तेर

९) “गुलामगिरी” हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) संत गाडगेबाब

ब) संत सावता माली

क) महात्मा जोतीबा फुले

ड) पंडिता रमाबाई

१०) महात्मा जोतीबा फुले यांच्या पत्नीचे नाव _____ होते.

अ) सावित्रीबाई

ब) धोंडाबाई

क) जानकीबाई

ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) १९व्या शतकातील सुरुवातीची सामाजिक परिस्थिती स्पष्ट करा.

२) चार्ल्स वुडचा खलीता.

३) जगन्नाथ शंकर सेठ यांचे वृत्तपत्रीय कार्य सांगा.

४) बाळशास्त्री जांभेकर.

५) महात्मा जोतीबा फुले यांचे स्त्रि-विषयक कार्य.

६) सत्यशोधक समाज.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) मराठी सत्तेचा उपाय.

२) ब्रिटीशांचे शैक्षणिक धोरण.

३) लोकहितवादी यांचे स्त्रि-विषयक कार्य.

४) वुडचा शिक्षणविषयक खलीता.

५) लॉर्ड मेकॉले यांचा झिरपण्याचा सिद्धांत.

६) महात्मा जोतीबा फुले यांचे जीवन व कार्य सांगा.

४. १९व्या शतकाच्या सुरुवातीची सामाजिक व धार्मिक परिस्थिती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

जगन्नाथ शंकर सेठ यांच्या कार्याचा आढावा द्या.

५. महात्मा जोतीबा फुले यांचे स्त्रि-उद्धार व अस्पृष्टयोद्धाराचे कार्य स्पष्ट करा.

१०

- 8) _____ established the Prarthana Samaja.
a) Ramakrishna Paramhams b) Aatmaram Pandurang
c) Maharshi Sinde d) Keshavchandra Sen
- 9) On 28 Sept. 1873 at _____ Satya Shodhak Samaj established.
a) Pune b) Mumbai c) Delhi d) Lucknow
- 10) Annie Bezzant was born at _____
a) Mumbai b) Newyork c) London d) Madras

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Write the impact of Buxsar war (1764).
- 2) Explain the emergency causes revolt of 1857.
- 3) Commercialization of agriculture.
- 4) Explain the position of peasant and Landless labour.
- 5) Subsidiary Alliances.
- 6) Lord William Bentincks economical reforms.

3. Write short note on **any four** of the following :

12

- 1) State the consequences of Battle of Plassey.
- 2) Discuss the William Benticks work in Anti-Sati rule.
- 3) State the importance of permanent settlement.
- 4) State the principles of Prarthana Samaj.
- 5) Principles of Arya Samaj.
- 6) Dr. Annie Bezzant.

4. Analyse the effects of risings of 1857.

10

OR

Discuss reforms of Lord William Bentinck.

5. Discuss the causes and impact of commercialization.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

१) महाराष्ट्रातील रयतवारी पद्धत _____ यानी सुरु केली.

अ) एलप्लिन्स्टन ब) विल्यम बेंटिंग क) कॉर्नवालीस ड) लॉर्ड वेलस्ली

२) बक्सारची लढाई _____ साली झाली.

अ) सन १७५७ ब) सन १७६० क) सन १७६४ ड) सन १७६७

३) भारतीय भूमीवर पाऊल ठेवणारा पहिला युरोपियन _____ होय.

अ) कोलंबस ब) बार्थोलोमो डायझ

क) वास्को-द-गामा ड) कॅ. हॉकिन्स

४) मंगल पांडे यांनी _____ छावणीत असताना ब्रिटिश अधिकाऱ्याला गोळ्या झाडल्या.

अ) बिहार ब) बराकपूर क) कानपूर ड) मिरत

५) १८५७ च्या उठावास _____ चा दिवसापासून सुरवात झाली.

अ) ३१ जून १८५७ ब) १० मे १८५७ क) ३१ मे १८५७ ड) १० जून १८५७

६) _____ या चार्टर अॅक्टमध्ये भारतीयांच्या शिक्षणासाठी या वर्षा एक लाख रुपये मंजूर करण्यात आले.

अ) १८१८ ब) १८६१ क) १८१३ ड) १८३३

७) इ. सन १८२९ मध्ये यांनी सतीची चाल बंद केली.

अ) लॉर्ड डालहौसी ब) लॉर्ड बेंटिंग क) लॉर्ड रिपन ड) लॉर्ड कॉर्नवालीस

८) _____ यांनी प्रार्थना समाजाची स्थापना केली.

अ) रामकृष्ण परमहंस ब) आत्माराम पांडुरंग

क) महर्षि शिंदे ड) केशवचंद्र सेन

९) २८ सप्टेंबर १८७३ रोजी _____ येथे सत्य शोधकसमाजाची स्थापना करण्यात झाली.

अ) पुणे ब) मुंबई क) दिल्ली ड) लखनौ

१०) _____ येथे अॅनी बेझंट यांचा जन्म झाला.

अ) मुंबई ब) न्युयार्क क) लंडन ड) मद्रास

२. खालील प्रश्नाची चारावर उत्तरे थोडक्यात लिहा. ८
- १) बक्सार युद्धाचे परिणाम (१७६४).
 - २) १८५७ च्या उठावाचे तत्कालीन कारणे सांगा.
 - ३) शेतीच्या व्यापारीकरण म्हणजे काय ?
 - ४) शेतकरी आणि भूमीहीन शेतमजूर यांची परिस्थिती स्पष्ट करा.
 - ५) तैनाती लौज.
 - ६) लॉर्ड विल्यम बेंटिंगची आर्थिक सुधारणा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) प्लासीच्या युद्धाचे परिणाम सांगा.
 - २) लॉर्ड विल्यम बेंटिंगच्या सती संबंधी कायद्याची चर्चा करा.
 - ३) कायम धारा पद्धतीचे महत्त्व सांगा.
 - ४) प्रार्थना समाजाची तत्वे सांगा.
 - ५) आर्य समाजाची तत्वे स्पष्ट करा.
 - ६) डॉ. अँनी बेझंट.
४. इ. सन. १८५७ च्या उठावातील परिणांमांचे विवेचन करा. १०
- किंवा**
- लॉर्ड विल्यम बेंटिंगच्या सुधारणा स्पष्ट करा.
५. भारतीय शेतीच्या व्यापारीकरणाची कारणे व परिणामाची चर्चा करा. १०
-

SLR-L – 161

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Old)
Geography of India (Paper – III)

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B :** 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
4) *Use of map stencils is allowed.*

1. Select the correct alternatives and fill in the blanks :

10

- 1) The length of land boundary of India is _____ km.
A) 16200 B) 15400 C) 15200 D) 21500
- 2) _____ is the highest peak in Aravali's mountain.
A) Dhupgarh B) Guru-sikhar C) K-2 D) Salher
- 3) Generally India has _____ type of climate.
A) Hot B) Mediterranean
C) Monsoon D) Dry
- 4) In India south western monsoon winds started from _____
A) 1st June B) 15th June C) 1st July D) 15th July
- 5) In Deccan plateau _____ types of soil is found.
A) Laterite B) Red C) Mountain D) Regur
- 6) Sandal wood trees are found in _____ State.
A) Maharashtra B) Gujarat C) Karnataka D) Kerala
- 7) _____ is the largest producer of manganese in India.
A) Maharashtra B) Orissa C) Karnataka D) Goa

P.T.O.

- 8) _____ is the oldest oil fields of Assam.
A) Bombay high B) Ankleshwar C) Kalol D) Digboi
- 9) The lines joining the places of equal pressure are called _____
A) Isohytes B) Isotherms C) Isobars D) Contours
- 10) _____ maps are drawn to show distribution of rainfall.
A) Isotherms B) Isobars C) Contours D) Isohytes

2. Write short answers of **any four** from following questions :

8

- 1) State relative location of India.
- 2) State the names of major ranges of Himalayas..
- 3) State the types of forest.
- 4) Write the names of manganese producing States.
- 5) Give the names of oil fields in India.
- 6) Define map.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Indian islands.
- 2) Winter season.
- 3) Black soils in India.
- 4) Iron-ore deposits in India.
- 5) Importance of the plateaus.
- 6) Classification of maps.

4. A) Give an account of rainfall distribution in India.

10

OR

B) Describe the types of coal and explain their distribution in India.

5. Divide India into physiographic divisions and describe any one of them.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील आकडे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सील्सचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1) खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- 1) भारताच्या भू-सीमेची लांबी _____ कि.मी. आहे.
अ) 16200 ब) 15400 क) 15200 ड) 21500
- 2) अरवली पर्वतात _____ शिखर सर्वात उंच आहे.
अ) धूपगड ब) गुरुशिखर क) के-2 ड) साल्हेर
- 3) भारताचे हवामान सर्वसाधारण _____ प्रकारचे आहे.
अ) उष्ण ब) भूमध्यसागरीय क) मान्सून ड) शुष्क
- 4) भारतात नैऋत्य मोसमी वाऱ्यांची सुरुवात _____ पासून होते.
अ) १ जून ब) १५ जून क) १ जुलै ड) १५ जुलै
- 5) दख्खन पठारावर _____ प्रकारची मृदा मुख्यतः आढळते.
अ) जांभी ब) तांबडी क) पर्वतीय ड) रेगूर
- 6) चंदनाची झाडे _____ राज्यात आढळतात.
अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात क) कर्नाटक ड) केरळ
- 7) भारतातील _____ राज्यात मँगनीज (मँगल) या धातूचे उत्पादन मोठ्या प्रमाणात होते.
अ) महाराष्ट्र ब) ओरिसा क) कर्नाटक ड) गोवा
- 8) _____ हे आसाममधील प्राचीन तेल उत्पादक क्षेत्र आहे.
अ) बाम्बे हाय ब) अंकलेश्वर क) कलोल ड) दिग्बोई
- 9) समान वायुभाराच्या स्थळांना जोडणाऱ्या रेषांना _____ म्हणतात.
अ) समपर्जन्य रेषा ब) समताप रेषा क) समभार रेषा ड) समोच्च रेषा
- 10) _____ नकाशे पर्जन्याचे वितरण दाखविण्यासाठी काढले जातात.
अ) समताप रेषा ब) समभार रेषा क) समोच्च रेषा ड) समपर्जन्य रेषा

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- 1) भारताचे सापेक्ष स्थान सांगा.
 - 2) हिमालयाच्या प्रमुख रांगांची नांवे सांगा.
 - 3) भारतातील जंगलांचे प्रकार सांगा.
 - 4) मँगनीज उत्पादक राज्यांची नांवे लिहा.
 - 5) भारतातील खनिज तेल क्षेत्रांची नांवे द्या.
 - 6) नकाशा म्हणजे काय ?
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- 1) भारतीय बेटे.
 - 2) हिवाळा ऋतु.
 - 3) भारतातील काळी मृदा.
 - 4) भारतातील लोहखनिज साठे.
 - 5) पठाराचे महत्व.
 - 6) नकाशांचे वर्गीकरण.
4. अ) भारतातील पर्जन्य वितरणाचा वृतांत द्या. १०
- किंवा**
- ब) दगडी कोळशाच्या प्रकाराचे वर्णन करा आणि भारतावर त्यांचे वितरण स्पष्ट करा.
5. भारताचे प्राकृतिक विभागात विभाजन करून कोणत्याही एका विभागाचे वर्णन करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Sem. – III) Examination, 2014**हिंदी (Paper – II) (Opt.) (Old)****आधुनिक गद्य, व्याकरण तथा व्यावहारिक हिंदी****(पाठ्यपुस्तक – आपका बंटी तथा अनुवाद, विज्ञापन और संवाद कौशल)**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**

- 1) 'आप का बंटी' इस उपन्यास के कथा के केंद्र में _____ पात्र है।
1) टीटू 2) अमि 3) सोहम 4) बंटी
- 2) "तुममें क्या नहीं है ? बुद्धिमान हो, पढ़ी-लिखी हो, _____ हो, सारे शहर में तुम्हारा मान-सम्मान है।"
1) प्रिंसिपल 2) डॉक्टर 3) विभागाध्यक्ष 4) वकील
- 3) बंटी के पिता अजय _____ पद पर काम करते हैं।
1) लेबर ऑफिसर 2) डिविजनल मॅनेजर
3) रिजनल मॅनेजर 4) प्रिंसिपल
- 4) श्रीमती मन्नू भंडारी जी की आरंभिक शिक्षा _____ में हुयी।
1) अजमेर 2) आग्रा 3) दिल्ली 4) कलकत्ता
- 5) 'महाभोज' उपन्यास की लेखिका _____ है।
1) मैत्रैयी पुष्पा 2) ममता कालिया 3) मन्नू भंडारी 4) प्रभा खेतान
- 6) अजय की दूसरी पत्नी का नाम _____ है।
1) सारिका 2) लतिका 3) मीरा 4) प्रभा
- 7) एक अध्याय था, जिसे समाप्त होना था और वह हो गया। _____ वर्ष का विवाहित जीवन-
एक अँधेरी सुरंग में चलते चले जाने की अनुभूति से भिन्न न था।।
1) दस 2) चार 3) आठ 4) पाँच

8) बंटी _____ की बगल में बैठा हुआ जा रहा है - स्टेशन पापा को लेने के लिए ।

- 1) वकील चाचा 2) डॉक्टर साहब 3) शकुन 4) माली

9) “ _____ , अब तुम बंटी को नहला दो और फिर खाना शुरू करो । ”

- 1) फूफी 2) चाची 3) बंसी 4) माली

10) यह डॉक्टर साहब का घर है, जोत और _____ का घर है ।

- 1) टीटू 2) बंसी 3) अमि 4) जीतू

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए :

10

- 1) विज्ञापन का महत्त्व बताइए ।
- 2) अनुवाद कार्य किसे कहते हैं ?
- 3) फूफी शकुन का घर छोड़कर क्यों जाती है ?
- 4) वकील चाचा ने बंटी के संबंध में शकुन को कौनसा सुझाव दिया ?
- 5) वकील चाचा की कोई एक चारित्रिक विशेषता लिखिए ।
- 6) डॉक्टर साहब की पहली पत्नी तथा बच्चों के नाम बताइए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए :

10

1) निम्नलिखित मराठी परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए ।

जातपात, पंथभेद, यांना वाव न देता शिक्षणाद्वारे प्रगतीची संधी सर्वांनी मिळाली पाहिजे असे कर्मवीर डॉ. भाऊराव पाटील यांचे मत होते. त्यासाठी त्यांनी वसतिगृहातील मुलांना जात-पात, स्पृश्यांकडून होणारी पिळवणूक व अत्याचार या पासून निर्भय होण्यास शिकवले.

- 2) लकड़ी कपाट बनानेवाले उद्योग के लिए चार से पाँच पंक्तियों में विज्ञापन तैय्यार कीजिए ।
- 3) 'बेरोजगारी' पर दो मित्रों के बीच संवाद लिखिए । (१०० शब्दों तक)

4. 'आप का बंटी' उपन्यास का उद्देश्य लिखिए ।

10

अथवा

शकुन का चरित्र-चित्रण कीजिए ।

5. 'आप का बंटी' उपन्यास की कथावस्तु संक्षेप में लिखिए ।

10

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper – II) (Old)
Developmental Psychology**

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : 10
- 1) _____ described adolescent defence mechanism.
A) Cattell B) Anna Fried C) Roger's D) None of these
 - 2) The term 'storm and stress' used to describe the state of _____
A) Old B) Adolescent C) Young D) Adult
 - 3) The most used test of adult intelligence was developed by _____
A) Horn B) Benet C) Wechsler D) Terman
 - 4) Pituitary gland in the male release _____ sexual hormones.
A) Estrogen B) Testosterone C) Adrenal D) Cortin
 - 5) _____ was the second stage of sexuality.
A) Homosexuality B) Heterosexuality
C) Auto sexuality D) None of these
 - 6) Blenky's first phase of women's thinking characterized by concept of _____ right or wrong.
A) Received knowledge B) Silence
C) Temperament D) None of these
 - 7) The role of metaphor is studied by _____ and his colleagues in Harward University.
A) Fried B) Gardner C) Gilford D) Hall

८) प्रारंभिक प्रौढावस्थेच्या नैतिक विकासाची _____ ही तिसरी अवस्था आहे.

अ) द्वी-वाद

ब) सापेक्षवाद

क) बोधीलकी

ड) वरील सर्व

९) योनीच्या दोन्ही बाजूण _____ ग्रंथीच्या जोड्या असतात.

अ) प्रोस्टेट

ब) पिट्यूटरी

क) बार्थोलिन

ड) यापैकी नाही

१०) _____ हा प्रेमाचा भावनिक घटक आहे.

अ) जवळीकता

ब) वचनबद्धता

क) उत्कटता

ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) इतर लैंगिक आजार सांगा.

२) “अहंम् केद्रितता” म्हणजे काय ?

३) किशोरावस्थेची शुरुवात केव्हा होते.

४) ‘आरोग्य’ व्याख्या लिहा.

५) स्व-लैंगिकता म्हणजे काय ?

६) बहूलक्षी विचार म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) तंबाकूचा उपयोग

२) प्रेमाचे घटक

३) मानसिक अरोग्या समस्या

४) स्थूलपणा

५) निर्णायक विचार प्रक्रिया

६) कलसाला पोहचणे.

४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) समलैंगिकतेची कारणे संक्षिप्तपणे स्पष्ट करा.

किंवा

ब) किशोरावस्थेवर घेणारा काळाचा परिणाम सोदाहरण स्पष्ट करा.

५. संभोगजन्य लैंगिक आजारांच्या प्रकारांची चर्चा करा.

१०

SLR-L – 164

Seat
No.

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. HINDI (Paper – III)
हिंदी काव्य, व्याकरण तथा लेखन (Old)

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10
- 1) कबीर की मृत्यु _____ में हुयी।
अ) काशी
ब) आगरा
क) मगहर
ड) कानपुर
- 2) 'विनयपत्रिका' की भाषा _____ है।
अ) अवधी
ब) भोजपुरी
क) ब्रज
ड) खडीबोली
- 3) _____ ने घनानंद को प्रेम की पीर का अमर गायक बना दिया है।
अ) सुजान
ब) मुहम्मदशाह
क) पीड़ा
ड) सौंदर्य
- 4) _____ कविता कवि की संवेदनशीलता को स्वाभाविक किंतु नवीन परिवेश के साथ उद्धारित करती है।
अ) यह है बाजार
ब) रानी और कानी
क) अनामिका
ड) बेला
- 5) _____ कविता में जीने की कला भी बनाई है।
अ) पथ की पहचान
ब) मधुशाला
क) मधुबाला
ड) मधुकलश
- 6) नरेंद्र शर्मा का निधन _____ में हुआ।
अ) 1989 ई.
ब) 1988 ई.
क) 1990 ई.
ड) 1889 ई.
- 7) 'रात्रि-भाषा' कविता के कवि _____ हैं।
अ) निराला
ब) धूमिल
क) नरेंद्र शर्मा
ड) हरिवंशराय बच्चन

P.T.O.

- 8) _____ किसे दूँ जब अपने से अपने दिन बर्बाद करूँ मैं !
 अ) दोष ब) गाली क) आशीर्वाद ड) वचन
- 9) अव्ययीभाव समास में _____ खंड प्रधान होता है ।
 अ) पहला ब) दूसरा क) तीसरा ड) दोनों
- 10) _____ के उपदेश से तुलसीदास विरक्त हो गए ।
 अ) माता ब) पिता क) पत्नी ड) भाई

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो – तीन पंक्तियों में लिखिए । 10

- 1) रचना के आधार पर वाक्य के कितने और कौनसे प्रकार हैं ?
- 2) तत्पुरुष समास किसे कहते हैं सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
- 3) उपसर्ग किसे कहते हैं ? सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।
- 4) समास के मुख्य भेद कितने और कौनसे हैं ।
- 5) 'अव' उपसर्ग जोड़कर बने चार शब्द लिखिए ।
- 6) प्रत्यय किसे कहते हैं ? सोदाहरण स्पष्ट कीजिए ।

3. ससंदर्भ व्याख्या लिखिए । (किन्हीं दो) 10

- 1) “दादुर धुनि यहुँ दिसा सुहाई । बद पढहिं जनु बहु समुदाई ।
 नव पल्लव भए बिटप अनेका । साधक मन जस मिले बिबेका ।”
- 2) “क्या कहते, दोनों ही चुप थे, अपनी अपनी चुप सहते थे !
 दुख के साथी बस देख-देख, बिन कहे हृदय की कहते थे !”
- 3) “पल्लव के उर कुसुम-हार सित,
 गन्ध पवन पावन विहार नित,
 मिलित अन्त नभ नील विकल्पित,
 एक एक से तीन बनी तुम ।”

4. कबीर की भक्तिभावना को स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

‘बीत रहे पल-पल जीवन के !’ कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।

5. ‘हरित क्रान्ति’ कविता में चित्रित संवेदना को स्पष्ट कीजिए । 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे योग्य ठरेल.

१. टिकाम्या जागा भरा (बहुपर्याची) :

१०

१) आधुनिक उपयोगीत मानसशास्त्राची सुरुवात _____ यांच्यापासून झाली.

अ) जेम्स ब) थॉर्नडाईक क) स्मिथ ड) वॉटसन

२) अमेरिकेमधील _____ विद्यापीठा मध्ये पहिले मानसशास्त्रीय चिकित्सालय स्थापन झाले.

अ) ऑक्सफर्ड ब) पेनसिल्व्हीनिया क) हार्वर्ड ड) वरीलपैकी सर्व

३) _____ यांना मनोविश्लेषणाचा जनक असे म्हणतात.

अ) फ्राईड ब) युंग क) रॉजर्स ड) यापैकी नाही

४) सैद्धांतिक मानसशास्त्र आणि _____ मानसशास्त्र सी मानसशास्त्राची दोन प्रमुख उप-क्षेमे आहेत.

अ) व्यक्तिमत्व ब) उपयोजित क) समाजिक ड) वरीलसर्व

५) _____ यांनी ताणाचे मूलभूत प्रकार वर्णन केले.

अ) सेले ब) लाझारस क) हॅरिश ड) यापैकी नाही

६) धनात्मक शरीर -प्रतिमा _____ शी संबंधीत असते.

अ) लिंग ब) व्यक्तिमत्व क) स्व-आहरभाव ड) बुद्धिमत्ता

७) होल्म्स् आणि राहे यांनी _____ कसोटी विकसित केली.

अ) सांवेदनिकताण ब) सामाजिक-पुर्नः समायोजन
क) चिंता मापन ड) वरील पैकी सर्व

८) स्वतः विषयीची परिपूर्ण कल्पना किंवा ज्ञान असणे _____ संकल्पना म्हणतात.

अ) आदर्श-स्व ब) वास्तव-स्व क) स्व ड) यापैकी नाही

९) सामान्य-प्रतियोजन लक्षणपुंज प्रारूप या मध्ये _____ अवस्थांचा समावेश होतो.

अ) दोन ब) चार क) तीन ड) पांच

१०) आपल्याला आपल्या शरीरा बद्दल काय वार ते ? याला _____ असे म्हणतात.

अ) शरीर-प्रतिमा ब) स्व-प्रतिमा क) आदर्श-शरीर ड) वरीलपैकी सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) “स्व-संकल्पना” म्हणजे काय ?
- २) ‘ताण’ म्हणजे काय ?
- ३) ‘उपयोजीत मानसशास्त्र’ म्हणजे काय ?
- ४) लठ्ठपणा म्हणजे काय ?
- ५) उपयोजीत मानसशास्त्राच्या कोणतेही चार उप-क्षेत्रे सांगा.
- ६) शैक्षणिक मानसशास्त्राचा जनक कोणते सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) समुपदेशन/सल्ला मानसशास्त्र
- २) औद्योगिक मानसशास्त्र
- ३) ताणाशी संबधीत आजार
- ४) टिकेपासून बोध घ्या
- ५) समावेतालच्या वातावरणात सुधारण करा.
- ६) समतोल आहार.

४. अ) स्व-संकल्पनेची मूलभूत गुण-वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) ताणाचे व्यक्तिगत व परिस्थितीजन्य घटक स्पष्ट करा.

५. उपयोजीत मानसशास्त्राची व्याख्या सांगून त्याची उपक्षेत्रे यांची चर्चा करा.

१०

- vi) 'One Day I Wrote Her Name' deals with the theme of
- a) Immortal love
 - b) Mortal love
 - c) Courtly love
 - d) Friendly love
- vii) _____ wrote the poem 'Ode to Beauty'.
- a) John Keats
 - b) W.B. Yeats
 - c) Edmond Spenser
 - d) W.H. Auden
- viii) _____ is personified in the poem 'Because I could not stop for Death'.
- a) Life
 - b) Love
 - c) Death
 - d) God
- ix) The poem 'Unknown Citizen' was published in
- a) 1937
 - b) 1939
 - c) 1940
 - d) 1941
- x) Richard Lory was thoroughly a
- a) Political leader
 - b) Friend
 - c) Gentleman
 - d) Thief

2. Answer the following questions briefly (**any 5**) :

10

- i) When and how do Rosalind and Orlando fall in love ?
- ii) How does Rosalind get a cottage in the forest of Ardenne ?
- iii) Give the name of couples that married at the end of the play.
- iv) Why does the poet write his beloved's name upon the strand ?
- v) How does the poet describe the beauty of nature in 'Ode to Beauty'.
- vi) Why does Richard Lory commit suicide ?

3. A) Explain the following with reference to context (**any 2**) : **6**

- i) 'All the world's a stage,
And all the men and women are merely players'.
- ii) 'Dear master, I can go no further, O, I die for food.
Here lie I down and measure out my grove.
Farewell, kind master'.
- iii) 'Hang thee my verse, in witness of my love,
And thou thrice crowned queen of night, survey
With the chaste eye, from thy pale sphere above
The huntress' name that my full life doth sway'.

B) Answer the following questions briefly (**any two**) : **4**

- i) What was the plan of Oliver to finish Orlando ?
- ii) Describe the idea of death in the poem 'Because I could not stop for death'.
- iii) Sketch the character of 'the unknown citizen in brief.

4. 'As you like it' is a romantic comedy. Discuss. **10**

OR

Write a detailed note on the character and role of Orlando in 'As You Like It'.

5. Write a critical appreciation of the poem 'Richard Lory'. **10**

SLR-L – 168

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ENGLISH (Old)**

Indian Writings in English (Optional) (Paper – III) (Semester Pattern)

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following statements choosing the correct option given below : **10**

- 1) The name of Rani's husband is _____
 - a) Naga
 - b) Kappanna
 - c) Appanna
 - d) Unknown
- 2) _____ tells Rani to put the curry mixed with the paste in the ant hill.
 - a) Man
 - b) Flames
 - c) Story
 - d) Kurudava
- 3) The play Nagamandala has _____ endings.
 - a) Two
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Only one
- 4) In Nagamandala the man, the flames and the story _____
 - a) Take active part in the progress of the play
 - b) Have no part to play
 - c) Remain silent throughout the play
 - d) Appear ridiculous in the form of the play
- 5) As soon as Appanna discovers Rani's pregnancy _____
 - a) He informs his concubine about it
 - b) He informs the elders of his village
 - c) He feels non-pulsed
 - d) He asks her to go to her parents

P.T.O.

3. A) Answer the following with reference to context **any two** : **6**
- 1) My desk is too small,
the fan is not repaired for two months,
three months.
 - 2) Scratch a rock
and a legend springs
 - 3) It is two in the afternoon, and
the heat of yesterday still clings to the old walls
like harsh salt on the skin.
3. B) Answer briefly (**any two**) : **4**
- 1) Describe the snake-ordeal undertaken by Rani.
 - 2) What role does Kurudavva play in the Nagamandala ?
 - 3) How does Rani break the news of her pregnancy to Naga ?
4. Answer **any one** of the following : **10**
- 1) Attempt in brief the character - sketch of Appanna.
 - 2) Illustrate the role played by Naga in Nagamandala.
5. Answer the following question : **10**
- 1) What is the central idea of the poem 'A Scratch' by Arun Kolatkar ?
-

SLR-L – 17

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) (CGPA Pattern) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional) (Paper – I)
संस्कृतनिधि:

Day and Date : Friday, 31-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत :

14

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) उत्तमांग म्हणजे _____ होय.

- a) वरील भाग b) मस्तक c) हात d) कण्ठ

2) 'अष्टांगहृदय' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

- a) वराहमिहिर b) व्यास c) मम्मट d) वाग्भट

3) न वा अरे वित्तस्य कामाय _____ प्रियं भवति, आत्मनस्तु कामाय वित्तं प्रियं भवति ।

- a) ब्रह्म b) क्षत्रं c) वित्तं d) मित्रं

4) डॉ. श्री. भा. वर्णेकरांना _____ ही उपाधि किंवा सन्मान प्राप्त होता.

- a) लोकमान्य b) प्रज्ञाभारती c) परमवीर d) पद्मश्री

5) नमः श्रीशिवराजाय दुर्गाधीशाय _____ ।

- a) देवाय b) भोगिने
c) योगिने d) महाराजाय

P.T.O.

- 6) कोल्ह्याने वाघाला _____ ची भीती दाखवून पळवून लावले.
 a) हत्ती b) वाघ c) गरुड d) सिंह
- 7) क्षोणी कं सहते ? उत्तर _____ ।
 a) भारं b) रंभा c) कालं d) लंका
- 8) स्मारं स्मारं स्वगृहचरितं _____ मुरारिः ।
 a) लोष्ठभूतो b) दारुभूतो c) पाषाणभूतो d) जलभूतो
- 9) अष्टाध्यायीवर _____ यांनी भाष्य लिहिले.
 a) पाणिनी b) वररुचि c) पतंजली d) भट्टोजी दीक्षित
- 10) अइउण् । _____ । एओङ् ।
 a) ऋलृक् b) ऐओच् c) कपय् d) अभज्
- 11) 'हल्' प्रत्याहारामध्ये सर्व _____ अंतर्भूत होतात.
 a) स्वर b) स्वरांत c) हलन्त d) व्यंजने
- 12) 'त' वर्गाचे उच्चारण स्थान _____ आहे.
 a) कंठ b) नासिका c) तालु d) दंत
- 13) 'विश्वंभरा' म्हणजे _____ होय.
 a) पाणी b) पृथिवी c) कमल d) विष्णू
- 14) 'निष्काम सेवा' हे _____ यांचे ब्रीदवाक्य आहे.
 a) भारतीय नौसेना b) भारतीय वायुसेना
 c) गृहरक्षक दल d) शांतिनिकेतन

2. टिप्पणी लिखत । (7/8) :

टीपा लिहा (७/८) :

- 1) बोधवाक्य
- 2) भूमीचे समानार्थक शब्द
- 3) स्थान (उच्चारणाचे)

- 4) 'वंचकः शृगालः' मधील वाघ
 - 5) प्रहेलिका
 - 6) संजीवनरसायनम्
 - 7) हनुमान्
 - 8) दंतधावनविधी ।
3. A) विवेचनं कुरुत (2/3) : 8
विवेचक टीपा लिहा (२/३) :
- 1) जीवन्मृत हिंदुसमाज
 - 2) स्नान
 - 3) येन विज्ञातेन सर्वं विज्ञातं भवति ।
- B) श्लेषाधिष्ठित नर्मविनोद स्पष्ट करा. 6
4. व्याकरणानुसार उच्चारणाचे स्थान व प्रयत्न सांगून त्यांतील सावर्ण्य सांगा. 14
- OR
- आत्मतत्त्व अमर कसे आहे ते स्पष्ट करा.
5. 'हेमन्तवर्णनम्' पाठाचे रसग्रहण करा. 14
-

१) व्यक्तीचे मन जाणून घेण्यासाठी मानसशास्त्रज्ञांना _____ पद्धती उपयुक्त ठरते.

अ) प्रक्षेपण

ब) व्यक्तिगत अभ्यास

क) प्रायोगिक

ड) निरीक्षण

१०) व्यक्तिमत्त्व मापनात उपयोगात आणली जाणारी बहुतेक साधने _____ आहेत.

अ) वस्तुनिष्ठ

ब) व्यक्तिनिष्ठ

क) नकारात्मक

ड) सकारात्मक

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) :

१०

१) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

किंवा

२) शैक्षणिक मानसशास्त्राच्या प्रायोगिक पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) :

१०

१) थर्स्टनची बुद्धीविषयक अनेक घटक उपपत्ती स्पष्ट करा.

किंवा

२) अध्ययन संक्रमणाचे विविध प्रकार सांगून अध्ययन संक्रमणाचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) व्यक्तिमत्त्व मापनाची पदनिश्चयन श्रेणीचे वर्णन करा.

२) संघटित व्यक्तिमत्त्व म्हणजे काय ?

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) अध्ययन पक्रियेची वैशिष्ट्ये

२) शिक्षण आणि मानसशास्त्र

३) व्यक्तिमत्त्वाचे वर्गीकरण.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (Old) Examination, 2014
OPT. PHYSICAL EDUCATION
Paper – II : History of Physical Education

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

1. Choose the correct alternative. 5
- 1) America become freedom in _____
a) 1776 b) 1790 c) 1857 d) 1947
 - 2) Olympic games held after every _____ year.
a) 4 b) 3 c) 5 d) 6
 - 3) The winners of Ancient Olympic games were honored by placing a branch of tree on _____ tree head.
a) Olive b) Pimpal c) Neem d) Banyan
 - 4) Who gives certificate for participation in Ancient Olympic ?
a) Nagarpal b) The King c) President d) Secretary
 - 5) Ancient Olympic started in
a) BC 776 b) 1896 c) BC 775 d) 880
2. Short answer (**any five**) : 10
- 1) Who started 'Ahinsa Pranali' ?
 - 2) In which event in Ancient Olympic Woman can participated ?
 - 3) Ancient Olympic was held in which country ?
 - 4) Who discover America ?
 - 5) Five days Ancient Olympics started from ?
 - 6) Give the name of the King who believed mischievously in chariot race.
3. Short notes (**any two**) : 10
- A) Physical Education in U.S.A.
 - B) Nature of Ancient Olympics
 - C) Reason of the decay of Ancient Olympics.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) अमेरिका कधी स्वतंत्र झाली ?

अ) १७७६ ब) १७९० क) १८५७ ड) १९४७

२) ओलीम्पीक स्पर्धा दर _____ वर्षाची होतात.

अ) चार ब) तीन क) पाच ड) सहा

३) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धाकांचा गौरव कशाने केला जात होता ?

अ) ऑलीव्ह ब) पिंपळ क) निंब ड) वड

४) स्पर्धेत सहभागी होण्याकरीता कोण प्रमाणपत्र देत होता ?

अ) नगरपाल ब) राजा क) अध्यक्ष ड) सचिव

५) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कधी सुरु झाल्या ?

अ) इ. स. पूर्व ७७६ ब) १८९६
क) इ. स. पूर्व ७७५ ड) ८८०

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) “अहिंसा प्रणाली” कोणी सुरु केली ?

२) प्राचीन ओलीम्पीकमध्ये महीलांना कशात भाग घेण्याची परवानगी होती ?

३) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कोठे भरत ?

४) अमेरिका कोणी शोधली ?

५) पाच दिवसांच्या प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कधी सुरु झाली ?

६) रथ शर्यतीतील खोटारडेपण करणारा राजा कोण ?

३. टीपा द्या (कोणतेही दोन) :

१०

१) अमेरिकेतील शारीरिक शिक्षण

२) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धेचे स्वरूप

३) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा चहासाची कारणे.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (A.I.H.C.) (Paper – II) (Old)
History of Political Institutions in Ancient India upto Mauryan Period

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word. 10

- 1) _____ are the types of inscriptions.
A) Two B) Three C) Four D) Five
- 2) _____ text was known as the epic in Ancient India.
A) Sanhita B) Aaryanke C) Upnishad D) Ramayan Mahabharat
- 3) _____ are the numbers of puranas.
A) 18 B) 20 C) 25 D) 30
- 4) Sabha and Samiti were the two institutions existed in _____ period.
A) Vedic B) Later vedic C) Maurya D) Shung
- 5) _____ Institutions were got the rights to destroy the power of King.
A) Vidhat B) Sabha C) Samiti D) Court
- 6) Vaishali was capital city of _____ Republic.
A) Madra B) Arjunayan C) Sparta D) Licchavi
- 7) _____ was known as the President of ancient Republic.
A) King B) Ganadhyakshya
C) Purohit D) Judge
- 8) _____ was the first Prime Minister of the Mauryas empire.
A) Kautilya B) Chandragupta
C) Megesthenese D) King Ashok

9) _____ was the main officer who collect the land revenue in Maurya period.

- A) Purohit B) Samaharta C) Sannidhata D) Sitadhyaksha

10) _____ were the divisions of Mauryan empire.

- A) Two B) Three C) Four D) Five

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**

- 1) Give the importance of archaeological sources.
- 2) Explain the historical importance of puranas.
- 3) State the structure of sabha.
- 4) Describe the functions of Samiti.
- 5) Explain the features of ancient Republic.
- 6) Write the gram administration policy in Mauryan period.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Importance of coins
- 2) Historical importance of Kautilya Arthashastra
- 3) Working of Republic
- 4) Rights of Samiti
- 5) Divisional administration in Mauryan period
- 6) Judicial system in Mauryan period.

4. Trace the importance of vedic literature and epics for the study of political and economic institutions in Ancient India. **10**

OR

Write in detail information about the ancient republics.

5. Explain the duties of Kings in Maurya period. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) आलेखाचे _____ प्रकार आहेत.

अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच

२) प्राचीन भारतातील _____ ग्रंथाना महाकाव्य म्हणून ओळखले जाते.

अ) संहिता ब) अरण्यके
क) उपनिषध ड) रामायण-महाभारत

३) पुराणांची संख्या _____ इतकी आहे.

अ) १८ ब) २० क) २५ ड) ३०

४) सभा व समिती या दोन संस्थांचे अस्तित्व _____ काळात होते.

अ) वैदिक ब) उत्तरवैदिक क) मौर्य ड) शुंग

५) राजाची सत्ता नष्ट करण्याचा अधिकार _____ संस्थेला होता.

अ) विदथ ब) सभा क) समिती ड) न्यायालय

६) वैशाली _____ गणराज्याची राजधानी होती.

अ) मद्र ब) अर्जुनायन क) स्पार्टा ड) लिच्छवी

७) प्राचीन गणराज्याच्या प्रमुख _____ म्हणून ओळखले जात होते.

अ) राजा ब) गणाध्यक्ष क) पुरोहित ड) न्यायाधीश

८) मौर्य साम्राज्याचा _____ हा प्रथम प्रधानमंत्री होता.

अ) कौटिल्य ब) चंद्रगुप्त क) मॅगस्थेनिस ड) राजा अशोक

९) मौर्य काळात महसूल कर गोळा करणारा _____ हा मुख्य अधिकारी होता.

अ) पुरोहित ब) समाहर्ता क) सन्निधाता ड) सीताध्यक्ष

१०) मौर्य साम्राज्याचे _____ विभाग होते.

अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा : ८
- १) उत्खलित साधनांचे महत्त्व सांगा.
 - २) पुराणांचे ऐतिहासिक महत्त्व स्पष्ट करा.
 - ३) सभेची रचना विशद करा.
 - ४) समितीच्या कार्याचे वर्णन करा.
 - ५) प्राचीन गणराज्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ६) मौर्य काळातील ग्राम प्रशासनाची माहिती लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) नाण्यांचे महत्त्व
 - २) कौटिल्याच्या अर्थशास्त्राचे ऐतिहासिक महत्त्व
 - ३) गणराज्याची कार्य पद्धती
 - ४) समितीचे अधिकार
 - ५) मौर्य काळातील प्रांतीय प्रशासन
 - ६) मौर्य काळातील न्यायव्यवस्था.
४. प्राचीन भारतीय राजकीय व आर्थिक संस्थांच्या अभ्यासासाठी साधन म्हणून वैदिक वाङ्मय व रामायण महाभारत ग्रंथांचे महत्त्व विशद करा. १०
- किंवा**
- प्राचीन भारतातील गणराज्याची सविस्तर माहिती लिहा.
५. मौर्य काळातील राजाची कर्तव्य स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 174

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. SOCIOLOGY (Paper – II) (Old)
Indian Society : Structure and Change

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Multiple choice questions :

10

- 1) The _____ structured the Vedas in Vedic period.
A) Dravids B) Aryas C) Mongols D) Tribes
- 2) The _____ rulers brought India under one rule.
A) Moghals B) Sultans C) British D) Rajputs
- 3) The educational policy at independent India is
A) Religious B) Communal C) Secular D) Western
- 4) Tribal society is
A) Heterogenous B) Multilingual
C) Industrial D) Homogeneous
- 5) _____ is the governing body at the rural community.
A) Municipality B) Gram Panchayat
C) Lok Sabha D) Vidhan Sabha
- 6) Urban social structure is
A) Complicated B) Simple C) Religious D) Informal
- 7) The origin of caste is supposed to be
A) Divine B) Scientific C) Social D) Political

P.T.O.

- 8) Social classes are
A) Open B) Close C) Divine D) Involuntary
- 9) The members of joint family have _____ property.
A) Individual B) Communal C) Common D) Public
- 10) Urban community is
A) dynamic B) static C) closed D) informal

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- A) What efforts did the Britishes took to raise the status of women in India ?
- B) What are the conventional characteristics of rural society ?
- C) What are the economic changes that have occurred in traditional tribal society ?
- D) Which changes are being noticed in joint family ?
- E) Which are the pillar of rural community ?
- F) What are the causes of urbanization ?

3. Write short note on **any four** of the following : **12**

- A) Cultural changes in Moghal period.
- B) Bases of social classes.
- C) Nature of joint family.
- D) Urbanization.
- E) Tribal religious faiths.
- F) Caste system in India.

4. A) Explain the changing nature of Indian society in Pre-vedic and Vedic period. **10**

OR

B) What is urbanization ? Explain the problems created by urbanization.

5. Write on changing status of caste system in India. **10**

मराठी रूपांतर

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) _____ लोकांनी वैदिक काळात वेदांची रचना केली.
अ) द्राविड ब) आर्य क) मंगोल ड) आदिवासी
- २) _____ राज्यकर्त्यांनी भारताला एका कायद्याखाली आणले.
अ) मोघल ब) सुलतान क) ब्रिटीश ड) राजपूत
- ३) स्वतंत्र भारताचे शैक्षणिक धोरण _____ आहे.
अ) धार्मिक ब) सांप्रदायिक क) धर्मनिरपेक्ष ड) पाश्चात्य
- ४) आदिवासी समाज _____ आहे.
अ) बहुजिन्सी ब) बहुभाषिक क) औद्योगिक ड) एकजिन्सी
- ५) _____ हे ग्रामीण समाजातील शासकीय यंत्रणा असते.
अ) महापालिका ब) ग्राम पंचायत क) लोक सभा ड) विधान सभा
- ६) शहरी समाजरचना _____ असते.
अ) गुंतागुंतीची ब) साधी क) धार्मिक ड) अनौपचारिक
- ७) जाती-व्यवस्थेचे उगम _____ मानले जाते.
अ) दैवी ब) शास्त्रीय क) सामाजिक ड) राजकीय
- ८) सामाजिक वर्ग _____ असतात.
अ) खुले ब) बंदिस्त क) दैवी ड) अनैच्छिक
- ९) संयुक्त कुटुंबातील सदस्यांची संपत्ती _____ असते.
अ) व्यक्तिगत ब) सांप्रदायिक क) सामाईक ड) सार्वजनिक
- १०) शहरी समुदाय _____ असतो.
अ) बदलता ब) स्थिर क) बंदिस्त ड) अनौपचारिक

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- अ) भारतीय स्त्रीयांचा दर्जा ऊंचावण्यासाठी ब्रिटीशांनी कोणते प्रयत्न केले ?
- ब) परंपरागत ग्रामीण समाजाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
- क) परंपरागत आदिवासी समाजात झालेले आलेले आर्थिक बदल कोणते ?
- ड) संयुक्त कुटुंबात कोणते बदल दिसून येत आहे ?
- इ) ग्रामीण समुदायाचे आधार कोणते ?
- ई) शहरीकरणाची कारणे कोणती ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- अ) मोघल काळातील सांस्कृतिक परिवर्तन
- ब) सामाजिक वर्गांचे आधार
- क) संयुक्त कुटुंबाचे स्वरूप
- ड) शहरीकरण
- इ) आदिवासी धर्मश्रद्धा
- ई) भारतातील जाती व्यवस्था.
४. अ) वेदपूर्व आणि वैदिक काळातील भारतीय समाजात झालेल्या बदलांचे स्वरूप स्पष्ट करा. १०
- किंवा
- ब) शहरीकरण म्हणजे काय ? शहरीकरणामुळे निर्माण झालेल्या समस्यांचे स्पष्टीकरण द्या.
५. भारतातील बदलती जाती-व्यवस्था लिहा. १०

SLR-L – 175

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Paper – III)
Social and Political Philosophy

Day and Date :
Time :

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) _____ is a part of state.
(Population, Pollution, Water, Air)
 - 2) _____ is a group of families.
(Individual, Nation, State, None of these)
 - 3) Study of basic principles of society is called _____ philosophy.
(Political, Social, Economical, Physical)
 - 4) Capital is written by _____
(Plato, Ruso, Marx, Hegel)
 - 5) Terrorism is a _____ action.
(Political, Economical, Moral, Family)
 - 6) Communism is a _____ ideology.
(Individual, Immoral, Political, None of these)
 - 7) Social philosophy is a branch of _____
(Political science, Philosophy, Aesthetic, Logic)
 - 8) Society is _____
(Variable, Invariable, Useless system, None of these)
 - 9) Man is _____ animal.
(Antisocial, Social, Natural, Immoral)
 - 10) Marx is _____ Philosopher.
(Scientific socialistic, Illogical, Idealistic, Logical)

P.T.O.

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) What is Individual ?
 - 2) What is Society ?
 - 3) What is Social Psychology ?
 - 4) Explain the nature of nation.
 - 5) Define state.
 - 6) Explain the principles of socialism.
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Distinction between society and state.
 - 2) Nature of sociology.
 - 3) Place of ethics in political science.
 - 4) World Government.
 - 5) Nature of communism.
 - 6) Principles of constitutionalism.
4. Distinguish between sociology and social Philosophy. 10
- OR
- Explain the principles of democracy.
5. Explain the characteristics of terrorism. 10

मराठी रूपांतर

*सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) _____ हा राज्याचा एक घटक आहे.
(लोकसंख्या, प्रदूषण, पाणी, हवा)
 - २) _____ हा कुटुंबांचा समूह होय.
(व्यक्ति, राष्ट्र, राज्य, यापैकी नाही)

- ३) समाजाच्या मूल तत्वांच्या अभ्यासालाच _____ तत्त्वज्ञान असे म्हणतात.
(राजकीय, सामाजिक, आर्थिक, भौतिक)
- ४) 'कॅपिटल' हा ग्रंथ _____ ने लिहिले.
(प्लेटो, रूसो, मार्क्स, हेगेल)
- ५) दहशतवाद ही _____ कृती आहे.
(राजकीय, आर्थिक, नैतिक, कौटुंबिक)
- ६) समाजवाद ही _____ विचारसरणी आहे.
(व्यक्तिवादी, अनैतिक, राजकीय, यापैकी नाही)
- ७) सामाजिक तत्त्वज्ञान ही _____ ची शाखा आहे.
(राजकीयशास्त्र, तत्त्वज्ञान, सौंदर्यशास्त्र, तर्कशास्त्र)
- ८) समाज हे _____ आहे.
(परिवर्तनीय, अपरिवर्तनीय, निरूपयोगी पद्धती, यापैकी नाही)
- ९) मानव हा _____ प्राणी आहे.
(समाजविरोधी, सामाजिक, नैसर्गिक, अनैतिक)
- १०) मार्क्स _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(वैज्ञानिक समाजशास्त्रज्ञ, अतार्किक, चिद्वादी, तार्किक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) व्यक्ति म्हणजे काय ?
- २) समाज म्हणजे काय ?
- ३) सामाजिक मानसशास्त्र म्हणजे काय ?
- ४) राष्ट्राचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ५) राज्याची व्याख्या द्या.
- ६) समाजवादाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) समाज आणि राज्य यातील भेद.
 - २) समाजशास्त्राचे स्वरूप.
 - ३) राज्यशास्त्रामध्ये नितीशास्त्राचे स्थान.
 - ४) विश्वशासन.
 - ५) समाजवादाचे स्वरूप.
 - ६) घटनावादाची तत्त्वे.
४. समाजशास्त्र आणि सामाजिक तत्त्वज्ञान यातील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- लोकशाहीची तत्त्वे स्पष्ट करा.
५. दहशतवादाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 176

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
EDUCATION (Optional) (Paper – III) (Old)
Education in Ancient and Medieval India**

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks given to the questions.*

1. Select the correct alternative :

10

- 1) In Prevedic Education _____ aim was of great important.
a) Self confidence b) Self control
c) Practical education d) Self Realisation
- 2) The Education in Madarasas in Islamic era was of _____ years.
a) 10 to 12 b) 9 to 11 c) 8 to 10 d) 7 to 9
- 3) The number of students under a renowned teacher in Takshaseela University for learning was
a) 104 b) 103 c) 102 d) 101
- 4) 'Nirvana' was the aim of Education _____ education.
a) Pre-vedic b) Brahmanic c) Buddhist d) Islamic
- 5) The Brahmanic Education was of _____ nature.
a) Moral b) Religious c) Political d) Sociological
- 6) In Pre-Vedic period _____ disciples were taking education in Gurukuls.
a) 10 to 15 b) 15 to 20 c) 20 to 25 d) 25 to 30
- 7) The educational process in Brahmanic era took place in _____ language.
a) Marathi b) Hindi c) English d) Sanskrit

P.T.O.

8) The educational Institute of Buddhist era _____ was similar to Gurukul in Vedic era.

- a) Sangh b) Math c) Vihar d) University

9) Education based on equality was the feature of the _____ ancient University.

- a) Mithila b) Kanchi
c) Takshashila d) Vikramsheela

10) _____ was the base of Islamic education system.

- a) Religion b) Language c) Culture d) Society

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the characteristics of Education in Pre-vedic period.
- 2) Explain the principles of the Brahmanic Education.

3. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the aims and medical curriculum of Education in Buddhist period.
- 2) Explain the characteristics of 'Nalanda' University.

4. Answer the following questions in brief. **8**

- 1) Explain the kinds of Education in Islamic Period.
- 2) Explain the Role of Teacher in Islamic education.

5. Write the following notes in brief. **12**

- 1) Curriculum in Pre-vedic period.
- 2) Disadvantages of Brahmanic Education.
- 3) Woman Education in Buddhist Period.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) पूर्ववैदिक काळातील शिक्षणात _____ ध्येयास विशेष महत्त्व होते.
अ) आत्मविश्वास ब) आत्मसंयमन क) व्यवहार ज्ञान ड) आत्म साक्षात्कार
- २) मुस्लिम शिक्षणातील मदरसा मधील शिक्षणाचा कालावधी _____ वर्षांचा होता.
अ) १० ते १२ ब) ९ ते ११ क) ८ ते १० ड) ७ ते ९
- ३) तक्षशिला विद्यापीठातील नावलौकिक असलेल्या शिक्षकाकडे ज्ञानासाठी प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांची संख्या _____ इतकी असे.
अ) १०४ ब) १०३ क) १०२ ड) १०१
- ४) 'निर्वाण' प्राप्ती हा _____ काळातील शिक्षणाचा हेतू होता.
अ) पूर्ववैदिक ब) ब्राह्मण क) बौद्ध ड) इस्लामिक
- ५) ब्राह्मण काळातील शिक्षण _____ स्वरूपाचे होते.
अ) नैतिक ब) धार्मिक क) राजकीय ड) सामाजिक
- ६) पूर्ववैदिक काळात एका गुरुकुलात _____ इतके शिष्य शिक्षण घेत होते.
अ) १० ते १५ ब) १५ ते २० क) २० ते २५ ड) २५ ते ३०
- ७) ब्राह्मण काळातील शिक्षणाची प्रक्रिया _____ भाषेतच होत असे.
अ) मराठी ब) हिंदी क) इंग्रजी ड) संस्कृत
- ८) बौद्ध धर्मातील शिक्षणसंस्था _____ ही वैदिक शिक्षणातील गुरुकुलासारखीच होती.
अ) संघ ब) मठ क) विहार ड) विद्यापीठ
- ९) समताधिष्ठीत शिक्षण हे _____ प्राचीन कालीन विद्यापीठाचे वैशिष्ट्य होते.
अ) मिथिला ब) कांची क) तक्षशिला ड) विक्रमशिला
- १०) इस्लामिक शिक्षण पद्धतीचा पाया _____ हा होता.
अ) धर्म ब) भाषा क) संस्कृती ड) समाज

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) पूर्ववैदिक काळातील शिक्षणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- २) ब्राह्मणकाळातील शिक्षणाची तत्वे स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) बौद्धकाळातील शिक्षणाची ध्येये, व वैद्यकिय अभ्यासक्रमाचे स्पष्टीकरण करा.
- २) नालंदा विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) मुस्लिम काळातील शिक्षणाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- २) मुस्लिम काळातील, शिक्षणातील शिक्षकाची भूमिका स्पष्ट करा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) पूर्ववैदिककाळातील अभ्यासक्रम.
- २) ब्राह्मणकाळातील शिक्षणाचे दोष.
- ३) बौद्धकाळातील स्त्री शिक्षण.
-

SLR-L – 177

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. PHYSICAL EDUCATION (Paper – III) (Old)
Organization and Administration in Physical Education and Sports

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max Marks : 25

1. Objectives question (**one mark each**) : **5**
- 1) In university what is H.O.D. of Sports called
A) Chief Sports Officer B) Sports Co-ordinator
C) Chancellor D) Registrar
 - 2) In High jump how many attempts are given to Athlete ?
A) 5 Time B) 3 Time C) 2 Time D) 4 Time
 - 3) Who wrote the principle of organization ?
A) Prin. Josep B) A. Bucher
C) Dr. J. B. Nash D) Prin. D. G. Vakharkar
 - 4) To which zone solapur university belong ?
A) North B) West C) East D) South
 - 5) Which Technique is used in High jump ?
A) Stardle Roll B) Hang style C) Periobrienstyle D) Bullet start
2. Give the short answer (**any five**) : **10**
- 1) Explain the function of protest committee.
 - 2) Name of the committees in conducting Athletes meet.
 - 3) Definition of organization.
 - 4) Explain the meaning of Administration.
 - 5) Who are the member of zone organization committee.
 - 6) Explain the function of Eligibility committee.
3. Write short notes (**any two**) : **10**
- 1) Buget for solapur university sports and their distribution.
 - 2) Need for organization and Administration in physical education.
 - 3) Concept of organization and Administration.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी **एक** गुण) :

५

१) विद्यापीठ क्रिडा विभागाच्या प्रमुखाचे नाव काय ?

अ) क्रिडा प्रमुख

ब) क्रिडा समनवयक

क) कुलगुरु

ड) कुलसचिव

२) उंच उडी टाकण्या साठी स्पर्धकाला किती संधी दिल्या जातात ?

अ) ५

ब) ३

क) २

ड) ४

३) व्यवस्थापनाची तत्त्वे कोणी सांगितली आहेत ?

अ) प्राचार्य जोशफ

ब) ए. बुचर

क) डॉ. जे. बी. नॉश

ड) प्राचार्य डी. जी. वखारकर

४) सोलापूर विद्यापीठ हे कोणत्या विभागात येते ?

अ) उत्तर

ब) पश्चिम

क) पूर्वा

ड) दक्षिण

५) उंच उडी मारण्या साठी कोणते तंत्र वापरले जाते ?

अ) स्टॅडल रोल

ब) हॅगस्टाइल

क) पेरीऑब्राइन स्टाइल

ड) बुलेट स्टार्ट

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही **पांच**) :

१०

१) तक्रार विवाद समितीचे कार्य स्पष्ट करा.

२) मैदानी स्पर्धांच्या समित्याची नावे सांगा.

३) नियोजनाची व्याख्या सांगा.

४) व्यवस्थापनाचा अर्थ स्पष्ट करा.

५) झोनल स्पर्धा समितीचे सदस्य कोण असतात ?

६) पात्रता समितीचे कार्य स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही **दोन**) :

१०

१) सोलापूर विद्यापीठाच्या क्रिडा विभागासाठी बजेट आणि त्याची विभागणी.

२) नियोजन आणि व्यवस्थापनाची शारीरिक शिक्षण आणि खेळमधील गरज.

३) नियोजन आणि व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

SLR-L – 178

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – III)
History of Social Institutions in Ancient India (Old)

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B : 1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Select the appropriate word : 10
- 1) The last aim of Purushartha was _____ in Ancient India.
a) Dharma b) Artha c) Kam d) Moksha
 - 2) _____ Ashram was considered as very important ashram in Ancient India.
a) Brahmacharya b) Grahastha
c) Vanprastha d) Sanyas
 - 3) According to Kautilya _____ was a last phase in education.
a) Dharan b) Sharan c) Grahan d) Tatvabhinivesh
 - 4) The Varna system mentioned first in _____ text.
a) Rigved b) Ramayan c) Mahabharat d) Smruti
 - 5) Adhyayan and military skill were the duties of _____ Varna.
a) Brahmin b) Kshatriya c) Vaishya d) Shudra
 - 6) Relation between Guru and Shishya in Gurukul was as
a) Father – Son b) Guru – Shishya
c) Friendly d) Higher – Lower
 - 7) The child marriage system started from _____ period.
a) Vedic b) Maurya c) Smruti d) Post Gupta

P.T.O.

- 8) The famous Chinese traveller _____ visited to Nalanda University.
a) Fahiyān b) Hieun Tsang c) Itsing d) None of these
- 9) The university education system in Ancient India was evolved from
a) Family b) Gurukul c) Vihar d) Ashram
- 10) The Varna system was based on the _____ principle.
a) Qualities b) Purity c) Hierarchy d) Division of work

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain the duties of Kshatriya Varna.
- 2) Describe the Ashram education system.
- 3) State the importance of caste system.
- 4) Explain the right of husband's property.
- 5) Describe the demerit of Varna system.
- 6) State the feature of Kashi University.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- A) Duties of Brahmin Varna.
- B) Nalanda University.
- C) Education right of Women.
- D) Merit of Varna System.
- E) Vallabhi University.
- F) Position of women in Vedic Period.

4. Explain the importance of the Purusharthas in Ancient Indian Social Life.

10

OR

Describe the characteristics of the Ashram System in human life.

5. Discuss the main features of Gurukul System.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) प्राचीन भारतात पुरुषार्थाचे अंतिम ध्येय _____ हे होते.
अ) धर्म ब) अर्थ क) काम ड) मोक्ष
- 2) प्राचीन भारतात _____ आश्रम अतिशय महत्वाचा मानला गेला होता.
अ) ब्रह्मचर्य ब) गृहस्थ क) वानप्रस्थ ड) सन्यास
- 3) कौटिल्याचा मते शिक्षणाचा शेवटचा टप्पा _____ आहे.
अ) धारण ब) शरण क) ग्रहण ड) तत्त्वाभिनिवेश
- 4) वर्ण व्यवस्थेचा सर्व प्रथम उल्लेख _____ ग्रंथात आला आहे.
अ) ऋग्वेद ब) रामायण क) महाभारत ड) स्मृती
- 5) अध्ययन आणि लष्करी शिक्षण ही _____ वर्णाची कर्तव्य होती.
अ) ब्राह्मण ब) क्षत्रिय क) वैश्य ड) शूद्र
- 6) गुरु कुलातील गुरु -शिष्य संबंध _____ प्रमाणे होते.
अ) पिता-पुत्र ब) गुरु -शिष्य क) मित्रत्वाचे ड) वरीष्ठ-कनिष्ठ
- 7) बाल विवाहाची पद्धत _____ कालापासून सुरु झाली.
अ) वैदिक ब) मौर्य क) स्मृती ड) गुप्तोत्तर
- 8) प्रसिद्ध चिनी प्रवासी _____ याने नालंदा विद्यापीठा भेट दिली होती.
अ) फाहीयान ब) ह्यू एन त्संग क) इत्सिंग ड) यापैकी नाही
- 9) प्राचीन भारतीय विद्यापीठ शिक्षण पद्धती _____ मधून उत्क्रांत झाली.
अ) कुटुंब ब) गुरु कुल क) विहार ड) आश्रम
- 10) वर्णपद्धती _____ तत्त्वावर आधारलेली होती.
अ) गुण ब) पावित्रता क) अनुवंशिकता ड) श्रम विभागणी

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) क्षत्रिय वर्णाची कर्तव्य स्पष्ट करा.
 - 2) आश्रम शिक्षण पद्धती विशद करा.
 - 3) जाती व्यवस्थेचे महत्व स्पष्ट करा.
 - 4) स्त्रीयांच्या पतीच्या संपत्तीवरील अधिकाराची माहिती लिहा.
 - 5) वर्ण पद्धतीचे दोष विशद करा.
 - 6) काशी विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) 12
- अ) ब्राह्मण वर्णाची कर्तव्य
 - ब) नालंदा विद्यापीठ
 - क) स्त्रीयांचा शिक्षणाचा अधिकार
 - ड) वर्ण पद्धतीचे गुण
 - इ) वल्लभी विद्यापीठ
 - फ) वैदिक काळातील स्त्रीयांची स्थिती.
4. प्राचीन भारतीय समाज जीवनातील पुरुषार्थाचे महत्व स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- मानवी जीवनातील आश्रम व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये विशद करा.
5. गुरुकुल पद्धतीच्या वैशिष्ट्यांवर चर्चा करा. 10
-

8) Who invented the virus of AIDS ?

- a) Gray b) Montegniyar c) Gart d) Pascher

9) Concept of 'culture of poverty' is propounded by _____

- a) Marton b) Bekar c) Orscure Levi d) Max Weber

10) Which of the following is a cause of social problems ?

- a) Education b) Joint family
c) Social values d) Deviant behaviour

2. Write the answer on **any four** out of the following : **8**

- 1) Which are the two types of poverty ?
- 2) Which are the causes of HIV ?
- 3) State the types of unemployment.
- 4) State the types of drugs.
- 5) What is mean by social problems ?
- 6) Which are the main objectives of integrated rural development programme ?

3. Write short notes on **any four** out of the following : **12**

- 1) Drugs addiction
- 2) Misunderstanding about AIDS
- 3) Poverty line
- 4) Cultural lag
- 5) Impact of drugs addiction
- 6) Labeling approach.

4. State the remedies on social problems. **10**

OR

Explain the nature of AIDS and discuss its preventive measures.

5. Elucidate the causes of poverty in India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) प्रश्नाचे गुण उजवीकडील अंक दाखवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) इंदिरा गांधीनी खालीलपैकी कोणता कार्यक्रम राबविला ?
अ) आरोग्य विमा
ब) अन्न योजना
क) २० कलमी योजना
ड) कृषी योजना
- २) निकोटिन हे रासायनिक _____ या मादक पदार्थात आढळते .
अ) अफू
ब) दारू
क) तंबाखू
ड) चरस
- ३) 'NARI' ही संस्था कशाशी संबंधित आहे.
अ) महिला
ब) अंतराळ
क) एड्स
ड) विज्ञान
- ४) 'गरिबी हटाव' हा नारा _____ या पंचवार्षिक योजनेचा होता.
अ) पहिल्या
ब) चौथ्या
क) सहाव्या
ड) आठव्या
- ५) 'विचलनात्मक वर्तन' ही संकल्पना _____ यानी मांडली.
अ) श्रीनीवास
ब) मर्टन
क) सिमेल
ड) बेकर
- ६) 'जवाहर रोजगार योजना' _____ या साली सुरू झाली.
अ) १९८९
ब) १९९०
क) १९९८
ड) १९८०
- ७) मादक पदार्थ प्रतिबंधक कायदा _____ या साली अमलात आला.
अ) १९८५
ब) १९८६
क) १९७८
ड) १९४७
- ८) एड्सच्या विषाणूचा शोध कोणी लावला ?
अ) ग्रे
ब) माँटेग्नीयर
क) गर्त
ड) पाश्चर
- ९) 'दारिद्र्याची संस्कृती' ही संकल्पना _____ यानी मांडली.
अ) मर्टन
ब) बेकर
क) आस्कर लेव्ही
ड) मॅक्स वेबर
- १०) खालीलपैकी सामाजिक समस्याचे कारण कोणते ?
अ) शिक्षण
ब) संयुक्त कुटुंब
क) सामाजिक मूल्य
ड) विचलनात्मक वर्तन

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) दारिद्र्याचे दोन प्रकार कोणते ?
 - २) एच. आय. व्ही. ची कारणे कोणती ?
 - ३) बेकारीचे प्रकार सांगा ?
 - ४) मादक पदार्थाचे प्रकार सांगा.
 - ५) सामाजिक समस्या म्हणजे काय ?
 - ६) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रमाची उद्दिष्टे कोणती ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारावर टीपा लिहा : १२
- १) व्यसनाधिनता
 - २) एड्सबद्दल गैरसमज
 - ३) दारिद्र्य रेषा
 - ४) सांस्कृतिक पश्चायन
 - ५) मादक पदार्थाचे परिणाम
 - ६) लेबलिंग दृष्टीकोण.
४. सामाजिक समस्यावरील उपाय सांगा. १०
- किंवा**
- एड्सचे स्वरूप सांगून त्याच्या प्रतिबंधात्मक उपायावर चर्चा करा.
५. भारतातील दारिद्र्याची कारणे विशद करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I/Semester – I Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I) (C.G.P.A. Pattern)
Prose, Poetry and Rapid Reading

Day and Date : Friday, 31-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

N.B. : I) All questions are **compulsory**.

II) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 14

- (1) ” رہبر نثر اد نو“ کے مصنف _____ ہیں۔
(سعید نفیسی علی اصغر حکمت ملا حسین واعظ کاشفی حسین کاظم زادہ)
- (2) ’ولفی‘ کی عبادت گاہ پر _____ لکھا تھا۔
(خوش بختی چہیست ترقی و تمدن خودت را بشناس ارادہ و متانت)
- (3) _____ میں کل سات گفتاریں ہیں۔
(سیاست نامہ انوارِ سہیلی رہبر نثر اد نو قابوس نامہ)
- (4) ایرج مرزا کے والد نے تہریز میں _____ مدرسہ قائم کیا۔
(مدرسہ خروی مدرسہ مظفری مدرسہ نظامیہ مدرسہ جامعہ ملیہ)
- (5) انسان کے لئے لازم ہے کہ _____ کے چراغ کی روشنی میں اپنا مقام پیدا کرے۔
(تعلیم و تربیت ترقی و تمدن عقل و تمیز عدل و انصاف)
- (6) پنڈت نہرو کو _____ سے سخت نفرت تھی۔
(ایرانیوں انگریزوں ترکوں عربوں)

- (7) جواہر لعل نہرو کے والد اور اُن کے دوستوں کے _____ سارے الہ آباد
میں مشہور ہو چکے تھے۔
- (جھگڑے قہقہے شراب نوشی سیر و تفریح)
- (8) دیوالی کو _____ کا تہوار کہتے ہیں۔
- (خوشی و مسرت نور اور روشنی رقص و سرود کھیل کود)
- (9) چشمہ و سنگ _____ کی نظم ہے۔
- (اقبال ملک الشعراء بہار پروین اعتصامی حافظ شیرازی)
- (10) اگر آں _____ شیرازی بدست آرد دلِ مارا
بہ خال ہندوش نجمش سمرقند و نجارا را۔
- (ہندی ترک عربی عجمی)
- (11) _____ می رود ز دستم صاحبِ دلاں خدارا
- درد کہ راز پنہاں خوابد شد آشکارا
- (قلب خاطر دل جگر)
- (12) بدہ _____ می باقی کہ در جنت نخواہی یافت۔
- (ساقی خاکی نوری ناری)
- (13) تو بزرگی و من خطا کارم از تو امید _____ دارم۔
- (رفاقت محبت مغفرت سخاوت)
- (14) گرت پائیدار ست در کارها شود _____ پیش تو دشوارها۔
- (سہل آسان نرم ہموار)

2. Write short answers of the following questions (any seven) : 14

- (1) انسان باوجود لاکھ کوشش کے خود کو خوش نصیب کیوں نہیں سمجھتا؟
- (2) منشی مبارک علی پنڈت جوہر لعل نہرو کو کون سے واقعات و قصے سنایا کرتے تھے؟
- (3) پنڈت نہرو اپنی والدہ سے متعلق کن خیالات کا اظہار کرتے ہیں؟
- (4) نظم ”چشمہ و سنگ“ میں شاعر کونسا پیغام دینا چاہتا ہے؟
- (5) شیر نے موش کو کیوں رہا کر دیا؟
- (6) حافظ شیرازی نے کس کے مزار پر چلہ کشی کی تھی؟
- (7) ’غزل‘ کا مفہوم واضح کیجئے۔
- (8) لہجہ مرزا نے ابتدائی تعلیم کن استادوں سے حاصل کی؟

3. A) Write short note on the following (any two) : 8

- (1) لہجہ مرزا کی نظم ”شیر و موش“ کا خلاصہ۔
- (2) کلام حافظ کی نمایاں خصوصیات۔
- (3) پنڈت جوہر لعل نہرو کے والد کے دوستوں کی محفلیں۔

B) Answer the following questions (any two) : 6

- (1) پنڈت نہرو کے بچپن کے چند اہم واقعات لکھئے۔
- (2) ”خودت رابشناس“ کے پیش نظر کاظم زادہ کے خیالات پر روشنی ڈالئے۔
- (3) ملک الشعراء بہار کی نظم نگاری کی خصوصیات لکھئے۔

4. Explain with reference to context **any one** of the following : 14

(1)	(1)	اگر آں ترک شیرازی بدست آرد دل مارا
بخال ہندوش بخشم سمرقند و نجارا را
(2)	(2)	من از آں حسن روز افزوں کہ یوسف داشت دانستم
کہ عشق از پردہ عصمت برون آرد زلیخا را
(3)	(3)	دہ روز مہر گردوں افسانہ لیست افسوں
نیکی بجائے یاراں فرصت شمار یاراں
(4)	(4)	درکوائے نیک نامی مارا گذر ندارد
گر تو نمی پسندی تغیر کن قضا را
(5)	(5)	غزل گفتی و دُرّ سفتی بیاد خوش نجواں حافظ
کہ بر نظم تو افشانند فلک عقد ثریا را
(6)	(6)	ہرگز نمیرد آن کہ دلش زندہ شد بہ عشق
ثبت است بر جریدہ عالم دوام ما
(7)	(7)	مادر پیالہ عکس رخ یار دیدہ ایم
ای بی خبر ز لذت شراب مدام ما۔
(1)	(2)	بودی شیریں بہ بیخہ ای خفتہ
موشکی کرد خوابش آشفتنہ
(2)	(2)	کہ تو شاہ و حوشی و من موش
موش پنج است پیش شاہ و حوش
(3)	(3)	شیر انہیں لالہ رحم حاصل کرد
پنجہ وا کرد و موش را دل کرد

- (4) ہر کسی نیک کر دیا بد کرد بد بہ خود کرد و نیک با خود کرد
- (5) بہ نرمی چنین گفت با سنگ سخت کرم کردہ را ہی دہ ای نیک بخت
- (6) بسی کند و کاویہ کوشش نمود کز اس سنگ خارا رہی برکشود
- (7) برو کار گر باش و امیدوار کہ از یاس جز مرگ ناید بہ کار۔

5. Translate **any one** of the following :

14

(1) دوران کو دکی من بدون بیچگونه اتفاق مہمی گذاشته است اغلب بہ حرفہای بزرگ تر باو مخصوصاً پسر عمو ہایم گوش می دادم بدون این کہ درست سردر بیاورم و چیزی بفہم بیشتر این حرفہا در بارہ رفتار مستکبر اند و خشن و توہین آمیز انگلیسا ” اور آسی “ بانسبت بہ ہندیان بود ہمچنین در بارہ این کہ وظیفہ ماست کہ قیام کنیم و این وضع ناشایستہ را نپذیریم صحبت می شد نمونہ ہای این طرز رفتار خشن کہ بر رفتار آقا باغلام شباهت داشت خیلی فراوان بود و ہمیشہ موجب گفتگو باو مباحثات گرم و شدید می شد ہمہ بیسو استند کہ مثلاً اگر یک انگلیسی یک نفر ہندی را می کشت باید یک دادگاہ انگلیسی مجرم او رسیدگی می کرد۔

(2) در قطار ہای راہ آہن ارو پانیہا اطاقہای مخصوص خودشان داشتند و ہر قدر ہم کہ قطار پُر مسافر می بود کہ اغلب وضع چنین بود و ہر چند در بیچ و آگون جاو خود نداشت ہندیہا حق نداشتند درو آگن باو در اطاق مخصوص ارو پانیان حتی اگر بہ کلی حاجی ہم میبود سوار شوند۔ حتی بار بار اتفاق میافتاد کہ یک انگلیسی یک اطاق راہ آہن را کہ مخصوص خودشان ہم نبود اشغال می کرد و اجازہ نمیداد کہ ہم و طنان ماہان وارد شوند۔ ہمچنین در پار کجا عمومی ، در باغبا و گرد شگابا ارو پانیہا برای خودشان نیکت باو ضد لیہای را حتی جداگانہ داشتند کہ ہندیہا حق نداشتند از آنہا استفادہ کنند۔ من نسبت بہ این طرز رفتار اربابان کشور خودم تنفر شدیدی دارم۔

9) _____ हे सार्वभौमत्वाचे वैशिष्ट्य नाही.

अ) निरंकुशता ब) एकमेवता क) अदेयता ड) न्याय

10) आधुनिक काळामध्ये 'राज्य' या संकल्पनेचा वापर प्रथमतः _____ याने केला.

अ) ऑरिस्टॉटल ब) मॅकियाव्हेली क) हॉब्ज ड) ग्रीन

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) राज्य आणि समाज यातील फरक स्पष्ट करा.
- 2) राज्य आणि राष्ट्र यातील फरक स्पष्ट करा.
- 3) सार्वभौमत्वाची व्याख्या सांगा.
- 4) जनतेचे सार्वभौमत्व ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- 5) सामाजिक न्यायाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- 6) अर्थिक स्वातंत्र्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- 1) राष्ट्र संकल्पनेचा अर्थ.
- 2) राज्याची कार्ये.
- 3) ऑस्टीनचा सार्वभौमत्वाचा सिद्धांत.
- 4) न्यायाचे प्रकार.
- 5) राज्याचे आवश्यक घटक.
- 6) राष्ट्र-राज्याची संकल्पना.

4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा.

10

अ) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) स्वातंत्र्य आणि समता यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

5. सविस्तर उत्तर लिहा.

10

राष्ट्राची व्याख्या सांगून राष्ट्रनिर्मितीच्या घटकांची चर्चा करा.

SLR-L – 185

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. NATIONAL SERVICE SCHEME (N.S.S) (Paper – III)
(Old)

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Fill in the blanks : 10
- 1) _____ is the successful social work in community.
a) Group b) Individual c) Social d) None of these
 - 2) _____ is the time table of any social work.
a) Evaluation b) Programme planning
c) Monitoring d) None of these
 - 3) _____ was known as a personal social workers.
a) Baba Amte b) B.D.O. c) Principal d) None of these
 - 4) G.S.Y. stands for
a) Gram Swaraj Yojana b) Gram Seva Yojana
c) Government Swaraj Yojana d) None of these
 - 5) _____ Group is working in rural area very successfully.
a) Self Saving Group b) Lions Club
c) Urban Bank d) None of these
 - 6) In _____ Water Protection Acts was formulated.
a) 1974 b) 1975 c) 1990 d) 2001
 - 7) Due to _____ global warming is big problem in world.
a) Carbon addition b) Increasing population
c) Use of fertilizers d) None of these

P.T.O.

8) For environment protection _____ percent of forest cover is essential.
a) 33 b) 25 c) 100 d) 75

9) E.G.S. is very important in _____ area to creat wages.
a) Rural b) Urban c) Slum d) None of these

10) _____ is the moto of N.S.S.
a) Not me but you b) I am only for me
c) I am only for community d) None of these

2. Write short answer of the following **(any four)** : **8**

- 1) Limitation of Individual work.
- 2) What is programme planning ?
- 3) Demerits of social group work.
- 4) What is importance of I.R.D.P ?
- 5) Limitation of self saving group.
- 6) Advantages of disaster management.

3. Write short notes **(any four)** : **12**

- 1) Community Organization.
- 2) Methods of Disaster Management.
- 3) Employment Guarantee Scheme.
- 4) Environment Protection Act, 1986.
- 5) D.P.A. P.
- 6) Global warming.

4. A) What is social forestry ? Explain in brief. **10**

OR

B) Describe the importance of Self Saving Group.

5. Which is successful method of working in Society ? **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) समाजात काम करण्याची _____ ही यशस्वी पद्धत आहे.
अ) गट ब) वैयक्तिक क) सामाजिक ड) यापैकी नाही
- २) समाज सेवा करण्याचे _____ हे वेळापत्रक म्हटले जाते.
अ) परीक्षण ब) कार्यक्रम नियोजन
क) मॉनिटरिंग ड) यापैकी नाही
- ३) _____ हे व्यक्तिगत काम करणारे समाजसेवक म्हणून गणले जातात.
अ) बाबा आमटे ब) बी.डी.ओ. क) प्राचार्य ड) यापैकी नाही
- ४) जी.एस्.वाय. याचे _____ असे विस्तारीत रूप आहे.
अ) ग्राम स्वराज योजना ब) ग्राम सेवा योजना
क) शासकीय स्वराज योजना ड) यापैकी नाही
- ५) ग्रामीण विभागात _____ गट यशस्वीपणे काम करतो.
अ) स्वयं बचत गट ब) लायन्स क्लब
क) नागरी बँक ड) यापैकी नाही
- ६) जल संवर्धन कायदा _____ मध्ये अस्तित्वात आला.
अ) १९७४ ब) १९७५ क) १९९० ड) २००१
- ७) जागतीक तपमान वृद्धी समस्या _____ मुळे निर्माण झाली.
अ) कार्बन् वृद्धी ब) लोकसंख्या वृद्धी
क) खताचा वापर ड) यापैकी नाही
- ८) पर्यावरण संतुलना साठी जंगलाने _____ टक्के प्रदेश व्यापला पाहिजे.
अ) ३३ ब) २५ क) १०० ड) ७५
- ९) _____ प्रदेशात रोजगार हमी योजनेमुळे रोजगाराची निर्मिती झाली आहे.
अ) ग्रामीण ब) शहरी क) झोपडपट्टी ड) यापैकी नाही

१०) _____ हे एन्.एस्.एस्. चे घोष वाक्य आहे.

- अ) मी माझ्यासाठी नाही इतरांसाठी
- ब) मी फक्त माझ्यासाठी
- क) मी फक्त समाजासाठीच
- ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) वैयक्तिक कार्यातील मर्यादा.
- २) कार्यक्रम नियोजन म्हणजे काय ?
- ३) गट पद्धतीचे तोटे.
- ४) आय्.आर.डी.पी. चे महत्त्व कोणते ते स्पष्ट करा.
- ५) स्वयं बचत गटाच्या मर्यादा.
- ६) आपत्ती व्यवस्थापन पद्धतीचे फायदे.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) सामाजिक कार्य पद्धती.
- २) आपत्ती व्यवस्थापनाच्या पद्धती.
- ३) रोजगार हमी योजना.
- ४) पर्यावरण संरक्षण कायदा, १९८६.
- ५) डी.पी.ए.पी.
- ६) जागतीक तपमान वृद्धी.

४. अ) सामाजिक वनीकरण म्हणजे काय ते थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) स्वयं बचत गटाचे महत्त्व विशद करा.

५. समाजात काम करण्याची यशस्वी पद्धती कोणती ते स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 188

Seat No.	
-------------	--

B.A. II/Semester – III Examination, 2014
PERSIAN (Old) (Optional) (Paper – II)
Prose

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) Figures to the **left** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

10

1. صحیح متبادل چُن کر خانہ پُر کر دیجئے :

(1) آورده اند کہ مردی _____ در ہمسایگی بازرگانان خانہ داشت۔

(منتقی پارسا پرہیزگار صوفی)

(2) انوار سہیلی _____ کی تصنیف ہے۔

(ملا حسین واعظ کاشفی سعدی شیرازی کاظم زادہ سعید نفیسی)

(3) رہبر نثراد نو میں کل _____ گفتاریں ہیں۔

(پانچ نو سات آٹھ)

(4) رہبر نثراد نو کے مصنف _____ ہیں۔

(مولانا رومی سعدی شیرازی کاظم زادہ لیران شہر حافظ)

P.T.O.

- (5) بہ ہمیں عصا کہ در دست دارم _____ بفرمائے۔
(علمش ادبش خیالش جمالش)
- (6) در ولایت _____ پادشاهی بزرگ بود۔
(بنارس ایران کشمیر ترکستان)
- (7) دزد _____ خود را بحیلہ در پناہ دیوار افگند۔
(عاقل فاضل جاہل کابل)
- (8) _____ رادر زنجیر کشیدہ بجانب اصطلب فرستاد۔
(بوزینہ اسپ فیل آہو)
- (9) بہمنیہ سلاطین کا دانشمند وزیر _____ جنوبی ہندوستان میں فارسی زبان و ادب کا حامی تھا۔
(ابوالفضل ملک کافور ملک عنبر محمود گاواں)
- (10) _____ پہلا بادشاہ ہے جس نے ایک خاص منصب بنام ملک الشعراء اپنے دربار میں برقرار رکھا۔
(اکبر جہانگیر اورنگ زیب بہادر شاہ ظفر)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے مختصراً جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) تاجر کس چیز کی تجارت کیا کرتا تھا؟
- (2) ولایت کشمیر کا بادشاہ کیسا تھا؟
- (3) فارسی زبان ہندوستان میں کس طرح داخل ہوئی؟

- 4) تو نگری کا فائدہ کب ہوتا ہے؟
- 5) ہم حقیقی و دائمی خوش بختی کس طرح حاصل کر سکتے ہیں؟
- 6) اکبر کے عہد میں فارسی زبان و ادب کی ترقی کیسے ہوئی؟
3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) : 10
- 1) ترقی و تمدن پر کاظم زادہ لیران شہر کے خیالات قلمبند کیجئے۔
- 2) لیران اور ہندوستان کے سیاسی اور تجارتی تعلقات پر روشنی ڈالئے۔
- 3) پارسا نے اپنے مستقبل سے متعلق کیا خواب دیکھا؟ اُس کا یہ خواب شرمندہ تعبیر کیوں نہ ہو سکا؟
4. مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک عبارت کا اردو ترجمہ کیجئے : 10
- 1) زاهد از آن چیزی بہ کار بردہ باقی رادر گوشہ ای نہاد۔ اندک فرصتی را سبوی از آن پُرشد۔ روزی پارسا در آن سبونگریست و اندیشہ کہ دکہ آیا چه مقدار غسل و روغن درین ظرف جمع شدہ۔ آخر الامر بہ تخمین دہ من تصور کردہ و گفت اگر بدہ درم تو انم فروخت، بفروشم و بہ ہمیں مبلغ پنج گوسفند تو انا محرم و این ہر پنج بہر شش ماہ بزانید و ہر یک دو بچہ آرند۔ سالی را بیست و پنج شوند و دہ سال را از نتایج ایشان رمہ با پدید آید و مرا اشطہار کلی حاصل شود و بعضی را بفروشم و اسباب خود بدان آراستہ گردانم و زنی را از خاندان بزرگ بخوابم۔

(2) در ولایت کشمیر پادشاهی بزرگ بود، با خزانہ ای کہ حمل آن بر کوهسپہای قوی پیکر گراں آمدی، و لشکر یکہ اندیشہ حساب ایشان در ضمیر و ہم دقیقہ شناس نگذشتی رایات جہانداری و کلمکاری برقبہ فلک زنگاری فراشتہ بود، و آیات عدل گستری و رعیت پروری بر صفحہ ادوار لیل و نہار نگاشتہ - نظم

زمانہ تابع حکم روانش سلاطین خاکبوس آستانش

رسوم داد و دین بنیاد کردہ بداد و دین جہاں آباد کردہ

این رای را بوزینہ ای بود کہ در موضع آفات اعتماد بروی داشتی و برتریت او از عواطف خسروانہ دقیقہ ای نامرعی نگذاشتہ۔

5. Describe briefly the biographical events of the Kazim Zada Iran Shehr. 10

SLR-L – 189

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
PRAKRIT (Paper – III) (Opt.) (Old)
Nammaya Sundari Kaha**

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. गाळलेल्या जागा भरा :

10

- i) न तुडो कस्स हि _____ ।
(पसिज्जइ, पसिज्ज, पसिज्जंति, अहेमी)
- ii) तथा य तम्मि नयरे लोइओ कोई महामहो _____ ।
(वड्डइ, चिड्डइ, वसइ, संचरइ)
- iii) अम्ह संतिया देवा अपडिमल्ला इच्छाए _____ ।
(हसंती, संपज्जंति, किलंति, जाणंति)
- iv) गामे गामे पलो एज्जमाणा _____ ।
(गामाए, गामिल्लओ, गामा, गामिएहि)
- v) जिणपूया _____ जीवाइ पयत्थ सदहण ।
(मुणीभत्ती, मुणि, मुणिणो, मुणिंद)
- vi) कयप्पणामेण पुच्छिओ _____ ।
(धम्मं, धम्मंकहा, धम्मसत्ती, मंतसत्ती)
- vii) सुरिंदमंदिर सुंदर जिणमंदिर दिन्नं च नामं नयरस्स _____ त्ति ।
(नम्मयपुरं, सोलाउरं, कोल्लाउरं, मुंबापुर)
- viii) कहां पुण तुमामिहाट्टिया _____ ।
(जाणासि, णाणासि, तेणासि, भणासि)

P.T.O.

- ix) एगवारमेव कठ्ठमयथालीए _____ ।
(रज्जइ, दिज्जइ, झिज्जइ, जुज्जइ)
- x) इच्चाइ बहुहा _____ पडिभणियमिब्भेण ।
(भणिण, भणिए, भणामि, भणंति)

2. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

10

- 1) जं विसरिसधम्माणं न होइ परिणामसुंदरो नेहो ।
नेहं विणा विवाहो आजम्मं कुणइ परिदाहं ॥
- 2) धन्नो धन्नयरो हं साहम्मियसीह । अज्ज महतुमए ।
जं भवणनाहमहिमा निवेइया धम्मतिसियस्स ॥
- 3) जयइ भुवणप्पईवो सव्वन्नू जस्स नाणजुन्हाइ ।
लक्खिज्जइ भवभवणे कालत्तयसंभवं वत्थुं ॥
- 4) गुणवन्नणेण उत्तमजणस्स झिज्जंति असुहकम्माइं ।
उवसमइ दाहमंगे लगंतो चंदकिरणोहो ॥
- 5) उत्तमकुलप्पसूया निम्मलसम्मत्तनिच्चलसुसीला ।
अणुचिन्नसमणधम्मा न वन्नणिज्जा कह णु एसा ॥
- 6) गामिल्लओ कलिज्जसि अदिठ्ठकल्लाणओ य तं मित्त ।
जो माणुसि-देवीणं रुवविसेसं न लक्खेसि ॥

3. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंची उत्तरे लिहा :

10

- 1) नर्मदासुंदरीचे धर्मध्यान स्पष्ट करा.
- 2) मिथ्यात्व धर्म विशद करा.
- 3) ऋषभदत्ताचा परिवार सांगा.

4. खालीलपैकी एका प्राकृत कथा साहित्याचा परिचय देऊन त्या कथेविषयी सविस्तर माहिती लिहा :

10

- 1) वसुदेव हिंडी
- 2) सिरीवाल कहा.

5. नर्मदा सुंदरीचे जीवन विशद करून तिच्या जीवनातील संकटावर प्रकाश टाका.

10

- 10) The weathering occur due to the plant and animal is known as _____ weathering.
 A) Biological B) Physical C) Chemical D) None of these
- 11) 'v' shaped valley is formed to the _____ work of river.
 A) Depositional B) Transportation C) Erosional D) None of these
- 12) There are _____ main types of weathering.
 A) 5 B) 4 C) 3 D) None of these
- 13) The method showing relief on map "Hachures" first used by _____
 A) Steelar B) Packey C) Wegner D) M. Lehaman
- 14) _____ was putforwarded colour tints method in 1820.
 A) Major Lehaman B) Cruquis C) F. Bosh D) Steelar

2. Write answer **any seven** of the following :

14

- 1) State various branches of physical geography.
- 2) Who used first the term "Geography" ?
- 3) Illustrate layers of the interior of the earth.
- 4) What is mean by earthquake ?
- 5) What is mean by fault ?
- 6) Describe the types of folding.
- 7) What is mean by weathering ?
- 8) State erosional landforms of wind.
- 9) Who putforwarded continental drift theory.
- 10) What is mean by sial ?

3. Write short notes (**any two**) :

14

- 1) Types of weathering.
- 2) Relief features of ocean floor.
- 3) Colour tints.
- 4) Spot height method.

4. Answer **any one** of the following :

14

A) Explain the landforms originated by river erosion and deposition.

OR

B) What is earthquake ? Give the causes and effect of earthquake.

5. What is physical geography ? Describe the nature and scope of physical geography.

14

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहेत.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१४

- १) _____ हि प्राकृतिक भूगोलाची शाखा आहे.
अ) खगोलशास्त्र ब) राजकीय भूगोल
क) ऐतिहासिक भूगोल ड) सामाजिक भूगोल
- २) पृथ्वी संबंधीचे शास्त्र म्हणजे _____ होय.
अ) औद्योगिक भूगोल ब) आर्थिक भूगोल
क) वाहतूक भूगोल ड) प्राकृतिक भूगोल
- ३) पृथ्वीच्या एकूण क्षेत्रफलापैकी _____ % क्षेत्र जलाशयाने व्यापलेले आहे.
अ) २९ ब) ७१ क) ६१ ड) ५१
- ४) पृथ्वीची सरासरी घनता _____ ग्रॅम ३ सेमी आहे.
अ) ४.५ ब) ६.५ क) ५.५ ड) ७.५
- ५) पृथ्वीच्या गाभ्याला _____ असेही म्हणतात.
अ) सियाल ब) सायमा क) निफे ड) प्रावरण
- ६) भूखंडवहन सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) ब्लाश ब) रॅटझेल् क) अ. वेगनर ड) एल.एन. सॅपल
- ७) भूपृष्ठाच्या क्षितिज समांतर हालचालीनाच _____ हालचाली असेही म्हणतात.
अ) पर्वतनिर्माणकारी ब) सागरनिर्माणकारी
क) पठारनिर्माणकारी ड) मैदाननिर्माणकारी
- ८) हिमालय हा _____ पर्वत आहे.
अ) ज्वालामुखी ब) ढोकळा क) जूना ड) घडी
- ९) भूकंपलहरीतील _____ या लहरी सर्वाधिक विध्वंसक असतात.
अ) प्राथमिक ब) दुय्यम क) भूपृष्ठ ड) यापैकी नाही
- १०) वनस्पती व प्राण्यांमूले होणारे विदारण म्हणजे _____ विदारण होय.
अ) जैविक ब) कायिक क) रासायनिक ड) यापैकी नाही
- ११) 'व्ही' आकाराच्या दरीची निर्मिती नदीच्या _____ कार्यामूले होते.
अ) संचयन ब) वहन क) खणन ड) यापैकी नाही

- १२) विदारणाचे मुख्य _____ प्रकार आहेत.
 अ) ५ ब) ४ क) ३ ड) यापैकी नाही
- १३) नकाशामध्ये उढाव दाखविण्यासाठी “हॅच्युर्स” या पद्धतीचा सर्वप्रथम वापर _____ यांनी केला.
 अ) स्टीलर ब) पॅकी क) वेगनर ड) मे. लेहमन
- १४) _____ यांनी रंगपद्धतीचा शोध 1820 मध्ये लावला.
 अ) मे. लेहमन ब) क्रुक्युनिस क) फि. बॉश ड) स्टीलर

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही सात) :

१४

- १) प्राकृतिक भूगोलाच्या विविध शाखा सांगा.
- २) “भूगोल” या शब्दाचा सर्व प्रथम वापर कोणी केला.
- ३) पृथ्वीच्या अंतरंगातील थर विषद करा.
- ४) भूकंप म्हणजे काय ?
- ५) प्रस्तरभंग म्हणजे काय ?
- ६) घड्यांच्या प्रकारांचे वर्णन करा.
- ७) विदारण म्हणजे काय ?
- ८) वाऱ्याच्या खणन कार्यामूले निर्माण होणारे भूआकार सांगा.
- ९) खंडवहन सिद्धांत कोणी मांडला.
- १०) सियाल म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१४

- १) विदारणाचे प्रकार
- २) सागर तळावरील भूमिस्वरूपे
- ३) रंग पद्धती
- ४) स्थल उच्चांक पद्धती.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

अ) नदीच्या खणन व संचयन कार्यामूले निर्माण होणारे भूआकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भूकंप म्हणजे काय ? भूकंपाची कारणे व परिणाम स्पष्ट करा.

५. प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय ? प्राकृतिक भूगोलाच्या स्वरूप व व्याप्तीचे वर्णन करा.

१४

SLR-L – 190

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – III)
Poetry (Old)

- 1) Hadiq-e-Farsi (Part – III)
- 2) Nisab-e-Jadeed Farsi

Day and Date : Saturday, 6-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

- (۱) بہترین نہنت _____ نہ مگر عفت اوست
- خود تو دانی چه بگویم من ازین بیشتر۔
- (دختر بنت مادر ہمیشہ)
- (۲) نظم محمود خاں افشار نے لکھی ہے۔ _____
- (عفت متازع بقا چشمہ و سنگ شیر و موش)
- (۳) _____ نے شیراز میں علوم مروجہ کی تعلیم حاصل کی۔
- (پروین اعتصامی لیرج میرزا ابو طالب کلیم ملک الشعراء بہار)
- (۴) شہسوی _____ زبان کا لفظ ہے۔
- (ترکی اُردو عربی فارسی)

- (۵) روزی طلب مکن تو چہ دانی کہ نان کجا است
تیر از چہ افگنی چو ندانی نشان کجا است
مندرجہ بالا شعر _____ کی غزل سے لیا گیا ہے۔
(ابو طالب کلیم مرزا غالب سعدی شیرازی علامہ اقبال)
- (۶) _____ نے اپنی شہنوی معنوی حسام الدین چلپی کی فرمائشوں پر لکھی ہے۔
(مولانا رومی ابو طالب کلیم عرفی امیر خسرو)
- (۷) بقال کی دکان میں خوش آواز _____ رنگ بولنے والی طوطی تھی۔
(سبز سرخ زرد سیاہ)
- (۸) محمد تقی کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(مشہد بلخ نجف شیراز)
- (۹) ہرکس شناخت قدر مرا قیمت شکست
گوہر شناس بنی غرض اندر _____ کجا است۔
(جہاں مکاں سرا آشیان)
- (۱۰) نورستہ گلی ز گلبنی فاست
رخسارہ دلبری بیار است
مندرجہ بالا شعر _____ کا ہے۔
(محمد امین ادیب طوسی علامہ اقبال پروین اعتصامی عرفی)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

(۱) صنفِ غزل کا مفہوم بتائیے۔

- (۲) ملک الشعراء بہار کی شاعری کی اہم ترین خصوصیت لکھئے۔
- (۳) نظمِ عفت کا مرکزی خیال کیا ہے؟ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (۴) رومی نے مومن کی کیا خصوصیت بتائی ہے؟
- (۵) ز طور مرتبہ موسوی فرو دنیاید
بدست کورگراقتند درین زمانہ عصاعی
مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔
- (۶) طوطی کو زخمی کرنے کے بعد بقال کی کیا حالت ہوئی؟ تحریر کیجئے۔

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (۱) نظم ”تنازعِ بقا“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) نظم ”سزای خود پرستی“ (محمد امین ادیب طوسی) کا خلاصہ لکھئے۔
- (۳) Scan of the following and name the meter there of :

اگر خواہی دل روشن ترا ترک ہوس بہتر
چراغی در کف ہر کس بود ضبط نفس بہتر۔

4. Explain with reference to the context **any one** of the following : 10

- (۱) ہر کس بہ حرف و صوت گرفت از تو کام خویش
- ای روزگار قسمت لذن بی زبان کجا است
- (۲) امشب کہ یار ہست بود در برت کلیم
- لب بر لبش گزارو بہ بین دھان کجاست

- (۳) ز آتش پنهان عشق هر که شد فروخته
 دود نه خمیزد از و چون نفس سوخته
- (۴) لوح مزار خویش ز دیوان خود کنم
 یعنی مرا بغیر سخن یادگار نیست
- (۵) اشک میبوده مریز این همه از دیده کلیم
 گردگم را نتوان شست به طوفان از من

OR

- (۱) درکوی عشق باش مقید بجا مشو
 پروانه را از باغ جهان آشنیان کجا است
- (۲) میاد آرزو به هوای تو پیر شد
 ای طائر مراد ترا آشنیان کجاست
- (۳) در وطن خود گهر آبله بیش نیست
 کسی به عزیز رسد یوسف فروخته
- (۴) فی همین می رود آن نوگل خندان از من
 می کشد خار در این بادیه دامان از من
- (۵) مارا طپیدن از غم دنیا شعار نیست
 صد شکر کاب طینت ما موجدار نیست

5. Determine the place of Malik-ush-Shura Bahar among his contemporaries.

Seat No.	
----------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
Opt. POLITICAL SCIENCE (Paper – III) (Old)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Saturday, 6-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct options and rewrite the sentences : 10

- 1) _____ said that, 'the religious reforms are the base of social and political development'.
a) M. Gandhi
b) Lokmanya Tilak
c) Rajaram Mohan Roy
d) None of these
- 2) _____ was the founder of Brahmo Samaj.
a) Rajaram Mohan Roy
b) Lokmanya Tilak
c) M. Gandhi
d) M.G. Ranade
- 3) _____ said that, 'the newspapers are most important equipments of freedom of thought and freedom of expression'.
a) M. Gandhi
b) M. Phule
c) M. G. Ranade
d) Rajaram Mohan Roy
- 4) _____ advocated political liberalism.
a) Rajaram Mohan Roy
b) M. Gandhi
c) M.G. Ranade
d) Lokmanya Tilak
- 5) _____ is the political Guru of Alan Hume.
a) Rajaram Mohan Roy
b) M.G. Ranade
c) Lokmanya Tilak
d) M. Gandhi
- 6) _____ advocated religious and cultural nationalism.
a) M. Gandhi
b) Rajaram Mohan Roy
c) Lokmanya Tilak
d) M.G. Ranade
- 7) _____ is the founder of congress democratic party.
a) Lokmanya Tilak
b) Rajaram Mohan Roy
c) M.G. Ranade
d) M. Gandhi

- 8) _____ said that, 'the social reforms are based on Indian religion and traditions'.
- a) M. Gandhi
b) Rajaram Mohan Roy
c) M.Phule
d) M.G. Ranade
- 9) _____ said that, 'the politics should be based on moral values'.
- a) Lokmanya Tilak
b) M. Gandhi
c) M.G. Ranade
d) Rajaram Mohan Roy
- 10) _____ said that, 'the extent' of span and increasing power of state is harmful to individual liberty'.
- a) M. Gandhi
b) Rajaram Mohan Roy
c) M.G. Ranade
d) Lokmanya Tilak

2. Write short answers of the following (**any four** out of six) :

8

- 1) Teaching of Brahmo Samaj.
- 2) Explain M.G. Ranade's views on British rule.
- 3) Lokmanya Tilak's views on Swadeshi.
- 4) M.G. Ranade's views on the duties of the state.
- 5) What is the meaning of Satyagraha ?
- 6) What is the meaning of Gandhi's concept of trusteeship ?

3. Write short notes (**any four** out of six) :

12

- 1) Rajaram Mohan Roy's thought on individual liberty.
- 2) M.G. Ranade's economic ideas.
- 3) National education.
- 4) Lokmanya Tilak as a father of Indian unrest.
- 5) Concept of Gram-Swaraj.
- 6) Civil disobedience.

4. Answer **any one** of the following :

10

Discuss M.G. Ranade's ideas on social reforms and its methods.

OR

Critically examine Lokmanya Tilak's religious and cultural nationalism.

5. Discuss M. Gandhi's views on truth and non-violence.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून खालील विधाने पुन्हा लिहा :

10

- 1) 'धर्मसुधारणा हा सामाजिक व राजकीय प्रगतीचा पाया आहे' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) म. गांधी
ब) लोकमान्य टिळक
क) राजाराम मोहन रॉय
ड) यापैकी नाही
- 2) _____ हे ब्राम्हो समाजाचे संस्थापक होते.
अ) राजाराम मोहन रॉय
ब) लोकमान्य टिळक
क) म. गांधी
ड) एम. जी. रानडे
- 3) 'वृत्तपत्रे ही विचार स्वातंत्र्य व अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याची सर्वात प्रभावी साधने आहेत' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) म. गांधी
ब) म. फुले
क) एम.जी. रानडे
ड) राजाराम मोहन रॉय
- 4) राजकीय उदारमतवादाचा पुरस्कार _____ यांनी केला.
अ) राजाराम मोहन रॉय
ब) म. गांधी
क) एम.जी. रानडे
ड) लोकमान्य टिळक
- 5) अॅलन ह्यूम हे _____ यांना राजकीय गुरु मानत.
अ) राजाराम मोहन रॉय
ब) एम.जी. रानडे
क) लोकमान्य टिळक
ड) म. गांधी
- 6) धार्मिक व सांस्कृतिक राष्ट्रवादाचा पुरस्कार _____ यांनी केला.
अ) म. गांधी
ब) राजाराम मोहन रॉय
क) लोकमान्य टिळक
ड) एम.जी. रानडे
- 7) _____ यांनी काँग्रेस डेमॉक्रॅटिक पक्षाची स्थापना केली.
अ) लोकमान्य टिळक
ब) राजाराम मोहन रॉय
क) एम.जी. रानडे
ड) म. गांधी
- 8) 'सामाजिक सुधारणा या भारतीय धर्म व परंपरानुसार झाल्या पाहिजेत' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) म. गांधी
ब) राजाराम मोहन रॉय
क) म. फुले
ड) एम.जी. रानडे

9) 'राजकारणाच्या मुलाशी नेहमी नैतिक मुल्यांचे अधिष्ठान असायलाच पाहिजे' असे _____ यांनी म्हटले आहे.

अ) लोकमान्य टिळक

ब) म. गांधी

क) एम.जी. रानडे

ड) राजाराम मोहन रॉय

10) 'राज्यसंस्थेच्या कार्यक्षेत्रात व अधिकारात वाढ होणे व्यक्ती स्वातंत्र्याला मारक ठरते' असे _____ यांनी म्हटले आहे.

अ) म. गांधी

ब) राजाराम मोहन रॉय

क) एम.जी. रानडे

ड) लोकमान्य टिळक

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) ब्राम्हो समाजाची शिकवण थोडक्यात सांगा.
- 2) एम.जी. रानडेचे ब्रिटीश सत्तेविषयी विचार स्पष्ट करा.
- 3) लोकमान्य टिळकांचे स्वदेशी संबंधी विचार स्पष्ट करा.
- 4) एम.जी. रानडेचे राज्याच्या कर्तव्या विषयी विचार सांगा.
- 5) सत्याग्रह म्हणजे काय ?
- 6) म. गांधीच्या विश्वस्त संकल्पनेचा अर्थ सांगा.

3. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

12

- 1) राजाराम मोहन रॉय यांचे व्यक्ती स्वातंत्र्या विषयी विचार
- 2) एम.जी. रानडे यांचे आर्थिक विचार
- 3) राष्ट्रीय शिक्षण
- 4) भारतीय असंतोषाचे जनक लोकमान्य टिळक
- 5) ग्राम-स्वराज्याची संकल्पना
- 6) सविनय कायदेभंग.

4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा :

10

एम.जी. रानडे यांचे सामाजिक सुधारणा व पद्धती या विषयी विचार स्पष्ट करा.

किंवा

लोकमान्य टिळक यांच्या धार्मिक व सांस्कृतिक राष्ट्रवादा विषयी विचारांचे टिकात्मक परिक्षण करा.

5. म. गांधी यांचे सत्य व अहिंसा या विषयी विचार स्पष्ट करा.

10

SLR-L – 192

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
OPTIONAL MARATHI (Paper – III) (New)

वाङ्मयाचा समाजशास्त्रीय पद्धतीने अभ्यास

Day and Date : Thursday, 20-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) माझी काटेमुंढरीची शाळा पुस्तकाला प्रस्तावना कोणी लिहिली ?
अ) हेरंब कुलकर्णी ब) माधव भंडारी क) प्र. के. अत्रे ड) वानखेडे
- २) साप चावल्यावर आदिवासी लोक कोणत्या झाडाच्या शेंगाची दवा पाजतात ?
अ) शेवगा शेंग ब) नागदैन्याची शेंग क) बाभळी शेंग ड) सोलवट शेंग
- ३) काटेमुंढरीमधील कोतवालाचे नाव काय ?
अ) डाफ्या कोतवाल ब) कचरु कोतवाल क) भैरु कोतवाल ड) पांडू कोतवाल
- ४) काटेमुंढरीच्या शाळेची पटसंख्या किती ?
अ) २५ ब) ४० क) २३ ड) ३५
- ५) काटेमुंढरीचे लोक बाजाराला कोणत्या गावी जातात ?
अ) सांजगड ब) गट्टेवाडी क) गोरेगाव ड) रूपगड
- ६) किडलेली माणसे या कथेमधून कोणत्या वस्तूचे दुकान फोडलेचे वर्णन येते ?
अ) किराणा ब) कापड दुकान
क) पादत्राणांचे दुकान ड) इलेक्ट्रॉनिक्सचे
- ७) मुलांनी सोबत्याला शाळेत जाण्याकरिता बोलावण्याची कोणती पद्धती अवलंबली ?
अ) आवाज देण्याची ब) बोलावयाला जाण्याची
क) शीळ फुंकण्याची ड) घंटा वाजवण्याची

P.T.O.

८) भुजंग कथेमधील जोंधळ्याची धाटे अंगात काय संचारल्याप्रमाणे डोलत होती ?

अ) मारुती ब) पीर क) सटवाई ड) मसोबा

९) नवकथेचे प्रधान शिल्पकार आणि भाष्यकार म्हणून कोणास ओळखले जाते ?

अ) गंगाधर गाडगीळ ब) य. गो. जोशी क) अरविंद गोखले ड) बाबुराव बागूल

१०) भुजंग कथेच्या नायिकेचे नाव काय ?

अ) जनाई ब) रुपाई क) तुकाई ड) राधाई

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) धब्बा म्हणजे काय ?

२) माझी काटेमुंढरीची शाळामधून निर्देशित आदर्श शिक्षक, समाजसेवकांची नावे सांगा.

३) मडगू पाटलाने शाळेच्या बांधकामासाठी कशाप्रकारे मदत केली ?

४) 'खरं सांगायच म्हणजे' या कथेमधील मुस्कराहट या शब्दाचे वेगवेगळे अर्थ सांगा.

५) शाळा कथेमधील हमज्याने पाटी-दप्तर गमावणार नाही याकरिता कोणता मार्ग सांगितला ?

६) नाटक कथेमधील 'पायाचा दगड' या नाटकातील दोन पात्रांची नावे सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) मास्तराच्या काटेमुंढरीच्या शाळेतील पहिल्या दिवसाचे वर्णन करा.

२) किडलेली माणसे कथेमधील पादत्राणाच्या दुकानावरील दरोड्याचे वर्णन करा.

३) गुरूजी विद्यार्थ्यांमध्ये का लोकप्रिय होतात ?

४. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१०

१) आदिवासीच्या संस्कृतीचे सोदाहरण विश्लेषण करा.

किंवा

भुजंग कथेचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

५. दीर्घोत्तरी प्रश्न :

१०

प्राथमिक शिक्षणाचे महत्त्व 'माझी काटेमुंढरीची शाळा' या कादंबरीच्या आधारे स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – III)
(Urdu Prose-Non Fiction) (New)
Safar Nama and Drama

Day and Date : Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) بی بی تاکا ناسھے کے سامنے _____ کی کتا ہیں تھیں۔
(کرشن چندر پریم چند گوپنی چند نارنگ گیان چند جین)
- (۲) _____ نے کہا گلبرگہ کے احباب میں سلیمان خطیب کی یاد بہت آتی ہے۔
(پروفیسر گامو پروفیسر سوزوکی پروفیسر اسادہ مس پرینا)
- (۳) مسز شاشورے نے ہم سے پوچھا کیا آپ کبھی _____ جاتے ہیں۔
(عثمان آباد وقار آباد شاہ باد حیدر آباد)
- (۴) جاپان میں قدم قدم پر _____ نام کے لوگ ملیں گے۔
(سودانی سوزوکی راوہرڈ لہرائی)
- (۵) ”سوید و باشی“ جاپانی زبان میں _____ کو کہتے ہیں۔
(نالہ ڈیام ندی پل)

- (۶) جاپان آنے کے بعد ہم _____ بن گئے۔
(لکھ پتی کروڑ پتی ارب پتی کھرب پتی)
- (۷) اوساکا یونیورسٹی کے اُردو اُستاد _____ ہیں۔
(مسٹر اسادہ پروفیسر مجیب پروفیسر سوزوکی پروفیسر گامو)
- (۸) جاپانی ہر کام _____ کی مدد سے کرتے ہیں۔
(ٹیلی فون کیا کولیئر موبائیل سائی آلے)
- (۹) _____ اب اس دنیا میں نہیں ہیں۔
(مجتبیٰ حسین سلیمان خطیب سلیمان ندوی عثمان خان)
- (۱۰) جاپان میں اُردو کے طلباء _____ کو بابائے اُردو کہتے ہیں۔
(پروفیسر سوزوکی پروفیسر اسادہ پروفیسر گامو پروفیسر ستاکا)

10

۲. ذیل میں سے کسی پانچ سوالوں کے جوابات لکھئے :

- (۱) مجتبیٰ حسین نے ہانگ کانگ کے ڈیوٹی فری بازار سے کیا خریدا؟
- (۲) مجتبیٰ حسین نے سنگترے کے رس میں کیا ملا کر پیتے تھے؟
- (۳) جاپان میں کون سے لوگوں کے نام سوزوکی ہیں؟
- (۴) افسر بالانے مجتبیٰ حسین سے کیا کہا؟
- (۵) دوستوں کی فرمائشوں کی فہرست میں کیا لکھا ہوا تھا؟
- (۶) پروفیسر سوزوکی اچانک گہرے نم میں ڈوب گئی کیوں؟

- 10 .۳ متن کے حوالے سے مندرجہ ذیل جملوں کی تشریح کیجئے: (کوئی دو)
- (۱) جاپانیوں کو اندھیرے سے سخت نفرت ہے۔۔۔۔
- (۲) وہ دیکھو! جاپان کا شہرہ آفاق پہاڑ فیوجی نظر آ رہا ہے۔۔۔۔
- (۳) پروفیسر سوزو کی ٹھیک دو بجے کمرے میں آئے تو ان کے ساتھ مہمانوں کا ایک جم عفر آ گیا۔۔۔۔

- 10 .۴ کسی ایک سوال کا جواب لکھئے:
- (۱) اُردو سفرنامے کے آغاز و ارتقاء پر روشنی ڈالئے۔
- یا
- (۲) جاپان میں ہم لکھ پتی بن گئے کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

- 10 .۵ مجتبیٰ حسین کے اہم واقعات و حالات کا خاکہ پیش کیجئے۔
-

SLR-L – 194

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
KANNADA (Optional) (Paper – III) (New)
Modern Poetry – I**

Day and Date: Thursday, 20-11-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಹರ್ಷಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಆರಂಭಿಸಿದ ಪತ್ರಿಕೆ
ಅ) ಅನುಭಾವ ಆ) ಧನುರ್ಧಾರಿ ಇ) ಚಿಂತನ ಈ) ಕಾಯಕ
- 2) ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಮೊದಲು ನಂಬಿದ ಸಿದ್ಧಾಂತ
ಅ) ಆರ್ಯಸಮಾಜ ಆ) ಶೈವ ಇ) ಸೀಖಿ ಈ) ಇಸ್ಲಾಂ
- 3) ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಆಚರಿಸಿದ ಬಸವ ಜಯಂತಿ ವರ್ಷ
ಅ) 1913 ಆ) 1813 ಇ) 1980 ಈ) 1976
- 4) ಮಂಜಪ್ಪನವರನ್ನು ಸೆಳೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ
ಅ) ನೆಹರು ಆ) ಗಾಂಧಿ ಇ) ಪಟೇಲ್ ಈ) ರಾನಡೆ
- 5) ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಪತ್ರಿಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು _____ ಇಂದ.
ಅ) ದಾವಣಗೆರೆ ಆ) ಬನವಾಸಿ ಇ) ಬೀದರ ಈ) ಇಂಡಿ
- 6) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರ ಕರ್ಮಭೂಮಿ
ಅ) ಕಲ್ಯಾಣ ಆ) ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಇ) ದೇಗಾಂವ ಈ) ಕಲಬುರ್ಗಿ
- 7) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರ ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ
ಅ) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಆ) ಮಲ್ಲಯ್ಯ ಇ) ಹರಿಹರ ಈ) ಪ್ರಭು
- 8) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರ ಪೂರ್ವಜರು _____ ಆಗಿದ್ದರು.
ಅ) ರಾಜಕಾರಣಿ ಆ) ವ್ಯಾಪಾರಿ ಇ) ನೌಕರ ಈ) ಸಂಸ್ಥಾನಿಕ

P.T.O.

- 9) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ
 ಅ) ಧಾರ್ಮಿಕ ಆ) ರಾಜಕೀಯ ಇ) ಆರ್ಥಿಕ ಈ) ಸಾಮಾಜಿಕ
- 10) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರ ಗೀತೆ ಸಂಕಲನ
 ಅ) ತಾರಕತಂಬೂರಿ ಆ) ನಾಕುತಂತಿ ಇ) ಜನ್ಮ ಈ) ಬೆಳಗು

೨. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಜನಸೇವಕನ ವಚನಗಳನ್ನು ಯಾರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವರು ?
- 2) ಮಂಜಪ್ಪನವರು ದೇವರಲ್ಲಿ ಏನನ್ನು ಬೇಡುವರು ?
- 3) ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಮೊದಲು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದರು ?
- 4) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಕಲಿತ ಭಾಷೆಗಳು ಯಾವುವು ?
- 5) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಬರೆದ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳ ಹೆಸರು ಬರೆಯಿರಿ.
- 6) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಳೆದರು ?

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭ ಸೃಷ್ಟಿಕರಣ ನೀಡಿರಿ :

10

- 1) ಕಾಪಾಡೊ ಸಿದ್ಧರಾಮಾ ನಿನ್ನ ಕೂಸು ಕೊರಗುತ ಮೊರೆ ಹೊಕ್ಕಿದೆ.
- 2) ಶರಣರ ಅನುಭಾವದ ಕಿರಣ ಶಾಂತಿಯ ನೀಡು.
- 3) ಶಿವನು ಕಾಶಿರಾಮೇಶ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಯ್ಯಾ !

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಧರ್ಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಮಂಜಪ್ಪ ಹೇಗೆ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ ?
- 2) ಶಿವನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿಯವರು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ ? ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

೫. ಹರ್ಷಕರ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ನಿರೂಪಿಸಿದ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) पैशाच्या उत्क्रांतीच्या अवस्था सांगा.
 - २) चलन घट म्हणजे काय ?
 - ३) चलन वाढीची दोन कारणे सांगा.
 - ४) मुदत ठेवी म्हणजे काय ?
 - ५) ए.टी.एम. म्हणजे काय ?
 - ६) इ-बँकींगचा अर्थ सांगा.
३. टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) किंमत निर्देशांकाच्या मर्यादा.
 - २) चलन वाढीचे प्रकार लिहा.
 - ३) सुरक्षिततेचे तत्त्व.
 - ४) ए.टी.एम. चे फायदे.
 - ५) इ-बँकींगचे दोष.
 - ६) बँकदर.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- अ) चलन वाढ म्हणजे काय ? चलन वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) व्यापारी बँकांच्या प्राथमिक कार्याचा आढावा घ्या.
५. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडीयाची कार्ये विषद करा. १०
-

SLR-L – 196

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. MARATHI (Paper – IV)
Vangmayacha Aswadatmak Abyas

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक .
2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न – योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) काय डेंजर वारा सुटलाय हे पुस्तक कोणत्या वाङ्मय प्रकारात मोडते ?
(कविता/कथा/कादंबरी/नाटक)
- २) काय डेंजर वारा सुटलाय या पुस्तकातील नायकाचे नाव काय आहे ?
(निवेदक/देशपांडे/दाभाडे/बबन)
- ३) दाभाडे यांच्या मुलीचे नाव काय आहे ?
(बंटी/स्त्री/चिंगी/मुन्नी)
- ४) दाभाडे यांचे कुटुंब राहत असलेल्या इमारतीचे नाव काय आहे ?
(लताकुंज/कुसुमकुंज/आशाकुंज/चंद्रकुंज)
- ५) काय डेंजर वारा सुटलाय हे पुस्तक कोणत्या विषयावरचे आहे ?
(राजकीय/सामाजिक/ऐतिहासिक/प्रेमविषयक)
- ६) चंद्रबनातल्या सावल्या या पुस्तकाचे मुखपृष्ठ कोणी तयार केले आहे ?
(चित्रमित्र पब्लिसिटी/रिया प्रकाशन/अजब प्रकाशन/शितल मेहता)
- ७) चंद्रबनातल्या सावल्या हे पुस्तक कोणाला अर्पण केले आहे ?
(माणिकराव साळुंखे/शरदरावजी पवार/यशवंतरावजी चव्हाण/वसंतदादा पाटील)
- ८) गावाकडच्या जत्रेमध्ये तमाशाची सांगता कोणत्या कलेने होते ?
(गण/गौळण/रंगबाजी/वग)
- ९) 'आणखी एक जटायू' मध्ये गस्तीला आलेल्या सोजिरावर कोण तुटून पडते ?
(गावची पोर/सित्या/हनुमंत/केसुदादा)
- १०) 'डोळे बादळाचे' मधिल भूमिगत लेखकाच्या मामाचे नाव काय होते ?
(रामा/कोया/सखा/मल्हारी)

P.T.O.

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे (को. ५) :

१०

- १) दाभाडे यांनी जीवनाची व्याख्या कशी केली आहे ते सांगा ?
- २) दाभाडे यांच्या परिवारातील बायको आणि मुलांची नावे सांगा ?
- ३) दाभाडे यांच्या घरात घुसलेल्या घुसखोरांची नावे सांगा ?
- ४) 'चंद्रबनातल्या सावल्या' कथेतून चंद्राचे वर्णन कसे आले आहे ते सांगा ?
- ५) आणखी एक जटायू या कथेतून कोणाचे वर्णन केले आहे ?
- ६) 'हपेतील झोके' मध्ये दिवाळी सुट्टी म्हणजे लेखकाला कोणता हंगामा वाटतो ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) काय डॅंजर वारा सुटलाय मधिल बंटी .

किंवा

'काय डॅंजर वारा सुटलाय-मधिल दहशतीचे' चित्रण करा.

आ) चंद्रबनातील सावल्या या पाठाचे परीक्षण करा.

किंवा

चंद्रबनातील सावल्या मधिल मस्करीचे दिवस पाठातील स्त्री जीवनाचे चित्रण लेखकाने कसे केले आहे ते सांगा.

४. काय डॅंजर वारा सुटलाय या पुस्तकामधून व्यक्त झालेल्या सामाजिक व्यथेचे चित्रण कसे साकार झाले आहे ते स्पष्ट करा.

१०

किंवा

काय डॅंजर वारा सुटलाय मधून व्यक्त झालेल्या दाभाडे यांच्या व्यक्तिमत्त्वाचे विविध पैलू स्पष्ट करा.

५. चंद्रबनातल्या सावल्या या पुस्तकामधून ग्रामीण जीवनाचे चित्रण कसे साकार झाले आहे ते सांगा.

१०

SLR-L – 197

Seat No.	
----------	--

B.A. Part – II (Semester – III) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – IV)

Urdu Poetry (New)

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) _____ حضرت امام حسین کے بیٹے تھے۔
(عاقیب عابد عارف آصیف)
- (۲) محبوب کبریا ہیں ادھر شیر حق ادھر
درج بالا شیر حق سے مُراد _____ ہے۔
(حضرت عباس حضرت علی جعفر طیار سلم بن عقیل)
- (۳) ”حکایت نصیحت گری مرغ اسیر و نافرہی صّاد کی“ _____ کی مثنوی ہے۔
(میر حسن پنڈت دیا شنکر نسیم مرزا شوق قائم)
- (۴) _____ مرثیے کے بادشاہ کہلاتے ہیں۔
(میر تقی میر میر انیس میر حسن ہاشم علی)
- (۵) خُلد سے حضرت حُر کو لینے کے لئے _____ حضور اور حضرت علی آئے تھے۔
(دانی حلیمہ خدیجہ حضرت فاطمہ حضرت عائشہ)
- (۶) اعراق اور غلو _____ کی قسمیں ہیں۔
(تشبیہ استعارہ حُسن تعلیل مبالغہ)

- (۷) وہ چھوٹی چھوٹی رنجشوں کا لطف بھی چلا گیا۔ یہ ثانی مصرع _____
شاعر کی غزل کا ہے۔
(ناصر حسین میر ناصر حسین ناصر کاظمی میر انیس)
- (۸) مرثیہ لفظ _____ سے بنا ہے۔
(مرث ریشہ رنی رشا)
- (۹) ”تم آئے ہو نہ شب انتظار گزری ہے“ صحیح مصرعے سے شعر مکمل کیجئے۔
(۱) جنوں میں جتنی بھی گزری بے کار گزری ہے
(۲) وہ سب ضرور سر کو سے یار گزری ہے
(۳) وہ بات ان کو بہت ناگوار گزری ہے
(۴) تلاش میں ہے سحر بار بار گزری ہے
(۱۰) مرثیہ ”حضرت حُر کی شہادت“ _____ کی تخلیق ہے۔
(میر حسن میر انیس ناصر کاظمی مرزا شوق)

10

2. درج ذیل اشعار کی تشریح کیجئے کوئی پانچ :

- (۱) ستاروں سے آگے جہاں اور بھی ہیں
ابھی عیش کے امتحان اور بھی ہیں
(۲) بس اتنی بات تھی کہ عیادت کو آئے لوگ
دل کے ہر ایک زخم کا ٹانکا ادھر گیا
(۳) دیار دل کی رات میں چراغاں سا جلا گیا
ملا نہیں تو کیا ہوا وہ شکل تو دکھا گیا

- (۴) اب کیا بتائیں کیا تھا خیالوں کے شہر میں
بسنے سے پہلے وقت کے ہاتھوں اجر دیا گیا
(۵) سینے سے جب کہ ہو گئی برچھی ستم کی یار
گھوڑے پہ ڈمگانے لگا حُر نادر
(۶) دیا شہ نے ترتیب اک خانہ باغ
ہوا رشک سے جس سے لالہ کو داغ۔

10 3. مندرجہ ذیل میں سے کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) اُردو غزل کی ہیئت کی بنیادی خصوصیات بیان کیجئے۔
(۲) ضمتِ استعارہ کے کچھتے ہیں تعریف بیان کرتے ہوئے مثالیں دیجئے۔
(۳) ضمتِ مبالغہ کی تعریف بیان کیجئے مع مثالوں سے۔

10 4. مندرجہ ذیل میں سے کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) اُردو مرثیے کے اجزائے ترکیبی بیان کیجئے۔

یا

- (۲) مرثیہ ” حضرت حُر کی شہادت “ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

10 5. شہنوی ” حکایت نصیحت گری مرغ اسیر و نافرہی صیاد کی “ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-L – 198

Seat No.	
----------	--

B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
Optional : KANNADA (Paper – IV) (New)
Modern Prose and Drama

Day and Date : Friday, 21-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಭೂಮಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳಾಗಿವೆ ?

- 1) 460 ಕೋಟಿ 2) 46 ಕೋಟಿ 3) 20 ಸಹಸ್ರ 4) 40 ಕೋಟಿ

2) ಪ್ರತಿದಿನ ಪರಿಸರ ದಿನ _____

- 1) ಬಿ. ಟಿ. ಮುನಿರಾಜಯ್ಯ 2) ನಾಗೇಶ ಹೆಗಡೆ
3) ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ 4) ಡಾ. ಕೋಳಿಕರ್ ನಾರಾಯಣ

3) 'ಬಯೋ-ಡೈವರ್ಸಿಟಿ'ಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏನೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ?

- 1) ಜೀವ ಜಾಲ 2) ಜೀವ ಜಗತ್ತು 3) 'ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯ' 4) ಜೀವ ಸಂಪತ್ತು

4) ಅಣ್ಣಾ ಹಜಾರೆ ಹಸಿರು ಕ್ರಾಂತಿ ನಡೆಸಿದ ಊರು _____

- 1) ಕಮಲಾಪುರ 2) ಅಲ್ವಾರ್ 3) ರಾಳೆಗಾನ್ ಸಿದ್ದಿ 4) ಜೋಹಾಡ್

5) ನಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಕವಿತೆಯ ಕವಿ _____

- 1) ಕೆ. ಎಸ್. ನಿಸ್ಸಾರ್ ಅಹ್ಮದ್ 2) ಕೆ. ಎಸ್. ನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿ
3) ಕುವೆಂಪು 4) ಬೇಂದ್ರೆ

6) ಬಿ. ಟಿ. ಮುನಿರಾಜಯ್ಯ _____

- 1) ಜನಸೇವಕನ ವಚನಗಳು 2) ಕಥಾ ಕುಸುಮ 3) ಪುರಾಣ ಪ್ರಹಸನ 4) ದಂತಿಗ

7) ನಿಂಗಮ್ಮನ ಮಗಳು _____

- 1) ಸಂಗಮ್ಮ 2) ಗಂಗಮ್ಮ 3) ಮಲ್ಲಮ್ಮ 4) ತಾಯಮ್ಮ

P.T.O.

- 8) ಯದು ವಂಶ ಪ್ರಸೂತೆ _____
 1) ದ್ರೌಪದಿ 2) ಕುಂತಿ 3) ಸೀತೆ 4) ಮಂಡೋದರಿ
- 9) ದುರ್ಯೋಧನ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸರೋವರ _____
 1) ಮಾನಸ ಸರೋವರ 2) ಬೃಂದಾವನ ಸರೋವರ
 3) ವೈಶಂಪಾಯನ ಸರೋವರ 4) ಕಬಿನಿ ಸರೋವರ
- 10) ಮಂಡಳ ಪಂಚಾಯತಿಯ ಈಗಿನ ಛೇರ್ಮನ್ _____
 1) ಸಟಿಯೂರಪ್ಪ 2) ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿ 3) ವಿಷ್ಣುಸ್ವಾಮಿ 4) ಈಶ್ವರಪ್ಪ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿರುವ ಮರುಭೂಮಿ ಯಾವುದು ?
- 2) ಪುಕ್ಕಟೆಯಾಗಿ ಲಭಿಸುವ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ವಸ್ತುಗಳಾವುವು ?
- 3) ಭೂ ಪರಿಸರವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಮಂಡಲಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ?
- 4) ಸಮುದ್ರ ಮಂಥನದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ವಸ್ತುಗಳಾವುವು ?
- 5) ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ ಎಂದರೆ ಯಾರು ? ಅವನಿಗಿರುವ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಾವುವು ?
- 6) ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿಯ ನಾಯಕಿ ಯಾರು ? ಅವಳು ಎಷ್ಟು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾಳೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಓರೋನ್ ಪದರದ ಸಮಸ್ಯೆ.
- 2) ನಿರ್ಜೀವ ಮರುಭೂಮಿ.
- 3) ಸಂಗಮ್ಯ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಕರ್ನಾಟಕದ ಮರುಭೂಮಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಲಲಿತಮ್ಮನ ವಸ್ತ್ರಾಪಹರಣದ ಕೇಸನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಗೋಪಾಲಸ್ವಾಮಿಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.

SLR-L – 199

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ECONOMICS (Optional)
Demography (Paper – IV)

Day and Date : Friday, 21-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) "Demography is the study of the characteristics of human population" this definition is associated with _____
 - a) Frank Lorimer
 - b) J. B. Say
 - c) W. C. Barckly
 - d) Oxford dictionary
- 2) _____ was Commissioner of 1951 census.
 - a) J. K. Bantiya
 - b) Dr. R. A. Gopalswami
 - c) Dr. Swaminathan
 - d) C. Chandramawli
- 3) In 1963 The First Asian Population Conference held at _____
 - a) New Delhi
 - b) Chennai
 - c) Mumbai
 - d) Nagpur
- 4) According to Malthus, the population would be double after every _____ years.
 - a) 30
 - b) 35
 - c) 10
 - d) 25
- 5) According to the theory of demographic transition the second stage is _____
 - a) Low birth rate and low death rate
 - b) High birth rate and low death rate
 - c) High birth rate and high death rate
 - d) None of these

P.T.O.

- 6) In the year _____ the 'Birth and Death Registration Act' sanctioned.
 a) 1971 b) 1960 c) 1969 d) 1980
- 7) Indian population is _____
 a) low b) optimum c) very low d) over
- 8) _____ is the equation of crude death rate.
 a) $\frac{b_i}{p_i} \times k$ b) $\frac{L}{P} \times k$ c) $\frac{D}{P} \times k$ d) None of these
- 9) _____ is the equation of age specific death rate.
 a) $ASDR = \frac{d_i}{p_i} \times k$ b) $ASDR = \frac{s_i}{b_i} \times k$
 c) $ASDR = \frac{L}{P} \times k$ d) None of these
- 10) For deciding age specific birth _____ years age group is considered.
 a) 5 – 5 b) 7 – 7 c) 4 – 4 d) 3 – 3

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is population census ?
- 2) What is civil registration system ?
- 3) State the third stage of demographic transition.
- 4) What is over population ?
- 5) State the formula of crude birth rate.
- 6) According to Malthus, what are the positive checks ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Demography and Economics.
- 2) Merits of census.
- 3) Sample registration system.
- 4) Characteristics of over population.
- 5) Net reproduction rate.
- 6) Demerits of demographic survey's.

4. Answer **any one** long types question on the following :

10

A) Explain the Malthusian theory of Population.

OR

B) Explain the optimum population theory.

5. What is demography ? Explain the importance of demography.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१) योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) “लोकसंख्याशास्त्र म्हणजे मानवी लोकसंख्येच्या वैशिष्ट्यांचा अभ्यास होय” ही लोकसंख्याशास्त्राची व्याख्या _____ यांनी मांडली.

अ) फ्रँक लोरीमेर

ब) जे. बी. से

क) डब्लू. सी. बर्कले

ड) ऑक्सफर्ड डिक्शनरी

२) _____ हे सन १९५१ च्या जनगणनेचे आयुक्त होते.

अ) जे. के. बांठीया

ब) डॉ. आर. ए. गोपालस्वामी

क) डॉ. स्वामीनाथन

ड) सी. चंद्रमौळी

३) सन १९६३ मध्ये पहिली आशियाई लोकसंख्या परिषद _____ येथे संपन्न झाली.

अ) नवी दिल्ली

ब) चेन्नई

क) मुंबई

ड) नागपूर

४) माल्थसच्या मते लोकसंख्या दर _____ वर्षानी दुप्पट होते.

अ) ३०

ब) ३५

क) १०

ड) २५

५) लोकसंख्या संक्रमण सिद्धांतानुसार दुसरा टप्पा म्हणजे _____

अ) कमी जननदर व कमी मृत्युदर

ब) उच्च जननदर व कमी मृत्युदर

क) उच्च जननदर व उच्च मृत्युदर

ड) यापैकी नाही

६) _____ मध्ये जन्म-मृत्यु नोंदणी कायदा मंजूर करण्यात आला.

अ) १९७१

ब) १९६०

क) १९६९

ड) १९८०

७) भारताची लोकसंख्या _____ आहे.

अ) कमी

ब) पर्याप्त

क) अतिशय कमी

ड) अतिरिक्त

८) _____ हे ढोबळ मृत्युदराचे सूत्र आहे.

अ) $\frac{bi}{pi} \times k$

ब) $\frac{L}{P} \times k$

क) $\frac{D}{P} \times k$

ड) यापैकी नाही

९) _____ हे वयोसापेक्ष मृत्युदराचे सूत्र आहे.

अ) $ASDR = \frac{di}{pi} \times k$

ब) $ASDR = \frac{si}{bi} \times k$

क) $ASDR = \frac{L}{P} \times k$

ड) यापैकी नाही

१०) वयोसापेक्ष जननदर काढतांना साधारणपणे _____ वर्षांचे वयोगट निश्चित केले जातात.

अ) ५ - ५

ब) ७ - ७

क) ४ - ४

ड) ३ - ३

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) जनगणना म्हणजे काय ?

२) मुलकी नोंदणी पद्धती म्हणजे काय ?

३) लोकसंख्या संक्रमणाचा तिसरा टप्पा सांगा.

४) अतिरिक्त लोकसंख्या म्हणजे काय ?

५) ढोबळ जन्मदराचे सूत्र सांगा.

६) माल्थस यांनी लोकसंख्या नियंत्रणासाठी कोणते नैसर्गिक उपाय स्पष्ट केले ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) लोकसंख्याशास्त्र आणि अर्थशास्त्र.

२) जनगणनेचे गुण.

३) नमुना नोंदणी पद्धत.

४) अतिरिक्त लोकसंख्येची लक्षणे.

५) शुद्ध प्रजनन दर.

६) लोकसंख्या विषय पाहणीचे दोष.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.

१०

अ) माल्थसचा लोकसंख्येचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

किंवा

ब) पर्याप्त लोकसंख्येचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. लोकसंख्याशास्त्र म्हणजे काय ? लोकसंख्याशास्त्राचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
URDU (Optional) (Paper – I)
Poetry

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

14

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

- (1) مولانا الطاف حسین حالی نے _____ مرثیوں کو رواج دیا۔
(شخصی غیر کر بلائی کر بلائی آقداری)
- (2) نظم 'تاج محل'، ساحر لدھیانوی کے مجموعہ کلام _____ سے ماخوذ ہے۔
(گل نغمہ آتش گل تلویاں بالِ جبرئیل)
- (3) صف _____ کے تمام اشعار ہم قافیہ ہوتے ہیں لیکن ہر شعر کا قافیہ جداگانہ ہوتا ہے۔
(قصیدہ مثنوی رباعی غزل)
- (4) غزل کا دوسرا مطلع _____ کہلاتا ہے۔
(قطع بند مقطع شاہ بیت حسن مطلع)

- (5) مرنے کی دُعا میں کیوں مانگوں، جینے کی تمنا کون کرے
 درج بالا مصرع میں ضمتِ _____ پائی جاتی ہے۔
 (مبالغہ تضاد استعارہ تلمیح)
- (6) نظم 'پیام' _____ کی ہیئت میں لکھی ہوئی ہے۔
 (مثلث مربع ٹمنس مسدس)
- (7) مدتیں گزری تیری یاد بھی آئی نہ ہمیں
 اور ہم بھول گئے ہوں تجھے ایسا بھی نہیں
 مذکورہ بالا شعر شاعر _____ کی غزل کا ہے۔
 (جگر فراق فانی جذبی)
- (8) جو آگ لگائی تھی تم نے اُس کو تو بجھایا _____ نے
 جو اشکوں نے بھڑکانی ہے اُس آگ کو ٹھنڈا کون کرے۔
 (نعموں لہوں یادوں اشکوں)
- (9) شاعر ساحر لدھیانوی اپنی محبوب سے _____ میں نہیں ملنا چاہتا۔
 (گولکنڈہ بولی گنبد لال قلعہ تاج محل)
- (10) ایک معرہ ہے سمجھنے کا نہ سمجھانے کا
 درج بالا مصرع میں معرہ سے مراد _____ ہے۔
 (زندگی بندگی عاشقی دوستی)
- (11) دورِ افرنگ میں _____ پر کوئی پابندی نہ تھی۔
 (قاعدے قیام سجدوں رگوع)

- (12) 'جہاں آباد' سے مراد شہر _____ ہے۔
(دلی لکھنؤ رام پور کانپور)
- (13) خضر اور الیاس _____ ہیں۔
(دلی پیغمبر خلیفہ صوفی)
- (14) _____ اُردو کی پہلی شہسوی ہے جس میں انسانی عشق کو موضوع بنایا گیا۔
(خوش نامہ خوش نغمہ زہر عشق قطب مشتری)

14

2. درج ذیل اشعار کی تشریح کیجئے: (کوئی سات/7)

- (1) ہر نفس عمر گزشتہ کی ہے میتِ فانی
زندگی نام ہے مرم کے جیے جانے کا
- (2) تو پھر کیا ہے اگر یہ حُسنِ فطرت
مالِ لغزشِ آدم نہیں ہے
- (3) یہ بھی سچ ہے کہ محبت پہ نہیں میں مجبور
یہ بھی سچ ہے کہ ترا حُسن کچھ ایسا بھی نہیں
- (4) جب کشتی ثابت و سالم تھی ساحل کی تمنا کس کو تھی
اب ایسی شکستہ کشتی پر ساحل کی تمنا کون کرے
- (5) اب اُسے دار پہ لے جا کے سُلادے ساقی
یوں بہکنا نہیں اچھا ترے دیوانے کا
- (6) کجاں کا حُسن اگر اُٹھ جائے پردہ
حقیقت کیا؟ اگر مبہم نہیں ہے

(7) سر میں سودا بھی نہیں دل میں تمنا بھی نہیں

لیکن اس ترکِ محبت کا بھروسہ بھی نہیں

(8) شکستِ دل شکستِ غم نہیں ہے

مجھے اتنا سہارا کم نہیں ہے۔

3. الف) درج ذیل اشعار کی وضاحت سیاق و سباق کے حوالے سے کیجئے: (کوئی دو/2)

8

(1) مرض کی تہد کو تو پہنچا تمہارا ذہنِ رسا

اس کے اسباب نہ سمجھے یہ خطا کس کی ہے؟

ملا ہوں، خلوت و جلوت میں بارہا تم سے

تم نے اکثر مجھے ملبوس ہی لوٹایا ہے

اب سر راہ جو آیا ہوں قباحت کیا ہے؟

بے سبب ہاتھ میں پتھر نہیں آئے

(2) باراں جو آ کے پختہ مکان کے تئیں ہلائے

کچا مکان پھر اس کی مھلا کیوں کہ تاب لائے

ہر جھونپڑے میں شور ہے ہر گھر میں ہائے ہائے

کھتے ہیں یارو دوڑیو جلدی سے وائے وائے

پاکھے پچھیت سو گئے چھپر پھسل پڑا۔

(3) بات کل کی ہے نوجواں تھے جو
صاحبِ نوبت و نشان تھے جو
آج خود ہیں نہ ہے مکاں باقی
نام کو بھی نہیں نشان باقی
غیرتِ حور، مہ جہیں نہ رہے
ہیں مکاں گر تو وہ مکیں نہ رہے

6

(ب) مختصر جواب لکھئے: (کوئی دو/2)

(1) شاعر نے بشر اور چوپایوں کے کیچڑ میں گرنے کے منظر کو کس طرح پیش کیا ہے؟

(2) آزادی کے بعد جب شاعر لندن جاتا ہے تو اُس وقت اُسے کیسا محسوس ہوتا ہے؟

(3) مثنوی 'سراے فانی' میں شاعر نے کن پہلوانوں، بادشاہوں اور عاشقوں کا ذکر کیا ہے؟

14

.4 مفصل جواب لکھئے: (کوئی ایک/1)

(1) 'مرثیہ غالب' کا خلاصہ لکھئے۔

(2) 'نظم پیام' کا خلاصہ لکھئے۔

14

.5 نظم 'تاج محل' کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

SLR-L – 20

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
OPT. PHILOSOPHY (Paper – I)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **14**
- 1) Moksha is one of the important characteristics of _____ philosophy.
(Indian, Greek, French, German)
 - 2) Lokayat is known as _____
(Buddha, Carvaka, Yoga, Nyaya)
 - 3) _____ is the concept of Buddhism.
(Soul, Iswara, Nirvana, Brahma)
 - 4) Chitta Vritti is a concept of _____ Darsana.
(Jaina, Buddha, Vaishesika, Yoga)
 - 5) There are eight fold path in _____ Darsana.
(Jain, Carvaka, Buddha, Mimamsa)
 - 6) Carvaka's philosophy is called _____ philosophy.
(Moral, Religious, Idealistic, Hedonistic)
 - 7) Yoga Darsana is _____ philosophy.
(Greek, Indian, French, American)
 - 8) Carvaka is a _____ Darsana.
(Heterodox, Orthodox, Idealistic, Yogik)

P.T.O.

- 9) Asampradnyata is a kind of _____
(Dharma, Karma, Arth, Samadhi)
- 10) According to Jainism Tirthankars are _____
(22, 23, 24, 25)
- 11) _____ is noble truth by Buddhism.
(Dukh, Anand, Sukh, None of these)
- 12) Anekantvada is concept of _____
(Yoga, Vedanta, Nyaya, Jaina)
- 13) _____ is a founder of Yoga Darsana.
(Patanjali, Kapil, Bruhaspati, Sankara)
- 14) There are _____ kinds of orthodox Darsanas.
(3, 4, 5, 6)

2. Write short answers (**any 7**) :

14

- 1) What is Darsana ?
- 2) Explain Materialism.
- 3) Explain the second noble truth.
- 4) What are the types of Darsanas ?
- 5) How many kinds of Chittvrittis ?
- 6) Explain the concept of Nirvana.
- 7) What are the kinds of Purusharthas by Carvaka ?
- 8) What is Anekantvada ?
- 9) Give the definition of Yoga.
- 10) What is orthodox ?

3. Write short notes (**any 2**) :

14

- 1) According to Carvaka concept of Purushartha.
- 2) Sampradayat samadhi
- 3) Anatmvada by Buddhism
- 4) Four noble truth.

4. Explain Karvaka's ethical views.

14

OR

Explain Ashtang marg by Yog Darsana.

5. Explain doctrine of momentariness by Buddhism.

14

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१४

- १) मोक्ष हे _____ तत्त्वज्ञानाचे महत्त्वाचे वैशिष्ट्य आहे.
(भारतीय, ग्रीक, फ्रेंच, जर्मन)
- २) लोकायत हे _____ म्हणून ओळखले जाते.
(बौद्ध, चार्वाक, योग, न्याय)
- ३) _____ ही बौद्ध दर्शनाची संकल्पना आहे.
(आत्मा, ईश्वर, निर्वाण, ब्रह्म)
- ४) चित्तवृत्ती ही _____ दर्शनाची संकल्पना आहे.
(जैन, बौद्ध, वैशेषिक, योग)
- ५) _____ दर्शनामध्ये अष्टांगमार्ग सांगण्यात आले आहे.
(जैन, चार्वाक, बौद्ध, मीमांसा)
- ६) चार्वाक तत्त्वज्ञानाला _____ तत्त्वज्ञान असे म्हणतात.
(नैतिक, धार्मिक, चिद्धादी, सुखवादी)
- ७) योग दर्शन हे _____ तत्त्वज्ञान आहे.
(ग्रीक, भारतीय, फ्रेंच, अमेरिकन)
- ८) चार्वाक हे _____ दर्शन आहे.
(वैदिक, अवैदिक, चिद्धादी, योगिक)
- ९) असंप्रज्ञांत हा _____ चा एक प्रकार आहे.
(धर्म, कर्म, अर्थ, समाधि)
- १०) जैनदर्शनानुसार तिर्थंकर _____ आहेत.
(२२, २३, २४, २५)
- ११) बौद्धानुसार _____ हे आर्यसत्य आहे.
(दुःख, आनंद, सुख, यापैकी नाही)

- १२) अनेकांतवाद ही _____ ची संकल्पना आहे.
(योग, वेदान्त, न्याय, जैन)
- १३) _____ हे योग दर्शनाचे जनक आहेत.
(पतंजलि, कपिल, बृहस्पती, शंकरा)
- १४) वैदिक दर्शने एकूण _____ आहेत.
(३, ४, ५, ६)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ७) :

१४

- १) दर्शन म्हणजे काय ?
- २) जडवाद स्पष्ट करा.
- ३) दुसरे आर्यसत्य स्पष्ट करा.
- ४) दर्शनांचे कोणकोणते प्रकार आहेत ते स्पष्ट करा.
- ५) चित्तवृत्तींचे प्रकार किती आहेत ?
- ६) निर्वाण संकल्पना स्पष्ट करा.
- ७) चार्वाकांनुसार पुरुषार्थाची प्रकार कोणकोणते आहेत ?
- ८) अनेकांतवाद म्हणजे काय ?
- ९) योगाची व्याख्या द्या.
- १०) आस्तिक म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा : (को.२) :

१४

- १) चार्वाकांच्या दृष्टीकोनातून पुरुषार्थाची संकल्पना
- २) संपज्ञात समाधि
- ३) बौद्ध दर्शनातील अनात्मवाद
- ४) चार आर्यसत्ये.

४. चार्वाकांचा नैतिक दृष्टिकोण स्पष्ट करा.

१४

किंवा

योग दर्शनातील अष्टांगमार्ग विशद करा.

५. बौद्ध दर्शनानुसार क्षणिकवादाचे तत्त्व स्पष्ट करा.

१४

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) १७८९ च्या राज्यक्रांतीवेळी फ्रान्समध्ये _____ राज घराण्याची सत्ता होती.
अ) बूरबॉन ब) झार क) समूराई ड) यापैकी नाही
- २) मेरी अँटॉईनेट ही _____ ची राजकन्या होती.
अ) ऑस्ट्रीया ब) प्रशिया क) बेल्जीयम ड) इटली
- ३) 'दि स्पिरिट ऑफ लॉ' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) रुसो ब) व्हॉल्टेअर क) दिदेरो ड) मॉन्टेस्क्यू
- ४) नेपोलियनचा जन्म _____ साली झाला.
अ) १७५० ब) १७८० क) १७६९ ड) यापैकी नाही
- ५) _____ च्या लढाईत नेपोलियनचे आरमार नष्ट झाले.
अ) अबू-किरबे ब) नाईल क) इजिप्त ड) स्पेन
- ६) पवित्र संघ _____ च्या नेतृत्वात स्थापन झाला.
अ) रशियन सम्राट ब) नेपोलियन क) ऑस्ट्रीयन सम्राट ड) यापैकी नाही
- ७) व्हिएन्ना परिषदेचा अध्यक्ष _____ हा होता.
अ) १६ वा लुई ब) मेटरनिक क) नेपोलियन ड) झार अलेक्झांडर
- ८) _____ च्या क्रांतीने मेटरनिक युगाचा शेवट झाला.
अ) १८४८ ब) १८३० क) १७८९ ड) १८००
- ९) नेपोलियनच्या पराभवानंतर _____ हा फ्रेंच सत्ताधिश बनला.
अ) १४ वा लुई ब) १८ वा लुई
क) लुई फिलीपी ड) १६ वा लुई
- १०) १८४८ च्या फ्रेंच क्रांतीवेळी _____ हा सत्ताधिश होता.
अ) १८ वा लुई ब) लुई फिलीपी
क) मेटरनिक ड) १० वा चार्ल्स

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) फ्रेंच विचारवंत रूसोचे योगदान स्पष्ट करा.
 - २) फ्रेंच क्रांतीकालीन दहशतीच्या राजवटीची माहिती द्या.
 - ३) नेपोलियन व पोप संबंधाची माहिती द्या.
 - ४) नेपोलियनच्या कायदे संहितेचे महत्त्व सांगा.
 - ५) मेटर्निकची व्हिएन्ना परिषदेतील कामगिरी विशद करा.
 - ६) लुई फिलीपीचे कामगार विषयक धोरण स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) बॅस्टीलचा पाडाव
 - २) नॅशनल कन्व्हेंशनचे कार्य
 - ३) नेपोलियनची इटलीची मोहिम
 - ४) संयुक्त युरोपचे कार्य
 - ५) १८४८ च्या क्रांतीचे परिणाम
 - ६) १० वा चार्ल्स.
४. फ्रेंच राज्यक्रांतीची सामाजिक व आर्थिक कारणे स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- मेटर्निकच्या कार्याची सविस्तर माहिती द्या.
५. नेपोलियनच्या पतनाची कारणे विशद करा. १०
-

SLR-L – 201

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional)
Human Geography (Paper – III) (New) (General Human Geography)

Day and Date : Saturday, 22-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the correct alternative and fill in the blank. 10

- 1) _____ is the sub branch of economic geography.
(Settlement geography, Population geography, Medical geography, Resource geography)
- 2) _____ is made by human being factor.
(Mountain, Settlement, River, Ocean)
- 3) Natural and _____ environment are the two main types of environment.
(Political, Economical, Cultural, Medical)
- 4) _____ has given support to the possibilism concept.
(Humboldt, Ritter, Griffith Taylor, Blache)
- 5) Skin of Mongolian is _____ colour.
(Black, Yellow, Red, Blue)
- 6) American scientist _____ has introduced 'Theory of evolution of human race'.
(Huntington, Semple, Ritter, Griffith Taylor)
- 7) Eskimo is found in _____ region.
(Tundra, Sahara, Kalhari, Gobi)

P.T.O.

- 8) _____ is main economic activities of Gonda tribes.
(Fishery, Hunting, Mining, Agriculture)
- 9) Statistical data converted into percentage while draw _____
(Proportional circle, Proportional square, Divided rectangle, Star diagram)
- 10) Proportional square is _____ diagram.
(One dimension, Two dimension, Three dimension, Pictorial)

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- 1) Write branches of human geography.
- 2) What is meant by environment ?
- 3) What is meant by determinism ?
- 4) State the names of human race.
- 5) Write definition of proportional square.
- 6) Write the structure of house of Gond.

3. Write short notes on **any four**.

12

- 1) Economic geography
- 2) Possibilism
- 3) Settlement of Gond tribe
- 4) Hunting and diet of Eskimos
- 5) Proportional circle
- 6) Divided rectangle.

4. A) Explain the Griffith Taylor's theory of evolution of human races.

10

OR

B) Describe the social and economic life of Bushmen.

5. Define human geography and describe it's branches.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यका तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) _____ ही आर्थिक भूगोलाची उपशाखा आहे.
(वसाहत भूगोल, लोकसंख्या भूगोल, वैद्यकीय भूगोल, साधन संपत्ती भूगोल)
- २) _____ हा मानव निर्मित घटक आहे.
(पर्वत, वसाहती, नदी, सागर)
- ३) पर्यावरणाचे नैसर्गिक _____ पर्यावरण असे दोन प्रकार पडतात.
(राजकीय, आर्थिक, सांस्कृतिक, वैद्यकीय)
- ४) _____ हे संभववाद विचारसरणीचे प्रवर्तक आहेत.
(हॅम्बोल्ट, रिटर, ग्रिफिथ टेलर, ब्लाश)
- ५) मंगोलियनच्या त्वचेचा वर्ण _____ असतो.
(काळा, पिवळा, लाल, निळा)
- ६) _____ या अमेरिकन शास्त्रज्ञाने 'मानवी वंशाची उत्क्रांती' हा सिद्धांत मांडला.
(हंटिंग्टन, सॅपल, रिटर, ग्रिफिथ टेलर)
- ७) एस्कीमो लोक _____ प्रदेशात आढळतात.
(टुंड्रा, सहारा, कलहारी, गोबी)
- ८) गोंड या जमातीचा _____ प्रमुख व्यवसाय आहे.
(मासेमारी, शिकार, खाणकाम, शेती)
- ९) _____ ही आकृती काढताना आकडेवारीचे रूपांतर टक्केवारीत घेतल जाते.
(प्रमाणबद्ध वर्तुळ, प्रमाणबद्ध चौरस, विभाजित आयत, तारा सदुष्य)
- १०) प्रमाणबद्ध चौरस ही _____ आकृती आहे.
(एकमितीय, द्विमितीय, त्रिमितीय, चित्रमय)

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) मानवी भूगोलाच्या शाखांची नावे लिहा.
 - २) पर्यावरण म्हणजे काय ?
 - ३) निसर्गवाद म्हणजे काय ?
 - ४) मानवी वंशाची नावे सांगा.
 - ५) प्रमाणबद्ध चौरसाची व्याख्या लिहा.
 - ६) गोंड लोकांच्या घरांची रचना लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) आर्थिक भूगोल
 - २) संभववाद
 - ३) गोंडाच्या वसाहती
 - ४) एस्कीमोचा शिकार व आहार
 - ५) प्रमाणबद्ध वर्तुळ
 - ६) विभाजित आयत.
४. अ) ग्रिफिथ टेलर यांच्या मानव वंश उत्क्रांती सिद्धांताचे स्पष्टीकरण लिहा. १०
- किंवा**
- ब) बुशमेन लोकांचे सामाजिक व आर्थिक जीवन वर्णन करा.
५. मानवी भूगोलाची व्याख्या सांगून त्याच्या शाखांचे वर्णन करा. १०

Seat No.	
----------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory)
‘Keeping Pace’ (English Skills for Comm.)

Day and Date : Monday, 24-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following bits by choosing the right options : **10**
- 1) Pico Iyer went to the highest motorable pass on the longest day of the year.
In this “the longest day” means _____
a) 22 June b) 21 June c) 22 May d) 21 May
 - 2) The daughter of the landlord gave away a barrel of foodstuff and a golden ring for the _____ goat.
a) Third b) Fourth c) First d) Second
 - 3) Indian education is primarily based on _____
a) Originality b) Analysis c) Observation d) Retention
 - 4) In, “I could say elves to him”, elves means _____
a) Monsters b) Fairies c) Ghosts d) Evil forces
 - 5) Langston Hughes was the most important writer of the _____ Renaissance.
a) Hearty b) Harbour c) Harlem d) Heartland
 - 6) The Silk Road was used for the transportation of silk, _____, gold and opium.
a) Indica b) Indigo c) Indians d) Indus

- 7) For Sindhu it was a _____ of faith, love and patience.
a) Triumph b) Loss c) Defeat d) Curse
- 8) You will not have time _____ the film today.
a) saw b) see c) to see d) seeing
- 9) The players _____ in the gym right now.
a) were practising b) is practising
c) had been practising d) are practising
- 10) Raghu _____ at the airport when you reach Delhi tomorrow.
a) was waiting b) will be waiting
c) will have waited d) were waiting

2. Answer **any five** of the following in **two to three** sentences **each** : **10**

- 1) What is the difference between Indian and American education ?
- 2) What did Dalai Lama's senior private secretary say about Ladakh ?
- 3) Why did Sindhu accept the three dancing goats from the old women ?
- 4) How did Gopal enjoy the snowfall in America ?
- 5) Describe the way Sindhu entered into the house of the landlord to propose his daughter.
- 6) Bring out the modern features of Ladakh as seen by Pico Iyer.

3. A) Answer **any two** of the following in about **fifty** words **each** : **6**

- 1) Why did the narrator's farmer friend want to mend the wall ?
- 2) Comment on the title "I, too, am America".
- 3) Why is the farmer friend compared with old-stone savage in "Mending Wall" ?

B) Answer **any two** of the following questions : 4

- 1) You are Dr. R. K. Gupta, a reputed cardiologist in the city. You are going to Paris for a four-day tour. Compose a voice mail for Dr. Gupta's patients.
- 2) The Chief Election Commissioner is talking with the Deputy Election Commissioner and the District Collector of Solapur about the preparations for the forthcoming assembly elections in Maharashtra organize an imaginary teleconferencing among the CEC, the DEC and the DC.
- 3) The Dean of Solapur Medical College is going late to college for personal reasons. Write, a message for the Dean's voice mail for the teachers and the officials informing them that he will reach college by 2 p.m. instead of 10 a.m.

4. Answer **any one** of the following questions : 10

- A) Imagine that you are Dr. A. S. Patil, Principal, Modern College, Solapur – 06 and you are writing a letter of appointment addressing Lata Pawar, 10, Shri Nagar, Pune – 01. You are appointing Lata Pawar as Assistant Professor in Physics. Use the details like : salary, probation period, leave facility, working hours, holidays, etc.
- B) You are Rani Banerjee, 100, Krishna Cottage, Sahara Nagar, Pune – 10 and you are writing a letter of complaint to the Manager, Bombay Electronics, Patel Chowk, Pune – 02 for getting a recently bought defective handset replaced.

5. Write a review on **any one** of the following : 10

- a) A play you have seen
 - b) A Hindi Film you have viewed recently.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (I.D.S.) (New)
Political and Cultural History of Ancient India upto (650 A.D.)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate words :

10

- 1) The main subject in Yajurveda is _____
A) Ydna B) Music C) Puja D) War
- 2) _____ invented the 'Carbon 14' of method of measuring the eras.
A) Max Muller B) John Marshal
C) Leebi D) John Evanson
- 3) _____ Chinese traveller visited India in Gupta period.
A) Itsing B) Alberuni
C) Ho-Chi-Minha D) Fa-Hi-Yan
- 4) _____ was the main place in M. P. known as stone age.
A) Sanchi B) Bhimbetaka C) Gwalher D) Lothal
- 5) _____ Era is known as 'Revolutionary Age' in ancient India.
A) Palaeolithic B) Gupta C) Neolithic D) Mourya
- 6) In the Indus Civilization Great bath has found at _____
A) Mohen-Jo-Dodo B) Lothal
C) Newasa D) Daymabad
- 7) The houses of Indus Civilization were built by _____
A) Stone B) Brick C) Clay D) Wood

- 8) The seals discovered in the Indus Civilization are written in _____
A) Modi B) Sanskrit C) Pali D) Picture
- 9) _____ put forth the theory that the original of Arya were the Central Asia.
A) Max Muller B) Lok. Tilak
C) James Princep D) Avinashchandra Das
- 10) There are _____ purans in the vedic literature.
A) 12 B) 16 C) 18 D) 21

2. Write short answers on **any four** of the following : 8
- 1) Explain the Historical importance of coins.
 - 2) Describe the 'Cremating System' of Stone Age.
 - 3) Describe the economic life in Indus Civilization.
 - 4) Give the causes for the decline of Indus Civilization.
 - 5) Discuss the 'Nature Gods' in vedic period.
 - 6) Describe the Chaturvarny system.
3. Write short notes on **any four** of the following : 12
- 1) Inscriptions.
 - 2) Greek Foreign Traveller Account.
 - 3) Town planning in Indus Civilization.
 - 4) Social life in Palaeolithic Age.
 - 5) Original home in Aryas.
 - 6) Economic life in Arya.
4. Explain the importance of Vedic Literature sources of the study of Ancient Indian History. 10

OR

Give the details of architecture and sculptures in Harappan Civilization.

5. Describe the social life in Neolithic age and discuss the Revolutionary discoveries of his period. 10

१) मध्य आशिया हे आर्यांचे मूळ वस्ती स्थान असावे हा सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) मॅक्स मुल्लर

ब) लोकमान्य टिळक

क) जेम्स प्रिन्सेप

ड) अविनाशचंद्र दास

१०) वैदिक वाङ्मयात पुराणांची संख्या _____ इतकी आहे.

अ) १२

ब) १६

क) १८

ड) २१

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) नाण्याचे ऐतिहासिक महत्त्व स्पष्ट करा.

२) अश्मयुगीन 'दफन' पद्धतीचे वर्णन करा.

३) सिंधू संस्कृतीमधील आर्थिक जीवनाची माहिती लिहा.

४) सिंधू संस्कृतीच्या ऱ्हासाची कारणे सांगा.

५) वैदिक काळातील निसर्ग देवता सांगा.

६) चार वर्णांची माहिती लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

१) आलेख.

२) ग्रीक परकीय वृतांत.

३) सिंधू संस्कृतीमधील नगर रचना.

४) पुराश्मयुगीन सामाजिक जीवन.

५) आर्यांचे मूळ वस्ती स्थान.

६) आर्यांचे आर्थिक जीवन.

४. प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी उपयुक्त असणाऱ्या वैदिक वाङ्मयाचे महत्त्व विशद करा. १०

किंवा

हडाप्पा संस्कृतीमधील वास्तुकला व शिल्पकला याची सविस्तर माहिती लिहा.

५. नवाश्मयुगीन मानवाचे सामाजिक जीवन विशद करून त्या युगातील क्रांतीकारक शोधांची चर्चा करा. १०

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ यांना सहकाराचे जनक असे म्हणतात.
अ) रॉबर्ट ओवेन ब) कॅलवर्ट क) पॉल लॅम्बर्ट ड) या पैकी नाही
- २) रॉश्चडेल पायोनियर ग्राहक सहकारी संस्था _____ देशात सुरु झाली.
अ) जर्मनी ब) इंग्लंड क) भारत ड) या पैकी नाही
- ३) रेफायसन व शुल्झ हे _____ देशासी संबंधीत आहेत.
अ) भारत ब) इंग्लंड क) जर्मनी ड) या पैकी नाही
- ४) भारतात पहिला सहकारी कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९१९ ब) १९०४ क) १९६० ड) या पैकी नाही
- ५) भारताने _____ साली नविन आर्थिक धोरणाचा स्वीकार केला.
अ) १९९१ ब) १९८१ क) १९६० ड) या पैकी नाही
- ६) दुग्ध सहकारी संस्था प्रथम _____ या देशात विकसित झाल्या.
अ) जर्मनी ब) इंग्लंड क) डेन्मार्क ड) या पैकी नाही
- ७) वैद्यनाथन समितीच्या शिफारशी _____ शी संबंधित आहेत.
अ) प्राथमिक शेती पतपुरवठा सहकारी संस्था
ब) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक
क) शिखर बँक
ड) या पैकी नाही
- ८) _____ यांना युरोपीय देशातील सहकारी चळवळीचा अभ्यास करण्यासाठी पाठविले.
अ) रॉबर्ट ओवेन ब) फ्रेड्रीक निकोलसन
क) रेफायसन ड) या पैकी नाही
- ९) सन _____ मध्ये सहकार हा विषय केंद्राकडून राज्य सरकारकडे हस्तांतरीत करण्यात आला.
अ) १९०४ ब) १९१२ क) १९१९ ड) या पैकी नाही

१०) सहकाराची मॅन्चेस्टर तत्वे _____ इतकी आहेत.

अ) १०

ब) ७

क) १२

ड) या पैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

अ) सहकार म्हणजे काय ?

ब) ऐच्छीक व खुले सभासदत्व म्हणजे काय ?

क) जागतिकीकरणाचा अर्थ सांगा.

ड) सहकाराचे कोणतेही दोन फायदे सांगा ?

इ) 'लूर ब्रँड' चिन्ह काय आहे ?

फ) सहकाराची कोणतेही दोन वैशिष्ट्ये सांगा ?

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

अ) इंग्लंड मधील ग्राहक सहकारी चळवळ.

ब) भारतातील सहकारी चळवळीचा इतिहास.

क) डेन्मार्क मधील सहकारी चळवळ.

ड) सहकाराचे फायदे.

इ) सहकाराची वैशिष्ट्ये.

फ) वैद्यनाथन समिती.

४. अ) भारतातील सहकारी चळवळीच्या विकासातील सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) जागतिकीकरणाचे भारतीय सहकारी चळवळी वरील परिणाम स्पष्ट करा.

५. मॅन्चेस्टर सहकाराची तत्वे विशद करा.

१०

SLR-L – 205

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2014

SOCIOLOGY

Social Ecology (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

I) Who is first time use the term of “Ecology” ?

A) Robert Park

B) Earnest Hackel

C) John Mayer

D) King Mayer

II) The animal which depend fully on vegetation for their food is known as _____ consumer,

A) Primary

B) Secondary

C) Tertiary

D) Quartery

III) Which one of the following produces its own food ?

A) Animal

B) Man

C) Plants

D) None of the above

IV) In which year “Wildlife Protection Act” was passed in India ?

A) 1962

B) 1972

C) 1982

D) 1992

V) _____ is renewable natural resources.

A) Wood

B) Coal

C) Water

D) Natural oil

VI) The percentage of nitrogen in the atmosphere gases is _____%.

A) 0.03

B) 21.94

C) 33

D) 78.9

P.T.O.

- VII) _____ is decomposer in ecosystem.
A) Bacteria B) Tiger C) Cow D) Lion
- VIII) When is the “World Environment Day” celebrated ?
A) 5th May B) 5th June C) 5th July D) 5th August
- IX) _____ percentage area under forest is required for the environmental balance.
A) 30% B) 31% C) 32% D) 33%
- X) Sawana is an example of _____ ecosystem.
A) Forest B) Grassland C) Pond D) Marine

2. Write short answer (**any four** out of six) : **8**
- a) Definition of ecology.
 - b) What is ecosystem ?
 - c) Importance of primary consumer.
 - d) Functions of Oxygen cycle.
 - e) Importance of gender equity
 - f) Remedies of deforestation.
3. Write short note (**any four** out of six) : **12**
- a) Scope of ecology
 - b) Function of nitrogen cycle
 - c) Importance of decomposers
 - d) What is structure of ecosystem
 - e) Ethics of environment
 - f) Importance of animal rights.
4. a) Explain the meaning and significance of social ecology. **10**
- OR
- b) Explain the preserving resources for future generation.
5. What is forestry ? Explain the causes and effects of deforestation. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) 'इकॉलॉजी' हा शब्द सर्वप्रथम कोणी वापरला ?
अ) रॉबर्ट पार्क ब) अर्नेस्ट हेकेल क) जॉन मेयर ड) किंग मेयर
- II) जे प्राणी अन्नासाठी संपूर्णपणे वनस्पतीवर अवलंबून असतात त्यांना _____ भक्षक म्हणतात.
अ) प्राथमिक ब) द्वितीय क) तृतीय ड) चतुर्थक
- III) खालीलपैकी कोणता घटक आपले स्वतःचे अन्न तयार करतो ?
अ) प्राणी ब) मानव क) वनस्पती ड) यापैकी नाही
- IV) भारतामध्ये वन्यजीव संरक्षण कायदा कोणत्या वर्षी अस्तित्वात आला ?
अ) १९६२ ब) १९७२ क) १९८२ ड) १९९२
- V) _____ हे पुर्न निर्मित नैसर्गिक संसाधन आहे.
अ) लाकूड ब) कोळसा क) पाणी ड) खनिज तेल
- VI) पृथ्वीच्या वातावरणामध्ये नत्रवायुचे प्रमाण _____ टक्के इतके आहे.
अ) ०.०३ ब) २१.९४ क) ३३ ड) ७८.९
- VII) परिसंस्थेमध्ये _____ हा विघटक (विनाशक) आहे.
अ) सूक्ष्मजीव ब) वाघ क) गाय ड) सिंह
- VIII) "जागतिक पर्यावरण दिन" केव्हा साजरा केला जातो ?
अ) ५ मे ब) ५ जून क) ५ जुलै ड) ५ ऑगस्ट
- IX) पर्यावरणाच्या संतुलनासाठी _____ इतके टक्के क्षेत्र वनाखाली असणे आवश्यक आहे.
अ) ३०% ब) ३१% क) ३२% ड) ३३%
- X) सॅव्हना हे _____ परिसंस्थेचे उदाहरण आहे.
अ) जंगल ब) गवताळ क) तलाव ड) सागरी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

अ) परिसर विज्ञानाची व्याख्या.

ब) परिसंस्था म्हणजे काय ?

क) प्रथम भक्षकांचे महत्त्व.

ड) ऑक्सिजन चक्राचे कार्य.

इ) लिंगभाव समानतेचे महत्त्व.

फ) जंगल तोडीवर उपाय.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

अ) परिसर विज्ञानाची व्याप्ती.

ब) नत्रवायु चक्राचे कार्य.

क) विघटकाचे महत्त्व.

ड) परिसंस्थेची रचना म्हणजे काय ?

इ) पर्यावरण नीती.

फ) प्राणी हक्काचे महत्त्व.

४. अ) सामाजिक परिसर विज्ञानाचा अर्थ आणि महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) “भावीपिढी साठी साधन संपत्तीचे संवर्धन ” स्पष्ट करा.

५. जंगल म्हणजे काय ? जंगल तोडीचे कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 206

Seat
No.

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
H.S.R.M. (I.D.S.) (New)
History of Social Reforms in Maharashtra (1800 to 1960)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) British founded their power in India by _____ battle.
a) Plassey b) Buxar c) Asti d) Panipat
- 2) The battle of Buxar was started in the _____ year.
a) 1757 b) 1764 c) 1796 d) 1817
- 3) In the year 1829 _____ has passed the Act of Sati Prohibition.
a) Lord Wellesley b) Sir John Lawrence
c) Lord Bentinck d) Lord Cornwallis
- 4) In the _____ year East India Company passed the provision on Education Expenditure up to Rs. One Lakh.
a) 1773 b) 1813 c) 1819 d) 1867
- 5) _____ was the first Marathi News Paper.
a) Digdarshan b) Prabhakar c) Shatpatre d) Darpan
- 6) In 1834 at Mumbai _____ founded.
a) Elphiston College b) Shahu College
c) Shivaji College d) Mudhoji College
- 7) The Bombay Association was founded by
a) Dr. Bhau daji Lad b) Dr. Ambedkar
c) Lokmanya Tilak d) Agarkar

P.T.O.

- 8) _____ year Sathyashodhak Samaj was founded.
a) 1773 b) 1818 c) 1873 d) 1920
- 9) _____ had written the Book 'Gulamgiri'.
a) Mahatma Jyotiba Phule b) Mahatma Basaweshwer
c) Mahatma Gandhi d) Gadge Baba
- 10) _____ was known to Mumbai Poineer.
a) Lokhitwadi b) Jambhekar
c) Nana Shankar Shet d) Bhahu Mahajan

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain in brief treaty of Pandharpur.
- 2) Explain ancient times cast system.
- 3) Explain Administrative system of British.
- 4) Christian Missionaries work in brief.
- 5) Explain the award given to Jagannath Shankar Shet by British Govt.
- 6) Explain the various books written by Mahatma Jotiba Phule.

3. Write short answers.

12

- 1) Social life in early 19th century.
- 2) Two political work done by Lokhitwadi.
- 3) Mahatma Phule's work of 'Untouchability'.
- 4) Revenue system of British.
- 5) Political work of Bhahudaji Lad.
- 6) 'Darpan'.

4. Explain detail Socio-economic conditions in early 19th century.

10

OR

Life and work of Mahatma Jotiba Phule.

5. Explain the work of Jagannath Shankar Shet and Gopal Hari Deshmukh.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) इंग्रजानी हिन्दूस्थानमध्ये _____ लढाईने सत्तेचा पाया घातला.

अ) प्लासी ब) बक्सार क) आष्टी ड) पाणीपत

२) बक्सारचे युद्ध _____ साली झाली.

अ) इ.स. १७५७ ब) इ.स. १७६४ क) इ.स. १७९६ ड) इ.स. १८१७

३) इ.स. १८२९ मध्ये _____ यांनी सतिबंधीचा कायदा पास केला.

अ) लॉर्ड वेल्लेस्ली ब) सर जॉन लारैन्स
क) लॉर्ड बेंटिंग ड) लॉर्ड कॉर्नवॉलीस

४) ईस्ट-इंडिया कंपनीने _____ साली कायद्याने शिक्षणासाठी वार्षिक एक लाख खर्चाची तरातूद केला.

अ) इ.स. १७७३ ब) इ.स. १८१३ क) इ.स. १८१९ ड) इ.स. १८६७

५) _____ हे मराठीतील पहिले वर्तमानपत्र होय.

अ) दिग्दर्शन ब) प्रभाकर क) शतपत्रे ड) दर्पण

६) इ.स. १८३४ मध्ये मुंबई येथे _____ कॉलेज स्थापन झाले.

अ) एल्फिस्टन कॉलेज ब) शाहू कॉलेज
क) शिवाजी कॉलेज ड) मुधोजी कॉलेज

७) बाँबे असोशिएशन संघटनेची स्थापना _____ यांनी केली.

अ) डॉ. भाऊ दाजी लाद ब) डॉ. आंबेडकर
क) लोकमन्य टिलक ड) आगरकार

८) _____ मध्ये सत्यशोधक समाजाची स्थापना केला.

अ) इ.स. १७७३ ब) इ.स. १८१८ क) इ.स. १८७३ ड) इ.स. १९२०

९) _____ यांनी 'गुलमगिरी' नावाचा ग्रंथ लिहला.

अ) म.ज्योतिब फुले

ब) महात्मा बसवेश्वर

क) म. गांधी

ड) गाडगे बाबा

१०) मुंबईचे शिल्पकार म्हणून _____ यांना ओळखले जाते.

अ) लोकहितवादी

ब) जांभेकर

क) नाना शंकर शेठ

ड) भाऊ महाजन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) पंढरपूर तह थोडक्यात स्पष्ट करा.

२) प्राचिन कालीन वर्णव्यवस्थेतील वर्ण सांगा.

३) ब्रिटीशांची प्रशासन व्यवस्था सांगा.

४) ख्रिश्चन मिशनऱ्यांचे कार्य थोडक्यात सांगा.

५) जगन्नाथ शंकर शेठ यांना इंग्रज सरकारने दिलेला सन्मान सांगा.

६) महात्मा फुले यांची 'ग्रंथ संपदा' लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा.

१२

१) १९ व्या शतकाच्या सुरवातीचे समाज जिवण.

२) लोकहित वादीची दोन राजकीय कार्ये लिहा.

३) महात्मा फुले यांचे अस्पृश्योद्धाराचे कार्य.

४) इंग्रजांच्या महसूल पद्धती.

५) भाऊ दाजी लाड यांचे राजकीय कार्य लिहा.

६) 'दर्पण'.

४. १९ व्या शतकाच्या प्रारंभीची महाराष्ट्रातील सामाजिक आर्थिक पार्श्वभूमी सांगा.

१०

किंवा

महात्मा फुले यांचे जिवण व कार्य सांगा.

५. जगन्नाथ शंकर शेठ व गोपालहरि देशमुख यांची कामगिरी स्पष्ट लिहा.

१०

- आ) निम्नलिखित पारिभाषिक अंग्रेजी शब्दों के हिन्दी पर्याय लिखिए। 5
- 1) Associate Member
 - 2) Balance Sheet
 - 3) Capital
 - 4) Dividend
 - 5) Stenographer.
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए। 10
- 1) पदाधिकारिक पत्र किसे कहते हैं ?
 - 2) कार्यालयी हिन्दी से क्या तात्पर्य है ?
 - 3) प्रयोजनमूलक हिन्दी का अर्थ लिखिए।
 - 4) कार्यालय आदेश किस हेतु से प्रेषित किया जाता है ?
 - 5) म. गांधी ने पत्रकारिता को क्या कहा था ?
 - 6) किस प्रकार के पत्र में संबोधन नहीं रहता ?
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 10
- 1) प्रयोजनमूलक हिन्दी का नामकरण।
 - 2) कार्यालयी हिन्दी की स्वरूपगत विशेषताएँ लिखिए।
 - 3) पत्रकारिता का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।
4. पारिभाषिक शब्दावली की संकल्पना स्पष्ट करते हुए विशेषताएँ लिखिए। 10
- अथवा**
- प्रा. अजय शर्मा, सहवास नगर, सातारा, 'दैनिक लोकसत्ता' में प्रकाशित विज्ञापन के अनुसार प्रधानाचार्य, संगमेश्वर कॉलेज, सोलापूर के नाम 'हिन्दी अधिव्याख्याता' पद के लिए आवेदन पत्र भेज रहे हैं। आवेदन पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
5. पारिभाषिक शब्दावली की निर्माण प्रक्रिया स्पष्ट कीजिए। 10
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Sem. – III) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (IDS) (New)
Child Psychology**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : **10**
- 1) Child Psychology is concerned with understanding the processes involved in _____ development.
A) Young B) Adult C) Child D) None of these
 - 2) Laboratory experiment are most useful in establishing the cause and effect relationship between _____ variables.
A) Four B) Five C) One D) Two
 - 3) The first stage of child development is called _____
A) Prenatal B) Infancy
C) Early childhood D) Middle childhood
 - 4) Observation of children behaviour can be made naturalistic and _____ observation.
A) Formal B) Systematic C) Structured D) None of these
 - 5) The periods of middle childhood from _____ to _____ year stages of development.
A) 6 to 11 B) 11 to 18 C) 2 to 6 D) None of these
 - 6) The human brain is the most elaborate and _____ structure in the human body.
A) Simple B) Complex C) Complete D) All above
 - 7) Obesity rates are high in many countries because of the increasing _____
A) Unhealthy food habit B) Life style
C) Urbanization D) All above

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे योग्य ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) बाल मानसशास्त्राशी संबंधित असणारी _____ विकास प्रक्रियेचे आकलन करून घेण्याशी संबंधित प्रक्रिया असते.
अ) तरुण ब) प्रौढ क) बालकांच्या ड) यापैकी नाही
- २) कारण-परिणाम संबंधाचा अभ्यास करण्यासाठी प्रयोगशाला प्रयोग संशोधन पद्धती उपयुक्त असून _____ परिवर्तकातील संबंध प्रस्थापित करते.
अ) चार ब) पांच क) एक ड) दोन
- ३) बालकांच्या विकासाच्या सुरुवातीच्या अवस्थेस _____ असे म्हणतात.
अ) जन्मपूर्व ब) अर्भकावस्था क) पूर्वबाल्यावस्था ड) मध्यमबाल्यावस्था
- ४) बालकांच्या वर्तनाचे निरीक्षण करण्यासाठी नैसर्गिक आणि _____ निरीक्षण पद्धतीचा अवलंब केला जातो.
अ) औपचारिक ब) पद्धतशीर क) रचनात्मक ड) यापैकी नाही
- ५) मध्यम बाल्यावस्थेच्या विकास अवस्थेचा कालावधी _____ ते _____ वर्ष असतो.
अ) ६ ते ११ ब) ११ ते १८ क) २ ते ६ ड) यापैकी नाही
- ६) मानवी शरीरातील मानवी मेंदू अत्यंत विस्तारित आणि त्याची रचना _____ असते.
अ) साधी ब) संकीर्ण क) पूर्ण ड) वरील सर्व
- ७) अनेक देशांमध्ये लठ्ठपणाचे प्रमाण जास्त आढळते त्याचे कारण म्हणजे _____ चे वाढते प्रमाण होय.
अ) आहाराची चुकीची सवय ब) जीवनशैली
क) वाढते शहरीकरण ड) वरीलपैकी सर्व
- ८) बालकांच्या प्रारंभिक शारीरिक वाढीसाठी स्पर्श हा उद्दिपक आणि _____ च्या विकासासाठी महात्वपूर्ण असतो.
अ) भावना ब) मानसिक क) शारीरिक ड) यापैकी नाही

९) पियाजे यांच्या मते _____ अवस्था २ ते ७ वर्षांच्या बालकांमधील विचार क्षमता योग्यतांचे व्यक्ती व वस्तू विषयी प्रत्यक्षीकरण करण्यास सुरुवात करते.

अ) वेदनकारक ब) पूर्व-औपचारिक क) सं-रचना ड) यापैकी नाही

१०) गिलफोर्ड यांच्या बुद्धिमत्ता सिद्धांतास _____ असे म्हणतात.

अ) सं-रचना ब) बहुविध क) घटक ड) द्वी-घटक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) गार्डनर यांनी प्रतिपादन केलेल्या सात बुद्धिमत्ता सांगा.
- २) दिर्घ-कालीन स्मृती म्हणजे काय ?
- ३) माहिती प्रक्रिया दृष्टिकोण म्हणजे काय ?
- ४) पौगंडावस्थेतील शारीरिक बदल सांगा.
- ५) पुरुषांच्या गुण सूत्रातील कोणती जोडी लिंग निश्चिती करते ?
- ६) सातत्यपूर्ण विकास म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) विकासाचे कार्यक्षेत्र
- २) रूप आणि स्वरूप
- ३) व्यक्ती वृत्तांत पद्धत
- ४) अपसामान्य वंशाणू आणि रंगसूत्रीय विकृती
- ५) वंशदाय समूपदेशन
- ६) गर्भावस्था.

४. अ) जन्मपूर्व विकासावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

१०

OR/ किंवा

ब) बाल्यावस्थेतील कारक विकासाची चर्चा करा.

५. पियाजे यांचा बोधनात्मक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (IDS)
Industrial and Organizational Psychology

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice : 10

- 1) A _____ is developed specifically to meet the requirement of a particular job.
A) Structured interview B) Situational interview
C) Online interview D) Unstructured interview
- 2) In _____ Hawthorne study conducted.
A) 1910 B) 1920
C) 1924 D) 1930
- 3) _____ rating scale are more used merit rating technique.
A) Objective B) Subject
C) Ranking D) Personal
- 4) In 1919 _____ formed the first consulting company in industrial psychology.
A) Baker B) Scott
C) Ellin D) Bolder
- 5) The Hawthorn studies opened up new areas of _____ psychologists to explore.
A) Industrial and Organizational B) Social
C) Abnormal D) Cognitive
- 6) Wolf was described _____ types of information access in virtual work place.
A) 10 B) 8
C) 6 D) 3

12) Rayat Shikshan Sanstha was started in 1919 at _____

- a) Karad
- b) Satara
- c) Kolhapur
- d) Kale

13) 'Back to Nature' is the watch-word of _____

- a) Idealism
- b) Spiritualism
- c) Naturalism
- d) Pragmatism

14) '3R' are the important objectives in primary education is said by _____

- a) M. Gandhi
- b) Swami Vivekanand
- c) Ravindranath Tagore
- d) J. P. Naik

2. Answer the following questions in short (**any 7**) :

14

- 1) Explain the concept of Philosophy.
- 2) Explain the concept of education.
- 3) Write the importance of education in human life.
- 4) Write the characteristics of culture.
- 5) Explain the meaning of discipline.
- 6) Explain the discipline by repression.
- 7) What is meant by Negative Education ?
- 8) Explain the Rousseau's thoughts of women education.
- 9) Mahatma Phule's thoughts about education of masses.
- 10) Write the objectives of university education.

3. Write short notes (**any two**) : 14
- 1) Characteristics of education process.
 - 2) Main functions of education in individual development.
 - 3) Mahatma Phule's function about women education.
 - 4) Naturalism and Teaching Methods.
4. Answer the following question (**any 1**) : 14
- 1) Explain the objectives and importance of primary education.
- OR
- 2) Which are basic principles of education of masses practiced by Karmaveer Bhaurao Patil ?
5. Answer the following question : 14
- 1) Explain school and college related causes of students indiscipline and suggest remedies for removal indiscipline.

मराठी रूपांतर

*सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.*

1. योग्य पर्याय निवडा : 14
- 1) 'तत्वज्ञान म्हणजे सर्व शास्त्रांची जननी' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) कोल्ड्रीज ब) सिसरो क) बेकन ड) ब्रॅमोल्ड
 - 2) तत्वज्ञान ही सैद्धांतिक बाजू आहे तर शिक्षण ही _____ बाजू आहे.
अ) सामाजिक ब) आर्थिक क) सांस्कृतिक ड) कृत्यात्मक
 - 3) 'शिक्षण म्हणजे आत्मसाक्षात्कार' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) शंकराचार्य ब) म. गांधी
क) रविंद्रनाथ टागोर ड) स्वामी विवेकानंद

3. टीपा लिहा (कोणतेही 2) : 14

- 1) शिक्षण प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये
- 2) व्यक्तिगत विकासातील शिक्षणाची मुख्य कार्ये
- 3) म. फुलेचे स्त्री शिक्षणविषयक कार्य
- 4) निसर्गवाद आणि अध्यापन पद्धती.

4. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही 1) : 14

- 1) प्राथमिक शिक्षणाचे महत्त्व आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

किंवा

- 2) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांनी बहुजन समाजाच्या शिक्षणासाठी कोणती तत्वे आचरणात आणली ?

5. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा : 14

- 1) विद्यार्थ्यांच्या बेशिस्तीची शाळा आणि महाविद्यालयाशी निगडित कारणे सांगून त्यावर उपाय सुचवा.
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
TRADITIONAL LOGIC (I.D.S.)**

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Logic is a _____
(Arts, Commerce, Science, Law)
 - 2) Truth is depend upon _____
(Form, Validity, Invalidity, Matter)
 - 3) In logic evidences are called _____
(Words, Terms, Conclusion, Premises)
 - 4) Universal affirmative proposition is also called _____
(A, E, I, O)
 - 5) 'All' and 'Some' are _____
(Terms, Subjects, Predicates, Quantifiers)
 - 6) Subject of 'A' proposition is _____
(Distributed, Undistributed, Null, None of these)
 - 7) Assertive sentence is called _____
(Interrogative, Exclamatory, Inference, Proposition)
 - 8) There are _____ kinds of inductive inference.
(2, 3, 4, 5)
 - 9) Disjunction is a kind of _____ proposition.
(Categorical, Conditional, Hypothetical, Conjunctive)
 - 10) _____ is a kind of inductive inference.
(Opposition, Conversion, Obversion, Analogy)

2. Attempt **any four** of the following : **8**
- 1) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition – “All Girls are clever”.
 - 2) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition “Some apples are sweet”.
 - 3) Convert the proposition – “All lawyers are liars”.
 - 4) Convert the proposition – “No men are mortal”.
 - 5) Obvert the proposition – “Some sparrows are quadruped”.
 - 6) Obvert the proposition – “Some tigers are not white”.
3. Write short notes (**any 4**) : **12**
- 1) Nature of term.
 - 2) Nature of inference.
 - 3) Deductive inference.
 - 4) Contrary terms.
 - 5) Uses of logic.
 - 6) Characteristics of proposition.
4. Explain the four fold classification of proposition. **10**
- OR
- Test the validity of the following inferences.
- i) All Indians are brave.
Therefore, No Indians are brave.
 - ii) Some pens are pencils.
Therefore some pencils are pens.
5. Explain the stages of scientific induction. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) तर्कशास्त्र हे _____ आहे.
(कला, वाणिज्य, शास्त्र, विधी)
 - २) सत्यता ही _____ वर आधारित असते.
(आकार, युक्तता, अयुक्तता, आशय)
 - ३) तर्कशास्त्रामध्ये पुराव्यांना _____ असे म्हणतात.
(शब्द, पदे, निष्कर्ष, आधार विधाने)
 - ४) सामान्य आस्तित्वाची विधानाला _____ असे म्हणतात.
(A, E, I, O)
 - ५) 'सर्व' आणि 'काही' ही _____ आहेत.
(पदे, उद्देश्य, विधेय, संख्यापके)
 - ६) 'A' विधानाचे उद्देश्य पद _____ असते.
(सर्वव्याप्त, अंशव्याप्त, रिक्त, यापैकी नाही)
 - ७) निवेदक वाक्याला _____ असे म्हणतात.
(प्रश्नार्थक, उद्गारवाचक, अनुमान, विधान)
 - ८) विगामी अनुमानाचे _____ प्रकार आहेत.
(२, ३, ४, ५)
 - ९) विकल्प हा _____ विधानाचा एक प्रकार आहे.
(निरूपाधिक, सोपाधिक, अनुलंब, संधी)
 - १०) _____ हा विगामी अनुमानाचा प्रकार आहे.
(प्रतियोग, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, साम्यानुमान)

२. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा :

८

- १) 'सर्व मुली हुशार असतात' या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील ?
- २) 'काही सफरचंद गोड असतात' या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील ?
- ३) "सर्व वकिल खोटे बोलणारे आहेत" - या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ४) "एकही मानव मर्त्य नाही" - या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ५) "काही चिमण्या द्विपाद असतात" - या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ६) "काही वाघ पांढरे नसतात" - या विधानाचे परिवर्तन करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) पदाचे स्वरूप
- २) अनुमानाचे स्वरूप
- ३) निगामी अनुमान
- ४) विरोधी पदे
- ५) तर्कशास्त्राचे उपयोग
- ६) विधानाची वैशिष्ट्ये.

४. विधान चतुष्टयी स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील अनुमानांची युक्तता तपासा.

- i) सर्व भारतीय शूर असतात.
म्हणून एकही भारतीय शूर नाही.
- ii) काही पेन पेन्सिल आहेत.
म्हणून काही पेन्सिल पेन आहेत.

५. शास्त्रीय विगमनाच्या अवस्था (टप्पे) स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) (New) Examination, 2014
MODERN LOGIC (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Modern Logic is called _____ Logic.
(Symbolic, Traditional, Aristotelian, Artificial)
 - 2) _____ method is a decision procedure.
(Direct, Conditional, Indirect, Truth table)
 - 3) Relation between premises and conclusion is called _____
(Truth, Falsity, Validity, None of these)
 - 4) Conjunctive proposition is a _____ proposition.
(Simple, Compound, General, Categorical)
 - 5) _____ symbol is used for 'OR'
(\vee , \sim , \equiv , \supset).
 - 6) Assertive sentence is called _____
(word, term, inference, proposition)
 - 7) _____ is logical constant.
(\supset , p, q, r)
 - 8) If both disjuncts are false then disjunctive proposition is _____
(true, false, doubtful, valid)
 - 9) P/\therefore _____
[($p \vee q$), ($p \cdot q$), ($p \supset q$), ($p \equiv q$)]
 - 10) $\sim(\sim p \cdot \sim q) \equiv$ _____
[($p \cdot q$), ($p \supset q$), ($p \vee q$), ($p \equiv q$)]

2. Use the truth table method to decide whether the following statement forms are tautologous, contradictory or contingent (**any 4**) : **8**
- 1) $p \supset (p \vee q)$
 - 2) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$
 - 3) $(p \cdot q) \supset (q \cdot p)$
 - 4) $(p \vee q) \supset (p \cdot q)$
 - 5) $(p \cdot q) \cdot (\sim p \vee \sim q)$
 - 6) $(p \vee q) \supset (q \vee p)$.
3. Attempt **any four** of the following : **12**
- 1) Nature of inference
 - 2) Importance of symbolisation
 - 3) Disjunctive proposition
 - 4) Logical constants
 - 5) Use the shorter truth table method to decide whether $(p \supset q) \supset (\sim p \vee q)$ this statement form is tautologous or not.
 - 6) Use the shorter truth table method to decide whether $[(p \cdot q) \supset r] \supset [p \supset (q \supset r)]$ this statement form is tautologous or not.
4. Distinguish between sentence and proposition. **10**
- OR
- Construct formal proof :
- 1) 1) $p \vee (H \supset C)$
 - 2) $\sim p$
 - 3) $H \therefore C \vee D$.
 - 2) 1) $p \supset q$
 - 2) $p \vee q \therefore q$.
5. Use the method of conditional proof method to prove the following tautologies. **10**
- 1) $[(A \supset B) \cdot (A \supset C)] \supset [A \supset (B \cdot C)]$
 - 2) $(p \supset q) \supset [p \supset (p \cdot q)]$.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा. १०
- १) आधुनिक तर्कशास्त्राला _____ तर्कशास्त्र असे म्हणतात.
(सांकेतिक, पारंपारिक, ऑरिस्टॉटल प्रणित, कृत्रिम)
- २) _____ पद्धती ही निर्णय पद्धती आहेत.
(प्रत्यक्ष, सोपाधिक, अप्रत्यक्ष, सत्यता कोष्टक)
- ३) आधारविधाने आणि निष्कर्ष यातील संबंधाला _____ असे म्हणतात.
(सत्यता, असत्यता, युक्तता, यापैकी नाही)
- ४) संधी विधान हे एक _____ विधान आहे.
(सरल, मिश्र, सामान्य, निरूपाधिक)
- ५) _____ हे चिन्ह 'किंवा' करिता वापरले जाते.
(\vee , \sim , \equiv , \supset).
- ६) निवेदक वाक्याला _____ असे म्हणतात.
(शब्द, पद, अनुमान, विधान)
- ७) _____ हे तार्किक अचर आहे.
(\supset , p, q, r)
- ८) जर दोन्ही विकल्प असत्य असतील तर वैकल्पिक विधान _____ ठरेल.
(सत्य, असत्य, संशयास्पद, युक्त)
- ९) P /.: _____
[[$(p \vee q)$, $(p \cdot q)$, $(p \supset q)$, $(p \equiv q)$]
- १०) $\sim(\sim p \cdot \sim q) \equiv$ _____
[[$(p \cdot q)$, $(p \supset q)$, $(p \vee q)$, $(p \equiv q)$]

२. सत्यता कोष्टक पद्धतीचा उपयोग करून खालील विधानबंध सर्वतः सत्य, सर्वतः असत्य कि नैमित्तिक सत्यासत्य ते ठरवा (को. ४) :

८

१) $p \supset (p \vee q)$

२) $(p \supset q) \supset (\sim q \supset \sim p)$

३) $(p \cdot q) \supset (q \cdot p)$

४) $(p \vee q) \supset (p \cdot q)$

५) $(p \cdot q) \cdot (\sim p \vee \sim q)$

६) $(p \vee q) \supset (q \vee p)$.

३. खालीलपैकी कोणतेही चार सोडवा :

१२

१) अनुमानाचे स्वरूप

२) सांकेतिकरणाचे महत्त्व

३) वैकल्पिक विधान

४) तार्किक अचरे

५) लघुसत्यता कोष्टक पद्धतीचा उपयोग करून $(p \supset q) \supset (\sim p \vee q)$ हे विधानबंध सत्य आहे किंवा नाही ते ठरवा.

६) लघुसत्यता कोष्टक पद्धतीचा उपयोग करून $[(p \cdot q) \supset r] \supset [p \supset (q \supset r)]$ हे विधानबंध सत्य आहे किंवा नाही ते ठरवा.

४. वाक्य आणि विधान यातील भेद स्पष्ट करा.

१०

किंवा

आकारिक सिद्धता द्या :

1) $p \vee (H \supset C)$

2) $\sim p$

3) $H \therefore C \vee D$.

2) $p \supset q$

2) $p \vee q \therefore q$.

५. सोपाधिक सिद्धता पद्धतीचा उपयोग करून खालील उक्तवचनी सिद्ध करा.

१०

1) $[(A \supset B) \cdot (A \supset C)] \supset [A \supset (B \cdot C)]$

2) $(p \supset q) \supset [p \supset (p \cdot q)]$.

Seat No.	
----------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ENGLISH (Linguistics)
Linguistics (IDS)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. Complete the following sentences by choosing the correct alternative given below them : 10
- 1) There are _____ consonants in English.
a) 8 b) 12 c) 20 d) 24
 - 2) _____ is an active articulator.
a) Lower lip b) Upper teeth c) Hard palate d) Velum
 - 3) _____ is the glottal consonant in English.
a) /k/ b) /l/ c) /h/ d) /j/
 - 4) _____ is an approximant.
a) /n/ b) /h/ c) /l/ d) /j/
 - 5) _____ is a back vowel.
a) /l/ b) /u:/ c) /e/ d) /^/
 - 6) _____ is a verb suffix.
a) –ify b) –er c) –ist d) –al
 - 7) _____ is a number prefix.
a) Dis – b) Ex – c) Re – d) Multi –
 - 8) ‘Bluetooth’ is an example of _____
a) Prefixation b) Compounding
c) Clipping d) Blending
 - 9) ‘NASA’ is an example of _____
a) Reduplication b) Clipping c) Blending d) Acronymy
 - 10) ‘Eurovision’ is an example of _____
a) Reduplication b) Clipping c) Blending d) Acronymy

2. Answer **any five** of the following : 10
- 1) What is 'morphology' ?
 - 2) What is 'reduplication' ?
 - 3) What is 'clipping' ?
 - 4) What is a 'voiced sound' ?
 - 5) What is a 'free morpheme' ?
 - 6) What are the types of suffix ?
3. A) Answer **any two** of the following : 6
- I) Give three term labels of the following :
/b/, /i:/, /eI/
 - II) Give phonemic transcription of the following expressions using weak forms :
1) This is for you 2) I will help you 3) I am coming.
 - III) Give CV structure of the following :
1) eye 2) all 3) go.
- B) Answer **any two** of the following : 4
- I) Separate prefixes and suffixes of the following words :
1) Childhood 2) Inaction.
 - II) Give morphological analysis of the following words :
1) Deforestation 2) Entertainment.
 - III) Identify the morphological processes of the underlined words in the following sentences :
1) They are playing ping-pong.
2) I have a terrible headache.
4. Answer **any one** of the following : 10
- 1) Describe front vowels
 - 2) Describe fricatives.
5. Write a detailed note on 'conversion' and 'compounding'. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE
Public Administration (I.D.S.)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) The letter 'R' in POSDCORB stands for _____
a) Reporting b) Rashia c) Reading d) None of above
 - 2) _____ has control over public corporation.
a) Parliament b) Supreme Court
c) High Court d) All of the above
 - 3) Principal of Hierarchy is also described as _____
a) Scaler process b) Recruitment c) Promotion d) None of the above
 - 4) The definition of administration is made by _____
a) Waldo b) Meyo
c) Woodrow Willson d) L. D. White
 - 5) _____ is not base of department organization.
a) Span of control b) Purpose
c) Process d) People
 - 6) Which of the following is a staff agency ?
a) Public Corporation b) Department
c) Cabinet Secretariat d) Supreme Court
 - 7) The concept of staff and line is taken from _____ administration.
a) Revenue b) Development
c) Military d) New Public Administration

- 8) Organization is the form of every human _____ for the attainment of the common purpose.
- a) Association b) Thought c) Nature d) Group
- 9) Which of the following is not an administrative function of the Chief Executive ?
- a) Planning
b) Staffing
c) Obtaining legislature support of his policies
d) Organising
- 10) The function of staff in organization is done by _____
- a) Staff b) Line c) Assistant d) None of above

2. Write short answer on **(any four)** :

8

- 1) Span of control.
- 2) Co-ordination.
- 3) What is unity of command ?
- 4) What is organisation ?
- 5) Explain the definition of public administration.
- 6) What is staff unit ?

3. Write short notes on **(any four)** :

12

- 1) Scope of public administration
- 2) Hierarchy
- 3) Line Unit
- 4) Public Corporation
- 5) POSDCORB
- 6) What is the difference between public administration and private administration ?

4. Answer **any one** of the following :

10

- 1) What is co-ordination ? Explain the types of co-ordination.

OR

- 2) Explain the control of parliament over the public corporation.

5. What is public administration ? Explain its scope.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) पोस्टकार्बमधील R(आर) या अक्षराचा अर्थ.

अ) अहवाल ब) रशिया क) वाचन ड) यापैकी नाही

२) लोक निगमावर _____ चे नियंत्रण असते.

अ) संसद ब) सर्वोच्च न्यायालय
क) उच्च न्यायालय ड) वरील सर्व

३) _____ ह्यास पदसोपान (अधिकार पदपरंपरा) या नावाने देखील ओळखले जाते.

अ) क्रमिक साखळी ब) भरती
क) बढती ड) यापैकी नाही

४) लोकप्रशासनाची व्याख्या कोणी दिले ?

अ) वाल्डो ब) मेयो
क) वुड्रो विल्सन ड) एल. डी. व्हाईट

५) खाते संघटनेचा _____ आधार नाही.

अ) नियंत्रण कक्ष ब) उद्देश क) प्रक्रिया ड) लोक

६) पुढीलपैकी कोणते सल्लागार अभिकरण आहे ?

अ) सरकारी प्रमंडळ ब) खाते
क) मंत्रिमंडळ सचिवालय ड) सर्वोच्च न्यायालय

७) स्टाफ व लाईन ही संकल्पना _____ प्रशासनातून घेण्यात आली.

अ) महसूल ब) विकास
क) सैनिकी ड) नव लोकप्रशासन

८) समान हेतु साध्य करण्यासाठी निर्माण केलेली प्रत्येक मानवी _____ म्हणजे संघटना होय.

अ) संस्था ब) विचार क) निसर्ग ड) समूह

९) पुढीलपैकी कोणते एक प्रमुख प्रशासकाचे कार्य नाही ?

- अ) नियोजन
- ब) सेवक व्यवस्था
- क) आपल्या धोरणांना विधिमंडळाचा पाठिंबा मिळविणे
- ड) संघटन

१०) संघटनेस सल्ला देण्याचे कार्य _____ करते.

- अ) स्टाफ
- ब) लाईन
- क) सहाय्यक
- ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोण. ४) :

- १) नियंत्रण कक्षा.
- २) समन्वय.
- ३) आज्ञाऐक्य म्हणजे काय ?
- ४) संघटना म्हणजे काय ?
- ५) प्रशासनाच्या व्याख्या स्पष्ट करा.
- ६) स्टाफ घटक म्हणजे काय ?

८

३. टीपा लिहा (कोण. ४) :

- १) लोकप्रशासनाची व्याप्ती
- २) अधिकार पदपरंपरा
- ३) लाईन घटक
- ४) लोकनिगम
- ५) POSDCORB
- ६) लोकप्रशासन व खाजगी प्रशासनमधील फरक स्पष्ट करा.

१२

४. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा :

अ) समन्वय म्हणजे काय ? समन्वयाचे प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) लोकनिगमांवरील संसदेचे नियंत्रण स्पष्ट करा.

१०

५. लोकप्रशासन म्हणजे काय ? लोकप्रशासनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 214

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
SOCIOLOGY (IDS) (New)
Rural Development

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Objective type questions.

10

- 1) Basically _____ development is the development of India.
a) Tribal b) Urban c) Rural d) None of these
- 2) _____ is a blot of Hindu religion.
a) Rich b) Poor c) Untouchable d) None of above
- 3) _____ planning was propounded by Mehata Samiti for the Decentralization of Democracy.
a) Two Tiers b) One Tier c) Three Tiers d) Multi Tiers
- 4) _____ is the 'Gandhipranit Shikshanpranali'.
a) Aaj Ki Talim b) Nai Talim c) Purani Talim d) Kal Ki Talim
- 5) 'Bhudan Movement' started on
a) 18 April 1951 b) 20 April 1951
c) 22 April 1951 d) 16 April 1951
- 6) _____ propounded the thought 'Kasel Taychi Jamin'.
a) Mahatma Phule b) Mahatma Gandhi
c) Pandit Nehru d) Indira Gandhi
- 7) Satyashodhak Samaj and Sarvjanik Satyadharma were established by
a) Vinoba Bhave b) Mahatma Gandhi
c) Mahatma Phule d) Pandit Nehru

P.T.O.

- 8) To established 'Gramswaraj' depends upon the principles of peace and equality wad dreamed by
a) Pandit Nehru	b) Mahatma Gandhi
c) Mahatma Phule	d) None of these
- 9) _____ thought seriously about deupliftment of Dalit and development of Rural society.
a) Mahatma Gandhi	b) Mahatma Phule
c) Pandit Nehru	d) Lalbahadur Shastri
- 10) _____ gave an ideal concept of water distribution.
a) Mahatma Gandhi	b) Vinoba Bhave
c) Mahatma Phule	d) None of these

2. Write the answers of **any four** questions.

8

- 1) What is the effect of 'Panchayat Raj' on rural life ?
- 2) What are the three factors responsible for Rural Development ?
- 3) Who says 'Khedyakade Chala' ?
- 4) Which 'Udyogs' come under Gandhi's Gramodyog ?
- 5) Which committe suggests the election of 'Grampanchayat' should be of direct election system ?
- 6) Which couple contributed to women's education ?

3. Write short notes on **any four**.

12

- 1) Bhudan Movement.
- 2) Nai Talim.
- 3) Satyashodak Samaj.
- 4) Panchayat Samiti.
- 5) Zilla Parishad.
- 6) Grampanchayat.

4. 1) What is the effect of Samaj Vikas Yojana on rural life ?

10

OR

2) What is the role of Land-Reforms in Rural Development ?

5. Explain the reconstructions of Agriculture.

10

मराठी रूपांतर

1. बहुपर्यायी प्रश्न.

10

- 1) मूलतः _____ विकास म्हणजे भारताचा विकास होय.
a) आदिवासी b) नागरी c) ग्रामीण d) यापैकी नाही
- 2) _____ हा हिंदू धर्मावरील कलंक होय.
a) श्रीमंता b) गरीबी c) अस्पृश्यता d) वरीलपैकी नाही
- 3) लोकशाही तत्वावर सत्तेचे विकेंद्रीकरण घडवून आणण्यासाठी मेहता समितीने पंचायत राज्याची _____ ही योजना मांडली.
a) द्वि सूत्री b) एक सूत्री c) त्रि सूत्री d) बहु सूत्री
- 4) _____ हि 'गांधीप्रणित शिक्षण प्रणाली' आहे.
a) आज कि तालिम b) नई तालिम
c) पुरानी तालिम d) कल कि तालिम
- 5) _____ या दिवशी 'भूदान चळवळी'चा प्रारंभ झाला.
a) 18 एप्रिल 1951 b) 20 एप्रिल 1951
c) 22 एप्रिल 1951 d) 16 एप्रिल 1951
- 6) 'कसेल त्याची जमिन' हा विचार _____ यांनी मांडला.
a) महात्मा फुले b) महात्मा गांधी c) पंडित नेहरु d) इंदिरा गांधी
- 7) सत्यशोधक समाजाची आणि सार्वजनिक सत्यधर्माची स्थापना _____ यांनी केली.
a) विनोबा भावे b) महात्मा गांधी c) महात्मा फुले d) पंडित नेहरु
- 8) शांतता व समता या तत्वांवर आधारलेले 'ग्रामस्वराज्य' स्थापन करणे हे _____ यांचे स्वप्न होते.
a) पंडित नेहरु b) महात्मा गांधी c) महात्मा फुले d) यापैकी नाही

9) दलितोद्धार व ग्रामोद्धार याबाबत _____ यांनी सूक्ष्म विचार केला.

- a) महात्मा गांधी b) महात्मा फुले c) पंडित नेहरु d) लालबहादूर शास्त्री

10) पाणीवाटपाची अभिनव कल्पना _____ यांनी मांडली.

- a) महात्मा गांधी b) विनोबा भावे c) महात्मा फुले d) यापैकी नाही

2. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

8

- 1) ग्रामीण जीवनावर 'पंचायत राज' चा कोणता प्रभाव पडला ?
- 2) ग्रामीण विकास हा कोणत्या तीन महत्वाच्या घटकांवर आधारीत आहे.
- 3) 'खेड्याकडे चला' असे कोण म्हणाले ?
- 4) गांधीजीच्या ग्रामोद्योगात कोणकोणते 'उद्योग' येतात ?
- 5) 'ग्रामपंचायती'ची निवडणूक हि प्रत्यक्ष निवडणूक पद्धतीने व्हावी अशी शिफारस कोणत्या कमिटीने केली ?
- 6) मुर्लीच्या शिक्षणाबाबत कोणत्या पतीपत्नीने महत्वाचे योगदान दिले ?

3. कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा.

12

- 1) भूदान चळवळ
- 2) नई तालिम
- 3) सत्यशोधक समाज
- 4) पंचायत समिती
- 5) जिल्हा परीषद
- 6) ग्रामपंचायत.

4. 1) समाजविकास योजनेचा ग्रामीण जीवनावर कोणता परीणाम झाला.

10

किंवा

2) ग्रामीण विकासात 'जमीन सुधारणा'चे काय योगदान आहे ?

5. 'कृषीक्षेत्राचे पुनरुज्जीवन' स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
GEOGRAPHY
Geography of Tourism (IDS)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Draw map and diagram wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of map stencil is allowed.**

1. Select correct alternatives and fill in the blanks. 10

- 1) Tourism geography is a branch of _____ geography.
A) Medical B) Settlement C) Economic D) Agriculture
- 2) The word 'Tornus' is derived from _____ language.
A) French B) Spanish C) English D) Latin
- 3) Air transportation is very important in the development of _____ tourism.
A) International B) National C) Regional D) Domestic
- 4) _____ institution in Maharashtra works for the development of tourism in Maharashtra.
A) ITDC B) MTDC C) IATA D) GTDC
- 5) Silent valley is in _____ state.
A) Himachal Pradesh B) Kerala
C) Uttar Pradesh D) Maharashtra
- 6) _____ hotel is a type of modern lodging.
A) Capsule B) Commercial C) Residential D) Floating
- 7) Land use pattern changes due to _____ development.
A) Hunting B) Tourism C) Mining D) Agriculture

8) In New York India has strated tourist information office in _____ year.

- A) 1952 B) 1962 C) 1968 D) 1956

9) Tourist center Makka is the religious place of _____ people.

- A) Hindu B) Jain C) Muslim D) Buddha

10) National park and sanctuaries are the _____ type of tourist centers.

- A) Cultural B) Geographical
C) Historical D) Religious

2. Answer **any four** of the following :

8

- 1) What is meant by tourism ?
- 2) Classification of tourism on the basis of season.
- 3) What is meant by Agrotourism ?
- 4) State the environmental effects of tourism.
- 5) Types of tourism according to the mode of transportation.
- 6) What is marketing ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Scope of tourism geography.
- 2) Tourism and economic development.
- 3) Transportation.
- 4) Impact of tourism on social environment.
- 5) Historical factors of tourism development.
- 6) Importance of tourism geography.

4. Answer **any one** of the following :

10

A) What is tourism geography ? Explain its nature.

OR

B) Explain importance of transportation and accommodation in the development of tourism.

5. Explain types of tourism according to purpose and number of tourists.

10

मराठी रूपांतर

- सुचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या व काढा.
३) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्य पूर्ण करा.

१०

- १) पर्यटन भूगोल ही _____ भूगोलाची शाखा आहे.
अ) वैद्यकिय ब) वसाहत क) आर्थिक ड) शेती
- २) टोर्नस (Tornus) हा शब्द _____ भाषेतील आहे.
अ) फ्रेंच ब) स्पॅनिश क) इंग्लीश ड) लॅटीन
- ३) हवाई वाहतूक ही _____ पर्यटनाच्या विकासासाठी महत्वाची आहे.
अ) आंतरराष्ट्रीय ब) राष्ट्रीय क) प्रादेशिक ड) स्वदेशी
- ४) महाराष्ट्रातील पर्यटन विकासासाठी _____ ही संस्था कार्य करते.
अ) ITDC ब) MTDC क) IATA ड) GTDC
- ५) सायलेंट व्हॅली ही _____ राज्यात आहे.
अ) हिमाचल प्रदेश ब) केरळ क) उत्तरप्रदेश ड) महाराष्ट्र
- ६) _____ हा हॉटेल क्षेत्रातील अत्याधुनिक निवास प्रकार आहे.
अ) कॅम्पुल्स (कोश) हॉटेल ब) व्यापारी हॉटेल
क) निवासी हॉटेल ड) तरंगते हॉटेल
- ७) _____ मुळे भूमि उपयोजनात बदल घडून येतो.
अ) शिकार ब) पर्यटन क) खाणकाम ड) शेती
- ८) भारताने पहिले पर्यटन माहिती कार्यालय न्यूयॉर्क येथे _____ मध्ये सुरू केले.
अ) १९५२ ब) १९६२ क) १९६८ ड) १९५६
- ९) मक्का हे पर्यटन स्थळ _____ लोकांचे पर्यटन स्थळ आहे.
अ) हिंदू ब) जैन क) मुस्लीम ड) बौद्ध
- १०) राष्ट्रीय उद्याने आणि अभयारण्ये हि _____ प्रकारची पर्यटन स्थळे आहेत.
अ) सांस्कृतिक ब) भौगोलिक क) ऐतिहासिक ड) धार्मिक

२. खलीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा : ८
- १) पर्यटन म्हणजे काय ?
 - २) ऋतूनुसार पर्यटनाचे प्रकार.
 - ३) कृषीपर्यटन म्हणजे काय ?
 - ४) पर्यटनाचा पर्यावरणावरील परिणाम सांगा.
 - ५) पर्यटन साधनांच्या आधारे पर्यटनाचे प्रकार.
 - ६) बाजारपेठ म्हणजे काय ?
३. खलीलपैकी कोणत्याही चारवार टीपा लिहा : १२
- १) पर्यटन भूगोलाची व्याप्ती.
 - २) पर्यटन आणि आर्थिक विकास
 - ३) वाहतूक
 - ४) पर्यटनाचे सामाजिक परिणाम.
 - ५) पर्यटन विकासाचे ऐतिहासिक घटक.
 - ६) पर्यटन भूगोलाचे महत्व.
४. खलीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तरे लिहा : १०
- अ) पर्यटन भूगोल म्हणजे काय ? त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) पर्यटन विकासात वाहतूक आणि निवास व्यवस्थेचे महत्व स्पष्ट करा.
५. संख्येनुसार व उद्देशानुसार पर्यटनाचे प्रकार स्पष्ट करा. १०

SLR-L – 216

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
GEOGRAPHY
Resource Geography of Maharashtra (IDS)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : 10
- 1) Maharashtra ranks _____ in area in India.
a) First b) Third c) Fifth d) Seventh
 - 2) _____ is the highest peak in Maharashtra.
a) Kalsubai b) Salher c) Mahabaleswar d) Torna
 - 3) Konkan receives _____ type of rainfall.
a) Orographic b) Cyclonic c) Conventional d) None of these
 - 4) Godavari River rises near _____ in Nashik.
a) Amarkantak b) Mahabaleswar
c) Trimbakeswar d) Bhimashankar
 - 5) _____ is the example of inexhaustible natural resources.
a) Gold b) Coal c) Petroleum d) Wind
 - 6) According to _____ resource is that material substance which is used for fulfilling the wants of man.
a) Fiery W. b) Saarinen T.
c) Peach W. d) Zimmermann E.
 - 7) _____ percent deposits of manganese are found in Maharashtra.
a) 20 b) 30 c) 40 d) 50

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून जागा भरा :

१०

- १) क्षेत्रफळाच्या बाबतीत महाराष्ट्राचा भारतात _____ क्रमांक आहे.
अ) पहिला ब) तिसरा क) पाचवा ड) सातवा
- २) _____ हे महाराष्ट्रातील सर्वात उंच शिखर आहे.
अ) कळसूबाई ब) साल्हेर क) महाबळेश्वर ड) तोरण
- ३) कोकणामध्ये _____ प्रकारचा पाऊस पडतो.
अ) प्रतिरोध ब) आवर्तीय क) अभिसरण ड) यापैकी नाही
- ४) गोदावरी नदीचा उगम नाशिक जिल्ह्यातील _____ जवळ होतो.
अ) अमरकंटक ब) महाबळेश्वर क) त्र्यंबकेश्वर ड) भीमाशंकर
- ५) _____ हे अक्षय नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे उदाहरण आहे.
अ) सोने ब) दगडी कोळसा क) पेट्रोलियम ड) वारा
- ६) _____ च्या मते, साधनसंपत्ती ही मानवाच्या गरजा भागविणाऱ्या वस्तू पदार्थ असतात.
अ) फिअरी डब्लू. ब) सरीनन टी. क) पीच डब्लू. ड) झिम्मरमन इ.
- ७) _____ टक्के मँगनीजचे साठे महाराष्ट्रात सापडतात.
अ) २० ब) ३० क) ४० ड) ५०
- ८) अॅल्युमिनिअम _____ पासून मिळविले जाते.
अ) मँगनीज ब) बॉक्साईट क) लोहखनिज ड) दगडी कोळसा
- ९) महाराष्ट्रात सर्वात जास्त विहीरींची संख्या _____ जिल्ह्यात आढळते.
अ) नाशिक ब) पुणे क) सोलापूर ड) अहमदनगर
- १०) पश्चिम महाराष्ट्राच्या आर्थिक विकासासाठी जलविद्युतशक्ती पुरविणारे _____ हे महत्त्वाचे धरण आहे.
अ) राधानगरी ब) कोयना क) भाटघर ड) जायकवाडी

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) महाराष्ट्राचे थोडक्यात स्थान स्पष्ट करा.
 - २) आम्रसरी संकल्पना सांगा.
 - ३) साधनसंपत्तीची संकल्पना.
 - ४) लोहखनिजाचे महत्त्व द्या.
 - ५) जलसाधनसंपत्तीचे गैरवापर लिहा.
 - ६) जलसिंचनाचे चार स्रोत स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) महाराष्ट्राची भूगर्भरचना
 - २) उष्ण ऋतु
 - ३) साधनसंपत्तीचे प्रकार
 - ४) मॅग्नीजचे वितरण
 - ५) खनिज तेलाचे उत्पादन
 - ६) औद्योगिक विकासाचा आधार जलविद्युत शक्ती.
४. अ) महाराष्ट्राच्या प्राकृतिक रचनेविषयी थोडक्यात चर्चा करा. १०
- किंवा**
- ब) महाराष्ट्रातील लोहखनिजाचे वितरण व उत्पादन स्पष्ट करा. १०
५. महाराष्ट्रातील पर्जन्याचे वितरण स्पष्ट करा. १०
-

- ४) कैवल्यधाम _____ येथे आहे.
अ) लोणावला ब) मुंबई
क) काशी ड) हरिद्वार
- ५) _____ या धातूपासून 'आसन' शब्द बनला आहे.
अ) व्यास ब) आस
क) योग ड) अष्टांग योग

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) वेदाचे प्रकार सांगा.
- २) योगाचा अर्थ सांगा.
- ३) योगा विषयीचे गैरसमज स्पष्ट करा.
- ४) योग म्हणजे काय ?
- ५) योगाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ६) योगाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) जैन काल
 - २) बुद्ध काल
 - ३) आधुनिक काल.
-

SLR-L – 218

Seat
No.

**B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
MARATHI (I.D.S.)**

**मराठी वाङ्मयाचा स्थूल अभ्यास : कथा
(History of Marathi Language & Literature)**

पाठ्यपुस्तक : माणदेशी कथा

**सैपारक : प्राचार्य विश्वासराव देशमुख
प्राचार्य सयाजीराजे मोकाशी**

Day and Date: Thursday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा

१) 'तराळ अंतराळ' आत्मचरित्र कोणी लिहिले ?

१) ग.दि. माडगूळकर

२) द. ता. भोसले

३) शंकरराव खरात

४) सयाजीराजे मोकाशी

२) 'शंभू शिखरिचा राजा' या कथेतील शेकरच्या पत्नीचे नाव काय आहे ?

१) गोदावरी

२) पार्वती

३) कार्तिकी

४) यमुना

३) १९७३ साली यवतमाळ येथे भरलेल्या अखिल भारतीय साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष कोण होते ?

१) ग.दि. माडगूळकर

२) व्यंकटेश माडगूळकर

३) द.ता भोसले

४) शंकरराव खरात

P.T.O.

४) उत्तम बंडू तुपे यांचे आत्मकथन खालीलपैकी कोणते ?

- १) काल्ह्यांचे पोरं २) काट्यावरच पोरं ३) फोजर ४) मरणकळां

५) माणनदीया शेवट कोणत्या तालुक्यात होतो ?

- १) पंढरपूर २) सांगोत्या ३) मंगळवेढा ४) जत

६) 'सोलापूरी साहित्य परंपरा' या ग्रंथाचे ग्रंथकर्ते कोण आहेत ?

- १) द.ता. भोसले २) श्री.म.माटे
३) कृष्णा इंगोले ४) भीमराव कुलकर्णी

७) 'मुदडि' या कथासंग्रहाचा लेखक कोण आहे ?

- १) भीमराव कुलकर्णी २) द.ता. भोसले
३) म.गो.पाठक ४) रघुनाथ केंगार

८) 'गदियांच्या सहवासांत' हे चरित्र कोणी लिहिले आहे ?

- १) द.ता. भोसले २) श्री.म.माटे
३) म.गो. पाठक ४) अजितराव वलेकर

९) 'धर्मा रामोशी' या कथेतील धर्माच्या मुलीचे नाव काय आहे ?

- १) बजा २) सजा ३) कजा ४) शांता

१०) 'गोतावळा' या कथा संग्रहाचे लेखक कोण आहेत ?

- १) म. गो. पाठक २) अजितराव वलेकर
३) श्री. म. माटे ४) द.ता. भोसले

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) माणदेश प्रदेश पूर्वीपासून कशासाठी प्रसिद्ध आहे ?

२) माणदेशातील लौकदैवतांची ठिकाणे कोण-कोणती आहेत ?

३) संस्थानाचे प्रभाव असलेले तालुके लिहा.

४) गोपालक या संबंधीत माणदेशातील गांवांची नावे सांगा.

५) दुसऱ्या पिढीतील माणदेशी साहित्यिक कोण आहेत ?

६) माणदेशाची आजची ठळक दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २) :

१०

१) माणदेशी कथातील कृषी चित्रण

२) माणदेशी कथातील समाजजीवन

३) लिंब या कथेतील दारिद्र्य.

४. 'भूक' या कथेत शेतकऱ्याचे कसे वर्णन केले ते तुमच्या शब्दात सांगा.

१०

किंवा

पहिल्या पिढीतील कथाकारांनी माणदेश कसा चित्रित केला आहे याची सविस्तार चर्चा करा.

५. माणदेशी कथांची कोण-कोणती वैशिष्ट्ये आहेत ते स्पष्ट करा.

१०

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी दोन गुण) :

१०

- १) मानवी शरीरामध्ये सर्वसाधारण किती रक्त असते ?
 अ) ३ ते ५ लिटर ब) ३ ते ४ लिटर क) २ ते ४ लिटर ड) ५ ते ६ लिटर
- २) कबड्डी खेळामध्ये पुरुषासाठी किती मिनीटाचा एकडाव असतो ?
 अ) १० मिनीट ब) १५ मिनीट क) २० मिनीट ड) ३० मिनीट
- ३) कबड्डी सामन्याची सुरुवात कोण करतो ?
 अ) पंच ब) सरपंच
 क) वेळा अधिकारी ड) गुण लेखक
- ४) “बुलेट स्टार्ट” हा शब्द खालील कोणत्या बाबीशी निगडीत आहे ?
 अ) भालाफेक ब) लांब उडी क) धावणे ड) गोळाफेक
- ५) “हॅंग स्टायल” हा शब्द खालील कोणत्या बाबीशी निगडीत आहे ?
 अ) धावणे ब) गोळाफेक क) लांब उडी ड) उंच उडी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पांच) :

१०

- १) मनोरंजन म्हणजे काय ?
- २) सामाजिक विकास म्हणजे काय ?
- ३) मानवी शरीरातील विविध संस्था कोणत्या आहेत ?
- ४) शारीरिक शिक्षणाची ध्येय कोणती आहेत ?
- ५) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या सांगा.
- ६) शिक्षणाचा अर्थ.

३. टीपा लिहा (कोणतेही तीन) :

१५

- १) मानसिक विकास
- २) खेळ व तस्मबाबी (स्पर्धा)
- ३) तत्वाचा अर्थ
- ४) भावनिक विकास.

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक.

2) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

1. दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) रोमन् साम्राज्याच्या काळात चिटणीसाचे कार्य करणाऱ्या व्यक्तीस _____ म्हणत.
अ) अमात्य
ब) सचिव
क) स्क्राईब
ड) यापैकी कोणतेही नाही
- 2) कंपनी सचिवाची नियुक्ती _____ मार्फत होते.
अ) संचालक
ब) सभासद
क) नोंदणी अधिकारी
ड) यापैकी नाही
- 3) सेक्रेटरी हा शब्द _____ या लॅटिन शब्दापासून आला आहे.
अ) अमात्य
ब) स्क्राईब
क) सेक्रेटरिअस
ड) चिटणवीस
- 4) सचिव पत्रव्यवहार सांभाळतो आणि _____ ठेवत असतो.
अ) पैसा
ब) नोंदी
क) स्टेशनरी
ड) पत्र
- 5) पत्रा संबंधाच्या विषयाची माहिती थोडक्यात पत्र पाठवणाऱ्या 'प्रति पत्र्याच्या' खाली दिले जाते त्यास _____ म्हणतात.
अ) शीर्षक
ब) प्रति पत्रा
क) विषय ओळ
ड) मायना
- 6) चिटणीसाला आपल्या कामात _____ पाळावी लागते.
अ) गुप्तता
ब) माहिती
क) शांतता
ड) निष्ठा
- 7) नकाशे आराखडे इत्यादी मोठ्या आकाराच्या कागदासाठी _____ नस्तीकरण पद्धती वापरणे योग्य ठरते.
अ) क्षितिज समांतर
ब) उभी
क) टांगते
ड) एक बाजू

SLR-L – 221

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
URDU (I.D.S.) (New)
History of Urdu Language and Literature

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **All questions carry equal marks.**

10

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) _____ کا کہنا ہے کہ اردو اپنی صرف و نحو کے اعتبار سے پنجابی اور

ملتان سے زیادہ قریب ہے۔

(نصیر الدین ہاشمی قیوم صادق محمود شیرانی جمیل جالبی)

(2) اُردو کا پہلا صاحب دیوان شاعر _____ ہے۔

(حضرت بندہ نوازؒ ملا نصرحقؒ محمد قلی قطب شاہ ملا غواصیؒ)

(3) رزمیہ شنوی _____ ہے۔

(گلشن عشق علی نامہ توصیف نامہ خوش نامہ)

(4) ”معراج العاشقین“ _____ کی تصنیف ہے۔

(حضرت بندہ نوازؒ حضرت برہان الدین جانم حضرت امین الدین اعلیٰ)

حضرت بوعلی شاہ قلندرؒ)

(5) ”جگت گرو“ _____ کو کہا جاتا ہے۔

(محمد قلی قطب شاہ ابراہیم عادل شاہ ثانی علی عادل شاہ فیروز شاہ)

- (۶) سنوی ”طوطی نامہ“ کا خالق _____ ہے۔
(ملا غوصی ملا وجہی ابن نشاطی مقیمی)
- (۷) ”نورس“ کا خالق _____ ہے۔
(ابراہیم عادل شاہ ثانی علی عادل شاہ ثانی یوسف عادل شاہ محمد قلی قطب شاہ)
- (۸) ”پھول بن“ _____ کی سنوی ہے۔
(ابن نشاطی مقیمی غوصی نصرقی)
- (۹) سنوی ”یوسف زلیخا“ _____ کی تخلیق ہے۔
(باشمی بیجاپوری میراں جی شمس العشاق حضرت بندہ نواز اشرف بیابانی)
- (۱۰) فرالدین نظامی بیدری کی مشہور سنوی _____ ہے۔
(کدم راول پدم راول گلشن عشق خوش نامہ چکی نامہ)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) ملا غوصی کے تصانیف لکھئے۔
- (۲) ملا نصرقی کے تصانیف کے نام بتائیے۔
- (۳) حضرت خواجہ بندہ نواز کا مختصر تعارف لکھئے۔
- (۴) ابن نشاطی کے بارے میں مختصر معلومات لکھئے۔
- (۵) کمال خان رستمی کے بارے میں معلومات لکھئے۔
- (۶) حضرت شاہ میراں جی شمس العشاق کے تصانیف لکھئے۔

10

۳. مختصر نوٹ لکھئے (کوئی دو) :

(۱) ابراہیم عادل شاہ ثانی

(۲) حضرت شاہ برہان الدین جانم

(۳) حضرت بابا فرید شکر گنج

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) عہد عادل شاہی میں اُردو ادب کی خدمات کا مفصل جائزہ لیجئے۔

(۲) ملا وجہی کی شعری و نثری خدمات پر مفصل روشنی ڈالئے۔

۵. ”اُردو کا پہلا صاحب دیوان شاعر محمد قلی قطب شاہ ہے۔“ اس قول کی روشنی میں

10

محمد قلی قطب شاہ کی شعری خدمات کا تفصیلی جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ECONOMICS
Labour Welfare (IDS)

Day and Date : Tuesday, 25-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) The importance of labour welfare increases due to
 - a) Industrilisation
 - b) Privatisation
 - c) Liberalisation
 - d) None of the above
 - 2) We cannot make a stock of labour because labour is
 - a) Perishable
 - b) Durable
 - c) Scarce
 - d) None of the above
 - 3) Labour problems are arises mainly due to
 - a) Wage rate
 - b) Working hours
 - c) Working conditions
 - d) None of the above
 - 4) The benefits which workers are getting other than money wages is known as
 - a) Money wages
 - b) Real wages
 - c) Extra wages
 - d) None of the above
 - 5) Marginal productivity is zero in case of
 - a) Disguised unemployment
 - b) Seasonal unemployment
 - c) Under unemployment
 - d) Visible unemployment
 - 6) Urban unemployment is also known as _____ unemployment.
 - a) Agricultural
 - b) Disguised
 - c) Industrial
 - d) None of the above

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्यायाची निवड करा.

- १) _____ मुळे श्रम कल्याणाचे महत्व वाढते.
अ) औद्योगिकरण ब) खाजगीकरण क) उदारीकरण ड) वरीलपैकी नाही
- २) आपण श्रमाचा साठा करू शकत नाही कारण श्रम हे _____ असतात.
अ) नाशवंत ब) टिकाऊ क) दुर्मिळ ड) वरीलपैकी नाही
- ३) प्रामुख्याने _____ मुळे श्रम समस्या निर्माण होतात.
अ) वेतनदर ब) कामाचे तास क) कामाची स्थिति ड) वरीलपैकी नाही
- ४) मौद्रिक वेतनाखेरीज श्रमिकांना प्राप्त होणारे इतर लाभ म्हणजे _____ होय.
अ) मौद्रिक वेतन ब) वास्तव वेतन क) जादा वेतन ड) वरीलपैकी नाही
- ५) _____ च्या बाबतीत श्रमिकांची सीमांत उत्पादकता शून्य असते.
अ) छुपी बेकारी ब) हंगामी बेकारी क) अर्ध बेकारी ड) दृश्य बेकारी
- ६) शहरी बेकारी ही _____ बेकारी म्हणून ओळखली जाते.
अ) कृषी बेकारी ब) छुपी बेकारी
क) औद्योगिक बेकारी ड) वरीलपैकी नाही
- ७) भारतीय श्रमिकांची गतिशिलता _____ आहे.
अ) कमी ब) जास्त क) स्थिर ड) वरीलपैकी नाही
- ८) श्रम बाजार हा _____ बाजार असतो.
अ) पूर्ण ब) अपूर्ण क) मक्तेदारी ड) मक्तेदारी मुक्त
- ९) भारता मध्ये श्रमाचा पूर्वठा अधिक आहे परंतु _____ श्रमिकांचा तुटवडा आहे.
अ) पुरुष ब) स्त्री क) बाल ड) कुशल
- १०) वेतन भिन्नता _____ च्या आधारावर केली जाते.
अ) लिंग ब) कौशल्य क) अनुभव ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार). ८
- १) भारतातील श्रम कल्याणाची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 - २) भारतातील श्रम कल्याणाची कोणतीही दोन उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ३) भारतातील बालकामगार समस्या स्पष्ट करा.
 - ४) भारतातील श्रम समस्या वरील कोणतेही दोन उपाय स्पष्ट करा.
 - ५) श्रमाचा पूवठा म्हणजे काय ?
 - ६) श्रम पूवठ्यावर परीणाम करणारे कोणतेही दोन घटक स्पष्ट करा ?
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार). १२
- १) श्रमकल्याणाचे महत्व
 - २) महिला कामगारांच्या समस्या
 - ३) श्रमाला असलेली मागणी
 - ४) वास्तव वेतन आणि मौद्रिक वेतन
 - ५) बेकारीचे प्रकार
 - ६) बेकारी वरील उपाय योजना.
४. अ) श्रम समस्या म्हणजे काय ? भारतातील विविध श्रम समस्यांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- ब) श्रम बाजार म्हणजे काय ? भारतातील श्रम बाजाराचे स्वरूप स्पष्ट करा.
५. वेतन किन्नता म्हणजे काय ? भारतातील वेतन भिन्नतेच्या विविध कारणांची चर्चा करा. १०
-

SLR-L – 223

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPTIONAL HISTORY (Paper – IV)
History of Indian Freedom Movement (1857 to 1950 AD)

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) _____ was the first Martyr of Revolt of 1857.
A) Vasudev B. Phadke B) Damoder Chapekar
C) Mangal Pande D) Tatyia Tope
- 2) Congress Party was divided in _____
A) Mumbai B) Faizapur C) Tripura D) Surat
- 3) East India Company came into end in _____
A) 1818 B) 1857 C) 1858 D) 1861
- 4) _____ is known as a founder of modern India.
A) Rajaram Mohan Roy B) Swami Dayanand Saraswati
C) Swami Vivekanand D) All the three
- 5) Mahatma Phule started the first Girls School at _____
A) Mumbai B) Pune C) Thane D) Nasik
- 6) Swami Dayanand Saraswati established the Aarya Samaj at _____
A) Pune B) Madras C) Mumbai D) Calcutta
- 7) 1st Indian to join the ICS was _____
A) S.V. Banerjee B) Satyendranath Tagore
C) R.C. Datt D) Aurobindo Ghosh

P.T.O.

- 8) In National Conference the Unity of Radical (Jahal) Moderate (Maval) and Muslim League was declared on 1916 _____ Conference.
A) Banaras B) Surat C) Lucknow D) Calcutta
- 9) _____ was the President of first National Congress Conference.
A) Dadabhai Nouroji B) Vyomeshchandra Banerji
C) Lokmanya Tilak D) A.O. Hume
- 10) _____ and Kesari newspaper were started by Lokmanya Tilak and Agarkar.
A) Prahar B) Janseva C) Mirror D) Maratha
2. Write short answer on **any four** of the following : **8**
- 1) State the names of major centres of 1857 Revolt.
 - 2) State the functions of Mangal Pande.
 - 3) The principles of Arya Samaj.
 - 4) The consequences of the Bengal Partition.
 - 5) Elbert Act.
 - 6) Write the importance of Surat Conference.
3. Write short notes on **any four** : **12**
- 1) The four major consequences of the 1857 Revolt.
 - 2) Brahmo Samaj.
 - 3) Jahalmatwad.
 - 4) Satya Shodak Samaj.
 - 5) Partition of Bengal.
 - 6) Indian National Congress.
4. Write the political and economic reasons of the Rebellion of 1857. **10**
- OR
- Review the work of Moderate Congress during 1885 to 1905.
5. State the work of Lokmanya Tilak in Indian National Movement. **10**

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
Opt. GEOGRAPHY
Paper – IV : Geography of India

Day and Date : Wednesday, 26-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : 10

- 1) _____ is famous Hill Station in Himalaya.
A) Simala B) Chikhaldara C) Matheran D) Panhla
- 2) _____ is the highest peak in Arvali Mountain.
A) Dhupgarh B) Gurushikhar C) K₂ D) Kalsubai
- 3) On the cancer sunrays are in right angle on _____ day.
A) 21 March B) 21 June C) 22 September D) 22 December
- 4) Konkan receives _____ type of rainfall.
A) Convectional B) Cyclonic C) Orographic D) None of these
- 5) _____ soil is suitable for cotton cultivation.
A) Regur B) Laterite C) Red D) Desert
- 6) _____ trees are found in delta of Ganga River.
A) Mango B) Sandal C) Mangrove D) Teak
- 7) Zharia coal field is located in _____ district.
A) Dhanbad B) Hajaribag C) Gorakhpur D) Darbhanga
- 8) _____ is the non-conventional energy resource.
A) Coal B) Petroleum C) Natural gas D) Wind

9) The _____ is the ratio between the distance of two points on the map and their corresponding distance on the ground.

- A) Map scale
B) Map projection
C) Map index
D) None of these

10) In _____ hemisphere the winds round a depression blows inward in an anticlockwise direction.

- A) Southern B) Northern C) Eastern D) Western

2. Write short answers of **any four** of the following questions :

8

- 1) State relative location of India.
- 2) State the names of Islands in Arabian Sea.
- 3) Define El Nino.
- 4) State the types of Iron-ore.
- 5) Tell the names of Bauxite producer district in Maharashtra.
- 6) Define secondary depression.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Factors influencing climate of India
- 2) Bokaro coal field
- 3) Summer season
- 4) Distribution of black cotton soils
- 5) Distribution and production of Petroleum in India
- 6) Types of maps.

4. Write geographical essay on Himalaya mountain.

10

OR

Explain distribution of rainfall in south-west monsoon period in India.

5. Explain types of forest in India.

10

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) भारताचे सापेक्ष स्थान सांगा.
 - २) अरबी समुद्रातील बेटाची नावे सांगा.
 - ३) एल निनो (El Nino) म्हणजे काय ?
 - ४) लोहखनिजांचे प्रकार सांगा.
 - ५) महाराष्ट्रातील बॉक्साइट उत्पादन जिल्हे सांगा.
 - ६) दुय्यम आवर्त म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) भारतीय हवामानावर परिणाम करणारे घटक.
 - २) बोकारो कोळसा क्षेत्र.
 - ३) उन्हाळा ऋतु.
 - ४) रेंगूर किंवा काळ्या मृदेचे वितरण.
 - ५) भारतातील खनिज तेलचे वितरण व उत्पादन.
 - ६) नकाशाचे प्रकार.
४. हिमालय पर्वतावर भौगोलिक निबंध लिहा. १०
- किंवा**
- नैऋत्य मान्सून काळातील भारतातील पर्जन्य वितरण स्पष्ट करा.
५. भारतातील जंगलचे प्रकार स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 225

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. HINDI (Paper – III)**

आधुनिक गद्य व्याकरण तथा व्यावाहारिक हिंदी

आधुनिक गद्य : पाठ्य पुस्तक : कबिरा खड़ा बजार में तथा विज्ञापन,
संवाद कौशल और अनुवाद

Day and Date : Thursday, 27-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 10
- 1) भीष्म साहानी का जन्म _____, 1915 को रावलपिंडी में हुआ।
1) 8 अगस्त 2) 15 अगस्त 3) 20 अगस्त 4) 5 अगस्त
- 2) भीष्म साहानी के _____ उपन्यास को साहित्य अकादमी पुरस्कार तथा हिंदी अकादमी, दिल्ली, का शलाका सम्मान मिला।
1) शोभायात्रा 2) तमस 3) माधवी 4) कडियाँ
- 3) दिन भर रोजा रहत हैं, रात हनन हैं _____।
1) बकरी 2) बैल 3) गाय 4) मुर्गी
- 4) कबीर जन्म से _____ का लड़का था।
1) बेवा बामनी 2) चमारिन 3) धोबिन 4) महरी
- 5) _____ तो ऐसा आदमी है कि जिन्दा गाड देता है।
1) पुलिस 2) कोतवाल 3) साहूकार 4) जमीदार
- 6) रैदास, सेना, बशीरा _____ के मित्र हैं।
1) कबीर 2) तुलसी 3) सूरदास 4) नंददास

P.T.O.

- 7) कबीर की माँ _____ थी ।
 1) हिरा 2) नीमा 3) नीलू 4) कुंतो
- 8) अनुवाद _____ का तत्सम शब्द है ।
 1) हिंदी 2) पालि 3) प्राकृत 4) संस्कृत
- 9) जिस भाषा में अनुवाद किया जाता है वह _____ भाषा कहलाती है ।
 1) स्रोत 2) लक्ष्य 3) मूल 4) कथ्य
- 10) _____ शब्द अंग्रेजी के Advertising शब्द का हिन्दी रूपान्तरण है ।
 1) अनुवाद 2) विज्ञापन 3) मीडिया 4) संवाद

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए । 10

- 1) अनुवाद शब्द का शाब्दिक अर्थ लिखिए ।
- 2) विज्ञापन किसे कहते हैं समझाइए ।
- 3) अच्छे संवाद के गुण लिखिए ।
- 4) विज्ञापन की परिभाषा लिखिए ।
- 5) अनुवाद की परिभाषा लिखिए ।
- 6) संवाद का महत्त्व लिखिए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए । 10

- 1) 'कबिरा खड़ा बज़ार में' नाटक की भाषा-शैली लिखिए ।
- 2) दो मित्रों के बीच 'मँहगाई' विषय पर संवाद लिखिए । (100 शब्द)
- 3) बनानेवाले उद्योग के लिए चार से पाँच सोफा सेट पंक्तियों में विज्ञापन तैय्यार कीजिए ।

4. 'कबिरा खड़ा बज़ार में' नाटक का उद्देश्य लिखिए । 10

अथवा

लोई की चरित्रिक विशेषताएँ लिखिए ।

5. कबीर का चरित्र-चित्रण कीजिए । 10

९) जाणिव व्यापून टाकणारी व्यक्ती तिच्याबद्दल वाटणारे तीव्र स्वरूपाचे भावनानुबंध यालाचा _____ प्रेम म्हणतात.

अ) प्रणय ब) सोबती क) निःषभ्रम ड) यापैकी नाही

१०) काही _____ व्यक्ती मद्यपानाच्या आहारी गेल्याने त्यावर नियंत्रण ठेवू शकत नाही.

अ) किशोर ब) प्रौढ क) प्रारंभीतप्रौढ ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) किशोर अवस्थेची व्याख्या द्या.
- २) एरिक-एरिकसनच्या जवळीकतेशी तुलना करणारे तीन घटक सांगा.
- ३) मैत्री म्हणजे काय ?
- ४) भावनीक बुद्धीमत्ता म्हणजे काय ?
- ५) संरक्षण साधक वर्तनाची व्याख्या लिहा.
- ६) ताणाची उगमस्थाने सांगा.

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) ताणाशी मुकाबला करणारी तंत्रे (युक्त्या).
- २) मुला मधील यौवनारंभ.
- ३) बेकायदेशीर औषधे.
- ४) मद्यपान.
- ५) सुखी जिवाचे घटक.
- ६) विवाहपूर्व संघर्ष.

४. अ) पौगंडावस्थेवरील काळाचा परिणाम वर्णन करा.

१०

किंवा

ब) किशोराच्या आनंदीवृत्तीतील धोके (भिती) सांगा.

५. प्रारंभीक प्रौढावस्थेतील ताणाचा परिणाम म्हणजे आजार स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 227

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) (New) Examination, 2014
HINDI (Optional) (Paper – IV)
हिंदी काव्य, व्याकरण तथा लेखन

Day and Date : Friday, 28-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं ।

१. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए ।

१०

1) कबीर का _____ ने पालन किया था ।

अ) रामानंद ब) नीरु क) भीरु ड) राम

2) मीराबाई _____ की भक्त है ।

अ) कृष्ण ब) राम क) परशुराम ड) रहिम

3) सुमित्रानंदन पंत का जन्म _____ में हुआ ।

अ) कौसानी ब) अलिगढ क) इलाहाबाद ड) जयपुर

4) रामधारीसिंह 'दिनकर' को _____ इस रचना के लिए ज्ञानपीठ पुरस्कार मिला ।

अ) उर्वशी ब) चिदंबरा क) रेणुका ड) हुंकार

5) समास के _____ भेद माने हैं ।

अ) तीन ब) चार क) पाँच ड) छः

6) 'बाबा बटेसरनाथ' उपन्यास के लेखक _____ हैं ।

अ) मुक्तिबोध ब) नागार्जुन क) अज्ञेय ड) नरेंद्र शर्मा

7) 'नागार्जुन' का वास्तविक नाम _____ है ।

अ) वैद्यनाथ मिश्र ब) नरेंद्र शर्मा

क) रवींद्र मिश्र ड) नरेंद्र वर्मा

P.T.O.

- 7) Bandura identified _____ sources of developing self-efficacy.
a) 2 b) 4 c) 6 d) 8
- 8) A _____ self is an image presented to others in social interactions.
a) Ideal b) Public c) Real d) Imaginative
- 9) _____ is a positive correlation between income and subjective feeling of happiness.
a) Money b) Age c) Gender d) Status
- 10) A correlation exists when _____ variable are related to each other.
a) Three b) One c) Two d) Five

2. Write short answer (**any four**) : **8**

- 1) What is Narcissism ?
- 2) State four factors of shaping self-concept.
- 3) State three categories of intentional self-defeating behaviour.
- 4) What is self-regulation ?
- 5) Define self-discrepancies.
- 6) State SQ3R methods of effective reading.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Developing sound study habits
- 2) Experimental and control group
- 3) Love and marriage
- 4) Factors unrelated to happiness
- 5) Self-monitoring
- 6) High self-esteem Vs Narcissism.

4. A) Explain in brief seven ways of building self-esteem. **10**

OR

B) Explain how health, social activity and religion are related to happiness.

5. Explain factors influencing stress tolerance. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) स्व मूल्यमापनाचे जे फलित आहे त्यास _____ असे म्हणतात.
अ) स्व तफावत ब) स्व संकल्पना क) स्व आदरभाव ड) वरीलपैकी नाही
- २) स्व आदरभाव आणि संपादनातील संबंध _____ स्वरूपाचे आढळतात.
अ) सकारात्मक ब) नकारात्मक क) तटस्थ ड) शून्य
- ३) स्व संकल्पनेचे गाढे अभ्यासक रॉय बेमिस्टर यांनी स्व संकल्पना _____ ही संज्ञा मांडली.
अ) गोंधळ ब) प्रकाश क) प्रभाव ड) वरील सर्व
- ४) वर्तनापेक्षा मानसिक प्रक्रियांचा अभ्यास करणे कठीण असते कारण त्याचे _____ निरीक्षण करता येत नाही.
अ) अप्रत्यक्ष ब) प्रत्यक्ष क) वरवरचे ड) वरील सर्व
- ५) समायोजन ही संज्ञा मूलतः _____ या शास्त्रातून आली आहे.
अ) मानसशास्त्र ब) भौतिकशास्त्र क) जीवशास्त्र ड) रसायनशास्त्र
- ६) _____ ही उपयोजित मानसशास्त्रातील प्रभावी संशोधन पद्धती आहे.
अ) निरीक्षण ब) प्रयोग क) अनुभवजन्य ड) जीवनवृत्तांत
- ७) बांडूरा यांनी स्व सामर्थ्य विकासाचे _____ स्त्रोत्र सांगितले आहेत.
अ) दोन ब) चार क) सहा ड) आठ
- ८) सामाजिक आंतरक्रियेमध्ये दुसऱ्या व्यक्तिला _____ स्व प्रतिमाचे सादरीकरण केले जाते.
अ) आदर्श ब) सार्वजनिक क) वास्तव ड) काल्पनिक
- ९) उत्पन्न आणि व्यक्तिनिष्ठ आनंदाची भावना यामध्ये _____ च्यामुळे धनात्मक सहसंबंध आढळतो.
अ) पैसा ब) वय क) लिंग ड) दर्जा
- १०) जेव्हा _____ परीवर्त्य एकमेकाशी संबंधीत असतात तेव्हा अस्तित्वात असलेल्या संबंधाला सहसंबंध असे म्हणतात.
अ) तीन ब) एक क) दोन ड) पाच

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) आत्मप्रौढी म्हणजे काय ?
- २) स्व संकल्पनेला आकार देणारे चार घटक सांगा.
- ३) स्व पराभव वर्तनाचे तीन प्रवर्ग सांगा.
- ४) आत्मनियमन म्हणजे काय ?
- ५) स्व तफावत म्हणजे काय ?
- ६) परिणामकारक अभ्यासाच्या SQ3R पद्धती सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) उत्कृष्ट अभ्यासाच्या सवयी
- २) प्रायोगिक आणि नियंत्रित समूह
- ३) प्रेम आणि विवाह
- ४) आनंदाशी/सुखाशी असंबंधीत घटक
- ५) स्व जागृतता
- ६) आत्मप्रौढी विरुद्ध उच्च स्व आदरभाव.

४. अ) आत्म आदरभाव निर्मितीचे सात मार्ग थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) सुखी जीवनाशी आरोग्य, सामाजिक उपक्रम आणि धर्म हे कसे संबंधीत आहेत ते स्पष्ट करा.

५. ताणाच्या सहनशीलतेवर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 229

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
ENGLISH (Optional Paper – III)
British Literature

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Complete the following sentences by choosing the correct alternatives : **10**
- 1) To which city does Romeo go after being exiled from Verona ?
 - a) Padua
 - b) Rome
 - c) Venice
 - d) Mantua
 - 2) What was the name of Lamb's mother ?
 - a) Lily
 - b) Elington
 - c) Bridget
 - d) Elizabeth Field
 - 3) Why is Romeo exiled ?
 - a) For killing Tybalt
 - b) For marrying Juliet against her father's will
 - c) For killing Mercutio
 - d) None of the above
 - 4) Lamb's 'Dream Children : A Reverie' is a _____
 - a) Religious essay
 - b) Historical essay
 - c) Personal essay
 - d) Political essay
 - 5) Where do Romeo and Juliet meet ?
 - a) At Friar Lawrence's cell
 - b) At Montague's Feast
 - c) At Capulet's Feast
 - d) At the pier from which Malvolio is departing from Spain

P.T.O.

2) Let me not the marriage of true minds
Admit impediments. Love is not love
Which alters when it alteration finds,
Or bends with the remover to remove.

3) Tyger, Tyger burning bright
In the forests of the night,
What immortal hand or eye
Could frame thy fearful symmetry ?

B) Answer the following questions briefly (**any two**) : **4**

- 1) Who was Bridget ?
- 2) What is the meaning of the words 'Wedding garment' in the context of the essay 'In Praise of Chimney Sweeper' ?
- 3) What was the reason for the fire at the Judge's house ?

4. Answer **any one** of the following question : **10**

- a) Write a critical appreciation of the essay 'A Dissertation Upon Roast Pig'.
- b) Write a detailed note on Lamb's attitude towards the Chimney-Sweepers in 'In Praise of Chimney Sweeper'.

5. Discuss 'Romeo and Juliet' as a Tragedy. **10**

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
OPT. POLITICAL SCIENCE (Paper – I)
Indian Government and Politics**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

***N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose the correct option and rewrite the sentence : **14**

1) _____ was the Chairman of Constitution Assembly.

- A) Dr. Babasaheb Ambedkar
- B) Dr. Rajendra Prasad
- C) Mahatma Gandhi
- D) None of above

2) Indian Constitution was accepted in _____

- A) 15 August 1947
- B) 26 January 1950
- C) 26 November 1949
- D) 15 August 1949

3) From which country Indian Constitution borrowed Fundamental Rights ?

- A) America
- B) Canada
- C) Australia
- D) England

4) Which one of the following is not a Fundamental Rights at present ?

- A) Right to equality
- B) Right to freedom
- C) Right to freedom of religion
- D) Right to job

4. Answer **any one** of the following question : 14

1) Explain the features of Indian Constitution.

OR

2) Discuss the structure, power and functions of Supreme Court in India.

5. Explain the structure, power and functions of Lok Sabha. 14

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा : 14

1) घटना परिषदेचे अध्यक्ष कोण होते ?

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

ब) डॉ. राजेंद्र प्रसाद

क) महात्मा गांधी

ड) यापैकी नाही

2) _____ रोजी भारतीय राज्यघटना स्विकारण्यात आली.

अ) 15 ऑगस्ट 1947

ब) 26 जानेवारी 1950

क) 26 नोव्हेंबर 1949

ड) 15 ऑगस्ट 1949

3) भारतीय राज्यघटनेने कोणत्या देशाकडून मूलभूत अधिकार ही संकल्पना घेतली ?

अ) अमेरिका

ब) कॅनडा

क) ऑस्ट्रेलिया

ड) इंग्लंड

4) सध्या पुढीलपैकी कोणते एक मूलभूत अधिकार नाही.

अ) समतेचा अधिकार

ब) स्वातंत्र्याचा अधिकार

क) धार्मिक स्वातंत्र्याचा अधिकार

ड) नोकरी/कामाचा अधिकार

3. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) : 14
- 1) स्वातंत्र्याचा अधिकार
 - 2) उप-राष्ट्रपती
 - 3) घटनात्मक उपाययोजनेचा अधिकार
 - 4) पंतप्रधान.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा : 14
- 1) भारतीय राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा
 - 2) भारतीय सर्वोच्च न्यायालयाची रचाना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा.
5. लोकसभेची रचना, अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. 14
-

SLR-L – 230

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional) (Paper – III)
भगवद्गीता अध्याय १-६

Day and Date : Saturday, 29-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्य पुनर्लिखत । 10
योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :
- 1) _____ विनश्यति ।
a) जातः b) संशयात्मा c) ध्रुवः d) सर्व
- 2) _____ सर्वकर्माणि भस्मसात् कुरुते ।
a) देवः b) राक्षसः c) ज्ञानाग्निः d) विपद्
- 3) न हि ज्ञानेन सदृशं _____ इह विद्यते ।
a) पवित्रं b) शस्त्रं c) शास्त्रं d) मोहः
- 4) शरीरे _____ द्वाराणि सन्ति ।
a) ८ b) १० c) ९ d) ५
- 5) गीतेमध्ये भगवंताने _____ याला उपदेश केला आहे.
a) भीष्म b) भीम c) अर्जुन d) सहदेव
- 6) यज्ञात् भवति _____ यज्ञः कर्मसमुद्भवः ।
a) जातः b) पुत्रः c) पर्जन्यः d) अन्नं
- 7) अहंकारविमूढात्मा _____ अहमिति मन्यते ।
a) कर्ता b) धर्ता c) हर्ता d) अहम्

P.T.O.

- 8) स्वधर्मे निधनं श्रेयः _____ भयावहः ।
 a) अधर्मो b) परधर्मो c) स्वराज्यं d) पारतंत्र्यं
- 9) धृतराष्ट्राला युद्धवर्णन _____ याने सांगितले.
 a) सात्यकी b) सूत c) संजय d) विदुर
- 10) धनुर्धर अर्जुनाच्या धनुष्याचे नाव _____ होते.
 a) पिनाक b) शाडूर्ग c) गांडीव d) वासव

2. टिप्पणी लिखत । (५/६) 10
 टीपा लिहा (कोणत्याही पाच) :
 1) रणवाद्ये
 2) भीम
 3) दुर्योधन
 4) संजय
 5) गुडाकेश
 6) कर्मसिद्धान्त ।
3. A) स्पष्टीकरणं कुरुत । (२/३) 6
 स्पष्टीकरण करा (कोणतेही दोन) :
 1) सेनयोरुभयोर्मध्ये रथं स्थापय मेऽच्युत ।
 2) नायं हन्ति न हन्यते ।
 3) तस्मात्सर्वगतं ब्रह्म नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम् ।
- B) अर्जुनाची प्रथम अध्यायाच्या शेवटी आलेली अवस्था लिहा. 4
4. ज्ञान व कर्म यांचा परस्पर संबंध स्पष्ट करा. 10
 किंवा
 योगाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
5. सहाव्या अध्यायातील ध्यानयोग स्पष्ट करा. 10
 किंवा
 'कर्मसंन्यास' ही संकल्पना सविस्तर लिहा.

SLR-L – 231

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPTIONAL ENGLISH (Paper – IV)
Indian Writing in English

Day and Date : Monday, 1-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer from the alternatives given. 10
- 1) Gunavati came to the temple to offer her special _____
a) Pray b) Sacrifice c) Flowers d) Wish
- 2) The tears of Aparana revived the light of _____ in the heart of Govinda.
a) Religion b) Sacrifice c) Truth d) None of above
- 3) Nayan Rai was _____ in king Govinda's kingdom.
a) Army general b) Chief of palace
c) Step brother d) Step son
- 4) Queen Gunavati wanted to give _____ buffaloes as sacrifice in the temple of kali.
a) 200 b) 100 c) 150 d) 120
- 5) The goat of _____ has been brought to the temple to give the sacrifice.
a) Govinda b) Jaisingh c) Aparana d) Gunavati
- 6) The essay 'My Mother' is written by _____
a) M. K. Gandhi b) Dom Moraes
c) Tilak d) Vivekananda
- 7) _____ knowledge is only thing that can destroy our miseries for ever.
a) Self b) Bookish c) Material d) Spiritual

P.T.O.

8) Dom Moraes was the _____ of his mother's eye.

- a) Pearl b) Light c) Apple d) Mango

9) The elders say that the days of student life were the _____ days of one's life.

- a) Happiest b) Anxious c) Worried d) Hardworking

10) The mother of Dom Moraes threw a _____ from the bedroom window.

- a) Knife b) Chair c) Table d) Pillows

2. Write short answers to the following questions (**any five**) :

10

1) What are the ideas of Henry Derozio about the students ?

2) What are the ideas of Vivekananda presented in the poem 'The cup' ?

3) How does Manmohan Ghose describe the beauty of his wife in the poem 'Can It Be' ?

4) How does Sarojini Naidu describe the lofty love of the beloved for her lover in the poem ? If you call me ?

5) Describe the life of the blue bird as presented by Sri Aurobindo in the poem 'The Blue Bird'.

6) How does Sarojini Naidu describe the intensity of love in the poem ? - If you call me ?

3. A) Answer the following with reference to context (**Any two**) :

6

1) Expanding like the petals of young flowers

I watch the gentle opening of your minds

And the sweet loosening of the spell that binds

Your intellectual energies and powers.

2) If you call me I will come

Swifter, O my love,

Than a trembling forest deer

Or a panting dove.

3) I see the roses on her grave
They make my sad heart bleed
I see the daisies shine like stars,
And is she earth indeed ?

B) Write short answers (**Any two**) :

4

- 1) Which form of help is least valuable and which is the next best in value as described by Vivekananda ?
- 2) In Tilak's opinion, what would be the ideal relationship between India and England ?
- 3) What is the difference between student life and post-student life in society according to Gokhale ?

4. Answer the following questions (**Any one**) :

10

Describe the circumstances that led to Dom Moraes beating mother.

OR

What are Gokhale's views on students participating in politics ?

5. Answer the following question :

10

Write in detail the plot-construction of the drama sacrifice by Tagore.

SLR-L – 232

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional Paper – IV) (New)

काव्यशास्त्र-काव्यप्रकाश of मम्मट

Day and Date : Monday, 1-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) Answer to **all** questions should be written in **one** and the **same** answerbook.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चिनुत । वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडा. वाक्य पुन्हा लिहा.

1) लक्ष्यार्थस्य बोधः _____ वृत्या भवति ।

a) अभिधा b) लक्षणा c) व्यंजना d) तात्पर्य

2) काव्यस्य प्रयोजनानि _____ गणितानि ।

a) ४ b) ९ c) ६ d) ८

3) मम्मटानुसार शब्दाची शक्ती _____ च्या ठिकाणी आहे.

a) जाति b) व्यक्ति
c) जातिविशिष्टव्यक्ति d) उपाधि

4) 'साहित्यदर्पण' ग्रंथाचा कर्ता _____ आहे.

a) मम्मट b) भट्ट लोल्लट c) विश्वनाथ d) दण्डी

5) बाणभट्टाने कादम्बरी _____ करिता लिहिली.

a) यश b) धन c) प्रसिद्धी d) आनंद

P.T.O.

- 6) काव्यात सर्वोच्च स्थान _____ ला आहे.
 a) शब्द b) अर्थ c) रस d) अलंकार
- 7) पदाचा पदार्थाशी असणारा संबंध म्हणजे _____ होय.
 a) संकेत b) संयोग
 c) विप्रयोग d) ध्वनी
- 8) ध्वनिकाव्य म्हणजे _____ काव्य.
 a) अधम b) मध्यम c) उत्तम d) अनन्य
- 9) 'सिंहो माणवकः' हे _____ लक्षणेचे उदाहरण आहे.
 a) अभिधामूल b) गौणी
 c) साध्यवसानिका d) जहत्
- 10) श्रीमद्भगवद्गीता _____ प्रकारच्या उपदेशाचे उदाहरण आहे.
 a) कान्तासंमित b) राजासंमित
 c) सुहृत्संमित d) प्रभुसंमित

2. टिप्पणी लिखत । (5/7)

10

टीपा लिहा. (5/7)

- 1) उपदेश
- 2) उपाधि
- 3) शब्दाची शक्ती
- 4) अभिधा
- 5) काकु
- 6) विप्रयोग
- 7) काव्यस्य आत्मा.

3. A) अलंकारान् विवेचयत । (2/3) 6
अलंकार स्पष्ट करा. (2/3)
1) तद्गुण
2) उपमा
3) अपन्हुति.
- B) अलंकारांचे स्वरूप स्पष्ट करा. 4
4. अधोनिर्दिष्टानां विवेचनं कुरुत । (2/3) 10
खालील विवेचक टीपा लिहा. (2/3)
1) काव्यहेतुः न हेतवः ।
2) अभिधा ।
3) वाचकत्वाचे नियंत्रण ।
5. काव्यशास्त्रात काव्यप्रकाश ग्रंथाचे महत्त्व स्पष्ट करा. 10
-

SLR-L – 233

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
(Opt.) PHILOSOPHY (Paper – III)
Ethics (Indian and Western)**

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) There are _____ noble truths.
(3, 4, 5, 6)
 - 2) _____ is non-vedic thinker.
(Carvaka, Kapil, Patanjali, Vachaspati)
 - 3) There are _____ Purusharthas.
(4, 6, 7, 8)
 - 4) Desire is _____ concept.
(Social, Political, Economical, Ethical)
 - 5) _____ is also called Lokayat.
(Carvaka, Samkhya, Yoga, Mimamsa)
 - 6) According to Buddhism Moksha is called _____
(Purusha, Prakruti, Kaivalya, Nirvana)
 - 7) Ethics is a systematic body of _____ concepts.
(Moral, Logical, Illogical, Mathematical)

P.T.O.

- 8) Carvaka denies _____
(Moksha, Artha, Kama, Direct knowledge)
- 9) Buddhism is _____ philosophy.
(Vedic, Non-vedic, Hindu, None of these)
- 10) Ethics is a _____ science.
(Normative, Natural, Social, Economical)

2. Write short answers (**any 4**) : **8**
- 1) Explain customary morality.
 - 2) Explain the nature of Rta.
 - 3) Define instincts.
 - 4) Define right.
 - 5) What is karma ?
 - 6) What are the eight fold path by Buddhism ?
3. Write short notes (**any 4**) : **12**
- 1) Nature of reason
 - 2) Kinds of karma
 - 3) The concept of krupa (Grace)
 - 4) Carvaka's views on Dharma Purushartha
 - 5) The concept of desire
 - 6) The concept of good.
4. Distinguish between Descriptive and Normative ethics. **10**
- OR
- Explain Carvaka's ethical views.
5. Explain the four noble truths by Buddhism. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) आर्यसत्ये _____ आहेत.
(३, ४, ५, ६)
- २) _____ हा अवैदिक विचारवंत आहे.
(चार्वाक, कपिल, पतंजलि, वाचस्पति)
- ३) पुरुषार्थ _____ आहेत.
(४, ६, ७, ८)
- ४) इच्छा _____ संकल्पना आहे.
(सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, नैतिक)
- ५) _____ ना लोकायत असेही म्हणतात.
(चार्वाक, सांख्य, योग, मीमांस)
- ६) बौद्ध दर्शनानुसार मोक्ष म्हणजेच _____ होय.
(पुरुष, प्रकृती, कैवल्य, निर्वाण)
- ७) नितीशास्त्र ही _____ संकल्पनांची व्यवस्थित रचना आहे.
(नैतिक, तार्किक, अतार्किक, गणितीय)
- ८) चार्वाकाने _____ नाकारले.
(मोक्ष, अर्थ, काम, प्रत्यक्ष, ज्ञान)
- ९) बौद्ध हे _____ दर्शन आहे.
(वैदिक, अवैदिक, हिंदू, यापैकी नाही)
- १०) नितीशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(आदर्शनिष्ठ, नैसर्गिक, सामाजिक, आर्थिक).

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) पारंपारिक नितीमत्ता स्पष्ट करा.
 - २) ऋतचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ३) सहजप्रवृत्तीची व्याख्या द्या.
 - ४) चांगलेची व्याख्या द्या.
 - ५) कर्म म्हणजे काय ?
 - ६) बौद्ध दर्शनानुसार अष्टांगमार्ग कोणकोणते आहेत ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) बुद्धीचे स्वरूप
 - २) कर्मचे प्रकार
 - ३) कृपेची संकल्पना
 - ४) धर्म पुरुषार्थावरील चार्वाकांचा दृष्टीकोन
 - ५) इच्छेची संकल्पना
 - ६) योग्य संकल्पना.
४. वस्तुनिष्ठ आणि आदर्शनिष्ठ नितीशात्रातील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- चार्वाकांचा नैतिक दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
५. बौद्धानुसार चार आर्यसत्ये स्पष्ट करा. १०
-

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'मानसशास्त्र म्हणजे मानवी वर्तनाचे शास्त्र अशी मानसशास्त्राची व्याख्या _____ ने केली.
अ) मॅकडुगल ब) विल्यम वुंट क) वॉटसन ड) फ्राईड
- २) शैक्षणिक मानसशास्त्र हे एक _____ शास्त्र आहे.
अ) आदर्शवादी ब) उपयोजित क) वास्तववादी ड) मूलभूत
- ३) बुद्धी ही नऊ 'प्राथमिक मानसिक क्षमतांनी' बनलेली असते. असे _____ ने म्हटले आहे.
अ) थर्स्टन ब) स्पीअरमन क) थॉर्नडाईक ड) थॉमसन
- ४) अमूर्ताचा विचार करण्याची क्षमता म्हणजे बुद्धी अशी बुद्धीमत्तेची व्याख्या _____ ने केली आहे.
अ) गॅरेट ब) टर्मन क) वेसलर ड) वेल्सन
- ५) शैक्षणिक मानसशास्त्रात _____ पद्धतीने विविध शैक्षणिक समस्यांचा अभ्यास करता येतो.
अ) प्रायोगिक ब) वस्तुनिष्ठ निरीक्षण
क) व्यक्ती अभ्यास ड) आत्मनिरीक्षण
- ६) आत्मनिरीक्षण ही _____ पद्धती आहे.
अ) कृत्रिम ब) खर्चिक क) वैज्ञानिक ड) अवैज्ञानिक
- ७) मर्मदृष्टी अध्ययन उपपत्ती _____ यांनी मांडली.
अ) पिटरसन ब) क्रो आणि क्रो
क) कोहलर ड) पॅवलाव्ह
- ८) जर एका परिस्थितीतील अध्ययनाचा दुसऱ्या नव्या परिस्थितीतील अध्ययनावर अनुकूल परिणाम होतो. तर त्याला _____ म्हणतात.
अ) धन संक्रमण ब) ऋण संक्रमण
क) शून्य संक्रमण ड) यापैकी नाही

९) 'व्यक्तिमत्त्व म्हणजे सामाजिक पर्यावरणात घडणाऱ्या व्यक्तीच्या वर्तनाची एकात्मता होय' असे _____ ने म्हटले आहे.

अ) गार्डन ऑलपोर्ट

ब) ए. ई. टेक्सलर

क) नॉर्मल एल. मन

ड) शॅल्डन

१०) व्यक्तिचे मन जाणून घेण्याची _____ पद्धती मानसशास्त्रज्ञांना व्यक्तिमत्त्वाच्या मापनासाठी उपयुक्त ठरते.

अ) गुणतत्त्व पद्धती

ब) प्रक्षेपण तंत्र

क) संश्लिष्ट पद्धती

ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १) :

१०

१) शैक्षणिक मानसशास्त्राची उद्दिष्टे लिहा. शैक्षणिक मानसशास्त्राच्या अभ्यासाची शिक्षकाला गरज का आहे ?

२) व्यक्तिगत अभ्यास पद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगून फायदे आणि तोटे स्पष्ट करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १) :

१०

१) थॉर्नडाईकच्या प्रयत्नप्रमाद पद्धतीचे सविस्तर स्पष्टीकरण करा.

२) शैक्षणिक मानसशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) एकात्मिक व्यक्तिमत्त्वासाठी विविध उपक्रम सांगा.

२) अध्ययन संक्रमणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) व्यक्तिमत्त्वाचे स्वरूप

२) अवधानाचे प्रकार

३) वस्तुनिष्ठ निरीक्षण पद्धतीचे फायदे-तोटे.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. PHYSICAL EDUCATION
History of Physical Education (Paper – III)

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Total Marks : 25

1. Choose the correct alternative : 5
- 1) Ancient Olympic started in
a) BC 776 b) 1896 c) BC 775 d) 880
 - 2) Who gives certificate for participation in Ancient Olympic ?
a) Nagarpal b) The king c) President d) Secretary
 - 3) Olympic games held after every _____ year.
a) 4 b) 3 c) 5 d) 6
 - 4) America become freedom in _____
a) 1776 b) 1790 c) 1857 d) 1947
 - 5) The winners of ancient Olympic games were honored by placing a branch of tree on _____ tree head.
a) Olive b) Pimpal c) Neem d) Banyan
2. Short answer (**any five**) : 10
- 1) Who started “Ahinsa Pranali” ?
 - 2) Give the name of the King who believed mischievously in chariot race.
 - 3) Ancient Olympic was held in which country ?
 - 4) Who discover America ?
 - 5) Five days Ancient Olympics started from.
 - 6) In which event in Ancient Olympic Woman can participated ?
3. Short notes (**any two**) : 10
- A) Physical Education in U.S.A.
 - B) Reason of the decay of Ancient Olympic.
 - C) Nature of Ancient Olympics.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कधी सुरू झाल्या ?

अ) इ.स. पूर्व ७७६ ब) १८९६ क) इ.स. पूर्व ७७५ ड) ८८०

२) स्पर्धेत सहभागी होण्याकरीता कोण प्रमाणपत्र देत होता ?

अ) नगरपाल ब) राजा क) अध्यक्ष ड) सचिव

३) ओलीम्पीक स्पर्धा दर _____ वर्षाची होतात.

अ) चार ब) तीन क) पाच ड) सहा

४) अमेरीका कधी स्वतंत्र झाली ?

अ) १७७६ ब) १७९० क) १८५७ ड) १९४७

५) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धाकांचा गौरव कशाने केला जात होता ?

अ) ऑलीव्ह ब) पिंपळ क) निंब ड) वड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ५) :

१०

१) “अहिंसा प्रणाली” कोणी सुरू केली ?

२) रथ शर्यतीतील खोटारडेपण करणारा राजा कोण ?

३) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कोठे भरत ?

४) अमेरीका कोणी शोधली ?

५) पाच दिवसांच्या प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा कधी सुरू झाली ?

६) प्राचीन ओलीम्पीक मध्ये महिलांना कशात भाग घेण्याची परवानगी होती ?

३. टीपा द्या (कोणतेही दोन) :

१०

१) अमेरीकेतील शारीरिक शिक्षण.

२) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धा च्हासाची कारणे.

३) प्राचीन ओलीम्पीक स्पर्धेचे स्वरूप.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Opt. – II)
History of Political Institutions in Ancient India upto Mauryan Period

Day and Date : Tuesday, 2-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Select the appropriate word. 10
- 1) _____ are the main types of ancient Indian sources.
A) two B) three C) four D) five
 - 2) Arthashastra text was written by
A) Bhas B) Kautilya C) Dandi D) Panini
 - 3) There are _____ numbers of puranas.
A) 14 B) 16 C) 18 D) 20
 - 4) Foreign traveller Fa-Hien visited to India during _____ period.
A) Maurya B) Gupta C) Vardhan D) Kushan
 - 5) _____ is the oldest ved in ancient India.
A) Rigved B) Yujurved C) Atharvved D) Samved
 - 6) _____ were the two Institutions in political system in vedic period.
A) King and Ministers B) Sabha and Samiti
C) Vidhat and Ratinan D) None of these
 - 7) _____ was the most powerful Republic in ancient India.
A) Madra B) Malav C) Arjunayan D) Lichhavi
 - 8) _____ was the main features of ancient Republic
A) Rich B) Equality C) Religious D) Education
 - 9) _____ minister was the chief of revenue collect in Mauryan period.
A) Samaharta B) Aantpal C) Durgpal D) Purohit

P.T.O.

10) _____ was the chief officer of military administration in Maurya period.

- A) Baladhyakshya B) Gramik
C) Amatya D) Senadhyaksha

2. Write answers on **any four** of the following :

8

- 1) Give the importance of coins.
- 2) Explain the importance of Jain and Buddha literature as sources.
- 3) State the nature of Sabha.
- 4) Discuss the salient features of ancient Republic.
- 5) Write information about the Gram-administration policy of Mauryas.
- 6) Discuss the Judicial system of Mauryas.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- A) Greek Foreign traveller account.
- B) Vidhat.
- C) Lichhavi Republic.
- D) Nature of ancient Republic.
- E) Divisional administration policy of Mauryas.
- F) Military administration policy in Mauryan period.

4. Explain the importance of Artha Shastra and Mahabharat text as the sources of ancient political Institutions.

10

OR

Give the work of Sabha and Samiti in Vedic period.

5. Explain the activities of Kings in Mauryan period.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) प्राचीन भारतीय इतिहास साधनांचे मुख्य प्रकार _____ आहेत.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
- २) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) भास ब) कौटिल्य क) दंडी ड) पाणीनी
- ३) पुराणांची एकूण संख्या _____ इतकी आहे.
अ) १४ ब) १६ क) १८ ड) २०
- ४) परकिय प्रवासी फाहियान हा _____ काळात भारतात आलेला होता.
अ) मौर्य ब) गुप्त क) वर्धन ड) कुशान
- ५) प्राचीन भारतातील _____ हा सर्वात प्राचीन वेदग्रंथ होय.
अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद क) अथर्ववेद ड) सामवेद
- ६) वैदिक काळात _____ या दोन संस्थांचे अस्तित्व राजकिय जीवनात होते.
अ) राजा व मंत्री ब) सभा व समिती
क) विधत व रत्नीन ड) यापैकी नाही
- ७) प्राचीन भारतातील _____ हे सर्वात सामर्थ्यशाली गणराज्य होते.
अ) मद्र ब) मालव क) अर्जुनायन ड) लिच्छवी
- ८) _____ हे गणराज्याचे महत्वाचे वैशिष्ट्ये होते.
अ) श्रीमंत ब) समानता क) धार्मिक ड) शिक्षण
- ९) मौर्य काळात म्हसूळ कर जमा करण्याचे अधिकार _____ या मंत्र्याला होते.
अ) समाहार्ता ब) अंतपाल क) दुर्गपाल ड) पुरोहित
- १०) मौर्य काळात _____ हा अधिकारी लष्करी प्रशासनाचा प्रमुख होता.
अ) बलाध्यक्ष ब) ग्रामीक क) अमात्य ड) सेनाध्यक्ष

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) नाण्यांचे महत्व सांगा.
 - २) जैन व बौद्ध वाङ्मयाचे साधन म्हणून महत्व स्पष्ट करा.
 - ३) सभेची रचना विशद करा.
 - ४) गणराज्यांच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
 - ५) मौर्य कालातील ग्राम प्रशासनाची माहिती लिहा.
 - ६) मौर्यांच्या न्याय व्यवस्थेची चर्चा करा.
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) ग्रीक परकिय वृत्तांत.
 - ब) विधत.
 - क) लिच्छवी गणराज्य.
 - ड) प्राचीन गणराज्याचे स्वरूप.
 - इ) मौर्यांची प्रांतीय प्रशासन व्यवस्था.
 - फ) मौर्य काळातील लष्करी प्रशासन व्यवस्था.
४. प्राचीन भारतीय राजकिय संस्थांच्या अभ्यासाचे साधन म्हणून अर्थशास्त्र व महाभारत ग्रंथाचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- वैदिक काळातील सभा व समितीच्या कार्याची माहिती लिहा.
५. मौर्य काळातील राजाची कर्तव्य स्पष्ट करा. १०

- IX) निर्सर्गवादीची संकल्पना _____ यानी मांडली.
 अ) एडवर्ड टॉयलर ब) पिअर्स आणि मॅरेट
 क) मॅक्स मुलर ड) यापैकी नाही
- X) कृत्रिम पर्यावरण हे _____ समाजाचे वैशिष्ट्य आहे.
 अ) ग्रामीण ब) नागरी
 क) अदिवासी ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- I) उत्क्रांती म्हणजे काय ?
 II) जात म्हणजे काय ?
 III) सांस्कृतिक पश्चायण म्हणजे काय ?
 IV) आदिवासी समाज म्हणजे काय ?
 V) संयुक्त कुटुंब म्हणजे काय ?
 VI) नागरी समाजाचा अर्थ काय आहे ?

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- I) ब्रिटीश कालखंडातील भारतीय समाजाची जाडणघडण.
 II) संघर्ष सिद्धांत.
 III) वर्गाचे बदलते स्वरूप.
 IV) संयुक्त कुटुंबाची वैशिष्ट्ये.
 V) उत्क्रांतीचा सिद्धांत.
 VI) स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील भारतीय समाजाची जाडणघडण.

4. अ) आदिवासी समाजाची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) सांस्कृतिक पश्चायनाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

5. जातीची व्याख्या देऊन जातीचे बदलते स्वरूप स्पष्ट करा.

10

SLR-L – 238

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. PHILOSOPHY (Paper – IV)
Social and Political Philosophy

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) _____ is written by Plato.
(Mathematica, Ethica, Republic, Tractatus)
 - 2) Democracy consists the concept of _____
(Terror, Selfish, Brotherhood, Immoral)
 - 3) Social philosophy is a branch of _____
(Political science, Economics, Sociology, Philosophy)
 - 4) _____ is a kind of political ideology.
(Idealism, Materialism, Sarvodaya, None of these)
 - 5) State is a part of _____
(Individual, Society, Family, Nation)
 - 6) _____ is a union of families.
(Individual, Nation, State, Society)
 - 7) Terrorism is a _____ action.
(Political, Economical, Moral , Family)

P.T.O.

8) Man is a _____ animal.

(Antisocial, Social, Natural, National)

9) Social philosophy is a _____ study of basic principles of society.

(Useless, Systematic, Illogical, Vague)

10) Society is _____

(Variable, Invariable, State, Individual)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is Sociology ?

2) Define Nation.

3) What are the principles of internationalism ?

4) Define social philosophy.

5) Explain the role of psychology in society.

6) Define individualism.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Characteristics of State.

2) Principles of Nation.

3) Communism.

4) Terrorism.

5) Role of ethics in society.

6) World Government.

4. Explain the characteristics of individual.

10

OR

Distinguish between political science and political philosophy.

5. Explain the principles of Constitutionalism.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) _____ हा ग्रंथ प्लेटोने लिहिला.
(मॅथेमॅटिका, इथिका, रिपब्लिक, ट्रॅक्टॅटस्)
- २) लोकशाहीत _____ ची संकल्पना अंतर्भूत असते.
(दहशत, स्वार्थ, बंधुता, अनैतिक)
- ३) सामाजिक तत्त्वज्ञान ही _____ ची एक शाखा आहे.
(राज्यशास्त्र, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र, तत्त्वज्ञान)
- ४) _____ हा राजकीय विचारसरणीचा प्रकार आहे.
(चैतन्यवाद, जडवाद, सर्वोदय, यापैकी नाही)
- ५) राज्य हा _____ चा घटक आहे.
(व्यक्ति, समाज, कुटुंब, राष्ट्र)
- ६) _____ म्हणजे कुटुंबांचा समूह होय.
(व्यक्ति, राष्ट्र, राज्य, समाज)
- ७) दहशतवाद ही _____ कृती आहे.
(राजकीय, आर्थिक, नैतिक, कौटुंबिक)
- ८) मनुष्य हा _____ प्राणि आहे.
(समाजविघातक, सामाजिक, नैसर्गिक, राष्ट्रीय)
- ९) सामाजिक तत्त्वज्ञान म्हणजे सामाजाच्या मूल तत्त्वांचा _____ अभ्यास होय.
(निरुपयोगी, पद्धतशीर, अतार्किक, संदिग्ध)
- १०) समाज _____ आहे.
(परिवर्तनीय, अपरिवर्तनीय, राज्य, व्यक्ति)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) समाजशास्त्र म्हणजे काय ?
- २) राष्ट्राची व्याख्या द्या.
- ३) विश्वशासनाची तत्त्वे कोणती ?
- ४) समाजिक तत्त्वज्ञानाची व्याख्या द्या.
- ५) समाजातील मानसशास्त्राचे स्थान स्पष्ट करा.
- ६) व्यक्तिवादाची व्याख्या द्या.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को ४) :

१२

- १) राज्याची वैशिष्ट्ये
- २) राष्ट्राची तत्त्वे
- ३) साम्यवाद
- ४) दहशतवाद
- ५) समाजातील नीतीशास्त्राचे स्थान
- ६) विश्व शासन.

४. व्यक्ति ची वैशिष्ट्ये विशद करा.

१०

किंवा

राज्यशास्त्र आणि राजकीय तत्त्वज्ञान यातील फरक स्पष्ट करा.

५. घटनावादाची तत्त्वे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. EDUCATION (Paper – IV)
Education in Ancient and Medieval India

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks given to the questions.**

1. Select the correct alternative : 10

- 1) In pre-vedic era the study of _____ literature was given specific importance.
a) Sociological b) Vedic c) Psychological d) Culture
- 2) The vedic education system is supposed as _____
a) Vidyalaya b) University c) Ashram d) Gurukul
- 3) The education in Brahmanic era was of _____ nature.
a) Religious b) Psychological
c) Moral d) Ideal
- 4) In Brahmanic era _____ education was given to face the problems in life in future.
a) Religious b) Spiritual c) Vocational d) Cultural
- 5) In Buddhist primary education _____ was the main aim.
a) Nirvana
b) Vocational and technical education
c) Developing reading, writing and arithmetic skills
d) None of these
- 6) The primary education in Buddhist era was given through _____ languages.
a) Pali and Prakrit b) Ardhamagadhi and Pali
c) Sanskrit and Pali d) Sanskrit and Prakrit

- 7) _____ was the main feature of Takshashila university.
- a) Equality in education b) Multifaceted curriculum
c) Management d) Teaching methods
- 8) In _____ university the research work was conducted on a grand scale.
- a) Takshashila b) Kashi
c) Vikramshila d) Nalanda
- 9) Girls were restricted to go _____ for higher education in Islamic Era.
- a) Maqtabas b) Madarsas
c) Khajkais d) Dargahs
- 10) in Islamic education system _____ education was made compulsory.
- a) Cultural b) Religious
c) Military d) Vocational

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) State in detail the characteristic features of Pre-vedic era.
2) Explain the principles of education in Brahmanic era.
3. Answer the following questions (**any one**) : **10**
- 1) Explain in detail the aims and teaching methods in Buddhist era.
2) State the special characteristic features of Islamic education.
4. Answer the following questions in brief : **8**
- 1) Explain the teaching methods in Nalanda University.
2) Write the characteristics of Takshashila University.
5. Write the following notes in brief : **12**
- 1) Teacher's role in Vedic era.
2) Types of education in Islamic era.
3) Main characteristics of Nalanda University.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) पूर्व वैदिक काळात _____ वाङ्मयाच्या अभ्यासाला विशेष महत्त्व होते.
अ) समाजाशास्त्रीय ब) वैदिक क) मानसशास्त्रीय ड) सांस्कृतिक
- २) वैदिक शिक्षण व्यवस्थेला _____ संबोधले जात असे.
अ) विद्यालय ब) विद्यापीठ क) आश्रम ड) गुरुकुल
- ३) ब्राह्मण कालीन शिक्षण _____ स्वरूपाचे होते.
अ) धार्मिक ब) मानसशास्त्रीय क) नैतिक ड) आदर्श
- ४) ब्राह्मण काळामध्ये भविष्यात जीवन संघर्षाला तोंड देण्यासाठी _____ शिक्षण दिले जात असे.
अ) धार्मिक ब) आध्यात्मिक क) व्यावसायिक ड) सांस्कृतिक
- ५) बौद्धकालीन प्राथमिक शिक्षणात _____ हे महत्त्वाचे ध्येय होते.
अ) निर्वाण प्राप्ती
ब) व्यावसायिक व तंत्रशिक्षण
क) लेखन, वाचन व गणित कोशल्य विकसन
ड) यापैकी नाही
- ६) बौद्ध काळात प्राथमिक शिक्षण _____ भाषेतून दिले जात असे.
अ) पाली आणि प्राकृत ब) अर्धमागधी आणि पाली
क) संस्कृत आणि पाली ड) संस्कृत आणि प्राकृत
- ७) _____ हे तक्षशिला विद्यापीठाचे वैशिष्ट्य होते.
अ) समताधिष्ठीत शिक्षण ब) बहुव्यापक अभ्यासक्रम
क) व्यवस्थापन ड) अध्यापन पद्धती
- ८) _____ विद्यापीठात संशोधन कार्य व्यापक प्रमाणात चालत असे.
अ) तक्षशिला ब) काशी क) विक्रमशिला ड) नालंदा
- ९) मुर्लीना शिक्षणासाठी _____ मध्ये जाण्याची परवानगी मुस्लीम कालात नव्हती.
अ) मक्ताब ब) मदरसा क) खाजकाई ड) दर्गाह
- १०) मुस्लिम कालीन शिक्षण व्यवस्थेमध्ये _____ शिक्षण सक्तीचे केले होते.
अ) सांस्कृतिक ब) धार्मिक क) लष्करी ड) औद्योगिक

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १) : १०
- १) पूर्व वैदिक शिक्षणाची वैशिष्ट्ये सविस्तर वर्णन करा.
- २) ब्राह्मण काळातील शिक्षणाची तत्वे विशद करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही १) : १०
- १) बौद्ध काळातील शिक्षणाची ध्येये व अध्यापन पद्धती सविस्तर वर्णन करा.
- २) मुस्लीम काळातील शिक्षणाची खास वैशिष्ट्ये सविस्तर वर्णन करा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) नालंदा विद्यापीठातील अध्यापन पद्धती स्पष्ट करा.
- २) तक्षशिला विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये लिहा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) वैदिक काळातील शिक्षकाची भूमिका.
- २) मुस्लीम काळातील शिक्षणाचे विविध प्रकार
- ३) नालंदा विद्यापीठाची प्रमुख वैशिष्ट्ये.
-

4. Describe in detail the methods of finding north.

7

OR

Describe the methods of judging distance.

5. Describe the benefits of N.C.C. training.

7

मराठी रूपांतर

(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

७

- १) _____ हे भारतीय सेनेचे सर्वोच्च सेनापती असतात.
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) यापैकी एकही नाही
- २) सावधान पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील कोन _____ अंशाचा असतो.
अ) २० ब) ३० क) ४० ड) ५०
- ३) भारतामध्ये एकूण _____ एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट्स आहेत.
अ) १५ ब) १६ क) १७ ड) १८
- ४) उत्तरदिशा एकूण _____ प्रकारच्या आहेत.
अ) ५ ब) ६ क) ४ ड) ३
- ५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येयवाक्य आहे.
अ) युनिटी अँड डिसीप्लिन ब) युनिटी
क) डिसीप्लिन ड) यापैकी एकही नाही
- ६) 'पीछे मूड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) ९० ब) १८० क) २७० ड) ३६०
- ७) नकाशा सेट करण्याच्या एकूण _____ पद्धती आहेत.
अ) ४ ब) ३ क) २ ड) ५

२. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा :

६

- १) मंदीर आणि किल्ला यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
२) NCC आणि ATC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
३) प्रभमोपचाराची व्याख्या लिहा.
४) वर्डस् ऑफ कमांडचे भाग लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा :

८

- १) ड्रीलचे फायदे
२) प्रिजमॅटिक कंपासचे उपयोग
३) सेक्शन फॉर्मेशनस्.

४. उत्तरदिशा शोधण्याच्या पद्धतींची सविस्तर माहिती द्या.

७

किंवा

अंतर अंदाजण्याच्या विविध पद्धती सविस्तर लिहा.

५. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा.

७

4. Describe in detail the methods of finding north. 7

OR

Describe the causes of bad posture and remedies on them.

5. Describe the methods of purification of water. 7

मराठी रूपांतर

(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ७

- १) _____ हे भारतीय सेनेचे सर्वोच्च सेनापती असतात.
अ) राष्ट्रपती ब) पंतप्रधान क) उपराष्ट्रपती ड) यापैकी एकही नाही
- २) सावधान पोजिशनमध्ये दोन्ही पायातील कोन _____ अंशाचा असतो.
अ) २० ब) ३० क) ४० ड) ५०
- ३) भारतामध्ये एकूण _____ एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट्स आहेत.
अ) १५ ब) १६ क) १७ ड) १८
- ४) उत्तरदिशा एकूण _____ प्रकारच्या आहेत.
अ) ५ ब) ६ क) ४ ड) ३
- ५) _____ हे एन्.सी.सी. चे ध्येयवाक्य आहे.
अ) युनिटी अँड डिसीप्लिन ब) युनिटी
क) डिसीप्लिन ड) यापैकी एकही नाही
- ६) 'पीछे मूड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) ९० ब) १८० क) २७० ड) ३६०
- ७) नकाशा सेट करण्याच्या एकूण _____ पद्धती आहेत.
अ) ४ ब) ३ क) २ ड) ५

२. खालीलपैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवा : ६

- १) मंदीर आणि किल्ला यांची सांकेतिक चिन्हे काढा.
२) NCC आणि ATC यांचे फुल फॉर्मस् लिहा.
३) प्रभमोपचाराची व्याख्या लिहा.
४) वर्डस् ऑफ कमांडचे भाग लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ८

- १) ड्रीलचे फायदे
२) प्रिजमॅटिक कंपासचे उपयोग
३) वैयक्तिक स्वास्थ्य आणि सफाईचे महत्व.

४. उत्तरदिशा शोधण्याच्या पद्धतींची सविस्तर माहिती द्या। ७

किंवा

शरीराची ठेवण बिघडण्याची कारणे व त्यावर उपाय सविस्तर लिहा.

५. पाणी शुद्ध करण्याच्या पद्धती सविस्तर लिहा. ७

2. Give the short answer (**any five**) : 10
- 1) What is compitition ?
 - 2) Explain the faction of eligibility committee.
 - 3) Explain the definition of Administration.
 - 4) Explain the meaning of organization.
 - 5) Who are the member of zonal organization committee ?
 - 6) Explain the definition of organisation.
3. Short notes (**any two**) : 10
- 1) List and explain the event include in the Athletics event.
 - 2) Need for organization and administration physical-education and sport.
 - 3) Explain concept of organization and administration.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) : ५
- १) कोणत्या वर्षामध्ये अंतर विद्यापीठक्रीडा मंडलाची स्थापना करण्यात आली ?

अ) १९२५	ब) १९३०
क) १९३९	ड) १९३५
 - २) व्यवस्थापनाची तत्वे कोणी सांगितली ?

अ) प्राचार्य.जोसेफ	ब) डॉ.जे.बी नॅश
क) प्राचार्य.डी.जी वाखारकर	ड) ए. बुचर
 - ३) अखिल भारतीय विद्यापीठाला खालील कोणत्या नावाने संबोधले जाते ?

अ) AIU	ब) AUI
क) AIO	ड) IAU
 - ४) सोलापूर विद्यापीठ कोणत्या विभाग येते.

अ) पूर्वा	ब) पश्चिम
क) दक्षिण	ड) उत्तर

५) मध्यम अंतर धावण्याच्या स्पर्धा मध्ये खालील कोणता प्रकार आहे ?

अ) १०० मी

ब) २०० मी

क) ४०० मी

ड) १५०० मी

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पांच) :

१०

१) स्पर्धा म्हणजे काय ?

२) पात्रता समितीचे कार्य स्पष्ट करा.

३) नियोजनाची व्याख्या स्पष्ट करा.

४) व्यवस्थापनाचा अर्थ स्पष्ट करा.

५) झोनल स्पर्धा समितीचे सदस्य कोण असतात ?

६) व्यवस्थापनाची व्याख्या स्पष्ट करा.

३. टीपा द्या (कोणतेही दोन) :

१०

१) मैदानी स्पर्धामध्ये कोणत्या स्पर्धा होतात त्याचे स्पष्टीकरण द्या.

२) नियोजन आणि व्यवस्थापनाची शारीरिक शिक्षण आणि खेळ मधील गरज स्पष्ट करा.

३) नियोजन आणि व्यवस्थापनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

SLR-L – 241

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
(Optional) Paper – IV ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (New)
History of Social Institutions in Ancient India

Day and Date: Wednesday 3-12-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word : 10
- 1) After _____ Sanskar Brahmacharyashram was used to start.
a) Vedarambh b) Keshant c) Upanayan d) Samavartan
 - 2) The woman who did not marry till she complete her education was called as
a) Sadyovadhu b) Brahmavadini
c) Acharya d) Vidushi
 - 3) Responsibility of disabled in society was on the shoulders of _____
Ashram.
a) Brahmacharyashram b) Grihasthashram
c) Vanprasthashram d) Sanyasashram
 - 4) Varna system was responsible to originate _____ system in Ancient
India.
a) Caste b) Ashram
c) Marriage d) Family
 - 5) Dharmapal, Chandrapal, Sheelbhadra were the Chancellor of _____
University.
a) Taxilla b) Vallabhi
c) Nalanda d) Vikramshila
 - 6) Ashram system of education is emerged from
a) Gurukul b) Family
c) Vihar d) University

P.T.O.

- 7) The child marriage started from _____ period.
 a) Vedic b) Mauryan c) Gupta d) Mahabharat
- 8) The degree holders from _____ University were easily absorbed as government officers.
 a) Nalanda b) Vikramshila c) Kashi d) Vallabhi
- 9) The right on husband's property was accepted in _____ period.
 a) Sutra b) Epic c) Maurya d) Gupta
- 10) According to Kautilya _____ is a last phase in education.
 a) Dharan b) Sharan c) Grahan d) Tatvabhinivesh

2. Write short answers on **any four** of following : **8**
- 1) Explain the relation between Guru and Shishya.
 - 2) Describe any two departments of Ashram education.
 - 3) State the features of Taxilla University.
 - 4) Highlight on the child marriage in ancient India.
 - 5) Explain the caste system in ancient India.
 - 6) State the features of Sanyasashram in ancient India.
3. Write short note on **any four** of the following : **12**
- 1) Concept of Rina
 - 2) Dharm
 - 3) Merits of Varna system
 - 4) Grahasthashram
 - 5) Nalanda University
 - 6) Marriage rights of women in Ancient India.
4. Describe the purusharthas and give its importance in social life of ancient India. **10**

OR

Discuss the Varna System in Ancient India.

5. Describe the Educational System in Ancient India. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ संस्कारानंतर ब्रह्मचर्याश्रमास सुरुवात होत असे.
अ) वेदारंभ ब) केशान्त क) उपनयन ड) समावर्तन
- २) शिक्षण पूर्ण होईपर्यंत विवाहन करणाऱ्या स्त्रिला _____ म्हणत असत.
अ) सद्योवधू ब) ब्रह्मवादिनी क) आचार्या ड) विदुषी
- ३) समाजातिल दुर्बल लोकांची जबाबदारी _____ आश्रमातील व्यक्तीवर अवलंबून असे.
अ) ब्रह्मचर्याश्रम ब) गृहस्थाश्रम क) वानप्रस्थाश्रम ड) सन्यासाश्रम
- ४) प्राचीन भारतामध्ये _____ पद्धतीला वर्णव्यवस्था जबाबदार आहे.
अ) जाती ब) आश्रम क) विवाह ड) कुटुंब
- ५) धर्मपाल, चंद्रपाल, शीलभद्र हे _____ विद्यापीठाचे कुलपती होते.
अ) तक्षशिला ब) वल्लभी क) नालंदा ड) विक्रमशिला
- ६) आश्रमशिक्षण पद्धती _____ मधून उत्क्रांत झाली.
अ) गुरुकुल ब) कुटुंब क) विहार ड) पिद्यापीठ
- ७) बालविवाह पद्धत _____ कालापासून सुरु झाली.
अ) वैदिक ब) मौर्य क) गुप्त ड) महाभारत
- ८) _____ विद्यापीठातील पदवीधरांना शासकीय अधिकारी म्हणून नोकरी मिळत असे.
अ) नालंदा ब) विक्रमशिला क) काशी ड) वल्लभी
- ९) पतीच्या संपत्तीमध्ये स्त्रियांना _____ काळा मध्ये हक्क मिळत असे.
अ) सूत्र ब) महाकाव्य क) मौर्य ड) गुप्त
- १०) कौटिल्याच्या मते _____ ही शिक्षणाची शेवटची अवस्था आहे.
अ) धारण ब) शरण क) गृहण ड) तत्वाभिनिवेष

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) गुरु-शिष्य यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
 - २) आश्रम शिक्षण पद्धतीतील कोणत्याही दोन विभागांची माहिती विशद करा.
 - ३) तक्षशिला विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ४) प्राचीन भारतीय बालविवाह पद्धतीवर प्रकाश टाका.
 - ५) प्राचीन भारतातील जातीव्यवस्था स्पष्ट करा.
 - ६) प्राचीन भारतातील सन्यासाश्रमाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) ऋणकल्पना
 - २) धर्म
 - ३) वर्णव्यवस्थेचे गुण
 - ४) गृहस्थाश्रम
 - ५) नालंदा विद्यापीठ
 - ६) प्राचीन भारतीय स्त्रियांचे विवाह विषयक अधिकार.
४. पुरुषार्थाची माहिती सांगून प्राचीन भारतीय सामाजिक जीवनातील त्याचे महत्व स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- प्राचीन भारतातील वर्णव्यवस्थेची माहिती सांगा.
५. प्राचीन भारतीय शिक्षण पद्धतीची माहिती द्या. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – III) (New) Examination, 2014
OPT. SOCIOLOGY (Paper – IV)
Social Problem in India

Day and Date : Wednesday, 3-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) Which of the following thinker is related to social problem ?
 - a) Fuller
 - b) Marton
 - c) Case
 - d) All the above
- 2) Who propounded the concept of labeling ?
 - a) Ogborn
 - b) Mayars
 - c) Merit
 - d) Beker
- 3) Which poverty indicate the actual Present Status of the people ?
 - a) Relative poverty
 - b) Absolute poverty
 - c) Economic poverty
 - d) Family poverty
- 4) Nicotina is related with _____
 - a) Cigarettes
 - b) Bidi
 - c) Tobacco
 - d) All the above
- 5) Which of the following city in India is toper in drugabuse ?
 - a) Mumbai
 - b) Bangalore
 - c) Calcutta
 - d) Delhi
- 6) Which of the following is known as a Narcotic Drugs ?
 - a) Brown Sugar
 - b) LSD
 - c) Tobacco
 - d) NAS
- 7) Which of the following major cause of Alcoholism ?
 - a) Poverty
 - b) Ignorance
 - c) Fashion
 - d) All the above

२. खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा कोणतेही चार : १०
- १) सामाजिक समस्येची कोणतेही दोन कारणे सांगा ?
 - २) सामाजिक संघटनेची व्याख्या सांगा.
 - ३) दारिद्र्याची व्याख्या करा.
 - ४) बेरोजगारी म्हणजे काय ?
 - ५) एडस्ची लक्षणे सांगा.
 - ६) वेश्या व्यवसायाची कोणतेही दोन कारणे सांगा ?
३. कोणतेही चारवर टीपा लिहा : १०
- १) सांस्कृतिक पाश्चायन
 - २) सामाजिक विघटन
 - ३) निरपेक्ष दारिद्र्य
 - ४) मद्याचे प्रकार
 - ५) व्यसनाधिनता व एडस्
 - ६) वेश्या व्यवसायावरील उपाय योजना.
४. अ) दारिद्र्याच्या कारणांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- ब) एडस्चे परिणाम विषद करा.
५. दारिद्र्यावरील उपाय योजना स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) (New Course) Examination, 2014
Paper – III : OPT. MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Boys)**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
- 1) _____ steps are taken per minute in Tej Chal.
a) 120 b) 110 c) 100 d) 90
 - 2) Platoon formations are of _____ types.
a) 3 b) 2 c) 4 d) 5
 - 3) _____ is a newly raised N.C.C. directorate.
a) Maharashtra b) Rajasthan c) Uttaranchal d) None of these
 - 4) In 'Pichhe Mur', we turn _____ degrees.
a) 90 b) 120 c) 150 d) 180
 - 5) There are _____ types of bearings.
a) 3 b) 4 c) 5 d) 6
2. Attempt **any two** of the following questions : 4
- 1) Write down the definition of grid lines.
 - 2) Write down the types of grid references.
 - 3) Give the back bearing for the following forward bearings.
i) 102 degrees ii) 112 degrees.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Importance of Military Science (N.C.C.) as a subject.
 - 2) Guard of honour.
 - 3) Types of camps in N.C.C.
4. Describe the benefits of N.C.C. training. 5
- OR
- Explain the importance of map reading.
5. Describe the characteristics of an ideal camp site. 5

मराठी रूपांतर
(मुले)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) 'तेज चल' मध्ये एका मिनिटाला _____ कदम घेतले जातात.
अ) १२० ब) ११० क) १०० ड) ९०
- २) प्लॉटून फॉर्मेशनस् एकूण _____ प्रकारची आहेत.
अ) ३ ब) २ क) ४ ड) ५
- ३) _____ हे नवीन निर्माण झालेले एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) राजस्थान क) उत्तरांचल ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 'पीछे मुड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) ९० ब) १२० क) १५० ड) १८०
- ५) बेअरिंग्ज् एकूण _____ प्रकारच्या आहेत.
अ) ३ ब) ४ क) ५ ड) ६
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) ग्रीड लाईन्सची व्याख्या लिहा.
२) ग्रीड रेफरन्सचे प्रकार लिहा.
३) खालील फॉरवर्ड बेअरिंगचे बॅक बेअरिंग लिहा.
i) १०२ डिग्री ii) ११२ डिग्री.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) एक विषय म्हणून मिलिटरी सायन्स (एन्.सी.सी.) चे महत्त्व.
२) गार्ड ऑफ ऑनर.
३) एन्.सी.सी. मधील विविध प्रकारचे कॅम्पस्.
४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा
- मॅप रीडिंगचे महत्त्व स्पष्ट करा.
५. आदर्श कॅम्प साईटची वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा. ५

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) (New Course) Examination, 2014
Paper – III : OPT. MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Girls)**

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
 - 1) _____ steps are taken per minute in Tej Chal.
a) 120 b) 110 c) 100 d) 90
 - 2) Platoon formations are of _____ types.
a) 3 b) 2 c) 4 d) 5
 - 3) _____ is a newly raised N.C.C. directorate.
a) Maharashtra b) Rajasthan c) Uttaranchal d) None of these
 - 4) In 'Pichhe Mur', we turn _____ degrees.
a) 90 b) 120 c) 150 d) 180
 - 5) There are _____ types of bearings.
a) 3 b) 4 c) 5 d) 6

2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
 - 1) Write down the definition of grid lines.
 - 2) Write down the types of grid references.
 - 3) Give the back bearing for the following forward bearings.
i) 102 degrees ii) 112 degrees.

3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
 - 1) Importance of Military Science (N.C.C.) as a subject.
 - 2) Ceremonial drill.
 - 3) Types of camps in N.C.C.

4. Describe the benefits of N.C.C. training. **5**

OR

Describe the method of finding own position on the map.

5. Describe the characteristics of an ideal camp site. **5**

मराठी रूपांतर
(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) 'तेज चल' मध्ये एका मिनिटाला _____ कदम घेतले जातात.
अ) १२० ब) ११० क) १०० ड) ९०
- २) प्लॉटून फॉर्मेशनस् एकूण _____ प्रकारची आहेत.
अ) ३ ब) २ क) ४ ड) ५
- ३) _____ हे नवीन निर्माण झालेले एन्.सी.सी. डायरेक्टरेट आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) राजस्थान क) उत्तरांचल ड) यापैकी एकही नाही
- ४) 'पीछे मुड' करताना आपण _____ डिग्री टर्न करतो.
अ) ९० ब) १२० क) १५० ड) १८०
- ५) बेअरिंग्ज् एकूण _____ प्रकारच्या आहेत.
अ) ३ ब) ४ क) ५ ड) ६
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) ग्रीड लाईन्सची व्याख्या लिहा.
२) ग्रीड रेफरन्सचे प्रकार लिहा.
३) खालील फॉरवर्ड बेअरिंगचे बॅक बेअरिंग लिहा.
i) १०२ डिग्री ii) ११२ डिग्री.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) एक विषय म्हणून मिलिटरी सायन्स (एन्.सी.सी.) चे महत्त्व.
२) सेरेमोनियल ड्रिल् .
३) एन्.सी.सी. मधील विविध प्रकारचे कॅम्पस्.
४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा
- नकाशावर स्वतःचे स्थान शोधून काढण्याच्या पद्धतीची माहिती द्या.
५. आदर्श कॅम्प साईटची वैशिष्ट्ये सविस्तर लिहा. ५

- 8) Report writing is the _____ stage of social survey.
(a) First b) Last c) Second d) None of these)
- 9) Participation of women in local Government is _____
(a) Increasing b) Decreasing c) Optional d) None of these)
- 10) Information collection from _____ is coming under secondary source of data collection.
(a) Field survey b) Gazitor
c) Observation d) None of these)

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) Which factors are affecting development ?
- 2) What is importance of heredity ?
- 3) What is leadership ?
- 4) What is data collection ?
- 5) Explain four examples of God leadership.
- 6) What are the aims of village adaptation ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Mental aspect of development
- 2) Types of leaderships
- 3) Village adaptation and rural development
- 4) Social survey
- 5) Agitator leader
- 6) Interview technique.

4. Analyse the physical, mental, social and moral aspects of personality development.

10

OR

What are the qualities of constructive leader ?

5. What is the meaning of research process ? What are the stages in research process ?

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. कंसात दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

१) लॅटिन भाषेतील 'पर्सोना' पासून _____ शब्द आला आहे.

(अ) पर्सनॅलिटी ब) पर्सन क) प्रोसेस ड) यापैकी नाही)

२) व्यक्तिमत्त्व विकासामध्ये पर्यावरण व _____ हे महत्त्वाचे घटक आहेत.

(अ) अणुवंश ब) पैसा क) अन्न ड) यापैकी नाही)

३) आदर्श नेत्याचे चारित्र्य _____ असावे.

(अ) वाईट ब) स्वच्छ क) निष्ठावंत ड) यापैकी नाही)

४) दत्तक खेड्याचे अंतर _____ असावे.

(अ) जवळ ब) रस्त्यावर क) नदिकाठी ड) यापैकी नाही)

५) मानवी विकासामध्ये _____ हा घटक महत्त्वाचा आहे.

(अ) भावना ब) पैसा क) पाणी ड) यापैकी नाही)

६) 'मी माझ्यासाठी नाही इतरांसाठी' हे घोष वाक्य _____ चे आहे.

(अ) एन्. सी. सी. ब) एन्. एस्. एस्.

क) नेतृत्व ड) यापैकी नाही)

७) येशू ख्रिस्त हे _____ प्रकारचे नेतृत्व आहे.

(अ) दैवी ब) प्रशासकीय क) वैचारीक ड) यापैकी नाही)

८) प्रोजेक्ट लिखाण करणे ही संशोधनाची _____ पायरी आहे.

(अ) प्रथम ब) शेवटची क) दुसरी ड) यापैकी नाही)

९) स्थानिक राजकारणात स्त्रीयांचा सहभाग _____ आहे.

(अ) वाढत ब) कमी होत

क) ऐच्छिक ड) यापैकी नाही)

१०) _____ द्वारे मिळविलेली माहिती दुय्यम संकलन म्हणून ओळखली जाते.

(अ) भूमी सर्वेक्षण ब) गॅझिटर क) निरीक्षण ड) यापैकी नाही)

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) विकासामध्ये कोणते घटक परिणाम करतात ?
 - २) अणूवंशीकतेचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 - ३) नेतृत्व म्हणजे काय ?
 - ४) माहिती संकलन म्हणजे काय ?
 - ५) दैवी नेतृत्वाची चार उदाहरणे द्या.
 - ६) दत्तक खेडे योजनेचे ध्येय स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) व्यक्तिमत्त्वाचा मानसिक विकास
 - २) नेतृत्वाचे प्रकार
 - ३) दत्तक खेडे व ग्रामीण विकास
 - ४) सामाजिक सर्वेक्षण
 - ५) प्रक्षोभक नेतृत्व
 - ६) मुलाखत तंत्र.
४. व्यक्तिमत्त्व विकासाच्या शारीरिक, सामाजिक, मानसिक व नैतिक पैलूंचे विश्लेषण करा. १०
- किंवा**
- आदर्श नेतृत्वाचे गुण स्पष्ट करा.
५. संशोधन म्हणजे काय ? संशोधनाचे विविध टप्पे स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 245

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
OPT. MUSIC (Paper – III)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Thursday, 4-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

१. योग्य पर्याय निवडा. ५
- १) संतांच्या रचनांना _____ म्हणतात.
- a) अभंग b) भक्तीगीत c) लोकगीत d) भजन
- २) राग चमनमध्ये _____ तीव्र आहे.
- a) म b) ध c) रे d) नि
- ३) राग मालकंसमध्ये _____ , _____ व _____ हे स्वर कोमल आहेत.
- a) ग ध नि b) रे ध नि c) रे ग नि d) रे ग ध
- ४) ताल रूपक _____ मात्रांचा ताल आहे.
- a) ८ b) ७ c) १० d) १२
- ५) टाळ हे _____ वाद्य आहे.
- a) तंर b) घन c) सुषीर d) चर्म
२. वाद्य वर्गिकरण म्हणजे काय हे सांगून सुषीर वाद्याची माहिती लिह. (कोणत्याही एका). ६
३. a) चमन किंवा जौनपुरी रागाची माहिती लिहा. २
b) चौताल या तालाची मात्रा, बोळासह माहिती लिहा. २
४. ध्रपद किंवा धमार यापैकी एका गीत प्रकाराची माहिती लिहा. ५
- किंवा**
- चौताळाची दुप्पट लिहा.
५. स्वामी हरिदास यांचे चरित्र लिहा. ५
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

- १) सार्वभौमत्वाचा अनेकसत्तावादी सिद्धांत _____ यांनी मांडला.
अ) प्रा. लास्की ब) जॉन ऑस्टिन क) थॉमस हॉब्ज ड) बेंथॅम
- २) _____ याने एकराष्ट्र-एकराज्य सिद्धांताचा पुरस्कार केला.
अ) लॉर्ड अँक्टन ब) जॉन स्टुअर्ट मिल
क) ब्लंटश्ली ड) एम. हॅसर
- ३) _____ हा ग्रंथ ऑरिस्टांटलने लिहला.
अ) तत्वज्ञान ब) समाजशास्त्र क) राज्यशास्त्र ड) इतिहास
- ४) भारतात _____ प्रकारचे शासन आहे.
अ) लोकशाही ब) अध्यक्षीय क) राजेशाही ड) हुकुमशाही
- ५) राज्य ही _____ कल्पना आहे.
अ) मूर्त ब) प्रत्यक्ष क) अमूर्त ड) यापैकी नाही
- ६) Liberty हा इंग्लिश शब्द _____ Liber या शब्दापासून निर्माण झाला.
अ) ग्रीक ब) रोमन क) फ्रेंच ड) लॅटिन
- ७) राज्याजवळ दंशक्ती
अ) असते ब) नसते क) ओळखणे नसते ड) यापैकी नाही
- ८) लोकशाही मध्ये _____ सार्वभौम आहे.
अ) नोकरशाही ब) राजकीय पक्ष क) जनता ड) शासन
- ९) जनतेच्या सार्वभौमत्वाची कल्पना _____ शतकात पुढे आली.
अ) १०-१२ ब) १६-१७ क) ५-६ ड) २०-२१
- १०) _____ शिवाय राज्य निर्माण होणार नाही.
अ) धर्म ब) भाषा क) संस्कृती ड) शासन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) लोकसंख्या.
- २) नागरी स्वातंत्र्या.
- ३) राजकीय न्याय.
- ४) आर्थिक समता.
- ५) बाह्य सार्वभौमत्व.
- ६) समता म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) राज्य आणि राष्ट्र यातील फरक सांगा.
- २) राज्यनिर्मितीतील भूप्रदेश हा घटक.
- ३) आर्थिक स्वातंत्र्य.
- ४) समतेचा प्रकार सांगा.
- ५) आर्थिक न्याय.
- ६) नामधारी सार्वभौमत्व.

४. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा.

१०

१) राष्ट्र निर्मितीस आवश्यक असणारे घटक सांगा.

किंवा

२) स्वातंत्र्य व न्याय यातील परस्पर संबंध स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा.

१०

१) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये सांगा.

SLR-L – 247

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) (New Course) Examination, 2014
Opt. MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – IV) (Boys)**

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**
- 1) N.C.C. Day is celebrated on _____ Sunday of November every year.
a) Fourth b) Third c) Second d) First
- 2) _____ is essential for point to point March.
a) Rifle b) Prismatic compass
c) Scale d) None of these
- 3) There are _____ N.C.C. directorates in India.
a) 15 b) 16 c) 17 d) 18
- 4) _____ wrote a book named 'Akbarnama'.
a) Shivaji b) Akbar c) Birbal d) Abul-Fazel
- 5) _____ North is always constant.
a) True b) Grid c) Magnetic d) None of these
2. Attempt **any two** of the following questions : **4**
- 1) Write down the names of Calamities.
2) Write down the values in day today life.
3) Write down the duties of cadets at the time of fire.
3. Write short notes on **any two** of the following : **6**
- 1) Importance of National Integration.
2) Duties of cadets at the time of bomb explosion.
3) Essential things for unarmed combat.
4. Describe the benefits of N.C.C. training. **5**
- OR
- Explain the need of disaster management in India.
5. Estimate Chhatrapati Shivaji as a great warrior. **5**

P.T.O.

मराठी रूपांतर

मुले

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) एन्. सी. सी. डे प्रत्येक वर्षी नोव्हेंबर महिन्यातील _____ रविवारी साजरा केला जातो.
 अ) चौथ्या ब) तिसऱ्या क) दसऱ्या ड) पहिल्या
- २) _____ हे पॉईन्ट टू पॉईन्ट मार्च साठी आवश्यक असते.
 अ) रायफल ब) प्रिजमॅटिक कंपास
 क) स्केल ड) यापैकी एकही नाही
- ३) भारतामध्ये एकूण _____ एन्. सी. सी. डायरेक्टरेट्स आहेत.
 अ) १५ ब) १६ क) १७ ड) १८
- ४) 'अकबरनामा' नावाचे पुस्तक _____ यांनी लिहिले.
 अ) शिवाजी ब) अकबर
 क) बिरबल ड) अबुल-फझल
- ५) _____ नॉर्थ ही नेहमी स्थिर असते.
 अ) टू (वास्तविक) ब) ग्रीड
 क) मॅग्नेटिक ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) विविध प्रकारच्या आपत्तींची नावे लिहा.
 २) दैनंदिन जीवनातील मूल्यांची नावे लिहा.
 ३) आगीच्यावेळी कॅंडेटस्नी करावयाची कामे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व.
 २) बॉम्ब स्फोटाच्यावेळी कॅंडेटस्नी करावयाची कामे.
 ३) बिगरहत्यारी लढाईसाठी आवश्यक गोष्टी.
४. एन्.सी.सी. ट्रेनिंगचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- भारतात आपतकालीन व्यवस्थापनाची गरज स्पष्ट करा.
५. छत्रपती शिवाजीचे एक महान सेनानी म्हणून मूल्यमापन करा. ५

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – III) (New) Examination, 2014
Opt. MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – IV) (Girls)**

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : 5
 - 1) N.C.C. Day is celebrated on _____ Sunday of November every year.
a) Fourth b) Third c) Second d) First
 - 2) _____ is essential for point to point March.
a) Rifle b) Prismatic compass
c) Scale d) None of these
 - 3) There are _____ N.C.C. directorates in India.
a) 15 b) 16 c) 17 d) 18
 - 4) _____ wrote a book named 'Akbarnama'.
a) Shivaji b) Akbar c) Birbal d) Abul-Fazel
 - 5) _____ North is always constant.
a) True b) Grid c) Magnetic d) None of these
 2. Attempt **any two** of the following questions : 4
 - 1) Write down the names of calamities.
 - 2) Write down the values in day today life.
 - 3) Write down the duties of Cadets at the time of fire.
 3. Write short notes on **any two** of the following : 6
 - 1) Importance of National Integration.
 - 2) Duties of cadets at the time of bomb explosion.
 - 3) Essential things for unarmed combat.
 4. Describe the benefits of drill. 5
- OR
- Explain the need of disaster management in India.
5. Write a note on point to point March. 5

मराठी रूपांतर

(मुली)

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) एन्. सी. सी. डे प्रत्येक वर्षी नोव्हेंबर महिन्यातील _____ रविवारी साजरा केला जातो.
 अ) चौथ्या ब) तिसऱ्या क) दसऱ्या ड) पहिल्या
- २) _____ हे पॉइन्ट टू पॉइन्ट मार्च साठी आवश्यक असते.
 अ) रायफल ब) प्रिजमॅटिक कंपास
 क) स्केल ड) यापैकी एकही नाही
- ३) भारतामध्ये एकूण _____ एन्.सी. सी. डायरेक्टरेट्स आहेत.
 अ) १५ ब) १६ क) १७ ड) १८
- ४) 'अकबरनामा' नावाचे पुस्तक _____ यांनी लिहिले.
 अ) शिवाजी ब) अकबर
 क) बिरबल ड) अबुल-फझल
- ५) _____ नॉर्थ ही नेहमी स्थिर असते.
 अ) टू (वास्तविक) ब) ग्रीड
 क) मॅग्नेटिक ड) यापैकी एकही नाही
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा : ४
- १) विविध प्रकारच्या आपत्तींची नावे लिहा.
 २) दैनंदिन जीवनातील मूल्यांची नावे लिहा.
 ३) आगीच्यावेळी कॅडेटस्नी करावयाची कामे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) राष्ट्रीय एकात्मतेचे महत्त्व.
 २) बॉम्ब स्फोटाच्यावेळी कॅडेटस्नी करावयाची कामे.
 ३) बिगरहत्यारी लढाईसाठी आवश्यक गोष्टी.
४. ड्रीलचे फायदे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- भारतात आपतकालीन व्यवस्थापनाची गरज स्पष्ट करा.
५. 'पॉइन्ट टू पॉइन्ट मार्च' वरती सविस्तर टीपा लिहा. ५

SLR-L – 248

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
(Optional) PRAKRIT (Paper – III) (New)
Sudsayarkahao
प्राकृत (सुदसायरकहाओ)

Day and Date : Friday, 5-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा : १०
- १) राजा नमिस _____ आवाजामुळे वैराग्य आले ।
(डब्याच्या, काठीच्या, बांगड्यांच्या)
- २) राजा करकंडू _____ प्रिय होते ।
(वानर, सिंह, गो, वाघीण)
- ३) सा कहेइ-तं _____ कहिअं ।
(मए , मएअ, मएहो, मएहं)
- ४) हे _____ ! मम जीवणसेसं कियंतमत्थि ?
(भयवंत, भयवंतो, भयवंते, भयवंती)
- ५) कयं च तीए _____ मयणमंजरि त्ति ।
(नामं, नामो, नामंति, नामंय)
- ६) नमिराजाचा धवल _____ वनात पळून गेला ।
(घोडा, हत्ती, वाघ, वराह)
- ७) दोमुख राजास खोदताना _____ मिळाले ।
(मुकुट, स्वर्णघोडा, मूर्ति, कपडे)
- ८) _____ एगेगं पादं छिंदंतुं उज्जदो ।
(छुरिण, छुरिणो, छुरिणसि, छुरिणइं)

P.T.O.

९) सुविण-सूइया _____ तीसे दुहिया ।

(जागया, जागयत्ता, जागयास्स, जागयांति)

१०) सा दिसाओ न _____ ।

(जाणइ, जाणइत्ता, जाणइणं, जाणइंतो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

१) आसिं सुदंसणपुरे मणिरहो राया । तस्स सहोयरो जुगबाहू । सो य पुव्व भव वेरेण वसंतमासे उज्जाणं गओ आहओ असिणा कंधराए निय भाऊणा मणिरहेण ।

२) सरस्सदि णमो तुम्हं वरदे कामरूविणी ।

विज्जारंभं करिस्समि सिद्धी हवदु मे सया ॥

३) सा य पउमा नीया निम्माणुसिं अडविं । जाव तिसाइओ ताव पेच्छइ तलागं महइ-महालयं हत्थी । तओ तत्थ ओइण्णो अभिरमइ । इमा वि सणियं सणियं ओइण्णा करिणो, उत्तिण्णा तलागाओ ।

४) तओ मयणरेहा नाऊण मरणावत्थं जुगबाहू-कण्णमूले ठाइऊण भत्तुणो महुरे निउणं भणिउं पयत्ता, 'महानुभाव, करेसु मग-समाहिं । मा करेसुं कस्सइ उवरिं पओसं । भावेसु सव्व-सत्तेसु मेत्तिं ।

५) जणो न तरइ पट्टिओ ओलग्गिउं । दो वि अडविं पवेसियाइं । राया वडरूक्खं पेक्खइ । देविं भणइ, 'एयस्स वडस्स हेट्ठेण जाहिइ, तओ तुमं साहं गेण्हेज्जासि' । ताए पडिसुयं किंतु न तरइ गेण्हेउं । राया दक्खो, तेण साहा गहिया ।

६) पढमं भारदी णाम विदियं च सरस्सदी ।

तदियं सारदा देवी चदुत्थं हंसगामिणी ॥

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

१) दोमुखाचे वैराग्य व इंद्रमहोत्सव

२) पद्मावतीचे राजाकडे डोहाळे

३) महाराजा नमिचे वैराग्य ।

४. प्राकृत चरित्र साहित्याचा परिचय देऊन खालीलपैकी एका ग्रंथाचा परिचय द्या.

१०

१) कुम्मापुत्त चरियं

२) श्रीवीर चरियं ।

५. राजा दोमुखाचे नामकरण कसे झाले ते लिहून वैराग्य प्रसंग स्पष्ट करा.

१०

- 8) _____ percent fund is coming from Government for E.G.S.
a) 50% b) 25% c) 100% d) 75%
- 9) _____ is a pioneer of Self Saving Group.
a) Mohamad Unis b) Abdul Hamid
c) Baba Amte d) None of these
- 10) _____ is the last stage of programme planning.
a) Training b) Evaluation c) Teaching d) None of these

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) What is the moto of N.S.S. ?
- 2) How many types of social works in community ?
- 3) Which is the object of self saving groups ?
- 4) What is a long form of G.S.Y. ?
- 5) What are the causes of Global Warming ?
- 6) What are the methods of programme planning ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Community Social Work
- 2) Self Saving Group
- 3) I.R.D.P.
- 4) D.P.A.P.
- 5) Demerits of Individual Work
- 6) Water Protection Act (1974).

4. Explain in brief group social work. **10**

OR

Describe the effects of global warming.

5. Employment guarantee scheme is a development programme. Explain. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) _____ प्रकारच्या समाज सेवेमध्ये काही मर्यादा आहेत.
अ) गट ब) वैयक्तिक क) सामाजिक ड) यापैकी नाही
- २) समूह कार्य पद्धती ही _____ पद्धती आहे.
अ) यशस्वी ब) अयशस्वी क) सामान्य ड) यापैकी नाही
- ३) रो.ह. योजनेचे _____ असे विस्तारीत रूपांतर आहे.
अ) रोजगार हमी योजना ब) शैक्षणिक हमी योजना
क) रोजगार नियंत्रण योजना ड) या पैकी नाही
- ४) पर्यावरण संतुलनासाठी _____ टक्के जंगलाचे आवरण आवश्यक आहे.
अ) ३३ ब) ७८ क) २१ ड) ०.०३
- ५) _____ ही ग्रामीण विभागाची आर्थिक बँक आहे.
अ) स्वयं बचत गट ब) स्टेट बँक ऑफ इंडिया
क) भिशी ड) यापैकी नाही
- ६) बाबा आमटे यांचे कार्य _____ प्रकारचे आहे.
अ) सामाजिक ब) गट क) वैयक्तिक ड) यापैकी नाही
- ७) जल संवर्धन कायदा _____ मध्ये निर्माण झाला.
अ) १९७४ ब) १९४७ क) १९८६ ड) १९७०
- ८) रो. ह. यो. मध्ये _____ टक्के निर्धा शासना कडून प्राप्त होतो.
अ) ५०% ब) २५% क) १००% ड) ७५%
- ९) स्वयं बचत गटाचे संस्थापक _____ हे आहेत.
अ) महम्मद युनिस ब) अब्दूल हमिद क) बाबा आमटे ड) यापैकी नाही
- १०) कार्यक्रम नियोजनातील _____ ही शेवटची अवस्था आहे.
अ) प्रशिक्षण ब) परीक्षण क) शिकविणे ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) एन् . एस् . एस् . चे घोषवाक्य कोणते आहे ?
 - २) समाजात काम करण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.
 - ३) स्वयंबचत गटाचे ध्येय कोणते आहे ?
 - ४) ग्रा. स्व. यो. चे विस्तारीत रूप कोणते आहे ?
 - ५) वैश्विक तपमान वृद्धिची कारणे कोणती आहेत ?
 - ६) कार्यक्रम नियोजनाची पद्धती स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही ४) : १२
- १) सामाजीक कार्य पद्धती
 - २) स्वयं बचत गट
 - ३) आय. आर. डी. पी.
 - ४) डी. पी. अ. पी.
 - ५) वैयक्तिक कार्य पद्धतीचे दोष
 - ६) जल संवर्धन कायदा (१९७४).
४. गट पद्धतीचे वर्णन करा. १०
- किंवा**
- वैश्विक तपमान वृद्धिचे परीणाम स्पष्ट करा.
५. रोजगार हमी योजना एक विकासात्मक कार्यक्रम म्हणून स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) (CGPA Pattern) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (N.S.S.) (Paper – I)**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct alternative and write answer :

14

- 1) Dr. Ambedkar's Mahaanirwan took place in _____
a) 1950 b) 1956 c) 1970 d) 1947
- 2) 24th September is celebrated as the _____ day.
a) N.S.S. b) Youth c) Mother's d) N.C.C.
- 3) Baba Aamte is the founder of _____
a) Braahmo Samaj b) Arya Samaj
c) Aanandavan d) Nirmal Hridaya
- 4) Shahu Maharaj was king of _____ princely state.
a) Satara b) Badoda c) Kagal d) Kolhapur
- 5) The name of Jyotibas son was _____
a) Yashwant b) Ranoji c) Somnath d) Yabaji
- 6) The Satyagrah for the Chavadar lake was carried out by _____
a) Sane Guruji b) M. Gandhi c) Dr. Ambedkar d) Shahu Maharaj
- 7) Gadgebaba was born in _____
a) Kolhapur b) Pune c) Solapur d) Shindgaon
- 8) Baba Aamte was Mayor of _____ Municipality.
a) Varora b) Kagal c) Gargoti d) Hingoli
- 9) The Special Service Camp is held for _____ days.
a) 11 b) 5 c) 7 d) 6

- 10) _____ is the number of hours the N.S.S. volunteer is expected to work during year.
a) 150 b) 100 c) 80 d) 120
- 11) The life of _____ was revolutionized by the vedokta issue.
a) Sayajirao Gaikwad b) Shahu Maharaj
c) Dr. Ambedkar d) Shivaji Maharaj
- 12) M. Fule founded the first school for girls in _____
a) 1850 b) 1857 c) 1848 d) 1864
- 13) The National Service Scheme is _____ programme.
a) Central Government b) State Government
c) None Governmental d) None of these
- 14) The red colour of the chakra of N.S.S. stands for _____
a) Blood b) Efficiency c) Labour power d) None of these

2. Write short answer of the following (**any seven**) :

14

- 1) Why did Dr. Ambedkar accept the Budh Dharma ?
- 2) Explain the policy of Shahu Maharaj behind the foundation of hostel's.
- 3) Give information about civil hospital project.
- 4) State the Baba Aamte's work for lepers.
- 5) Explain the role of volunteer in N.S.S.
- 6) Give information about the structure of N.S.S.
- 7) Give information about Satyashodhak Samaj.
- 8) State the qualities of programme officer.
- 9) Give information about the project for mentally handicap children.

3. Write short notes (**any two**) :

14

- 1) Slum development project.
- 2) History of social work in post-independent India.
- 3) Project for senior citizens.
- 4) Campus work programme of N.S.S.

4. Elaborate the social reformation done by Rajarshri Shahu Maharaj.

14

OR

State the social work of M. Jyothiba Fule.

5. State the work done by Dr. Baba Saheb Ambedkar for the betterment of the untouchables.

14

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१४

१) डॉ. आंबेडकरांचे महापरिनिर्वाण _____ मध्ये झाले.

अ) १९५०

ब) १९५६

क) १९७०

ड) १९४७

२) २४ सप्टेंबर हा दिवस _____ दिन म्हणून साणरा केला जातो.

अ) राष्ट्रीय सेवा योजना

ब) युवा

क) मातृ

ड) एन.सी.सी.

३) बाबा आमटे यांनी _____ ची स्थापना केली.

अ) ब्राह्मो समाज

ब) आर्य समाज

क) आनंदवन

ड) निर्मल हृदय

४) शाहू महाराज हे _____ संस्थानाचे राजे होते.

अ) सातारा

ब) बडोदा

क) कागल

ड) कोल्हापूर

५) ज्योतिबांच्या मुलाचे नाव _____ होते.

अ) यशवंत

ब) राणोजी

क) सोमनाथ

ड) याबाजी

६) चवदार तळ्याचा सत्याग्रह _____ यांनी केला.

अ) साने गुरूजी

ब) म. गांधी

क) डॉ. आंबेडकर

ड) शाहू महाराज

७) गाडगेबाबांचा जन्म _____ येथे झाला.

अ) कोल्हापूर

ब) पूणे

क) सोलापूर

ड) शेडंगव

८) बाबा आमटे _____ नगरपालीकेचे नगराध्यक्ष होते.

अ) वरोरा

ब) कागल

क) गारगोटी

ड) हिंगोली

९) विशेष श्रमसंस्कार शिबीर _____ दिवसांचे असते.

अ) ११

ब) ५

क) ७

ड) ६

१०) एका वर्षात रा.से.यो.च्या स्वयंसेवकास _____ तास काम करावे लागते.

अ) १५०

ब) १००

क) ८०

ड) १२०

SLR-L – 250

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – III) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – III)
Prose (New)

- 1) Anwar-e-Suhaili
- 2) Nisab-e-Jadeed Farsi
- 3) Hadiqa-e-Farsi (Part – III)
- 4) Rahber-e-Nazad-e-Nau

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.

ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative :

10

- (۱) _____ لیدان کے سرکاری ماہ نام ”تعلیم و تربیت“ کے مدیر تھے۔
(علی نصر سعید نفیسی نلاً حسین واعظ کاشفی ڈاکٹر علی اصغر حکمت)
- (۲) سبق ” _____ “ تصنیف ”سرزمین ہند“ سے لیا گیا ہے۔
(زبان فارسی در ہند کودکی باروفا خاتہ پدیری)
- (۳) نصر اللہ کے والد کا نام _____ تھا۔
(عبد اللہ رجب علی احمد علی محمد علی)
- (۴) نصر اللہ _____ سال عمر کردہ ہو۔
(ہفتاد و یک ہفتاد و دو ہفتاد و چہار ہفتاد و پنج)

- (۵) _____ اور فکری صحت کی اساسی شرائط اور اُن کی تقسیم وسائلِ حظوظِ قلبی اور حظوظِ عقلی پر ہوتی ہے۔
- (جسمانی روحانی نفسیاتی تجزیاتی)
- (۶) ڈاکٹر علی اصغر حکمت کی ولادت شہر _____ میں ہوئی۔
- (مصر نجف حلب شیراز)
- (۷) _____ قریش کے سردار تھے۔
- (ابرهہ ذونفر عبدالمطلب عبد اللہ)
- (۸) _____ نے فرانس سے واپسی پر وزارتِ فواید عامہ میں ملازمت کی۔
- (محمد حجازی شہریار محمد علی قزوینی سعید نفیسی)
- (۹) رہبر نثر ادب کی گفتار چہارم کا عنوان _____ ہے۔
- (عشق و محبت ترقی و تمدن خودت را بہ شناس تکامل و اعتدال)
- (۱۰) _____ گفت کہ آورده اند کہ درویشے در بیشه می گذشت۔
- (برادر پدر پسر پسرزادہ)

2. Write short answer **any five** of the following :

10

- (۱) سبق اصحابِ فیل سے آپ نے کیا سیکھا؟
- (۲) آٹھویں صدی ہجری میں فارسی علم و ادب نے ہندوستان میں کیا مقبولیت حاصل کی؟
- (۳) ہندوستان میں فارسی لغت اور فرہنگ نویسی کا حال لکھئے۔

- (۴) نزکیہ نفس سے کیا مراد ہے؟
- (۵) گوشت خوری کی کثرت جسمانی صحت کو کس طرح نقصان پہنچاتی ہے؟
- (۶) وطن سے ہجرت کے متعلق نصر اللہ کے خیالات کیا ہیں؟

3. Write short answer **any two** of the following : 10

- (۱) ”حکایتِ پادشا ہے کہ در ولایتِ حلب بود“ کا خلاصہ تحریر کیجئے۔
- (۲) انگریزوں نے ہرات پر قبضہ کر لیا تو اس کا اثر نصر اللہ پر کیا پڑا؟
- (۳) ابرہہ نے صنعا میں کلیسا کیوں تعمیر کرایا؟

4. Translate **any one** of the following : 10

- (۱) سہ شبانہ روز در زاویہ عرلت قرار گرفت و از بیچ مرفقے زوے نمود۔ و ہر ساعتہ نحیف
نزو ضعیف نزمی شد۔ عاقبت ضعف روے بقوت نہاد۔ و مرد زاہد قوی ضعیف شد۔
و از ادائے مراسم طاعت و عبادت با زمانہ۔ حق تعالیٰ پیغمبر آن زمان را نزدیک وے
فرستاد و بے تمام پیغام داد کہ اے بندہ من مدار این عالم بر اسباب و وسائل نہادہ ام۔
اگرچہ قدرت من بے سبب ممی تواند ساخت۔ اما حکمت من اقتضائے آن کردہ کہ
اکثر ممت بسبب ساختہ و پرداختہ گردد و بدن سبب قاعدہ افادہ و استفادہ تمید یابد۔ پس
اگر تو سبب فائدہ دیگر بے توانی شد بہتر از ان باشد کہ بسبب دیگرے فائدہ باید گرفت۔

(۲) روزی یکی از خوانین هرات نصر الله را خواست و باو گفت: نصر الله تو دیگر پیر شده ای و قوه کار کردن نداری بنهم میخواهم از هرات بروم و آن باغچه که در بیرون شهر دارم بی صاحب می افندد، زیرا که از بس مردم خانه فروخته و رفته اند دیگر مشتری نیست آن را، تو می سپارم تا بعد چه شود، تو هم عجله پاسبان آن جا باش و سپرده ام از ملکی که در اطراف دارم برای تو نغمه نانی برسانند تو نیز آن جا باش تا آخر عمر بدونگی و تلاش روزی محیور نباشی.

نصر الله که کم کم پیری را در خود احساس می کرد از خدا خواست که چنین تفضلی در باره او بکند. فوراً مختصر دارائی خود را برداشت و با آن باغچه بیرون شهر رفت.

5. Write a detailed note on the life and works of Husain Kazim Zada Iran Shahr.

10

SLR-L – 251

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
Opt. MUSIC (Paper – IV)
Vocal / Instrumental Music

Day and Date : Friday, 5-12-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा : ५
- १) राग खमाजची जाती _____ आहे.
a) संपूर्ण-संपूर्ण b) षाड्व-संपूर्ण c) औडव-औडव d) षाड्व-षाड्व
- २) रागाची लक्षणे सांगणाऱ्या गीतास _____ म्हणतात.
a) लक्षणगीत b) छोटाख्याल c) दादरा d) सरगम्
- ३) ताल सूलताल _____ या गीतप्रकारासाठी वाजवितात.
a) धमार b) तराणा c) धृपद d) दुमरी
- ४) “पाचोजी मैने राम रतन घन पायो” हे संत मीराबाईंचे प्रसिद्ध _____ आहे.
a) भजन b) दोहे c) भावगीत d) भक्तिगीत
- ५) ताल आडा चौताल _____ मात्रांचा ताल आहे.
a) १० b) ७ c) ६ d) १४
२. दादरा, सरगम्गीत, लक्षणगीत यांची माहिती द्या. (कोणत्याही दोन). ६
३. a) बिहाग/खमाज रागाची माहिती लिहा. (कोणत्याही एका) : २
b) ताल धमार ची माहिती लिहा. २
४. गायक व नायक थाबाबत माहिती द्या. ५
किंवा
ताल धमार चौपट लिहा.
५. बाळकृष्णबुवा इचळकरंजीकर यांचे चरित्र लिहा. ५

SLR-L – 252

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) Examination, 2014
OPT. PRAKRIT (New) (Paper – IV)
Agadadattachariu

Day and Date : Saturday, 6-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) अगडदत्त चरियं _____ यांनी लिहिले आहे ।
(श्रीवीर, नेमिचंद्रसूरी, विजयसूरी, जयदेव)
- २) अणुदियहं सो _____ वडूंतोजोव्वणं पत्तो ।
(पवरं, पवरंयो, पवरंहो, पवरंयां)
- ३) रे रे _____ कुमारं 'सिग्धं चिय वज्जिरुण मह विसयं ।
(भणह, भणहणे, भणहणं, भण)
- ४) तियचच्चरमाईसुं असहाओ _____ नयरमज्झम्मि ।
(भमइ, भमइइं, भमइस्स, भमइद)
- ५) हिंडंतेणं च _____ पुरीए मगेसु रायतणएण ।
(तया, तयासि, तयोइ, तयाअं)
- ६) _____ तह वुत्तंतो कुमरेणं पवणचंडस्स ।
(कहिओ, कहिओअ, कहिओहो, कहिओहं)
- ७) नामेण पवणचंडो वाईणं न उण _____ ।
(सीसाणं, सीसाणंज, सीसाणंते, सीसाणंत)
- ८) _____ गंतूणं संखउराओ जहा विणिक्खंतो ।
(एगंते, एगंतेस्स, एगंतेण, एगंतेये)

P.T.O.

१) उद्वेगं उज्झाओ पत्तो _____ रायसुयसहिओ ।

(गेहम्मि, गेहम्मिसि, गेहम्मिहि, गेहम्मिसा)

१०) अच्छसु एत्थं _____ सिक्खंतो ।

(कलाउ, कलाउणे, कलाउई, कलाउसा)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

१) तुद्वेणं नरवइणा दिन्ना कुमरस्स निययधूय त्ति ।

नामेण कमलसेणा कमला इव सयलजणदइया ॥

२) माया अलियं लोहो मूढत्तं साहसं असोयत्तं ।

निस्संसया तह च्चिय महिलाण सहावया दोसा ॥

३) परिभममाणेण तओ पत्तं कुमरेण जिणहरं एक्कं ।

चारणसमणो एगो दिट्ठो बहुमुणिगणाइण्णो ॥

४) गंगाए वालुयं सायरे जलं हिमवओ य परिमाणं ।

जाणंति बुद्धिमंता महिला हिययं न-याणंति ॥

५) अणुरज्जंति खणेणं जुवईउ खणेण पुण विरज्जंति ।

अन्नन्नरागनिरया हरिद्वरागो व्व चलपेमा ॥

६) ताव च्चिय होइ सुहं जाव न कीरइ पिओ जणो को वि ।

पियसंगो जेण कओ दुक्खाण समप्पिओ अप्पा ॥

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

१) अगडदत्तास राजपित्याकडून हाकलणे.

२) अगडदत्त व मदनमंजिरीचे प्रेम.

३) अगडदत्तास चारणमुर्नीचे दर्शन.

४. प्राकृत कथा साहित्याचा परिचय देऊन खालीलपैकी एका ग्रंथाचा परिचय द्या.

१०

१) समराइच्च कहा

२) वसुदेवहिंडी.

५. अगडदत्ताने वाराणसीच्या राजाची विविध प्रसंगात मदत कशी केली ते स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – III) (New) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Optional) (Paper – IV)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Saturday, 6-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Raja Rammohan Roy has established Brahma Samaj in _____
A) 1929 B) 1948 C) 1928 D) 1808
 - 2) 'Social Liberty is the base of Political Freedom' is the opinion of _____
A) Justice Ranade B) Dr. Babasaheb Ambedkar
C) Mahatma Gandhi D) Lokmanya Tilak
 - 3) According to Justice Ranade _____ is the one of cause of Hindustan's poverty.
A) Corruption B) Social injustice
C) Gender discrimination D) Shortage of capital
 - 4) _____ thinks that 'It is necessary to give priority to political reformation rather than social reforms'.
A) G. G. Agarkar B) Lokmanya Tilak
C) Raja Rammohan Roy D) Dr. Babasaheb Ambedkar
 - 5) Congress Democratic Party formed by Lokmanya Tilak in _____
A) April, 1920 B) March, 1919
C) January, 1916 D) April, 1918
 - 6) Mahatma Gandhi was deeply influenced by the book _____ of Leo Tolstoy.
A) What to Do B) Unto This Last
C) Duty of Civil Disobedience D) Bhagawatgeeta

7) Mahatma Gandhi started Civil Disobedience Movement in _____
A) 1919 B) 1929 C) 1930 D) 1942

8) The book 'Geetabodha' is written by _____
A) M. K. Gandhi B) Lokmanya Tilak
C) Raja Rammohan Roy D) V. D. Sawarkar

9) Who is regarded as the father of Indian Renaissance ?
A) Justice M. G. Ranade B) Raja Rammohan Roy
C) Lokmanya Tilak D) Mahatma Gandhi

10) Who is regarded as the Father of Indian Nationalism ?
A) Dr. Ambedkar B) Lokmanya Tilak
C) Justice Ranade D) Mahatma Gandhi

2. Write short answers of the following questions (**any four**) : 8

- 1) Write the two principles of Brahmo Samaj.
- 2) Explain the methods of social reforms of Justice Ranade.
- 3) Explain the concept of Bycott of Tilak.
- 4) Explain the major social reforms of Raja Rammohan Roy.
- 5) Write the qualities of 'Satyagrahi'.
- 6) What is 'Truth' (Satya) ?

3. Write short notes (**any four**) : 12

- 1) Explain the views about freedom of press of Raja Rammohan Roy.
- 2) Causes of poverty in Hindustan.
- 3) Radical nationalism of Tilak.
- 4) Trusteeship Theory of Gandhiji.
- 5) Ranade's views regarding British regime.
- 6) Gandhi's views on non-violence (ahimsa).

4. Answer **any one** question of the following in detail : 10

A) Explain the views regarding social reforms of Raja Rammohan Roy.

OR

B) Write an essay on Nationalism of L. Tilak.

5. Write the answer in detail : 10

Explain the Satyagraha techniques of Gandhiji.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- 1) राजा राममोहन रॉय यांनी सन _____ मध्ये ब्राह्मो समाजाची स्थापना केली.
अ) १९२९ ब) १९४८ क) १९२८ ड) १८०८
- 2) सामाजिक स्वातंत्र्य हा राजकीय स्वातंत्र्याचा पाया असतो असे _____ यांचे मत होते.
अ) न्या. रानडे ब) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
क) महात्मा गांधी ड) लोकमान्य टिळक
- 3) न्या. रानडे यांच्या मते _____ हे हिंदुस्थानच्या दारिद्र्याचे एक कारण आहे.
अ) भ्रष्टाचार ब) सामाजिक अन्याय
क) स्त्रीपुरुष समानता ड) भांडवलाचा तुखडा
- 4) सामाजिक सुधारणांपेक्षा राजकीय सुधारणांना प्राधान्य देणे आवश्यक आहे असे _____ यांना वाटत होते.
अ) गो. ग. आगरकर ब) लोकमान्य टिळक
क) राजा राममोहन रॉय ड) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
- 5) लोकमान्य टिळकांनी _____ मध्ये काँग्रेस डेमॉक्रॅटिक पक्षाची स्थापना केली.
अ) एप्रिल, १९२० ब) मार्च, १९१९
क) जानेवारी, १९१६ ड) एप्रिल, १९१८
- 6) महात्मा गांधीजींवर लिओ टॉलस्टॉय यांच्या _____ ग्रंथाचा खोल प्रभाव होता.
अ) व्हॉट टू डू ब) अनटू धिस लास्ट
क) ड्यूटी ऑफ सिव्हिल डिसओबीडन्स ड) भगवतगिता
- 7) महात्मा गांधीजींनी _____ मध्ये सविनय कायदेभंग चळवळ सुरु केली.
अ) १९१९ ब) १९२९ क) १९३० ड) १९४२
- 8) 'गीताबोध' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहला आहे.
अ) मो. क. गांधी ब) लोकमान्य टिळक
क) राजाराममोहन रॉय ड) वि. दा. सावरकर

9) भारतीय प्रबोधनाचे जनक कोणाला मानले जाते ?

अ) न्या. म. गो. रानडे

ब) राजा राममोहन रॉय

क) लोकमान्य टिळक

ड) महात्मा गांधी

10) 'भारतीय राष्ट्रवादाचे शिल्पकार' कोणाला म्हटले जाते ?

अ) डॉ. आंबेडकर

ब) लोकमान्य टिळक

क) न्या. रानडे

ड) महात्मा गांधी

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

1) ब्राह्मो समाजाची दोन तत्त्वे लिहा.

2) न्या. रानडे यांच्या सामाजिक सुधारणेच्या पद्धती स्पष्ट करा.

3) लोकमान्य टिळकांची 'बहिष्कार' संकल्पना स्पष्ट करा.

4) राजा राममोहन रॉय यांनी केलेल्या प्रमुख सामाजिक सुधारणा स्पष्ट करा.

5) सत्याग्रहीची पात्रता लिहा.

6) सत्य म्हणजे काय ?

3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

1) राजा राममोहन रॉय यांचे मुद्रण स्वातंत्र्याविषयी विचार.

2) हिंदुस्थानच्या दारिद्र्याची कारणे

3) टिळकांचा जहाल राष्ट्रवाद

4) गांधीजींचा विश्वस्त सिद्धान्त

5) ब्रिटीश सत्तेबाबत न्या. रानडे यांचे विचार

6) म. गांधीजींचे अहिंसेबाबत विचार.

4. खालील पैकी एक प्रश्न सोडवा :

१०

1) राजा राममोहन रॉय यांचे सामाजिक सुधारणेबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

किंवा

2) लोकमान्य टिळकांच्या राष्ट्रवादी विचारांवर निबंध लिहा.

5. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

महात्मा गांधीजींच्या सत्याग्रहाची तंत्रे विषद करा.

SLR-L – 254

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – III) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – IV)
Poetry (New)

Day and Date : Saturday, 6-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

- (1) امیر خسرو کی پیدائش بہ مقام _____ ہوئی۔
(پٹنہ لاپور کراچی پٹیالہ)
- (2) علامہ اقبال کے آبا و اجداد _____ تھے۔
(کشمیری برہمن ترکی افغانی گجراتی)
- (3) _____ علامہ اقبال کی فارسی شنوی ہے جو 1915 میں لکھی گئی ہے۔
(نہ سپہر یوسف زلیخا قران السعدین اسرارِ خودی)
- (4) امیر خسرو کے مرشد کا نام _____ تھا۔
(خواجہ بندہ نواز بختیار کاکی نظام الدین اولیا بابا فرید شکر گنج)
- (5) _____ محمود خان افشار کی نظم ہے۔
(دین و آدمیت الماس وزغال عفت پھولِ مالا)

- (6) این _____ کہ تو داری نہ دگر کس دارد
 درزی طبع بریدہ است لباسی بہرت۔
 (شرافت نزاکت لطافت شجاعت)
- (7) جان من از آرام رفت آرام _____ من کجا؟
 ہجرم نشان قندہ شد ، قندہ نشان من کجا؟
 (خان مان نان جان)
- (8) حسن _____ عذر درد کو بہکن
 نافہ عذر صدآ ہوئے ختن
 (فرحین شیرین شاپین پروین)
- (9) سبزہ چوں تاب نمو از خویش یافت
 بہمت او سینہ _____ شکافت۔
 (گلزار گلشن چمن باغ)
- (10) گفت الماس اے گرفتار _____
 تیز بر من کردہ مستقار ہوس۔
 (عرص طمع لالچ ہوس)

2. Answer **any five** of the following :

10

- (1) 'غزل' کا مفہوم لکھئے۔
- (2) نظم ، عفت ، میں محمود خان افشار لڑکیوں کو کیا نصیحت کرتے ہیں؟
- (3) علامہ اقبال کے فارسی و اردو مجموعہ کلام کے نام لکھئے۔

- (4) پیاسا پرندہ شبنم کے قطرے سے اپنی پیاس بجھانے میں کیوں کامیاب ہوا؟
- (5) امیر خسرو نے کل کتنی مثنویاں لکھی چند کے نام لکھئے۔
- (6) غزل کے پہلے اور آخری شعر کو کیا کہتے ہیں؟

3. Write short answer **any two** of the following : 10

- (1) نظم ” طائرے کہ از تشنگی بے تاب بود “ کا مرکزی خیال لکھتے ہوئے اُس کا خلاصہ لکھئے۔
- (2) ” تربیت خودی “ کے لئے اقبال نے کیا رہنمائی کی ہے؟
- (3) امیر خسرو کی غزل گوئی کی خصوصیات قلمبند کیجئے۔

4. Explain with reference to context **any one** of the following : 10

(1)

(الف) آمد بہار مشکدم سنبل دمید و لاله ہم

سبزہ بہ صحرا زد قدم سرو روان من کجا؟

(ب) ہر دم جگر در سوز و تاب از دیدہ ریزم خون ناب

لینک می و لینک کباب آن مہمان من کجا؟

(ج) کمتر از خانہ برون پای بندی مادر

بہ خیابان و بازار اگر افتد گذرت

(ح) پس نگہ دار نظر را و نگہ دار ہوس

کہ ہمیں بو الھوسی افگند اندر خطرت

(د) چونکہ از بھرزر و زبور باید زروسیم

بیم آنست کہ عصمت رود از بھرزرت

(2)

- (الف) پیکر ہستی ز آثارِ خودی است
برچہ می بینی ز اسرارِ خودی است
- (ب) قطرہ چون حرفِ خودی از بر کند
ہستی بے ماید را گوہر کند
- (ج) کوه چون از خود رود صحرا شود
شکوه سبخ یورش دریا شود
- (ح) ماز تخلیق مقاصد زنده ایم
از شعاع آرزو تا بنده ایم
- (د) ریزہ الماس در گلزار دید
تشنگی نظارہ آب آفرید۔

5. Give a brief account of life and literary works of Dr. Allama Iqbal.

10

SLR-L – 255

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
MARATHI (Opt. Paper – II)**

प्रबोधनपर वाङ्मय

Day and Date : Monday, 8-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) 'सार्वजनिक सत्यधर्म' ची मांडणी कोणत्या पद्धतीची आहे ?
अ) प्रश्नोत्तर आ) काव्यात्म इ) उपदेशात्मक ई) सूत्र
- २) म.फुले यांच्या दत्तकपुत्राचे नाव काय होते ?
अ) गणपतराव आ) बळवंतराव इ) गोविंदराव ई) यशवंत
- ३) 'शेतकऱ्यांचा असूड' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे ?
अ) कृष्णराव भालेकर आ) म.फुले इ) लोकहितवादी ई) श्रीकांत देशमुख
- ४) म. फुले यांचा स्मृतिदिन कोणता आहे ?
अ) २८ नोव्हेंबर १८८९ आ) १ एप्रिल १८८९
इ) २४ सप्टेंबर १८७३ ई) २८ नोव्हेंबर १८९१
- ५) म.फुले यांनी कोणत्या काव्य प्रकारात लेखन केले ?
अ) अखंड आ) अभंग इ) ओरी ई) मुक्तछंद
- ६) 'बापासाठी पान्हावलेली पाखरं, मी पाहिली आहेत, ढेककाच्या निर्वाण गर्दीत, गळत्या पानांच्या
अ) तळाशी आ) झाडफांद्यांवर इ) टोकांवर ई) आश्रयाला
- ७) 'आषाढमाती' या संग्रहाचे कवी कोण ?
अ) सदानंद देशमुख आ) श्रीकांत देशमुख इ) आनंद यादव ई) राजन गवस

P.T.O.

८) श्रीकांत देशमुखांच्या 'बळिवंतमधील काही कविता _____ रचना प्रकारातील आहेत.

अ) सुनीत आ) गझल इ) लावणी ई) अभंग

९) 'एक सांगू, बापाला पुनर्जन्म आवडायचा कदाचित _____ होऊनही, बांधावर येऊन बसायचा'

अ) पाखरू आ) वासरू इ) कोकरू ई) लेकरू

१०) 'बळिवंत' मधील कविता 'पिढीजात कुणबीपण' बरोबरच आणखी कोणत्या विभागात विभागली आहे ?

अ) बळिवंत आम्ही आ) आम्ही काबाडाचे धणी

इ) कुणब्याचे दुःख ई) कुणब्याचे सत्त्व

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) म.फुले यांनी ईश्वरास काय म्हटले आहे ?

२) पशु-पक्षी व मानव प्राणी यांतील कोणता भेद म.फुले सांगतात ?

३) म.फुले यांची 'सार्वजनिक सत्यधर्म' या ग्रंथाच्या निर्मितीमागे कोणती भूमिका होती ?

४) कुणब्याच्या घरी काय असते, असे श्रीकांत देशमुख म्हणतात ?

५) 'बळिवंत' मधील बोलीतील कोणतेही दोन शब्द लिहा.

६) शेतकऱ्याला आपले आयुष्यच भुईभार का वाटते ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

१) 'सार्वजनिक सत्यधर्म' मधून प्रकटलेले पाप-पुण्य-विषयक विचार लिहा.

किंवा

'सार्वजनिक सत्यधर्म' मधून व्यक्त झालेला लग्नविषयक विचार स्पष्ट करा.

२) 'बळिवंत' मधील कवितांतून भाषावैभवाचे दर्शन घडते ते लिहा.

किंवा

'बळिवंत' मधून नवशिक्षित मनातली तुटलेपणाची जाणीव कशी व्यक्त झाली आहे, ते सांगा.

४. 'सार्वजनिक सत्यधर्म' मधून मांडलेल्या नीतिविषयक विचारांचा परामर्श घ्या.

१०

किंवा

'बळिवंशाच्या दुःखाची गाथा 'बळिवंत' मधील कवितांतून उलगडली जाते'. या मताचे साधारण विवेचन करा.

५. 'बळिवंत' या कवितासंग्रहाचे वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

१०

SLR-L – 256

Seat No.	
-------------	--

B.A. Part – II (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – II)

Urdu Prose (Non Fiction)

Safar Nama and Drama

Day and Date : Monday, 8-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) آفتاب رائے کی بیوی کا نام _____ ہے۔

(اقبال بنی اقبال دیہی علامہ بنی عثمانہ بنی)

(2) کھل کُنچ بلڈنگ میں _____ نے بجلی لگائی۔

(سوزن اندوچین سوزوکی ڈیسوزا)

(3) _____ ڈرامہ قومی یکجہتی کا بہترین نمونہ ہے۔

(دروازے کھول دو کھول دو پردہ غفلت آگرہ بازار)

(4) یہ فرنیچر آپ کس دستو سے بناتے ہیں۔ سونے سے چاندی سے یا _____

کی کھال سے۔

(بلی شیر گائے بکری)

(5) رام دیال میں تو _____ کا بہت بڑا خیر خواہ ہوں۔

(ہندوں عسائیوں سنگھوں مسلمانوں)

- (۶) کھل کنج بلڈنگ کا نقشہ ایک _____ انجنیر نے بنایا ہے۔
(پنجابی بنگالی گجراتی مدراسی)
- (۷) آفتاب رائے فلیٹ کے ایک کمرے میں _____ بنانا چاہتا ہے۔
(مسجد چرچ مندر آشرم)
- (۸) کرپا رام بھاردواج کا اصلی نام _____ تھا۔
(عبداللہ رحم اللہ کریم اللہ حبیب اللہ)
- (۹) ساجدہ اپنا نام بدل کر _____ رکھ لیتی ہے۔
(پاروتی مایوتی بھگ متی ساوتری)
- (۱۰) _____ بلڈنگ میں رنگ روغن کا کام کرتا ہے۔
(پان کئی مان کئی جھاڑ کئی نان کئی)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی پانچ)

- (۱) کریم اللہ اپنا نام اور مذہب کیوں بدلتا ہے؟
- (۲) کرشن چندر کے دو ڈراموں کے نام لکھئے۔
- (۳) پیشاور میں مہاشے کسے کھتے ہیں؟
- (۴) ویلو کے ہوٹل کن شہروں میں ہیں نام لکھئے۔
- (۵) پنڈت رام دیال کن لوگوں کو فلیٹ نہیں دینا چاہتا ہے؟
- (۶) ڈرامہ کسے کھتے ہیں؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) ساجدہ پر نوٹ لکھئے۔
- (۲) ڈاکٹر ایڈوڈ کولیو پر نوٹ لکھئے۔
- (۳) ارشاد حسین پر نوٹ لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) فن ڈرامہ کے اجزائے ترکیبی بیان کیجئے۔
- (۲) ڈرامہ ”دروازے کھول دو“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

10

۵. کرشن چندر کی سوانح حیات تحریر کیجئے۔

SLR-L – 257

Seat No.	
-------------	--

**B.A (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
KANNADA (Optional) (Paper – II)
Modern Prose – 2**

Day & Date : Monday 8-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

ಸೂಚನೆ: ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಉತ್ತರಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ:

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

- 1) 'ಸಹಜ ಕೃಷಿ' - ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕ
ಅ) ಕುವೆಂಪು ಆ) ತೇಜಸ್ವಿ ಇ) ನಿಂಗ್ ಈ) ಕುಣಾಲ್
- 2) ಜೀವ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರ
ಅ) ಚಂದ್ರ ಆ) ಭೂಮಿ ಇ) ಸೂರ್ಯ ಈ) ಮಂಗಳ
- 3) ಸಹಜ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಯೋಗ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದು
ಅ) ಜಪಾನ್ ಆ) ಚೈನಾ ಇ) ಬರ್ಮಾ ಈ) ಆಫ್ರಿಕ
- 4) ಜಿಬ್ರಾಲ್ಟಿಕ್ ಹಾರ್ಮೋನ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದವ
ಅ) ಕುರುಸೋವ ಆ) ತೇಜಸ್ವಿ ಇ) ರೆಬೆಲೊ ಈ) ರೀಮೊ
- 5) ಪೋತೆ ಅವರು ಬರೆದ ಕತೆ
ಅ) ಅಮ್ಮ ಆ) ಅಪ್ಪ ಇ) ಅಮಾಸ ಈ) ಆತ
- 6) ಹುಲಿವೇಷದ ಅನಾಥ ಬಾಲಕ
ಅ) ಕುರಿಯ ಆ) ಸಿದ್ದಪ್ಪ ಇ) ಅಮಾಸ ಈ) ಝರೆಪ್ಪ
- 7) ಭಾರದ್ವಾಜ-ದತ್ತರ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದವರು
ಅ) ಗೌತಮಿ ಆ) ಶಕುಂತಲೆ ಇ) ದತ್ತ ಈ) ಕೌಶಿಕ
- 8) ಅಮಾಸನನ್ನು ಸಾಕಿದವನು
ಅ) ಮಾರಿ ಆ) ಕರಿಯಯ್ಯ ಇ) ಗೌಡ ಈ) ಸಿದ್ದಪ್ಪ

P.T.O.

- 9) “ಉರಿದ ಬದುಕು” ಕತೆ ಬರೆದವರು
 ಅ) ಶಾಂತರಸ ಆ) ಪೋತೆ ಇ) ಮಹಾದೇವ ಈ) ಮಾಸ್ತಿ
- 10) ಹೊಸ ಗನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕತೆಗಾರ
 ಅ) ಮಾಸ್ತಿ ಆ) ಶ್ರೀರಂಗ ಇ) ಕಾರಂತ ಈ) ಗೌಡ

2. ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

- 1) ಭಾರದ್ವಾಜ-ದತ್ತ ಇವರು ಯಾರು ?
- 2) ಗೌತಮಿ ಯಾರ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಳು ?
- 3) ಕಾಶೀಮಲಿ ಯಾರನ್ನು ಸುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ?
- 4) ಪುಕೋಶಾನ ತಂದೆ ಏನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು ?
- 5) ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿ ಎಂದರೇನು ?
- 6) ಸಹಜ ಕೃಷಿಯ ಲಾಭಗಳು ಯಾವುವು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ: (ಟಿಪ್ಪಣಿ)

10

- 1) ರಾಸಾಯನಿಕ ಔಷಧಗಳ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮ.
- 2) ಅಮಾಸನ ಬದುಕು.
- 3) ಭಾರದ್ವಾಜನ ದುರಂತ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ:

10

- 1) ನೈಸರ್ಗಿಕ ಕೃಷಿಯ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ‘ಆತ’ ಕತೆಯ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

5. ಸಹಜ ಕೃಷಿ ಎಂದರೇನು ? ಅದನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ಮಾಡಬಹುದು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – II)
Money Banking and Public Finance

Day and Date : Monday, 8-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentence : 10
- 1) According to Musgrave the social sacrifice will _____ if government collects funds in the form of tax from people.
a) increase b) decrease
c) be stable d) be uncertain
 - 2) In public and government finance the difference is located in the form of _____
a) Production devices b) Objectives of expenditure
c) Budget d) All
 - 3) Public finance means _____
a) expenditure of one social group b) government expenditure
c) private expenditure d) none of these
 - 4) The public expenditure _____ due to the increasing level of value.
a) increase b) decrease
c) remains stable d) none of these
 - 5) When the incidence of burden and impact of tax falls on the same person, it is known as _____
a) direct tax b) indirect
c) proportional d) different from these
 - 6) Paying attention to not allowing waste of government money is the principle of _____
a) flexibility b) economy
c) influence d) different from these

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) प्रा. मसग्रीव्ह यांच्या मते सरकारेत कर रूपाने लोकाकडून नीधी गोला केल्यास समाजा कडून होणारा त्याग _____
- अ) वाढत जाईस
ब) घटत जाईस
क) स्थिर राहीस
ड) सांगता येत नाही
- २) खाजगी व सार्वजनीक आयव्यय यात _____ बाबतीत फरक आढळतो.
- अ) उत्पन्नाची साधने
ब) खर्चाची उद्दिष्टे
क) अंदाज पत्रक
ड) सर्व
- ३) सार्वजनीक खर्च म्हणजे _____ होय.
- अ) समाजातील एखाद्या गटाचा खर्च
ब) सरकारी खर्च
क) खाजगी खर्च
ड) यापैकी नाही
- ४) वाढत्या किंमत पातळी मुळे सार्वजनीक खर्च _____
- अ) वाढतो
ब) स्थिर राहतो
क) घटतो
ड) यापेक्षा वेगळे
- ५) जेव्हा कराघात व करभार एकाच व्यक्तीवर पडते तेव्हा त्या कराला _____ असे म्हणतात.
- अ) प्रत्यक्षकर
ब) अप्रत्यक्षकर
क) प्रगतीशील कर
ड) यापेक्षा वेगळे
- ६) सरकारी पैशाची उधळपट्टी होणार नाही याकडे लक्ष देणे म्हणजे _____ होय.
- अ) लवचीकतेचे तत्व
ब) काटकसरीचे तत्व
क) प्रभाव तत्व
ड) यापेक्षा वेगळे
- ७) कर आकारणी करण्याचा आधीकार _____ याता दिला जातो.
- अ) मध्यवर्ती बँक
ब) वित्त आयोग
क) सरकार
ड) नियोजन मंडल
- ८) महत्तम सामाजीक लाभाचे तत्व सर्व प्रथम _____ यानी मांडले.
- अ) प्रा. पीगु
ब) डॉ. डाल्टन
क) प्रा. मसग्रीव्ह
ड) अँडम स्मीथ

- १) सार्वजनीक कर्ज _____ या कारणासाठी आवश्यक असते.
 अ) सार्वजनिक क्षेत्राचा संकोच करण्यासाठी ब) तुट भरुण काढण्यासाठी
 क) चलनवाढ करण्यासाठी ड) यापेक्षा वेगळे
- १०) सरकारी उत्पन्न व खर्च समान असतात तेव्हा अंदाज पत्रक _____ असते.
 अ) संतुलीत ब) तुटीचे क) शिलकी ड) भांडवली
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) : ८
- १) सार्वजनीक आयव्यय म्हणजे काय ?
 २) प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ?
 ३) करभार पात्रता म्हणजे काय ?
 ४) सार्वजनीक खर्च म्हणजे काय ?
 ५) अंदाज पत्रक ही संकल्पना स्पष्ट करा.
 ६) महसूली अंदाज पत्रक म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही ४) : १२
- १) खाजगी आणि सार्वजनीक आयव्ययातील फरक
 २) सार्वजनीक खर्चाची तत्वे
 ३) प्रगतीशील कर
 ४) करदेय क्षमतेचे निकश
 ५) प्रत्यक्ष कराचे गुण
 ६) अंदाज पत्रकाचे महत्व.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे दिर्घ उत्तर लिहा : १०
- अ) महत्तम सामाजिक लाभाचे तत्व सविस्तर स्पष्ट करा.
किंवा
 ब) भारतातील सार्वजनीक कर्जाच्या वाढीची कारणे स्पष्ट करा.
५. प्रत्यक्ष कर म्हणजे काय ? प्रत्यक्ष कराचे गुण दोष स्पष्ट करा. १०

SLR-L – 259

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. मराठी (पेपर – ३)
मराठी वाङ्मयाचा आस्वादक अभ्यास
(पाठ्यपुस्तके : इडली ऑर्किड आणि मी/ऋतुचक्र)

Day and Date : Tuesday, 9-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) दुर्गा भागवत यांचे वास्तव्य _____ येथे होते.

अ) मुंबई

ब) ठाणे

क) मुंब्रा

ड) पुणे

२) _____ हा महिना खरा वसंत आत्मा आहे.

अ) फाल्गुन

ब) चैत्र

क) वैशाख

ड) ज्येष्ठ

३) कोणत्या वेदात शेवाळाला गंधर्वांचे दिव्य अन्न म्हटले आहे ?

अ) ऋग्वेद

ब) यजुर्वेद

क) सामवेद

ड) अथर्ववेद

४) _____ हा महिना पूर्ततेचा महिना म्हणून ओळखला जातो.

अ) भाद्रपद

ब) अश्विन

क) कार्तिक

ड) मार्गशीर्ष

P.T.O.

- ५) हेमंताचा पहिला महिना कोणता मानला जातो ?
 अ) कार्तिक
 ब) मार्गशीर्ष
 क) पौष
 ड) माघ
- ६) 'राबर्टमनी' हायस्कूल मधील विट्टल कामत यांच्या इंग्रजी शिकविणाऱ्या शिक्षकाचे नाव काय होते ?
 अ) मुर्देश्वर
 ब) नाईक
 क) मुसळे
 ड) आपटे
- ७) विट्टल कामत यांच्या आईचे नाव कोणते आहे ?
 अ) सिंधूताई
 ब) अंजूताई
 क) इंदुताई
 ड) मीनाताई
- ८) विट्टल कामत यांच्या मामाने त्यांचे कोणते हॉटेल गिळंकृत केले ?
 अ) सत्कार
 ब) सुरूची
 क) ऑर्किड
 ड) सन्मान
- ९) विट्टल कामत यांना लंडन मध्ये सुरुवातीला _____ या हॉटेलमध्ये कूक ची नोकरी मिळाली.
 अ) शान
 ब) कॉसमॉस
 क) वापी
 ड) दमण
- १०) 'ईडली, ऑर्किड आणि मी' हे पुस्तक कोणत्या साहित्य प्रकारात मोडते ?
 अ) चरित्रात्मक
 ब) कथनात्मक
 क) आत्मकथनात्मक
 ड) वर्णनात्मक

२. दोन वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतीही पाच) :

१०

- १) वसंत ऋतुमध्ये कोण कोणत्या महिन्यांचा समावेश होतो ?
- २) इंद्रधनुषातून चराचराच्या सौंदर्याचा वेध घेणारा ऋतु कोणता ?
- ३) मुंबईतील मोहरीची झाडे पाहिल्यावर दुर्गा भागवत यांना कोणत्या ठिकाणाची आठवण येते ?
- ४) 'ऑर्किड' च्या कॉफी शॉप मध्ये गिन्हाईकाला खूप करण्याची युक्ती कोणती ?
- ५) 'आँत्र प्रीनर' म्हणजे काय ? लिहा.
- ६) दरबान मध्ये 'ऑर्किड' हॉटेलला कोणता बहुमान मिळाला ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

१०

अ) ललित लेखनाची वैशिष्ट्ये लिहा.

किंवा

दुर्गा भागवत यांनी चैत्र महिन्याचे विशेष 'ऋतुचक्र' म्हणून कसे रेखटले आहे ?

ब) 'गणेश प्रासाद' मधील कोणत्या आठवणी 'इडली ऑर्किड आणि मी' मध्ये सांगितल्या आहेत ?

किंवा

विठ्ठल कामत यांनी 'आमचं घर व आमचं कुटुंब' या विषयी कोणत्या भावना व्यक्त केल्या आहेत.

४. 'वर्षा' ऋतुचे वर्णन दुर्गा भागवत यांनी 'ऋतुचक्र' मध्ये कसे केले आहे ? लिहा.

१०

किंवा

'इडली ते ऑर्किड' हा कामत यांचा प्रवास कसा झाला ते स्पष्ट करा.

५. एका यशस्वी व्यावसायिकाचे आत्मकथन म्हणून 'इडली ऑर्किड आणि मी' या पुस्तकाचे परीक्षण करा.

१०

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Sem. – I) (CGPA Pattern) Examination, 2014
OPT. MUSIC (Paper – I)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.30 p.m.

Max. Marks : 35

1. Choose correct alternative from the given alternatives : 7

- 1) Pt. Vyankatmukhi with the help of mathematics created _____ thaats.
a) 10 b) 72 c) 12 d) 15
- 2) Descending manner of swaras is known as _____
a) Avaroh b) Aaroh
c) Vaadi d) Matra
- 3) Taal Ektaal is of _____ matras (beats).
a) 7 b) 10 c) 12 d) 14
- 4) The swara which is not used in a raag is called as _____
a) Vaadi b) Samvaadi
c) Varjya d) Anuvadi
- 5) Pt. V. N. Bhatkhande was born in _____
a) Mumbai b) Pune
c) Nashik d) Nagpur
- 6) Taal Kerva is of _____ matras (beats).
a) 6 b) 4 c) 8 d) 10
- 7) The jati of Raag Bhairav is _____
a) Aodav Aodav b) Shadav Shadav
c) Aodav Shadav d) Sampurna Sampurna

2. Write short notes (**any three**) : 6

- i) Aaroh ii) Gaansamay
- iii) Shuddha swar (pure note) iv) Saptak (octave)
- v) Khand (division) vi) Music (sangeet)

3. a) Write in detail the Raag Bhoop or Bhairav (any one). 4
 b) Write in detail – theka bol of taal, Ektaal or Tritaal. 4
4. What is taal ? Write about sam and khaali (in detail). 7

OR

Write symbols of taal and saptak of Pt. V. N. Bhatkhande notation system.

5. Write life sketch of Pt. V. N. Bhatkhande. 7

मराठी रूपांतर

1. योग्य पर्याय निवडून लिहा : 7
- 1) पं. व्यंकटमुखी यांनी गणिताच्या सहाय्याने _____ थाट निर्माण केले.
 a) 10 b) 72
 c) 12 d) 15
- 2) स्वरांच्या उतरत्या क्रमास _____ म्हणतात.
 a) अवरोह b) आरोह
 c) वादी d) मात्रा
- 3) ताल एकताल _____ मात्रांचा ताल आहे.
 a) 7 b) 10
 c) 12 d) 14
- 4) रागामध्ये जो स्वर घेतला जात नाही त्या स्वरास _____ स्वर असे म्हणतात.
 a) वादी b) संवादी
 c) वर्ज्य d) अनुवादी
- 5) पं. वि. ना. भातखंडे यांचा जन्म _____ या शहरात झाला.
 a) मुंबई b) पुणे
 c) नाशिक d) नागपूर

6) ताल केरवा _____ मात्रांचा ताल आहे.

a) 6

b) 4

c) 8

d) 10

7) राग भैरवची जाति _____ आहे.

a) ओडव ओडव

b) षाडव षाडव

c) ओडव षाडव

d) संपूर्ण संपूर्ण

2. व्याख्या लिहा (कोणत्याही 3) :

6

i) आरोह

ii) गानसमय

iii) शुद्ध स्वर

iv) सप्तक

v) खंड

vi) संगीत

3. a) राग भूप किंवा भैरवची शास्त्रीय माहिती लिहा (कोणत्याही एक).

4

b) ताल, एकताल किंवा त्रिताल ठेकाबोल माहितीसह लिहा.

4

4. ताल म्हणजे काय सांगून सम व खाली बाबत माहिती द्या.

7

OR

पं. वि. ना. भातखंडे स्वरलेखन पद्धतीतील सप्तक व तालाच्या खुणा लिहा.

5. पं. वि. ना. भातखंडे यांचे जीवन चरित्र लिहा.

7

SLR-L – 260

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014

URDU (Optional) (Paper – III)

Urdu Poetry

Day and Date : Tuesday, 9-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the left indicate full marks.*

10

1. صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ علامہ اقبال کا مجموعہ کلام ہے۔

(دست صبا آتش گل بانگِ درا یادوں کی بارات)

(2) غزل کے معنی ہیں _____ کی باتیں کرنا۔

(قوم بچوں ضعیفوں عورتوں)

(3) مہینے وصل کے _____ کی صورت اڑتے جاتے ہیں

مگر گھڑیاں جدائی کی گزرتی ہیں مہینوں میں

(گھنٹوں منٹوں گھڑیوں لحوں)

(4) _____ کے معنی ہیں ایک لڑی میں پرونا۔

(نظم غزل ترکیب بند ترجیع بند)

(5) نظم _____ میں چکبست نے سورج کے مترادف الفاظ خورشید، آفتاب، نیر اعظم

شمس اور خاور وغیرہ کا استعمال کیا ہے۔

(اسرارِ قدرت بسنت جلوہ صبح کسان)

P.T.O.

- (6) دیئے علم نے کھول اُن پر خزانے
 چھپے اور ظاہر نئے اور پرانے
 درج بالا شعر میں صنعت _____ پائی جاتی ہے۔
 (تضاد) تلمیح لف و نشر کنایہ
- (7) چہرہ، سراپا، رخصت اور آمد صنف _____ کے اجزاء ہیں۔
 (رُباعی) مرثیہ قصیدہ مثنوی
- (8) خونِ جگر سے سجّہ یا قوت تھی _____
 (نگاہ) دیدہ پلک پٹی
- (9) _____ نے خود کو دو ٹکے کا جانور اور مشّت پر کہا۔
 (مُرخ) خرگوش خر بیل
- (10) _____ مثنوی سحر البیاض کا ہیرو ہے۔
 (تاج الملوک) بے نظیر آزاد بخت جان عالم

10

2. درج ذیل اشعار کی تشریح کیجئے: (کوئی پانچ/5)

- (1) بچھپایا حسن کو اپنے کلیم اللہ سے جس نے
 وہی ناز آفریں ہے جلوہ پیرا ناز نینوں میں
- (2) ذرا سا تو دل ہوں، مگر شوخ اتنا
 وہی لِن ترانی سنا چاہتا ہوں
- (3) بٹھا کے عرش پہ رکھا ہے تو نے اے واعظ
 خدا وہ کیا ہے جو بندوں سے احتراز کرے

- (4) شبنم کی طرح پھولوں پہ رو اور چمن سے چل
اس باغ میں قیام کا سودا بھی چھوڑ دے
- (5) تمیز لالہ و گل سے ہے نالہ بلبل
جہاں میں وا نہ کوئی چشم استیاز کرے
- (6) اچھا ہے دل کے ساتھ رہے پاسبانِ عقل
لیکن کبھی کبھی اُسے تنہا بھی چھوڑ دے

10 مختصر جواب لکھئے : (کوئی دو/2)

- (1) صنعتِ تلمیح کی تعریف مع مثال کے لکھئے۔
- (2) مرزا دبیر کی حیات کا اجمالی جائزہ لکھئے۔
- (3) صنفِ مثنوی کے عناصر ترکیبی تحریر کیجئے۔

10 درج ذیل حصوں میں سے کسی ایک کے اقتباسات کی تشریح سیاق و سباق کے حوالے سے کیجئے :

حصہ اول

- (1) تھی نور میں تفریح تو نور ارض و سماں میں
سرگرمی بشر میں تھی بشریادِ خدا میں
تھی تازگی خنکی میں تو خنکی تھی ہوا میں
شادابی تھی نگہت میں تو نگہت تھی صبا میں
خورشیدِ منور کا دم جلوہ گری تھا
نورِ رخِ مہتاب چراغِ سحری تھا۔

(2) مڑ مڑ کے زہر تیغ یہ بولے شد ام
 زہنہ تجھے غریبی شہیر کی قسم
 بٹھلا مرے یتیموں کو خیمہ میں ایک دم
 بٹتا ہے دھیانِ محوِ جمالِ خدا ہیں ہم
 بچوں کو لے کے ڈیوڑھی سے زہنہ تو ہٹ گئی
 یاں بوسہ گاہِ احمد مختار کٹ گئی۔

حصہ دوم

(1) کسی کو کوئی دھول مارے کہیں
 کوئی جان کو اپنی وارے کہیں
 کوئی آرسی اپنے آگے دھرے
 ادا کہیں بیٹھی کنگھی کرے
 مقابلہ کوئی کھول مسی لگائے
 لبوں پر دھڑی کوئی اپنی جمائے
 (2) جنھوں نے بنایا اسے اپنا یا اور
 ہر اک راہ میں اُس کو ٹھہرایا رہبر
 یہ قول آج کل صادق آتا ہے اُن پر
 کہ اک نوع ہے نوعِ انسان سے برتر
 الگ سب سے کام ان کے طور ہیں کچھ
 اگر سب ہیں انساں تو وہ اور ہیں کچھ۔

SLR-L – 261

Seat
No.

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
KANNADA OPTIONAL (Paper – III)
Modern Kannada Poetry

Day and Date : Tuesday, 9-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನವುಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ:

10

1) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ _____ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ದೊರಕಿವೆ.

1) 5

2) 6

3) 7

4) 8

2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವಪದಗಳ ಅಂಕಿತನಾಮ

1) ಶಂಭುಲಿಂಗ

2) ಗುಡ್ಡದ ಮಹಾಂತ

3) ಮಹಂತಲಿಂಗ

4) ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ

3) _____ ಶಿವಯೋಗಿಯನ್ನು ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ತತ್ವಪದಕಾರರೆಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ.

1) ಬಾಲಲೀಲೆಯ ಮಹಾಂತ

2) ಶ್ರೀ ಚೆನ್ನಬಸವ

3) ನಿಜಗುಣ

4) ಮುಪ್ಪಿನ ಷಡಕ್ಷರಿ

4) “ಎಂಥ ಆಕಳ ಕೊಟ್ಟು ಗುರು ಕಾಮಧೇನು _____” ಈ ತತ್ವಪದವು

1) ಚಲವಾದಿ ಚಂದಪ್ಪ

2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ

3) ರಾಮಪುರ ಬಕ್ಕಪ್ಪ

4) ಶಿವಪುರ ಜಕ್ಕಪ್ಪ

5) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ _____ ಜಿಲ್ಲೆಯವನು.

1) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

2) ಬೀದರ

3) ಧಾರವಾಡ

4) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ

6) ‘ಮೂಕನಾಗಬೇಕು ಈ ಜಗದೊಳು ಜ್ವಾಕ್ಯಾಗಿರಬೇಕು _____’ ಈ ತತ್ವಪದವು

1) ಶಿಶುನಾಳ ಷರೀಪ

2) ಕೆಸ್ತೂರ ದೇವರು

3) ಮರಕುಂದಿ ಬಸವಣ್ಣಪ್ಪ

4) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪ

7) _____ ಸಾವು ಕವಿಯನ್ನು ದುಃಖೀಕೀಡು ಮಾಡಿದೆ.

1) ತಮ್ಮನ

2) ಅಣ್ಣನ

3) ತಂದೆಯ

4) ತಾಯಿಯ

P.T.O.

- 8) ಕವಿ ಹೃದಯವು _____ ನೋಡಲು ಕಾತರಿಸಿದೆ.
 1) ಹೊಲ 2) ಮನೆ 3) ಪ್ರಿಯೆ 4) ಕಡಲು
- 9) 'ನನ್ನ ಮನೆ' ಇದು _____ ಕವನ.
 1) ಮಕ್ಕಳ 2) ಪ್ರಣಯ 3) ವೈಚಾರಿಕ 4) ಭಕ್ತಿ
- 10) 'ಬಡವನೆಂದುಸುರಲು ಅಂಜುವೆನು ದೇವ' ಎಂದು _____ ಅವರು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.
 1) ಬೇಂದ್ರೆ 2) ಕುವೆಂಪು 3) ಕಣವಿ 4) ಜಿ.ಎಸ್.ಎಸ್.

2. ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ (ಬೇಕಾದ -5) :

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನು ಕಪಟ ಜನರ ನೀತಿ - ನಡಾವಳಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾನೆ ?
- 2) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನು ಬದುಕಿದ ಕಾಲ, ಸ್ಥಳಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿರಿ.
- 3) ಕವಿಯು ರೈತನನ್ನು 'ನೇಗಿಲಯೋಗಿ' ಎಂದು ಕರೆಯುವ ಕಾರಣವೇನು ?
- 4) ಘೋರಾಂಧಕಾರದೊಳಗೆ ಕವಿಯು ಏನೆಂದು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುವರು ?
- 5) 'ಬಡವನೆಂದುಸುರಲತಿ ನಾಚುವೆನು ದೇವ' ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುವ ಕಾರಣವೇನು ?
- 6) ವಸಂತ ರಮಣಿಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಕವಿಗಳು ಏನೆಂದು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಕಡಕೋಳ ಮಡಿವಾಳಪ್ಪನ ತತ್ವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಗುರು'
- 2) ನನ್ನ ಮನೆ
- 3) ಬಾಹುಬಲಿ

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) 'ಮೂಕನಾಗಬೇಕು ಈ ಜಗದೊಳು ಜ್ವಾಕ್ಯಾಗಿರಬೇಕು' - ಈ ತತ್ವಪದದ ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
- 2) 'ಹೊಲದ ಹುಡುಗಿ' ಕವನವನ್ನು ಕುರಿತು ರಸಸ್ವಾದಗೈಯಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

'ಕವಿತೆಗೆ' ಕವನದ ಭಾವಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-L – 262

Seat No.	
----------	--

**B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – III) (Optional)
Demography**

Day and Date : Tuesday, 9/12/2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) All questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative. 10
- 1) According to the 2001st census the lowest rate of women was in _____ State.
A) Maharashtra B) Kerala C) Haryana D) None of these
 - 2) The family planning programme was first started in India in the year _____
A) 1952 B) 1962 C) 1972 D) 1964
 - 3) India has occupied _____ % of land out of the total area of the land of the world.
A) 10.10 B) 2.4 C) 5.5 D) 6.6
 - 4) If an individual from Punjab migrates to Maharashtra permanently that is called _____ migration.
A) Domestic B) International C) A & B D) None of these
 - 5) _____ Mathematician used logistic curve method for the first time.
A) Quetlet B) Marshal C) Kens D) Hicks
 - 6) _____ formula is used to draw population forecasting.
A) $S = T + M (K)$ B) $T = A + B (u)$
C) $K = M + T (S)$ D) None of these
 - 7) The population of India is largest in _____ sector.
A) Primary B) Secondary C) Service D) None of these

P.T.O.

- 8) The population of _____ age group is called productive population.
A) 0 to 14 B) 15 to 60 C) more than 60 D) All of these
- 9) The first Five Year Plan was completed during the period
A) 1947 to 1952 B) 1951 to 1956 C) 1987 to 1992 D) None of these
- 10) The total population of India according to the 2011 census is _____ crore.
A) 36.1 B) 72.5 C) 102.2 D) 121.2

2. Write short answers (**any four**) : **8**

- a) What is the formula to draw literacy rate ?
- b) Give the meaning of Women's empowerment.
- c) What is the population forecasting ?
- d) Give the meaning of population policy.
- e) What is fertility ?
- f) What is Time-series analysis ?

3. Write short note (**any four**) : **12**

- a) Literacy in India.
- b) Simple growth ratio of population.
- c) Importance of Population Forecasting .
- d) Population and Environment.
- e) Four types of migration.
- f) Family planning programme.

4. A) State the importance of population projection. **10**

OR

- B) Causes of population growth in India.

5. What is the meaning of population migration ? Give the reasons of it. **10**

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार).

८

- अ) साक्षरता दर काढण्याचे सूत्र सांगा.
- ब) महिला सबलीकरणाचा अर्थ सांगा.
- क) लोकसंख्या प्रक्षेपण म्हणजे काय ?
- ड) लोकसंख्या धोरणाचा अर्थ.
- इ) जननता म्हणजे काय ?
- फ) कालिका श्रेणी म्हणजे काय ?

३. टिपा द्या (कोणत्याही चार).

१२

- अ) भारतातील साक्षरता.
- ब) लोकसंख्येचा साधा वृद्धीदर.
- क) लोकसंख्या प्रक्षेपणाचे महत्व.
- ड) लोकसंख्या व पर्यावरण.
- इ) स्थलांतराचे चार प्रकार सांगा.
- फ) कुटुंब कल्याण कार्यक्रम.

४. अ) लोकसंख्या पूर्वानुमानाचे महत्व सांगा.

१०

किंवा

- ब) भारताच्या लोकसंख्या वाढीची कारणे सांगा.

५. लोकसंख्या स्थलांतराचा अर्थ सांगून लोकसंख्या स्थलांतराची कारणे सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
HISTORY – Paper – II (Opt.)
Modern Europe (1750 to 1950) – II

Day and Date : Wednesday, 10-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative in the following : 10
- 1) The Berlian Conference under the leadership of Bismark was held in _____
A) 1876 B) 1877 C) 1875 D) 1878
 - 2) _____ was adopted 'Blood and Iron' policy.
A) Mazzini B) Hitler C) Bismark D) Kemal Pasha
 - 3) In _____ country 'Dual Alliance Treaty' was taken place.
A) France – Germany B) Germany – Austria
C) Russia – Austria D) Austria – Italy
 - 4) Arch Duke Francis Fardinand was assassinated at _____
A) Sarajeho B) Paris C) Berlin D) Rome
 - 5) In 1915, _____ entered the First World War against Germany.
A) Italy B) England C) America D) Turkastan
 - 6) Kemal Pasha was born in _____
A) 1885 B) 1875 C) 1881 D) 1883
 - 7) Mussolini has established organization _____
A) Yung Italy B) Turkey C) Facist D) Nazi
 - 8) Hitler began Second World War by revolting against _____
A) Poland B) France C) Austria D) England

9) The immediate reason of Second World War was _____

- A) Attack on Denmark B) Attack on Narve
C) Attack on Nederland D) Attack on Poland

10) _____ was the Republic Germany which was established after World War Second.

- A) Parish B) Waymar C) Berlin D) London

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) Economic Policy of Bismark
- 2) Causes of First World War
- 3) Rise of dictatorship in Germany
- 4) Philosophy of Nazi
- 5) Social reforms of Kemal Pasha
- 6) External policy of Musoliny.

3. Write short answers of the following (**any four**) : **12**

- 1) Worker's laws of Bismark
- 2) Treaty of Versailles
- 3) Internal policy of Musoliny
- 4) External policy of Kemal Pasha
- 5) External policy of Hitler
- 6) Causes of the Second World War.

4. Explain in details the Bismark's foreign policy. **10**

OR

Explain the effects of the First World War.

5. Explain the effects of the Second World War. **10**

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) बिस्मार्कचे आर्थिक धोरण
 - २) पहिल्या महायुद्धाची कारणे
 - ३) जर्मनीतील हुकुमशाहीची कारणे
 - ४) नाझीचे तत्वज्ञान
 - ५) केमाल पाशाच्या सामाजिक सुधारणा
 - ६) मुसोलिनीचे परराष्ट्रीय धोरण.
३. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) बिस्मार्कचे कामगार विषयक कायदे.
 - २) व्हर्सायलचा तह.
 - ३) मुसोलिनीचे अंतर्गत धोरण.
 - ४) केमाल पाशाचे परराष्ट्रीय धोरण.
 - ५) हिटलरचे परराष्ट्रीय धोरण.
 - ६) दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे.
४. बिस्मार्कच्या परराष्ट्रीय धोरणाची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- पहिल्या महायुद्धाच्या परिणामांची चर्चा करा.
५. दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम सांगा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Paper – II) (Optional)
Human Geography
(Population Geography)

Day and Date : Wednesday, 10-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicates **full** marks.
3) **Neat** diagrams and maps must be drawn **wherever** necessary.
4) **Use** of map stencils is **allowed**.

1. Select correct alternative and fill in the blanks. **10**
- 1) The high density of population in South Asia is mainly due to _____ development.
A) agriculture B) industrial C) lumbering D) fishing
 - 2) If population is more than the resources then it is called _____ population.
A) Optimum B) Over C) Under D) None of these
 - 3) _____ used the term demographic transition at first time.
A) Notestein B) Humboldt C) Bhende D) Ratzel
 - 4) According to Malthus the production of foodgrains increases as per _____ progression.
A) Geometric B) Arithmetic C) Statistical D) None of these
 - 5) The migration that takes place from rural area to urban area is called _____ migration.
A) rural to urban B) rural to rural
C) urban to urban D) urban to rural
 - 6) In the pretransition equilibrium phase both the birth rate and death rate are _____
A) high B) medium C) low D) very low

- 7) The problem of hunger is found in _____ continent.
A) N. America B) Europe C) Asia D) Australia
- 8) _____ is the one of the over populated countries in the world.
A) Canada B) India
C) New Zealand D) United States of America
- 9) The comparative study of age and sex structure is make in _____ simultaneously.
A) Population pyramid B) Divided circle
C) Choropleth method D) None of these
- 10) The total of all sub elements is _____ degree in divided circle.
A) 180 B) 250 C) 350 D) 360

2. Write short answers of the following.

8

- 1) Define population density.
- 2) Define over population.
- 3) What is meant internal migration ?
- 4) Gives the names of factors affecting on the fertility.
- 5) Define sex ratio.
- 6) State the types of migration based on distance.

3. Write short notes (**any four**).

12

- 1) Population as a resource.
- 2) Under population.
- 3) Sparsely populated regions in the world.
- 4) Age structure.
- 5) Divided circle.
- 6) Choropleth method.

4. Critically examine the Malthus theory of population growth.

10

OR

Explain population growth and its adverse effect on resources.

5. Explain factors affecting on the population distribution.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
4) नकाशा स्टेन्सीलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

1. खालील योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

10

- 1) दक्षिण आशिया मध्ये _____ च्या विकासामुळे लोकसंख्येची घनता जास्त आहे.
अ) शेती ब) औद्योगिक क) लाकूड तोड ड) मासेमारी
- 2) जर लोकसंख्या साधनसंपत्ती पेक्षा जास्त असेल तर त्या लोकसंख्येस _____ लोकसंख्या म्हणतात.
अ) पर्याप्त ब) अतिरिक्त क) न्यूनतम ड) यापैकी नाही
- 3) _____ यांनी सर्वप्रथम लोकसंख्या संक्रमण ही संज्ञा उपयोगात आणली.
अ) नॉटेस्टाईन ब) हम्बोल्ट क) भेंडे ड) रॅटझेल्
- 4) माल्थसच्या मते अन्नधान्याचे उत्पादन _____ श्रेणीने वाढते.
अ) भूमितीय ब) गणितीय क) संख्याशास्त्रीय ड) यापैकी नाही
- 5) ग्रामीण भागा कडून नागरी भागाकडे होणाऱ्या स्थलांतरास _____ स्थलांतर म्हणतात.
अ) ग्रामीण-नागरी ब) ग्रामीण-ग्रामीण क) नागरी-नागरी ड) नागरी-ग्रामीण
- 6) संक्रमणपूर्व समतोल अवस्थेमध्ये जन्मदर व मृत्यूदर दोन्ही _____ असतात.
अ) जास्त ब) मध्यम क) कमी ड) अतिकमी
- 7) उपासमार ही समस्या _____ खंडात आढळते.
अ) उत्तर अमेरिका ब) युरोप क) आशिया ड) आस्ट्रेलिया
- 8) _____ हा एक जगातील अतिरिक्त लोकसंख्येचा वेश आहे.
अ) कॅनडा ब) भारत
क) न्युझीलंड ड) संयुक्त संस्थाने

9) वय व लिंगरचना यांचा तौलनिक अभ्यास एकाच वेळी _____ मध्ये केला जातो.

- अ) लोकसंख्या मनोरा ब) विभाजित वर्तुळ
क) छाया पद्धती ड) यापैकी नाही

10) विभाजित वर्तुळामध्ये सर्व उपघटकांची बेरीज _____ अंश असते.

- अ) 180 ब) 250 क) 350 ड) 360

2. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

8

- 1) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?
- 2) अतिरिक्त लोकसंख्येची व्याख्या लिहा.
- 3) अंतर्गत स्थलांतर म्हणजे काय ?
- 4) जननावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची नांवे द्या.
- 5) लिंगगुणोत्तराची व्याख्या लिहा.
- 6) अंतरावरून स्थलांतराचे प्रकार सांगा.

3. टिपा लिहा (कोणत्याही चार).

12

- 1) लोकसंख्या एक साधनसंपत्ती.
- 2) न्यूनतम लोकसंख्या.
- 3) जगातील विरळ लोकसंख्ये प्रदेश.
- 4) वयोरचना.
- 5) विभाजित वर्तुळ.
- 6) छाया पद्धती.

4. माल्थसच्या लोकसंख्या वाढ सिद्धांताचे टिकात्मक परीक्षण करा.

10

किंवा

लोकसंख्या वाढ आणि तिचे साधन संपत्ती वरील दुष्परिणाम स्पष्ट करा.

5. लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

10

- vii) Nobody is allowed to drive unless _____ eighteen.
a) he is b) they are c) it is d) she is
- viii) When _____ the management shut down the factory.
a) do b) done c) did d) doing
- ix) As a mother, it is her duty to _____ her baby well.
a) look for b) look at c) look after d) look into
- x) We _____ finish plastering a room in two days.
a) usual b) usually c) usefully d) unusually

2. Answer **any five** of the following questions in **two** or **three** sentences **each**. **10**

- i) Why did Uncle Podger want his handkerchief ? Where was it ?
ii) How did Raman prove that the sea is blue ?
iii) Why couldn't Narayan Murthy enter IIT at Madras ?
iv) Why did Uncle Podger smash his thumb ?
v) Why do the railways use red light for signalling a stop ?
vi) How did Murthy take the Indian software industry to a global platform ?

3. A) Answer **any two** of the following questions in about **fifty** words **each**. **6**

- 1) How does Tagore describe the country of his dream ?
2) What are the qualities of a soldier ?
3) How does Shakespeare describe the childhood days in man's life ?

B) Rewrite the following paragraph making necessary changes in spelling, punctuation and capitalization. **4**

the stenogram is efficient reliable timesaving and economical backed by our international reputation for reliability it is in regular use in many office's all over the Country.

4. Answer **any one** of the following questions. **10**

- a) Write the responsibilities of chairperson for the formal meeting.
b) Write a formal meeting on the discussion of organization of 'Prize Distribution Function' in the college.

5. Fill in the blanks in the script of the interview below with suitable responses and expressions : 10

Candidate : _____ Sir ?

Chairman : Yes, come in please.

Candidate : _____

Chairman : Good morning, please – seat.

Candidate : _____ Sir.

Chairman : _____ ?

Candidate : I have completed my graduation from Solapur University.

Chairman : _____ ?

Candidate : My special subject is English.

Chairman : _____ ?

Candidate : I have completed by B.Ed. in 2010.

Chairman : Do you have any experience in teaching ?

Candidate : _____ .

Chairman : Good _____ .

Candidate : I am working on part time basis and it is not likely to be full time in near future.

Chairman : I see, but will they relieve you if you get this job ?

Candidate : _____ .

Chairman : All right, you may join in the next week in our school.

Candidate : _____ .

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (I.D.S.)
Political and Culture History of Ancient India upto C.A.D. 650**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Total Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word. 10
- 1) _____ was the 24th Tirthankar of Jain religion.
A) Parshvanath B) Mahavir C) Shantinath D) Mallinath
 - 2) _____ Gautham Buddha's original name.
A) Siddharth B) Shuddothan C) Gautam D) Milind
 - 3) "Indica" was written by
A) Alexander B) Tolemi
C) Megasthenese D) Milind
 - 4) The first religious convention Buddhist religion was held at
A) Vaishali B) Indraprastha C) Gaya D) Rajgraha
 - 5) The last king of Mourya was
A) Brahadrath B) Dhananand C) Shishunag D) Kalashok
 - 6) Simukh established the _____ dynasty.
A) Gupta B) Mourya C) Rashtrakut D) Satvahan
 - 7) Prabhavati Gupta was the daughter of _____ Gupta king.
A) Chandragupta Mourya B) Chandragupta II
C) Chandragupta I D) Kumargupta
 - 8) _____ Satvahan king was known as Tri-Samudra-Toyapit-Vahan.
A) Gautamiputra Satkarni B) Hal
C) Vashisthiputra Palumai D) Palumai Satkarni

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) _____ हे जैन धर्मातील २४ वे तिर्थंकर होय.

अ) पार्श्वनाथ ब) महावीर क) शांतीनाथ ड) मल्लिनाथ

२) गौतम बुद्धाचे मुळ नाव _____ हे होय.

अ) सिद्धार्थ ब) शुद्धोधन क) गौतम ड) मिलिंद

३) इंडिका ग्रंथ _____ यांनी लिहीला.

अ) अलेक्झांडर ब) टॉलेमी क) मॅगस्थेनीस ड) मिलिंद

४) बौद्ध धर्माची पहिली बौद्ध धर्म परिषद _____ या ठिकाणी भरली होती.

अ) वैशाली ब) इंद्रप्रस्त क) गया ड) राजगृह

५) _____ हा मौर्य घराण्यातील शेवटचा राजा होय.

अ) बृहद्रथ ब) धनानंद क) शिशुनाग ड) कालाशोक

६) सिमुक यांनी _____ घराण्याची स्थापना केली.

अ) गुप्त ब) मौर्य क) राष्ट्रकूट ड) सातवाहन

७) प्रभावती गुप्ता ही _____ ची मुलगी होती.

अ) चंद्रगुप्त मौर्य ब) चंद्रगुप्त दुसरा क) चंद्रगुप्त पहिला ड) कुमारगुप्त

८) _____ या सातवाहन राजाने त्रि-समुद्र-पित-वाहन ही पदवी धारण केली होती.

अ) गौतमीपुत्र सातकर्णी ब) हाल
क) वाशिष्ठीपुत्र पलुमायी ड) पलुमायी सातकर्णी

९) _____ यास विक्रमादित्य नावाने ओळखले जाते.

अ) अशोक ब) चंद्रगुप्त दुसरा क) समुद्रगुप्त ड) कनिष्क

१०) प्राचीन भारतातील _____ या कालखंडास सुवर्णयुग म्हणतात.

अ) सिंधू संस्कृती ब) वैदिक संस्कृती क) मौर्य ड) गुप्त

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

१) जैन धर्मातील त्रिरत्ने कोणती ?

२) बौद्ध धर्मातील पंचशील तत्वे सांगा.

३) सारनाथ येथील अशोक स्तंभाची माहिती सांगा.

४) सम्राट अशोकाच्या शिला लेखाची माहिती सांगा.

५) सातवाहन राजा हाल याची सांगा.

६) चंद्रगुप्त दुसरा यांच्या नवरत्नांच्या दरबाराची माहिती सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) जैन धर्मातील पंथ

२) आर्य चाणक्य

३) अशोकाचे धार्मिक धोरण

४) गौतमीपुत्र सातकर्णी

५) सातवाहन कालीन सामाजिक जीवन

६) गुप्तकालीन नाणी.

४. गौतम बुद्धाचे जीवन चरित्र सांगून, त्यांच्या शिकवणूकीची माहिती द्या.

१०

किंवा

चंद्रगुप्त मौर्याच्या राजकीय कामगिरीचे मुल्यमापण करा.

५. समुद्रगुप्ताचे राजकीय व सांस्कृतिक योगदान सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
CO-OPERATION (I.D.S.)**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Head office of National Co-operative Union of India is located at _____
a) Delhi b) Pune c) Mumbai d) Nagpur
 - 2) The working area for District Central Co-operative Banks is _____
a) State b) District
c) Village d) None of the above
 - 3) The first Co-operative sugar factory was started in Maharashtra at _____
a) Pravranagar b) Sangli c) Warananagar d) Pune
 - 4) The first dairy Co-operative society started at _____ in India.
a) Maharashtra b) Gujarat c) Panjab d) None of the above
 - 5) The Maharashtra Co-operative Societies Act was passed in _____
a) 1955 b) 1960 c) 1969 d) 1980
 - 6) Co-operative marketing societies provide loans on the security of _____
a) Animals/cattles b) Agricultural produce
c) Home d) None of the above
 - 7) The working area for Urban Co-operative Banks is _____
a) Urban b) Rural c) Village d) None of the above
 - 8) _____ has a prime importance in Co-operative societies.
a) Directors Meeting b) Annual General Meeting
c) Employee Meeting d) None of the above

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतामध्ये राष्ट्रीय सहकारी संघाचे मुख्यालय _____ येथे आहे.
अ) दिल्ली ब) पूणे क) मुंबई ड) नागपूर
- २) जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकाचे _____ हे कार्यक्षेत्र असते.
अ) राज्य ब) जिल्हा क) खेडे ड) यापैकी नाही
- ३) महाराष्ट्रात पहिला सहकारी साखर कारखाना _____ येथे सुरू झाला.
अ) प्रवरानगर ब) सांगली क) वारणानगर ड) पूणे
- ४) भारतामध्ये सर्वप्रथम _____ या राज्यात सहकारी दुग्ध संस्था स्थापन झाली.
अ) महाराष्ट्र ब) गुजरात क) पंजाब ड) यापैकी नाही
- ५) महाराष्ट्र सहकारी संस्था कायदा _____ साली संमत झाला.
अ) १९५५ ब) १९६० क) १९६९ ड) १९८०
- ६) सहकारी खरेदी-विक्री संस्था _____ च्या तारणावर कर्जे देतात.
अ) जानवरे ब) शेतमाल क) घर ड) यापैकी नाही
- ७) नागरी सहकारी बँकाचे _____ हे कार्य क्षेत्र असते.
अ) शहर ब) ग्रामीण क) खेडे ड) यापैकी नाही
- ८) सहकारी संस्थांच्या _____ ला सर्वात जास्त महत्त्व असते.
अ) संचालकांच्या सभेला ब) वार्षिक सर्वसाधारण सभेला
क) सेवक वर्गाच्या सभेला ड) यापैकी नाही
- ९) भारतीय राष्ट्रीय सहकारी संघाचे _____ हे पहिले सचिव होते.
अ) एच्. एल्. काझी ब) श्री. लल्लुभाई सामलदास
क) सर होरस प्लंकेट ड) यापैकी नाही
- १०) १९१९ मध्ये ब्रिटीश कंपनी ने महाराष्ट्रात _____ येथे साखर कारखाना सुरू केला.
अ) कोल्हापूर ब) सांगली क) अहमदनगर ड) वारणानगर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) PACS चे पूर्णरूप लिहा.
 ब) NCDC ची स्थापना केव्हा झाली ?
 क) लेखापरीक्षण/अंकेक्षण म्हणजे काय ?
 ड) सहकारी संस्थांच्या सभासदांचे प्रकार सांगा.
 इ) नागरी सहकारी बँकेची व्याख्या लिहा.
 फ) दुग्ध सहकारी संस्था म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- अ) सहकारी संस्थेची नोंदणी.
 ब) राज्य सहकारी बँकाची कार्ये.
 क) नाबार्डची कार्ये.
 ड) प्राथमिक कृषी सहकारी पतपुरवठा संस्था.
 इ) सहकारी खरेदी-विक्री संस्थाची रचना.
 फ) वार्षिक सर्व साधारण सभा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) नागरी सहकारी बँकांची प्रगती आणि समस्या स्पष्ट करा.
 किंवा
 ब) सहकारी चळवळीच्या विकासात राष्ट्रीय सहकारी विकास महामंडळाने बजावलेली भूमिका स्पष्ट करा.
५. महाराष्ट्रातील सहकारी साखर कारखान्यांच्या समस्या स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (I.D.S.)
Social Ecology

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Who is associated with environmental movement ?
A) Maneka Gandhi B) Medha Patkar
C) Sundarlal Bahuguna D) All the above
- II) What protects life on the earth from ultraviolet radiation ?
A) Ozone layer B) Air
C) Wind D) Atmosphere
- III) The percentage of carbon in the atmosphere gases is _____ %.
A) 78% B) 33%
C) 21.94% D) 0.03%
- IV) In which state, the silent valley movement took place ?
A) Tamil Nadu B) Kerala
C) London D) Stockholm
- V) On the earth, the large portion of oxygen is produced from _____
A) Agricultural crops B) Lakes
C) Ponds D) Sea
- VI) The Water (Prevention and Control of Pollution) Act was passed in _____
A) 1972 B) 1974
C) 1982 D) 1984
- VII) Whose name is associated with Chipko Movement ?
A) Anna Hajare B) Medha Patkar
C) Maneka Gandhi D) Sundarlal Bahuguna

VIII) _____ environmentalist is related to water conservation.

- A) Rajendrashina Rana B) Raja Rana
C) Baba Amte D) Sundralal Bahuguna

IX) _____ gas is responsible for global warming.

- A) Nitrogen B) Hydrogen
C) Carbon dioxide D) Sulphur dioxide

X) The Environment (Protection) Act was passed in _____

- A) 1976 B) 1986
C) 1996 D) 2006

2. Write short answer (**any four** out of six) : **8**
- a) What is ozone layer depletion ?
 - b) What is forest ecosystem ?
 - c) Characteristics of urban habitation.
 - d) Definition of global warming.
 - e) Narmada Bachav Movement.
 - f) Remedies of global warming.
3. Write short notes (**any four** out of six) : **12**
- a) Causes of deforestation.
 - b) Protection of Environment.
 - c) Nature of Environmental Movement.
 - d) Causes of urban habitation patterns.
 - e) Causes of global warming.
 - f) Nutrient circulation in forest.
4. A) Explain the effects and remedies of deforestation. **10**
- OR
- B) State the rural habitation patterns.
5. Explain the effects and suggest remedies of global warming. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

१) पर्यावरणाला चळवळीशी कोण संबंधित आहे ?

- अ) मनेका गांधी ब) मेधा पाटकर
क) सुंदरलाल बहुगुणा ड) वरील सर्व

२) अल्ट्राव्हायोलेट किरणोत्सर्गापासून पृथ्वीवरील सजीव सृष्टीचे संरक्षण कशामुळे होते ?

- अ) ओझोनचा थर ब) हवा क) वारा ड) वातावरण

३) पृथ्वीच्या वातावरणामध्ये कार्बन वायुचे प्रमाण _____ टक्के इतके आहे.

- अ) ७८% ब) ३३% क) २१.९४% ड) ०.०३%

४) शांती चळवळ (सायलेंट व्हॅली) कोणत्या राज्यात घडून आली ?

- अ) तमिलनाडु ब) केरला क) लंडन ड) स्टॉकहोम

५) पृथ्वीच्या कोणत्या भागापासून जास्त प्रमाणात ऑक्सिजनची निर्मिती होते ?

- अ) शेतातील पिके ब) तलाव क) उषके ड) समुद्र

६) जल पदूषण प्रतिबंध आणि नियंत्रण कायदा _____ मध्ये पास झाला.

- अ) १९७२ ब) १९७४ क) १९८२ ड) १९८४

७) चिपको चळवळीशी खालीलपैकी कोण संबंधित आहे ?

- अ) अण्णा हजारे ब) मेधा पाटकर क) मनेका गांधी ड) सुंदरलाल बहुगुणा

८) _____ हे पर्यावरणवादी जल संवर्धन चळवळीशी संबंधित आहे.

- अ) राजेंद्रसिंह राणा ब) राजा राणा क) बाबा आमटे ड) सुंदरलाल बहुगुणा

९) _____ हा वायुघटक जागतिक तापमान वाढीस जबाबदार आहे.

- अ) नायट्रोजन ब) हायड्रोजन
क) कार्बन डायऑक्साईड ड) सल्फर डायऑक्साईड

१०) पर्यावरण संरक्षण कायदा _____ मध्ये पास करण्यात आला.

- अ) १९७६ ब) १९८६ क) १९९६ ड) २००६

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- अ) ओझोन क्षय म्हणजे काय ?
- ब) जंगल परिसंस्था म्हणजे काय ?
- क) नागरी वसाहतीची वैशिष्ट्ये.
- ड) जागतिक तापमान वाढीची व्याख्या.
- इ) नर्मदा बचाव आंदोलन.
- फ) जागतिक तापमान वाढीवर उपाय.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- अ) जंगल तोडीची कारणे.
- ब) पर्यावरण संरक्षण.
- क) पर्यावरणाला चळवळीचे स्वरूप.
- ड) नागरी वसाहत प्रारूपेची वैशिष्ट्ये.
- इ) जागतिक तापमान वाढीची कारणे.
- फ) जंगलातील पोषक द्रव्यांचे चक्रीकरण.

४. अ) जंगल तोडीचे परिणाम आणि त्यावर उपाय स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) ग्रामीण वसाहतीची प्रारूपे सांगा.

५. जागतिक तापमान वाढीचे परिणाम सांगून त्यावर उपाय सुचवा.

१०

SLR-L – 269

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Inter Disciplinary Subject
HISTORY OF SOCIAL REFORMS IN MAHARASHTRA (1800–1960)

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: i) ***All questions are compulsory.***
ii) ***Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose correct alternative : **10**
- 1) _____ was the original name of Rajarshi Shahu Maharaj.
A) Ramrao B) Yashavantrao C) Vasantryao D) Jaysingrao
 - 2) Rajarshi Shahu Maharaj started _____ Hostel for untouchable.
A) Victoria Hostel B) Miss Clark Hostel
C) Irwin Hostel D) Charles Hostel
 - 3) Rajarshi Shahu Maharaj started compulsory primary education in _____
A) 21 Nov. 1997 B) 21 Nov. 1996
C) 21 Nov. 1995 D) 21 Nov. 1994
 - 4) Maharshi Dhondo Keshav Karve was born in _____ village.
A) Karad B) Naygaon C) Wai D) Shekhali
 - 5) 'Rayat Educational Institute' was founded by _____
A) Karmveer Bhaurao Patil B) Maharshi Karve
C) Bapuji Salunkhe D) Panjabrao Deshmukh
 - 6) 'Depressed Classes Mission' found by _____
A) Gagage Maharaj B) Vitthal Ramji Shinde
C) Maharshi Karve D) Bhau Daji Lad
 - 7) _____ was the surname of Gadage Maharaj.
A) Shinde B) Karve C) Janorkar D) Jadhav

P.T.O.

8) In 1946 Dr. Babasaheb Ambedkar founded _____ education society.

- A) Bombay Education Society B) Peoples Education Society
C) Swami Education Society D) Maratha Education Society

9) 'Muknayak' fortnightly was started by _____

- A) Dr. Babasaheb Ambedkar B) Jambhekar
C) Lokhitwadi D) Jagannath Shankar Shet

10) 'Nagapur Pact' was happened in _____

- A) 1954 B) 1953 C) 1955 D) 1956

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Maharshi Karve's work for widow
- 2) Vitthal Ramaji Shinde's work for farmer
- 3) Early life of Gadage Maharaj
- 4) Dar Commission
- 5) Pune Pact
- 6) Early life of Karmveer Bhaurao Patil.

3. Write short answer (**any four**) :

12

- 1) Womens University of Maharshi Karve
- 2) Vitthal Ramaji Shinde's work for untouchable
- 3) Sant Gadage Maharaj's mass education
- 4) Akola Pact
- 5) Triple State Plan
- 6) Non-Brahman Movement.

4. Explain the work of Dr. Babasaheb Ambedkar.

10

OR

Explain the educational work of Karmveer Bhaurao Patil.

5. Describe the work of Rajarshi Shahu Maharaj.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याया निवडा :

१०

- १) _____ हे राजर्षि शाहू महाराजांचे मूळ नाव होते.
अ) रामराव ब) यशवंतराव क) वसंतराव ड) जयसिंगराव
- २) राजर्षि शाहू महाराजांनी _____ वसतीगृह अस्पृश्यासाठी सुरु केले.
अ) व्हिक्टोरिया होस्टेल ब) मिस क्लार्क होस्टेल
क) आयार्वेन होस्टेल ड) चार्ल्स होस्टेल
- ३) 'सक्तीचे प्राथमिक शिक्षण' राजर्षि शाहू महाराजांनी _____ साली सुरु केले.
अ) २१ नो. १९९७ ब) २१ नो. १९९६
क) २१ नो. १९९५ ड) २१ नो. १९९४
- ४) महर्षि धोंडो केशव कर्वे यांचा जन्म _____ खेड्यात झाला.
अ) कराड ब) नायगाव क) वाई ड) शेखली
- ५) 'रयत शिक्षण संस्थे' ची स्थापना _____ यानी केली.
अ) कर्मवीर भाऊराव पाटील ब) महर्षि कर्वे
क) बापूजी साळुंखे ड) पंजाबराव देशमुख
- ६) 'डिप्रेसड क्लासेस मिशन' ची स्थापना _____ यानी केली.
अ) गाडगे महाराज ब) विट्टल रामजी शिंदे
क) महर्षि कर्वे ड) भाऊ दाजी लाड
- ७) _____ हे गाडगे महाराजांचे 'आडनाव' होते.
अ) शिंदे ब) कर्वे क) झाणोरकर ड) जाधव
- ८) सन १९४६ साली डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी _____ ही शैक्षणिक संस्था स्थापन केली.
अ) बॉम्बे एज्युकेशन सोसायटी ब) पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी
क) स्वामी एज्युकेशन सोसायटी ड) मराठा एज्युकेशन सोसायटी

९) 'मूक नायक' पाक्षीक _____ सुरु केले.

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

ब) जांभेकर

क) लोकहितवादी

ड) जगन्नाथ शंकर शेट

१०) 'नागपूर करार' _____ साली झाला.

अ) १९५४

ब) १९५३

क) १९५५

ड) १९५६

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त ४) :

८

१) महर्षि कर्वे यांचे विधवा विषयी कार्य

२) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे शेतकान्या विषयी कार्य

३) गाडगे महाराजांचे प्रारंभीचे जीवन

४) दार कमिशन

५) पुणे करार

६) कर्मवीर भाऊराव पाटीलांचे प्रारंभीचे जीवन.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्ता ४) :

१२

१) महर्षि कर्वे यांचे महिला विद्यापीठ

२) विठ्ठल रामजी शिंदे यांचे अस्पृश्या विषयी कार्य ?

३) संत गाडगे महाराजांचे लोकशिक्षण

४) अकोला करार

५) त्रिराज्य योजना

६) ब्राह्मणेत्तर चळवळ

४. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांचे कार्य स्पष्ट करा.

१०

अथवा

कर्मवीर भाऊराव पाटीलांचे शैक्षणिक कार्य लिहा.

५. राजर्षि शाहू महाराजांचे कार्य लिहा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.) (CGPA Pattern)
General Psychology (Paper – I)**

Day and Date : Wednesday, 5-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : **14**
- 1) _____ was known as father of modern psychology.
a) Aristotle b) Plato c) Socrates d) Wundth
 - 2) The first experimental laboratory in psychology was established by _____ at the University of Leipzig in 1879.
a) Freud b) Watson c) Wundth d) Plato
 - 3) The types of sleeps given by _____
a) Dement b) Spinddle c) Freud d) Lewin
 - 4) The aggressive motivation is _____ types of motivation.
a) Biological b) Social
c) Psychological d) General
 - 5) _____ has been incentive of hunger motivation.
a) Air b) Water c) Food d) None of these
 - 6) The term “Emotion” is derived from “Emmover” _____ word.
a) English b) Latin c) Marathi d) Hindi
 - 7) Thyroid glands produce the _____ hormones.
a) Cortin b) Thyroxine c) Adrenalin d) None of these
 - 8) The psychological experiment conducted on person’s called _____
a) Experimenter b) Subject
c) Observer d) None of these
 - 9) The arousal state of mind and body called _____
a) Learning b) Emotional c) Attention d) Sensation

- 10) _____ books of psychology written by Aristotle.
a) De Anima b) Psychology
c) Psychophysics d) Philosophy
- 11) _____ was the father of behaviourism.
a) Watson b) Wundth c) Aristotle d) Mac Dugull
- 12) _____ is called the problem of sleep deprivation.
a) Sleep b) Dream
c) Meditation d) Sleep walking
- 13) The nervous system having _____ major portions.
a) Three b) Two c) Five d) Ten
- 14) Scientists estimate that the human brain may contain more than _____ billion neurons.
a) 10 b) 100 c) 200 d) 20

2. Write short answers (**any seven**) :

14

- 1) Define "Experiment".
- 2) Define "Neurons".
- 3) State types motivation.
- 4) What is state of consciousness ?
- 5) Define psychology.
- 6) What is pituitary gland ?
- 7) Who was the father of psychoanalysis ?
- 8) What is meant by sleep ?
- 9) Who was the pioneer of hierarchy of motivation theory ?
- 10) State the types of human brain.

3. Write short notes (**any two**) :

14

- 1) Day dreams
- 2) Observation
- 3) Sexual motivation
- 4) Stages of sleep.

4. Write long answer **any one** of the following :

14

- A) Explain the nervous system with its major two division.

OR

- B) Define "sleep". Explain in brief types of sleep.

5. Describe in brief major subfields of psychology.

14

मराठी रूपांतर

सुचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे उचित ठरेल.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहुपर्यायी :

१४

१) _____ यांना आधुनिक मानसशास्त्राचा जनक म्हणतात.

अ) ऑरिस्टॉटल ब) प्लेटो क) सॉक्रेटिस ड) वुण्डट्

२) १८७९ मध्ये लिपझींग विद्यापीठात पहिली मानसशास्त्रीय प्रयोगशाळा _____ यांनी स्थापन केली.

अ) फ्राईड ब) वॅटसन् क) वुण्डट् ड) प्लेटो

३) झोपेचे प्रकार _____ यांनी सांगितले.

अ) डीमेन्ट् ब) स्पिन्डल क) फ्राईड ड) लेविन

४) “आक्रमण प्रेरणा” ही _____ प्रकारची प्रेरणा आहे.

अ) जैविक ब) सामाजिक क) मानसशास्त्रीय ड) सामान्य

५) भूक प्रेरणेचे मुख्य प्रलोभन _____ हे असते.

अ) हवा ब) पाणी क) अन्न ड) यापैकी नाही

६) ‘भावना’ हा शब्द ‘इमोव्हर’ या _____ भाषेतील शब्दापासून बनला आहे.

अ) इंग्रजी ब) लॅटीन क) मराठी ड) हिंदी

७) कंठस्थ ग्रंथीमधून _____ नावाचा स्राव स्रावतो.

अ) कर्टीन ब) थायरॉक्सीन क) अडेनलिन ड) यापैकी नाही

८) मानसशास्त्रातील प्रयोग ज्या व्यक्तीपर केले जातात त्यांना _____ म्हणतात.

अ) प्रयोगकर्ता ब) प्रयुक्त क) निरीक्षक ड) यापैकी नाही

९) शरीराची व मनाची प्रक्षुब्ध अवस्था म्हणजे _____ होय.

अ) अध्ययन ब) भावना क) अवधान ड) वेदन

१०) ऑरिस्टॉटल यांनी मानसशास्त्राचा _____ हा ग्रंथ लिहिला.

अ) डी. ऑनिमा ब) मानसशास्त्र क) मानसभौतिकी ड) तत्वज्ञान

११) _____ यांना वर्तनवादाचा जनक म्हणून संबोधले जाते.

अ) वॅटसन् ब) वुण्डट् क) ऑरिस्टॉटल ड) मॅक्डूगल

१२) निद्रा न येण्याच्या समस्येला _____ असे म्हणतात.

अ) झोप ब) स्वप्न
क) ध्यानमग्नता ड) झोपेतचालणे (निद्रानाश)

- १३) मज्जासंस्थेचे _____ मुख्य विभाग पडतात.
 अ) तीन ब) दोन क) पाच ड) दहा
- १४) शास्त्रज्ञांच्या मते मानवी मेंदू _____ पेक्षा अधिक पेशीपासून बनला आहे.
 अ) १० ब) १०० क) २०० ड) २०

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही सात) :

१४

- १) “प्रयोग” व्याख्या लिहा.
- २) मज्जापेशी (नसपेशी) व्याख्या लिहा.
- ३) प्रेरणा प्रकार सांगा.
- ४) बोधावस्था म्हणजे काय ?
- ५) मानसशास्त्राची व्याख्या लिहा.
- ६) मस्तक ग्रंथी म्हणजे काय ?
- ७) मनोविश्लेषणाचे जनक सांगा.
- ८) झोप म्हणजे काय ?
- ९) प्रेरणांचा अधिश्रेणी सिद्धांत कोणी मांडला ?
- १०) मानवी मेंदूचे भाग सांगा (खंड सांगा).

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१४

- १) दीवा स्वप्न
- २) निरीक्षण
- ३) लैंगिक प्रेरणा
- ४) निद्रेच्या अवस्था

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१४

अ) मज्जासंस्था तिच्या मुख्य दोन विभागासह स्पष्ट करा.

किंवा

ब) झोपेची व्याख्या सांगून झोपेचे प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.

५. मानसशास्त्राची उपक्षेत्रे थोडक्यात वर्णन करा.

१४

SLR-L – 270

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (I.D.S.)
प्रयोजनमूलक हिन्दी

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित अंग्रेजी वाक्यांशों का हिन्दी में अनुवाद कीजिए : 10
- 1) Administrative approval
 - 2) Currency of the post is extended
 - 3) Leave is not due
 - 4) Kindly acknowledge receipt
 - 5) Facts are being collected
 - 6) Low paid staff should be encouraged
 - 7) No action is necessary
 - 8) Office to note and comply
 - 9) Viva - Voce test will be held tomorrow
 - 10) Your attention is invited.
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10
- 1) मातृभाषा से तात्पर्य क्या है ?
 - 2) रोजगारपरक हिन्दी किसे कहा जाता है ?

P.T.O.

- 3) क्रयादेश पत्र कब लिखा जाता है ?
- 4) वार्ता लेखन का अर्थ क्या है ?
- 5) टेलेक्स किसे कहते हैं ? समझाइए।
- 6) आई . एस. डी. क्या है ? समझाइए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए।

10

- 1) करण चधर सेंटर, नगर रोड, हौसिंग कालोनी, बीड, सोलापुर के पुलगम टेक्स्टाईल्स कं. रविवार पेठ, सोलापुर से चधरें मंगवाना चाहते हैं। चधरों की विभिन्न किस्में एवं दरों के बारे में पूछताछ का पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
- 2) व्यवस्थापक, उमा मेडिकल, अम्बेडकर रोड, सोलापुर आयुष आयुर्वेदिक फार्मसी. सांगवी, पुना से औषधियाँ मंगायी है। अभी तक भुगतान नहीं किया गया है। भुगतान सम्बन्धि पत्र लिखिए।
- 3) मा. व्यवस्थापक, छाया बुक डिपो, गुलमंडी, औरंगाबाद; मा. व्यवस्थापक, वाणी प्रकाशन, दरियागंज, नई दिल्ली के नाम पर हिन्दी पुस्तके माँगने हेतु क्रयादेश पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

4. 'पटकथा लेखन' की विशेषताएँ लिखिए।

10

अथवा

'जनसंचार माध्यम' की विशेषताएँ स्पष्ट कीजिए।

5. 'वार्ता लेखन' की विशेषताएँ लिखिए।

10

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (I.D.S.)
Child – Psychology

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **The figures to the right indicate full marks.**

1. Select the correct alternative : 10

- i) Any activity that is directed toward an end other than enjoyment can not rightly be called
A) Play B) Sex C) Education D) Motivation
- ii) _____ begins in the first years and reaches a peak up between 5 to 6 years.
A) Education B) Learning C) Toy play D) Job
- iii) The third factor responsible for variations in active play is the level of the child's
A) Intelligence B) Emotion C) Sex D) Libido
- iv) The term of _____ is comes from the Latin word.
A) Personality B) Social C) Motivation D) Need
- v) _____ adjustment means the success with which people adjust to others.
A) Physical B) Biological C) Social D) Mental
- vi) According to tradition, changes in _____ are due to physical changes.
A) Mental B) Personality C) Social D) Body
- vii) Creativity is one of the most loosely used and hence most ambiguous term in _____ research today.
A) Psychological B) Geographical
C) Sociological D) Physics
- viii) When emotions are so strong that _____ becomes disorganized.
A) Behaviour B) Sex C) Body D) Self

- ix) Social acceptance plays a large role in the development of the
A) Self-concept B) Self C) Emotion D) Learning
- x) The environment in which _____ grow up influences the kind and amount of active play the engage in.
A) Children B) Man
C) Women D) Animal

2. Write short answer (**any four**) :

8

- i) Define personality.
- ii) Define social adjustment.
- iii) Define creativity.
- iv) Define play.
- v) State the stages in expression creativity.
- vi) Define change of personality.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- i) Meaning of personality.
- ii) Change in personality.
- iii) A characteristics of play.
- iv) Social rejection and neglect.
- v) Meaning of social adjustment.
- vi) Psychological meaning of creativity.

4. A) Discuss on values of creativity and development of creativity.

10

OR

B) Discuss on 'social acceptance'.

5. Discuss on play hazards.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक.

ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- 1) अशी कृती जी प्रत्यक्ष व करमणुकीशिवाय पूर्ण होते तिला _____ म्हणता येत नाही.
अ) खेळ ब) लैंगिकता क) शिक्षण ड) प्रेरणा
- 2) _____ ची सुरुवात ही पहिल्या वर्षी होते आणि तिचा उच्चांक ५ ते ६ व्या वर्षी दिसून येतो.
अ) शिक्षणा ब) अध्ययना क) खेळणी खेळाची ड) नोकरी
- 3) बालकांच्या कृतीयुक्त खेळातील तिसरा घटक म्हणजे त्यांची _____ पातळी होय.
अ) बुद्धीमत्ता ब) भावनिक क) लैंगिक ड) लिबिडो
- 4) _____ ही संज्ञा लॅटीन शब्दापासून बनली आहे.
अ) व्यक्तिमत्व ब) समाज क) प्रेरणा ड) गरज
- 5) _____ समायोजन म्हणजे एका व्यक्तीचे इतरांशी असलेली यशस्वी समायोजन.
अ) भौतिक/शारीरिक ब) जैविक
क) सामाजिक ड) मानसिक
- 6) पारंपारिक पद्धतीनुसार-शरीर बदलानुसार _____ बदल होतो.
अ) मानसिक ब) व्यक्तिमत्व क) समाज ड) शरीर
- 7) आजच्या _____ संशोधनात सृजनशीलता ही संज्ञा ढोबळ आणि गुंतागुंतीने वापरली आहे.
अ) मानस शास्त्रीय ब) भूगोलीय क) समाज शास्त्रीय ड) भौतिक शास्त्र
- 8) जेव्हा भावना बळकट बनतात तेव्हा _____ विस्कळीत होते.
अ) वर्तन ब) लैंगिकता क) शरीर ड) स्व
- 9) _____ विकासात सामाजिक स्वीकृती महत्वपूर्ण भूमिका बजावते.
अ) स्व-संकल्पना ब) स्व क) भावना ड) अध्ययन
- 10) _____ ज्या वातावरणात खेळतात त्यानुसार त्यांच्यावरील दबाव आणि महत्व दिसून येतो.
अ) बालक ब) माणसे क) महिला ड) प्राणी

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- i) व्यक्तिमत्वाची व्याख्या द्या.
 - ii) सामाजिक समायोजनाची व्याख्या द्या.
 - iii) सृजनशीलतेची व्याख्या द्या.
 - iv) खेळाची व्याख्या द्या.
 - v) सृजनशीलतेच्या अभिव्यक्तीतील अवस्थेचे घटक सांगा.
 - vi) व्यक्तीमत्व बदलाची व्याख्या सांगा.
३. टीपा द्या (कोणतेही चार) : १२
- i) व्यक्तीमत्वाचा अर्थ.
 - ii) व्यक्तीमत्वातील बदल.
 - iii) खेळाची वैशिष्ट्ये.
 - iv) सामाजिक नकार आणि दुर्लक्ष.
 - v) सामाजिक समायोजनेचा अर्थ.
 - vi) सृजनशीलतेचा मानसशास्त्रीय अर्थ.
४. अ) सृजनशीलतेची मूल्ये आणि विकासावर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- ब) सामाजिक स्वीकृतीवर चर्चा करा.
५. खेळातील धोके यावर चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – II) (Sem. – IV) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (I.D.S.)
Industrial and Organizational Psychology**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) _____ proposed two-factor theory.
(Jung, Herzberg, Miller, Cleaver)
- 2) _____ environmental factor affect on job-satisfaction.
(Noise, Food, Relation, Any other)
- 3) _____ has been studies the achievement motivation.
(McClelland, Freud, Adler, Jung)
- 4) _____ theory focuses the behaviour of leaders and subordinates for achieving personal and organizational goals.
(Path Goal, Cognitive, Contingency, Normatives)
- 5) _____ was founder of humanistics psychologist.
(Jung, Maslow, Freud, Cleaver)
- 6) _____ is the basic unit of measuring noise.
(Kelo-gram, Miter, Decibel, Any other)
- 7) The Mayer and Allen suggested organizational _____ types of commitment.
(Two, Three, Four, Five)
- 8) In behaviour modification training used _____ reinforcement to change the behaviour of employer.
(Negative, Positive, Zero, Other)
- 9) _____ and _____ developed in the job diagnostics survey.
(Hackman and Oldham, Maslow and Jung, King and Freud, Any other)
- 10) _____ are the types of subordinates.
(Four, Six, Two, Eight)

2. Write short answer of the following (**any four**) : 8
- 1) What is Accident ?
 - 2) Describe the nature of mental fatigue and physical fatigue.
 - 3) What is Leadership ?
 - 4) What is gender harassment ?
 - 5) What is Path goal theory and normative decision theory ?
 - 6) What is cognitive and contingency theory ?
3. Write short notes (**any four**) : 12
- 1) The four day work week.
 - 2) Noise.
 - 3) Gender harassment.
 - 4) Rest pause and work shift.
 - 5) Job implication.
 - 6) Illumination.
4. Answer **any one** long type question of the following : 10
- A) Explain various types of organizational commitment.
- OR
- B) Explain the various styles of leadership.
5. Long answer type question. 10
- Explain the theories of leadership.

मराठी रूपांतर

*सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. बहुपर्यायी प्रश्न सोडवा : १०
- १) _____ यांनी द्वि घटक सिद्धान्त सुचविला.
(युंग, हर्जबर्ग, मिळर, क्लेव्हर)

- २) _____ वातावरणीय घटक कार्यसमाधानावर परिणाम करतो.
(कोलाहळ, अन्न, संबंध, यापेक्षा वेगळे)
- ३) _____ यांनी संपादन प्रेरणेचा अभ्यास केला.
(मॅक्लेलँड, फ्राईड, अँडलर, युंग)
- ४) _____ सिद्धान्त नेता आणि अनुयायांच्या वर्तनातील व्यक्तिगत आणि संघटनात्मक उद्दिष्ट्ये संपादन करण्यावर लक्ष देतो.
(उद्दिष्टान्वेषी, बोधात्मक स्रोत, अनुषंगिक, नमुनात्मक)
- ५) _____ हा मानवतावादी मानसशास्त्राचा जनक होय.
(युंग, मास्लो, फ्राईड, क्लेव्हर)
- ६) _____ हे कोलाहल मापणाचे मूळ एकक आहे.
(किलो-ग्राम, मीटर, डेसिबल, यापेक्षा वेगळे)
- ७) मेअर आणि अँलन यांनी संघटनात्मक वचनबद्धतेचे _____ प्रकार सुचविले.
(दोन, तीन, चार, पाच)
- ८) वर्तनसुधारणा प्रशिक्षणात _____ प्रबलकाचा उपयोग कर्मचाऱ्याला वर्तनात बदल करण्यासाठी होतो.
(ऋण, धन, शून्य, इतर)
- ९) _____ आणि _____ यांनी कार्यनिदानात्मक सर्वेक्षण विकसित केले.
(हैकमन आणि ओल्डहम, मॅस्लो व युंग, किंग आणि फ्राईड, इतर)
- १०) _____ अनुयायांचे प्रकार आहेत.
(चार, सहा, दोन, आठ)

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) अपघात म्हणजे काय ?
- २) मानसिक व शारीरिक थकण्याचे वर्णन करा.
- ३) नेतृत्व म्हणजे काय ?
- ४) लैंगिक छळ म्हणजे काय ?
- ५) उद्दिष्टान्वये व नमुनात्मक सिद्धान्त म्हणजे काय ?
- ६) बोधात्मक व अनुषंगिक सिद्धान्त म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) चार दिवसाचा कामाचा आठवडा.

२) कोलाहल.

३) लिंगभेद छळ.

४) विश्रांतीकाळ आणि कार्यबदळ.

५) कार्यसुलभता.

६) प्रकाश.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) संघटनात्मक बाधिलकीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

किंवा

ब) नेतृत्वाच्या विविध शैली स्पष्ट करा.

५. वर्णनात्मक प्रश्न सोडवा.

१०

प्रेरणेचे विविध सिद्धान्त स्पष्ट करा.

SLR-L – 273

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.)
Traditional Logic

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) Analogy is a kind of _____
(induction, conversion, obversion, syllogism)
- 2) _____ is presupposition of induction.
(Verification, Proof, Uniformity of nature, Hypothesis)
- 3) Hypothesis must be _____
(false, fact, invarifiable, contradict)
- 4) _____ and effects are events.
(Cause, Verification, Proof, None of these)
- 5) _____ is a kind of formal fallacy.
(Accident, Converse fallacy of accident, Composition, Undistributed middle)
- 6) Observation is a _____ ground of scientific induction.
(verbal, formal, material, ethical)
- 7) There are _____ kinds of observation.
(2, 3, 4, 5)
- 8) _____ is the first step of scientific induction.
(Hypothesis, Verification, Proof, Data collection)

P.T.O.

9) _____ is perfect induction.

(Analogy, Simple enumeration, Scientific induction, None of these)

10) There are _____ kinds of induction.

(2, 3, 4, 5)

2. Write short answer of the following (**any 4**) :

8

1) Is analogy incomplete induction ? Explain.

2) What is scientific observation ?

3) What is presupposition ?

4) Explain the fallacy of observation.

5) Is verification of hypothesis final ? Explain.

6) Explain the importance of hypothesis.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Simple enumerative induction.

2) Proof of hypothesis.

3) Principles of causation.

4) Fallacy of accident.

5) Fallacy of composition.

6) Fallacy of amphiboly.

4. Explain the material ground of scientific induction.

10

OR

Explain the stages of scientific method.

5. Define hypothesis and explain it's good conditions.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) साम्यानुमान हा _____ चा प्रकार आहे.
(विगामी, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, संविधान)
- २) _____ हे विगामीचे पूर्व गृहितक आहे.
(प्रचिती, सिद्धता, निसर्ग समरूपता, अभ्युपगम)
- ३) अभ्युपगम _____ असावा.
(असत्य, वास्तव, अप्रचितीक्षम, व्याघात)
- ४) _____ आणि कार्य ह्या घटना आहेत.
(कारण, प्रचिती, सिद्धता, यापैकी नाही)
- ५) _____ हा आकारिक तर्क दोष आहे.
(यादृच्छा, विलोम यादृच्छाभास, समूहाभास, अंशव्याप्त मध्य पद)
- ६) निरीक्षण हा शास्त्रीय विगमनाचा _____ आधार आहे.
(भाषिक, आकारिक, वास्तविक, नैतिक)
- ७) निरीक्षणाचे _____ प्रकार आहेत.
(२, ३, ४, ५)
- ८) _____ ही शास्त्रीय विगमनाची पहिली अवस्था आहे.
(अभ्युपगम, प्रचिती, सिद्धता, माहिती गोळा करणे)
- ९) _____ हे पूर्ण विगमन आहे.
(साम्यानुमान, केवल गणनात्मक, शास्त्रीय विगमन, यापैकी नाही)
- १०) विगमनाचे _____ प्रकार आहेत.
(२, ३, ४, ५)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ४) :

८

- १) साम्यानुमान हे अपूर्ण विगमन आहे का ? स्पष्ट करा.
- २) शास्त्रीय निरीक्षण म्हणजे काय ?
- ३) पूर्वगृहितक म्हणजे काय ?
- ४) निरीक्षणाचे दोष स्पष्ट करा.
- ५) अभ्युपगमाची प्रचिती ही अंतिम आहे का ? स्पष्ट करा.
- ६) अभ्युपगमाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही ४) :

१२

- १) केवल गणनात्मक विगमन.
- २) अभ्युपगमाची सिद्धता.
- ३) कारणिकतेची तत्त्वे.
- ४) यादृच्छाभास.
- ५) समूहाभास.
- ६) वाक्यच्छल दोष.

४. शास्त्रीय विगमनाचा वास्तविक आधार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

शास्त्रीय विगमनाच्या अवस्था स्पष्ट करा.

५. अभ्युपगमाची व्याख्या द्या आणि तिच्या युक्ततेच्या अटी स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
LOGIC (I.D.S.)
Modern Logic

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Predicate logic is related to _____
(term, word, sentence, none of these)
 - 2) Pa is a _____ proposition.
(Equivalent, Disjunctive, Implicative, Singular)
 - 3) Subject and predicate are _____
(words, terms, sentences, propositions)
 - 4) (X) this symbol is used for _____
(Existential, Singular, Conjunctive, Universal)
 - 5) ($\exists x$) this symbol is used for _____
(all, some, every, individual)
 - 6) _____ is symbol of subset.
(\supset , \subset , \cup , \cap)
 - 7) There is _____ opposition between A and O.
(contrary, contradictory, subcontrary, subaltern)
 - 8) ϕ this symbol is called _____
(Psy, Phi, thy, why)
 - 9) $\sim E \equiv$ _____
(A, E, I, O)
 - 10) $\sim O \equiv$ _____
(A, E, I, O)

2. Using appropriate quantifier and the notations given in the bracket symbolise the following propositions (**any 4**): **8**
- 1) God exists. (Gx)
 - 2) All elephants are quadruped. (Ex, Qx)
 - 3) No saints are selfish. (Sx, Lx)
 - 4) Some sparrows are politicians. (Sx, Px)
 - 5) Some men are not mortal. (Hx, Mx)
 - 6) Plato is logican. (Lx, P).
3. Write short notes (**any 4**): **12**
- 1) Sub set
 - 2) Intersection set
 - 3) Kinds of quantifiers
 - 4) Predicate logic
 - 5) Universal negative proposition
 - 6) Rule of quantifier negation.
4. Explain the quantification rule of U.I. and U.G. **10**
- OR
- Construct formal proof of the following arguments :
- 1) i) $(X) (Ax \supset Bx)$
 ii) $(X) (Bx \supset (x) \therefore (X) (Ax \supset (x))$
 - 2) i) $(X) (Px \supset Qx)$
 ii) $(\exists x) (\sim Qx.Rx) \therefore (\exists x) (Rx \cdot \sim Px).$
5. Test the validity of the following syllogism by Venn's diagram : **10**
- 1) All girls are beautiful.
 Kirti is a girl.
 Therefore, Kirti is beautiful.
 - 2) All trees are favour.
 Some flowers are not favour.
 Therefore, some flowers are not trees.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

१) विधेय तर्कशास्त्र _____ शी संबंधित आहे.

(पद, शब्द, वाक्य, यापैकी नाही)

२) Pa हे _____ विधान आहे.

(सममूल्य, विकल्प, सोपाधिक, एकवाची)

३) उद्देश्य आणि विधेय ही _____ होत.

(शब्द, पदे, वाक्ये, विधाने)

४) (X) हा चिन्ह _____ करिता वापरतात.

(अस्तित्वदर्शक, एकवाची, संधी, वैश्विक)

५) ($\exists x$) हा चिन्ह _____ करिता वापरतात.

(सर्व, काही, प्रत्येक, व्यक्ति)

६) _____ हे उपसंचाचे चिन्ह आहे.

(\supset , \subset , \cup , \cap)

७) A आणि O मध्ये _____ प्रतियोग आहे.

(विरोध, व्याघात, उपविरोध, उपनिदान)

८) ϕ ह्या चिन्हाला _____ असे म्हणतात.

(साय, फाय, थाय, व्हाय)

९) $\sim E \equiv$ _____

(A, E, I, O)

१०) $\sim O \equiv$ _____

(A, E, I, O)

२. योग्य संख्यापकांचा आणि कंसात दिलेल्या अक्षरचिन्हांचा वापर करून खालील विधानांचे चिन्हांकन करा (को. ४) : ८
- १) इश्वर अस्तित्वात आहे. (Gx)
 - २) सर्व हत्ती चतुःष्पाद आहेत. (Ex, Qx)
 - ३) एकही संत स्वार्थी नाही. (Sx, Lx)
 - ४) काही चिमण्या राजकारणी असतात. (Sx, Px)
 - ५) काही मानव मर्त्य नाहीत. (Hx, Mx)
 - ६) प्लेटो तर्कज्ञ आहे. (Lx, P)
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) उपसंच
 - २) धेदसंच
 - ३) संख्यापकाचे प्रकार
 - ४) विधेय तर्कशास्त्र
 - ५) वैश्विक नास्तिवाची विधान
 - ६) संख्यापक निषेधाचे नियम.
४. U. I. आणि U.G. चा नियम स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- खालील युक्तिवादांची आकारिक सिद्धता द्या :
- १) i) (X) (Ax \supset Bx)
 - ii) (X) (Bx \supset (X) / \therefore (x) (Ax \supset (x)
 - २) i) (X) (Px \supset Qx)
 - ii) (\exists x) (\sim Qx.Rx) / \therefore (\exists x) (Rx \sim Px).
५. व्हेन आकृतीच्या साहाय्याने खालील संविधानांची युक्तता तपासा : १०
- १) सर्व मुली सुंदर असतात.
कीर्ती मुलगी आहे.
म्हणून कीर्ती सुंदर आहे.
 - २) सर्व वृक्ष परोपकारी असतात.
काही फूले परोपकारी नाहीत.
म्हणून, काही फूले वृक्ष नाहीत.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
LINGUISTICS (I.D.S.)**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative. 10
- 1) One sense with several names is
a) synonymy b) antonymy c) polysemy d) hyponymy
 - 2) The term 'semantics' is borrowed from the Greek word 'semains' which means
a) to magnify b) to signify c) to clarify d) to justify
 - 3) _____ can be defined as the association of lexical item with other lexical items.
a) Syntax b) Stylistics c) Collocation d) Semiotics
 - 4) _____ is the word which modifies a noun or pronoun.
a) Conjunction b) Preposition c) Interjection d) Adjection
 - 5) _____ is the name of a person, place or thing.
a) Adjective b) Adverb c) Noun d) Verb
 - 6) Scale and category Grammar is associated with the name of _____ of London University.
a) Leech b) Michael Halliday
c) Sidney Lamb d) Kenneth Pike
 - 7) _____ is the study of the relationships between linguistic forms and the users of those forms.
a) Pragmatics b) Phonetics c) Phonology d) Morphology

- 8) Actions performed via utterances are generally called
a) hedges b) speech acts c) speech events d) IFIDS
- 9) According to Raymond Chapman the linguistic study of different styles is called as
a) semantics b) stylistics c) phonetics d) semiotics
- 10) According to traditional grammar there are _____ parts of speech.
a) 5 b) 6 c) 7 d) 8

2. Answer **any five** of the following questions briefly : **10**

- 1) Define the word 'Syntax'.
- 2) Explain the difference between noun and pronoun.
- 3) What is meant by pragmatics ?
- 4) Explain the difference between direct and indirect speech act.
- 5) What are the major types of pronouns ?
- 6) What is meant by scalar implicature ?

3. A) Write short notes on **any two** of the following : **6**

- 1) The difference between open class words and closed class words.
- 2) Transformational generative grammar.
- 3) Phrase structure grammar.

B) Answer briefly **any two** of the following questions. **4**

- 1) What is IC analysis ?
- 2) What is the difference between Synonymy and Antonymy ?
- 3) What is the difference between Prelocutionary and Locutionary speech acts ?

4. Answer **any one** of the following questions : 10

A) What is the use of linguistics in the study of literature ? Explain.

OR

B) What are the different types of presuppositions ? Explain.

5. Write down the stylistic analysis of the following poem. 10

I died for beauty, but was scare
Adjusted in the tomb,
When one who died for truth was lain
In an adjoining room.

He questioned softly why I failed ?
“for beauty”, I replied
“And I for truth the two are one”,
“We bretheren are”, he said.

And so as Kinsmen met at a night,
We talked between the rooms,
Until the moss had reached our lips,
And covered up over names.

SLR-L – 276

Seat No.	
----------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (IDS)
Public Administration

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : **10**
- 1) The following one is not basic features of civil service.
A) Bureaucracy B) Professionals C) Hierarchy D) Honesty
 - 2) The spoil system is in the country of
A) France B) India C) America D) Siriya
 - 3) The concept of 'Ambudsman' is originated in _____
A) America B) England C) Italy D) Sweedon
 - 4) The financial year in India begins in _____
A) 1 March B) 1 April C) 1 June D) 1 July
 - 5) The Rajyasabha has to make its recommendations (regarding money bill) within _____ to the Loksabha.
A) 13 B) 14 C) 15 D) 16
 - 6) The estimates committee came into existence in the year _____
A) 1949 B) 1950 C) 1951 D) 1952
 - 7) Recruitment only through promotion
A) Neglects brilliance B) Ensures regular entry of young people
C) Expands the area of selection D) Provides for open public service

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवी कडील अंक गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- 1) खालीलपैकी एक सनदी सेवेचे वैशिष्ट्ये नाही.
अ) नोकरशाही ब) व्यावसायिकता क) श्रेणी पद्धत ड) प्रामाणिकपणा
- 2) नोकर भरतीची लूट पद्धत _____ देशात अस्तित्वात होते.
अ) फ्रान्स ब) भारत क) अमेरिका ड) सिरिया
- 3) 'ॲम्बुड्समन' या संकल्पनेचा उदय _____ मध्ये झाला.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) इटाली ड) स्वीडन
- 4) _____ ला भारताच्या आर्थिक वर्षाची सुरुवात होते.
अ) १ मार्च ब) १ एप्रिल क) १ जून ड) १ जुलै
- 5) लोकसभेने मंजूर केलेल्या अर्थविधेयकाला राज्यसभेला _____ दिवसात शिफारसी करण्या लागतात.
अ) १३ ब) १४ क) १५ ड) १६
- 6) अंदाज समितीची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९४९ ब) १९५० क) १९५१ ड) १९५२
- 7) केवळ बढतीमार्फत केलेल्या सेवाभरतीस
अ) हुशारी दुर्लक्षित राहते ब) तरुण लोकांना प्रवेशाची हमी मिळते
क) निवडीचे क्षेत्र व्यापक होते ड) सार्वजनिक सेवा सर्वांना खुली राहते
- 8) कोणत्या मंत्रालयाचे अंदाजपत्रक भारताच्या साधारण अंदाजपत्रकाचा भाग नाही ?
अ) रेल्वे मंत्रालय ब) कृषी मंत्रालय क) संरक्षण मंत्रालय ड) यापैकी नाही
- 9) प्रशिक्षणाचा मूळ उद्देश _____ आहे.
अ) क्षमता ब) योग्यता क) समन्वय ड) वरील सर्व
- 10) महाराष्ट्र या राज्यात लोकायुक्त संस्था _____
अ) आहे ब) नाही क) आहे -नाही ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तर द्या (कोणत्याही चार) : ८
- 1) राजकीय तटस्थता म्हणजे काय ?
 - 2) प्रदत्त विधिनियमाच्या वाढीची कारणे सांगा.
 - 3) नागरी सेवा म्हणजे काय ?
 - 4) बढतीच्या पद्धति स्पष्ट करा.
 - 5) प्रशिक्षणाच्या पद्धति स्पष्ट करा.
 - 6) सार्वजनिक उपक्रम समिती.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- 1) प्रशिक्षण
 - 2) अंदाज समिती
 - 3) प्रशासकीय न्यायाधीकरणे
 - 4) लोकपाल
 - 5) माहिती अधिकार
 - 6) लोक लेखा समिती.
4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा : १०
- 1) अंदाजपत्रकाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- किंवा**
- 2) भरती म्हणजे काय ? भरतीचे प्रकार स्पष्ट करा.
5. सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- प्रदत्त विधिनियम म्हणजे काय ? प्रदत्त विधिनियमाचे गुण, दोष स्पष्ट करा.
-

SLR-L – 277

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (IDS)
Rural Development

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

Objective type questions :

1. a) Multiple Choice Questions :

10

- 1) Basically, development of _____ is the development of India.
a) Urban b) Adivasi c) Rural d) None of these
- 2) The State Government appoints _____ for the administration of Zilla Parishad.
a) C.E.O. b) B.D.O. c) Gramsevak d) None of these
- 3) In the 'Kukutapalan' system with the help of electric bulb everyday _____ hours light managed through artificial way.
a) 10 hours b) 14 hours c) 16 hours d) 18 hours
- 4) _____ is appointed on the basis of the population of 'Panchayat Samitee' of that region.
a) C.E.O. b) Gramsevak c) B.D.O. d) None of these
- 5) The secretary of 'Grampanchayat' is appointed by
a) Zilla Parishad b) Panchayat Samiti
c) State Government d) Grampanchayat
- 6) In Maharashtra at Mumbai 'Sahakari Dugdhvavsaya' was started at _____ in the year 1951.
a) Warli b) Parle c) Aare d) Borivali

P.T.O.

९) 'सत्तेच्या लोकशाही विकेंद्रीकरण'वर आधारीत असलेल्या शासनपद्धतीस _____ यांनी प्रथम पंचायतराज हे नाव दिले.

अ) महात्मा गांधी ब) महात्मा फुले क) पंडित नेहरू ड) विनोबा भावे

१०) शेतासाठी कर्जपुरवठा करणाऱ्या सहकारी संस्थांची सभासद संख्या _____ इतकी असते

अ) १० ते २० ब) १० ते ४० क) १० ते ६० ड) १० ते १००

२. कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- १) ग्रामीण विकासातील सहकार चळवळीचे काय महत्व आहे ?
- २) ग्रामपंचायतीची निवडणूक ही प्रत्यक्ष निवडणूक पद्धतीने व्हावी अशी शिफारस कोणत्या कमिटीने केली ?
- ३) जिल्हा परीषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याची कार्ये कोणती ?
- ४) शेतकऱ्यांसाठी लघुउद्योग म्हणून असलेल्या दुग्धव्यवसायाचे फायदे कोणते ?
- ५) भारतातील शेती व्यवसायामध्ये पूरक लघुउद्योगांचे काय स्थान आहे ?
- ६) शेतकऱ्यांसाठी लघुउद्योग म्हणून असलेल्या कुक्कुटपालनाचे तोटे कोणते ?

३. कोणत्याही चार टिपा थोडक्यात लिहा :

१२

- १) सहकार चळवळीचा विकास
- २) ग्रामीण नेतृत्व
- ३) कुक्कुटपालन
- ४) ग्रामसेवक
- ५) गटविकास अधिकाऱ्याची भूमिका
- ६) जिल्हा परीषद

४. अ) ग्रामीण जीवनावर पंचायत राजचा कोणता प्रभाव पडला ?

१०

किंवा

ब) ग्रामीण जीवनावर लघु-उद्योगांचा कोणता प्रभाव पडला ?

५. शेती-उद्योगावरील जागतिकीकरणाच्या परीणामांची चर्चा करा.

१०

SLR-L – 278

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
GEOGRAPHY (I.D.S.)
Geography of Tourism

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Draw maps and diagrams wherever necessary.**
3) **Figures to the right indicate full marks.**
4) **Use of stencils is allowed.**

1. Choose correct alternative and fill in the blanks : 10

- 1) Tourism is most beneficial to _____ country.
(Backward, Developed, Developing, Capitalist)
- 2) For the development of Tourism maximum investment is made in _____
(Industry, Agriculture, Fishery, Hotels)
- 3) In India development of hill station Tourism took place during _____ period.
(Ancient, Medieval, British, Independence)
- 4) Kaziranga National Park is located in _____ state.
(Meghalaya, Manipur, Assam, Tripura)
- 5) _____ is a only one hill station in Rajasthan.
(Masoori, Pahalgam, Mount Abu, Naini Tal)
- 6) Amrutsar is a holy religious centre of _____ community.
(Hindu, Jain, Shikh, Budha)
- 7) _____ city is called as Pink city.
(Agra, Shrinagar, Jaipur, Mysore)
- 8) Polo sport is played at _____
(Jammu, Chandigad, Deharaduen, Leh-Ladhak)
- 9) _____ is a famous religious centre in Maharashtra.
(Dajipur, Raigad, Tuljapur, Malwan)
- 10) Akkalkot is a _____ Tourism place in Solapur district.
(Historical, Sport, Religious, Cultural)

P.T.O.

2. Write short answers (**any four**) : **8**
- 1) Which are the famous Hindu religious centres on the banks of Ganga river ?
 - 2) What is the tourism importance of Santuries ?
 - 3) Which are the important forts for Tourism in Maharashtra ?
 - 4) Which are the Tourism place in and around Mysore city ?
 - 5) What is National Tourism Planning ?
 - 6) Which are the religious places in Maharashtra ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Tourism and National Parks in India.
 - 2) Sport places and Tourism in India.
 - 3) Role of Indian Tourism Development Corporation (ITDC) in Tourism Development.
 - 4) Historical Tourism places in Maharashtra.
 - 5) Hill stations in Maharashtra.
 - 6) Religious Tourism places in Solapur District.
4. Write answer of the following question (**any one**) : **10**
- 1) Describe the santuries for Tourism in India.
- OR
- 2) Explain the historical places and Tourism development in India.
5. Explain the contribution of geographical places in the development of Tourism in India. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
३) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
४) नकाशा स्टेन्सिलसचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) _____ देशांना पर्यटन हे जास्त फायदेशीर असते.
(अविकसित, विकसीत, विकसनशील, भांडवलदार)
- २) पर्यटन विकासासाठी जास्तीत जास्त गुंतवणूक _____ मध्ये केली जाते.
(उद्योगधंदे, शेती, मासेमारी, हॉटेल्स)
- ३) भारतात थंडहेवेच्या ठिकाणांचे पर्यटन हे _____ काळात घडून आले.
(प्राचिन, मध्य, ब्रिटीश, स्वातंत्र्य)
- ४) काझीरंगा राष्ट्रीय उद्यान _____ या राज्यात आहे.
(मेघालय, मणिपूर, आसाम, त्रिपुरा)
- ५) _____ हे राजस्थानातील एकमेव थंड हवेचे ठिकाण आहे.
(मसुरी, पहलगाम, माऊंट अबू, नैनीताल)
- ६) अमृतसर हे पवित्र धार्मिक स्थळ _____ समाजाचे आहे.
(हिंदू, जैन, शिख, बौद्ध)
- ७) _____ या शहरास गुलाबी शहर असे म्हणतात.
(आग्रा, श्रीनगर, जयपूर, मैसूर)
- ८) पोलो हा खेळ _____ येथे खेळला जातो.
(जम्मू, चंदीगड, डेहराडून, लेह-लडाख)
- ९) _____ हे महाराष्ट्रातील प्रसिद्ध धार्मिक केंद्र आहे.
(दाजीपूर, रायगड, तुळजापूर, मालवण)
- १०) अक्कलकोट हे सोलापूर जिल्ह्यातील _____ पर्यटन स्थळ आहे.
(ऐतिहासिक, क्रीडा, धार्मिक, सांस्कृतिक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

- १) गंगा नदी काठावर हिंदूंची कोणती धार्मीक स्थळे आहेत ?
- २) अभयारण्यांचे पर्यटनाच्य दृष्टीने महत्त्व काय ?
- ३) महाराष्ट्रातील पर्यटनासाठी महत्त्वाचे किल्ले कोणते आहेत ?
- ४) मैसूर शहरातील व शहरा सभोवतीची पर्यटन स्थळे कोणती ?
- ५) राष्ट्रीय पर्यटन नियोजन म्हणजे काय ?
- ६) महाराष्ट्रातील धार्मीक स्थळे कोणती ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) भारतातील राष्ट्रीय उद्याने आणि पर्यटन.
- २) भारतातील क्रीडास्थान आणि पर्यटन.
- ३) पर्यटन विकासातील भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाची कार्य.
- ४) महाराष्ट्रातील ऐतिहासिक पर्यटन स्थले.
- ५) महाराष्ट्रातील थंड हवेची ठिकाणे.
- ६) सोलापूर जिल्ह्यातील धार्मीक पर्यटन स्थले.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणताही एक) :

१०

अ) पर्यटनाच्या दृष्टीने भारतातील अभयारण्यांचे वर्णन करा.

किंवा

ब) भारतातील ऐतिहासिक स्थले आणि पर्यटन विकास यांचे स्पष्टीकरण करा.

५. भारतातील पर्यटन विकासात भौगोलिक स्थळांचे योगदान स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) (CGPA Pattern) Examination, 2014
Optional PRAKRIT (Paper – I)
Paiya Pannasayaro

Day and Date : Wednesday, 5-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा : १४
- १) सुहावहं वायं सुणिरुण नरिंदो अईव _____ । (तूसीओ, तूसीओतु, तूसीओयं, तूसीओक)
 - २) नरिंद-पडिगिइ- _____ -सुवण्ण-मुद्दा-सयं ठवेइ । (अंकिय, अंकियसीं, अंकियदि, अंकियण)
 - ३) हे मयणस्स _____ ! दारं उघोडेहि । (मायरा, मायरास, मायराआ, मायराणी)
 - ४) एगया संसारो असारो, लच्छी वि _____ । (असारा, असाराणि, असाराणं, असारातो)
 - ५) _____ पडिबोहिउं सा समयं मग्गेइ । (ससुरं, ससुरस्स, ससुरंण, ससुरंये)
 - ६) _____ मसाणे काउच्छग्गेण द्विदो । (रत्तिम्हि, रत्तिम्हिणो, रत्तिम्हिणा, रत्तिम्हिओ)
 - ७) तुज्ज वि _____ नियमो ? (केरिसो, केरिसोते, केरिसोण, केरिसोम)
 - ८) पुंडवद्धणे नयरे _____ इब्भजुवाणओ गओ । (एगो, एगोरो, एगोमा, एगोणं)
 - ९) ता अहमवि नियमं _____ । (गेण्हामि, गेण्हामिसि, गेण्हामितं, गेण्हामिद)
 - १०) किं एयस्स _____ ? (रहस्सं, रहस्संत, रहस्संम, रहस्संका)
 - ११) तया ते सव्वे _____ जेउं समत्थो । (अहं, अहंवे, अहंणि, अहंओ)
 - १२) लगा कयावि धम्मं न _____ । (कुणइ, कुणइरो, कुणइमा, कुणइरणं)
 - १३) सो इंदिय-सुह-पसत्तो भोग- _____ कालं गमेइ । (विलासेहिं, विलासेहिंसि, विलासेहितं, विलासेहिंद)
 - १४) तया सेस-पहाणेसु _____ ठिए (मउणेण, मउणेणसि, मउणेणतं, मउणेणद)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ७) :

१४

- १) सव्वण्हु-महुप्पण्णा, जा भारदी बहुभासिणी ।
अण्णाण-तिमिरं हंति, विज्जा-बहुविगासिणी ॥
- २) गहणं च ते पविट्ठा पेच्छंति य तरूवरे महाकाए ।
एक्कम्मि तरूवरम्मि तं भत्तं ठावियं तेहिं ॥
- ३) लल्लिए महुरक्खरए जुवईयण-वल्लहे ससिंगारे ।
संते पाइयकव्वे को सक्कइ सक्कय पढिउं ॥
- ४) पुरिसो भणइ चउत्थो मा बहुयं भणइ कुणह मह बुद्धी ।
थवए छिंदह सव्वे जे जे सफले य पेच्छेज्जा ॥
- ५) वाणी या तेरसं णाम, भासा चेव चदुद्दसं ।
पंचदसं सुददेवी, सोलहं गो वि भण्णदे ॥
- ६) जो उण पंचम-पुरिसो पक्के आमे व्व गेण्हिमो सव्वे ।
सो पउम-लेस्स-भावो अवस्स देवत्तणं लहइ ॥
- ७) अत्थेत्थ भरहवासे पुरमेक्कं खिइपइट्ठियं नाम ।
उत्तुंग धवल पायास परिगयं परिहय समेय ॥
- ८) परूसो सक्कअ-बंधो पाउओ-बंधो वि होइ सुउमारो ।
पुरिस-महिलाणं जेत्तिअं इह अंतरं तेत्तिअं इमाणं ॥

३. अ) पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

८

- १) सो हालिओ वएइ - 'पढमेण भागेण अहं अप्पाणं नियभज्जं च पोसेमि । बीयं भागेण पुत्ताण भरणं कुणेमि, जओ ते पुत्ता वुड्ढत्तणम्मि अम्हे पालिस्संति, तओ उद्धारगे देमि त्ति । तइअभागं माया-पियराणमट्ठं देमि, जओ हं बालत्तणे तेहिं पालिओ, तओ उत्तं रिणमोक्खत्थं वावरेमि । चउत्थं भागं परलोग-सुहाय दाणे देमि, तेणुत्तं-कूवेसि खिवेम्मि त्ति, जओ तं दव्वं परलोगम्मि सुहाय होस्सइ ।'
- २) अत्थि इहेव भारहे वासे सुहत्थलाभिहाणो नाम गामो । तम्मि य एगो कुलपुत्तओ परोवहसणसीलो सहावकुडिलो चंडचूडोभिहाणो परिवसइ । अवरो वि तग्गिहसमीव चेव दुग्गयाभिहाणो कुंभयारो खल्लिहडओ । सो चंडचूडो गिहट्ठिओ चेव पइदिणं पेच्छइ रवि किरणेसु झलझलायंतं तस्स खल्लिं । तं दट्ठूण सो दुग्गयं उवहसइ ।

३) जंबूदीवम्हि भरहावेत्तम्हि सिंहपुरम्हि रया सिंहसेणो, राणी रामदत्ता, परोहिदो सिरीभूदी च । सोबम्हसुत्तम्हि कत्तिगं बंधिदूण भमदि वुददि च 'जदि असच्चं वदामि, तदा इमाए कत्तिगाए णिय-जिब्भच्छेदं कुणेमि ।' एवं कवडेण वट्टमाणस्स तस्स सच्चघोसो इदि विदियं णामं संजादं ।

ब) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही २) :

६

१) शेतकऱ्याच्या रूपयाची विभागणी

२) सत्यघोषाला झालेली शिक्षा

३) चंद्रचुडाचा मुनींजवळ व्रतस्वीकार.

४. प्राकृत भाषेचे प्रकार व महत्ता याचे विश्लेषण करा.

१४

किंवा

चदुरो हालिगो कथासारांश स्पष्ट करा.

५. जंगलात लाकडे तोडायला गेलेल्या सहा मित्रांना त्यांच्या विचाराप्रमाणे पुढील फळ कसे मिळेल हे लेस्सा दिट्टंतो काव्याद्वारे स्पष्ट करा.

१४

SLR-L – 280

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
YOGA STUDIES (IDS) (Theory)**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

N. B. : All questions are compulsory.

1. Objectives : 5
- 1) Types of Chittavruttis
A) 5 B) 4 C) 3 D) 2
- 2) Who defines Ashantanga yoga ?
A) Patanjali B) Yayati C) Tukaram D) Eaknath
- 3) Which is from “Niyam” ?
A) Ishwar pravidhan B) Atma
C) Asan D) Dhyan
- 4) Pranayam related to
A) Breathing B) Sleeping C) Eating D) Doping
- 5) Which is Mudra ?
A) Sinhasan B) Nat mudra
C) Bhakti mudra D) Ubhi mudra
2. Short answers. 10
- 1) Types of “Niyam”.
2) Types of “Yam”.
3) What is mean by Samadhi ?
4) What is mean by Dhyan ?
5) What is “Tapas” ?
6) What is Pranayam ?
3. Short notes **any two** : 10
- a) Mudra
b) Asan
c) Pratyahar.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

१. वैकल्पिक प्रश्न.

५

१) चित्तवृत्तीचे प्रकार किती ?

अ) ५

ब) ४

क) ३

ड) २

२) अष्टांगयोग कोणी सांगितला ?

अ) पतंजली

ब) ययाती

क) तुकाराम

ड) एकनाथ

३) “नियमाशी” संबंधीत घटक कोणता ?

अ) ईश्वरप्रवीधान

ब) आत्मा

क) आसन

ड) ध्यान

४) प्राणायामाशी संबंधीत घटक

अ) स्वासोश्वास

ब) झोपणे

क) खाणे

ड) डोपिंग

५) कोणती “मुद्रा” आहे ?

अ) सिंहमुद्रा

ब) नत मुद्रा

क) भक्तीमुद्रा

ड) उभीमुद्रा

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) “नियमाचे” प्रकार किती ?

२) ययाचे प्रकार किती ?

३) “समाधी” म्हणजे काय ?

४) “ध्यान” म्हणजे काय ?

५) “तपस” म्हणजे काय ?

६) “प्राणायम” म्हणजे काय ?

३. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

१) मुद्रा

२) आसन

३) प्रत्याहार

SLR-L – 281

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
MARATHI (I.D.S.)
मराठी वाङ्मयाचा स्थूल अभ्यास – काव्य
(History of Marathi Language & Literature)

पाठ्यपुस्तक : आजची मराठी कविता
संपादक-प्रा. वसंत बापट, डॉ. चारुशीला गुप्ते

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

- १) 'सुर्मेवाला' ही कविता कोणी लिहिली ?
(कुसुमाग्रज/बा. भ. बोरकर/अनिल/इंदिरा संत)
- २) मराठी साहित्यातील ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळविणारे कवी कोण ?
(बहिणाबाई/बा भ बोरकर/विंदा करंदीकर/अनिल)
- ३) वि.वा. शिरवाडकरांनी कोणत्या येपण नावाने काव्य लेखन केले आहे ?
(गोविंदाग्रज/बालकवी/कुसुमाग्रज/केशवसूत)
- ४) बहिणाबाई चौधरी कोणत्या कूटुंबातील आहेत ?
(शेतकरी/वारकरी/ब्राह्मण/आदिवासी)
- ५) 'संहिता' हा काव्यसंग्रह कोणी लिहिला ?
(मंगेश पाडगावकर/वसंत बापट/विंदा करंदीकर/अनिल)
- ६) 'मानवता' ही कविता कोणाची ?
(बा. भ. बोरकर/अनिल/बहिणाबाई/कुसुमाग्रज)

P.T.O.

- ७) 'पतंग' या कवितेची कवयित्री कोण ?
(बहिणाबाई/शांता शेळके/ इंदिरा संत/पद्मा गोळे)
- ८) 'विशाखा' हा काव्य संग्रह कोणी लिहिला ?
(गोविंदाग्रज/कुसुमाग्रज/केशवसूत/अनिल)
- ९) 'देव अजब गारोडी' ही कविता कोणी लिहिली ?
(शांता शेळके/इंदिरा संत/बहिणाबाई/पद्मा गोळे)
- १०) 'मी फूल तृणांतिल श्वले' या कवितेचे कविवर्य कोण ?
(मंगेश पाडगावकर/वसंत बापट/विंदा करंदीकर/बा. भ. बोरकर)

२. पुढील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ५) :

१०

- १) 'स्वप्नाची समाप्ति' या कवितेतील प्रेम भावना.
- २) पाडगावकरांची सौंदर्यदृष्टी.
- ३) बहिणाबाईच्या कवितेतील स्त्री चित्रण.
- ४) इंदिरा संताच्या कवितेतील पतिविरहाचे दुःख.
- ५) विंदाच्या कवितेतील सामाजिक जाणिव.
- ६) बापटांची भाषाशैली.

३. लघुत्तरी प्रश्न (को. २) :

१०

- १) सुर्मेवाला कवितेचा आशय उलघडून दाखवा.
- २) इंदिरा संताच्या कवितेतील निसर्ग प्रतिमा.
- ३) बहिणाबाईच्या 'संसार' मधील संसारिक सुख-दुःखे.

४. विंदा करंदीकरानी सामाजिक अन्यायाचे भेदक दर्शन कसे घडविले ते सांगा.

१०

किंवा

'ज्युन्यात चमकेल आणि नव्यात झळकेल' असे बहिणाबाईचे वर्णन केले जाते. ते स्पष्ट करा.

५. कुसुमाग्रजांच्या कवितेतून सामाजिक विषमतेची चिड कशी निर्माण होते ? याचा परामर्श घ्या.

१०

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खाली दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पुन्हा लिहा :

१०

१) चिटणिसाने आपल्या कामात _____ पाळावी.

अ) गुप्तता ब) माहिती क) शांतता ड) निष्ठा

२) पोष्टकार्ड हा _____ संदेशवहनाचा प्रकार आहे.

अ) गुप्त ब) जलद
क) जुना ड) यापैकी नाही

३) दिनांक, महीना, वर्ष या क्रमाने तारीख लिहण्यांची पद्धत _____ होय.

अ) ब्रिटीश ब) अमेरिका
क) द. आफ्रिका ड) यापैकी नाही

४) वर्षभरात संचालक मंडळाच्या कमीत कमी _____ सभा भरवल्या जातात.

अ) चार ब) तीन
क) पाच ड) यापैकी नाही

५) दोन वार्षिक सर्वसाधारण सभातील अंतर _____ महिन्यापेक्षा जास्त असू नये.

अ) १८ महीने ब) १२ महीने
क) १५ महीने ड) ६ महीने

६) अग्निविमा _____ विमा महामंडळाकडे काढला जातो.

अ) सागरी ब) सर्वसाधारण
क) आर्युविमा ड) यापैकी नाही

७) पत्राची सुरवात _____ केली जाते.
 अ) सही ब) सोबत क) अभिवादन ड) यापैकी नाही

८) मोहोरबंद लिफाफे _____ उघडावेत.
 अ) शिपाई ब) लिपीक क) अधिकृत व्यक्ति ड) अधिकारी

९) प्रस्ताव सभेने मान्य केल्यानंतर तो _____ बनतो.
 अ) ठराव ब) कायदेशीर दस्तावेज
 क) टीपण ड) यापैकी नाही

१०) वार्षिक सर्वसाधारण सभेसाठी _____ दिवसाची पूर्वसूचना आवश्यक आहे.
 अ) सात ब) चौदा
 क) एकवीस ड) एक महीना

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा :

अ) वार्षिक अहवाल. ५
 ब) वसुली पत्रे. ५

३. टीपा लिहा :

अ) ठराव. ५
 ब) आग विमा. ५

४. जावक पत्रव्यवहाराची प्रक्रिया स्पष्ट करा. १०

किंवा

गणसंख्येचे महत्त्व सांगा. १०

५. भारतीय स्टेट बँक व्यवस्थापकाला कर्ज अर्ज विचारात घेऊन कर्ज देण्यासाठी विनंती वजा पत्र लिहा. १०

SLR-L – 284

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
URDU (I.D.S.)

History of Urdu Language and Literature

Day and Date : Friday, 12-12-2014

Total Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چن کر جواب مکمل کیجئے :

- (۱) فورٹ ولیم کالج _____ شہر میں قائم ہوا۔
(i) مدراس (ii) دہلی
(iii) بہار (iv) کلکتہ
- (۲) سجاد ظہیر _____ تحریک کے بانی ہیں۔
(i) رومانی (ii) علی گڑھ
(iii) ترقی پسند (iv) جدید تحریک
- (۳) دہلی کالج کی امداد کیلئے نواب اعتماد الدولہ نے _____ ہزار روپے کی مدد کی تھی۔
(i) ۲۰ (ii) ۳۰
(iii) ۵۰ (iv) ۴۰
- (۴) رومانی شاعر نے زندگی کے مادی ذرے سے نقاب اتارنے کی کوشش کی۔
(i) اقبال (ii) شرر
(iii) حفیظ جالندھری (iv) جوش

P.T.O.

- (۵) حلقہ ارباب ذوق کی ابتداء _____ سے ہوئی تھی۔
- (i) افسانہ خوانی (ii) نظم خوانی
- (iii) غزل خوانی (iv) حمد خوانی
- (۶) مرزا غالب _____ دبستان شاعری سے تعلق رکھتے تھے۔
- (i) لکھنؤ (ii) دہلی
- (iii) اودھ (iv) دکن
- (۷) علی گڑھ تحریک کے بانی _____ تھے۔
- (i) سر سید (ii) خدیو احمد
- (iii) شہرہ (iv) محمد حسین آزاد
- (۸) شمس الرحمن فاروقی کا تعلق _____ تحریک سے ہے۔
- (i) ترقی پسند (ii) علی گڑھ
- (iii) رومانوی (iv) جدیدیت
- (۹) سر سید احمد خان کی ولادت _____ سن میں ہوئی۔
- (i) ۱۸۱۶ء (ii) ۱۸۱۷ء
- (iii) ۱۸۱۵ء (iv) ۱۸۱۹ء
- (۱۰) فورٹ سینٹ جارج کالج _____ شہر میں قائم ہوا۔
- (i) مدراس (ii) دہلی
- (iii) کلکتہ (iv) حیدرآباد

10 .۲ مندرجہ ذیل سوالات کے دو جملے میں جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) فورٹ ولیم کالج کے قیام کا کیا مقصد تھا؟
- (۲) انجمن ترقی پسند مصنفین کے نام لکھئے۔
- (۳) سر سیڈ کے رفقاء کار کے نام بتائیے۔
- (۴) فورٹ سینٹ جارج کالج کب اور کہاں قائم کیا گیا؟
- (۵) دبستانِ دہلی کے کوئی چار شعراء کے نام لکھئے۔
- (۶) ترقی پسند تحریک کے دو مصنفیوں کے نام بتائیے۔

10 .۳ کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) علی گڑھ تحریک کے اغراض و مقاصد لکھئے۔
- (۲) رومانوی تحریک پر مختصر نوٹ لکھئے۔
- (۳) فورٹ ولیم کالج پر مختصر نوٹ لکھئے۔

10 .۴ کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) دبستانِ دہلی کی ادبی خدمات پر روشنی ڈالئے۔
- (۲) حلقہ اربابِ ذوق کی ادبی خدمات کا عمومی جائزہ لیجئے۔

10 .۵ دبستانِ لکھنؤ کے شعراء پر مفصل نوٹ لکھئے۔

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
LABOUR WELFARE (IDS)**

Day and Date : Friday, 12-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative :

10

- 1) The aim of all social security measures is _____ fold.
 - a) One
 - b) Two
 - c) Three
 - d) Five
- 2) Social insurance is the maintenance of _____ standard of living.
 - a) Minimum
 - b) Maximum
 - c) Fair
 - d) None of the above
- 3) Worker's Compensation Act was put into force on _____.
 - a) 1923
 - b) July 1924
 - c) 1948
 - d) 1952
- 4) _____ amend the Maternity Benefit Act 1961.
 - a) K. V. Raghunatha
 - b) M. N. Lokhande
 - c) V. V. Giri
 - d) D. N. Mujumdar
- 5) Establishment of International Labour Organisation (ILO) was in the year _____.
 - a) 1914
 - b) 1916
 - c) 1919
 - d) 1945
- 6) The aims of ILO are _____.
 - a) Protection from Economic exploitation of labourer
 - b) Social justice
 - c) Raising standard of living
 - d) All of the above

- 7) Employees Provident Fund Act 1972, initially applied to _____ major industries.
a) Five b) Six c) Eight d) Ten
- 8) Social security is an attack on five _____
a) Gaints b) Wants c) Diseases d) Illness
- 9) _____ are the labour welfare agencies.
a) Government b) Employers
c) Trade Unions d) All of the above
- 10) The efficiency of labour depends upon the labourer's _____
a) Hand b) Head c) Heart d) All of these

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is labour warfare ?
- 2) What is labour efficiency ?
- 3) Define social security.
- 4) How employer's help for labour welfare ?
- 5) What is provident fund ?
- 6) What are the objectives of social security ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Role of Trade Unions in Labour Welfare.
- 2) Scope of Social Security.
- 3) Bonus Act, 1965.
- 4) Employees State Insurance Act, 1952
- 5) Maternity Benefit Act, 1961.
- 6) Worker's Compensation Act, 1923.

4. A) Discuss the role of ILO (International Labour Organisation) in labour welfare.

10

OR

B) Distinguish between social insurance and social assistance.

5. Discuss the various factors determining efficiency of labour.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) सामाजिक सुरक्षितता उपाययोजनेच्या उद्दिष्टाचे _____ स्तर आहेत.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) पाच
- २) सामाजिक विमा योजनेमध्ये _____ राहणीमानाचा दर्जा राखला जातो.
अ) किमान ब) कमाल
क) योग्य ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ३) कामगार नुकसान भरपाईचा कायदा _____ साली कार्यान्वीत झाला.
अ) १९२३ ब) जुलै १९२४ क) १९४८ ड) १९५२
- ४) _____ यांनी १९६१ चा मातृत्व लाभ कायदा संमत केला.
अ) के. व्ही. रघुनाथ ब) एम् . एन्. लोखंडे
क) व्ही. व्ही. गिरी ड) डी. एन् . मुजुमदार
- ५) आन्तरराष्ट्रीय कामगार संघटनेची (ILO) स्थापना _____ वर्षी झाली.
अ) १९१४ ब) १९१६ क) १९१९ ड) १९४५
- ६) आन्तरराष्ट्रीय श्रम संघटनेची ध्येये ही _____
अ) श्रमीकांचे आर्थिक शोषणापासून संरक्षण ब) सामाजिक न्याय
क) राहणीमानाचा दर्जा सुधारणे ड) वरीलपैकी सर्व
- ७) भारतात १९७२ चा कामगार भविष्य निर्वाह कायदा सुरवातीला _____ प्रमुख उद्योगांना लागू करण्यात आला.
अ) पाच ब) सहा क) आठ ड) दहा
- ८) सामाजिक सुरक्षितता हा पाच _____ वर हल्ला आहे.
अ) राक्षस ब) गरजा क) रोग ड) आजार
- ९) _____ ह्या कामगार कल्याण संस्था आहेत.
अ) सरकार ब) मालकवर्ग क) कामगार संघटना ड) वरील सर्व

१०) कामगारांची कार्यक्षमता कामगारांच्या _____ वर अवलंबून आहे.

अ) हात ब) डोके क) हृदय ड) वरीलपैकी सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (फक्त चार) :

८

- १) श्रम कल्याण म्हणजे काय ?
- २) श्रमीकांची कार्यक्षमता म्हणजे काय ?
- ३) सामाजिक सुरक्षिततेची व्याख्या द्या.
- ४) कामगारांचे कल्याण साधण्यात मालकवर्ग कशी मदत करतात ?
- ५) भविष्य निर्वाह निधी म्हणजे काय ?
- ६) सामाजिक सुरक्षिततेची उद्दिष्टे कोणती ?

३. थोडक्यात टीपा द्या (फक्त चार) :

१२

- १) श्रम कल्याणामधील कामगार संघटनांची भूमिका.
- २) कामगार सुरक्षितता व्याप्ती.
- ३) १९६५ चा बोनस कायदा
- ४) १९५२ चा कर्मचारी राज्य विमा कायदा.
- ५) १९६१ चा मातृत्व लाभ कायदा.
- ६) १९२३ चा कामगार नुकसान भरपाई कायदा.

४. अ) आन्तरराष्ट्रीय श्रम संघटनेची (ILO) श्रम कल्याणातील भूमिकेची चर्चा करा.

किंवा

ब) सामाजिक विमा व सामाजिक सहाय्यता यामधील फरक स्पष्ट करा.

१०

५. कामगारांची कार्यक्षमता ठरविणाऱ्या विविध घटकांची चर्चा करा.

१०

९) स्वराज्य पक्षाचे _____ हे अध्यक्ष होते.

अ) पंडीत नेहरु

ब) लाला हरदयाल

क) चित्तरंजन दास

ड) मोतीलाल नेहरु

१०) रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाची स्थापना _____ कायद्याने करण्यात आली.

अ) १९१९

ब) १९३५

क) १९४७

ड) १९६४

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

८

१) मवालवादाची तत्वे लिहा.

२) चौरी-चौरा घटने विषयी चर्चा करा.

३) महात्मा गांधीजीचे तत्वज्ञान स्पष्ट करा.

४) इल्बर्ट बीलाचे स्वरूप काय होते ?

५) क्रिप्स योजनेतील तरतुदी लिहा.

६) लाला लजपत राय यांचे कार्य लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

१२

१) अॅलन ह्यूमची सुरक्षा झडप योजना लिहा.

२) सायमन कमीशनच्या शिफारशी स्पष्ट करा.

३) खिलाफत चळवळ म्हणजे काय ?

४) जालियनवाला बाग हत्याकांड स्पष्ट करा.

५) १९०९ च्या मोर्ले-मिंटो कायद्याचे महत्व लिहा.

६) दंडी यात्रे विषयी माहिती लिहा.

४. भारतीय राष्ट्रवादाच्या उदयाच्या कारणाची सविस्तर चर्चा करा.

१०

अथवा

इ.स. १९३५ च्या कायद्याची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५. इ.स. १९४२ च्या चलेजाव आंदोलनाचा आढावा घ्या.

१०

SLR-L – 287

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. GEOGRAPHY (Paper – III)
Geography of India
(Economic and Demographic Geography of India)

Day and Date : Saturday, 13-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N. B. :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) **Figures to the right indicate full marks.**
 - 3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
 - 4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks :

10

- 1) In India _____ state is first ranking state in Tea Production.
a) Himachal Pradesh b) Andhra Pradesh
c) Mizoram d) Assam
- 2) In Karnataka state iron and steel industry is located at _____
a) Gulbarga b) Bangalore
c) Bhadravati d) Mysore
- 3) Near Mumbai chemical fertilizer factory is located at
a) Washi b) Dadara c) Panvel d) Trombe
- 4) _____ industry is an ancient industry of India.
a) Sugar b) Textile
c) Cement d) Chemical fertilizer
- 5) In India highest population density is found in _____ state.
a) West Bengal b) Kerala c) Maharashtra d) Delhi
- 6) _____ is costly means of transportation.
a) Water b) Roads
c) Railway d) Air ways

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलस वापरण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) भारतात _____ राज्याचा चहा उत्पादनात प्रथम क्रमांक लागतो.
अ) हिमाचल प्रदेश ब) आन्ध्रप्रदेश क) मिझोरम ड) असाम
- २) कर्नाटक राज्यात _____ येथे लोहपोलाद उद्योग आहे.
अ) गुलबर्गा ब) बेंगलोर क) भद्रावती ड) म्हैसूर
- ३) मुंबईजवळ _____ येथे रासायनिक खत कारखाना आहे.
अ) वाशी ब) दादरा क) पनवेल ड) ट्रॉम्बे
- ४) भारतात _____ हा प्राचीन उद्योग आहे.
अ) साखर ब) कापड क) सिमेंट ड) रासायनिक खत
- ५) भारतात _____ राज्यात सर्वाधिक लोकसंख्येची घनता आहे.
अ) प. बंगाल ब) केरळ क) महाराष्ट्र ड) दिल्ली
- ६) _____ ही वाहतूक सर्वात महाग आहे.
अ) जलवाहतूक ब) रस्तेवाहतूक क) रेल्वे ड) हवाई
- ७) वेगवेगळ्या घटकांच्या विविध दिशांनी काढलेल्या प्रमाणबद्ध आडव्या दंडालेखाकृतीला _____ म्हणतात.
अ) स्तंभालेख ब) रेषालेख क) डायव्हर्जन बार्स ड) सममूल्य रेषा
- ८) भारतात दर _____ वर्षांनी लोकसंख्येची जनगणना होते.
अ) ५ ब) १० क) १५ ड) २०
- ९) भारत _____ ची मोठ्या प्रमाणावर निर्यात करतो.
अ) खनिज तेल ब) खते क) चहा ड) साखर
- १०) _____ नकाशे मनोरंजक असतात.
अ) टिंब ब) कोरोस्किमॅटिक क) डायव्हर्जन बार्स ड) टोपोशीट

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) गहू पिकासाठी हवामानाची अनुकूल परिस्थिती कोणती ?
 - २) मुंबईमध्ये सुती कापड गिरणी कोणी आणि केंव्हा सुरू केली ?
 - ३) रासायनिक खत उत्पादक केंद्रांची चार नावे सांगा.
 - ४) भारतातील रस्त्यांचे प्रकार सांगा.
 - ५) लोकसंख्येची घनता १००० पेक्षा जास्त असलेल्या राज्यांची नावे सांगा.
 - ६) भारताच्या आयात व्यापार व्यापारातील वस्तू.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) भारतीय अर्थव्यवस्थेत शेतीचे महत्त्व
 - २) साखर उद्योगाच्या समस्या
 - ३) भारतातील अति जास्त लोकसंख्या घनतेचे प्रदेश
 - ४) भारताचा निर्यात व्यापार
 - ५) डायव्हर्जन बार्स
 - ६) हरित क्रांतीचे परिणाम.
४. उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचे व विकासाचे घटक वर्णन करा. १०
- किंवा**
- भारतातील रस्ते मार्गांचे वर्णन करा.
५. भारतातील लोकसंख्येच्या समस्या सांगून त्यावरील उपाय सांगा. १०
-

SLR-L – 288

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
HINDI (Optional)(Paper – II)

आधुनिक गद्य, व्याकरण तथा व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Monday. 15-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ: 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**

1) _____ द्विवेदी युग की विशिष्ट पत्रिका थी जिसे साहित्य की विविध नई विधाओं को प्रथम बार प्रकाशित करने का श्रेय है।

1) सरस्वती 2) दिनमान 3) हंस

2) _____ ने 'अरे यायावर रहेगा याद' तथा 'एक बूँद सहसा उछली' संस्मरण लिखे हैं।

1) निराला 2) अज्ञेय 3) प्रसाद

3) 1950 ई. में बिहार राष्ट्रभाषा परिषद में मंत्री के रूप में _____ नियुक्त हुए।

1) फणीश्वरनाथ रेणु 2) शिवपूजन सहाय 3) अज्ञेय

4) 17 अगस्त 1916 ई. में आगरा के गोकुलपुर में _____ का जन्म हुआ।

1) अमृतलाल नागर 2) जगदीशचंद्र माथुर 3) अमृतराय

5) _____ को लेखक ने 'विस्फोटक प्रतिभाशाली' कहा है।

1) प्रसाद 2) शिवपूजन सहाय 3) भुवनेश्वर

6) जटिल शब्द का विलोम शब्द _____ है।

1) कठोर 2) सरल 3) निर्जल

7) संयोग शब्द का विलोम शब्द _____ है।

1) वियोग 2) अमृत 3) स्मरण

P.T.O.

8) 'जिस पर किसी ने अधिकार प्राप्त कर लिया हो' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है।

- 1) अगणित 2) अधिकृत 3) अद्वितीय

9) 'कम बोलने वाला' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है।

- 1) सहोदर 2) वाचाल 3) मितभाषी

10) 'जो देश-विदेश का भ्रमण करता हो' इस वाक्यांश के लिए _____ एक शब्द है।

- 1) पर्यटक 2) बहुश्रुत 3) तत्त्वज्ञानी

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए।

10

1) 'जल' शब्द के पर्यायवाची चार शब्द लिखिए।

2) 'मित्र' शब्द के पर्यायवाची चार शब्द लिखिए।

3) 'काम' शब्द के अनेकार्थक चार शब्द कौन से हैं ?

4) 'कार्य' शब्द के अनेकार्थक चार शब्द कौन से हैं ?

5) 'गागर में सागर भरना' इस मुहावरे का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए।

6) 'दाँतों तले ऊँगली दबाना' इस कहावत का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

1) महादेवी वर्मा ने स्त्री को पुरुष के वैभव की प्रदर्शनी क्यों कहा है ?

2) अज्ञेय ने फणीश्वरनाथ रेणु को करुणा से युक्त 'अपने' लेखक किस लिए कहा है ?

3) अमृतलाल नागर ने प्रसाद को कुशल मार्गदर्शक और अभ्यासू लेखक क्यों कहा है ?

4. 'ए रे मेरे, मरण आया द्वार' संस्मरण की समीक्षा कीजिए।

10

अथवा

'शिवचंद्र शर्मा : आस्था का पर्याय' संस्मरण का सार लिखिए।

5. 'अजातशत्रु शिवजी' संस्मरण की विशेषताएँ लिखिए।

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Optional) (Paper – II)
Developmental Psychology (Semester Pattern)

Day and Date : Monday, 15-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) 10

- 1) _____ country described middle adulthood as a full bloom of ones working ability.
A) Japan B) Britain C) America D) Itali
- 2) _____ is the minimum amount of energy individual used in resting State.
A) BMR B) BRM C) BDR D) BBR
- 3) There are _____ types of death.
A) Three B) Four C) Five D) Two
- 4) _____ of the United State adult populations weight over the upper limit of normal weight range.
A) $1\frac{1}{2}$ B) $\frac{1}{4}$ C) $2\frac{1}{2}$ D) $\frac{3}{4}$
- 5) Physical changes in eyes take place at the age of _____ year.
A) 70 B) 50 C) 30 D) 40
- 6) According to Jems _____ is not a main problem of middle age women.
A) Menses B) Parenting C) Menopause D) None of these
- 7) _____ discovered the Alzheimer's disease in 1960.
A) Hopkin B) Alzheimer C) James D) Mayer

8) _____ examined biographical account of the work of several thousand individual born in 1974.

- A) Spence B) Brown C) Cicirelli D) Gottman

9) _____ are the aspect of social development.

- A) Three B) Eight C) Five D) One

10) _____ explained the genetic theories of aging.

- A) Spence B) Kolman C) Mayes D) None of these

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) State the periods of middle age.
- 2) What is meant by fluid intelligence ?
- 3) What is meant by empty nest ?
- 4) State types of death.
- 5) Who studied suicide ?
- 6) Who invented Alzheimer disease ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Horn-two dimension of intelligence.
- 2) Health in middle age.
- 3) Relationship with aging parent.
- 4) Pattern of work in middle age.
- 5) Wear and Tear theory of aging.
- 6) Health and retirement.

4. Write long answer type question (**any one**).

A) Explain in short physical development in middle age.

10

OR

B) Describe the relationship with siblings in middle age.

10

5. What is death ? Explain in short types of death.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.
३) मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहणे उचित ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी).

१०

- १) मध्यमवयाचे ऐन “तरुण्यातील कार्यक्षमतेच्या कार्याचा नवीन बहर” असे वर्णन _____ देशामध्ये केले जाते.
अ) जपान ब) ब्रिटन क) अमेरिका ड) इटाली
- २) व्यक्ति विश्रांतीच्या काळामध्ये कमीत-कमी उर्जेचा उपयोग करते त्याला _____ म्हणतात.
अ) बी.एम.आर. ब) बी. आर. एम. क) बी. डी. आर. ड) बी. बी. आर.
- ३) मृत्यूचे _____ प्रकार केले जातात.
अ) तीन ब) चार क) पांच ड) दोन
- ४) अमेरिकेमध्ये प्रौढ व्यक्ति सामान्य सरासरी वजनाच्या तुलनेने _____ अधिक वजनाच्या असतात.
अ) $1\frac{1}{2}$ ब) $\frac{1}{8}$ क) $2\frac{1}{2}$ ड) $\frac{3}{8}$
- ५) नेत्रातील भौतिक बदल _____ वयामध्ये घडून येतात.
अ) ७० ब) ५० क) ३० ड) ४०
- ६) जेम्सच्या मते _____ ही मध्यमवयीन स्त्रीयांमधील मुख्य समस्या नसते.
अ) मासीक स्राव ब) पालकत्व क) रजोनिवृत्ती ड) यापैकी नाही
- ७) १९६० मध्ये अल्झायमरचा आजार _____ यांनी शोधून काढला.
अ) हॉपकीन्स ब) अल्झायमर क) जेम्स ड) मेयर
- ८) १९७४ मध्ये जन्मझालेल्या हाजारो व्यक्तिंचा आत्मचरित्रांचा _____ यांनी अभ्यास करून माहितीचे परीक्षण केले.
अ) स्पेन्स ब) ब्राऊन क) सिसेरेली ड) गौटमन

९) सामाजिक विकासाचे एकूण _____ घटक आहेत.

अ) तीन ब) आठ क) पांच ड) एक

१०) वृद्धावस्थेचा वंशदाय सिद्धांत _____ यांनी मांडला.

अ) स्पेन्स ब) कोलमन क) मेयर ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) मध्यम वयाचा कालाखंड सांगा.
- २) स्फटिकसदृश्य बुद्धिमत्ता म्हणजे काय ?
- ३) रिकामे घरटे म्हणजे काय ?
- ४) मृत्यूचे प्रकार सांगा.
- ५) आत्महत्या कोणी अभ्यासली ?
- ६) अल्झायमर आजाराचा शोध कोणी लावला ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) हॉर्न बुद्धिमत्तेच्या दोन परिमिती
- २) मध्यम वयातील आरोग्य
- ३) वयस्कर पालकांशी संबंध
- ४) कामाचे आकृतीबंध-मध्यम वय
- ५) वापरा व फेका सिद्धांत-वृद्धावस्था
- ६) आरोग्य व सेवानिवृत्ती.

४. खालील एका दिर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

अ) मध्यम वयातील शारीरिक विकास थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) मध्यम वयातील भावंडाशी असणारे संबंध स्पष्ट करा.

१०

५. मृत्यू म्हणजे काय ? मृत्यूचे प्रकार स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
ECONOMICS (Optional)
Indian Economy (Paper – I)

Day and Date : Friday, 7-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct alternative.

14

- 1) According to Dadabhai Nauroji _____ is increased due to British Rule in India.
- a) Per capita income b) Poverty
c) National income d) Employment
- 2) During the British Rule Indian economy was
- a) rural b) urban
c) modern d) none of the above
- 3) The Economic Drain Theory was introduced by
- a) Dr. D.R. Gadgil b) Dr. B.R. Ambedkar
c) Dadabhai Nauroji d) Mahatma Gandhi
- 4) In India population census is conducted after every _____ years.
- a) three b) five c) seven d) ten

P.T.O.

- 5) _____ is the main cause of Indian poverty.
- a) Rapid increase in population b) Literacy
c) Employment d) All of the above
- 6) The growth of population depends upon difference between _____ and _____
- a) birth rate and sex ratio b) birth rate and death rate
c) birth rate and growth rate d) birth rate and age
- 7) The main cause of unemployment in India is
- a) poverty b) minimum wages
c) explosion of population d) none of the above
- 8) Employment Guarantee Scheme initially, started by _____ state in India.
- a) Bihar b) Maharashtra c) Gujarat d) Rajasthan
- 9) Food Corporation of India set up in the _____ year.
- a) 1965 b) 1970 c) 1975 d) 1990
- 10) Swarnjayanti Gram Swarozagar Yojana (SGSY) was started in
- a) April – 1991 b) April – 1999
c) April – 2001 d) None of the above
- 11) _____ is the main solution to poverty alleviation in India.
- a) Inflation b) Urbanisation
c) Redistribution of farm land d) None of the above

- 12) Supply of money increase, value of money
- a) decreases
 - b) increases
 - c) remain constant
 - d) none of the above
- 13) The effect of raising prices on production is
- a) unfavourable
 - b) favourable
 - c) constant
 - d) none of the above
- 14) _____ is the demand pull factor of raising prices.
- a) Rapid increase in population
 - b) Tax
 - c) Administered prices
 - d) None of the above

2. Write short answers (**any seven**).

14

- 1) State the any two harmful effects of British Rule.
- 2) What is sex-ratio ?
- 3) Define the population policy.
- 4) What is self-employment ?
- 5) What is unemployment ?
- 6) What is death rate ?
- 7) Suggest any two measures to reduce unemployment.
- 8) What is TRYSEM.
- 9) What is relationship between value of money and prices ?
- 10) What is raising prices ?

3. Write short notes (**any two**). 14
- 1) Economic effects of the Drain.
 - 2) Main causes of poverty.
 - 3) Effects of raising prices.
 - 4) Main causes of over population.
4. Answer **any one** question of the following. 14
- A) Explain the causes of unemployment in India.
- OR
- B) State the causes of raising prices in India.
5. Explain the Economic consequences of British Rule in India. 14

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा. १४
- १) दादाभाई नौरोजी यांच्या मते, ब्रिटीश राजवटी मुळे भारतात _____ मध्ये वाढ झाली.
अ) दरडोई उत्पन्न ब) दारिद्र्य क) राष्ट्रीय उत्पन्न ड) रोजगार
- २) ब्रिटीश राजवटीत भारतीय अर्थव्यवस्था ही _____ होती.
अ) ग्रामीण ब) शहरी क) आधुनिक ड) वरीलपैकी नाही
- ३) आर्थिक निस्सारण सिद्धांत _____ यांनी मांडल.
अ) डॉ. डी.आर. गाडगीळ ब) डॉ. बी.आर. आंबेडकर
क) दादाभाई नौरोजी ड) महात्मा गांधी

- ४) भारतात दर _____ वर्षांनी जनगणना केली जाते.
अ) तीन ब) पाच क) सात ड) दहा
- ५) भारतातील दारिद्र्याचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.
अ) लोकसंख्येतील जलद वाढ ब) साक्षरता
क) रोजगार ड) वरील सर्व
- ६) _____ व _____ यातील फरकावर लोकसंख्येतील वाढ अवलंबून असते.
अ) जननदर व स्त्री-पुरुष प्रमाण ब) जननदर व मृत्यु दर
क) जननदर व वाढीचा दर ड) जननदर व वय
- ७) भारतातील बेरोजगारीचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.
अ) दारिद्र्य ब) किमान वेतन
क) लोकसंख्येचा स्फोट ड) वरीलपैकी नाही
- ८) रोजगार हमी योजना सर्वप्रथम _____ या राज्याने सुरु केली.
अ) बिहार ब) महाराष्ट्र क) गुजरात ड) राजस्थान
- ९) भारतीय अन्न महामंडळाची स्थापना _____ या वर्षी झाली.
अ) १९६५ ब) १९७० क) १९७५ ड) १९९०
- १०) स्वर्ण जयंती ग्राम स्वरोजगार योजना (SGSY) _____ या वर्षी सुरु झाली.
अ) एप्रिल १९९१ ब) एप्रिल १९९९
क) एप्रिल २००१ ड) वरीलपैकी नाही
- ११) भारतातील दारिद्र्य निर्मुलनासाठी _____ हा प्रमुख उपाय आहे.
अ) भाववाढ ब) शहरीकरण
क) शेतजमीनचे फेरवाटप ड) वरीलपैकी नाही

- १२) पैशाचा पुरवठा वाढतो त्या वेळी पैशाचे मुल्यात _____ होतो.
 अ) घट ब) वाढ क) स्थिर ड) वरीलपैकी नाही
- १३) किंमत वाढीचा उत्पादनावर _____ परिणाम होतो.
 अ) प्रतिकूल ब) अनुकूल क) स्थिर ड) वरीलपैकी नाही
- १४) किंमत वाढीचा मागणी वृद्धी घटक _____ हा आहे.
 अ) लोकसंख्येतील शिघ्र वाढ ब) कर
 क) प्रशासित किंमती ड) वरीलपैकी नाही

२. थोडक्यात उतरे लिहा (कोणतीही सात).

१४

- १) ब्रिटीश राजवटीचे कोणतेही दोन प्रतिकूल परिणाम सांगा.
- २) स्त्रि-पुरुष प्रमाण म्हणजे काय ?
- ३) लोकसंख्या धोरणाची व्याख्या करा.
- ४) स्वयं-रोजगार म्हणजे काय ?
- ५) बेरोजगारी म्हणजे काय ?
- ६) मृत्युदर म्हणजे काय ?
- ७) बेरोजगारी कमी करण्यासाठी कोणतेही दोन उपाय सूचवा.
- ८) ट्रायसेम म्हणजे काय ?
- ९) पैशाचे मुल्य व किंमती यांमधील संबंध काय ?
- १०) भाववाढ म्हणजे काय ?

३. दीपा लिहा (कोणत्याही दोन). १४
- १) निस्सारणाचे आर्थिक परिणाम.
- २) दारिद्र्याची प्रमुख कारणे.
- ३) भाववाढीचे परिणाम.
- ४) अतिरिक्त लोकसंख्येची प्रमुख कारणे.
४. पुढील पैकी एका प्रश्नाचे उतर लिहा. १४
- अ) भारतातील बेरोजगारीची कारणे स्पष्ट करा.
- किंवा
- ब) भारतातील भाववाढीची कारणे सांगा.
५. ब्रिटीश राजवटीचे भारतावरील आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा. १४
-

- ५) वर्ण से होगा नहीं अब त्राण _____ से ही मनुज का कल्याण ।
- अ) उपदेश
ब) धर्म
क) कर्म
ड) मर्यादा
- ६) जगदीश गुप्तजी का जन्म _____ राज्य में हुआ ।
- अ) बिहार
ब) राजस्थान
क) मध्यप्रदेश
ड) उत्तरप्रदेश
- ७) सामासिक शब्दों के बीच _____ चिह्न लगाया जाता है ।
- अ) संयोजक
ब) निर्देशक
क) विस्मयबोधक
ड) अल्पविराम
- ८) 'Precis' यह शब्द मूल _____ भाषा का है ।
- अ) लैटीन
ब) फ्रेंच
क) चीनी
ड) रूसी
- ९) संक्षेपन के लिए _____ शैली का प्रयोग किया जाता ।
- अ) धारा
ब) विक्षेप
क) समास
ड) संवाद
- १०) ':-' चिह्नको _____ चिह्न कहते हैं ।
- अ) संयोजक
ब) निर्देशक
क) संक्षेप
ड) विवरण

२. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए : १०

- १) अल्पविराम चिह्न के प्रयोग के दो नियम सोदाहरण बताइए ।
- २) संक्षेपन की कोई एक परिभाषा लिखिए ।
- ३) 'पल्लवन' किसे कहते हैं ?
- ४) विस्मयादिबोधक चिह्न का प्रयोग कब-कब किया जाता है ?
- ५) ' / , # और =' इन चिह्नों का प्रूफ शोधन में क्या अर्थ है ?
- ६) संक्षेपन के दो लाभ बताइए ।

३. निम्नालिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : १०

- १) 'शम्बूक' में प्रकृति चित्रण ।
- २) 'शम्बूक' की भाषा-शैली ।
- ३) 'शम्बूक' खण्डकाव्य के शीर्षक की सार्थकता ।

४. 'शम्बूक' में राम प्रतिनायक है, स्पष्ट कीजिए । १०

अथवा

'शम्बूक' में कवि ने पौराणिक कथा को नयी अर्थवत्त के साथ प्रस्तुत किया है, स्पष्ट कीजिए ।

५. 'भूमिपुत्र' रूप में शम्बूक का चरित्रांकन कीजिए । १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.) (Paper – III)
Applied Psychology (Opt.)

Day and Date : Tuesday, 16-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : **10**

- 1) _____ can be defined as affectionate attachment between two or more person.
a) Personality b) Friendship c) Self-concept d) All the above
- 2) _____ was studied by First Impression concept which is related to self-presentation.
a) Birne b) Allport c) Adler d) Asch
- 3) Shy people are especially apt to be misjudged as _____
a) Aggressive b) Cold c) Intelligent d) None of these
- 4) According to Fundamental Attribution Error we often blame _____ rather than _____
a) Trait/Situation b) Stronger/Friends
c) Situation/Traits d) First/Second
- 5) The self-directed search test was developed by _____
a) Kogen b) Holland c) Greajak d) Jemes
- 6) Sternberg and Grejok (1984) developed by _____ Theory of love.
a) Trait b) Triangular c) Generic d) None of these
- 7) _____ is the cognitive aspect of love.
a) Intimacy b) Passion c) Commitment d) All the above

- 8) _____ control means' the belief that we can influence the occurrence of event in our Environment that affect our lives.
a) Personal b) Perceived c) Locus d) All the above
- 9) The final stage of the decision making is to _____
a) Making commitment b) Accept the challenge
c) Evaluation the alternative d) None of these
- 10) According to Kreplin (1899) _____ Disorder also known as manic depressive insanity.
a) Bipolar b) Depression c) Phobia d) None of these

2. Write short answer (**any four**) : **8**

- 1) What is the effect of mistaken Impression ?
- 2) What is first impression ?
- 3) Who was study the suicide ?
- 4) Who was developed self-anxiety scale ?
- 5) What is Devils effect ?
- 6) What is Halo effect ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Interaction and Liking.
- 2) Mutual self-disclosure.
- 3) Identifying compatible career.
- 4) Preparing for your career.
- 5) Women's issues.
- 6) Getting married.

4. Write long answer **any one** of the following question. **10**

- a) Explain the process of decision making.

OR

- b) Explain the Cognitive – Behavioural Therapies.

5. Describe the role of communications and conflict in marital adjustment. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) दोन किंवा अधिक व्यक्तीमधील असणाऱ्या भावनिक नाते संबंधाला _____ असे म्हणतात.
अ) व्यक्तीमत्व ब) मैत्री क) स्व-संकल्पना ड) वरील सर्व
- २) स्व-सादरीकरणाशी निगडीत असणाऱ्या “पहिली छाप” संकल्पनेचा _____ यांनी अभ्यास केला.
अ) बिरने ब) आलपोर्ट क) अँडलर ड) अँश
- ३) बुज्या व्यक्ती विषयी विशेषत्वाने चूकीचा अंदाज करताना _____ म्हण्टले जाते.
अ) आक्रमक ब) थंड क) बुद्धीमान ड) यापैकी नाही
- ४) गुणावगुणांच्या आरोपणाविषयीच्या प्रमादामध्ये आपण नेहमी _____ च्यापेक्षा _____ वर आरोप करतो.
अ) गुण/परिस्थिती ब) सामर्थ्य/मित्र
क) परिस्थिती/गुणविदोष ड) प्रथम/द्वितीय
- ५) “सेल्फ डायरेक्टेड सर्च कसोटी” _____ यांनी विकसित केली.
अ) कोगन ब) हॉलंड क) ग्रेजाक ड) जेम्स
- ६) स्टर्नबर्ग आणि ग्रेजाक (१९८४) यांनी प्रेमाचा _____ हा सिद्धांत प्रतिपादन केला.
अ) गुणविशेष ब) त्रिमिती क) जनकिय ड) यापैकी नाही
- ७) प्रेमातील _____ हा बोधनात्मक घटक आहे.
अ) जवळीकता ब) उत्कटता क) बांधीलकी ड) वरीलपैकी सर्व
- ८) सभोवताली घडून येणाऱ्या घटनांचा प्रभाव आपल्या विश्वासावर होतो व त्याचा आपल्या दैनंदिन जीवनावर परिणाम होतो त्याला _____ नियंत्रण असे म्हणतात.
अ) व्यक्तीगत ब) संवेदीत क) केंद्रवर्ती ड) वरीलपैकी सर्व

९) निर्णय घेण्याच्या प्रक्रियेतील _____ ही अंतिम अवस्था आहे.

- अ) उत्तम पर्याय निश्चित करणे ब) आव्हान स्विकारणे
क) पर्यायाचे मूल्यमापन करणे ड) यापैकी नाही

१०) क्रेपलिन (१८९९) यांच्यामते _____ विकृतीला अतिउत्साह विषद मनोवृत्ती असे ही म्हणतात.

- अ) व्ही ध्रुवीभाव ब) विषद क) दुर्भीती ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) चूकच्या छापेचे परिणाम म्हणजे काय ?
२) पहिली छाप म्हणजे काय ?
३) आत्महत्येचा अभ्यास कोणी केला ?
४) स्व-चिंता मापन चाचणी कोणी विकसीत केली ?
५) सैतानपरिणाम म्हणजे काय ?
६) तेजोवलय परिणाम म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) आंतरक्रिया आणि आकर्षण.
२) एकमेकांकडे मन मोकळे करणे.
३) अनुरूप करिअर निवड.
४) जीवन मार्गाची तयारी.
५) स्त्रियांच्या समस्या.
६) विवाहबद्ध होणे.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) निर्णय घेण्याची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

किंवा

ब) बोधनात्मक-वर्तन उपचार पद्धती स्पष्ट करा.

५. वैवाहीक समायोजनातील संवाद आणि संघर्षाची भूमिका वर्णन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Opt.) (Paper – II)
Literature in English

Day and Date : Wednesday, 17-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative. 10
- i) Mr. Kurtz works at the
 - a) Inner station
 - b) Outer station
 - c) Central station
 - d) Brussel
 - ii) The pilgrims carry _____ with them everywhere.
 - a) rivets
 - b) ropes
 - c) wooden staves
 - d) ivory
 - iii) Marlow sees piles of decaying machinery at the
 - a) Company office
 - b) Outer station
 - c) Inner station
 - d) Central station
 - iv) The last words of Mr. Kurtz are
 - a) 'Exterminate all the brutes!'
 - b) His fiancée's name
 - c) 'God help him'
 - d) 'The horror! The horror!'
 - v) Marlow gives some letters and a portrait of Kurtz's Intended to his
 - a) African Mistress
 - b) Fiancee
 - c) Beloved
 - d) The representative of the company
 - vi) At the end of the poem 'Africa' the poet hopes for
 - a) life
 - b) death
 - c) freedom
 - d) slavery
 - vii) The poem 'I'm Getting Old Now' opens with _____ memory.
 - a) teenage
 - b) manhood
 - c) childhood
 - d) fatherhood

- viii) Words are neither valid, merciful nor
 a) bad b) good c) useful d) suitable
- ix) The term folded rose in 'Woman to Man' implies
 a) buds of rose b) child c) rose flowers d) unborn child
- x) The poet has heard about Africa from his _____ song.
 a) Mother's b) Grandmother's
 c) Father's d) Grandfather's

2. Answer the following questions in **2-3** sentences **each (any 5)** : **10**

- i) Which formalities do Marlow complete to join his duties ?
- ii) Why does Marlow delay in his journey to the central station ?
- iii) Why does Marlow lie to Mr. Kurtz's fiancée ?
- iv) What does the term 'My Africa' mean in the poem 'Africa' ?
- v) Why does the poet tell us to use words carefully ?
- vi) What is the theme of the poem 'I'm Getting Old Now' ?

3. A) Explain the following lines with reference to context (**any two**) : **6**

- i) This back that breaks under the weight of humiliation. This back trembling with red scars. And saying yes to the whip under the midday sun ?
- ii) I knew she was watching me. She was watching me grow. Like a bad weed, she liked to say. That pleased her'.
- iii) 'Then, then I packed my mystic drum and turned away; never to beat so sound any more'.

B) Answer the following questions briefly (**any 2**) : **4**

- i) Describe Mr. Kurtz's African Fiancée.
- ii) How does Marlow describe the state of the Outer station ?
- iii) What did the woman stand for in 'They Mystic Drum' ?

4. Describe in your own words Marlow's journey from Brussel to the Inner Station. **10**

OR

Bring out symbolic significance of the novel 'Heart of Darkness'.

5. The poem 'Woman to Man' deals with the theme of love, creation and universe. Explain. **10**

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
ENGLISH (Optional) Paper – III
Indian Writing in English

Day and Date : Thursday, 18-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative from those given below : 10
- 1) Virmati was a young girl born in a typical _____ family in Amritsar.
 - a) Liberal
 - b) Conservative
 - c) Progressive
 - d) Democratic
 - 2) _____ was sent to Dalhousie for fresh air.
 - a) Lajwanti
 - b) Ganga
 - c) Shakuntala
 - d) Kasturi
 - 3) _____ was Virmati's room-mate in the hostel.
 - a) Ganga
 - b) Swarnalata
 - c) Indumati
 - d) Lata
 - 4) At last _____ was married to the canal engineer in order to save the family.
 - a) Indumati
 - b) Shakuntala
 - c) Swarnalata
 - d) Parvati
 - 5) Prof. Harish Chandra was the teacher at _____ college.
 - a) Amritsar
 - b) Pratibha Niketan
 - c) Arya Sabha
 - d) Shanti Niketan

- 6) The grandparents in a party were sitting in the _____
- a) Reserved corner b) Party room
c) Family room d) Hallowed corner
- 7) According to Vilas Sarang, the journey of life is a long one with difficulties, but we prefer to _____
- a) Take short cuts b) Avoid it
c) Only think for it d) Wait and watch
- 8) _____ come down from the mountain to Ganga.
- a) The birds b) Billy goats
c) Camels d) Leopards
- 9) A _____ celebrated the speaker's arrival at Daulatabad.
- a) Mad king b) Tourist
c) Victory tower d) Ruined fortress
- 10) The Champak tree was seeded by a _____
- a) Speaker's father b) Daughter
c) Mother d) Passing bird

2. Answer the following questions in **2-3** sentences **each (any five)** :

10

- 1) Who, do you think, are the difficult daughters in the novel ?
- 2) What did Virmati's mother teach her all the time ?
- 3) When does Prof. Harish finally marry Virmati ?
- 4) What do the young people do in the party ?
- 5) What roles does the Ganga play for children and fishermen ?
- 6) What was the effect of the Champak flowers on Mother ?

3. A) Explain the following lines with reference to the context (**any two**) : **6**
- 1) Deserted, this ancient capital has no king, i've changed capital like a mad king.
 - 2) I am Ganga
Snow from the mountains
The keeper of water.
 - 3) Had burst into flower and given Mother her first blinding migraine of the season.
- B) Answer **any two** of the following questions in brief. **4**
- 1) What is the result of Virmati-Harish love-affair ?
 - 2) How does Swarnalata influence Virmati ?
 - 3) What do the grand parents do in the family get-together ?
4. Answer **any one** of the following : **10**
- 1) "Difficult Daughters' is the story of Virmati's efforts to shape her own destiny" – Discuss.
- OR
- 2) Attempt a character – Sketch of Virmati's mother Kasturi.
5. Write a critical appreciation of the poem – "Songs of the Ganga". **10**
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – II)
Ethics (Indian and Western)

Day and Date : Friday, 19-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10

- 1) _____ is British philosopher.
(Mill, Kant, Aristotle, Plato)
- 2) _____ is a kind of homosexuality.
(Fobian, Lesbian, Ibian, Inbian)
- 3) Bentham is _____ thinker.
(Deontological, Materialistic, Analytical, Teleological)
- 4) By Kant, imperatives are _____
(Categorical, Conditional, Disjunctive, Conjunctive)
- 5) _____ is ethical concept.
(Euthanasia, Nature, Society, State)
- 6) _____ 's ethics is called universalistic Hedonism.
(Kant, Russell, Hume, Mill)
- 7) Universalistic hedonism means _____
(Utilitarianism, Materialism, Egoism, None of these)
- 8) "Duty for duties Sake" is a concept of _____
(Hume, Kant, Plato, Hegel)

9) Comprehensive is a kind of theory of _____
(Punishment, Good, Value, Aesthetic)

10) Ethics is a _____
(Art, Commerce, Science, Education)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is morality ?
- 2) Define hedonism.
- 3) Define deontology.
- 4) What is virtue ?
- 5) What are the kinds of theory of punishment ?
- 6) Explain the concept ecology.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Nature of intuitive ethics
- 2) Concept of good will
- 3) Euthanasia
- 4) Female feticide
- 5) Nature of egoism
- 6) Categorical imperative.

4. Explain Mill's utilitarianism.

10

OR

Explain the reformatory theory of punishment.

5. Explain the nature and kinds of homosexuality.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) _____ हा ब्रिटीश तत्त्वज्ञ आहे.

(मिल्ल, कांट, ऑरिस्टॉटल, प्लेटो)

२) _____ हा समलैंगिकतेचा एक प्रकार आहे.

(फोबियन, लेसबियन, आयबियन, इनबियन)

३) बेंथॅम हा _____ विचारवंत आहे.

(कर्तव्यवादी, जडवादी, विश्लेषक, प्राप्तव्यवादी)

४) कांटनुसार आदेश _____ असतात.

(निरूपाधिक, सोपाधिक, वैकल्पिक, संधी)

५) _____ ही नैतिक संकल्पना आहे.

(दयामरण, निसर्ग, समाज, राज्य)

६) _____ च्या नीतिमतेच्या संकल्पनेला सार्वत्रिक सुखवाद म्हणतात.

(कांट, रसेल, ह्यूम, मिल्ल)

७) सार्वत्रिक सुखवादाचा अर्थ _____ आहे.

(उपयुक्ततावाद, जडवाद, स्वसुखवाद, यापैकी नाही)

८) “कर्तव्यासाठी कर्तव्य” ही _____ ची संकल्पना आहे.

(ह्यूम, कांट, प्लेटो, हेगेल)

९) समावेशक ही _____ च्या उपपत्तीचा एक प्रकार आहे.

(शिक्षा, चांगले, सद्गुण, सौंदर्यशास्त्र)

१०) नीतिशास्त्र हे _____ आहे.

(कला, वाणिज्य, शास्त्र, शिक्षण)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) नैतिकता म्हणजे काय ?
 - २) सुखवादाची व्याख्या द्या.
 - ३) कर्तव्यवादाची व्याख्या द्या.
 - ४) सद्गुण म्हणजे काय ?
 - ५) शिक्षेची उपपत्तीचे प्रकार कोणकोणते आहेत ?
 - ६) पर्यावरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) अंतःप्रज्ञावादाचे स्वरूप
 - २) सद्संकल्पाची संकल्पना
 - ३) दयामरण
 - ४) स्त्रीभ्रूण हत्या
 - ५) स्वसुखवादाचे स्वरूप
 - ६) निरूपाधिक आदेश.
४. मिल्लचा उपयुक्ततावाद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- शिक्षेची सुधारणात्मक उपपत्ती स्पष्ट करा.
५. समलैंगिकतेचे स्वरूप आणि प्रकार स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 297

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Optional) (Paper – II)
Indian Society : Structure and Change

Day and Date: Friday, 19-12-2014

Total Marks : 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Women had right of 'Upnayan' in _____ period.
A) Vedic
B) Post Vedic
C) British
D) Moghal
- II) Marriage became obligatory for women in _____ period.
A) British period
B) After independence
C) Post vedic period
D) Vedic period
- III) The process of social change is _____
A) Continuous
B) Static
C) Legal
D) Biological
- IV) _____ gave the concept of Sanskritization.
A) M. N. Srinivas
B) G. S. Ghurye
C) R. K. Mukherjee
D) K. M. Kapadia
- V) Modernization is _____ process.
A) Negative
B) Rational
C) Irrational
D) Destructive
- VI) _____ is the result of globalization.
A) Regionalism
B) Materialism
C) Castism
D) Fascism

P.T.O.

VII) India is a _____ nation.

- A) Democratic B) Theocratic
C) Dictatorship D) Dependent

VIII) _____ is the main obstacle in national integration.

- A) Poverty B) Population
C) Communalism D) Ignorance

IX) Indian National Congress was established in the year

- A) 1885 B) 1805 C) 1830 D) 1947

X) Srinivas studied the _____ community in Mysore estate.

- A) Thakur B) Reddy C) Coorg D) Koli

2. Write short answer on **any four** of the following : **8**

- I) State religious status of women in Vedic period.
- II) Write characteristics of Globalization.
- III) Explain the process of Westernization.
- IV) Mention obstacles in National Integration.
- V) Explain measures taken by British Govt. to improve the status of women in India.
- VI) Explain the concept Secularism.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- I) Sanskritization.
- II) Welfare laws for the women.
- III) Impact of globalization on institution of family.
- IV) Brahmo Samaj.
- V) Significance of secularism.
- VI) Social change.

4. A) Write a detail note on process of modernization in India. **10**

OR

B) Explain meaning and nature of national integration.

5. Give an account of dynamics of social institutions under globalization. **10**

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात उत्तर लिहा : 8
- I) वैदिक कालातील भारतीय स्त्रीचा दर्जा लिहा.
 - II) जागतिकीकरणाची वैशिष्ट्ये लिहा.
 - III) पाश्चात्यीकरणाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
 - IV) राष्ट्रीय एकात्मतेतील अडथळ्यांचे उल्लेख करा.
 - V) भारतीय स्त्रीचा दर्जा सुधारण्यासाठी ब्रिटीश सरकारने केलेल्या प्रयत्नांचे स्पष्टीकरण द्या.
 - VI) 'निधर्मवाद' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
3. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : 12
- I) संस्कृतीकरण.
 - II) स्त्रीयांसाठी असलेले कल्याणकारी कायदे.
 - III) जागतिकीकरणाचे कुटुंबसंस्थेवर येणारे परिणाम.
 - IV) ब्रह्मो समाज.
 - V) निधर्मवादाचे महत्त्व.
 - VI) सामाजिक परिवर्तन.
4. अ) भारतातील अधुनिकीकरण प्रक्रियेवर सविस्तर टीप लिहा. 10
- किंवा**
- ब) राष्ट्रीय एकात्मतेचा अर्थ आणि स्वरूप स्पष्ट करा.
5. जागतिकीकरणामुळे सामाजिक संस्थेत होणाऱ्या परिवर्तनांची माहिती द्या. 10
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
EDUCATION (Optional) (Paper – II)
Pedagogy**

Day and Date : Friday, 19-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **No separate answer book will be provided for objective questions.**

1. Select the correct alternative :

10

- 1) When the images which are reproduced as per the past images are called as _____ images.
a) Reproductive b) Aesthetic c) Imitative d) Creative
- 2) _____ is included in inductive logical thinking.
a) Whole → Part b) General → Specific
c) Easy → Hard d) Specific → General
- 3) Testing the previous knowledge and linking it with new knowledge is called as _____.
a) General → Specific b) Easy → Hard
c) Known → Unknown d) Whole → Part
- 4) There is need of _____ to bring progressive and qualitative behavioural changes.
a) Learning b) Teaching c) Simulation d) Curriculum
- 5) _____ method saves the labour, money and time.
a) Demonstration b) Experimental
c) Problem solving d) Lecture
- 6) The method in which teacher does actions/experiments is called as _____ method.
a) Lecture b) Experimental
c) Demonstration d) Problem solving

P.T.O.

९) मुल मुर्लींची शारीरिक वाढ _____ अवस्थेमध्ये झपाट्याने होतो.

- a) कुमार b) प्रौढ c) बाल्य d) उत्तर बाल्य

१०) कुमारावस्था म्हणजे _____ व _____ यांच्या दरम्यानचा कालावधी होय.

- a) नवजात शिशु व बाल्य b) किशोर व प्रौढ अवस्था
c) कुमार व प्रौढावस्था d) नवजात शिशु व कुमार

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

१) व्याख्यान पद्धतीचे सविस्तर वर्णन करा.

किंवा

२) चांगल्या शिक्षकाची गुण वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

१०

१) अध्यायन म्हणजे काय ? अध्यायन आणि अध्ययन यांचा संबंध स्पष्ट करा.

किंवा

२) कुमारावस्थेची वैशिष्ट्ये सविस्तर सांगा.

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) विचार प्रक्रियेचे विविध प्रकार कोणते ?

२) प्रतिमांचे विविध प्रकार कोणते ?

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) बदलत्या समाजात शिक्षकाची भूमिका.

२) एकमार्गी व बहुमार्गी विचार प्रक्रिया.

३) कथाकथन पद्धतीचे स्वरूप.

SLR-L – 299

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Paper – II)
History of Physical Education (Opt.)

Day and Date : Friday, 19-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Choose the correct alternative :

5

1) In _____ Hanuman Vyayam Prasarak Mandal established in Amravati (Maharashtra).

a) 1912 A.D.

b) 1913 A.D.

c) 1914 A.D.

d) 1915 A.D.

2) Sport's Authority of India (SAI) was established in February _____

a) 1981

b) 1982

c) 1983

d) 1984

3) _____ is called the Bishmacharya of the modern exercise method. (Modern Physical Education)

a) Principal Joseph

b) Mr. Darasing

c) Principal H.D.Buk

d) Prof. Rajratna Manikrao

4) Arjun award is given to _____

a) the player

b) the coach

c) team manager

d) teacher

5) Laxmibai National Institute of Physical Education college is in _____

a) Madras

b) Bangalore

c) Bhopal

d) Gwalior

2. Write the answers in short (any 5) :

10

1) What is the meaning of D.S.O. ?

2) Write the two functions of All India Physical Education Mandal.

P.T.O.

- 3) Write the two functions of Netaji Subhash National Sports Institute.
- 4) When was the Shiv Chhatrapati Sport's award started to be given away ?
- 5) Write the two objectives of Rani Laxmibai National Physical Education College.
- 6) When did Sports Authority of Maharashtra Conference established ?

3. Write short notes (**any two**) :

10

- 1) Maratha period
- 2) Rajive Gandhi Khelratna Puraskar
- 3) Sports Authority of India (S.A.I).

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

- १) महाराष्ट्रात अमरावती येथे हनुमान व्यायाम प्रसारक मंडळाची स्थापना _____ साली झाली.

अ) इ.स. १९१२	ब) इ.स. १९१३
क) इ.स. १९१४	ड) इ.स. १९१५
- २) भारतीय क्रीडा प्राधिकरणाची (S.A.I.) स्थापना फेब्रुवारी _____ साली करण्यात आले.

अ) १९८१	ब) १९८२
क) १९८३	ड) १९८४
- ३) _____ याना आधुनिक व्यायाम पद्धतीचे भीष्माचार्य म्हणून ओळखले जाते.

अ) प्राचार्य जोसेफ	ब) दारासिंग
क) प्राचार्य एच.डी.बक	ड) प्रा. राजरत्न माणिकराव
- ४) अर्जुन पुरस्कार हा _____ ना दिले जाते.

अ) खेळाडू	ब) मार्गदर्शक
क) संघ व्यवस्थापक	ड) शिक्षक
- ५) लक्ष्मीबाई नॅशनल इन्स्टीट्यूट ऑफ फिजिकल ऐज्युकेशन महाविद्यालय _____

अ) मद्रास	ब) बंगलोर
क) भोपाल	ड) ग्वालीयर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) डी. एस. ओ. (D.S.O.) या शब्दाचा अर्थ काय आहे ?
- २) अखिल भारतीय शारीरिक शिक्षण मंडळाचे दोन कार्य लिहा.
- ३) नेताजी सुभाष राष्ट्रीय क्रीडा संस्थाचे दोन कार्य लिहा.
- ४) शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्कार देण्यास कोणत्या सालापासून सुरुवात झाली ?
- ५) राणी लक्ष्मीबाई राष्ट्रीय शारीरिक शिक्षण महाविद्यालयाचे दोन उद्देश लिहा.
- ६) महाराष्ट्र राज्य क्रीडा परिषदेची स्थापना कोणत्या सालात झाली ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) मराठा काल
 - २) राजीव गांधी खेलरत्न पुरस्कार
 - ३) भारतीय क्रीडा प्राधिकरण.
-

SLR-L – 3

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
OPT. KANNADA (Paper – I)
(CGPA Pattern)
Biography and Vachanas

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ : 14
- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಪೂರ್ವಾಶ್ರಮದ ಹೆಸರು _____
1) ಶಿವಲಿಂಗ ದೇವರು 2) ಶಿವರಾಜ 3) ಚನ್ನಬಸವ 4) ಗುರುದೇವ
- 2) ಭಾಲ್ಕಿ ಹಿರೇಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೊದಲನೇ ಪೀಠಾಧಿಪತಿ _____
1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು 2) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
3) ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು 4) ಷಣ್ಮುಖಿಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
- 3) 12 ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ದಲಿತ ಶರಣ _____
1) ಉರಿಲಿಂಗ ಪೆದ್ದಿ 2) ಸಿದ್ಧರಾಮ ಶರಣರು ಬೆಲ್ದಾಳ
3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ 4) ಉರಿಲಿಂಗ ದೇವ
- 4) ಶಿವರಾಜ ಕಟ್ಟಿದ ಸಂಘ _____
1) ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ 2) ಕನ್ನಡಸೇನೆ 3) ಕನ್ನಡ ಬಳಗ 4) ಶರಣ ಬಳಗ
- 5) 'ನಡೆದಾಡುವ ದೇವರು' ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದವರು _____
1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು 2) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು
3) ಶ್ರೀ ಚನ್ನಬಸವ ಸ್ವಾಮಿಗಳು 4) ನೀಲಕಂಠಯ್ಯ ಸ್ವಾಮಿಗಳು
- 6) ಆರನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಆಸ್ಥಾನ ಕವಿ _____
1) ಪಂಪ 2) ರನ್ನ 3) ವಿಜ್ಞಾನೇಶ್ವರ 4) ಹರಿಹರ
- 7) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ _____
1) 25-08-1950 2) 14-8-1960 3) 26-08-1970 4) 29-07-1971

P.T.O.

8) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳ ಅಂಕಿತ _____

1) ಕಲಿದೇವರ ದೇವ	2) ಗುಹೇಶ್ವರ
3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ	4) ಕೂಡಲ ಸಂಗಮದೇವ

9) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಾಯಕ ಸ್ಥಳ _____

1) ಮಂಗಳವೇಡೆ	2) ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣ
3) ಚೌಡದಾನಪುರ	4) ಭಾಲ್ಕಿ

10) ಮಹಾಲಿಂಗವ ಹೊತ್ತಿರುವ ಶಿರಸ್ಸೆ _____

1) ಸೇತುಬಂಧ	2) ಕೇದಾರ	3) ಕಾಶಿ	4) ಶ್ರೀಶೈಲ ಪರ್ವತ

11) ಕಂಠೆ ತೊಟ್ಟವ _____

1) ಜಂಗಮನಲ್ಲ	2) ಭಕ್ತನಲ್ಲ	3) ಗುರುವಲ್ಲ	4) ಲಿಂಗವಲ್ಲ

12) 'ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳು' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ _____

1) ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿ	2) ಡಾ. ಎಸ್. ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ
3) ಡಾ. ನಾಗೇಂದ್ರ ವಸೂತಿ	4) ಡಾ. ನಾರಾಯಣ ರೋಳಿಕರ್

13) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಕಾಲ _____

1) 10ನೇ ಶತಮಾನ	2) 13ನೇ ಶತಮಾನ
3) 12ನೇ ಶತಮಾನ	4) 11ನೇ ಶತಮಾನ

14) ದೋಣಿ ನಡೆಸುವ ಕಾಯಕದ ಶರಣ _____

1) ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ	2) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ
3) ಜೇಡರ ದಾಸಿಮಯ್ಯ	4) ಬಸವಣ್ಣ

2. ಬೇಕಾದ ಏಳಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

14

- 1) ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾಲ್ಕಿ ಯಾವ ಯಾವ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಸಿಕೊಂಡಿತ್ತು ?
- 2) ಭಾಲ್ಕಿ ಪಟ್ಟಣವನ್ನು ಆಳಿದ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳಾವುವು ?
- 3) ಭಾಲ್ಕಿ ಹಿರೇಮಠ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಿಹೋದ ಮಠಾಧೀಶರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
- 4) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದೇವರು ಮಾಡಿದ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಕಾರ್ಯಗಳಾವುವು ?
- 5) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಕಲ್ಲುದೇವರ ಪೂಜೆ ಮಾಡಿದವರು ಏನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದರು ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ?

- 6) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ರೂಢಿಗೀಶ್ವರ ಯಾರ್ಯಾರಿಗೆ ಒಲಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?
- 7) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಯಾರಂತೆ ನಂಬಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?
- 8) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಪ್ರಕಾರ ಹೊಲೆಯರೆಂದರೆ ಯಾರು ?
3. a) ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 8
- 1) ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದೇವರು
 - 2) ಅನಾಥ ಶಿಶುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣ ಧಾಮ
 - 3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ವಚನಗಳಲ್ಲಿ ದೇವರು.
- b) ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ : 6
- 1) ಒಂದೂ ಕೂಡ ಸರಿಬರಲಿಲ್ಲ
 - 2) ನಾಯಿ ಬಲ್ಲದೆ ದೇವರ ಬೋನವ
 - 3) ಶರಣಸತಿ ಲಿಂಗಪತಿ ಎಂಬ ಮಾತು ಮೊದಲಿಗೆ ಮೋಸ.
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ : 14
- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದೇವರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಜೀವನ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಗುರು-ವಿರಕ್ತರ ಬಗೆಗಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪ್ರಬಂಧ ರೂಪದ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ : 14
- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದೇವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.
-

- 5) Brahmi script first time read by _____
- a) James Princep b) John Marshal
c) Dayaram Sahani d) Petri
- 6) _____ is the oldest Ved Samhita.
- a) Rigved b) Yajurved
c) Samved d) Atharvaved
- 7) The main occupation of Harappan culture was _____
- a) Beads industry b) Agriculture
c) Bricks making d) Pottery making
- 8) Great Bath in the Indus Valley civilisation was found at _____
- a) Harappa b) Lothal
c) Kalibangan d) Mohenjodaro
- 9) Main feature of Indus Valley civilisation is _____
- a) Huge buildings b) Pottery
c) Town planning d) Seals
- 10) During _____ age man began to cultivate.
- a) Paleolithic b) Mesolithic
c) Neolithic d) Chalcolithic
- 11) The birth place of Gautam Buddha is _____
- a) Lumbini b) Gaya
c) Sarnath d) Rajgriha
- 12) _____ number of Tirthankaras are worshipped by Jainas.
- a) 20 b) 21
c) 22 d) 24

13) Adhyayan, Adhyapan and Yajan were the duties of _____ varna.

- a) Brahmin
- b) Kshatriya
- c) Vaishya
- d) Shudra

14) _____ was the God of war in Rigvedic period.

- a) Varun
- b) Indra
- c) Agni
- d) Rudra

2. Write short answers (**any seven**) :

14

- 1) Explain the importance of inscription.
- 2) State the features of Rigveda.
- 3) Describe the work of Megasthenis.
- 4) Write two Chinese travellers who visited India in ancient period.
- 5) Explain the Paleolithic tools.
- 6) Describe the Panch Anuvratas of Jainism.
- 7) Explain the seals in Indus Valley civilisation.
- 8) Explain the main features of Neolithic age.
- 9) Write any two causes of declining the Indus Valley civilisation.
- 10) Explain the main feature of Ashram institution in Ancient India.

3. Write short notes (**any two**) :

14

- A) Hindu literary sources.
- B) Social life in Paleolithic Age.
- C) Social life in Indus Valley culture.
- D) Life of Vardhaman Mahavir.

4. Explain the importance of archaeological sources for study the ancient Indian history. 14

OR

State the life of Gautam Buddha and brief teachings of Buddhism.

5. Describe the salient features of town planning of Indus Valley civilisation. 14

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा : 14

1) 'राजतरंगिणी' ग्रंथ _____ ने लिहीला.

अ) कल्हण ब) बिल्हण

क) सोमदेव सूरी ड) कामंदक

2) कार्बन-14 कालमापन पद्धतीचा शोध _____ ने लावला.

अ) जॉन मार्शल ब) डॉ. लिबी

क) विल्यम जोन्स ड) पेट्री

3) 'शाकुंतल' नाटकाचा लेखक _____ हा आहे.

अ) कालीदास ब) भास

क) राजशेखर ड) दंडी

4) रॉयल एशियाटिक सोसायटीची स्थापना _____ ने केली.

अ) मॉर्टिमर व्हीलर ब) विल्यम जोन्स

क) के. एन. दिक्षीत ड) एच. डी. सांकलिया

- 5) ब्राह्मी लिपीचे सर्वप्रथम वाचन _____ ने केले.
अ) जेम्स प्रिन्सेप
ब) जॉन मार्शल
क) दयाराम सहानी
ड) पेट्री
- 6) सर्वात प्राचीन वेद ग्रंथ _____ हा आहे.
अ) ऋग्वेद
ब) यजुर्वेद
क) सामवेद
ड) अथर्ववेद
- 7) हडप्पा संस्कृती मध्ये मुख्य व्यवसाय _____ होता.
अ) मणी उद्योग
ब) शेती
क) वीटा बनविणे
ड) मृदभांडी बनविणे
- 8) सिंधु संस्कृती मध्ये महास्नानगृहाचे अवशेष _____ या ठिकाणी आढळले.
अ) हडप्पा
ब) लोथल
क) कालीबंगन
ड) मोहेंजोदरो
- 9) सिंधु संस्कृतीचे मुख्य वैशिष्ट्य _____ हे आहे.
अ) प्रचंड इमारती
ब) मृदभांडी
क) नगर रचना
ड) शिक्के (मुद्रा)
- 10) मानवाने शेती करण्यास _____ काळात सुरुवात केली.
अ) पुराश्मयुग
ब) मध्याश्मयुग
क) नवाश्म युग
ड) ताम्रपाषाणयुग
- 11) गौतम बुद्धाचे जन्म स्थान _____ येथे आहे.
अ) लुम्बिनी
ब) गया
क) सारनाथ
ड) राजगृह

12) जैन धर्मीय _____ तीर्थकरांची पूजा करतात.

अ) 20

ब) 21

क) 22

ड) 24

13) अध्ययन, अध्यापन आणि यजन ही _____ वर्णाची कर्तके होती.

अ) ब्राह्मण

ब) क्षत्रिय

क) वैश्य

ड) शूद्र

14) ऋग्वेद कालात _____ ही युद्ध देवता होती.

अ) वरूण

ब) इंद्र

क) अग्नी

ड) रूद्र

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

14

1) शिलालेखांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

2) ऋग्वेदाची वैशिष्ट्ये विशद करा.

3) मेगॅस्थेनिसच्या ग्रंथाची माहिती लिहा.

4) प्राचीन काळात भारताला भेट दिलेल्या दोन चिनी प्रवाशांची माहिती लिहा.

5) पुराश्म युगीन हत्यारांची माहिती स्पष्ट करा.

6) जैन धर्मातील पंच अणुव्रते विशद करा.

7) सिंधु संस्कृती मधील शिक्कांची माहिती लिहा.

8) नवाश्म युगाची मुख्य वैशिष्ट्ये लिहा.

9) सिंधु संस्कृतीच्या विनाशाची कोणतीही दोन कारणे विशद करा.

10) प्राचीन भारतातील आश्रम संस्थेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

14

अ) हिंदू वाङ्मयीन साधने.

ब) पुराश्मयुगीन समाज जीवन.

क) सिंधु संस्कृति मधील समाज जीवन.

ड) वर्धमान महावीराचे जीवन चरित्र.

4. प्राचीन भारताच्या इतिहासाच्या अभ्यासासाठी भौतिक साधनांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

14

किंवा

गौतम बुद्धाचे जीवन चरित्र सांगून बौद्ध धर्माची थोडक्यात शिकवण स्पष्ट करा.

5. सिंधु संस्कृति मधील नगर रचनेची ठलक वैशिष्ट्ये विशद करा.

14

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Sem. – IV) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Opt.) (Paper – II)
History of Economic Institution in Ancient India upto Gupta Period

Day and Date : Friday, 19-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) Sudarshan dam was built in Saurashtra by _____ Mauryan King.
A) Chandragupta B) Bindusar
C) Ashok D) Brahadrath
- 2) Arthashastra was written by _____
A) Kalidas B) Kautilya C) Bhavbhuti D) Dandi
- 3) _____ Greek ambassador was gave the information about the various industries in Mauryan period.
A) Hirodotas B) Minandar
C) Megasthenese D) Carties
- 4) _____ was the important commercial centre in ancient India.
A) Taxila B) Mithila C) Sanchi D) Vaishali
- 5) _____ rulers constructed the most widely used the Royal Highway from Pataliputra to Taxila.
A) Mourya B) Kushan C) Gupta D) Kanva
- 6) _____ was the main features of the guilds.
A) Rich B) Equality C) Cast D) Religion
- 7) _____ qualities was must essential for the president of guilds.
A) Education B) Honest C) Rich D) Village Chief

8) _____ was the famous city as the best producer of silk garment.

A) Koshambi

B) Sarnath

C) Kosal

D) Varanasi

9) _____ Gupta King issued the Veenavadak coins.

A) Shrigupta

B) Samudragupta

C) Kumargupta

D) Skandgupta

10) _____ was one of the silver coins in ancient India.

A) Shatman

B) Pala

C) Kakani

D) Nishk

2. Write short answers on **any four** of the following :

8

1) Give information about the textile industries in Mauryan period.

2) State the structure of guilds.

3) Discuss the weight and measures in Mauryan period.

4) Explain the social importance of ancient guilds.

5) Give the trade relation between India and Rome.

6) Write information about the coins in Gupta period.

3. Write short note (**any four**) :

12

1) Diamond industries in Mauryan period.

2) External trade routes in Gupta period.

3) Judicial system of guilds.

4) India and Persia trade relation.

5) Taxation system in Gupta period.

6) Methods of the coins making.

4. Explain the different occupations in Mauryan period.

10

OR

Discuss the trade routes and trade centres in Gupta period.

5. Give information about the beginning of coins and explain the political and economic importance of coins.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ या मौर्य राजाने सौराष्ट्रातील सुदर्शन तळाव बांधला.
अ) चंद्रगुप्त ब) बिंदुसार क) अशोक ड) बृहद्रथ
- २) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ _____ लिहिला.
अ) कालीदास ब) कौटील्य क) भवभूती ड) दंडी
- ३) _____ या ग्रीक वकीलाने मौर्य काळातील विविध उद्योगधंद्याची माहिती दिलेली आहे.
अ) हिरोडोटस ब) मिन्डर क) मॅगस्थेनिस ड) कार्टियस
- ४) प्राचीन भारतातील _____ हे महत्त्वाचे व्यापारी केंद्र होते.
अ) तक्षशिला ब) मिथिला क) सांची ड) वैशाली
- ५) _____ काळात सर्वात जास्त वापरात असणारा पाटलीपुत्र ते तक्षशिला राजमार्ग बांधण्यात आळा.
अ) मौर्य ब) कुशान क) गुप्त ड) कण्व
- ६) श्रेणीचे _____ हे एक महत्त्वाचे वैशीष्ट्ये होते.
अ) श्रीमंत ब) समानता क) जात ड) धर्म
- ७) श्रेणी अध्यक्षाकडे _____ हा गुण असणे महत्त्वाचे होते.
अ) शिक्षण ब) प्रामाणिकपणा क) श्रीमंत ड) ग्रामप्रमुख
- ८) रेशीम उत्पादनासाठी _____ हे शहर प्रसिद्ध होते.
अ) कोशांबी ब) सारनाथ क) कोसल ड) वाराणसी
- ९) _____ या गुप्त राजाने वीणावादक नाणी पाउली.
अ) श्रीगुप्त ब) समुद्रगुप्त क) कुमारगुप्त ड) स्कंदगुप्त
- १०) प्राचीन भारतात _____ हे एक चांदीचे नाणे अस्तित्वात होते.
अ) शतमान ब) पल क) काकानी ड) निष्क

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा: ८
- १) मौर्य काळातील वस्त्रोद्योगाची माहिती द्या.
 - २) श्रेणीची रचना विशद करा.
 - ३) मौर्य काळातील वजन व मापे यांची चर्चा करा.
 - ४) श्रेणीचे सामाजिक महत्त्व स्पष्ट करा.
 - ५) भारत व रोम यांच्यातील व्यापारी संबंधाची माहिती द्या.
 - ६) गुप्त काळातील नाण्यांची माहिती लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) मौर्य काळातील रत्नोद्योग.
 - २) गुप्त काळातील परकीय व्यापारी मार्ग.
 - ३) श्रेणीची न्याय व्यवस्था.
 - ४) भारत पर्शिया (इराण) व्यापारी संबंध.
 - ५) गुप्त काळातील कर पद्धति.
 - ६) नाणी बनविण्यांच्या पद्धति.
४. मौर्य काळातील विविध व्यवसाय स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- गुप्त काळातील प्रमुख व्यापारी मार्गांची व व्यापारी केंद्राची चर्चा करा.
५. नाणे पद्धतीच्या प्रारंभाची माहिती देऊन. नाण्यांचे राजकीय व आर्थिक महत्त्व स्पष्ट करा. १०

SLR-L – 301

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Paper – III) (Opt.)
Social and Political Philosophy

Day and Date : Saturday, 20-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket. **10**
- 1) Democracy consists
(Liberty, Terror, Nuisance, None of these)
 - 2) _____ is a way of social progress.
(Non-co-operation, Lazyness, Competition, Dowry)
 - 3) Karl Marx is _____ philosopher.
(American, German, Greek, French)
 - 4) State is a _____ concept.
(Political, Physical, Moral, Logical)
 - 5) Untouchability is social
(School, Evil, Marriage, Morality)
 - 6) _____ is social ideal.
(Punishment, Equality, Terror, None of these)
 - 7) Education is major _____ institution.
(Economic, Social, Political, Immoral)
 - 8) Society is a form of
(Spirit, Matter, State, Nation)

P.T.O.

9) _____ is a constituent of state.

(Sovereign, Work, Education, Family)

10) _____ is a first teacher of family.

(Father, Mother, Brother, Sister)

2. Write short answers (**any 4**).

8

1) What is Liberty ?

2) What is family ?

3) What is evil ?

4) Explain the importance of work.

5) What is social change ?

6) What is minority ?

3. Write short notes (**any 4**).

12

1) Principles of equality.

2) Importance of education.

3) Role of co-operation in social progress.

4) Casteism as social evil.

5) Conflict in society.

6) Dowry.

4. Distinguish between social change and progress.

10

OR

Explain the characteristics of competition.

5. Explain the rights of minorities.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) लोकशाहीत _____ अंतर्भूत असते.

(स्वातंत्र्य, दहशत, उपद्रव, यापैकी नाही)

२) _____ हा सामाजिक प्रगतीचा एक मार्ग आहे.

(असहकार्य, आळसपणा, स्पर्धा, हुंडा)

३) कार्ल मार्क्स हा _____ तत्त्वज्ञ आहे.

(अमेरिकन, जर्मन, ग्रीक, फ्रेंच)

४) राज्य ही _____ संकल्पना आहे.

(राजकीय, भौतिक, नैतिक, तार्किक)

५) अस्पृश्यता हे सामाजिक _____ आहे.

(शाळा, दुरित, विवाह, नैतिकता)

६) _____ हे सामाजिक मूल्य आहे.

(शिक्षा, समता, दहशत, यापैकी नाही)

७) शिक्षण हे प्रमुख _____ संस्था आहे.

(आर्थिक, सामाजिक, राजकीय, अनैतिक)

८) समाज हे एक _____ चे रूप आहे.

(चैतन्य, द्रव्य, राज्य, राष्ट्र)

- ९) _____ हा राज्याचा एक घटक आहे.
(सार्वभौम, श्रम, शिक्षण, कुटुंब)
- १०) _____ ही कुटुंबाची पहिली शिक्षिका असते.
(वडिल, आई, भाऊ, बहिण)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४). ८
- १) स्वातंत्र्य म्हणजे काय ?
- २) कुटुंब म्हणजे काय ?
- ३) दुरित म्हणजे काय ?
- ४) श्रमाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- ५) सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय ?
- ६) अल्पसंख्यांक म्हणजे काय ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४). १२
- १) समतेची तत्त्वे.
- २) शिक्षणाचे महत्त्व.
- ३) सामाजिक प्रगतीतील सहकार्याचे स्थान.
- ४) जातीयवाद एक सामाजिक दुरित.
- ५) समाजातील संघर्ष.
- ६) हुंडा.
४. सामाजिक परिवर्तन आणि प्रगती यांतील भेद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- स्पर्धेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
५. अल्पसंख्यांकांचे अधिकार स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 302

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Optional) (Paper – III)
Social Problems in India

Day and Date: Saturday, 20-12-2014

Max. Marks : 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Which city in India is leading for violence against women ?
A) Mumbai B) Delhi C) Solapur D) Pune
- II) Dowry Prohibition Act was passed in
A) 1961 B) 1971 C) 1981 D) 1991
- III) To whom the Sathnam Commission is related ?
A) Social problem B) Corruption C) Criminal D) Aids
- IV) Which country is famous for terrorism ?
A) India B) Pakistan C) Bangladesh D) ShriLanka
- V) In India what is the age limit for adult criminal ?
A) 18 B) 17 C) 19 D) 20
- VI) Who said this, 'Crime is violation of the law' ?
A) Lesly B) Marx C) Cooley D) Gillin
- VII) Who is the author of book title, 'Indian Social Problem' ?
A) Hegel B) Ghurye C) Shrinivas D) Ahuja

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

II) उजवीकडिले अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) भारतातील कोणते शहर स्त्रीयांवरील हिंसाचाराच्या बाबतीत आघाडीवर आहे ?
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) सोलापूर ड) पूणे
- II) हुंडा प्रतिबंधक कायदा _____ साली पास झाला.
अ) 1961 ब) 1971 क) 1981 ड) 1991
- III) 'सथनाम आयोग' कोणाशी संबंधीत आहे ?
अ) सामाजिक समस्या ब) भ्रष्टाचार क) गुन्हेगारी ड) एड्स
- IV) कोणता देश दहशतवादासाठी प्रसिद्ध आहे ?
अ) भारत ब) पाकिस्तान क) बांग्लादेश ड) श्रीलंका
- V) भारतात प्रौढ गुन्हेगाराची वयोमर्यादा किती आहे ?
अ) 18 ब) 17 क) 19 ड) 20
- VI) कायद्याविरोधी वर्तन म्हणजे गुन्हा होय असे कोण म्हणतो ?
अ) लेसली ब) मॉर्क्स क) कुले ड) गिलीन
- VII) 'इंडियन सोशल सिस्टीम' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
अ) हेगेल ब) घुर्ये क) श्रीनिवास ड) आहुजा
- VIII) भ्रष्टाचार विरोधी जनलोकपाल बिल आंदोलन कोणी सुरु केले ?
अ) बाबा आमटे ब) मेनका गांधी क) अण्णा हजारे ड) लालु यादव
- IX) कोणत्या वर्षी केंद्रिय अन्वेषण विभागाची स्थापना करण्यात आली ?
अ) 1963 ब) 1983 क) 1993 ड) 1995
- X) एड्स मधील 'S' (एस) हे कशाचे संक्षिप्त रूप आहे ?
अ) स्टोरी ब) सेशन क) सिंड्रोम ड) सिंबॉल

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8
- I) पत्नी ताडण म्हणजे काय ?
 - II) गुन्हेगारी म्हणजे काय ?
 - III) भ्रष्टाचार म्हणजे काय ?
 - IV) हुंडाबळी म्हणजे काय ?
 - V) दहशतवाद म्हणजे काय ?
 - VI) भ्रष्टाचारावरील उपाय कोणते ?
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- I) गुन्हेगारीचे स्वरूप
 - II) भ्रष्टाचाराची क्षेत्रे
 - III) स्त्रिभ्रूण हत्या
 - IV) बलात्कार
 - V) दहशतवादाचे परिणाम
 - VI) गुन्हेगारीवरील उपाय योजना.
4. अ) भ्रष्टाचार म्हणजे काय ? भ्रष्टाचाराची कारणे स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) दहशतवाद म्हणजे काय ? दहशतवादाची कारणे स्पष्ट करा.
5. हुंडाबळीची कारणे स्पष्ट करा. 10
-

SLR-L – 303

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
EDUCATION (Paper – III) (Optional)
Education in British India and in the Post Independence Period

Day and Date : Saturday, 20-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the correct alternative : 10
- 1) In _____ East India Company made the Charter Act about Indian Education.
a) 1813 b) 1821 c) 1824 d) 1833
 - 2) Secondary Education is related to _____ Commission.
a) Kothari b) Mudaliyar
c) Hunter d) Radhakrishnan
 - 3) _____ opposed the 'Filtration' Theory of Education.
a) M. Gandhi b) M. Phule
c) Rajaram Mohan Roy d) Devid Her
 - 4) The Secondary Education Commission suggested that the secondary education should be of _____ years.
a) Seven b) Eight c) Nine d) Ten
 - 5) The educational structure 10 + 2 + 3 was suggest by _____ Commission.
a) Hunter b) Sadler c) Mudliyar d) Kothari
 - 6) The plan of Action of imparting _____ days school to educationally deprived students was implemented in educational policy – 1992.
a) 60 b) 90 c) 100 d) 120
 - 7) In Wood's Despatch it is mentioned that the medium of education must be _____ language.
a) Marathi b) English c) Hindi d) Sanskrit

P.T.O.

8) The revised policy of education _____ become unsuccessful after implementing the 'Plan of Action'.

- a) 1968 b) 1986 c) 1992 d) None of these

9) According to Kothari Commission the _____ education has great importance in respect of Nation's security and development.

- a) Primary b) Secondary
c) Higher secondary d) Adult

10) _____ is supposed as the Magna Chart of Indian Education.

- a) 1813 Charter Act b) 1833 Charter Act
c) Wood's Despatch d) None of these

2. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the Lord Mecauly's 'Filtration Theory of Education' in Indian Education.
- 2) Explain in detail merits of Kothari Commission.

3. Answer the following questions (**any one**) : **10**

- 1) Explain the recommendations of Wood's Despatch.
- 2) State the curriculum of secondary Education suggested by Mudliyar Commission.

4. Answer the following questions in brief. **8**

- 1) Evaluate the National Policy on Education – 1992.
- 2) Describe the 'Operation Black Board' in National Policy – 1986.

5. Answer the following notes in brief. **12**

- 1) Demerits of Kothari Commission.
- 2) Recommendations of Mudliyar Commission about Text Books.
- 3) The work of East India Company about Indian Education.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) इ.स. _____ मध्ये ईस्ट इंडिया कंपनीने भारतीय शिक्षणासंबंधी चार्टर अॅक्ट केला.
अ) १८१३ ब) १८२१ क) १८२४ ड) १८३३
- २) माध्यमिक शिक्षण _____ आयोगाशी संबंधित आहे.
अ) कोठारी ब) मुदलियार क) हंटर ड) राधाकृष्णन्
- ३) _____ यांनी शिक्षणाच्या झिरप सिद्धांतास विरोध केला.
अ) म. गांधी ब) म. फुले
क) राजाराम मोहनराय ड) डेव्हीड हेर
- ४) माध्यमिक शिक्षण आयोगाने माध्यमिक शिक्षणाचा कालावधी _____ वर्षांचा असावा असे सुचविले.
अ) सात ब) आठ क) नऊ ड) दहा
- ५) १०+२+३ हा शिक्षणाचा आकृतीबंध _____ आयोगाने सुचविला.
अ) हंटर ब) सॅडलर क) मुदलियार ड) कोठारी
- ६) शिक्षणापासून वंचित मुलामुलींना शिक्षण देण्यासाठी _____ दिवसाची शाळा हा कृतिकार्यक्रम १९९२ च्या शै. धोरणात आमलात आला.
अ) ६० ब) ९० क) १०० ड) १२०
- ७) शिक्षणाचे माध्यम _____ भाषाच असावे असे वूडच्या खलित्यात नमूद केले आहे.
अ) मराठी ब) इंग्रजी क) हिंदी ड) संस्कृत
- ८) कृतिकार्यक्रम योजना राबवूनसुद्धा सुधारित शैक्षणिक धोरण _____ यशस्वी होवू शकते नाही.
अ) १९६८ ब) १९८६ क) १९९२ ड) यापैकी नाही
- ९) कोठारी आयोगाच्या मते राष्ट्रसुरक्षा व प्रगतीच्या दृष्टीने _____ शिक्षणाला खास महत्व आहे.
अ) प्राथमिक ब) माध्यमिक क) उच्चमाध्यमिक ड) प्रौढ
- १०) _____ यास भारतीय शिक्षणाचा हक्क संरक्षक कायदा म्हणून संबोधले जाते.
अ) १८१३ चा कायदा ब) १८३३ चा कायदा
क) वूडचा खलिता ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) लॉर्ड मेकॉलेच्या भारतीय शिक्षणातील झिरप सिद्धांताचे स्पष्टीकरण करा.
- २) कोठारी आयोगाचे गुण सविस्तर स्पष्ट करा.
३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (कोणतेही एक) : १०
- १) वूडच्या खलित्यातील शिफारशी स्पष्ट करा.
- २) मुदलियार आयोगाने सुचविलेला माध्यमिक शिक्षणाचा अभ्यासक्रम सांगा.
४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) १९९२ च्या राष्ट्रीय शै. धोरणाचे मूल्यमापन करा.
- २) राष्ट्रीय शै. धोरण १९८६ मधील खडू-फळा मोहिमेचे वर्णन करा.
५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : १२
- १) कोठारी आयोगाचे दोष.
- २) पाठ्यपुस्तकांबाबत मुदलियार आयोगाच्या शिफारशी.
- ३) ईस्ट इंडिया कंपनीचे भारतीय शिक्षण विषयक कार्य.
-

Seat No.	
----------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014

PHYSICAL EDUCATION (Paper – III)

Organization and Administration in Physical Education and Sports

Day and Date : Saturday, 20-12-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 p.m.

1. Objective question (**one** mark **each**) : **5**

1) What is the formula to draw total number of match in league ?

- A) $\frac{N(N-2)}{2}$ B) $\frac{N(N-1)}{2}$ C) $N(N-1)$ D) $\frac{N(N+1)}{2}$

2) How much distance is between end line and pole in Kho-Kho ground ?

- A) 1.75 m B) 2.00 m C) 2.75 m D) 3.00 m

3) How many Byes will you give in knock-out method if there are 9 times ?

- A) 5 Byes B) 7 Byes C) 6 Byes D) 3 Byes

4) Which method consist cycling method ?

- A) Knock-out method B) Mix method
C) League method D) None of these

5) How many type of match shedule make under league ?

- A) 3 types B) 2 types C) 4 types D) 1 types

2. Give the short answer (**any five**) : **10**

1) How will you dispose sport equipment ?

2) Explain pyramid method.

3) Explain knock-out method.

4) What are the types of ground ?

5) How you purchase the sport equipment ?

6) Write the types of combination (mixed) method.

3. Short notes (**any two**) : **10**

1) Athletics closing ceremony.

2) Prepare the draw of 10 times in knock-out method.

3) Merits and demerits of knock-out method.

मराठी रूपांतर

१. पर्याय शब्द निवडा (एक गुण प्रत्येकी) :

५

१) साखळी पद्धतीनुसार एकूण सामान्याची संख्या काढण्याचे सूत्र काय आहे ?

- अ) $\frac{N(N-2)}{2}$ ब) $\frac{N(N-1)}{2}$ क) $N(N-1)$ ड) $\frac{N(N+1)}{2}$

२) खो खो मध्ये अंतिम रेषा आणि पोल मधील अंतर किती आहे ?

- अ) १.७५ मिटर ब) २.०० मिटर क) २.७५ मिटर ड) ३.०० मिटर

३) बाद पद्धतीमध्ये संघ संख्या ९ असेलतर किती चाल (Byes) द्यावे लागतील ?

- अ) ५ Byes ब) ७ Byes क) ६ Byes ड) ३ Byes

४) सायकलिंग पद्धत ही कोणत्या प्रकारात मोडते ?

- अ) बाद पद्धत ब) मिश्र पद्धत क) साखळी पद्धत ड) यातील एकही नाही

५) साखळी पद्धती मध्ये किती प्रकाराच्या पद्धतीने समाना पत्र तयार करता येतात ?

- अ) ३ पद्धती ब) २ पद्धती क) ४ पद्धती ड) १ पद्धती

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पांच) :

१०

- १) क्रिडा साहित्याचे प्रकार सांगा.
- २) पिरॅमिड पद्धतीचे स्पष्टीकरण करा.
- ३) बाद पद्धतीचे स्पष्टीकरण करा.
- ४) खेळाच्या मैदानाचे प्रकार सांगा.
- ५) खेळाचे साहित्य कशे खरेदी कराल ?
- ६) मिश्र पद्धतीचे प्रकार कोणते ?

३. टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) मैदानी स्पर्धांचे समारोप कार्यक्रम.
- २) १० संघांचे एकरी बाद पद्धतीने सामना पत्रक तयार करा.
- ३) बाद पद्धतीचे फायदे तोटे.

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
(Optional) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – III)
Cultural History of Ancient India

Day and Date: Saturday 20-12-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) The portrait of Padmapani is situated in
a) Ellora b) Ajanta c) Badami d) Konark
 - 2) The Kailasa temple at Ellora built by _____ King.
a) Krishna – I b) Krishna – III c) Govinda d) Dhruv
 - 3) The main feature of Indus Valley Civilisation is
a) Huge buildings b) Houses c) Roads d) Town planning
 - 4) _____ temple architecture was famous in South India.
a) Dravid b) Nagar c) Vessar d) Chandel
 - 5) In South India Garbhagraha and Shikhar jointly called as
a) Jagmohan b) Viman c) Jagati d) Mandap
 - 6) Papnath temple is situated at
a) Aihole b) Pattadkal c) Badami d) Ellora
 - 7) To develop the tourism is aim of _____ world organisation.
a) UNO b) IMF c) WHO d) ITDC
 - 8) The National Museum is situated at
a) Kolkata b) Mumbai c) Delhi d) Chennai
 - 9) _____ gallery is famous in the Chhatrapati Shivaji Maharaj Museum, Mumbai.
a) Harappa b) Textile c) Medieval d) Maratha
 - 10) In the Indus Valley Civilisation Great Bath found at
a) Mohenjodaro b) Harappa c) Lothal d) Kalibangan

2. Write short answers (**any four**) : 8
- 1) Explain the discovery of Indus Valley Civilisation.
 - 2) Describe main features of Kailasanath temple at Ellora.
 - 3) State the characteristics of Kandariya Mahadeo temple.
 - 4) Explain the importance of modern tourism.
 - 5) Describe the contribution of William Jones to Indian archaeology.
 - 6) Explain the definitions of tourism.
3. Write short notes (**any four**) : 12
- A) The great bath
 - B) Ajanta paintings
 - C) Brihadeshwar temple
 - D) National museum
 - E) Dr. Vasant Shinde
 - F) Definitions of archaeology.
4. Explain the salient features of Town Planning of Indus Valley Civilisation. 10
- OR
- Describe the development of archaeological research in India.
5. Discuss the main characteristics of Virupaksha and Papnath temples in South India. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना :* 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा : 10
- 1) पद्मपाणीचे चित्र _____ येथे आहे.
अ) वेरूळ ब) अजिंठा क) बदामी ड) कोणार्क
 - 2) वेरूळचे कैलास मंदिर _____ राजाने बांधले.
अ) कृष्ण पहिला ब) कृष्ण तिसरा क) गोविंद ड) ध्रुव

- 3) सिंधू संस्कृतीचे _____ हे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) प्रचंड इमारती ब) घरे क) रस्ते ड) नगर रचना
- 4) दक्षिण भारतात _____ मंदिर वास्तुशैली प्रसिद्ध आहे.
अ) द्राविड ब) नागर क) वेसर ड) चंदेल
- 5) दक्षिण भारतात गर्भगृह आणि शिखर यांना एकत्रितपणे _____ असे म्हणतात.
अ) जगमोहन ब) विमान क) जगती ड) मंडप
- 6) पापनाथ मंदिर _____ येथे आहे.
अ) ऐहोळे ब) पट्टदकल क) बदामी ड) वेरूळ
- 7) पर्यटनाचा विकास करणे हे _____ या जागतिक संघटनेचे उद्दीष्ट आहे.
अ) युनो ब) आय एम एफ क) डब्लू एच ओ ड) आय टी डी सी
- 8) राष्ट्रीय संग्रहालय _____ येथे आहे.
अ) कोलकाता ब) मुंबई क) दिल्ली ड) चेन्नई
- 9) छत्रपती शिवाजी महाराज संग्रहालय, मुंबई येथील _____ हे दालन प्रसिद्ध आहे.
अ) हडप्पा ब) वस्त्रोद्योग क) मध्ययुगीन ड) मराठा
- 10) सिंधू संस्कृती मध्ये महास्नान गृह _____ येथे आढळले.
अ) माहेंजोदारो ब) हडप्पा क) लोथल ड) कालीबंगन

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) सिंधू संस्कृतीच्या शोधाची माहिती लिहा.
- 2) वेरूळच्या कैलासनाथ मंदिराची मुख्य वैशिष्ट्ये विशद करा.
- 3) कंदरिया महादेव मंदिराची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- 4) आधुनिक पर्यटनाचे महत्व विशद करा.
- 5) भारतीय पुरातत्त्वामध्ये विल्यम जोन्स यांच्या योगदानाची माहिती लिहा.
- 6) पर्यटनाच्या व्याख्या स्पष्ट करा.

3. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- अ) महास्नान गृह
ब) अजिंठा चित्रकला
क) बृहदेश्वर मंदिर
ड) राष्ट्रीय संग्रहालय
इ) डॉ. वसंत शिंदे
फ) पुरातत्त्वाच्या व्याख्या
4. सिंधू संस्कृती मधील नगर रचनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- भारतातील पुरातत्त्वीय संशोधनाची वाटचाल विशद करा.
5. दक्षिण भारतातील विरूपाक्ष आणि पापनाथ मंदिरांच्या मुख्य वैशिष्ट्यांची चर्चा करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Paper – II)
(Optional)
Basic Concepts in Political Science

Day and Date : Monday, 22-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option and rewrite the sentence : **10**
- 1) The capacity to take and implement decision is known as _____
A) Power
B) Authority
C) Legitimacy
D) Democracy
 - 2) Rousseau has explained the concept of power in his book _____
A) The Republic
B) Communist Manifesto
C) Political Man
D) Social Contract
 - 3) _____ is not the bases of power.
A) Physical
B) Economic
C) Psychic
D) Social
 - 4) _____ can most simply be defined as 'legitimate power'.
A) Power
B) Religion
C) Class
D) Authority
 - 5) _____ authority is based on custom and history.
A) Traditional
B) Charismatic
C) Legal – rational
D) None of above
 - 6) Demos and Cratia, these two words are related to which language ?
A) French
B) Greek
C) Latin
D) Spanish
 - 7) Modern Democracy is popularly known as _____ democracy.
A) Nominal
B) Direct
C) Socialistic
D) Representative

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. खालील दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून विधान पूर्ण करा. 10
- 1) निर्णय घेण्याची आणि त्या निर्णयाची कार्यवाही करण्याची क्षमता म्हणजे _____ होय.
अ) सत्ता ब) अधिमान्यता
क) अधिसत्ता ड) लोकशाही
- 2) रूसोने आपल्या _____ ग्रंथात सत्तेची संकल्पना स्पष्ट केलेली आहे.
अ) दि रिपब्लिक ब) कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो
क) राजकीय मानव ड) सामाजिक करार
- 3) _____ हा सत्तेचा आधारभूत घटक नाही.
अ) शारीरिक ब) आर्थिक क) मानसिक ड) सामाजिक
- 4) _____ ची व्याख्या अधिमान्य सत्ता असे करता येईल.
अ) सत्ता ब) धर्म क) वर्ग ड) अधिसत्ता
- 5) _____ अधिसत्ता रूढी व इतिहास यांवर आधारित असते.
अ) पारंपरिक ब) दिव्यवलयी
क) वैधानिक - विवेकी ड) यांपैकी नाही
- 6) डेमोस आणि क्रेशिया या दोन शब्दापासून निर्माण झालेला शब्द _____ भाषेशी संबंधित आहे.
अ) फ्रेंच ब) ग्रीक क) लॅटिन ड) स्पॅनिश
- 7) आधुनिक लोकशाहीला _____ नावाने ओळखतात.
अ) नाममात्र लोकशाही ब) प्रत्यक्ष लोकशाही
क) समाजवादी लोकशाही ड) प्रातिनिधिक लोकशाही
- 8) “कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो” या ग्रंथाचे लेखक _____ आहेत.
अ) अब्राहम लिंकन ब) कार्ल मार्क्स क) रूसो ड) प्लेटो

9) दिव्यवलयी अधिसत्ता ही संकल्पना _____ संबंधित आहे.

अ) राजकीय संस्कृती

ब) राजकीय मानव

क) अधिमान्यता

ड) राजकीय सामाजिकरण

10) भारतात मतदार होण्यासाठी वयाची अट _____ वर्षे आहे.

अ) 18

ब) 22

क) 19

ड) 25

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

1) प्रत्यक्ष आणि अप्रत्यक्ष सत्ता.

2) सत्ता म्हणजे काय ?

3) अधिसत्ता म्हणजे काय ?

4) अधिमान्यता म्हणजे काय ?

5) दिव्यवलयी अधिसत्ता

6) लोकशाही म्हणजे काय ?

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

1) सत्तेचे आधारभूत घटक

2) पारंपरिक अधिसत्ता

3) वैधानिक - विवेकी अधिसत्ता

4) अधिमान्यतेचा उदारमतवादी सिद्धांत

5) अप्रत्यक्ष लोकशाही

6) लोकशाहीचे तीन तोटे.

4. लोकशाहीचे गुण स्पष्ट करा.

10

किंवा

अधिमान्यतेचे आधार स्पष्ट करा.

5. अधिसत्तेची वैशिष्ट्ये सांगा.

10

SLR-L – 308

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
(Optional) N.S.S. (Paper – II)
NATIONAL SERVICE SCHEME**

Day and Date : Monday, 22-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate word those given below : **10**
- 1) Regional isolation is the main characteristic of _____
a) Rural area b) Urban area c) None of these
 - 2) _____ is the important tool of rural development.
a) Government b) Panchayat Raj c) Subsidy
 - 3) _____ day is celebrated as a International Womens Day.
a) 5 June b) 1 December c) 8 March
 - 4) Duration of Panchayat Samiti is _____ years.
a) 5 b) 7 c) 3
 - 5) Gram Sevak is the Governments representative in
a) Zilla Parishad b) Gram Panchayat c) Panchayat Samiti
 - 6) Sanitation and hygiene problems are generally observed in _____
a) Capital b) Rural area c) Developed countries
 - 7) _____ is the first functional structure of Panchayat Raj.
a) Gram Panchayat b) Zilla Parishad c) Panchayat Samiti
 - 8) _____ Act is passed in 1986.
a) Consumer Protection
b) Environment Protection
c) Water Conservation

P.T.O.

- 9) _____ is a long form of N.T.
a) Nomadic Tribes b) National Tribes c) Nomadic Teacher

- 10) Bindu Madhav Joshi is related to _____
a) Consumer Protection Act, 1986
b) AIDS Awareness
c) Environment Act

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) Who is called a bounded labour ?
- 2) What is called the three tier system of Panchayat Raj ?
- 3) What are the causes of poverty in rural area ?
- 4) What is the structure of Zilla Parishad ?
- 5) What are the impact of Mal-nutrition on society ?
- 6) What are the causes of illiteracy in rural womens ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Rural stratification
- 2) Sarpanch
- 3) B.D.O.
- 4) Bounded labour
- 5) Problems of S.C.
- 6) Consumer Protection Act, 1986.

4. Explain the problems of nomadic tribes. **10**

OR

Describe the functions of Zilla Parishad.

5. AIDS is a dangerous enemy of mankind. Explain in brief. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालील दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) प्रादेशीक अलगता हे _____ चे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) ग्रामीण प्रदेश ब) नागरी विभाग क) यापैकी नाही
- २) ग्रामीण विकासामधील _____ हे महत्वाचे साधन आहे.
अ) शासन ब) पंचायत राज क) अनुदान
- ३) _____ हा जागतीक महिला दिवस म्हणून साजरा केला जातो.
अ) ५ जून ब) १ डिसेंबर क) ८ मार्च
- ४) पंचायत समितीचा कार्यकाल _____ वर्षे एवढा असतो.
अ) ५ ब) ७ क) ३
- ५) ग्राम सेवक हा शासनाचा प्रतिनिधी _____ मध्ये असतो.
अ) जिल्हा परिषद ब) ग्राम पंचायत क) पंचायत समिती
- ६) आरोग्य व सांडपाणी समस्या सामान्यपणे _____ येथे आढळते.
अ) राजधानी ब) ग्रामीण परिसर क) विकसीत देश
- ७) _____ ही प्रथम पंचायतराजची कार्यात्मक रचना आहे.
अ) ग्राम पंचायत ब) जिल्हा परीषद क) पंचायत समिती
- ८) १९८६ मध्ये _____ हा कायदा पास झाला.
अ) ग्राहक संरक्षण ब) पर्यावरण संरक्षण क) जलसंवर्धन
- ९) एन्. टी. चे _____ असे विस्तारीत रूप आहे.
अ) भटके विमुक्त ब) राष्ट्रीय विमुक्त क) भटके शिक्षक
- १०) बिंदू माधव जोशी हे _____ या संबंधी निगडीत आहेत.
अ) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६
ब) एड्स जनजागृती
क) पर्यावरण कायदा

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) बांधील मजूर कोणाला संबोधतात ?
 - २) पंचायत राज ची त्रिस्तरीय रचना कोणती आहे ?
 - ३) ग्रामीण विभागाची गरीबीची कारणे कोणती आहेत ?
 - ४) जिल्हा परीषदेची रचना कशी आहे ?
 - ५) कुपोषणाचे समाजावरील परिणाम कोणते आहेत ?
 - ६) ग्रामीण विभागातील महिलांच्या निरक्षरतेची कारणे कोणती आहेत ?
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) ग्रामीण समाजातील स्तर रचना
 - २) सरपंच
 - ३) बी. डी. ओ.
 - ४) बांधील मजूर
 - ५) एस्. सी. च्या समस्या
 - ६) ग्राहक संरक्षण कायदा, १९८६.
४. भटक्या विकासांच्या विविध समस्या स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- जिल्हा परीषदेची कामे कोणती ते वर्णन करा.
५. एड्स हा मानवी समाजाचा धोकादायक शत्रू आहे हे थोडक्यात स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
HISTORY (Paper – I)(Optional)
Shivaji and His Times (1600 A.D. to 1707 A.D.)
(C.G.P.A. Pattern)

Day and Date : Saturday, 8-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max Marks : 70

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative. 14
- 1) Nizamshahi was established in
a) Ahamadnagar b) Pune c) Kolhapur d) Bijapur
 - 2) The Political rise of Shahajiraje coincided with the battle of
a) Udgir b) Panhala c) Panipat d) Bhatwadi
 - 3) At the base of _____ king Shivaji killed Afzalkhan.
a) Raigad b) Vishalgad c) Pratapgad d) Panhala
 - 4) _____ was the fortier who bravely fought against Shahistekhan at Chakan.
a) Tanaji Malusare b) Haibatrao Silimkar
c) Firangoji Narsala d) None of these
 - 5) Surat was sacked by Shivaji Maharaj in
a) 1660 b) 1664 c) 1650 d) 1668
 - 6) _____ was the son of Mirza Raje Jaisingh who helped Shivaji Maharaj during his visit to Agra.
a) Ramsingh b) Jaisingh c) Jaswant Singh d) Udaybhanu
 - 7) The coronation of king Shivaji took place in the year
a) 1670 b) 1680 c) 1674 d) 1630
 - 8) The second coronation of Shivaji Maharaj was performed by
a) Gagabhatt b) Shankaracharya
c) Nishchalpuri d) Mhaimbhatt
 - 9) _____ was the step-brother of king Shivaji who looked after the reign of king Shahaji in Karnataka.
a) Ganoji b) Vyankoji c) Dhanaji d) Achaloji

- 10) _____ helped Shivaji Maharaj in his Karnataka mission.
 a) Raghunath Pandit b) Vyankoji Raje
 c) Sudhakar Pandit d) None of these
- 11) _____ was the place in Karnataka where Shahaji Raje set up his reign.
 a) Mysore b) Tanjaur c) Bangalore d) Mangalore
- 12) Jawali was under the rule of
 a) Bhosale b) Jadhav c) Nimbalkar d) More
- 13) Murarbaji was the fortier of
 a) Raigad b) Sinhgad c) Rajgad d) Purandar
- 14) Shivaji Maharaj was kept at Agra under the detention of
 a) Puland Khan b) Inayatkhan c) Ranandajkhan d) Dilerkhan

2. Write short answers of the following (**any seven**) : **14**

- 1) Describe the meaning of king Shivaji's royal stamp.
- 2) Bring out the condition of the draught witnessed at the birth of Shivaji Maharaj.
- 3) Throw light on the revival of Nizamshahi done by Shahaji Raje.
- 4) Why has Jijabai been called the 'guiding and protecting deity' of Shivaji Maharaj ?
- 5) Give information about the Jahagir of Jawali.
- 6) Describe the objective of the Afzalkhan's attack on Shivaji Maharaj.
- 7) Give information about Netaji Palkar.
- 8) Explain how Shivaji Maharaj defeated Sherkhan Lodi.
- 9) How did king Shivaji teach a lesson to Kartalab Khan ?
- 10) Describe the sacrifice of Bajiprabhu.

3. Write short notes of the following (**any two**) : **14**

- 1) Jijabai
- 2) Impact of Jawali victory
- 3) Attack on Shahistekhan
- 4) Reasons behind Agra visit.

4. Illuminate king Shivaji's invasion of Surat. **14**

OR

Bring out the social and political condition during the rise of Maratha Rule.

5. Elaborate the reasons behind king Shivaji's Karnataka mission. **14**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंकपूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा.

१४

- १) निजामशाही _____ येथे स्थापन झाली.
अ) अहमदनगर ब) पूणे क) कोल्हापूर ड) विजापूर
- २) _____ च्या लढाईने शहाजी राजांचा राजकीय उदय झाला.
अ) उदगिर ब) पन्हाळा क) पानीपत ड) भातवडी
- ३) _____ गडाच्या पायथ्याशी शिवाजी महाराजांनी अफजलखानाचा वध केला.
अ) रायगड ब) विशालगड क) प्रतापगड ड) पन्हाळा
- ४) शाहिस्तेखानास चाकणच्या _____ किल्लेदाराने मोठ्या शौर्याने झूज दिली.
अ) तानाजी मालुसरे ब) हैबतराव सिलीमकर
क) फिरंगोजी नरसाळा ड) यापैकी नाही
- ५) शिवाजी महाराजांनी _____ साली सूरत लुटली.
अ) १६६० ब) १६६४ क) १६५० ड) १६६८
- ६) आग्रा भेटीवेळी शिवाजी महाराजांना _____ या मिर्झ राजे जयसिंगाच्या पुत्राने मदत केली.
अ) रामसिंग ब) जयसिंग क) जसवंतसिंग ड) उदयभानु
- ७) शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक _____ साली झाला.
अ) १६७० ब) १६८० क) १६७४ ड) १६३०
- ८) शिवाजी महाराजांना दूसरा राज्याभिषेक _____ याने केला.
अ) गागा भट्ट ब) शंकराचार्य क) निश्चलपुरी ड) महाइंभट
- ९) शिवाजी महाराजांचा सावत्रबंधू _____ हा कर्नाटकात शहाजीराजांची जहागिर सांभाळत होता.
अ) गणोजी ब) व्यंकोजी क) धनाजी ड) अचलोजी
- १०) शिवाजी महाराजांना कर्नाटक मोहिमे करिता _____ याने मदत केली.
अ) रघूनाथ पंडीत ब) व्यंकोजीराजे क) सुधाकर पंडीत ड) यापैकी नाही

- ११) शहाजी राजांनी कर्नाटकात _____ येथे आपली जहागीर स्थापन केली.
 अ) मैसूर ब) तंजावूर क) बेंगळूर ड) मेंगलोर
- १२) जावळीवर _____ घराण्याची सत्ता होती.
 अ) भोसले ब) जाधव क) निंबालकर ड) मोरे
- १३) मूरारबाजी _____ गडाचा किल्लेदार होता.
 अ) रायगड ब) सिंहगड क) राजगड ड) पूरंदर
- १४) शिवाजी महाराजांना _____ यांच्या नजर कैदेत आग्रा येथे ठेवण्यात आले होते.
 अ) पुलांदखान ब) इनायतखान क) रणअंदाजखान ड) दिलेरखान

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही सात) :

१४

- १) शिवाजी महाराजांच्या मुद्देचा अर्थ सांगा.
- २) शिवजन्मावेली महाराष्ट्रात पडलेल्या दुष्काळाची माहिती द्या.
- ३) शहाजी राजांनी निजामशाहीच्या केलेल्या पुनरुज्जीवनाची माहिती द्या.
- ४) जिजाबाईंना शिवाजी महाराजांची 'मार्गदर्शक व संरक्षक देवता' असे का म्हटले आहे ?
- ५) जावळीच्या जहागिरीची माहिती द्या.
- ६) अफजलखानाच्या शिवाजी महाराजांवरील स्वारीचा उद्देश स्पष्ट करा.
- ७) नेताजी पालकर विषयी माहिती लिहा.
- ८) शिवाजी महाराजांनी शेरखान लोदीच्या केलेल्या पराभवाची माहिती लिहा.
- ९) शिवाजी महाराजांनी कारतलबखानास कसा घडा शिकविला ?
- १०) बाजीप्रभुनी दिलेल्या बलिदानाची माहिती द्या.

३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१४

- १) जिजाबाई
- २) जावळी विजयाचे परिणाम
- ३) शाहिस्तेखानावरिल छापा
- ४) आग्रा भेटीची कारणे.

४. शिवाजी महाराजांनी सूरतेवर केलेल्या स्वारीची कारणे स्पष्ट करा.

१४

किंवा

मराठी सत्तेच्या उदयाची सामाजिक व राजकीय पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

५. शिवाजी महाराजांच्या कर्नाटक मोहिमेची कारणे स्पष्ट करा.

१४

SLR-L – 311

Seat No.	
-------------	--

B.A. – II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. PRAKRIT (Paper – II)
Jambusamichariu (जंबूसामिचरिउ)

Day and Date : Tuesday, 23-12-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०
- १) जंबूसामिच्या शौर्यामुळे राजा _____ प्रभावित झाला.
(खारवेल, श्रेणिक, चंद्रगुप्त, अशोक)
- २) किं नत्थि ममं जं अन्नं _____ अत्थि ।
(राईणं, राईणओ, राईणस्स, राईणे)
- ३) जंबूसामिच्या पहिल्या पत्नीचे नाव _____ होते.
(विमलश्री, गायत्री, पद्मश्री, श्रीदेवी)
- ४) जंबूसामि चरिउ चे नायक _____ पुत्र आहेत.
(श्रत्रिय, ब्राह्मण, व्यापारी, सोनार)
- ५) श्रेणिक राजाकडे मदत मागण्यासाठी _____ आला होता.
(कामदेव, गगनगती, आकाश, धनदेव)
- ६) तव भत्तुणो _____ वत्थभूसणं मज्झं अप्पेहि ।
(सव्वं, सव्वंओ, सव्वंसिं, सव्वरे)
- ७) सा सुणंती वि असुणंतीव किंचि कालं _____ ।
(थिआ, थिओ, थिआणा, वरीलपैकी कहीही नाही)
- ८) न य तीए कोइ _____ दुट्ठभावो हिअए ।
(अन्नो, अन्नोसो, अन्नहो, अन्नोय)

P.T.O.

१) _____ -सिद्धि उवदेहि त्ति ।
(परलोग, परलोगाय, परलोगओ, परलोगाणा)

१०) मम _____ पयोयणं अत्थि ।
(किंपि, किंपिलो, किंपिरं, किंपिए)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) :

१०

- १) पर मज्झि पइड्डु लोयहि दिड्डु राणाउ मणि आणंदियओ ।
जंपइ तुहुं धण्णउ महियलि पुण्णउ जंपइ करिवरु बंधियओ ।।
- २) सिविणय णिद्वेसे मुणुउद्वेसें जंबू सामि जि णामु तहु ।
वणिणाहं वुत्तउ विहि समसत्तउ कियउ तेण वहु ।।
- ३) तं वयणु सुणेप्पिणु ईसि हसेप्पिण जंपइ जंबूसामि तहु ।
खंधारहु सम्मुहु णह-जाणु जि तुहु खंचहि पेच्छहि चरिउ महु ।।
- ४) एयउ जि कुमारिउ जण मणहारिउ चारिवि तासु जि दिण्णुउ ।
ताहं जि पियरहि विरु गब्भट्टि ण्णिरु अण्णेणु जि पडिवण्णियउ ।।
- ५) इय चिंतिवि खयरें पविहिय-वइरें देवाविउ असाणु जि तहु ।
लइ-लइ एयहु मणु हउं पेच्छमि खणु इम मण्णंतें तेण लहु ।।
- ६) ता वालु पयंपइ णउ मुणियउ पइं रहुवइ भूगोयरेण चिरु ।
रावणु खगु मारिउ रणि संघारिउ पयडु कहंतरु एहु णिरु ।।

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

- १) मगध सम्राट श्रेणिकचा परिचय द्या.
- २) जम्बूस्वामीच्या जीवनातील बालपण स्पष्ट करा.
- ३) जम्बूस्वामी ग्रंथ-स्रोत परिचय व त्याची भाषा व वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४. सट्टक साहित्याचा परिचय देऊन खालीलपैकी एका विषयावर निबंध लिहा.

१०

शृंगारमंजिरी

किंवा

आनंदसुंदरी

५. जम्बूस्वामी चरिततील कथा, उपकथांचे विश्लेषण करा.

१०

SLR-L – 312

Seat No.	
-------------	--

**B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME
(Optional) (N.S.S.) (Paper – III)**

Day and Date: Tuesday, 23-12-2014
Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks : 10

- 1) N.G.O. is working parallel to _____ works.
a) Government b) Farmer c) Education
- 2) The two divisions of N.S.S. work are _____ and camping programme.
a) N.C.C. b) Regular c) City activity
- 3) 33% of land should be covered with forest in _____ protection.
a) Environment b) Population c) Water
- 4) International _____ organization was set up in 10th December 1948.
a) Human Right b) U.N.O. c) Red cross
- 5) _____ is a long form of N.G.O.
a) Non Government Office
b) Non Government Organization
c) National Grade Office
- 6) Head office of UNESCO is situated in
a) Paris b) New York c) None of these
- 7) According to UNESCO 18 to 35 age identified as the _____ stage.
a) Young b) Old c) Child
- 8) _____ is the pioneer of Right of Information 2005.
a) Baba Amte b) Anna Hajare c) Medha Patkar

P.T.O.

9) Human Right Act has given equal right to _____ in India.

- a) Women b) Labour c) N.G.O.

10) Rotary and Lions Club are working as a _____ in society.

- a) N.G.O.
b) Government organization
c) Student organization

2. Write short answers of the following (**any four**) :

8

- 1) Explain in brief the origin of Human Right.
- 2) Different types of N.G.O. in India, explain in brief.
- 3) Advantages of UNESCO.
- 4) Explain the childrens problem in brief.
- 5) What is importance of UNICEF ?
- 6) What is menifesto of UNO ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Advantages of right of information 2005
- 2) History of Human Right
- 3) Disabled problem
- 4) Disadvantages of N.G.O.
- 5) Women's problem
- 6) Aids.

4. What is aims and objectives of Human Rights ?

10

OR

Describe the nature and importance of N.G.O.

5. Write in detail the World Health Organization.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. रिक्त्या जागा भरा :

१०

- १) एन्.जी.ओ. ही _____ साठी पूरक कार्य करते.
अ) शासन ब) शेतकरी क) शैक्षणिक
- २) एन्.एस्.एस्. चे दोन विभाग असून ते _____ व स्पेशल कॅंप असे आहेत.
अ) एन्.सी.सी. ब) रेग्यूलर क) शहरी कामे
- ३) _____ संतूलनासाठी जमिनीचा ३३% भाग जंगल व्याप्त असणे आवश्यक आहे.
अ) पर्यावरण ब) लोकसंख्या क) जल
- ४) १० डिसेंबर १९४८ रोजी जागतीक _____ संघटनेची स्थापना झाली.
अ) मानवाधिकार ब) युनो क) रेडक्रॉस
- ५) एन्.जी.ओ. चे _____ असे विस्तारीत रूपांतर आहे.
अ) अशासकीय कार्यालय
ब) अशासकीय संघटन
क) शासकीय दर्जाचे ऑफिस
- ६) _____ येथे युनेस्कोचे मुख्यालय स्थापन झाले आहे.
अ) पॅरिस ब) न्यूयॉर्क क) यापैकी नाही
- ७) युनेस्कोने १८ ते ३५ हा वयोगट _____ अवस्थेचा सांगितलेला आहे.
अ) युवक ब) वयोवृद्ध क) बालक
- ८) माहितीचा अधिकार २००५ चे _____ हे प्रवर्तक आहेत.
अ) बाबा आमटे ब) अण्णा हजारे क) मेधा पाटकर
- ९) भारतातील _____ यांना मानवाधिकारामुळे समान हक्क प्राप्त झाला.
अ) महिला ब) कामगार क) एन्.जी.ओ.
- १०) समाजात रोटरी आणि लायन्स क्लब ह्या _____ म्हणून कार्य करतात.
अ) एन्.जी.ओ. ब) शासकीय संघटन क) विद्यार्थी संघटन

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) मानवी हक्क संघटनेचा निर्मितीचा संक्षिप्त वृत्तांत लिहा.
 - २) भारतातील विविध अशासकीय संघटना (N.G.O.) चे संक्षिप्त वर्णन करा.
 - ३) युनेस्कोचे फायदे.
 - ४) बालकांचे प्रश्न थोडक्यात विशद करा.
 - ५) युनिसेफचे महत्त्व कोणते ते लिहा.
 - ६) युनोचा जाहिरनामा कोणता ते लिहा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) माहितीचा अधिकार २००५ चे फायदे
 - २) मानवी हक्काचा इतिहास
 - ३) निराधारांच्या समस्या
 - ४) एन्.जी.ओ. चे तोटे
 - ५) महिलांच्या समस्या
 - ६) एड्स.
४. मानवाधिकाराची ध्येये व उद्दिष्ट्ये कोणती ते स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- एन्.जी.ओ. चे स्वरूप व महत्त्व विशद करा.
५. जागतीक आरोग्य संघटनेचा सविस्तर वृत्तांत लिहा. १०
-

SLR-L – 314

Seat No.	
-------------	--

B.A. II/Semester – IV Examination, 2014
OPTIONAL PERSIAN (Paper – II)
Prose

Day and Date : Tuesday, 23-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternatives : 10

- (1) کاظم زادہ لہران شہر کی پرورش اُن کے بڑے بھائی _____ نے کی۔
(ڈاکٹر زین العابدین ڈاکٹر محمد رضا علی اصغر حکمت سعید نفیسی)
- (2) رہبر نثر ادنو کے گفتار سوّم کا عنوان _____ ہے۔
(خودت را بشناس ترقی و تمدن نوش سختی چیست و کجا است تکامل و اعتدال)
- (3) لہران شہر میں ایک پیر مرد علی قلی _____ کا کام کیا کرتا تھا۔
(سنگ تراشی پارہ دوزی زردوزی مصوری)
- (4) _____ کی اذان کی آواز سنکر علی قلی کی روح پرواز کر گئی۔
(ملا رجب علی نصر اللہ نادر شاہ بہرام شاہ)
- (5) ملا رجب علی نے مینارہ _____ سے اذانِ مغرب دی۔
(مسجد خان جامع مسجد بامری مسجد مسجد شاہی)

P.T.O.

- (6) ایران کا بزرگ ترین نقاش _____ تھا۔
(بزرگ جمہر برزویہ بہزاد ہراتی بشن داس)
- (7) عالم اسلام کی بزرگ ترین مسجد پادشاہی لاہور _____ بادشاہ کے عہد میں
بنائی گئی۔
(جہانگیر شاہ جہاں اورنگ زیب بابر)
- (8) حسین کاظم زادہ کیمرج یونیورسٹی میں تین ماہ تک _____ کے پروفیسر رہے۔
(سنسکرت ہندی فارسی عربی)
- (9) اورنگ زیب عالم گیر نے اپنے عقیدہ کے مطابق _____ کو کفر و حرام قرار دیا۔
(نقاشی خطاطی عمارت سازی خوش نویسی)
- (10) انسان کو دورہ تکامل پورا کرنے کے لئے کل _____ درجات سے گذرنا پڑتا ہے۔
(نو پانچ سات دس)

2. Write short answer **any five** of the following :

10

- (1) ہندوستان میں عہد اسلامی میں تعمیر شدہ چند مشہور عمارتوں کے نام لکھئے۔
- (2) دربار اکبری کے چند مشہور عالم و فاضل لوگوں کے نام لکھئے۔
- (3) زندگی کے آخری ایام میں نصر اللہ کہاں پہنچا اور کیوں؟
- (4) ”جنایت من“ کے مصنف نے اپنے چہیتے پرندہ کی موت کا بدلہ کیسے لیا؟
- (5) ”رہبر نثر اد نو“ کے پہلے تین گفتاروں کے عنوانات لکھئے۔
- (6) علی قلی کو اُس کی والدہ کی جانب سے وراثت میں کیا ملا تھا؟

3. Write short answer of **any two** of the following : 10

- (1) حکایت ”خانہ پداری“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (2) ”ضائعِ ظریفہ ہند در عصرِ اسلامی“ کے پیش نظر ہند میں رواج پانے والے ضائعِ ظریفہ سے متعلق تفصیل وار معلومات لکھئے۔
- (3) حسین کاظم زادہ کے حالاتِ زندگی اور اُن کی علمی و ادبی خدمات قلمبند کیجئے۔

4. Translate **any one** of the following : 10

- (1) ظہیر الدین بابر مؤسسِ سلطنتِ مغولیہ (1530 - 1526ء) خود کا بی و خوش نویس بودہ و شیوہ ای اختراع کردہ است کہ بہ خطِ بابری موسوم است و قرآن شریف را بخط مذکور بہ قلم خود کتابت کردہ و بکعبہ معظمہ ہدیہ نمود۔ فرزند ان و اعقاب او ہمہ در ترویج خط و تشویق خطاطان یکی بعد از سی دانی ارزانی داشتند۔ ہمالیوں از ایران چند تن استاد خط کہ سر آمد ہمہ نسخ نویسی موسوم بہ خواجہ محمد مومن قزوینی بود و دیگر ان چون شمس الدین کاشی و میر قاسم بہ دربار خود آورد۔ کتابہائی مخطوط و مرقعات کہ در زمان اکبر و جہانگیر نوشتند اند بیرون از حد حساب است۔ فضلاً دربارِ ایشان چون ابوالفضل و فیضی و عرفی و بدایونی و عبد الرحیم خاں خاناں علاوہ برسلبہ کمالات بحسن خط ہم معروف و متناہی بودہ اند۔ رئیس ضراب خانہ اکبری شخصی خوش نویس بودہ است بنام عبد الصمد و رئیس کتابخانہ سلطنتی خطاطی دیگر است موسوم بہ موحی محمد امین کہ ملای چہار ہزار روپیہ مشاہرہ میگرفتہ است۔

(2) روزی یکی از خوانین هرات نصر اللہ را خواست و باو گفت: نصر اللہ تو دیگر پیر شده ای و قوۀ کار کردن نداری۔ منہم مینوہم از ہرات بروم و آن باغیچہ کہ در بیرون شہر دارم بنی صاحب می افتد، زیرا کہ از بس مردم خانہ فروختہ و رفتہ اند دیگر مشتری نیست آل را، تو می سیارم تا بعد چہ شود۔ تو ہم عجالئ پاسبان آن باش و سپردہ ام از ملکی کہ در اطراف دارم برای تو لقمہ نانی برسانند۔ تو نیز آل جا باش تا آخر عمر بدو نگی و تلاش روزی مجبور نباشی۔

نصر اللہ کہ کم کم پیری خود را احساس می کرد از خدا خواست کہ چنین تفضلی دربارہ او بکند۔ فوراً مختصر دارائی خود را برداشت و بہ آن باغیچہ بیرون شہر رفت۔ روز با بہ عادت دیرین زود از خواب بر می خاست۔ تمام اوقات خود را بہ پروراد دن گلہا و درختان باغیچہ بسر می برد۔ چون از کار خستہ می شد بہ کنار جوی میان باغ می نشست۔

5. Give a brief life sketch of Persian prose writer Saeed Nafeesi.

10

SLR-L – 315

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – II) (Semester – IV) Examination, 2014
PRAKRIT (Optional) (Paper – III)
Aramsohakaha

Day and Date : Wednesday, 24-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा. १०

- १) आरामशोभा कथेचे रचनाकार _____ आहेत. (वीरगण, संघतिलकसूरि, विश्वकर्मा, नेमीचंद्र)
- २) आरामशोभा _____ नगरात राहात होती. (अयोध्या, बलासक, श्रीनगर, दिल्ली)
- ३) अग्निशर्मा _____ देशात राहत होता. (कुसट्ट, वंग, पूर्व, दक्षिण)
- ४) अग्निशर्मांच्या पत्नीचे नाव _____ होते. (शूर्पणखा, अग्निशिखा, नागिणी, विलासनी)
- ५) संघतिलकसूरि _____ शताब्दीत होऊन गेले. (तिसऱ्या, आठव्या, पंधराव्या, अठराव्या)
- ६) _____ तह वृत्ततो कुमरेणं पवणचंडस्स । (कहिओ, कहिओअ, कहिओहो, कहिओहं)
- ७) नामेण पवणचंडो वाईणं न उण _____ । (सीसाणं, सीसाणंज, सीसाणंते, सीसाणंत)
- ८) _____ गंतूणं संखउराओ जहा विणिक्वंतो । (एगंते, एगंतेस्स, एगंतेण, एगंतेये)
- ९) उट्टेउं उज्झाओ पत्तो _____ रायसुयसहिओ । (गेहम्मि, गेहम्मिसि, गेहम्मिहि, गेहम्मिसा)
- १०) अच्छसु एत्थं _____ सिक्खंतो । (कलाउ, कलाउणे, कलाउई, कलाउसा)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) : १०

- १) इय तीह वयणं सोहणं मन्नमाणेण तेण एगा माहणी विसददुम-सारणी सगहिणी कया ।
सावि सायसीला आलसुया कुडिला तहेव घरवावारं तीए निवेसिय सयं
ण्हाणविलेवणभूसणभोयणाइभोएसु वावडा तणमवि मोडिऊण न दुहा करेइ ।

P.T.O.

- २) इहेव जम्बूरुक्ख अलंकिय दीवमज्झट्टिए अक्खंडछक्खंडमंडिए बहुविहसुहनिवहनिवासे
भारहेवासे असेसलच्छि संनिवेसो अत्थि कुसट्टदेसो ।
- ३) तओ कमेण तीसे अट्टवरिसदेसियाए दिव्ववसा रोगायंकाभिभूया माया कालधम्ममुवगया । तत्तो
सा सयलमवि घरवावारं करेइ ।
- ४) अण्णम्मि दिणे मज्झण्णे सुरहीसु चरंतीसु गिम्हे उण्हकरतावियाए रुक्खाभावाओ पाओ च्छायावज्जिए
सतिणप्पएसे सुवंतीए तीए समीवे एगो भुयंगो आगओ ।
- ५) इओ य तत्थ चउव्वेयपारगो छक्कम्मसाहगो अगिसम्मो नाम माहणो परिवसइ ।
तस्स सीलाइगुणपत्तरेहा अगिसिहा नाम भारिया ।
- ६) ताव च्चिय होइ सुहं जाव न कीरइ पिओ जणो को वि ।
पियसंगो जेण कओ दुक्खाण समप्पिओ अप्पा ॥

३. टीपा लिहा (कोणतेही २) :

१०

- १) आरामशोभा – कथा स्त्रोत व परंपरा स्पष्ट करा.
२) आरामशोभेचे नागकुमारास अभय.
३) आरामशोभा व पुत्र भेट.

४. प्राकृत व्याकरण साहित्य परिचय देऊन खालीलपैकी एका विषयावर निबंध लिहा.

१०

- १) वररुचि
२) हेमचंद्र.

५. आरामशोभेचे चरित्र चित्रण स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 316

Seat No.	
-------------	--

B.A. II (Semester – IV) Examination, 2014
OPT. POLITICAL SCIENCE (Paper – III)
Modern Indian Political Thought

Day and Date : Wednesday, 24-12-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct options and rewrite the sentences. 10
- 1) _____ advocated the concept of progressive and secular nationalism.
A) Dr. B.R. Ambedkar B) M.N. Roy
C) Pandit Nehru D) None of these
 - 2) _____ is the author of the book India in Transition.
A) M.N. Roy B) Pandit Nehru
C) R.M. Lohiya D) Dr. B.R. Ambedkar
 - 3) According to Dr. B.R. Ambedkar caste based reservation is a weapon to establish
A) Natural justice B) Social justice
C) Political justice D) Religious justice
 - 4) _____ has been regarded as the architect of Indian foreign policy.
A) M.N. Roy B) Pandit Nehru C) R.M. Lohiya D) Dr. B.R. Ambedkar
 - 5) _____ said that the 'Manusmriti' is a 'charter of slavery of untouchables'.
A) R.M. Lohiya B) Dr. B.R. Ambedkar
C) M.N. Roy D) Pandit Nehru
 - 6) Pandit Nehru advocated the concept of
A) State socialism B) Communism
C) New Humanism D) Democratic Socialism
 - 7) _____ political party was established by M.N. Roy.
A) Communist Party B) National Congress Party
C) Radical Democratic Party D) National Democratic Party

P.T.O.

- 8) _____ said, 'Man is born free, everywhere he is in chains of caste system'.
A) Pandit Nehru B) R.M. Lohiya C) M.N. Roy D) Lokmanya Tilak
- 9) According to B.R. Ambedkar, the best policy is that which is based on the principle of
A) Oligarchy B) Centralization of power
C) Democracy D) Quantity and Quality
- 10) _____ wrote the book 'Aspects of Socialist Policy'.
A) R.M. Lohiya B) Dr. B.R. Ambedkar
C) M.N. Roy D) Pandit Nehru

2. Write short answers of the following (**any four** out of **six**). **8**
- 1) Meaning of Nehru's non-alignment.
 - 2) Two objections by Roy on representative democracy.
 - 3) Two limitations of parliamentary democracy by Dr. Ambedkar.
 - 4) Influencing factors of Dr. Ambedkar's Political thought.
 - 5) R.M. Lohiya's views on three language formula.
 - 6) Lohiya's views on caste system.
3. Write short notes (**any four** out of **six**). **12**
- 1) Nehru's secular nationalism.
 - 2) Nehru's principles of Panchasheel.
 - 3) Roy's direct democracy.
 - 4) Characteristics of Dr. Ambedkar's state socialism.
 - 5) Lohiya's theory of History.
 - 6) Functions of Roy's peoples committees.
4. Answer **any one** of the following. **10**
- 1) Write essay on Nehru's democratic socialism.
- OR
- 2) Explain the main principles of Roy's new humanism.
5. Explain Dr. B.R. Ambedkar's idea about social democracy. **10**

9) डॉ. बी.आर. आंबेडकर यांच्या मतानुसार सर्वोत्कृष्ट शासन हे _____ या तत्वावर आधारलेले असते.

अ) अल्पजनशाही

ब) सत्तेचे केंद्रीकरण

क) लोकशाही

ड) संख्यात्मकता व गुणवत्ता

10) 'अॅस्पेक्टस् ऑफ सोशलिस्ट पॉलीसी' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला आहे.

अ) आर.एम. लोहिया

ब) डॉ. बी.आर. आंबेडकर

क) एम.एन. रॉय

ड) पंडीत नेहरु

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

8

1) नेहरुप्रणित अलिप्ततावादाचा अर्थ सांगा.

2) प्रातिनिधिक लोकशाहीवर रॉय यांनी घेतलेले दोन आक्षेप सांगा.

3) डॉ. आंबेडकरांनी संसदीय लोकशाहीच्या सांगितलेल्या दोन मर्यादा सांगा.

4) डॉ. आंबेडकरांच्या राजकीय विचारांना प्रभावित करणारे घटक सांगा.

5) आर.एम. लोहिया यांनी सांगितलेले त्रिभाष्य सूत्र सांगा.

6) लोहिया यांचे जातीव्यवस्थाविषयक विचार थोडक्यात सांगा.

3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार).

12

1) नेहरुप्रणित धर्मनिरपेक्ष राष्ट्रवाद.

2) नेहरुप्रणित पंचशील तत्वे.

3) रॉय यांचे प्रत्यक्ष लोकशाहीविषयी विचार.

4) डॉ. आंबेडकरप्रणित राज्य समाजवादाची वैशिष्ट्ये.

5) लोहियांचा इतिहासविषयक सिद्धांत.

6) रॉयप्रणित लोकसमित्यांची कामे.

4. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा.

10

1) नेहरु यांच्या लोकशाही समाजवादावर निबंध लिहा.

किंवा

2) रॉय यांनी मांडलेल्या नवमानवतावादाची मुख्य तत्वे स्पष्ट करा.

5. डॉ. बी.आर. आंबेडकरांचे सामाजिक लोकशाहीबाबतचे विचार स्पष्ट करा.

10

SLR-L – 317

Seat No.	
-------------	--

B.A. II/Semester – IV Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – III)
Poetry

Day and Date : Wednesday, 24-12-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

- (1) لہجہ مرزا کے والد کا نام _____ تھا۔
(سیف الدین فتح علی شاہ مرزا غلام حسین رضا آقا محمد تقی)
- (2) لہجہ مرزا کو مظفر الدین شاہ کی جانب سے _____ کا لقب تفویض ہوا۔
(ملک الشعراء سیف الملوک صدر الشعراء خان بہادر)
- (3) تعلق نامہ _____ کی تحریر شدہ مثنوی ہے۔
(امیر خسرو ابراہیم ذوق میر حسن دہلوی پنڈت دیا شنکر)
- (4) علامہ اقبال کی پیدائش بہ مقام _____ ہوئی۔
(لال کوٹ سیالکوٹ باگل کوٹ جوناکوٹ)
- (5) شہا _____ شناسا، کاروانا زداد دانش اسکندر نشانہ۔
(حکمت مصلحت سلطنت مملکت)

- (6) کلامِ اقبال پر فارسی شاعر _____ کا زیادہ اثر ہے۔
(رومی) (رودکی) (نظامی) (عرفی)
- (7) رسول _____ محرم کردگار _____ کزوگشت بنیاد کون استوار
(امین) (مسین) (جبیں) (متین)
- (8) نصیحت است ای شاہ _____ کہ چون گشتی بشاہی در جہاں میر۔
(عالمگیر) (جہانگیر) (دستگیر) (دلگیر)
- (9) مدفن عشق _____ است اینجا _____ یک جہان عشق نہاں است اینجا۔
(جہاں) (دنیا) (عالم) (دہرا)
- (10) گاجھی از من بہ سخن یادکنید _____ در دل خاک _____ شادکنید۔
(خاکم) (دستم) (دل) (قلم)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (1) ”دین و آدمیت“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (2) لیرج مرزا موت کے بعد بھی کونسی آرزو رکھتے ہیں؟
- (3) ’بیروہ تینول‘ سے متعلق امیر خسرو نے کیا لکھا ہے؟
- (4) امیر خسرو نے ’حمد‘ میں اللہ تعالیٰ کی کونسی خوبیاں لکھی ہیں؟
- (5) علامہ اقبال کے شعری مجموعوں کے نام لکھئے۔
- (6) ہندوستان کے موسم و آب و ہوا سے متعلق خسرو نے کن خیالات کو قلمبند کیا ہے؟

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (1) لیرج مرزا کی حیات اور اُن کی علمی و ادبی خدمات پر معلومات قلمبند کیجئے۔
- (2) ہندوستان کے سلطان علاؤ الدین خلجی سے مخاطب ہو کر امیر خسرو نے کیا کہا ہے؟
- (3) مندرجہ ذیل شعر کی تفسیح کیجئے :
شخصی را نرم گفتار باید همی
بے گمان نیک کردار باید همی۔

4. Explain with reference to context **any one** of the following : 10

- (1) الف) بندۂ عشق از خدا گیرد طریق
می شود بر کافرو مومن شفیق
- ب) عاشقی بود بہ دنیا فن من
مدفن عشق بود مدفن من
- ج) توی بیکر آرائی مردم ز خاک
عمل دان گیتی بہ تقدیر پاک
- ح) رسولی ز پیغمبران جملہ فرد
کہ لیزد رسالت برو ختم کرد
- د) نادرہ برگی چو گل بوستان
خوب ترین نعمتِ ہندوستان۔

- (2) الف) زمن گرت نبود باور انتظار بیا
 بھانہ جوی مباحث و ستیزہ کاریا
- ب) در رزم گھش ناچ و خبڑ نتواں برد
 در بزم گھش بادہ و ساغر نتواں گفت
- ج) آل راز کہ در سینہ تھان است نہ وعظ است
 بردار تو ان گفت و بہ منبر نتواں گفت
- ح) نیاز مندی حسرت کشاں نمی دانی
 نگاہ من شو و در دیدہ دیدنم بنگر
- د) با من کہ عاشقم سخن از ننگ و نام چہیست
 در امر خاص حجت دستور عام چہیست۔

5. Draw a brief life sketch of Mirza Galib and describe the salient features of his Gazals.

10

3. A) Answer the following questions in brief (**any two**) : **6**
- 1) What is the basic difference between mechanical and fine arts ?
 - 2) Explain De Quincey's classification of literature of knowledge and literature of power.
 - 3) Why the poetry is treated as akin to music rather than a painting ?
- B) Answer the following questions in brief (**any two**) : **4**
- 1) Explain how the literature is an expression of personality of writer.
 - 2) How do Wellek and Warren distinguish literature from other kinds of writing on basis of use of language ?
 - 3) What are the two main functions of literature ?
4. A) Write a note on sociological approach to literature by stating its merits and demerits. **10**
- OR
- B) How far the psychological approach can be profitably used to study characters and to understand psychology of writer himself ?
5. What are the important functions of literary criticism ? **10**
-

SLR-L – 319

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – IV)
विशेष लेखक : संजीव

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

*सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।*

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10

- 1) संजीव का जन्म 6 जुलाई, 1947 को _____ में हुआ।
1) बाँगरकला
2) कंचनजंघा
3) कांकड़ड़ीहा
4) कुल्टी
- 2) 'ऑपरेशन जोनाकी' के _____ पर नक्सलाईट होने का आरोप लगाया जाता है।
1) चिन्मय
2) राजनेता
3) सौरभ
4) अनिमेष दा
- 3) आयशा _____ बहुत अच्छा बजाती है।
1) पेटी
2) सितार
3) तबला
4) वीणा
- 4) नसीबन ने अपने खोए पति की आवाज _____ साल बाद सुनी।
1) बीस
2) बाईस
3) चौबीस
4) पच्चीस
- 5) संघमित्रा को घर में _____ नाम से पुकारा जाता है।
1) बुलबुल
2) शचिन
3) संघमित्रा
4) रानी

P.T.O.

- 6) जगोसर के भीतर _____ की आत्मा बसी हुई थी ।
- 1) भाई 2) बेटे 3) पिता 4) बहन
- 7) 'टीस' कहानी का नायक _____ के वेलफेयर अफसर का पुत्र है ।
- 1) कांकड़ड़ीहा कोलियरी 2) कंचनजंघा
- 3) सुल्तानपुर 4) राँची
- 8) शिखा _____ कंपनी में रिसेप्शनिस्ट है ।
- 1) लोहा 2) इस्पात 3) इंपीरियल 4) न्यू एरा
- 9) रूप सिंह का गाँव _____ है ।
- 1) देवकुंड 2) माही 3) सरगी 4) पहाड़
- 10) संजू का दूसरा पर्चा _____ शीर्षक से किसी विदेशी जर्नल में छपा था ।
- 1) मूर्खता की कोई दवा नहीं 2) मुक्ति
- 3) मार्क्सवाद 4) टेक्नोलॉजी

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए :

10

- 1) संजीव के व्यक्तित्व की चार विशेषताएँ लिखिए ।
- 2) 'टीस' कहानी के पंचानन भट्टाचार्य का परिचय दीजिए ।
- 3) 'आपरेशन जोनाकी' कहानी के अनिमेष दा के व्यक्तित्व की दो-तीन विशेषताएँ लिखिए ।
- 4) 'पुन्नी माटी' कहानी के श्रीधर राय को कौन-सी चिंता सताती है ?
- 5) संगीत की शिक्षा प्राप्त करने के लिए दीपंकर कहाँ और किसके पास पहुँचता है ?
- 6) संजीव के कहानियों की चार शिल्पगत विशेषताएँ लिखिए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 10
- 1) “छोड़ो काका, तुम भी कहो, तुम्हारा आज का खेल देखकर मेरा भी सँपेरा बनने को जी चाहता है।”
 - 2) “रहेगा कहाँ से, सब जगह साला एक ही रवैया! अरे बाबा, पागलों और रोगियों के नाम पर सरकार जो देती है, उसे तो सही-सलामत पहुँचने दो, देश को तो बेच के खा ही गए सब जगह!”
 - 3) “जिस तरह के लल्लू-पंजू के गले में आपने बाँध दिया है, यह तो होना ही था, फिर भी वे अपने पाँवों पर खड़ी हो सकती हैं। स्टेनो, क्लर्की, मॉडर्निंग कुछ भी कर सकती हैं।”
4. ‘पुन्नी माटी’ कहानी में चित्रित ढलते सामंतवाद को स्पष्ट कीजिए। 10
- अथवा**
- ‘आरोहण’ कहानी के उद्देश्य को समझाइए।
5. ‘सागर-सीमांत’ की नसीबन की चारित्रिक विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए। 10
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
LINGUISTICS (Optional) (Paper – I) (CGPA Pattern)
Introduction to Linguistics**

Day and Date : Saturday, 8-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 6.00 p.m.

Max. Marks : 70

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : 14
- i) Human communication system is _____
 - a) inherited
 - b) acquired
 - c) repetitive
 - d) closed system
 - ii) Human language is constructed at two levels; phonetic and morphemic. This feature of language is called _____
 - a) cultural transmission
 - b) duality in language
 - c) displacement in language
 - d) interchangeability in language
 - iii) The place of articulation of /p/ is _____
 - a) Dental
 - b) Bilabial
 - c) Alveolar
 - d) Palatal
 - iv) There are _____ diphthongs in English.
 - a) 20
 - b) 8
 - c) 24
 - d) 12
 - v) The manner of articulation of /n/ is _____
 - a) Plosive
 - b) Nasal
 - c) Lateral
 - d) Fricative
 - vi) The phoneme /w/ is a _____
 - a) diphthong
 - b) semi vowel
 - c) pure vowel
 - d) monophthong

- vii) The position of lips during the articulation of / U / vowel is _____
a) rounded b) unrounded c) spread d) neutral
- viii) There are _____ central vowels.
a) five b) three c) two d) four
- ix) _____ is unrounded, front, between half close and half open position.
a) / I / b) / e / c) / U / d) / ʌ /
- x) The teeth ridge is also called _____
a) Soft palate b) Alveolar ridge
c) Palatal d) Above all
- xi) The opening between two vocal cards is called _____
a) blending b) glottis c) velum d) hard palate
- xii) Semantics deals with the _____
a) study of grammar b) study of meaning
c) study of words d) study of sounds
- xiii) _____ is a minimal distinctive sound unit of a language.
a) Morpheme b) Phoneme
c) Syntax d) Semantics
- xiv) The three term label of the consonant / θ / in English is _____
a) voiced dental fricative b) voiceless dental fricative
c) voiceless alveolar plosive d) voiced velar plosive

2. Answer **any seven** of the following :

14

- i) What is phonology ?
- ii) What are types of morpheme ?
- iii) Explain the term phonetics.
- iv) What is syntax ?
- v) What is language ?
- vi) What are the levels of organization of language ?
- vii) Explain the concept of syllable with example.
- viii) What is 'morphology' ?

3. A) Answer **any two** of the following : **8**
- I) Give three term labels of the following phonemes :
/p/, /ð/, /ʌ/, /eI/
 - II) Transcribe the following words phonemically marking stress where it occurs :
academy, student, teacher, happy.
 - III) Give minimal pairs of the following phonemes :
/t/, /d/; /I/, /i:/; /f/ /v/; /x/, /e/
- B) Transcribe **any two** of the following words and give CV structure : **6**
- i) national
 - ii) garden
 - iii) mother.
4. Answer **any one** of the following : **14**
- i) Comment on phonatory system and explain the concept of voiced and voiceless sounds.
 - ii) Write a note on fricatives of English.
5. What is language ? Explain the various characteristics of it. **14**
-

SLR-L – 320

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – IV)
History of Kannada Literature

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಇದು _____ ಸಂಗ್ರಹ.
ಅ) ಕಾವ್ಯ ಆ) ಕಥಾ ಇ) ನಾಟಕ ಈ) ಮಹಾಕಾವ್ಯ
- 2) ಗುಹೇಶ್ವರ _____ ಅಂಕಿತ.
ಅ) ಅಕ್ಕನ ಆ) ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಇ) ಬಸವ ಈ) ಚನ್ನಯ್ಯ
- 3) ರಗಳೆಯ ಕವಿ _____
ಅ) ರಾಘವಾಂಕ ಆ) ಪೊನ್ನ ಇ) ಹರಿಹರ ಈ) ರಗಳೇಶ
- 4) ಸಿದ್ಧರಾಮನ ಕರ್ಮಭೂಮಿ _____
ಅ) ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಆ) ಕರ್ಜಗಿ ಇ) ಕೂಡಲ ಈ) ಹತ್ತೂರು
- 5) ಸರ್ವಜ್ಞನ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಕಾರ _____
ಅ) ಷಟ್ಪದಿ ಆ) ಕಂದ ಇ) ತ್ರಿಪದಿ ಈ) ದ್ವಿಪದಿ
- 6) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕವಿ _____
ಅ) ಮುದ್ದಣ ಆ) ಪಂಪ ಇ) ಕಣವಿ ಈ) ಲಂಕೇಶ
- 7) ವರಕವಿ _____
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಕಣವಿ ಇ) ಕುವೆಂಪು ಈ) ಸಿಂಪಿ
- 8) 'ಶ್ರೀರಾಮಾಯಣದರ್ಶನಂ' – ಬರೆದ ಕವಿ _____
ಅ) ವ್ಯಾಸ ಆ) ಕುವೆಂಪು ಇ) ಮಾಸ್ತಿ ಈ) ಜನ್ನ

P.T.O.

9) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____

ಅ) ಎಂಟು ಆ) ಏಳು ಇ) ಆರು ಈ) ಒಂಭತ್ತು

10) ಪ್ರಸಿದ್ಧ ದಲಿತ ಕವಿ _____

ಅ) ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ ಆ) ಸಿಂಪಿ ಇ) ಚಂಪಾ ಈ) ವೇಣಿ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿ :

10

- 1) ನಯಸೇನನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕೃತಿ ಯಾವುದು ?
- 2) ಚಾಮರಸನ ಕೃತಿ ಯಾವುದು ?
- 3) ದಾಸಿಮಯ್ಯನ ವಚನ ಅಂಕಿತ ಯಾವುದು ?
- 4) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಮೊದಲ ಕವಿ ಯಾರು ?
- 5) ಕಾರಂತರು ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿರುವರು ?
- 6) ಲಂಕೇಶರು ಮಾಡಿದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ ಯಾವುದು ?

3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ ? ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 3) ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆ ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

SLR-L – 321

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI
साहित्यशास्त्र (Special Paper – IV)

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न: योग्य पर्याय निवडा. १०
- १) 'अभिनव काव्यप्रकाश' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) स.रा. गाडगीळ ब) रा.श्री. जोग
क) दि.के. बेडेकर ड) अ.रा. कुलकर्णी
- २) भावनांच्या विरेचनाचा (कॅथार्सिस) सिद्धांत कोणी मांडला ?
अ) कांट ब) प्लेटो क) जॉन्सन ड) ऑरिस्टॉटल
- ३) ललित कलांचा निर्माता कोण आहे ?
अ) निसर्ग ब) प्राणी क) मानव ड) पक्षी
- ४) साहित्याचे सर्वश्रेष्ठ प्रयोजन कोणते ?
अ) यश ब) आनंद क) कीर्ती ड) अर्थप्राप्ती
- ५) 'औचित्य हे रसाचे जीवित आहे' असे कोणी म्हटले ?
अ) क्षेमेंद्र ब) आनंदवर्धन क) भरत ड) वामन
- ६) 'जीवनासाठी कला' हा विचार कोणी सांगितला आहे ?
अ) ना.सी. फडके ब) वि.स. खांडेकर क) रा.श्री. जोग ड) अ.वा. देशपांडे
- ७) 'साहित्य म्हणजे जीवनभाष्य' अशी साहित्याची व्याख्या कोणी केली ?
अ) मॅथ्यू अर्नाल्ड ब) हॅजलिट क) कांट ड) हेगेल
- ८) ललित साहित्याच्या भाषेची वैशिष्ट्ये कोणती ?
अ) वस्तुनिष्ठ ब) अनेकपदरी क) काटेकोर ड) माहितीपर

P.T.O.

९) साहित्य ही संकल्पना कशी आहे ?

अ) मूर्त ब) अमूर्त क) स्वतंत्र ड) समूर्त

१०) आनंदवर्धन आणि अभिनवगुप्त यांना काय म्हणून ओळखले जाते ?

अ) साहित्यकार ब) ध्वनीकार क) ध्वन्यालोककार ड) अलंकार

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५).

१०

१) साहित्याची आधुनिक प्रयोजने कोणती ?

२) ललित साहित्याचे विशेष सांगा.

३) भरताने केलेली रसाची व्याख्या कोणती ?

४) शास्त्रीय लेखनाचे विशेष सांगा.

५) 'अर्थप्राप्ती'या प्रयोजनाचे स्वरूप सांगा.

६) साहित्याच्या घटकातील कल्पनाविलास या घटकाची वैशिष्ट्ये सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन).

१०

१) साहित्यातील वैश्विकता स्पष्ट करा.

२) 'पलायनवाद' हे प्रयोजन विशद करा.

३) संस्कृत साहित्यकारांनी केलेल्या व्याख्यांचा परामर्श घ्या.

४. 'अलंकार, ध्वनि, रस' यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

पाश्चात्य प्रयोजनाचा आढावा घ्या.

५. साहित्याचे स्वरूप निश्चित करणाऱ्या घटकांचा परामर्श घ्या.

१०

SLR-L – 322

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – IV)
वेदवाङ्मयम् – ऋग्वेद, यजुर्वेद, अथर्ववेद सूक्ते

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answerbook.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्यायि चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्यायि निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

1) देवांचा राजा _____ मानला आहे.

a) विष्णु

b) यम

c) इंद्र

d) वामन

2) देवगुरु _____ आहेत.

a) शुक्राचार्य

b) बृहस्पति

c) द्रोणाचार्य

d) कृपाचार्य

3) पुरुषसूक्त _____ या वेदातील आहे.

a) ऋग्वेद

b) यजुर्वेद

c) अथर्ववेद

d) सामवेद

4) मेधासूक्त _____ या वेदांतील आहे.

a) ऋग्वेद

b) यजुर्वेद

c) सामवेद

d) अथर्ववेद

5) ऋग्वेदा मध्ये _____ अष्टके आहेत.

a) ६

b) ८

c) १०

d) १२

P.T.O.

- 6) 'दिवो दुहिता' _____ होय.
 a) सीता
 b) वागम्भृणी
 c) ऊषा
 d) पृथ्वी
- 7) _____ देवांची दूती आहे.
 a) ऊषा
 b) सीता
 c) पृथ्वी
 d) सरमा
- 8) शिवसंकल्प सूक्त _____ या वेदातील आहे.
 a) ऋग्वेद
 b) यजुर्वेद
 c) अथर्ववेद
 d) सामवेद
- 9) खालीलपैकी _____ सूक्त अथर्ववेदातील आहे.
 a) अक्षसूक्त
 b) पृथ्वीसूक्त
 c) ऊषःसूक्त
 d) विष्णुसूक्त
- 10) ऋग्वेदामध्ये सर्वात अधिक सूक्ते _____ देवतेला उद्देशून आहेत.
 a) विष्णु
 b) अग्नि
 c) इंद्र
 d) अथर्वा

2. टिप्पणी लिखत। (केवल पंच) :

10

टीपा लिहा (फक्त पाच) :

- 1) सूक्त
- 2) वेद
- 3) देवतांचे चक्षु ।
- 4) मध्व उत्सः ।
- 5) द्यूताचे परिणाम
- 6) दूत
- 7) विष्णु

3. A) भाषान्तरं कुरुत । (केवलं द्वे) : 6
भाषान्तर करा (फक्त दोन) :
- 1) तस्माद्द्यज्ञात् सर्वहुत ऋचः सामानि जज्ञिरे ।
छन्दांसि जज्ञिरे तस्माद्द्यजुस्तस्मादजायत ॥
 - 2) यस्य त्री पूर्णा मधुना पदान्यक्षीयमाणा स्वधया मदन्ति ।
य उ त्रिधातु पृथिवीमुत द्यामेको दाधार भुवनानि विश्वा ॥
 - 3) चित्रं देवाना मुदगा दनी कं चक्षु मित्रस्य वरुणस्याग्नेः ।
आप्रा द्यावापृथिवी अन्तरिक्षं सूर्य आत्मा जगतस्तस्थुषश्च ॥
- B) ऋग्वेदातील सूक्ते या विषयी माहिती सांगा. 4
4. स्पष्टीकरणात्मिका: टिप्पण्यः लिखत । (केवलं द्वे) : 10
स्पष्टीकरणासह टीपा लिहा (फक्त दोन) :
- 1) पुरुषसूक्तातील समाज पुरुष
 - 2) विष्णुसूक्तातील वामनावतार
 - 3) मातृभूमिः ।
5. 'तन्मे मनः शिवसंकल्पमस्तु' यावर रसग्रहणात्मक निबंध लिहा. 10

SLR-L – 323

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III/Semester – V Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – IV)
Special Study of Prose Writer and Poet
Sir Sayyed Ahmed Khan aur Nazeer Akber Abadi

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (1) سر سید احمد خاں کی پیدائش بہ مقام دہلی _____ میں ہوئی۔
(1800 ، 1750 ، 1776 ، 1817)
- (2) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی کے بانی _____ ہیں۔
(جگر مراد آبادی پنڈت نہرو سر سید احمد خاں ذاکر حسین)
- (3) _____ جدید تنقید کی پہلی کتاب ہے۔
(آب حیات موازنہ انیس و دہرہ مقدمہ شعر و شاعری شعر العجم)
- (4) رسالہ اسباب بغاوت ہند کا موضوع _____ ہے۔
(پہلی جنگ عظیم دوسری جنگ عظیم پانی پت کی جنگیں 1857 ، کاغذ)
- (5) ” الفاروق “ کے مصنف _____ ہیں۔
(مرزا غالب مولانا شبلی ذکا اللہ خان ندیر احمد)

P.T.O.

- (6) _____ حالی کی تصنیف ہے۔
(ابن الوقت خطبات احمدیہ الغزالی حیاتِ سعدی)
- (7) سر سید کو رسم بسم اللہ خوانی کے لئے _____ کے سامنے بٹھایا گیا۔
(مرزا بادی علامہ اقبال شاہ ولی اللہ شاہ غلام علی)
- (8) شبلی نعمانی کی سوانح عمریوں میں _____ مشہور و مقبول ہے۔
(یادگار غالب حیاتِ سعدی سیرۃ النبی شعر العجم)
- (9) مولانا الطاف حسین حالی کی وفات _____ میں ہوئی۔
(1900 ، 1857 ، 1947 ، 1914)
- (10) نواب محسن الملک کی پیدائش بہ مقام _____ 1837ء میں ہوئی۔
(اعظم گڑھ علی گڑھ اٹاوہ پانی پت)

10

2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) سر سید نے ”خطباتِ احمدیہ“ کیوں لکھی؟
- (2) سر سید کے چند معاصرین کے نام لکھئے۔
- (3) سر سید کے نانا اور ماموں کے نام لکھئے۔
- (4) سر سید احمد خان کی قلمی تصویر پیش کیجئے۔
- (5) شبلی نعمانی کی تحریر کردہ سوانح عمریوں کے نام لکھئے۔
- (6) سر سید احمد خان کی چند تصانیف کے نام لکھئے۔

- 10 3. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :
- (1) علی گڑھ تحریک کے اغراض و مقاصد لکھئے۔
 - (2) الطاف حسین حالی کی علمی و ادبی خدمات لکھئے۔
 - (3) نذیر احمد کے ناولوں کے موضوعات پر نقد و تبصرہ کیجئے۔
- 10 4. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) :
- (1) سر سید کے اسلوب نگارش کی نمایاں خصوصیات قلمبند کیجئے۔
 - (2) تہذیب الاخلاق کی اہمیت و افادیت پر تبصرہ کیجئے۔
- 10 5. سر سید احمد خان کے عہد کے سیاسی اور سماجی حالات کا نقشہ اپنے الفاظ میں کھینچئے۔
-

SLR-L – 324

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
(Special Paper – IV) ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE
Political and Cultural History of Ancient Maharashtra**

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word.

10

- 1) In India Archaeological Survey Department established in
A) 1861 B) 1862 C) 1864 D) 1868
- 2) _____ Chinese traveller visited to Ajanta caves in Maharashtra.
A) Fahien B) Hiuen-Tsang
C) Confucius D) Itsing
- 3) _____ Archaeologist discovered, the Daimabad culture.
A) Dr. Mishra B) Dr. Ansari
C) Dr. Sankliya D) Dr. Midoj Tailor
- 4) _____ was the author of Arthashastra.
A) Kalidas B) Dandi C) Bhas D) Kautilya
- 5) Mahurjari site is belongs to _____ period.
A) Palaeolithic B) Later Palaeolithic
C) Neolithic D) Megalithic
- 6) The archaeological remains of Inamgoan culture found in _____ district.
A) Thane B) Pune C) Nasik D) Satara
- 7) Gathasaptshati was written by _____ Satvahan king.
A) Simuk B) Hal
C) Gautamiputra D) 1st Satkarni

P.T.O.

8) The famous painting of Padmapani is located in _____ cave.

- A) Bhaje B) Karle C) Pitalkhore D) Ajanta

9) Inscription of queen Nanyika is situated at _____ place.

- A) Naneghat B) Junnar C) Paithan D) Nasik

10) Trade of Satvahanas taken place with _____ foreign country.

- A) China B) Japan C) Rome D) None of these

2. Write short answers on **any four** of the following.

8

- 1) Explain the Historical importance of coins.
- 2) Discuss the Chinese foreign travel account.
- 3) Give the Nevasa Culture Life.
- 4) State the importance of ancient place Mahurjari.
- 5) Explain the political contribution of queen Nanyika.
- 6) Write one conflict between Vasishta putra Pulumai and Rudradamun.

3. Short note (**any four**) :

12

- 1) Importance of Inscription.
- 2) Social life in Inamgaon culture.
- 3) 1st Satkarni.
- 4) Religious policy in Satvahan period.
- 5) Brahatkathas of Gunadhya.
- 6) Art and architecture in Satvahan period.

4. Explain the importance of Indian Literacy sources for the study of ancient Maharashtra.

10

OR

Give the social life in Daimabad Culture.

5. Discuss the economic condition in Satvahan period.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) भारतात पुरातत्व सर्वे खात्याची स्थापना _____ मध्ये झाली.

अ) १८६१ ब) १८६२ क) १८६४ ड) १८६८

२) _____ या चीनी प्रवाशाने महाराष्ट्रातील अजिंठा लेण्यास भेट दिली होती.

अ) फाहीयान ब) ह्यूएनत्संग

क) कन्पुयुशियस ड) इत्सींग

३) _____ या पुरातत्व संशोधकाने दायमाबाद संस्कृतीचा शोध लावला.

अ) डॉ. मिश्रा ब) डॉ. अन्सारी

क) डॉ. सांकलिया ड) डॉ. मिडोज टेलर

४) अर्थशास्त्र हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.

अ) कालीदास ब) दंडी क) भास ड) कौटिल्य

५) माहुरजरी हे ठिकाण _____ काळाशी संबंधीत आहे.

अ) पुराश्मयुग ब) उत्तर पुराश्मयुग

क) नवाश्मयुग ड) महापाषाणयुग

६) इनामगांव संस्कृतीचे अवशेष _____ जिल्ह्यात सापडले आहेत.

अ) ठाणे ब) पुणे क) नासीक ड) सातारा

७) _____ या सातवाहन राजाने 'गाथासप्तशती' हा ग्रंथ लिहिला.

अ) सिमुक ब) हाल क) गौतमीपुत्र ड) पहिला सातकर्णी

८) पद्मपाणीचे प्रसिद्ध चित्र _____ लेण्यामध्ये आहे.

अ) भाजे ब) कार्ले क) पितळखोरे ड) अजिंठा

९) राणी नायनिकेचा शिलालेख _____ या ठिकाणी आहे.

अ) नाणेघाट ब) जुन्नर क) पैठण ड) नासीक

१०) सातवाहनकालीन व्यापार _____ या परकीय देशाशी चालत असे.

अ) चीन ब) जपान क) रोम ड) यापैकी नाही

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) नाण्याचे ऐतिहासिक महत्व स्पष्ट करा.

२) चीनी परकीय प्रवाश वृतांताची चर्चा करा.

३) नेवासा संस्कृतीची माहिती लिहा.

४) माहुरजरी या प्राचीन स्थळाचे महत्व विशद करा.

५) राणी नायनिकांचे राजकीय योगदान स्पष्ट करा.

६) वशिष्ठ पुत्र पुलुमायी व रुद्रदामन यांच्यातील एका संघर्षाची माहिती सांगा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

१) शिलालेखाचे महत्व.

२) इनामगांव संस्कृतीमधील सामाजिक जीवन.

३) पहिला सातकर्णी.

४) सातवाहनकालीन धार्मिक धोरण.

५) गुणाढ्याच्या बृहद्कथा.

६) सातवाहन कालीन कला कौशल्य.

४. प्राचीन महाराष्ट्राच्या इतिहास अभ्यासाला उपयुक्त असणाऱ्या भारतीय वाङ्मयीन साधनांचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

दायमाबाद संस्कृतीमधील सामाजिक जीवनाची माहिती द्या.

५. सातवाहन कालीन आर्थिक जीवनाची चर्चा करा.

१०

SLR-L – 325

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – IV)
Micro Economics

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Draw suitable diagrams wherever necessary.**

1. Choose correct alternative : 10
- 1) According to _____, Economic problems arises due to unlimited wants and limited means.
a) Robinson b) Adam Smith c) Malthus d) Ricardo
 - 2) According to Adam Smith Economics is a science of
a) Wealth b) Welfare c) Commodity d) Utility
 - 3) The relationship between price and demand is
a) Negative b) Positive
c) Parallel d) None of the above
 - 4) Utility analysis is based on
a) Ordinal utility b) Cardinal utility
c) Marginal utility d) Total utility
 - 5) Indifference curve technique is put forth by
a) Dr. Marshall b) Hicks and Allen
c) Adam Smith d) Edgeworth
 - 6) Internal Economies arises, due to
a) Centralisation b) Localisation
c) Large scale production d) Small scale production
 - 7) The law of returns to scale implies in the
a) long run b) short run
c) very long run d) None of these

P.T.O.

- 8) Price line is called as
- a) Budget line
 - b) Contract line
 - c) Parallel line
 - d) None of the above
- 9) _____ means functional relationship between inputs and output.
- a) Consumption function
 - b) Production function
 - c) Trade function
 - d) None of the above
- 10) The demand of essential goods is
- a) elastic
 - b) inelastic
 - c) less elastic
 - d) none of these

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is Economics ?
- 2) Define utility.
- 3) State the law of demand.
- 4) Define indifference curve map.
- 5) What is opportunity cost ?
- 6) State the law of variable proportions.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Basic postulates of Economics.
- 2) Giffen's paradox.
- 3) External Economies.
- 4) Law of supply.
- 5) Consumer's surplus.
- 6) Average and Marginal cost.

4. Answer **any one** essay type question of the following :

10

- A) Distinguish between Micro Economics and Macro Economics.
- B) Explain the properties of indifference curve.

5. Explain the law of diminishing marginal utility.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ यांच्या मते आर्थिक प्रश्न अमर्यादित गरजा व मर्यादित साधने यांच्यामुळे निर्माण होतो.
अ) रॉबिन्सन ब) अँडॅम स्मिथ क) माल्थस् ड) रिकार्डो
- २) अँडॅम स्मिथ यांच्या मते अर्थशास्त्र हे _____ चे शास्त्र आहे.
अ) संपत्ती ब) कल्याण क) वस्तु ड) उपयोगिता
- ३) किंमत व मागणी यांच्यातील संबंध _____ असतो.
अ) व्यस्त/ऋण ब) धन
क) समान्तर ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ४) उपयोगिता विश्लेषण _____ वर आधारित आहे.
अ) क्रमदर्शक उपयोगिता ब) अंकदर्शक उपयोगिता
क) सीमान्त उपयोगिता ड) एकूण उपयोगिता
- ५) समवृत्ती वक्राचे तंत्र _____ यांनी मांडले.
अ) डॉ. मार्शल ब) हिक्स व अँडॅम
क) अँडॅम स्मिथ ड) एजवर्थ
- ६) अंतर्गत बचती _____ मुळे निर्माण होतात.
अ) केन्द्रीकरण ब) स्थानीयीकरण
क) मोठ्या प्रमाणावरील उत्पादन ड) लहान प्रमाणावरील उत्पादन
- ७) उत्पादन प्रमाणांचे नियम _____ काळात लागू होतात.
अ) दीर्घकाळ ब) अन्यकाल
क) अति दीर्घकाळ ड) वरीलपैकी काहीही नाही
- ८) किंमत रेषेस _____ असेही म्हणतात.
अ) अंदाजपत्रक रेषा ब) संपर्क रेषा
क) समान्तर रेषा ड) वरीलपैकी काहीही नाही

SLR-L – 326

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – VII)
Resource Geography

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat and labelled diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Choose the correct alternatives and fill in the blanks. 10
- 1) _____ is sub branch of economic Geography.
a) Regional Geography b) Physical Geography
c) Agricultural Geography d) Oceanography
 - 2) _____ percent of manganese is used for production of steel.
a) 100 b) 90 c) 80 d) 70
 - 3) _____ is black coloured and high contained percentage of iron ore.
a) Hematite b) Sederite c) Lignite d) Magnatite
 - 4) Equatorial evergreen forests are called as _____
a) Pampas b) Steppe c) Downs d) Selvas
 - 5) _____ ranks first in import of mineral oil in the world.
a) U.S.A. b) Saudi Arabia c) Iraq d) Iran
 - 6) In India first-hydel power station was started in _____ state.
a) Gujarat b) Tamil Nadu c) Orissa d) Karnataka
 - 7) _____ of available water is used for irrigation.
a) 96% b) 93% c) 86% d) 83%

P.T.O.

- 8) Teak trees are found in _____ forest.
a) Equatorial b) Taiga c) Monsoon d) Mangrove
- 9) Upper Mississippi basin in U.S.A. is known as _____ belt.
a) Corn b) Rice c) Sugarcane d) Wheat
- 10) According to U.N. Report 2007 India ranks _____ in dairy products in the world.
a) Fourth b) Second c) Third d) First

2. Write short answer **any four** of the following. **8**
- i) Definition of Economic Geography.
 - ii) Need of conservation of resources.
 - iii) Important iron ore fields of U.S.A.
 - iv) Production of Manganese in India.
 - v) Distribution of petroleum in Middle East Countries.
 - vi) Goat rearing in India.
3. Write short notes **any four** of the following. **12**
- i) Branches of economic geography.
 - ii) Classification of resources.
 - iii) Production and trade of Bauxite in India.
 - iv) Distribution and production of Coal in India.
 - v) Uses of forest products.
 - vi) Dairy products of Europe.
4. A) Explain the nature and scope of Economic Geography. **10**
- OR
- B) Describe the distribution and production of Hydal power in Japan.
5. Give a brief account of world wide distribution of Cattle. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढून त्यांना नावे द्या.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

- १) _____ ही आर्थिक भूगोलाची उपशाखा आहे.
अ) प्रादेशिक भूगोल ब) प्राकृतिक भूगोल
क) शेती भूगोल ड) सागर शास्त्र
- २) _____ टक्के मॅंगेनिजचा वापर पोलादनिर्मितीसाठी केला जातो.
अ) १०० ब) ९० क) ८० ड) ७०
- ३) _____ हे काळ्या रंगाचे आणि उच्च प्रतिचे लोह खनिज आहे.
अ) हेमेटाईट ब) सिडेराईट क) लिग्नाईट ड) मग्नाटाईट
- ४) विषुववृत्तीय सदाहरीत जंगळाना _____ म्हणतात.
अ) पंपास ब) स्टेपी क) डॉउन ड) सेळव्हाज
- ५) खनिज तेळ आयातीत _____ या देशाचा जगात पहिला क्रमांक लागतो.
अ) यु.एस.ए. ब) सौदी अरेबीया क) इराक ड) इराण
- ६) भारतातील _____ राज्यात पहिले जलविद्युत केंद्र उभारण्यात आले.
अ) गुजरात ब) मामिळनाडू क) ओरीसा ड) कर्नाटक
- ७) _____ टक्के उपलब्ध पाण्याचा वापर जळसिंचनासाठी केला जातो.
अ) ९६ ब) ९३ क) ८६ ड) ८३
- ८) सागवानची झाडे _____ जंगलाना आढळतात.
अ) विषुववृत्तीय ब) तैगा क) मोसमी ड) मॅनगुव्ह

- ९) संयुक्त संस्थानातील मिसिसिपी नदीचे वरचे खोरे _____ पहा म्हणून ओळखले जाते.
 अ) मका ब) तांदूळ क) ऊस ड) गहू
- १०) युनायटेड नेशनच्या २००७ च्या अहवालानुसार दुग्धोत्पादनात भारताचा जगात _____ क्रमांक लागतो.
 अ) चौथा ब) दुसरा क) तिसरा ड) पहिला
२. खालीलपैकी कोणत्याही चार वर थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- i) आर्थिक भूगोलाची व्याख्या.
 ii) साधन संपत्ती संवर्धनाची गरज.
 iii) संयुक्त संस्थानातील महत्वाची लोहखनिज क्षेत्रे.
 iv) भारतातील मँगॅनिजचे उत्पादन.
 v) मध्यपूर्व देशातील खनिज तेळाचे वितरण.
 vi) भारतातील शेळीपालन.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा. १२
- i) आर्थिक भूगोलच्या शाखा.
 ii) साधनसंपत्तीचे वर्गीकरण.
 iii) भारतातील बॉक्साईटचे उत्पादन आणि व्यापार.
 iv) भारतातील कोळसाचे वितरण आणि उत्पादन.
 v) जंगळ उत्पादनाचे महत्व.
 vi) युरोपातील दुग्धोत्पादन.
४. अ) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा. १०
किंवा
 ब) जपानमधील जलविद्युत शक्तीच्या वितरण आणि उत्पादनाचे वर्णन करा.
५. गुरांच्या जागतिक वितरणाचा थोडक्यात आढावा द्या. १०
-

8) _____ was the rain Goddess of Arya's.

- A) Agani B) Indra C) Varun D) Vishnu

9) The real property of the Aryan was

- A) Hunting B) Cattle C) Fishery D) Farming

10) _____ a book written by Banabhatta.

- A) Harshacharita B) Indica C) Ramayan D) Nagananda

2. Answer in brief **any four** of the following :

8

- 1) Write briefly about Aryan's four Vedas.
- 2) Write about Indian Laukik literature.
- 3) Pit-dwelling in the stone age.
- 4) Write briefly about ancient Lothal harbour.
- 5) Write briefly about Pottery.
- 6) Write briefly about Bhagawat Gita.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) Foreign accounts
- 2) Agriculture discovery
- 3) Lithic culture
- 4) Great bath
- 5) Decline of Indus Valley Civilization
- 6) Later Vedic society.

4. Discuss the literary sources of Ancient India.

10

OR

Describe the early history of the Aryans.

5. Describe the social and religious life in Indus Valley Civilization.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा सर्वात प्राचीन वेद आहे.
अ) यजुर्वेद ब) अथर्ववेद क) ऋग्वेद ड) सामवेद
- २) मुख्य पुराणांची संख्या _____ इतकी आहे.
अ) १६ ब) १८ क) २० ड) १४
- ३) _____ याने इंडिका हा ग्रंथ लिहीला.
अ) कौटील्य ब) बाणभट्ट क) फा-हियान ड) मेगस्थेनिस
- ४) _____ क्रांती युग म्हणतात.
अ) नवाशमयुग ब) मध्यास्मयुग क) उत्तरास्मयुग ड) पाशानयुग
- ५) _____ हे सिंधू संस्कृतीचे वैशिष्ट्ये आहे.
अ) नगर रचना ब) मंदीरे क) महास्नान गृह ड) लोथल
- ६) सर्वात मोठे महास्नान गृह _____ येथे सापडले आहे.
अ) मोहनजो-दडो ब) लोथल क) हडप्पा ड) लोथल
- ७) मुलाच्या जन्माच्या आर्धा _____ संस्कार केले जातात.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पाच
- ८) _____ हि आर्यांची पर्जन्य देवता होती.
अ) अग्नी ब) इंद्र क) वरुण ड) विष्णु
- ९) आर्य कुटुंबाची _____ हीच खरी संपत्ती होती.
अ) शिकार ब) पशुधन क) मासेमारी ड) शेती
- १०) _____ हा ग्रंथ बाणभट्टाने लिहीला.
अ) हर्षचरित ब) इंडिका क) रामायण ड) नागनंदा

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) आर्यांच्या चार वेदा बद्दल थोडक्यात माहिती सांगा.
 - २) भारतीय लौकीक वाङ्मयाची माहिती सांगा.
 - ३) अश्मयुगकालीन जमीनीतील घरे.
 - ४) लोथल या प्राचीन बंदरा संबंधी थोडक्यात सांगा.
 - ५) मृदभांडी कला या बद्दल थोडक्यात सांगा.
 - ६) श्रीमत् भागवत गीता बद्दल थोडक्यात सांगा.
३. खालील चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : १२
- १) परकीय प्रवाशांची इतिवृत्ते
 - २) शेतीचा शोध
 - ३) अश्मयुगकालीन संस्कृती
 - ४) महास्नान गृह
 - ५) सिंधू संस्कृतीचा अंत
 - ६) वेदोत्तर कालीन समाज.
४. प्राचीन वाङ्मयीन साधनांची चर्चा करा. १०
- किंवा**
- आर्यांच्या पूर्वोइतिहासाची माहिती सांगा.
५. सिंधू संस्कृतीतील सामाजिक व धार्मिक जीवनाची माहिती लिहा. १०
-

SLR-L – 328

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MUSIC (Special Paper – IV)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

१०

१) राग तोडीचा गानसमय दिवसाचा _____ प्रहर आहे.

- a) पहिला b) दुसरा c) तिसरा d) चौथा

२) मारवा रागाचा थाट _____ आहे.

- a) मारवा b) तोडी c) पूर्वी d) आसावरी

३) ध्रुपद गायनासाठी _____ ताल वाजवितात.

- a) रूपक b) त्रिताल c) चौताल d) झपताल

४) उ. झाकिर हुसेन _____ वाद्य वाजवितात.

- a) सतार b) तंबोरा c) ढोल्की d) तबला

५) गायनाच्या साथीला _____ हे प्रमुख तंतुवाद्य वाजवितात.

- a) तंबोरा b) सतार c) संतूर d) एकतारी

६) ख्यालाचे _____ प्रकार आहेत.

- a) एक b) दोन c) तीन d) चार

७) हार्मोनियम हे _____ वाद्य आहे.

- a) तंतु b) धन c) धर्म d) सुषीर

P.T.O.

- ८) मारवा रागात प हा स्वर वर्ज्य असल्याने त्याची जाति _____ आहे.
 a) ओडव ओडव b) ओडव षाडव c) ओडव संपूर्ण d) षाडव षाडव
- ९) एकताल व चौतालाच्या _____ मात्रा आहेत.
 a) सोल b) चौदा c) बारा d) पंधरा
- १०) श्रीधर फडके हे लोकप्रिय _____ आहेत.
 a) लेखक b) कवी c) संगीतकार d) इंजिनियर
२. राग तोडी छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा. २ ताना लिहा. १०
३. a) राग तोडी किंवा मारवा शास्त्रीय माहिती लिहा. ५
 b) ताल चौताल ठेकाबोल माहितीसह लिहा. ५
४. टीव्ही या प्रसार माध्यमाचा संगीताच्या प्रसारासाठी उपयोग होतो-माहिती द्या. १०
- किंवा**
- इंटरनेट माहिती द्या.
५. ताल-चौताल, दुगुण चौगुण करा. १०
-

9) M.N.S. won _____ seats in 2009 Maharashtra Assembly.

- A) 08 B) 06 C) 05 D) 13

10) In 2009 Assembly _____ seats won from Samajwadi party in Maharashtra.

- A) 01 B) 00 C) 10 D) 14

2. Write answer in brief (**any four**) :

8

- 1) What is J.V.P. Committee ?
- 2) What was the Tri-state plan ?
- 3) When Nationalist Congress established ?
- 4) Which were the social obstacles information of Maharashtra ?
- 5) Who was the founder of Jansurajya party and when ?
- 6) What is meant by 'Lobby group' ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) State reconstruction Commission.
- 2) Caste politics in Maharashtra.
- 3) N.C.P. and his Ideology.
- 4) Pressure groups.
- 5) R.P.I. and programme.
- 6) Coalition Government of NCP and Congress.

4. Write answer to **any one** of following :

10

Which were the main obstacles information of Samyukta Maharashtra ?

OR

Discuss 'Sugar Lobby' and politics of Maharashtra.

5. Explain in detail :

10

State the characteristics of party system in Maharashtra.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ रोजी महाराष्ट्र राज्याची स्थापना करण्यात आली.
अ) ३१ डिसेंबर १९८४ ब) १ मे १९६०
क) १५ ऑगस्ट १९४७ ड) २६ जानेवारी १९५०
- २) १९५३ साली _____ यांचे अध्यक्षतेखाली 'राज्य पुनर्रचना' आयोगाची स्थापना झाली.
अ) धनंजय गाडगीळ ब) पंडित नेहरु
क) फाजळ अलि ड) एस्.के. दार
- ३) संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मिती मध्ये _____ शहराचा मुख्य वाद होता.
अ) बेळगाव ब) दिल्ली क) मुंबई ड) नागपुर
- ४) महाराष्ट्रात 'कापूस' हे पीक _____ या भागात विपूल प्रमाणात होते.
अ) विदर्भ ब) कोंकण क) पश्चिम महाराष्ट्र ड) द. महाराष्ट्र
- ५) _____ ही भारताची आर्थिक राजधानी मानली जाते.
अ) मुंबई ब) दिल्ली क) कोलकाता ड) चेन्नई
- ६) २००९ च्या विधानसभेत राष्ट्रीय काँग्रेसला _____ जागा मिळाल्या.
अ) ४४ ब) ५५ क) ६२ ड) ८२
- ७) 'महाराष्ट्र नवनिर्माण सेनेचे' निवडनूक चिन्ह _____ आहे.
अ) रेल्वे इंजिन ब) घड्याळ क) हात ड) मोटार
- ८) राष्ट्रवादी काँग्रेसचे अध्यक्ष _____ आहेत.
अ) शरद पवार ब) पी.ए. संगमा
क) तारिक अन्वर ड) प्रफुल्ल पटेल

९) २००९ च्या विधानसभेत म.न.से. ला _____ जागा मिलाल्या.

अ) ०८ ब) ०६ क) ०५ ड) १३

१०) समाजवादी पक्षाला २००९ च्या विधानसभेत _____ जागा मिलाल्या.

अ) ०१ ब) ०० क) १० ड) १४

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार):

८

- १) जे.व्ही.पी. समिति म्हणजे काय ?
- २) 'त्रिराज्य' योजना काय होती ?
- ३) राष्ट्रवादी काँग्रेसची स्थापना केव्हा झाली ?
- ४) महाराष्ट्राच्या निर्मितीतील सामाजिक अडथळे कोणते ?
- ५) जनसुराज्य पक्षाचे संस्थापक कोण आहेत आणि पक्षाची स्थापक केव्हा झाली ?
- ६) 'प्रचार कक्ष' म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणतेही चार):

१२

- १) 'राज्य पुनर्रचना आयोग'.
- २) महाराष्ट्रातील जातीय राजकारण.
- ३) राष्ट्रवादी काँग्रेस पक्ष आणि विचार प्रणाली.
- ४) 'दबाव गट'.
- ५) भारतीय रिपब्लिकन पक्ष आणि कार्यक्रम.
- ६) काँग्रेस-राष्ट्रवादी - आघाडी सरकार.

४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

संयुक्त महाराष्ट्राच्या निर्मितीतील प्रमुख अडथळे विशद करा.

किंवा

महाराष्ट्रातील 'शुगर लॉबी' आणि राजकारण चर्चा करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

महाराष्ट्रातील 'पक्षपद्धतीची वैशिष्ट्ये' स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
मराठी (ऐच्छिक)(Paper – I)
‘रामनगरी’ – राम नगरकर

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

१) ‘रामनगरी’ ची पहिली आवृत्ती कधी प्रकाशित झाली ?

- १) २ ऑक्टोबर १९७० २) १५ ऑगस्ट १९४९
३) ४ नोव्हेंबर १९७५ ४) १५ डिसेंबर १९५२

२) राम नगरकरांच्या आईचे नाव काय ?

- १) राधाबाई २) गोदाबाई ३) भागाबाई ४) लक्ष्मीबाई

३) राम नगरकरांनी खालीलपैकी कोणत्या नाटकात भूमिका केली ?

- १) गाढवाचं लग्न २) विच्छा माझी पुरी करा
३) रायगडाला जेव्हा जाग येते ४) जाणता राजा

४) वसंत बापट त्यांचा कोणत्या आवडत्या नावाने हाक मारीत होते ?

- १) बाबूराव २) तात्यासाहेब ३) रामकाका ४) बारीकराव

५) राम नगरकरांनी भूमिका केलेला चित्रपट कोणता ?

- १) एक गाव बारा भानगडी २) गण गवळण
३) पांडू हवालदार ४) गाढवाचे लग्न

६) राम नगरकर कोणत्या खात्यात नोकरीला होते ?

- १) रेल्वे २) शिक्षण ३) पोस्ट ४) सांस्कृतिक

- ७) द्रौपदीने आईकडे कशाचा हट्ट धरला होता ?
 १) गोडी शेव २) अंगठी ३) बांगड्या ४) साडी
- ८) रामचे वडील विठोबा हे कोणत्या गावचे होते ?
 १) सारोळे २) पारगाव ३) देवदैठण ४) पिंपळगाव
- ९) 'धन्य तुझी, की अशा बापाच्या पोटी तू जन्माला आलास !' असे रामला कोणी म्हटले ?
 १) निळू फुले २) दादा कोंडके ३) लीलाधर हेगडे ४) वसंत बापट
- १०) शंकर पाटील यांच्या कोणत्या लोकनाट्यात राम नगरकरांनी भूमिका केली ?
 १) बिन बियाचं झाड २) मातीची मुलं
 ३) कथा अकलेच्या कांद्याची ४) गल्ली ते दिल्ली

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) 'साळा बंद, धंद्याला लागू' असे रामला त्याचा बाप कोणत्या कारणामुळे सांगतो ?
- २) रामच्या आजोळी प्रत्येक थोरल्या पोराने नाक का टोचलेले असते ?
- ३) 'आपके उस्ताद कौन है ? आप किस घरानेके है ?' असे विचारल्यावर राम काय उत्तर देतो ?
- ४) 'एक ऑगस्ट अर्थात सोन्याचा दिवस' या नाटकातील रामची भूमिका पाहिल्यावर त्याचा बाप का चिडतो ?
- ५) आपल्या बायकोला सुधारण्यासाठी राम कोणकोणत्या गोष्टी करायच्या ठरवतो ?
- ६) रामच्या लग्नाची पत्रिका हाताने लिहिल्यामुळे कसा गोंधळ होतो ?

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

- १) रामच्या आईचे व्यक्तिचित्रण रेखाटा.
- २) राम नगरकरांचा दिल्ली दौरा.
- ३) 'रामनगरी' ची भाषा शैली.

४. जीवनातील विनोदाचे महत्त्व सांगून 'रामनगरी'तील विनोदी प्रसंगाचे विवेचन करा.

१०

किंवा

'रामनगरी' ची वाङ्मयीन वैशिष्ट्ये सांगा.

५. राम नगरकरांचे हरहुन्नरी व्यक्तिमत्त्व सोदाहण स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 330

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special Paper – IV)
Cognitive Psychology

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (Multiple choice). 10

- 1) Karl Lashley was _____
(Psychologist / Neuroscientist / Psychiatrist / Personalist)
- 2) _____ wrote the book “Principles of Psychology”.
(James / Wundt / Fechner / Weber)
- 3) _____ worked on direct perception.
(Jackson / Gibson / Watson / Carson)
- 4) _____ describe the law of pragnanz.
(Matlin / Koffka / Wolf / Hubel)
- 5) Anne Treisman proposed _____ theory.
(Schema / Attenuation / Reconstructive / Filter)
- 6) _____ studied the Psychological Refractory Period (PRP).
(Raminson / Ramington / Pashler / Neisser)
- 7) _____ proposed schema theory.
(Neisser / Howel / Wood / Johnson)
- 8) _____ studied the proactive interference in short term memory.
(Witkon / Wickens / Wilson / Watson)

P.T.O.

- 9) _____ acting as “inner ear” in working memory.
(Phenological loop / Central executive / Visuospatial pad / None)
- 10) _____ distinguished the term “memory and store”.
(Atkinson and Shiffrine / Brown and Peaterson / Wagh and Norman /
Ross and Landuer)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What is divided attention ?
- 2) What is meant by template ?
- 3) Who studied cocktail party effect ?
- 4) Define Neuroscience.
- 5) How much capacity of holding things in SIM ?
- 6) What is meant by chunking ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Multimode theory.
- 2) Classical approaches defining perception.
- 3) Baddley’s model of working memory.
- 4) Sternberg’s short term memory scanning experiment.
- 5) Information-processing approach.
- 6) Evolutionary approach.

4. Answer **any one** long-type questions of the following :

A) Explain the types of sensory memory.

10

OR

B) Describe the gestalt principles of perceptual organisation.

10

5. Describe the difference and similarities among filter attenuation, late selection and schema theories of attention.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी प्रश्न) :

१०

१) कार्ल लॅशले _____ होता.

(मानसशास्त्रज्ञ / नसशास्त्रज्ञ / मानसोपचारतज्ञ / व्यक्तिमत्वशास्त्रज्ञ)

२) _____ यांनी 'प्रिन्सिपल्स ऑफ सायकॉलॉजी' हे पुस्तक लिहिले.

(जेम्स / वुंट / फेक्नर / वेबर)

३) _____ यांनी प्रत्यक्ष संवेदनावर काम केले.

(जॅकसन / गिब्सन / वॅटसन / कारसन)

४) _____ यांनी अर्थविभवतेचा नियम विशद केला.

(मॅटलिन / कोफका / वोल्फ / हुबेल)

५) अॅनी ट्रीसमन् हिने _____ सिद्धांत मांडला.

(आकृतिबंध / क्षीणज / पुनर्रचना / गाळणी)

६) _____ यांनी मानसशास्त्रीय अक्रियाकारीकाल अभ्यासला.

(रॅमिनसन् / रॅमिनगटॉन् / पाशलेर / निझेर)

७) _____ यांनी आकृतिबंध सिद्धांत मांडला.

(निझेर / हॉवेल / वुड / जॉहसन)

८) _____ यांनी अल्पकालीन स्मृतिमधील उत्तरलक्षी अवरोध अभ्यासला.

(विटकॉन् / विकिन्स् / विल्सन / वॅटसन)

९) _____ म्हणजे क्रियाशील स्मृतिमधील 'आंतरिक कर्ण' होय.

(स्वनिम् वळसा / केंद्रीय प्रशासक / दृश्यस्थानीय रूपरेषा / यापैकी नाही)

१०) _____ यांनी 'स्मृती' आणि 'साठवण' सज्ञेतील फरक सांगितला.

(अॅटकिन्सन् आणि शिफ्रिन / ब्राऊन आणि पीटरसन / वॉ आणि नॉर्मन / रॉस आणि लॅण्डूअर)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) विभाजीत अवधान म्हणजे काय ?
 - २) नमुना (Template) म्हणजे काय ?
 - ३) कॉकटेल पार्टी परिणाम कोणी अभ्यासाला ?
 - ४) नसशास्त्राची व्याख्या द्या.
 - ५) अल्पकालीन स्मृतिची वस्तु साठविण्याची क्षता किती असते ?
 - ६) खंडीकरणाचा अर्थ काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) बहुलक सिद्धांत
 - २) संवेदनाची परिभाषा करणारा सनातन दृष्टिकोन
 - ३) बॅडेलीचे क्रियाशील स्मृति प्रारूप
 - ४) स्टर्नबर्गचा अल्पकालीन स्मृति-चाळणी प्रयोग
 - ५) माहिती संस्करण दृष्टिकोन (योजना)
 - ६) व्युत्क्रांतीवादी दृष्टिकोन.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.
- अ) वेदनिक स्मृति प्रकार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) सांवेदनिक संघटनाचे समग्रवादी तत्वे विशद करा. १०
५. अवधानाचा गाळगी, क्षीणन, उत्तरवेचक आणि आक्रतिबंध सिद्धांतामधील फरक आणि साधर्म्य विशद करा. १०
-

SLR-L – 331

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – IV)
Systems of Indian Philosophy

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B.: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Rigveda is a kind of _____
(Upanishada, Veda, Brahma, Mana)
 - 2) Varnas are _____ kinds.
(3, 4, 5, 6)
 - 3) There are four kinds of _____
(Ashramas, Purana, Aranyake, Upanishade)
 - 4) According to Bhagvadgita _____ is a kind of Yoga.
(Abhyas, Adhyas, Jnyanayoga, Abhava)
 - 5) Sattva, Raja, Tama are three _____
(Gunas, Manas, Vedas, Atma)
 - 6) _____ is accepted by Samkhya.
(Asatkaryavada, Satkaryavada, Anatmavada, Sunya)
 - 7) Kaivalya is the concept of _____
(Samkhya, Carvaka, Jaina, Buddha)

P.T.O.

8) According to Veda, Atma is also called _____

(Mana, Jiva, Buddhi, Brahma)

9) _____ is a kind of Samadhi.

(Sampradnyat, Abhava, Viverta, Akhyati)

10) According to yoga Darsana Chittavrittis are _____

(5, 6, 7, 8)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is meant by monotheism ?

2) What is Jnyanakanda ?

3) What is meant by Upanishada ?

4) Explain the concept of Purusha.

5) What is Citta ?

6) Define Yoga.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) The concept of Aparabrahma.

2) The concept of Karmkanda.

3) Karmyoga.

4) Dhyanayoga.

5) The concept of Prakriti.

6) Role of Isvara in Yoga Darsana.

4. Explain the argument for the existence of plurality of purusas by samkhya.

10

OR

Explain Astangyoga in Yog Darsana.

5. Explain the types of Samadhi.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) ऋग्वेद _____ चा एक प्रकार आहे.

(उपनिषद, वेद, ब्रह्म, मन)

२) वर्ण हे _____ प्रकारचे आहेत.

(३, ४, ५, ६)

३) _____ चे चार प्रकार आहेत.

(आश्रम, पुराणे, आरण्यके, उपनिषदे)

४) भगवद्गीतेनुसार _____ हा योगचा एक प्रकार आहे.

(अभ्यास, अध्यास, ज्ञानयोग, अभाव)

५) सत्त्व, रज, तम हे तीन _____ आहेत.

(गुण, मन, वेद, आत्मा)

६) _____ हे सांख्यांन मान्य आहे.

(असत्कार्यवाद, सत्कार्यवाद, अनात्मवाद, शून्य)

७) कैवल्य ही _____ ची संकल्पना आहे.

(सांख्य, चार्वाक, जैन, बौद्ध)

८) वेदनुसार आत्मा म्हणजेच

(मन, जीव, बुद्धी, ब्रह्म)

९) _____ हा समाधीचा एक प्रकार आहे.

(संप्रज्ञात, अभाव, विवर्त, अख्याती)

१०) योग दर्शनानुसार चित्तवृत्ती _____ आहेत.

(५, ६, ७, ८)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (को. ४) : ८
- १) एकेश्वरवादाचा अर्थ काय ?
 - २) ज्ञानकांड म्हणजे काय ?
 - ३) उपनिषदाचा अर्थ काय ?
 - ४) पुरुषाची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ५) चित्त म्हणजे काय ?
 - ६) योगची व्याख्या द्या.
३. थोडक्यात टीपा लिहा. (को. ४) : १२
- १) अपरब्रह्माची संकल्पना.
 - २) कर्मकांडाची संकल्पना.
 - ३) कर्मयोग.
 - ४) ध्यानयोग.
 - ५) प्रकृतीची संकल्पना.
 - ६) योगदर्शनातील ईश्वराचे स्थान.
४. सांख्यदर्शनानुसार पुरुष अनेकतेच्या अस्तित्वाविषयी युक्तिवाद स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- योग दर्शनातील अष्टांगयोग स्पष्ट करा.
५. समाधीचे प्रकार स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 332

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – IV)
Health Education

Day and Date: Tuesday, 28-10-2014

Max. Marks : 25

Time: 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

N.B. : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate marks.**

1. Choose the correct option and rewrite sentences : 5
- I) _____ is the skin disease.
a) T.B. b) Itch c) Malaria d) Cholera
- II) Small pox is caused by
a) Parasites b) Virus c) Bacteria d) None of these
- III) Polluted water causes _____ disease.
a) T.B. b) Cholera c) Typhoid d) Small pox
- IV) HIV virus causes
a) Hepatitis b) Malaria c) T.B. d) AIDS
- V) _____ disease is caused by biting mosquitoes.
a) AIDS b) Hepatitis c) T.B. d) Malaria
2. Write short answer (**any five**) : 10
- a) Write the symptom of Malaria.
b) Write the prevention of Hepatitis.
c) Explain the meaning of health education.
d) What are the health problem in school ?
e) Give the list of common disease.
f) What are the health problem in family ?
3. Write short notes (**any two**) : 10
- a) Objective of Health Education.
b) AIDS.
c) Nature and scope of Health Education.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

- I) _____ हा त्वचा रोग आहे.
 अ) टी.बी. ब) गजकर्ण क) हिवताप ड) पटकी
- II) देवी हा रोग _____ कारणामुळे होतो.
 अ) पॅरासिटस् ब) विषाणू क) जीवाणू ड) यापैकी नाही
- III) प्रदूषित पाण्यामुळे _____ आजार होतो.
 अ) टी.बी. ब) पटकी क) टाईफाइड ड) देवी
- IV) एचआयव्ही _____ विषाणूमुळे होतो.
 अ) हिपाॅटिटस् ब) मलेरिया क) टी.बी. ड) एडस्
- V) _____ हा आजार डांसाच्या चावण्यामुळे होतो.
 अ) एडस् ब) कावीळ क) टी.बी. ड) हिवताप

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- अ) मलेरिया आजाराची लक्षणे लिहा.
 ब) कावीळीसाठी प्रतिबंधक उपाय लिहा.
 क) आरोग्य शिक्षणाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 ड) शालेय आरोग्य समस्या कोणत्या ?
 इ) सर्वसाधारण होणाऱ्या आजाराची यादी करा.
 फ) कुटुंबातील आरोग्य समस्या कोणत्या ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- अ) आरोग्य शिक्षणाची उद्दिष्टे.
 ब) एडस्.
 क) आरोग्य शिक्षणाची स्वरूप व व्याप्ती.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Sociological Thinkers (Special Paper No. – IV)

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice question : 10
- I) Before revolution in 1789, France was characterized by
 - A) Feudal social system
 - B) Industrial social system
 - C) Primitive social system
 - D) Capitalistic social system
 - II) Who is the author of the book titled “Principals of Biology” ?
 - A) Comte
 - B) Spencer
 - C) Darwin
 - D) Weber
 - III) Which type of solidarity originates from differences ?
 - A) Emotional
 - B) Mechanical
 - C) Organic
 - D) Traditional
 - IV) Who is famous for his concept of social facts ?
 - A) Marx
 - B) Pareto
 - C) Comte
 - D) Durkheim
 - V) Who is the author of “Lee Suicide” ?
 - A) Marx
 - B) Pareto
 - C) Comte
 - D) Durkheim
 - VI) Who is the author of the book “The structure of Social Action” ?
 - A) Talcott Parsons
 - B) Nisbet
 - C) Irving Zetlin
 - D) Reymond Aron
 - VII) Who is known for his theory of “Social organism” ?
 - A) Weber
 - B) Darwin
 - C) Comte
 - D) Spencer

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) सामाजिक विचारांचे स्वरूप
 ब) सामाजिक स्थितीची वैशिष्ट्ये
 क) स्पेन्सर यांची उत्क्रांतीची व्याख्या
 ड) सैनिकी समाजाची वैशिष्ट्ये
 इ) प्रबोधनयुगाचे परिणाम
 फ) श्रमविभाजनाची वैशिष्ट्ये.
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) सामाजिक विचारांची वैशिष्ट्ये
 ब) सामाजिक गातीची वैशिष्ट्ये
 क) औद्योगिक समाजाची वैशिष्ट्ये
 ड) डुरखाईमाचे यांचे धर्मविषयक कार्य
 इ) कॉम्ट यांचे प्रत्यक्षवादाची वैशिष्ट्ये
 फ) शास्त्राचे वर्गीकरणाची वैशिष्ट्ये.
4. अ) डुरखाईम यांचे आत्महत्या सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) स्पेन्सर यांच्या समाजाचा सेंद्रीय सिद्धांतावर चर्चा करा.
5. फ्रेन्चक्रांती आणि औद्योगिक क्रांतीचे परिणाम स्पष्ट करा. १०
-

B) Explain the following with reference to context (**any 2**): **4**

1) “Come live with me and be my love
And we will all the pleasures prove
That valleys, groves, hills, and fields,
Woods, or steepy mountain yields.”

2) “And I watered it in fears,
Night and morning with my tears,
And I sunned it with smiles,
And with soft deceitful wiles.”

3) “O, My Luve’s like a red red rose
That’s newly sprung in June,
O, my Luve’s like the melodie
That’s sweetly play’d in tune.”

4) “Alone she cuts and binds the grain,
And sings a melancholy strain
O listen! for the vale profound
Is overflowing with the sound.”

4. A) A tragedy concerns the fall of a great man due to some flaw in his character.
What is Othello’s flaw, and explain how he is truly a tragic hero? **10**

OR

B) Critically discuss the role played by the ‘handkerchief’ in the play ‘Othello’.

5. Who in your opinion is the central character of ‘Wuthering Heights’ Catherine or Heathcliff? Give a reasoned answer. **10**

SLR-L – 337

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – V)
साहित्यशास्त्र और समालोचना

Day and Date: Wednesday, 29-10-2014

Max. Marks : 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं ।
2) दायी ओर लिखे अंक प्रश्नों के गुण हैं ।

1. नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर निम्नलिखित वाक्यों को फिर से लिखिए । **10**
- 1) _____ को 'पंचम वेद' कहा जाता है ।
(उपन्यास/नाटक/कहानी/एकांकी)
- 2) _____ तत्व को काव्य की आत्मा माना जाता है ।
(कल्पना/शैली/बुद्धि/भाव)
- 3) व्यंजना शब्द-शक्ति के द्वारा शब्द में निहित _____ का बोध होता है ।
(सरल अर्थ/निषेधार्थ/वाक्यार्थ/व्यंग्यार्थ)
- 4) सबसे पहले संस्कृत आचार्य _____ ने अपने ग्रंथ 'काव्यालंकार' में महाकाव्य का विस्तृत विवेचन किया ।
(भामह/विश्वनाथ/दण्डी/रुद्रट)
- 5) प्रगीत काव्य _____ के अंतर्गत आता है ।
(महाकाव्य/खण्डकाव्य/गद्यकाव्य/मुक्तक)
- 6) महाकाव्य और खण्डकाव्य में सामान्यतः वही भेद हैं, जो उपन्यास और _____ में हैं ।
(नाटक/एकांकी/कहानी/आलोचना)

P.T.O.

- 7) 'उपन्यास' यह शब्द हिंदी में _____ भाषा के माध्यम से आया है ।
(अंग्रेजी/बंगला/संस्कृत/फारसी)
- 8) चरण के किसी स्थल पर विराम या विश्राम का स्थल होता है, उसे _____ कहा जाता है ।
(यति/गति/गण/मात्रा)
- 9) आचार्य भरतमुनि ने _____ ग्रंथ की रचना की ।
(नाट्यशास्त्र/काव्यशास्त्र/छन्दशास्त्र/अलंकारशास्त्र)
- 10) कविता में प्रयुक्त होनेवाले वर्ण, मात्रा, यति आदि के संघटन को _____ कहते हैं ।
(रस/अलंकार/छन्द/शब्द शक्ति)

2. निम्नलिखित प्रश्नों के दो या तीन वाक्यों में उत्तर लिखिए । (किन्हीं पाँच) 10

- 1) सोरठा छन्द का लक्षण बताइए ।
- 2) आचार्य मम्मट ने साहित्य के कौन कौनसे प्रयोजन बताये हैं ?
- 3) उपन्यास की कोई एक परिभाषा दीजिए ।
- 4) प्रगीत की विशेषताएँ बताइए ।
- 5) भारतीय विद्वानों ने साहित्य की कौन-कौनसी प्रेरणाएँ बताई हैं ?
- 6) संकलन-त्रय किसे कहते हैं ?

3. टिप्पणियाँ लिखिए । (किन्हीं दो पर) 10

- क) दोहा ।
- ख) लक्षणा शब्द-शक्ति ।
- ग) भाव-तत्त्व ।

4. साहित्य की परिभाषाओं पर प्रकाश डालिए । 10

अथवा

महाकाव्य के भारतीय लक्षणों का विवेचन कीजिए ।

5. कहानी के तत्वों का विवेचन कीजिए । 10

SLR-L – 338

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – V)
Indian Poetics

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಭಾರತೀಯ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಆದಿಪುರುಷ _____
1) ಭಾಮಹ 2) ಭರತ 3) ಅಭಿನವಗುಪ್ತ 4) ಅರಿಸ್ವಾಟಲ್
- 2) ಧ್ವನಿ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದಕ _____
1) ಆನಂದ ವರ್ಧನ 2) ವಾಮನ 3) ಕುಂತಕ 4) ದಂಡಿ
- 3) ವಕ್ರೋಕ್ತಿ ಜೀವಿತ _____
1) ರುದ್ರಟ 2) ಹೇಮಚಂದ್ರ 3) ಉದ್ಭಟ 4) ಕುಂತಕ
- 4) ಶೃಂಗಾರ ರಸದ ಸ್ಥಾಯಿಭಾವ _____
1) ಕ್ರೋಧ 2) ಹಾಸ 3) ರತಿ 4) ಶೋಕ
- 5) ಕ್ಷೇಮೇಂದ್ರ _____
1) ಔಚಿತ್ಯ 2) ರಸ 3) ಧ್ವನಿ 4) ರೀತಿ
- 6) ವಾಕ್ಯಂ _____ ಕಾವ್ಯಂ
1) ಗುಣಾತ್ಮಕಂ 2) ರಸಾತ್ಮಕಂ 3) ಧ್ವನಾತ್ಮಕಂ 4) ಔಚಿತ್ಯಾತ್ಮಕಂ
- 7) ಕಾವ್ಯ ಜನನಿ _____
1) ಅಭ್ಯಾಸ 2) ಪ್ರತಿಮೆ 3) ಪ್ರತಿಭೆ 4) ವ್ಯತ್ಯತಿ
- 8) ಕಾವ್ಯ ಪ್ರೇಮಿ _____
1) ಕವಿ 2) ವಿಮರ್ಶಕ 3) ಸಂಶೋಧಕ 4) ಸಹೃದಯ
- 9) ಕಾವ್ಯದ ಪರಮ ಪ್ರಯೋಜನ _____
1) ಆನಂದ 2) ಯಶಸ್ಸು 3) ಹಣ 4) ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನ
- 10) ಕವಿಯಶಃ ಪ್ರಾರ್ಥಿಃ _____
1) ಪಂಪ 2) ಮಮ್ಮಟ 3) ಕಾಳಿದಾಸ 4) ಹೇಮಚಂದ್ರ

P.T.O.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಕುಂತಕನ ಕಾವ್ಯ ಲಕ್ಷಣ ಬರೆಯಿರಿ.
 - 2) ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಜನಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿರಿ.
 - 3) ವಿಭಾವ ಎಂದರೇನು ?
 - 4) ಪ್ರತಿಭೆ ಎಂದರೇನು ?
 - 5) ನಾಲ್ಕೈದು ಜನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸಕರನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿರಿ.
 - 6) ಮೀಮಾಂಸೆ ಎಂದರೇನು ?
3. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ
 - 2) ಔಚಿತ್ಯ
 - 3) ರೀತಿ.
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಕಾವ್ಯಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ಕಾವ್ಯಜನನಿ ಪ್ರತಿಭೆ - ಚರ್ಚಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- ರಸಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
-

SLR-L – 339

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – V)
भाषाविज्ञान व व्याकरण (पूर्वार्ध)

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) भाषेची रचना कशी असते.

(बहुस्तरीय / द्विस्तरीय / त्रिस्तरीय / एकांगी)

२) भाषेचे मुख्य साधन कोणते आहे ?

(ध्वनी / अर्थ / रूप / व्याकरण)

३) साधारणपणे मानवेतर सचेतन प्राणी भावना व्यक्त करण्यासाठी किती प्रकारच्या संकेतांचा उपयोग करतात ?

(तीन / चार / पाच / सहा)

४) १९व्या शतकाच्या पूर्वार्धात कोणत्या भाषाशास्त्रज्ञाने ध्वनिपरिवर्तन हे विशिष्ट नियमानुसार होते हे स्पष्ट केले ?

(हॉकेट / सोस्यूर / ब्लूमफिल्ड / क्रिस्टयान रास्क)

५) ध्वनिपरिवर्तनाचे नियम मांडण्याची पद्धत कोणी सुरु केली ?

(जेस्पर्सन / याकोप ग्रीम / चॉम्स्की / कालेलकर)

६) मराठीचा जन्म महाराष्ट्री अपभ्रंश भाषेतून झाला, हा सिद्धांत प्रथम कोणी मांडला ?

(ना. गो. कालेलकर / श्री. ना. गजेंद्रगडकर / प्रा. वि. भि. कोलते / गं. ना. जोगळेकर)

७) प्राकृत भाषांच्या अवस्थेतील पहिली पायरी _____ होय.

(पाली / अर्धमागधी / शौरसेनी / पैशाची)

P.T.O.

८) मराठी ही भारतीय आर्य कुळातील कोणती भाषा आहे ?
(भूतकालीन / भविष्यकालीन / वर्तमानकालीन / सर्वकालीन)

९) शब्दाच्या अर्थात होणाऱ्या परिवर्तनाला काय म्हणतात ?
(ध्वनिपरिवर्तन / अर्थपरिवर्तन / उच्चारप्रक्रिया / स्वरप्रक्रिया)

१०) अर्थपरिवर्तन ही सतत, संधगतीने व _____ काळ चालणारी अशी प्रक्रिया आहे.
(भूतकाळ / भविष्यकाळ / दीर्घकाळ / सार्वजनिक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त पाच) :

१०

- १) भाषिक संदेशन व भाषेतर संदेशन यांतील फरक सांगा.
- २) भाषेची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये-लक्षणे लिहा ?
- ३) भाषा म्हणजे काय ते सांगून भाषेचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा ?
- ४) ऐतिहासिक भाषाशास्त्राच्या स्वरूपाचे विवेचन करा.
- ५) मराठीच्या जनक भाषेसंबंधी थोडक्यात चर्चा करा.
- ६) ध्वनिपरिवर्तनाचे प्रकार सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (फक्त दोन) :

१०

- १) मराठी भाषेची पूर्वपीठिका सांगा.
- २) अपभ्रंशा भाषेचा अर्थ, इतिहास व वाटचाल स्पष्ट करा.
- ३) मानव व मानवेतर प्राण्यातील संदेशनाचे स्वरूप थोडक्यात सांगा.

४. अर्थपरिवर्तन म्हणजे काय ते सांगून अर्थपरिवर्तनाची कारणे व प्रकार सविस्तर लिहा.

१०

किंवा

उच्चार परिवर्तनाच्या कारणांचा आढावा घ्या.

५. मराठीच्या उत्पत्तिकालाविषयीची विभिन्न मते सांगून उत्पत्तिकाळ ठरविण्याची साधने कोणती ते साधार स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 34

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – I)
Poetry (Old)

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) All questions are **compulsory**.
ii) Figures to the **left** indicate **full** marks.

10

1. مناسب متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

(1) نظیر اکبر آبادی کی پیدائش _____ میں ہوئی۔

(۱۸۳۰ء ۱۸۳۵ء ۱۸۴۵ء ۱۸۴۷ء)

(۲) ”تلخیاں“ _____ کی شعری تخلیق ہے۔

(جگر جلی ساعر فراق)

(۳) غزل کے پہلے شعر کو _____ کہتے ہیں۔

(مقطع مطلع حسن مطلع تضاد)

(۴) فائق بدایونی کو _____ کہتے ہیں۔

(یاسیت کا امام مذہب کا امام سیاست کا امام شاعری کا امام)

(۵) علامہ اقبال کا مزار _____ میں ہے۔

(دہلی سیالکوٹ کرپچی لاہور)

P.T.O.

- (۶) _____ کے یہاں بنیادی طور پر عشق کی جسمائیت اور حُسن کی نفسیات ملتی ہے۔
(فراق نظیر جگر جذبی)
- (۷) ”مذہبِ اسلام“ _____ کی مقبول نظم ہے۔
(اقبال حالی نظیر محمد دین تاثیر)
- (۸) نظم ”پیام“ کا خالق _____ ہے۔
(اقبال جمیل مظہری فراق قدیر شولا پوری)
- (۹) _____ ایسی نظم کو کہتے ہیں جس کے تمام اشعار ہم وزن ہوں۔
(شہنوی مرثیہ غزل رباعی)
- (۱۰) _____ ایسی نظم کو کہتے ہیں جو کسی کے مرنے پر اظہارِ غم کے لئے کہی جائے اور اس میں مرنے والے کے اوصاف بیان کئے جائیں۔
(مرثیہ غزل رباعی قصیدہ)

10

۲. مندرجہ ذیل اشعار کی تشریح کیجئے: (کوئی پانچ)

(۱) دنیا نے ہمیں چھوڑا جذبی، ہم چھوڑ نہ دیں کیوں دنیا کو

دنیا کو سمجھ کر بیٹھے ہیں، اب دنیا دنیا کون کرے

(۲) یوں تو ہنگامے اٹھاتے نہیں دیوانہ عشق

مگر اے دوست کچھ ایسوں کا ٹھکانہ بھی نہیں

(۳) کہیں لبتارِ غم جاتا ہے ضائع

چمن شاداب ہے شبنم نہیں ہے

(۴) تم نے دیکھا ہے کبھی گھر کو بدلتے ہوئے رنگ

آؤ دیکھو نہ تماشا مرے غم خانے کا

(۵) اب نہ رستم نہ سام باقی ہے

اک فقط نام ہی نام باقی ہے

(۶) غلط روش پہ سہی پر قدم اٹھا تو لئے

جو بات تم پہ گراں تھی وہ ہم اٹھائے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی دو)

(۱) مثنوی ”سرائے فانی“ کا خلاصہ لکھئے۔

(۲) ”مرثیہ غالب“ کا خلاصہ مفصل لکھئے۔

(۳) نظم ”منظر“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے:

(۱) نظم ”بے سبب ہاتھ میں پتھر نہیں آئے“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

(۲) نظم ”جبرئیل و ابلیس“ کا مفصل خلاصہ لکھئے۔

10

۵. ساحر کی مشہور نظم ”تاج محل“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

SLR-L – 340

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – V)
तत्त्वज्ञान व दर्शन – सांख्यकारिका of ईश्वरकृष्ण

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written in one and the same answer book.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्यायं चिनुत । वाक्यं पुनर्लिखत । योग्य पर्यायं निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

10

1) सांख्यशास्त्रानुसार एकूण इंद्रिये _____ आहेत.

a) ५

b) १०

c) ११

d) यापैकी काहीच नाही

2) प्रकृति व विकृति असे दोन्ही असणारी महद् आदि _____ तत्त्वे आहेत.

a) १०

b) ८

c) २५

d) १६

3) प्रधान म्हणजे _____ होय.

a) पुरुष

b) अहंकार

c) अग्नि

d) प्रकृति

4) _____ हे अहंकाराची प्रकृति आहे.

a) महत्

b) प्रधान

c) महाभूत

d) मन

5) प्रकृति _____ आहे.

a) चेतन

b) जड

c) अनिर्वचनीय

d) आत्मा

6) अनुश्रव म्हणजे _____ आहे.

a) वेद

b) स्वर्ग

c) गीता

d) स्मृती

P.T.O.

- 7) कारणापूर्वी _____ अस्तित्वात असू शकत नाही.
 a) प्रमाण b) तन्मात्रा c) कार्य d) असत्
- 8) प्रमाणोन _____ ची सिद्धी होते.
 a) वस्तु b) सिद्धान्त c) अनुमेय d) प्रमेय
- 9) प्रकृतीहून पुरुष वेगळा आहे हे समजणे म्हणजेच _____ होय.
 a) प्रमाण b) मोक्ष c) भ्रम d) पदार्थज्ञान
- 10) आप्तवचन म्हणजे _____ प्रमाण आहे.
 a) उपमान b) प्रत्यक्ष c) अपरोक्ष d) शब्द

2. अधोनिर्दिष्टेषु केषुचित् पंचसु टिप्पणीं लिखत । खालीलपैकी कोणत्याही पांचावर लघुटीपा लिहा ।

10

- 1) मनः । 2) पुरुषः ।
 3) पंचमहाभूतानि । 4) अहंकारः ।
 5) कपिलमुनिः । 6) अव्यक्तम् ।
 7) त्रिगुणाः ।

3. A) ससन्दर्भ स्पष्टीकुरुत । (2)

6

सन्दर्भासह स्पष्टीकरण करा (फक्त 2)

- 1) कारणगुणात्मकत्वात् कार्यस्य अव्यक्तमपि सिद्धम् ।
 2) तस्मात्रिविधं करणं द्वारि ।
 3) दुःखत्रयाभिघातात् जिज्ञासा ।

B) प्रकृतीचे कार्य असणारे 'महत्' यास प्रकृति व विकृति का म्हटले जाते.

4

4. अधोनिर्दिष्टयोः कयोश्चित् द्वयोः विश्लेषणं कुरुत । खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंचे विश्लेषण करा ।

10

- 1) अव्यक्तम् । 2) दुःखत्रयम् । 3) कैवल्यम् ।

5. दुःखनिरसनासाठी लौकिक व वैदिक उपायांची निरूपयुक्तता व सांख्यशास्त्राची उपयुक्तता सिद्ध करा.

10

SLR-L – 341

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – V)
Tarjuma Aur Zara-e-Iblagh

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادلہ کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

- (1) _____ ترجمے میں با محاورہ زبان استعمال کی جاتی ہے۔
(مذہبی ادبی سائنسی صحافتی)
- (2) تصنیف ”معراج العاشقین“ _____ کی تحریر کردہ ہے۔
(ملا و جہی غواصی نصرقی شاہ راجو قتال)
- (3) پیام صبح عشق اور موت رخصت اے بزم جہاں _____ کی ترجمہ کردہ نظمیں ہیں۔
(علامہ اقبال فیض حسرت موبانی ولی دکنی)
- (4) لارڈ _____ نے ہندوستان میں انگریزی زبان کو ذریعہ تعلیم بنانے کی پالیسی اپنائی۔
(ماونٹ بیٹن ولزلی میکالے کمرن)
- (5) قطب شاہی اور عادل شاہی سلطنتوں کی بدولت ہندوستان میں _____ تہذیب وجود میں آئی۔
(ہند لہرائی گنگا جمنی ہند افغانی ہند چینی)

P.T.O.

- (6) _____ پنج سالہ منصوبے میں اُردو مجلس کی ابتدا ہوئی۔
(دوسرے پانچویں تیسرے چوتھے)
- (7) کھانا پکانے کی ترکیبیں، میک اپ اور دستکاری وغیرہ موضوعات کا شمار _____ کے پروگرام میں ہوتا ہے۔
(بچوں فوجی بھائیوں خواتین نوجوانوں)
- (8) مجموعی طور پر ریڈیو انٹرویو کی _____ بڑی قسمیں ہیں۔
(دو چار تین پانچ)
- (9) _____ کو ریڈیو ڈرامے کا باوا آدم کہا جاتا ہے۔
(شوکت تھانوی پطرس بخاری ذوالفقار علی بخاری مجتبیٰ حسین)
- (10) ابتدا میں آل انڈیا ریڈیو کو خبریں _____ کمپنی کے ذریعہ فراہم کی جاتی تھیں۔
(رائٹر ہندوستان سماچار سماچار بھارتی پنی ٹی آئی)

10

2. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ / 5) :

- (1) تمہیداتِ ہمدانی کا اجمالی جائزہ لکھئے۔
- (2) صحافتی ترجمے کے بارے میں ڈاکٹر مسکن حجازی کیا کہتے ہیں؟
- (3) لغت ”مراۃ اصطلاح“ پر روشنی ڈالئے۔
- (4) کہانی کو موثر بنانے کے اصول مرتب کیجئے۔
- (5) اشتہارات نشر کرنے کے سلسلے میں ریڈیو اسٹیشن پر کس قسم کی پابندیاں عائد کی گئیں؟
- (6) ریڈیو ڈیکوریشن کا مختصر تعارف پیش کیجئے۔

- 10 3. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو / 2) :
- (1) ترجمے کی فنی اقسام سے بحث کیجئے۔
 - (2) کمرشیل پروگرام کا اجمالی جائزہ لیجئے۔
 - (3) ریڈیو انٹرویو کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ مختصر بیان کیجئے۔
- 10 4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے :
- (1) اُردو ادب میں ترجمے کی روایت اور اُس کے عہد بہ عہد ارتقا پر مفصل نوٹ لکھئے۔
 - (2) ریڈیو نشریات کی اقسام ”لوک و کلاسیکی موسیقی“ اور ”ریڈیو فیچر“ کا علیحدہ علیحدہ جائزہ لیجئے۔
- 10 5. صحافتی ترجمے کی روایت اور اُس کے بتدریج ارتقا کی تاریخ قلمبند کیجئے۔
-

SLR-L – 342

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – V)
Political Ideas and Institutions in Ancient India

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014

Max Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the appropriate word : 10
- 1) The original author of the Mahabharata was
A) Kalidas B) Bhavabhuti C) Vedavyasa D) Panini
 - 2) Manusmriti is useful source to know about the _____ in ancient India.
A) Techniques of War B) Village administration
C) Judicial System D) Administration
 - 3) The total numbers of Puranas are _____ in Ancient India.
A) 12 B) 18 C) 20 D) 21
 - 4) When the two Kings are ruling in one territory. Then State its called
A) Adhirajya B) Dvairajya C) Vairajya D) Big State
 - 5) Swami is considered at a _____ stage in Saptang theory.
A) First B) Second C) Fourth D) Ninth
 - 6) _____ was the last limb of Saptang theory of State advocated by Kautilya.
A) Swami B) Janpad C) Mitra D) Dand
 - 7) The chief of Jan is called as
A) Janpati B) Vishapati C) Vishayapati D) Purohit
 - 8) _____ Institutions were got the right to destroy the power of King.
A) Sabha B) Samiti C) Vidhat D) Ratnin

P.T.O.

- 9) A person collecting revenue was called as
A) Sut B) Bhagdut C) Gramini D) Pratinidhi
- 10) Kautilya was supposed to be an advisor of
A) Ashok B) Samudra Gupta
C) Chandra Gupta – II D) Chandra Gupta Maurya

2. Write short answers **any four** of the following : **08**

- 1) Give the list of Purana Granthas.
- 2) Explain the four types of State.
- 3) Give the Divine of kingship.
- 4) What is the meaning of Vairajya ?
- 5) Explain the nature of the Council of Minister.
- 6) Describe the ancestral kingship.

3. Write short notes on **any four** of the following : **12**

- 1) Kautilyas Arthashastra.
- 2) Smruti Granthas.
- 3) The theory of social contract about the kingship.
- 4) Saptang theory of State.
- 5) Limitations on the King's power.
- 6) Nature of the Council of Minister.

4. Explain the importance of Mahabharat and Puranas to study the ancient Indian Political Institutions. **10**

OR

Explain the different theories regarding the origin of State in Ancient India.

5. Discuss the powers and functions of the King. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :-

१०

१) महाभारताचा मूळलेखक _____ हा होय.

अ) कालीदास ब) भवभूती क) वेदव्यास ड) पाणिनी

२) प्राचीन भारतातील _____ समजून घेण्यासाठी मनुःस्मृती उपयुक्त साधन आहे.

अ) युद्ध तंत्र ब) ग्राम प्रशासन
क) न्याय पद्धती ड) प्रशासन

३) प्राचीन भारतातील पुराणांची संख्या _____ इतकी आहे.

अ) १२ ब) १८ क) २० ड) २१

४) जेव्हा दोन राजे एकाच विभागावर राज्य करतात अशा राज्याला _____ म्हणतात.

अ) अधिराज्य ब) द्वैराज्य क) वैराज्य ड) मोठे राज्य

५) सप्तांग सिद्धांतामध्ये राजाला _____ स्थान दिले आहे.

अ) पहिले ब) दुसरे क) चौथे ड) नववे

६) कौटिल्याने सांगितलेल्या सप्तांग सिद्धांतातील _____ शेवटचे महत्वाचे अंग आहे.

अ) स्वामी ब) जनपद क) मित्र ड) दंड

७) जनाच्या प्रमुखास _____ असे म्हणत.

अ) जनपती ब) विशपती क) विषयपती ड) पुरोहित

८) राजाला राजपदावरून मुक्त करण्याचा अधिकार _____ या संस्थेला आहे.

अ) सभा ब) समिती क) विदथ ड) रत्नीन

९) कर वसुली करणाच्या अधिकाऱ्यास _____ म्हणत असत.

अ) सुत ब) भागदूत क) ग्रामीणी ड) प्रतिनिधी

१०) कौटिल्य हा _____ याचा मंत्री व सल्लागार होता.

अ) अशोक ब) समुद्रगुप्त क) चंद्रगुप्त -II ड) चंद्रगुप्त मौर्य

२. खालीलपैकी काणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

०८

- १) पुराण ग्रंथाची यादी द्या.
- २) राज्याचे चार प्रकार सांगा.
- ३) राजपदाच्या दैवी सिद्धांताची माहिती द्या.
- ४) वैराज्य म्हणजे काय ?
- ५) मंत्री परिषदेचे स्वरूप सांगा.
- ६) वंशपरंपरागत राजपदाची माहिती लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) कौटिल्याचे अर्थशास्त्र.
- २) स्मृती ग्रंथ
- ३) राजपदाचा सामाजीक कराराचा सिद्धांत
- ४) राज्यपदाचा सप्तांग सिद्धांत
- ५) राजाच्या अधिकारावरील मर्यादा
- ६) मंत्रीमंडळाचे स्वरूप.

४. प्राचीन भारतीय राजकीय संस्थांच्या अभ्यासासाठी महाभारत व पुराणे या ग्रंथांचे महत्त्व स्पष्ट करा. १०

किंवा

प्राचीन भारतातील राज्याच्या उत्पत्तीचे वेगवेगळे सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. राजाचा अधिकार व कार्यावर चर्चा करा.

१०

7) Average propensity to consume in under developing country is _____

- a) High b) Low c) Medium d) Stable

8) Marginal propensity to consume = $\frac{-}{\Delta y}$

- a) ΔS b) ΔI c) ΔC d) ΔE

9) There is _____ relation in marginal efficiency of capital and investment.

- a) Positive b) Adverse c) Negative d) Stable

10) The general theory of employment interest and money was published in _____

- a) 1926 b) 1936 c) 1946 d) 1956

2. Write short answer of the following questions (**any four**) :

8

- 1) Define Macro Economics.
- 2) What is Gross National Product ?
- 3) How disposal income is calculated ?
- 4) What is the law of market ?
- 5) State two factors determining marginal efficiency of capital.
- 6) What is autonomous investment ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Merits of Macro Economics.
- 2) Net National Product (NNP) at factor prices.
- 3) Importance of National Income data.
- 4) Production method in the measurement of National Income.
- 5) Assumptions in Keynesian Employment Theory.
- 6) Effective demand.

4. Answer the following (**any one**) :

10

- a) Explain the nature and scope of Macro Economics.
- b) What are the difficulties in the measurement of National Income ?

5. What is consumption function ? Explain factors determining consumption function.

10

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) स्थूल अर्थशास्त्राची व्याख्या द्या.
 - २) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन म्हणजे काय ?
 - ३) व्ययशक्य उत्पन्न कसे मोजतात ?
 - ४) बाजारपेठेचा नियम म्हणजे काय लिहा ?
 - ५) भांडवलाची सीमान्त कार्यक्षमता ठरविणारे दोन घटक लिहा.
 - ६) स्वयत्त गुंतवणूक म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) स्थूल अर्थशास्त्राचे गुण.
 - २) घटक किंमतीनुसार निव्वळ राष्ट्रीय उत्पादन.
 - ३) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या आकडेवारीचे महत्व.
 - ४) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मापनाची उत्पादन पद्धती.
 - ५) केन्स यांच्या रोजगार सिद्धान्तातील गृहीते.
 - ६) प्रभावी मागणी.
४. कोणत्याही एका प्रश्नावर उत्तर लिहा : १०
- अ) स्थूल अर्थशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती लिहा.
 - ब) राष्ट्रीय उत्पन्नाच्या मापनातील अडचणी कोणत्या ?
५. उपभोग फलन म्हणजे काय ? उपभोग फलनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – VIII)
Urban Geography**

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed**

1. Choose correct alternative from the following. 10
- 1) The word 'Urban' is derived from _____ word.
a) Greek b) Roman c) Latin d) French
 - 2) In German urban is called as _____
a) Stadt b) Town c) Cities d) Staden
 - 3) _____ is the main character of cities.
a) Industrialization b) Transportation
c) Communication d) Administration
 - 4) According to _____ urban geography is study of economic base of cities.
a) Mayer b) Stamp
c) Taylor d) Ahlman
 - 5) _____ has made 7 stages of urbanisation
a) Taylor b) Ratzel
c) Mayer d) Burgess
 - 6) Commercial zone of city center is called _____ in U.S.A.
a) C.B.D. b) Down Town
c) Central Place d) Residential area

९) गगनचुंबी इमारती हे _____ क्षेत्राचे एक वैशिष्ट्ये आहे.

अ) निवासी

ब) उत्पादक

क) सी.बी.डी.

ड) यापैकी नाही

१०) _____ हे शहराच्या सभोवतालच्या क्षेत्रातील महत्व दर्शविते.

अ) स्थान

ब) स्थिती

क) नागरी पट्टा

ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

१) नागरी भूगोलाचे स्वरूप

२) विधायक दृष्टीकोन म्हणजे काय ?

३) नागरी केंद्राचे स्थान म्हणजे काय ?

४) त्रिज्याखंड सिद्धान्ताचे गुण सांगा.

५) नगर नियोजन.

६) नागरी संरचना.

३. टीपा लिहा (को. ४) :

१२

१) जागतीक नागरीकरणाचा कल.

२) नागरी स्थानाचे महत्व.

३) नगराची कार्ये.

४) नागरी स्थिती.

५) नगरीची पट्टा.

६) नगराचा उर्ध्व विकास.

४. नागरी भूगोल म्हणजे काय ते सांगुन व्याप्ती व विस्तार स्पष्ट करा.

१०

किंवा

नगरांचे त्यांच्या कार्यानुसार वर्गिकरण करा.

५. नागरी केंद्राच्या समस्यांचा आढावा दद्या.

१०

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) सभासद बरबरीचे वर्णन करा.
 - २) मुघलकालीन प्रमुख इतिहासकारांची नावे लिहा.
 - ३) घाग्रा येथील लढाईची थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ४) शेरशहाची प्रशासन व्यवस्था सांगा.
 - ५) हुमायून समोरील अडचणी सांगा.
 - ६) बैरामखानाबद्दल थोडक्यात माहिती सांगा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा : १२
- १) मुघलकालीन पुरातत्वीय साधने
 - २) बाबरनामा
 - ३) हुमायूनच्या अपयशाची कारणे
 - ४) अकबराचे बालपण
 - ५) शेरशहाची चलनव्यवस्था
 - ६) दिने-ई-इलाही.
४. हुमायून शेरशहा संघर्षाचा आढावा घ्या. १०
- किंवा**
- मोगलकालीन इतिहासाच्या भारतीय भाषेतील साधनांचे वर्णन करा. १०
५. अकबराच्या राजपूतविषयक धोरणाची चर्चा करा. १०

- ८) आडाचौतालात २ मात्रांचे _____ खंड आहेत.
 a) पाच b) सहा c) सात d) आठ
- ९) चंद्रकौस रागाची जीति _____ आहे.
 a) ओडव षाडव b) ओडव संपूर्ण c) संपूर्ण संपूर्ण d) ओडव ओडव
- १०) श्री. ए. आर रहमान प्रसिद्ध _____ आहेत.
 a) संगीतकार b) गीतकार c) वादक d) नर्तक
२. राग चंद्रकौसाच्या छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा. 10
३. a) राग मियामल्हार किंवा हिंडोलची शास्त्रीय माहिती लिहा. 5
 b) ताल आडाचौताल ठेकाबोल माहितीसह लिहा. 5
४. लोकसंगीतातील कोणत्याही दोन गीत प्रकारांची वैशिष्ट्ये लिहा. 10
किंवा
 राग मियामल्हार तीन सप्तकात स्वरविस्तार लिहा.
५. आपल्या आवडत्या कलाकाराचे जीवनचरित्र लिहा. 10
-

8) The concept 'Socialization' has been taken by the political science from

A) Economic	B) Public Administration
C) Sociology	D) Biology

9) _____ is the instruments of political socialization.

A) Family system	B) Political system
C) Civil system	D) Constitution

10) According to _____ civil culture means collectively accepted goals and rules.

A) Lucian Pye	B) Roy Macridis
C) Verba	D) Almond

2. Write answer in brief (**any four**) : **8**
- 1) Explain the meaning of political sociology.
 - 2) System approach.
 - 3) What is an interdisciplinary approach ?
 - 4) What is political socialisation ?
 - 5) Explain the importance of political culture.
 - 6) What is political culture ?
3. Write short notes on (**any four**) : **12**
- 1) Scope of political sociology.
 - 2) Marxist approach.
 - 3) Parochial political culture.
 - 4) Subject political culture.
 - 5) Features of political socialization.
 - 6) Agencies of political socialization.
4. Write answer to **any one** of following : **10**
- Explain the factors influencing political culture.
- OR
- What is political socialization ? Explain its importance.
5. Explain the detail. **10**
- Explain the nature and scope of political sociology.

९) _____ हे राजकीय सामाजिकरणाचे साधन आहे.

अ) कुटुंबसंस्था ब) राजकीय व्यवस्था क) नागरी समाज ड) राज्यघटना

१०) _____ यांच्या मते, सामुहिकपणे स्वीकारलेली ध्येय व नियम म्हणजे राजकीय संस्कृती.

अ) लुसियन पाय ब) रॉय मॅक्रिडीस क) व्हर्बा ड) आल्मंड

२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणत्याही चार) :

८

१) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ स्पष्ट करा.

२) व्यवस्थात्मक दृष्टिकोन.

३) आंतरविधाशाखीय दृष्टिकोन म्हणजे काय ?

४) राजकीय सामाजिकरण म्हणजे काय ?

५) राजकीय संस्कृतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

६) राजकीय संस्कृती म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) राजकीय समाजशास्त्राची व्याप्ती.

२) मार्क्सवादी दृष्टिकोन.

३) संकुचित राजकीय संस्कृती.

४) आज्ञांकीत राजकीय संस्कृती.

५) राजकीय सामाजिकरणाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

६) राजकीय सामाजिकरणाची साधने.

४. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा :

१०

राजकीय संस्कृतीवर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.

किंवा

राजकीय सामाजिकरण म्हणजे काय ? ते सांगून महत्त्व स्पष्ट करा.

५. सविस्तर उत्तर लिहा :

१०

राजकीय समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special Paper – V)
Social Psychology

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) _____ research on central and peripheral traits.
A) Flash B) Clash C) Attitude D) None of these
- 2) _____ is the first experiment researcher on social psychology.
A) Sigmund Freud B) F. H. Allport
C) Lindzy D) Back
- 3) First classical approach or theories expressed by _____
A) Bus B) Jones and Devies
C) Anderson D) Allport
- 4) Throught suppression process strongly by social psychologist _____
A) Well B) Gibes C) Denial Wegnar D) Smith
- 5) Social Psychology focuses on the _____ in individuals.
A) Mark B) Situation C) Behaviour D) Any other
- 6) In experiment research systematically varied the factor willfully is called the _____
A) Independent variable B) Constant
C) Dependent variable D) No variable
- 7) _____ use word attitude in his literature first principle for first time.
A) Herbert Spencer B) Freud
C) Jung D) Margziti

- 8) In attitude there are _____ forms.
A) One B) Two C) Three D) Four
- 9) Roman scientist _____ says 'The face is the image of thee soul'.
A) Fesero B) Shisero C) Buck D) Mark
- 10) The five basic emotions which are reflected by ancient period by _____
A) Izard B) Jung C) Smith D) Fisk

2. Answer **any four** of the following :

8

- 1) What is social cognition ?
- 2) Write the two basic types of social thought.
- 3) What is the independent variables ?
- 4) What is availability ?
- 5) What is attitude ?
- 6) What is social perception ?

3. Write short note (**any four**) :

12

- 1) Nature of social psychology
- 2) Non-verbal communication-body language.
- 3) Resistance of persuasion.
- 4) Systematic observation methods.
- 5) Cognitive approach to persuasion.
- 6) The attitude-behaviour link.

4. A) Explain the research method in social psychology in brief.

10

OR

B) What is meant by Heuristics thought and discuss it ?

5. Explain the theories of attribution.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाची उत्तरे एकाच प्रश्नपत्रिका लिहा.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) सीमागत आणि मध्यवर्ती गुण या विषयी _____ यांनी संशोधन केले.
अ) प्लश ब) संघर्ष क) अभिवृत्ती ड) यापैकी नाही
- २) _____ याने सर्व प्रथम सामाजिक मानसशास्त्रात प्रायोगिक संशोधन केले.
अ) सिग्मंड फ्राईड ब) एफ. एच. ऑलपोर्ट
क) लिंडसे ड) बक
- ३) आरीपनासंबंधी पहिला अभिजात दृष्टीकोन किंवा सिद्धांत _____ ने मांडला.
अ) बसू ब) जोन्स व डेव्हिस
क) अँडरसन ड) ऑलपोर्ट
- ४) _____ नावाच्या सामाजिक मानसशास्त्रज्ञाने विचार दडपते या प्रक्रियेचा बारकाईने अभ्यास केला.
अ) वेळ ब) गिब
क) डॉनिअल वॅगनर ड) स्मिथ
- ५) सामाजिक मानसशास्त्र व्यक्तीच्या _____ वर लक्ष केंद्रीत करते.
अ) मार्क ब) परिस्थिती क) वर्तन ड) इतर
- ६) प्रयोगात प्रयोग कर्ता स्वतःच्या इच्छेनुसार बदल घडवून आणतात त्याला _____ परिवर्तक म्हणतात.
अ) स्वतंत्र परिवर्तक ब) स्थिर परिवर्तक
क) परतंत्र परिवर्तक ड) परिवर्तक नाही
- ७) अभिवृत्ती या संज्ञेचा वापर _____ यांनी फ्रिड्रिच प्रिन्सीपल या ग्रंथात केला.
अ) हर्बर्ट स्पिन्सर ब) फ्राईड क) युंग ड) मार्गाझटी

- ८) आभिवृत्तीत _____ अंगे असतात
 अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार
- ९) 'चेहरा हत मनाचा आरसा असतो' असे रोमन विचारवंत _____ यांनी सांगितले.
 अ) फिशेरो ब) शिसेरो क) बक ड) मार्क
- १०) _____ च्या मते पाच मूलभूत भावना आदि काळापासून प्रतिबिंबित होत आहेत.
 अ) इझार्ड ब) युंग क) स्मिथ ड) फिशक

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) सामाजिक बोधन म्हणजे काय ?
- २) सामाजिक विचाराचे दोन मूलभूत प्रकार स्पष्ट लिहा.
- ३) स्वतंत्र परिवर्तक म्हणजे काय ?
- ४) उपलब्धता म्हणजे काय ?
- ५) अभिवृत्ती म्हणजे काय ?
- ६) सामाजिक संवेदन म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) सामाजिक मानसशास्त्राचे स्वरूप.
- २) अ-भाषिक संप्रेशन-देहबोलीभाषा.
- ३) मन परिवर्तनास विरोध.
- ४) सुव्यवस्थित निरीक्षण पद्धति.
- ५) मन परिवर्तनाचा बोधात्मक दृष्टिकोन.
- ६) अभिवृत्ती-वर्तन संबंध.

४. अ) सामाजिक मानसशास्त्राच्या अभ्यास पद्धति थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) नवगामी विचार म्हणजे काय ते सांगून त्याची चर्चा करा.

१०

५. आरोपनचि सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 349

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – V)
Western Philosophy

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**

- 1) Spinoza is _____ thinker.
(Rationalistic, Empiricist, Materialistic, Existentialist)
- 2) According to Leibniz today's world is _____ of all possible worlds.
(Good, Better, Best, None of these)
- 3) _____ Philosophy is called Critical Philosophy.
(Hume's, Kant's, Hegel's, Plato's)
- 4) 'Critique of Pure Reason' is written by _____
(Kant, Hume, Aristotle, Ayer)
- 5) _____ is written by Spinoza.
(Principia, Tractatus, Language of game, On God and Man)
- 6) Spinoza's thinking method is called _____ method.
(Mathematical, Geometrical, Economical, Logical)
- 7) Leibniz is _____ thinker.
(German, Greek, Indian, American)

P.T.O.

8) 'Treatise of Human Nature' is written by _____

(Hegel, Hume, Ayer, Plato)

9) According to _____ 'Mind is the bundle of sense-perceptions'

(Hume, Kant, Russell, Aristotle)

10) According to Kant categories are _____

(10, 11, 12, 13)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

1) What is substance ?

2) What is monads ?

3) According to Hume, what is Human knowledge ?

4) Who is Kant ?

5) Explain the nature of Determinism.

6) Give any four names of Western Philosophers.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

1) Pantheism

2) Geometrical method

3) Problem of evil

4) Material substance

5) Critical Philosophy

6) Scepticism.

4. According to Spinoza explain the theory of knowledge.

10

OR

According to Leibniz discuss on arguments for God's existence.

5. Explain Hume's theory of Causation.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द वापरून रिक्तस्थानांना जागा भरा :

१०

- १) स्पिनोझा _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(बुद्धीवादी, अनुभववादी, जडवादी, अस्तित्त्ववादी)
- २) लायब्निझच्या मते सध्याचे जग हे _____ जग आहे.
(चांगले, फार चांगले, सर्वोत्कृष्ट, यापैकी नाही)
- ३) _____ च्या तत्त्वज्ञानाला समीक्षा तत्त्वज्ञान म्हणतात.
(ह्यूम, कांट, हेगेल, प्लेटो)
- ४) 'क्रिटिक ऑफ प्यूर रीझन' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(कांट, ह्यूम, ऑरिस्टॉटल, एअर)
- ५) _____ हा ग्रंथ स्पिनोझाने लिहिला.
(प्रिंसिपिआ, ट्रॅक्टॅटस, लॅंग्वेज ऑफ गेम, ऑन गॉड अँड मॅन)
- ६) स्पिनोझाच्या - विचार पद्धतीला _____ पद्धती असे म्हणतात.
(गणिती, भौमितीक, आर्थिक, तार्किक)
- ७) लायब्निझ _____ विचारवंत आहे.
(जर्मन, ग्रीक, भारतीय, अमेरिकन)
- ८) 'ट्रिट्वाइज ऑफ ह्यूमन नेचर' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(हेगेल, ह्यूम, एअर, प्लेटो)
- ९) _____ च्या मते 'मन म्हणजे वेदन-संवेदनेयांचा समुच्चय होय.
(ह्यूम, कांट, रसेल, ऑरिस्टॉटल)
- १०) कांटच्या दृष्टिकोनातून पदार्थ _____ आहेत.
(१०, ११, १२, १३)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) द्रव्य म्हणजे काय ?
 - २) चिदणू म्हणजे काय ?
 - ३) ह्यूमच्या मते, मानवी ज्ञान म्हणजे काय ?
 - ४) कांट कोण आहे ?
 - ५) नियतीवादाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - ६) पाश्चात्य तत्त्वज्ञांची कोणतीही चार नावे द्या.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) सर्वेश्वरवाद
 - २) भौमितिक पद्धती
 - ३) दुरिताची समस्या
 - ४) जडद्रव्य
 - ५) समीक्षा तत्त्वज्ञान
 - ६) संशयवाद.
४. स्पिनोझाच्या दृष्टिकोनातून ज्ञानसिद्धांत स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- लायबनिझच्या दृष्टिकोनातून ईश्वरअस्तित्वाच्या युक्तिवादावर चर्चा करा.
५. ह्यूमचा कारणिकता सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 35

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – I) Examination, 2014
KANNADA (Opt. Paper – I) (Old)
Biography and Vachanas

Day and Date : Tuesday, 28-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದೇವರ ಜನ್ಮ ದಿನಾಂಕ _____

- 1) 25-8-1950 2) 26-9-1890 3) 27-8-2007 4) 29-9-1920

2) ಶಿವರಾಜರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾದ ಊಟ _____

- 1) ಹಾಲು-ಬೆಲ್ಲ-ರೊಟ್ಟಿ 2) ಹಾಲು-ಮೊಸರು-ನುಚ್ಚು
3) ಹುಗ್ಗಿ-ಹೋಳಿಗೆ-ಅನ್ನ 4) ರೊಟ್ಟಿ-ಪಲ್ಯ-ಅನ್ನ

3) ನಾಗೂರು ಯಾವ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದೆ ?

- 1) ಕರ್ನಾಟಕ 2) ಕೇರಳ 3) ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ 4) ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ

4) ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಆಕಳಿಗೆ _____ ಎಂದು ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

- 1) ಗಂಗಿ 2) ಗೌರಿ 3) ಸರಸ್ವತಿ 4) ಲಕ್ಷ್ಮಿ

5) ಶಿವರಾಜ ಕಟ್ಟಿದ ಸಂಘ _____

- 1) ಗಡಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ 2) ಶರಣ ಬಂಧು 3) ಶರಣ ಬಳಗ 4) ನಮ್ಮ ಬಳಗ

6) ಲೋಭಕ್ಕೆ _____ ವೇ ಔಷಧ.

- 1) ದಾರಿದ್ರ್ಯ 2) ಮೋಹ 3) ಗರ್ವ 4) ಶ್ರೀಮಂತತನ

7) ಬಸವಣ್ಣನವರ ಸಮಕಾಲೀನ ಶರಣ _____

- 1) ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದೇವರು 2) ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದೇವರು
3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ 4) ಶರಣಬಸವ

8) ಹೆಂಡಿರ ಕೂಡ ಸಮಾಧಿಯ ಕೊಂಬ ಗಂಡರುಂಟೆ ಲೋಕದೊಳು ?

- 1) ಬಸವಣ್ಣ 2) ದಾಸಿಮಯ್ಯ 3) ಅಲ್ಲಮ 4) ಚೌಡಯ್ಯ

P.T.O.

9) ಕಬ್ಬಲಿಗ ಮನೆತನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶರಣ _____

1) ದಾಸಿಮಯ್ಯ	2) ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ
3) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ	4) ಕೇತಯ್ಯ

10) ಕಂಠೆ ತೊಟ್ಟವ _____ ವಲ್ಲ.

1) ಗುರು	2) ಲಿಂಗ	3) ಶಿವಭಕ್ತ	4) ಜಂಗಮ

2. ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರಿಗೆ ದೊರೆತ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳಾವುವು ?
- 2) ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾವುದು ?
- 3) ಶಿವರಾಜ ಯಾವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದ್ದರು ?
- 4) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಜಂಗಮವೆಂದಡೆ ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?
- 5) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಗಂಡ-ಹೆಂಡಿರ ಮನಸ್ಸು ಹೇಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?
- 6) ಕುಲಹೀನ ಶಿಷ್ಯನಿಗೆ ಅನುಗ್ರಹ ಮಾಡಿ ತಿರುಗಿ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಣ್ಣುಬಾರದೆಂದು ಅಕ್ಕ ಕಣಕವ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವಂಥ ಗುರುವಿಗೆ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ ಎಂಥ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?

3. ಬೇಕಾದ 2ಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಹೆತ್ತ ಕರುಳಿನ ಸಂಕಟ ನಿಮಗೇನು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ ?
- 2) ದೇವರಿಲ್ಲದ ದೇಗುಲಕ್ಕೆ ಮಂತ್ರ-ಅಭಿಷೇಕವುಂಟೆ ?
- 3) ನೀರು ನೀರ ಕೂಡಿ ಬೆರೆದಲ್ಲಿ ಭೇದಿಸಿ ಬೇರೆ ಮಾಡಬಹುದೆ ?

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಡಾ. ಬಸವಲಿಂಗ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಾಧನೆ ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
- 2) ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯನ ಗುರು-ಲಿಂಗ-ಜಂಗಮರ ಬಗೆಗಿನ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಡಾ. ಚನ್ನಬಸವ ಪಟ್ಟದ್ದೇವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.

SLR-L – 350

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – V)
Rhythms and Recreation in Physical Education**

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instructions : i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate marks.*

1. Choose the correct option and rewrite sentences : 5

i) Recreation is _____ activity.

a) Compulsory	b) Occasional
c) Voluntary	d) Unvoluntary

ii) Recreation is mans _____ need.

a) Artificial	b) Natural
c) a & b	d) None of these

iii) Indian Recreational Board established by

a) G. D. Sodhi	b) M.S. Gill
c) J.H. Thomson	d) None of these

iv) Rhythmic helps to develop

a) Sports manship	b) Body mind correlation
c) a and b	d) None of these

v) The importance of recreation is

a) To avoid fatigue	b) Physical development
c) Happiness	d) Above all

P.T.O.

2. Write the short answer (**any five**) :

10

- Write the concept of rhythm.
- Write the definition of recreation.
- Write the principle of rhythm.
- What are the objective of rhythm ?
- Write the function of recreation.
- What are the objective of recreation ?

3. Write short notes (**any two**) :

10

- Need and importance of recreation.
- Nature and function of recreation.
- Nature and function of rhythm.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

५

- मनोरंजन ही _____ क्रिया आहे.
 - सक्तीची
 - प्रसंगानुसार
 - ऐच्छिक
 - अनैच्छिक
- मनोरंजन ही मानसाची _____ गरज आहे.
 - कृत्रीम
 - नैसर्गिक
 - अ आणि ब
 - यापैकी नाही
- भारतीय मनोरंजन महामंडळाची स्थापना _____ यांनी केली.
 - जी.डी. सोधी
 - एम. एस. गील
 - जे. एच. थॉमसन
 - यापैकी नाही
- तालबद्धते मुळे _____ विकसित होण्यास मदत होते.
 - खिलाडूवृत्ती
 - शरीर-मन सहचर्य
 - अ)आणि ब)
 - यापैकी नाही
- मनोरंजनाचे _____ महत्व आहे.
 - थकवा घालवणे
 - शारीरिक विकास
 - आनंद
 - वरील सर्व

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

अ) तालबद्धतेची संकल्पना लिहा

ब) मनोरंजनाची व्याख्या लिहा

क) तालबद्धतेची तत्वे लिहा

ड) तालबद्धतेची उद्दिष्ट्ये लिहा

इ) मनोरंजनाचे कार्य लिहा

फ) मनोरंजनाची उद्दिष्ट्ये लिहा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) मनोरंजनाची गरज व महत्व

ब) मनोरंजनाचे स्वरूप व कार्य

क) तालबद्धतेचे स्वरूप व कार्य.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – V)
Social Research Methods

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- I) _____ refers to the relationship between facts.
A) Fact B) Research C) Theory D) Hypothesis
- II) Which of the following is the first step of scientific method ?
A) Formulation of problem B) Data collection
C) Hypothesis D) Report writing
- III) Pure research is normally called as _____ research.
A) Applied B) Pure C) Theoretical D) Historical
- IV) Descriptive research is undertaken mainly when we study _____
A) Tribes B) Social problems
C) Child labour D) Theory
- V) Social research is helpful mainly in social _____ of a country.
A) Planning B) Theory C) Research D) Ignorance
- VI) Which of the following is not a stage of scientific method ?
A) Observation B) Classification
C) Hypothesis D) Case study
- VII) Which of the following is not a type of hypothesis ?
A) Sampling hypothesis B) Research hypothesis
C) Null hypothesis D) Statistical hypothesis

VIII) A proposition which can be put to test to determine validity is called _____

- A) Research B) Hypothesis C) Statement D) Report

IX) Applied research is also called as _____ research.

- A) Pure B) Historical C) Essential D) Practical

X) Experimentability is a quality of _____

- A) Hypothesis B) Researcher C) Problem D) Quest

2. Write short answers on **any four** :

8

I) What is theory ?

II) What is the historical research ?

III) What is the relationship between theory and fact ?

IV) State the qualities of good researcher.

V) Explain the step observation in scientific method.

VI) Which are the objectives of social research ?

3. Write short notes on **any four** :

12

I) Descriptive research

II) Applied research

III) Significance of social research

IV) Nature of hypothesis

V) Fact

VI) Pure research.

4. A) What is social research ? Explain the scientific method used in sociology. 10

OR

B) Explain significance of social research in India.

5. Define hypothesis and explain its characteristics.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न आवश्यक.

II) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) तथ्यामधील आंतरसंबंधातून _____ व्यक्त होतो.
A) तथ्य B) संशोधन C) सिद्धांत D) गृहीतक
- II) खालीलपैकी वैज्ञानिक पद्धतीची पहिली पायरी कोणती ?
A) समस्या सूत्रण B) तथ्य संकलन C) गृहीतक D) अहवाल लेखन
- III) शुद्ध संशोधनाला _____ संशोधन असे देखिल म्हंटले जाते.
A) उपयोजित B) शुद्ध C) सैद्धांतिक D) ऐतिहासीक
- IV) वर्णनात्मक संशोधन मुख्यतः _____ चे अध्ययन करतांना उपयोगात अणले जाते.
A) आदिम समाज B) सामाजिक सामस्य C) बाल कामगार D) सिद्धांत
- V) सामाजिक संशोधन हे मुख्यतः कोणत्याही देशाच्या सामाजिक _____ साठी सहाय्याकारी असते.
A) नियोजन B) सिद्धांत C) संशोधन D) अज्ञान
- VI) खालीलपैकी कोणती वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीची पायरी नाही ?
A) निरीक्षण B) वर्गीकरण C) गृहीतके D) व्यष्टी अध्ययन
- VII) खालीलपैकी कोणता गृहीतकृत्याचा प्रकार नाही ?
A) नमुना गृहीतकृत्या B) संशोधन गृहीतकृत्या
C) नल गृहीतक D) संख्याशास्त्रीय गृहीतक
- VIII) ज्या विधानाची सत्यता पडताळून पाहणे शक्य आहे त्या विधानास _____ असे म्हणतात.
A) संशोधन B) गृहीतक C) विधान D) अहवाल
- IX) उपयोजित संशोधनाला _____ संशोधन असेही म्हंटले जाते.
A) शुद्ध B) ऐतिहासीक C) अत्यावश्यक D) व्यावहारिक
- X) प्रयोगशीलता हा _____ चा गुण आहे.
A) गृहीतक B) संशोधक C) समस्या D) शोध

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- I) सिद्धांत म्हणजे काय ?
 - II) ऐतिहासिक संशोधन म्हणजे काय ?
 - III) तथ्य आणि सिद्धांतातील आंतरसंबंध कोणता ?
 - IV) उत्तम संशोधकाचे गुण सांगा.
 - V) वैज्ञानिक अभ्यास पद्धतीतील निरीक्षण ही अवस्था स्पष्ट करा.
 - VI) सामाजिक संशोधनाची उद्दिष्टे कोणती ?
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- I) वर्णनात्मक संशोधन
 - II) उपयोजित संशोधन
 - III) सामाजिक संशोधनाचे महत्त्व
 - IV) गृहीतकृत्याचे स्वरूप
 - V) तथ्य
 - VI) शुद्ध संशोधन.
4. अ) सामाजिक संशोधन म्हणजे काय ? ते सांगून समाजशास्त्राची वैज्ञानिक अभ्यास पद्धति स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) भारतातील सामाजिक संशोधनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
5. गृहीतकृत्य म्हणजे काय ते सांगून त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 10
-

SLR-L – 354

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – VI)
Indian Writing in English

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : **10**
- 1) The story of the novel – 'The Guide' is based on the background of
a) Rasipuram b) Mysore c) Malgudi d) An unknown village
 - 2) _____ is the person before whom Raju told his story.
a) Marco b) Gaffur c) Rosie d) Velan
 - 3) For Raju mother, Rosie was a _____ girl.
a) prostitute b) selfish girl
c) snake-girl d) money minded
 - 4) There are _____ acts in 'The Dread Departure'.
a) one b) two c) three d) four
 - 5) _____ is the only son of Bhaurao.
a) Nishant b) Neminath c) Narayan d) Nana
 - 6) The original title of 'The Dread Departure' is
a) Mahamanav b) Mahanirvan
c) Mahapoor d) Doosra Samna
 - 7) R. K. Narayan has used the _____ technique in his novel – 'The Guide'.
a) flash back b) stream of consciousness
c) realistic d) narrative

P.T.O.

2) Ah! Fair one, lone as the desert flower,
Whose bloom and beauty are in Vain,
How dark was that too fatal hour,
Which brought thee, lasting grief
and pain

3) And Flora gave the lotus, 'rose red'
dyed,
And 'Lily white', queentiest flower
that blows

4. Answer **any one** of the following : **10**

1) Discuss Satish Alekar's 'The Dread Departure' as an absurd play.

OR

2) Comment on the theme of the moral and social degeneration of the humanity as presented in 'The Dread Departure'.

5. Comment on the flash back technique in R. K. Narayan's novel – The Guide. **10**

SLR-L – 355

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VI)
हिंदी साहित्य का इतिहास (सन् 2000 तक)

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गये विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**
- 1) 'पृथ्वीराज रासो' ग्रंथ का अधूरा काम _____ ने पूरा किया ।
अ) जल्हण ब) कल्हण क) मधुर कवि ड) खुसरो
- 2) विद्वानों ने 'मैथिल कोकिल' की उपाधि से _____ को विभूषित किया है ।
अ) जयदेव ब) विद्यापति क) सूरदास ड) नंददास
- 3) हिंदी के इतिहास में कालखण्डों के नामकरण का आधार _____ होता है ।
अ) साहित्यिक प्रवृत्तियाँ ब) साहित्यिक कृतियाँ
क) धर्म ड) राजनीति
- 4) डॉ. रामकुमार वर्मा ने आदिकाल को _____ नाम से अभिहित किया है ।
अ) वीरगाथाकाल ब) बीजवपन काल
क) प्रारंभिक काल ड) चारण काल
- 5) सूरदास के गुरु का नाम _____ है ।
अ) विठ्ठलाचार्य ब) रामानुजाचार्य क) वल्लभाचार्य ड) निम्बार्काचार्य
- 6) पुष्टिमार्ग के प्रवर्तक _____ है ।
अ) मध्वाचार्य ब) शंकराचार्य क) वल्लभाचार्य ड) चैतन्य महाप्रभु
- 7) प्रेमरव्यानक काव्य _____ ने लिखे हैं ।
अ) संत ब) कृष्णभक्त क) सिद्ध ड) सूफी कवियों

P.T.O.

- 8) हिंदी साहित्य के इतिहास के कालविभाजन का सर्वप्रथम प्रयास _____ ने किया ।
 अ) जॉर्ज ग्रियर्सन ब) गार्सा द तासी क) मिश्रबंधु ड) शिवसिंह सेंगर
- 9) तुर्की-अरबी-फारसी और हिंदी का पर्याय कोश नामक ग्रंथ _____ ने लिखा है ।
 अ) विद्यापति ब) चंद्रवरदाई क) अमीर खुसरो ड) पुष्पदंत
- 10) बीजक _____ की एकमात्र प्रामाणिक रचना है ।
 अ) सूरदास ब) तुलसीदास क) जायसी ड) कबीरदास

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्यों में लिखिए : 10

- 1) कबीर का रहस्यवाद संबंधी एक दोहा लिखिए ।
- 2) तुलसीदास के काव्य की दो विशेषताएँ लिखिए ।
- 3) अमीर खुसरो के सूखनों में से एक सूखना लिखिए ।
- 4) डिंगल तथा पिंगल भाषा किसे कहते हैं ?
- 5) सूरदास की एकमात्र प्रामाणिक रचना और उसके महत्वपूर्ण अंश का नाम लिखिए ।
- 6) आदिकाल को किन-किन नामों से अभिहित किया है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए । 10

- 1) बौद्ध दर्शन ।
- 2) पद्मावत का कथानक ।
- 3) मीराबाई ।

4. बीसलदेव रासो का कथानक लिखकर नरपति नाल्ह का परिचय लिखिए । 10

अथवा

तुलसीदास व्यक्तित्व एवं कृतित्व का सामान्य परिचय लिखिए ।

5. रासो काव्य की विशेषताएँ लिखिए । 10

SLR-L – 356

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VI)
Old and Medieval Kannada Literature

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಪಂಪನ ಲೌಕಿಕ ಕಾವ್ಯ _____

1) ಗದಾಯುದ್ಧ

2) ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯ

3) ಆದಿಪುರಾಣ

4) ಅಜಿತಪುರಾಣ

2) ಸಾಹಸ ಭೀಮ ವಿಜಯ ಕಾವ್ಯದ ನಾಯಕ _____

1) ಅರ್ಜುನ

2) ಭೀಮ

3) ನಕುಲ

4) ಸಹದೇವ

3) ಕನ್ನಡದ ಮೊದಲನೇ ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥ _____

1) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

2) ಪಂಪ ಭಾರತ

3) ಪಂಚತಂತ್ರ

4) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ

4) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ _____

1) ಪಂಪ

2) ಶಿವಕೋಟ್ಯಾಚಾರ್ಯ

3) ಶ್ರೀವಿಜಯ

4) ದುರ್ಗಸಿಂಹ

5) 'ಆಯ್ದ ಹಳಗನ್ನಡ ಪಠ್ಯಗಳು' ಕೃತಿಯ ಸಂಪಾದಕ _____

1) ಪೂಜಾರಿ

2) ದಂಡೆ

3) ಪಾಟೀಲ್

4) ಹಿರೇಮಠ

6) ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಮೋಹಿಸಿದ ಕನ್ಯೆ _____

1) ವಿಮಳೆ

2) ಗಿರಿಜೆ

3) ಮೋಹಿನಿ

4) ಮಾಯೆ

7) ಮೊದಲನೇ ತೀರ್ಥಂಕರ _____

1) ವೃಷಭನಾಥ

2) ಅಜಿತನಾಥ

3) ಪಾರ್ಶ್ವನಾಥ

4) ಮಲ್ಲಿನಾಥ

8) ಹಿಮವಂತ ಅರಸನ ರಾಣಿ _____

1) ಮೇನಿಕೆ

2) ಗಿರಿಜೆ

3) ಮೇನಾದೇವಿ

4) ಮಾಯೆ

9) ಗದುಗಿನ ಭಾರತ _____

1) ಪಂಪ

2) ವ್ಯಾಸ

3) ಲಕ್ಷ್ಮೀಲ

4) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

10) ಪಾಂಡವರು ಅಜ್ಞಾತವಾಸ ಕಳೆದ ಸ್ಥಳ _____

1) ಅಯೋಧ್ಯೆ

2) ಹಸ್ತಿನಾಪುರ

3) ವಿರಾಟನೂರ

4) ಪೋದನಪುರ

P.T.O.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿವರೆಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿರುವ ನಾಡು ಯಾವುದು ?
 - 2) ಕರ್ಣ ಏನೆಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದನು ?
 - 3) ದುರ್ಯೋಧನ ಅಡಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಸರೋವರ ಯಾವುದು ?
 - 4) ವಿಮಳೆ ಮಾಯೆಗೆ ಅಲ್ಲಮನನ್ನು ಯಾವ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಈಕ್ಷಿಸು ಎಂದು ಹೇಳಿದಳು.
 - 5) ಉತ್ತರಕುಮಾರ ಕೌರವ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ಹೇಗೆ ಹೆದರಿದನು ?
 - 6) 'ಪಾರ್ವತಿಯ ತಪೋನುಷ್ಠಾನ' - ಇದು ಯಾವ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿದೆ ?
3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಕುಟುತೋದಡೆಯುಂ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತಮತಿಗಳ್
 - 2) ಸೂಟ್ಟಡೆಯಲಪ್ಪುದು ಕಾಣಾಮಹಾಜಿರಂಗದೊಳ್
 - 3) ಕಲಿಗಂಜದೆ ಮನವನೆಂತು ಮಾಡಿದೆ ಮುಗ್ಧೇ.
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ದುರ್ಯೋಧನನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ವಿಮಳೆಯ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) 'ಬೆಮ್ಮರ್ತನುರಗ ಪತಾಕಂ' ಕಾವ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವೈಶಂಪಾಯ ಸರೋವರದ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಬಣ್ಣಿಸಿರಿ.
-

SLR-L – 357

Seat
No.

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VI)**

मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : पूर्वार्ध : ११०१ ते १३५०

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) चक्रधरांचे मूळचे नाव कोणते आहे ?

अ) हरपाळदेव ब) नागदेव क) चांगदेव ड) रामदेव

२) 'शिशुपाल वध' या ग्रंथाचे ग्रंथकार कोण आहेत ?

अ) नागदेवाचार्य ब) भास्करभट्ट बोरीकर
क) नरेंद्र ड) चक्रधर

३) संत ज्ञानेश्वरांचे गुरु कोण होते ?

अ) निवृत्तीनाथ ब) सोपान क) नामदेव ड) मुक्ताबाई

४) 'चांगदेव पासष्टी' हा ग्रंथ ज्ञानदेवांनी कोणास उपदेश करण्यासाठी लिहिला आहे ?

अ) नामदेव ब) जनाबाई क) चांगदेव ड) चोखामेळा

५) मराठीतील 'पहिले भाव कवी' कोणास म्हणतात ?

अ) ज्ञानदेव ब) नामदेव क) एकनाथ ड) तुकाराम

६) संत चोखामेळा यांचे गाव कोणते आहे ?

अ) पंढरपूर ब) मंगळवेढा क) अरण ड) देहू

P.T.O.

३. लघुत्तरी प्रश्न (३ पैकी २). १०
- १) महानुभाव पंथाच्या साती ग्रंथांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
- २) 'ज्ञानदेव रचिला पाया' असे का म्हटले जाते ?
- ३) 'संत नामदेवांनी आपल्या अभंगातून लौकिक व पारलौकिक भाव व्यक्त केला' -स्पष्ट करा.
४. दीर्घोत्तरी प्रश्न (२ पैकी १) : १०
- १) संत एकनाथांच्या गौळणी व भारुडे यांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- किंवा**
- २) लिलाचरित्रात रेखाटलेल्या चक्रधरांच्या व्यक्तिमत्वाचा परिचय करून द्या.
५. संत तुकाराम यांच्या अभंगांची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 358

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VI)
धर्मशास्त्रम् अर्थशास्त्र-मनुस्मृतिः अध्याय – ७

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) **Answers to all questions should be written one and the same answerbook.**

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्यं पुनर्लिखित ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) इन्द्र देवतांचा _____ आहे.

a) मंत्री b) राजा c) अमात्य d) सेनापती

2) मनु हा एक _____ होता.

a) राजा b) मंत्री c) ब्राह्मण d) सन्यासी

3) _____ स्वधर्माचरण करण्यास भाग पाडतो.

a) राजा b) दण्ड c) शिक्षा d) भय

4) दान _____ पाहून द्यावे.

a) कुल b) तप c) गुण d) पात्रता

5) सचिवांची संख्या _____ असावी.

a) ४ b) ८ c) ५ d) ६

P.T.O.

- 6) राजाग्नि _____ याचा दाह करतो.
 a) धन b) कुल c) बाल d) मनुष्य
- 7) सूर्याचा _____ हा गुण राजामध्ये आहे.
 a) सप्तरंग b) तेज
 c) चरता d) प्रकाशकत्व
- 8) उपनयनास _____ संस्कार असे म्हणतात.
 a) चौल b) नयन
 c) ब्राह्म d) विवाह
- 9) राजा _____ वंशाचा असतो.
 a) सूर्य किंवा चंद्र b) इंद्र
 c) विष्णु d) कुल
- 10) सर्वश्रेष्ठ दुर्ग _____ आहे.
 a) नृदुर्ग b) गिरिदुर्ग
 c) जलदुर्ग d) नलदुर्ग

2. टिप्पणी लिखत । (केवलं पंच)

10

टीपा लिहा. (फक्त पाच)

- 1) दिनचर्या
- 2) राजमंडल
- 3) नृदुर्ग
- 4) राजा
- 5) सेना
- 6) गुप्तचर
- 7) दान.

3. A) भाषान्तरं कुरुत । (केवलं द्वे) 6
भाषान्तर करा. (फक्त दोन).
1) क्षत्रियस्य परो धर्म : प्रजानामेव पालनम् ।
निर्दिष्ट फलभोक्ता हि राजा धर्मेण युज्यते ॥
2) शत्रुसेविनि मित्रे च गुढे युक्ततरो भवेत् ।
गतप्रत्यागते चैव स हि कष्टतरो रिपुः ॥
3) एकमेव दहत्यग्निर्नरं दुरूपसर्पिणम् ।
कुलं दहति राजाग्निर्सपशुद्रव्यसंचयम् ॥
- B) कामोत्थित व्यसनांविषयी माहिती द्या. 4
4. विवेचनात्मिकां टिप्पणीं लिखत । (केवलं द्वे) 10
विवेचक टीपा लिहा. (फक्त दोन).
1) युद्धातील दयापात्र लोक.
2) संधि, विग्रह, यान, आसन, संश्रय, द्वैधिभाव.
3) विनय.
5. आजच्या काळानुरूप मनुस्मृतीतील ग्राह्य तत्त्वांवर निबंध लिहा. 10
-

SLR-L – 359

Seat No.	
-------------	--

B.A. III/Semester – V Examination, 2014

URDU (Special Paper – VI)

Urdu Mein Adabi Tanqeed

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

10 .1 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے جملہ جوابی پرچے میں لکھئے :

(1) _____ کے نزدیک حُسنِ نیکی ہے اور نیکی صداقت۔

(ارسطو ہرڈر سقراط ٹین)

(2) _____ تنقید ادب کو ایسے معیاروں سے پرکھنے کی کوشش کرتی ہے۔

جن میں سائنس کی سی صحت ، قطعیت اور غیر چانداری ہو۔

(عملی تاثراتی سائنٹفک جمالیاتی)

(3) _____ نقاد کا کہنا ہے کہ ادب کا اصل مقصد انسان کو مسرت پہنچانا ہے۔

نقاد کا کام سیاہ و سفید ، اخلاقی و غیر اخلاقی اور افادی و غیر افادی ادب میں تمیز کرنا نہیں ہے۔

(تاثراتی تقابلی مارکسی رومانی)

(4) ہماری زندگی میں شعور سے زیادہ _____ کی کار فرمائی ہے۔

(لا شعور تحت الشعور اجتماعی شعور خیال)

(5) عربی نقاد _____ دو شعراء کا موازنہ و مقابلہ کر کے فیصلہ قاری پر چھوڑتا ہے۔

(جاحظ ابنِ قتیبہ ابوالبشر حسن بن آصدی ابنِ رشیق)

P.T.O.

- (6) اشتراکی نظام میں مرکزی حیثیت محنت کش _____ کو حاصل ہے۔
(سردار عوام غلام وزیر)
- (7) ابتدا میں عربی زبان میں ایک عرصہ تک لفظ تقریظ _____ کے معنوں میں استعمال ہوتا رہا۔
(تنقید تعریف تنقیص تشریح)
- (8) _____ کے نزدیک شعر دو چیزوں سے مل کر وجود میں آتا ہے۔ ایک وہ بات جو شعر میں کہی گئی۔ دوسرا وہ الفاظ جن کے ذریعہ وہ بات کہی گئی۔
(حالی مولوی عبدالحق شبلی مہدی افادی)
- (9) _____ کا کہنا ہے کہ تنقید ہماری زندگی کے لئے اتنی ہی ناگزیر ہے جتنی زندگی کے لئے سانس۔
(ٹین (Tain) ایلیٹ ایڈلر یانگ)
- (10) کسی چیز کو دیکھ کر اُس کی ہچھائیوں اور برائیوں کا صحیح اندازہ لگانا اور اُس پر کوئی رائے قائم کرنا _____ کہلاتا ہے۔
(تبصرہ تنقید تعریف تقریظ)

10

2. مختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ / 5) :

- (1) محمد حسین آزاد کے متعلق کلیم الدین احمد نے کیا تنقیدی رائے دی ہے؟
- (2) بام کارٹن اور کولرج نے جمالیاتی تنقید کے بارے میں کس قسم کے خیالات پیش کئے ہیں؟
- (3) شاعروں کی شہرت و مقبولیت کا سبب کیا ہے؟

- (4) تذکرہ ”گلشن بے خار“ میں کن شعراء کی تقریظیں شامل ہیں؟
- (5) تقابلی تنقید پر چند عربی نقادوں کے خیالات تحریر کیجئے۔
- (6) پریم چند کے اعلان نامے پر روشنی ڈالئے۔
3. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو / 2) :
- 10
- (1) شاعری کے متعلق حالی کے تنقیدی خیالات پر روشنی ڈالئے۔
- (2) ایڈلر کا نظریہ ”احساس کمتری“ کیا ہے؟
- (3) تنقید کے اغراض و مقاصد بیان کیجئے۔
4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے۔
- 10
- (1) تذکروں کی تاریخی و تنقیدی اہمیت سے بحث کیجئے۔
- (2) شبلی کے تنقیدی خیالات کا تجزیہ کیجئے۔
5. اشتراکی تنقید کے بارے میں آپ کیا جانتے ہیں؟ وضاحت سے لکھئے۔
- 10
-

3. A) Explain with reference to context the following (**any 2**) : **6**
- 1) “Thus mellowed to that tender light
Which heaven to guady day denies.”
 - 2) “And so, all the night tide, I lie down by the side
Of my darling, my darling, my life and my bride,
In the sepulcher there by the sea,
In the tomb by the sounding sea.”
 - 3) “You will have your money the day after tomorrow.”
- B) Explain briefly the following terms (**any 2**) : **4**
- 1) Hyperbole
 - 2) Rhythm
 - 3) Personification
 - 4) Tone
4. A) Describe the character of Popova in the one act play. ‘The Boor’. **10**
- OR
- B) Explain an intense situation created by two contrasting characters in
‘The Man with the flower in His Mouth’.
5. Define one act play and give characteristics of it. Elaborate your answer with
suitable examples from the prescribed plays. **10**
-

SLR-L – 360

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VI)
Religious History of Ancient India

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Select the appropriate word : 10
- 1) The most number of Richas are composed in the Rigveda for _____
God.
A) Agni B) Rudra C) Indra D) Varun
 - 2) _____ was the last Veda.
A) Rigveda B) Samaveda C) Yajurveda D) Atharvaveda
 - 3) Pashupati was the main God of _____ people.
A) Stone age B) Vedic
C) Harappan D) None of these
 - 4) _____ is a symbol of nature in Rigveda.
A) Marut B) Usha C) Parjanya D) Prithvi
 - 5) Saorifical system was the religion of _____ period.
A) Vedic B) Later Vedic
C) Harappan D) None of these
 - 6) Shakti cult. was more popular in _____ State.
A) Maharashtra B) Madras C) Orisa D) Bengal

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) ऋगवेदात जास्तीत ज्यास्त ऋचा _____ देवतेसाठी रचलेल्या आहेत.
अ) अग्नी ब) रुद्र क) इंद्र ड) वरुण
- 2) _____ हा शेवटचा वेद मानला जातो.
अ) ऋग्वेद ब) सामवेद क) यजुर्वेद ड) अथर्ववेद
- 3) पशुपती हा _____ लोकांचा प्रमुख देव आहे.
अ) अश्मयुग ब) वैदिक क) हडप्पन ड) यापैकी नाही
- 4) ऋग्वेदातील _____ देवता म्हणजे निसर्ग तत्त्वाचे प्रतीक होय.
अ) मरूत ब) उषा क) पर्जन्य ड) पृथ्वी
- 5) _____ काळात यज्ञ पद्धती हा धर्म होता.
अ) वैदिक ब) उत्तरवैदिक क) हडप्पन ड) यापैकी नाही
- 6) _____ राज्यात शक्तपंथ खूप लोकप्रिय होता.
अ) महाराष्ट्र ब) मद्रास क) ओरिसा ड) बंगाल
- 7) वीरशैवपंथातील _____ हे मुख्य प्रवर्धक होते.
अ) शंकराचार्य ब) माधवाचार्य क) बसवेश्वर ड) सिद्धेश्वर
- 8) विष्णुचे _____ अवतार मानले जातात.
अ) 10 ब) 08 क) 21 ड) 12
- 9) शिवाची भारतातील प्रमुख स्थाने _____ ज्योतिर्लिंगे होय.
अ) 15 ब) 12 क) 08 ड) 10
- 10) वैष्णव संप्रदायात _____ ला सामर्थ्यशाली परमेश्वर मानलेले आहे.
अ) विष्णु ब) शिव क) इंद्र ड) सूर्य

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) : 8
- 1) सिन्धुकालीन अंतविधी पद्धत विषद करा.
 - 2) वैदिक यज्ञपद्धती स्पष्ट करा.
 - 3) यज्ञाचे दोन प्रकार सांगा.
 - 4) शैव पंथातील उपपंथ सांगा.
 - 5) भागवत संप्रदाय.
 - 6) विष्णु देवतेचा उदय.
3. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : 12
- 1) हडप्पा संस्कृतीतील प्राणी पूजा
 - 2) रुद्रदेव
 - 3) महात्मा बसवेश्वर
 - 4) गणपत्य पंथ
 - 5) शाक्त पंथ
 - 6) वारकरी संप्रदाय.
4. सिन्धु कालीन धार्मिक जीवन विषद करा. 10
- किंवा**
- वेदकाळातील धार्मिक जीवनाचे वर्णन करा.
5. उत्तरवेदकालीन यज्ञसंस्थेची माहिती द्या. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VI)
History of Economic Thought

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The period of _____th century is known as a period of starting of reforming age in Europe.
a) 14 b) 15 c) 16 d) 17
 - 2) Physiocrats supported _____ as a main occupation.
a) Trade b) Industry c) Agriculture d) Banking
 - 3) According to Adam Smith the reconciliation between demand and supply is automatically made by _____.
a) Nature b) Market c) Magic d) Government
 - 4) According to David Ricardo, the value of impossible reproductive things is decided by their _____.
a) Labour b) Capital investment
c) Skill d) Scarcity
 - 5) 'There is a permanent need of unproductive consumers class to avoid crisis of gluts in the capitalism'. Said by _____.
a) Adam Smith b) David Ricardo
c) Thomas Malthus d) Karl Marx
 - 6) Adam Smith published his book named 'Wealth of Nation' in _____.
a) 1676 b) 1776 c) 1786 d) 1876
 - 7) According to Karl Marx Capitalist gains maximum profit by _____.
a) Hard work b) Capital investment
c) Exploitation of worker d) Skill

९) बाजारात किमत कशी ठरले ? हे स्पष्ट करण्यासाठी बॉम बावेर्क यांनी_____ चे उदाहरण दिले.

अ) हत्ती ब) घोडे क) बैल ड) माकडे

१०) जेव्हान्सच्या मते_____ च्या अंतिम श्रेणीवरून वस्तूचे मूल्य ठरते.

अ) श्रम ब) प्रसिद्धी क) किंमत ड) उपयोगिता

२. थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही चार) :

८

अ) व्यापारवादी विचारसरणीचे मुख्य उद्दिष्ट काय होते ?

ब) निसर्गवाद्यांच्या मते-कोणती व्यवस्था ही आदर्श व्यवस्था आहे ?

क) अँडम स्मिथची स्वहित संकल्पना स्पष्ट करा.

ड) खंडाची व्याख्या सांगा.

इ) अतिरिक्त मूल्याची व्याख्या सांगा.

फ) बॉम-बावेर्कच्या मते-उत्पादनाच्या घटकांपैकी कोणता घटक अधिक उत्पादक आहे ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

अ) निसर्गवाधांच्या मतानुसार शेतीचे महत्त्व.

ब) श्रमविभागणीचे फायदे.

क) अतिरिक्त उत्पादनाचा सिद्धान्त.

ड) उपयोगिता मूल्य व विनिमय मूल्य.

इ) सूर्यावरील डागाचा सिद्धान्त.

फ) सामाजिक वर्ग.

४. व्यापारवादी विचारसरणीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

अँडम स्मिथच्या भांडवल संचयनाच्या संकल्पनेचे टिकात्मक मूल्यमापन करा.

५. फ्रेडरिक लिस्टचा संरक्षण सिद्धान्त सांगा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – IX)
Development Geography

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Use of map stencils is allowed.**
4) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**

1. Fill in the blanks with appropriate words : 10

- 1) _____ was the author of the book 'Geographical Encyclopaedia'.
a) Strabo b) Blache c) Ptolemy d) Thales
- 2) The instrument 'Gnomon' was firstly used by _____.
a) Hecataeus b) Herodotus
c) Anaximander d) Hipparchus
- 3) _____ was considered the father of modern geographical concepts.
a) Ritter b) Humboldt
c) Ratzel d) Stamp
- 4) Eardkunde written by Carl Ritter consists of the _____ volumes.
a) 17 b) 18 c) 16 d) 19
- 5) _____ was called the father of Human Geography.
a) Blache b) Ritter c) Ratzel d) Sample
- 6) The Annals-de-Geographia book was written by _____ in 1892.
a) Ratzel b) Blache c) Ritter d) Humboldt
- 7) _____ was the founder of dichotomy in Geography.
a) Bernhard Vherineous b) Kirk
c) Gold d) Tuan

8) The controversy of dichotomy of the physical Vs Human geography was started during _____ period.

- a) Roman b) Arab c) Greek d) Indian

9) The term 'Humanistic Geography' was used for the first time by _____ in 1976.

- a) Gold b) Kirk c) Duckon d) Tuan

10) According to _____ behavioural approach was assumed on four points.

- a) Burton b) Duckon c) Gold d) Kirk

2. Write in brief (**any four**) :

8

- 1) The contribution of Eratosthenes in Geography.
- 2) The contribution of Al-Idrisi and Ibn-Battuta in Geography.
- 3) Physical Vs Human Geography dichotomy.
- 4) State concept of Ratzel.
- 5) Causes of quantitative revolution.
- 6) Behavioural Geography.

3. Write notes on **any four** :

12

- 1) Ancient Indian Geographical concepts
- 2) Contribution of Strabo and Ptolemy in Geography
- 3) Eardkunde
- 4) Effects of quantitative revolution
- 5) Geographical thought of Ellan Sample
- 6) Principles of Humanistic Geography.

4. A) Explain the contribution of A.V. Humboldt to Geography.

10

OR

B) Describe the general Vs Regional Geography dichotomy in Geography.

5. Describe the contribution of Vidal-de-la-Blache to geography.

10

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) इरॅटोस्थेनिस यांचे भूगोलातील योगदान.
- २) अल्-इद्रिसी व इब्न बतूता यांचे भूगोलातील योगदान.
- ३) प्राकृतिक विरुद्ध मानवी भूगोलातील द्वैतवाद.
- ४) रॅटझेल्ची राज्य संकल्पना.
- ५) सांख्यिकी क्रांतीची कारणे.
- ६) वर्तनात्मक भूगोल.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) प्राचीन भारतीयांच्या भौगोलिक संकल्पना
- २) स्ट्रॅबो व टॉलेमी यांचे भूगोलातील योगदान
- ३) एर्डकुंडे
- ४) सांख्यिकी क्रांतीचे परिणाम
- ५) इलॉन सेंपल यांचे भौगोलिक विचार
- ६) मानवतावादी भूगोलाची तत्त्व.

४. अ) अ. व्ही. हम्बोल्ट यांचे भूगोलातील योगदानाचे विवेचन करा.

१०

किंवा

ब) सामान्य विरुद्ध प्रादेशिक या भूगोलातील द्वैतवादाचे वर्णन करा.

५. व्हीडाल-डी-ला-ब्लाश यांचे भूगोलातील योगदानाचे वर्णन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VI)
Growth and Decline of Maratha Power (1707 to 1818 A.D.)

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose correct alternative in the following : 10

- 1) Chh. Shahu established his capital at _____
a) Satara b) Aurangabad c) Pune d) Kolhapur
- 2) The earlier name of Chh. Shahu was _____
a) Shivaji b) Shahaji c) Sambhaji d) Raghoji
- 3) Peshwa Bajirao I was offered the cloths of Peshwai at _____
a) Satara b) Masur c) Pune d) Karad
- 4) Bajirao I defeated _____ in the battle of Palkhed.
a) Siddi b) British c) Nijam d) Portuguese
- 5) The work are of Raghuji Bhosale was _____
a) Bengal b) Utter Pradesh
c) Panjab d) Mysore
- 6) The first northern expedition of Balaji Bajirao took place in _____
a) 1741 b) 1722 c) 1820 d) 1756
- 7) Treaty of Bhalki took place in _____
a) 1750 b) 1756 c) 1752 d) 1761
- 8) The Maratha Senipati _____ died in the third battle of Panipat.
a) Raghunath Rao b) Dattaji Shinde
c) Vishwas Rao d) Nana Saheb

9) Ahamadshah Abdali attacked Hindustan _____ times.

- a) 17 b) 05 c) 11 d) 03

10) The Maratha defeated _____ in the battle of Kumbheri.

- a) Suraj mal Jat b) Najibkhan Rohila
c) Shuja Uddola d) Mir. Mannu

2. Answer in brief (**any four**) :

8

- 1) Give information of warna treaty.
- 2) Tarabai
- 3) Raghuji Bhosale
- 4) Assasination of Bhaskarram
- 5) Battle of Bhopal - 1738
- 6) Dattaji Shinde.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Battle of Khed - 1707
- 2) Battle of Palkhed - 1728
- 3) Chimaji Appa
- 4) Rise of Maratha confederacy
- 5) Down fall of Suvarna Durg - 1755
- 6) Account of the second expedition of Abdali on Hindustan.

4. Describe the civil war between Chh. Shahu and Tarabai.

10

OR

Give an account of Peshwa Balaji Bajirao or Nana Saheb and Nizam relation.

5. Discuss the causes of failure of Marathas in the third battle of Panipat.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) छ. शाहूनी _____ येथे आपली राजधानी बनविली.
अ) सातारा ब) औरंगाबाद क) पुणे ड) कोल्हापूर
- २) छ. शाहूचे पहिले नाव _____ होते.
अ) शिवाजी ब) शहाजी क) संभाजी ड) रघुजी
- ३) पेशवे बाजीराव पहिले यास पेशवे पदाची वस्त्रे _____ येथे देण्यात आली.
अ) सातारा ब) मसूर क) पुणे ड) कराड
- ४) पालखेडच्या भुद्धात बाजीरावाने _____ चा पराभव केला.
अ) सिद्दी ब) इंग्रज क) निजाम ड) पोर्तुगीज
- ५) रघुजी भोसले यांचे कार्य क्षेत्र _____ हे होते.
अ) बंगाल ब) उत्तर प्रदेश क) पंजाब ड) मैसूर
- ६) बाळाजी बाजीरावाची पहिली उत्तर मोहिम _____ साली झाली.
अ) इ. स. १७४१ ब) इ. स. १७२२ क) इ. स. १८२० ड) इ. स. १७५६
- ७) भालकीच तह _____ साली झाला.
अ) इ. स. १७५० ब) इ. स. १७५६ क) इ. स. १७५२ ड) इ. स. १७६१
- ८) पानिपतच्या तिसऱ्या युद्धात मराठ्यांचा सेनापती _____ मृत्यू पावलां.
अ) रघुनाथराव ब) दत्ताजी शिंदे क) विश्वासराव ड) नानासाहेब
- ९) अहमदशहा अब्दालीने हिंदुस्थानवर _____ वेळा स्वात्या केल्या.
अ) १७ २) ०५ क) ११ ड) ०३
- १०) कुंभेरीच्या युद्धामध्ये मराठ्यांनी _____ चा पराभव केला.
अ) सुरज मल जाट ब) नजीबखान रोहिला
क) शुजा उद्दोला ड) मीर मनु

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) वारणेच्या तहाविषयी माहिती लिहा
 - २) तारा बाई
 - ३) रघुजी भोसले
 - ४) भास्कर रामा ची हत्या
 - ५) भोपाळची लढाई - १७३७
 - ६) दत्ताजी शिंदे.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) खेडची लढाई - १७०७
 - २) पालखेडची लढाई - १७२८
 - ३) चीमाजी आप्पा
 - ४) मराठा राज मंडळाचा उदय
 - ५) सुवर्ण दुर्गचा पाडाव - १७५५
 - ६) अहमदशहा अब्दालीच्या हिंदुस्थान वरील दुसऱ्या स्वारीचा वृत्तांत द्या.
४. छ. शाहू व ताराबाई यांच्यातील यादवी युद्धाचे वर्णन करा. १०
- किंवा**
- पेशवा बालाजी बाजीराव उर्फ नानासाहेब व निजाम संबंधाचा आढावा घ्या.
५. पानिपतच्या तिसऱ्या युद्धातील मराठ्यांच्या अपयशाची कारणमिमांसा करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VI)
International Politics

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures in the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer :

10

- 1) The realistic approach concentrates only on the _____ element.
a) Power b) Co-operation c) Peace d) Revenge
- 2) 'Politics Among Nations', this famous book is written by _____
a) Keneth Thompson b) Quincy Wright
c) Hans Morgenthau d) E. H. Carr
- 3) _____ is the element of national power.
a) Buffers state
b) Military aliance
c) Attack
d) Scientific and technological development
- 4) _____ is not the element of determine natural boundaries.
a) Mountain b) River c) Coastline d) Climate
- 5) Hans Morgenthau has stated _____ as one of the types of ideology.
a) Ideology of status quo b) Ideology of democracy
c) Ideology of capitalism d) Socialistic ideology
- 6) _____ is not be the determinant element of national power.
a) Ideology b) Natural resources
c) Scientific development d) Public opinion

4. Answer **any one** of the following questions : 10
- 1) Discuss the objectives of foreign policy.
 - 2) Explain the realistic approach of international politics.
5. Explain the five elements of national power. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शावितात.

१. योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) वास्तववादी दृष्टीकोन _____ या एकाच घटकावर लक्ष केंद्रित करतो.
अ) सत्ता ब) सहकार्य क) शांतता ड) सूड
 - २) 'पॉलिटिक्स अमंग नेशन्स' या प्रसिद्ध ग्रंथाचे लेखन _____ यांनी केले आहे.
अ) केनेथ थॉम्पसन ब) क्विन्सी राईट क) हॅन्स मॉर्गेन्थॉ ड) ई. एच. कार
 - ३) _____ हा राष्ट्रीय सत्तेचा घटक आहे.
अ) आघात प्रतिबंधक राज्य ब) लष्करी युती
क) आक्रमण ड) वैज्ञानिक व तांत्रिक प्रगती
 - ४) _____ हा नैसर्गिक सीमा निर्धारित करणारा घटक नाही.
अ) पर्वत ब) नदी क) समुद्रतट ड) हवामान
 - ५) हॅन्स मॉर्गेन्थॉने _____ हा विचारधारेचा एक प्रकार सांगितला आहे.
अ) यथा स्थिती विचारधारा ब) लोकशाही विचारधारा
क) भांडवलशाही विचारधारा ड) समाजवादी विचारधारा
 - ६) _____ हा राष्ट्रीय सत्तेचा निर्धारक घटक होऊ शकत नाही.
अ) विचारसरणी ब) नैसर्गिक संसाधने क) वैज्ञानिक प्रगती ड) लोकमत
 - ७) _____ हे राजनयज्ञाचे कार्य नाही.
अ) प्रतिनिधित्व करणे ब) वाटाघाटी करणे
क) ठराव करणे ड) राष्ट्रीय हित जोपासणे
 - ८) _____ हे परराष्ट्र धोरणाचे उद्दिष्ट नाही.
अ) भूमिचा विस्तार ब) राष्ट्राचे संरक्षण
क) आर्थिक विकास ड) जागतिक शांतता

- ९) भू-राजनिती सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.
 अ) हाल्फोर्ड जे. मॅकिंडर
 ब) हॅन्स मॉर्गेन्थाँ
 क) नॉर्मन पॅडलफोर्ट
 ड) हॅन्स कोहन

- १०) लोकमत हा _____ चा निर्धारक घटक आहे.
 अ) राष्ट्रीय सत्ता
 ब) राष्ट्र-राज्य
 क) परराष्ट्र धोरण
 ड) जागतिक व्यवस्था

२. खालीलपैकी थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याख्या लिहा.
- २) राजनयज्ञांची चार कार्ये सांगा.
- ३) राष्ट्रीय सत्तेचा लोकसंख्या हा घटक.
- ४) मॉर्गेन्थाँचे सत्तेचे वर्गीकरण.
- ५) जून्या राजनयाची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ६) परराष्ट्र धोरणाची उद्दिष्टे कोण कोणती आहेत ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) परराष्ट्र धोरण निर्धारणाचा भौगोलिक घटक.
- २) राष्ट्रीय सत्तेचा नैसर्गिक संसाधने घटक.
- ३) आदर्शवादी दृष्टीकोनाची वैशिष्ट्ये.
- ४) नवीन राजनय.
- ५) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाची व्याप्ती.
- ६) जूना व नवा राजनय यातील फरक.

४. खालीलपैकी एक प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

१०

- १) परराष्ट्र धोरणाच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
- २) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा वास्तववादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

५. राष्ट्रीय सत्तेचे पाच घटक विशद करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special) (Paper – VI)
Abnormal Psychology**

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (multiple choice) : 10

- 1) _____ behaviour is the need to perform certain behaviour over and over.
A) Obsessive B) Compulsive C) Specific D) None of these
- 2) Abnormal psychology classify disorder in to _____ group.
A) Two B) Four C) Nine D) Five
- 3) Weyer a physician emphasized psychological conflict and disturbed inter personal relationship as a cause of _____
A) Mental disorder B) Personality
C) Behaviour D) None of these
- 4) _____ psychology that is focuses on maladaptive behaviour its causes, consequences, treatment.
A) Abnormal B) Clinical C) Personality D) Social
- 5) Rational-emotative-therapy developed by _____
A) Watson B) John C) Ellis D) None of these
- 6) _____ is a dynamic process.
A) Adaptation B) Maladaptation C) Adjustment D) None of these
- 7) _____ given by psychodynamic perspective.
A) Freu d B) Cattel C) Watson D) None of these

- 8) In _____ people shows unrealistic fear of illness and their health.
A) Depersonalization B) Phobia
C) Hypochondriasis D) Anxiety
- 9) Galen the great physician developed theories of mind and _____
A) Body B) Individual C) Temperament D) None of these
- 10) The individual own path of personal development called _____
A) Life transitions B) Life long
C) Life span D) Life

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Define maladaptive behaviour.
- 2) Define abnormal behaviour.
- 3) State four humors of Galen theory.
- 4) What is depersonalization ?
- 5) What is hypochondriasis ?
- 6) Define anxiety disorder.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Social support.
- 2) Acute stress disorder.
- 3) Pain disorder.
- 4) Adjustment disorder.
- 5) Experience of anxiety.
- 6) Operant conditioning.

4. A) Explain recent approaches to psycho analysis of maladaptive behaviour.

10

OR

B) Discuss in detail interpreting and treating anxiety disorder.

10

5. Explain stressful situation and life transitions.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) पुन्हा पुन्हा वारंवार तीच वर्तन प्रकार करण्याच्या वर्तनाला _____ म्हणतात.
अ) अनिवार्य ब) कृती क) विशिष्ट ड) यापैकी नाही
- २) अपसामान्य मानसशास्त्र मनोविकृतीचे वर्गीकरण _____ समुहात करते.
अ) दोन ब) चार क) नऊ ड) पाच
- ३) व्हेअर शरीर शास्त्रज्ञाच्या मते मानसशास्त्रीय संघर्ष आणि बिघडलेले आंतरव्यक्तिक संबंध हे _____ चे मुख्य कारण असण्यावर भर दिला.
अ) मनोविकृती ब) व्यक्तीमत्व क) वर्तन ड) यापैकी नाही
- ४) विषमायोजित वर्तनाची कारणे, परिणाम आणि उपचार पद्धतीच्या अभ्यासावर भर देणाऱ्या मानसशास्त्राला _____ म्हणतात.
अ) अपसामान्य ब) चिकित्सालयीन
क) व्यक्तीमत्व ड) सामाजिक
- ५) तर्क संगत-भावनिक-उपचार पद्धतीचा विकास _____ यांनी केला.
अ) व्हेअर ब) जॉन क) एलिस ड) यापैकी नाही
- ६) _____ गतीशील प्रक्रिया आहे.
अ) समायोजन ब) विषमायोजन क) प्रतियोजन ड) यापैकी नाही
- ७) मनोगतीशील दृष्टीकोन _____ यांनी मांडला.
अ) फ्राईड ब) कैटेल क) व्हॅटसन ड) यापैकी नाही
- ८) _____ मध्ये व्यक्ती आरोग्य आणि आजारपणाबद्दल अवास्तव भिती बाळगतात.
अ) अ-व्यक्तीकरण ब) दुर्भिती
क) स्व-कायादुर्चीता विकृती ड) चिंता
- ९) गॅलन सुप्रसिद्ध वैधक तज्ञाने मन आणि _____ हा सिद्धांत मांडला.
अ) शरीर ब) व्यक्तीमत्व क) स्वभाव ड) यापैकी नाही
- १०) व्यक्तीचा जीवन विकासाचा मार्ग म्हणजे _____ होय.
अ) जीवन संक्रमण ब) दिर्घ कालीन जीवन
क) जीवन कक्षा ड) जीवन

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) असमायोजित वर्तन - व्याख्या द्या.
 - २) असामान्य मानसशास्त्र - व्याख्या द्या.
 - ३) गॅलन सिद्धांताचे चार घटक सांगा.
 - ४) अ-व्यक्तीकरण म्हणजे काय ?
 - ५) स्व-कायादर्शनीता विकृती म्हणजे काय ?
 - ६) चिंता विकृती व्याख्या द्या.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) सामाजिक पाठींबा.
 - २) तीव्र ताण विकृती.
 - ३) वेदन विकृती.
 - ४) समायोजन विकृती.
 - ५) चिंता अनुभव.
 - ६) साधक अभिसंधान.
४. अ) असमायोजित वर्तनाविषयीचा मनो विश्लेषण दृष्टीकोन स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ब) चिंतावस्था विकृतीची माहिती व उपचार पद्धतीची चर्चा करा. १०
५. ताणजन्य परिस्थिती आणि जीवन स्थित्यंतर (बदल) स्पष्ट करा. १०

SLR-L – 366

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VI)
Philosophy of Religion and Saints

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Study of religion is a branch of _____
(Philosophy, Psychology, Physics, Logic)
 - 2) Religion is a base of _____
(Science, Economics, Morality, None of these)
 - 3) _____ is one of the important theory of Hinduism.
(Anatmavada, Immortality of soul, Materialism, None of these)
 - 4) There are _____ nobel truths in Buddhism.
(4, 5, 6, 7)
 - 5) Ardhamagadhi is a language of _____
(Hinduism, Jainism, Buddhism, Sikkhism)
 - 6) Dharma is a kind of _____
(Art, Immorality, Purushartha, Aviveka)
 - 7) _____ is one of the way of Moksha.
(Arth, Kama, Adharma, Dharma)

P.T.O.

- 8) Bhakti is a kind of _____
(Yoga, Aviveka, Ajnana, None of these)
- 9) _____ is a religious base of Islam.
(Bhagavadgita, Kuran, Bible, Puran)
- 10) _____ is a religious concept.
(Prayer, Terror, Immoral, None of these)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) What is Dharma ?
- 2) What is religion philosophy ?
- 3) Explain the concept of national religion.
- 4) Explain Bhakti Yoga.
- 5) Distinguish between morality and science.
- 6) Define prayer.

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Concept of secularism
- 2) Theology
- 3) Nature of Art
- 4) Concept of Karmyoga
- 5) Dharma as a purushartha
- 6) Universal religion.

4. Distinguish between morality and religion.

10

OR

Explain the origin of religion.

5. Explain the principles of Buddhism.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

१) धर्माचा अभ्यास ही _____ ची शाखा आहे.

(तत्त्वज्ञान, मानसशास्त्र, भौतिकशास्त्र, तर्कशास्त्र)

२) धर्म हा _____ चा आधार आहे.

(विज्ञान, अर्थशास्त्र, नैतिकता, यापैकी नाही)

३) _____ हा हिंदू लोकांचा एक महत्वाचा सिद्धांत आहे.

(अनात्मवाद, आत्म्याचे अमरत्व, जडवाद, यापैकी नाही)

४) बौद्ध दर्शनात _____ आर्यसत्ये सांगण्यात आलेली आहेत.

(४, ५, ६, ७)

५) अर्धमागधी ही _____ ची भाषा आहे.

(हिंदू, जैन, बौद्ध, सिख)

६) धर्म हा _____ चा एक प्रकार आहे.

(कला, अमर्त्यत्व, पुरुषार्थ, अविवेक)

७) _____ हा मोक्षाचा एक मार्ग आहे.

(अर्थ, काम, अधर्म, धर्म)

८) भक्ती हा _____ चा एक प्रकार आहे.

(योग, अविवेक, अज्ञान, यापैकी नाही)

९) _____ हा ईस्लामी यांचा धार्मिक आधार आहे.

(भगवद्गीता, कुराण, बायबल, पुराण)

१०) _____ ही धार्मिक संकल्पना आहे.

(प्रार्थना, दहशत, अनैतिक, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) धर्म म्हणजे काय ?
- २) धर्माचे तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?
- ३) राष्ट्रधर्माची संकल्पना स्पष्ट करा.
- ४) भक्तीयोग स्पष्ट करा.
- ५) नैतिकता आणि विज्ञान यातील भेद स्पष्ट करा.
- ६) प्रार्थनेची व्याख्या द्या.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) धर्मनिरपेक्षताकवादाची संकल्पना
- २) धर्मशास्त्र
- ३) कलेचे स्वरूप
- ४) कर्मयोगाची संकल्पना
- ५) धर्म हा एक पुरुषार्थ
- ६) विश्व धर्म.

४. नैतिकता आणि धर्म यातील फरक स्पष्ट करा.

१०

किंवा

धर्माचा उगम स्पष्ट करा.

५. बौद्ध धर्माची तत्त्वे स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 367

Seat
No.

**B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – VI)
Applied Yoga**

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 25

Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Instructions : 1) **All** questions are **compulsory**.

2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Choose the correct option and rewrite sentences :

5

A) Yoga means

a) Sanyoga

b) Sanyaman

c) Samadhi

d) All of these

B) There are _____ Yam in Yoga.

a) 5

b) 7

c) 6

d) 10

C) The word Asana is made from the root

a) Vyas

b) Aas

c) Yoga

d) Ashtangyoga

D) Kaivalyadham is located in _____

a) Lonavala

b) Mumbai

c) Kashi

d) Haridwar

E) _____ is a sitting position asan.

a) Tadasan

b) Padmasan

c) Mayurasan

d) Shavasan

P.T.O.

2. Write the short answers (**any five**) :

10

- A) Relationship between the body and the mind.
- B) What is meant by Physical Health ?
- C) What is the aim of Yoga ?
- D) Write about the scope of Yoga.
- E) What is meant by mental health ?
- F) Define Yoga.

3. Write short notes (**any two**) :

10

- A) Yoga for common man.
- B) Objectives of Yoga.
- C) Characteristics of personal efficiency.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

अ) संयोग	ब) संयमन	क) समाधि	ड) वरील सर्व
ब) योगामध्ये किती यम आहेत ?			
अ) ५	ब) ७	क) ६	ड) १०
क) _____ या धातूपासून आसन शब्द बनला आहे.			
अ) व्यास	ब) आस	क) योग	ड) अष्टांगयोग

ड) कैवल्यधाम _____ येथे आहे.

अ) लोणावला

ब) मुंबई

क) काशी

ड) हरिद्वार

इ) बैठे आसन कोणते आहे ?

अ) ताडासन

ब) पद्मासन

क) मयूरासन

ड) शवासन

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

अ) शरीर व मन सहसंबंध सांगा.

ब) शारीरिक आरोग्य म्हणजे काय ?

क) योगाचे ध्येय सांगा.

ड) योगाची व्याप्ती लिहा.

इ) मानसिक आरोग्य म्हणजे काय ?

फ) योगाची व्याख्या सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) सर्व सामान्यासाठी योग.

ब) योगाची उद्दिष्टे.

क) वैयक्तिक कार्यक्षमतेची वैशिष्ट्ये.

SLR-L – 368

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VI)
Sociology of Tribal Society

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions. 10
- I) Which of the following factor is not a human race ?
A) Dinaric B) Nigrito C) Mangoloid D) Tribe
- II) One the base of strength of partners how many types of marriage we found in primitive society ?
A) Two B) Three C) Four D) Five
- III) Who propounded the concept of 'Naturalism' ?
A) Tylor B) Maret C) Brown D) MaxMular
- IV) 'Nardic' term is associated with
A) Caste B) Tribe C) Race D) None of these
- V) Who wrote the book entitled, 'Adivasiche Samajik Jivan' ?
A) Vilas Sangave B) Govind Ghurye
C) Nadgonde D) Godutai Parulekar
- VI) Geographically tribal society devided into
A) Two B) Three C) Four D) Five
- VII) Who classified tribes first time on the basis of race ?
A) Guha B) M.N. Shrinivas
C) Risley D) None of these

P.T.O.

X) खालीलपैकी कोणता सामाजिक मानवशास्त्रज्ञ आहे ?

- A) रिव्हर्स B) गुहा C) रिस्ले D) वरीलसर्व

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार).

8

I) आदिवासी समाजाची व्याख्या द्या.

II) एकविवाहाची व्याख्या द्या.

III) युवागृहे म्हणजे काय ?

IV) आदिवासींची परिवीक्षा विवाह स्पष्ट करा.

V) जादूचे प्रकार सांगा.

VI) अधिमान्य विवाह ही संकल्पना स्पष्ट करा.

3. टिपा लिहा. (कोणतेही चार).

12

I) महाराष्ट्रातील आदिवासी

II) कुल संकल्पना

III) आदिवासींची मातृसत्ताक कुटुंबपद्धती

IV) आदिवासी समाजाचे स्वरूप

V) आदिवासींच्या आर्थिक क्रिया

VI) भारतातील आदिवासी विभाग

4. अ) आदिवासींचे वांशिक वर्गीकरण स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) आदिवासी समाजाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

5. आदिवासी कुटुंबाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

SLR-L – 37

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
HINDI OPTIONAL (Old) (Paper – I)
साहित्य विविधा एवं हिंदी व्याकरण

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) बिन्नी यह नाम अस्पताल में _____ ने दिया था ।
1) डॉक्टर 2) नर्स 3) मम्मी 4) दादी
- 2) 'तुम किसकी हो बिन्नी' यह कहानी _____ हत्या पर आधारित है ।
1) स्त्री भ्रूण 2) पशु 3) गोवंश 4) मानव
- 3) 'मैं नास्तिक क्यों हूँ' यह लेख भगतसिंह ने _____ में लिखा था ।
1) हॉस्टल 2) रेल 3) स्कूल 4) जेल
- 4) कर्मवीर डॉ. भाऊराव पाटिल को बहुजन समाज की उन्नती के लिए कार्य करने की प्रेरणा _____ से मिली थी ।
1) छत्रपती शिवाजी महाराज 2) छत्रपती शाहू महाराज
3) महात्मा फुले 4) महात्मा गांधी
- 5) रेल गाडी के डिब्बे में _____ पठान व्यापारी भी थे ।
1) पाँच 2) दो 3) चार 4) तीन
- 6) कबीर ने भक्ति के लिए _____ को अपनाया ।
1) निर्गुण ब्रह्म 2) सगुण ब्रह्म 3) राम 4) अल्लाह
- 7) विधृता कविता का काव्यांश _____ के विधृता खण्ड से लिया गया है ।
1) गीतिका 2) द्वापर 3) बीजक 4) लोकायतन
- 8) नागार्जुन हिंदी साहित्य के एक प्रमुख _____ रचनाकार हैं ।
1) छायावादी 2) गांधीवादी 3) प्रगतिवादी 4) प्रयोगवादी

P.T.O.

- 9) दुष्यंत कुमार की लोकप्रियता _____ के कारण ही है ।
 1) नाटक 2) उपन्यास 3) कहानी 4) ग़ज़ल
- 10) 'मंगर' यह रेखाचित्र _____ में संग्रहित है ।
 1) माटी की मूरते 2) गेहूँ और गुलाब
 3) चिता के फूल 4) अंबपाली
2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : 10
- 1) मानक हिंदी वर्णमाला के संयुक्त व्यंजन लिखिए ।
 - 2) 'समीरने विक्रमको साइकिलसे गिराया ।' इस वाक्य को शुद्ध करके पुनः लिखिए ।
 - 3) हिंदी में कितने लिंग हैं ? उनके नाम लिखिए ।
 - 4) प्रियतम, नौकर, सुनार, चुहा इन संज्ञाओं का स्त्रीलिंग रूप लिखिए ।
 - 5) 'उसका पिताजी आया है ।' वाक्य शुद्ध करके फिर से लिखिए ।
 - 6) हिंदी में कितने कारक हैं ? उनके नाम लिखिए ।
3. निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10
- 1) हिन्दु की दया मेहर तुरकन की दोनों घर से भागी ।
वह करै जिबह वाँ झटका मारे आग दोऊ घर लागी ।
 - 2) मन ही पूजा, मन ही धूप, मन ही सेऊँ सहज सरूप ।
पूजा अरचा न जानूँ तेरी, कह 'रैदास' कवन गति मेरी ॥
 - 3) बाँस की टहनी-सी लचकवाली
बाप की छाती पर साँप-सी लोटती
सपनों में काली छाया-सी डोलती
सात भाइयों के बीच
चम्पा सयानी हुई ।
4. 'प्रेत का बयान' कविता का व्यंग्य स्पष्ट कीजिए । 10
- अथवा**
- 'अमृतसर आगया है' कहानी की कथावस्तु लिखिए ।
5. मंगर के चरित्र पर प्रकाश डालिए । 10
-

2. Answer **any five** of the following questions briefly : **10**
- 1) Why did Raman's teachers urged him to take the ICS examination ?
 - 2) Write a note on Raman's student years.
 - 3) Describe in brief the relief centres set up by the government.
 - 4) What measures were taken to help children affected by the tsunami ?
 - 5) How does Phatik treat his younger brother ?
 - 6) What were the feelings and actions of Phatik at Calcutta ?
3. A) Answer **any two** of the following questions : **6**
- 1) What does the poet compare our heartbeats to ? Why ?
 - 2) What is the central theme of the poem 'A Psalm of Life' ?
 - 3) Which things frighten the speaker in the poem 'Village Song' ?
- B) Write short report on **any two** of the following : **4**
- 1) A Visit to Historical Place
 - 2) Elections – 2014
 - 3) A Road Accident
4. Prepare a presentation script on **any one** of the following using charts or slides : **10**
- 1) Importance of Co-education.
 - 2) Promotion of a drink 'Coca cola'.
5. Kedar, Kiran, Roopa, Usha are asked to have a group discussion on the topic 'Are Marathi films losing their charm.' Write the transcript of the discussion using the following points : **10**
- a) Introduction
 - b) Causative agents
 - c) Effect
 - d) Preventive measures.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – VII)
Literatures in English

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative : **10**
- 1) Engine O'Neill's 'The Emperor Jones' was first published in _____
 - a) 1920
 - b) 1930
 - c) 1922
 - d) 1924
 - 2) 'The Alchemist' is divided into _____ parts.
 - a) Five
 - b) Four
 - c) Three
 - d) Two
 - 3) Engine O'Neill is _____ dramatist.
 - a) An American
 - b) An African
 - c) An Indian
 - d) A British
 - 4) Santiago works for _____ months in the crystal Merchant's shop.
 - a) Nine
 - b) Ten
 - c) Eleven
 - d) Twelve
 - 5) The Emperor Jones was _____ in America.
 - a) A Prince
 - b) A Pullman Porter
 - c) A trader
 - d) A King
 - 6) _____ demands one tenth of hidden treasure for interpreting Santiago's dream.
 - a) Melchizedek
 - b) Alchemist
 - c) Old Woman
 - d) Crystal Merchant

- B) Explain the following lines with a reference to context (**any two**) : **4**
- 1) Does it not cast a reproach
on our Maker
to despise a part of His children
because He has been pleased
to give them a black skin ?
 - 2) If I could live those years again
And break no trust, and give no pain,
And nobly grieve to see her die,
We could forget that she was dead.
 - 3) In ecstasy the heart is beating
Old joys for it a new revival
Inspired and God filled it is greeting
The fire, and tear and love alive.
4. A) 'Brutus Jones is killed not only by present but also by past' – discuss. **10**
OR
B) Discuss the hallucinations in 'The Emperor Jones'. **10**
5. 'The Alchemist' is the journey of Santiago's Personal Legend. Discuss. **10**
-

SLR-L – 373

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
हिंदी (Special Paper – VII)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।
२) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं ।

१. अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के सामने हिन्दी पर्यायवाची शब्द लिखिए । ५
- १) Biographer
 - २) Composer
 - ३) Magazine
 - ४) Draft
 - ५) Informal.
- आ) निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । ५
- १) 'Audio – Visual' को हिंदी में _____ पर्यायवाची शब्द मिलता है ।
- १) दृक्-श्रव्य
 - २) श्रव्य
 - ३) दृश्य
 - ४) उद्देश्य
- २) 'Mass Communication' के लिए हिंदी में _____ कहा जाता है ।
- १) जनसंचार
 - २) संचार
 - ३) इलेक्ट्रॉनिक
 - ४) सृजन
- ३) समाचार पत्र _____ माध्यम है ।
- १) मुद्रित
 - २) दृक्
 - ३) श्रव्य
 - ४) श्रव्य-दृक्

P.T.O.

४) 'कार्यालय आदेश' पत्र _____ भाषा में लिखा जाता है ।

१) उत्तम पुरुष	२) बहुवचन
३) द्वितीय पुरुष	४) तृतीय पुरुष

५) 'प्रयोजन' शब्द का कोशगत अर्थ _____ है ।

१) उद्देश्य	२) कारण
३) व्यवहार	४) विधेय

२. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो-तीन पंक्तियों में लिखिए ।

१०

- १) टेलिविजन किसे कहते हैं ?
- २) सरकारी पत्र किसे कहते हैं ?
- ३) समाचार के प्रमुख प्रकार लिखिए ।
- ४) नौकरी के लिए आवेदन में किन-किन बातों का उल्लेख होना चाहिए ?
- ५) 'प्रयोजनमूलक हिंदी' का अर्थ लिखिए ।
- ६) समाचार लेखन के तत्त्वों का उल्लेख कीजिए ।

३. निम्नलिखित पत्रों में से किन्हीं दो पत्रों का प्रारूप तैयार कीजिए ।

१०

- १) राजन/सविता मोहिते, सातारा, प्रधानाचार्य, कला एवं वाणिज्य महाविद्यालय, सातारा के नाम लिपिक पद के लिए आवेदन पत्र लिखता / लिखती है । पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।
- २) राम जाधव, १२० महालक्ष्मी नगर, सोलापुर; मा. आयुक्त, सोलापुर महानगरनिगम के नाम गंदगी तथा उपद्रव मचाने वाले आवारा कुत्तों की रोकथाम करने हेतु पत्र लिखते है । पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।
- ३) सह सचिव सुनिल शेड्डी, गृह मंत्रालय, भारत सरकार, नई दिल्ली; श्री अरुणकुमार चतुर्वेदी जिनका स्थानांतरण विधि मंत्रालय में हो गया है, के स्थान पर श्री देवेन्द्र जाधव इन्हें उपसचिव नियुक्त किया जाता है । अधिसूचना पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए ।

४. समाचार लेखन के तत्व विशद कीजिए ।

१०

अथवा

रेडिओ की भाषा प्रकृति पर प्रकाश डालिए ।

५. समाचार के प्रकारों को स्पष्ट कीजिए ।

१०

SLR-L – 374

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VII)
A Study of Kannada Grammar

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ ಇದೊಂದು

- 1) ಕಾವ್ಯ 2) ನಾಟಕ 3) ಕಾದಂಬರಿ 4) ವ್ಯಾಕರಣ

2) ಶುದ್ಧಗಣಗಳೆಷ್ಟು ?

- 1) 50 2) 52 3) 57 4) 47

3) ಹುಡುಗಿ

- 1) ಪುಲ್ಲಿಂಗ 2) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ 3) ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ 4) ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗ

4) ಸ್ವರಗಳೆಷ್ಟು ?

- 1) 25 2) 9 3) 5 4) 14

5) ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

- 1) ಒಳ್ 2) ಅಲ್ಲಿ 3) ಉಳ್ 4) ಇಂದ

6) ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳು

- 1) ಅಆ 2) ಉಊ 3) ಋ ೠ 4) ಐ ಔ

7) ಐದು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವ ಅಕ್ಷರಗಳು

- 1) ವರ್ಗ 2) ಅವರ್ಗ 3) ಸ್ವರ 4) ನಾಮಿ

8) ವರ್ಗ ಪ್ರಥಮ ಹಾಗೂ ತೃತೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳು

- 1) ಮಹಾಪ್ರಾಣ 2) ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ 3) ಅನುನಾಸಿಕ 4) ಸ್ವರ

P.T.O.

9) ತೃತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ

1) ಅಂ

2) ಕೆ

3) ಆತ್

4) ಇಂ

10) ಸವರ್ಣಗಳು

1) ಮಕ

2) ಕಬ

3) ಅಆ

4) ಯರ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಲಿಂಗ ಎಂದರೇನು ?

2) ವಿಭಕ್ತಿ ಎಂದರೇನು ?

3) ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಕಾರ ? ಅವು ಯಾವುವು ?

4) ಯೋಗವಾಹ ಅಕ್ಷರಗಳೆಷ್ಟು ? ಅವು ಯಾವುವು ?

5) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿ ಯಾವುದು ? ಅದನ್ನು ಬರೆದವರು ಯಾರು ?

6) ಕನ್ನಡದ ಅಕ್ಷರಗಳು ಎಲ್ಲಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯವರೆಗೆ ಪೂರ್ಣತೆ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ವ್ಯಂಜನ

2) ವ್ಯಾಕರಣ

3) ವಿಭಕ್ತಿ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಕೇಶಿರಾಜನ 'ವಚನ' ವಿಚಾರವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

2) ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಕ್ಕೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ಕೇಶಿರಾಜನ ಶುದ್ಧಗೈಯನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

SLR-L – 375

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII) (A)
मराठी लोकसाहित्य

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. बहुपर्यायी प्रश्न.

१०

१) दुर्गा भागवत यांनी 'लोकसाहित्य' हा पारिभाषिक शब्द कोणत्या ग्रंथात व्यक्त केला ?

- A) लोकसंपदा B) लोकसाहित्याचे स्वरूप
C) लोकसाहित्य कलाविचार D) लोकसाहित्याची रूपरेखा

२) लोकसाहित्या folk या इंग्रजी शब्दासाठी मराठीत कोणता शब्द रूढ झाला ?

- A) जन B) लोक
C) साहित्य D) नागरिक

३) मराठीतील स्त्रीधन व 'मराठी लोकगीते' ही प्रसिद्ध पुस्तके कोणी लिहिली ?

- A) श्रीमती दुर्गा भागवत B) डॉ. सरोजनी बाबर
C) डॉ. तारा भवाळकर D) डॉ. शैलजा देवगावकर.

४) दान_{ss} नं पावल_{ss} ही शब्द रचना कोणत्या उपासकांची आहे ?

- A) गोंधळी B) आराधी C) वासुदेव D) वारकरी

५) डफ तुण तुणे हे वाघे कोणत्या भगतांचे आहे ?

- A) गोधळी B) वासुदेव C) वाघ्या D) तुंबडीवाले

६) चांगुणाचा चिलिया बाळाची कथा कोणत्या पुराणात आढळते ?

- A) शिवलीलामृत B) महाभारत C) रामायण D) ब्रह्मपुराण

P.T.O.

- ७) मराठीत सर्वप्रथम १९२५ मध्ये लोककथा व लोकगीत हे शब्द कोणी आणले ?
 A) डॉ. रा.चि. ढेरे B) वि.का. राजवाडे C) ना.गो. चाफेकर D) शंकर दाते
- ८) धनगरांची कुलदेवता कोणती आहे ?
 A) जोतिबा B) मसोबा C) बिरोबा D) विठोबा
- ९) माहुरच्या देविचे नाव काय आहे ?
 A) भवानी B) लक्ष्मी C) रेणुका D) अंबाबाई
- १०) 'सुंबरान' या शब्दांचा अर्थ काय होतो ?
 A) भवती B) आराधना C) पूजा D) स्मरण

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (सहा पैकी पाच)

१०

- १) लोक साहित्यात 'लोक' या शब्दा विषयी थोडक्यात लिहा.
- २) लोकगीतांच्या निर्मिती विषयी माहिती द्या.
- ३) दुर्गा भागवत यांनी लोक गीता विषयी काय सांगितले ?
- ४) लोकसाहित्य संकलन आणि संशोधन दोन पद्धती लिहा.
- ५) लोक गीतांच्या वर्गीकरणाचे चार घटक सांगा.
- ६) लोककथा गीतांची व्याख्या सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

१०

- १) लोक साहित्याच्या संज्ञा स्पष्ट करा.
- २) लोकगीतांचे कोणतेही पाच विशेष सांगा.
- ३) वासुदेवाची गाणी त्यांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

४. लोकसाहित्याचे स्वरूप स्पष्ट करून त्यामागील प्रेरणा सांगा.

किंवा

लोकसाहित्याच्या अभ्यासाचे महत्व सविस्तर सांगा.

१०

५. धमगटांची गाणी व वाघ्या मुरळी या लोककथा गीतांचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 376

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014

MARATHI (Special Paper – VII-B)

मध्ययुगीन मराठी साहित्य (श्री. गोविंदप्रभुचरित्र, जनाबाईचे निवडक अभंग)

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) मराठीतील गद्यवाङ्मयाची सुरुवात कोणत्या पंथातील ग्रंथकारांनी केली ?

अ) महानुभाव आ) वारकरी इ) वीरशैव ई) सुफी

२) 'श्रीगोविंदप्रभुचरित्र' या ग्रंथाचा ग्रंथकार कोण ?

अ) श्रीचक्रधर आ) श्रीनागदेवाचार्य

इ) नरेंद्र ई) म्हांडंभट

३) महानुभावीय चरित्रग्रंथांच्या निर्मितीमागे कोणते ध्येय आहे ?

अ) साहित्य अभिरुची वाढवणे

आ) काहीतरी तरावया गावे

इ) 'लीळा' वर्णन करणे

ई) कथावाङ्मय निर्माण करणे

४) श्रीगोविंदप्रभूंचा अवतार हा महानुभाव पंथीयांच्या दृष्टिने कोणता अवतार होता ?

अ) गर्भ आ) पतित इ) दवडणे ई) मानवी

P.T.O.

- ५) श्रीगोविंदप्रभूंचे मूळ नाव काय होते ?
 अ) हरिपाळदेव आ) गुंडम इ) म्हांडंभट ई) नागदेव
- ६) संत जनाबाईंच्या मातापित्यांचे नाव काय होते ?
 अ) विठ्ठल व रुक्मिणी आ) अनंतनायकु व नेमाइसे
 इ) दमा व करुंड ई) चोखा व सोयराबाई
- ७) संत जनाबाईंच्या कवितेतील सत्यवास्तव व स्वप्नवास्तव यातून काय निर्माण झाले असे इर्लेकरांना वाटते ?
 अ) कल्पकथा आ) भक्ती इ) वास्तव ई) काव्य
- ८) संत जनाबाई कोणाच्या घरी आश्रयाला होती ?
 अ) संत सावतामाळी आ) संत गोरोबा कुंभार
 इ) संत नामदेव ई) संत नरहरी सोनार
- ९) पुढीलपैकी कोणता अभंग संत जनाबाईंचा नाही ?
 अ) पक्षी जाय दिगंतरा
 आ) डोईचा पदर आला खांद्यावरी
 इ) विठो माझा लेकरवाळा
 ई) सुंदर ते ध्यान उभे विटेवरी
- १०) संत नामदेवांनी जनाबाई संबंधाने किती अभंग लिहिले आहेत, असे इर्लेकरांनी म्हटले आहे ?
 अ) एक आ) दोन इ) तीन ई) दहा

२. दोन किंवा तीन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) श्रीगोविंदप्रभुचरित्रास सोडून मराठीतील कोणत्याही दोन प्राचीन चरित्रग्रंथांची नावे लिहा.
- २) म्हांडंभटांच्या श्रीगोविंदप्रभु संबंधीच्या सेवाभावाविषयी नागदेवाचार्यांनी कोणते विधान केले आहे ?
- ३) श्रीगोविंदप्रभूंच्या तोंडी नेहमी कोणते उद्गार असायचे ते लिहा.

४) कोणत्या संतांच्या संयुक्त आध्यात्मिक नेतृत्वामुळे वारकरी संप्रदायाचे प्रवर्तन झाले ?

५) जनाबाईखेरीज कोणत्याही दोन यादवकालीन कवयित्रींची नावे सांगा.

६) संत नामदेवांच्या घरी जनाबाईचे स्थान प्रामुख्याने कोणत्या भागात होते ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) श्रीगोविंदप्रभूंच्या देहप्रकृती व वेषभूषेविषयी लिहा.

२) श्रीगोविंदप्रभुचरित्रातील म्हणी व वाक्प्रचारांविषयी सोदाहरण लिहा.

३) संत जनाबाई यांच्या अभंगातून व्यक्त होणारे जनाबाई आणि विठ्ठल यांच्यातील नाते स्पष्ट करा.

४. 'श्रीगोविंदप्रभुचरित्रांचे' वाङ्मयीन मूल्यमापन करा.

१०

किंवा

संत जनाबाईंच्या अभंगकाव्याची विविध वैशिष्ट्ये विशद करा.

५. संत जनाबाईंच्या अभंगकाव्याच्या आधारे या संत कवयित्रीचे लौकिक आणि पारलौकिक जीवन कसे होते ते लिहा.

१०

SLR-L – 377

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VII)**

प्राचीन भारतीय विज्ञान काव्यशास्त्र

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत।

2) Answers to **all** questions should be written in **one** and the **same** answer book.

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्यं पर्याया चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा :

10

1) बृहत्संहिता ग्रंथाचा कर्ता _____ आहे.

a) सूर्यपुत्र

b) वराहमिहिर

c) कुबेर

d) बृहस्पति

2) वराहमिहिराच्या वडिलांचे नाव _____ होते.

a) आदित्यदास

b) कश्यप

c) व्यास

d) शुक

3) भूगर्भातील पाण्याची माहिती सांगणारा _____ अध्याय होय.

a) जलशास्त्र

b) अर्गलाध्याय

c) दकार्गल

d) भूजल

4) _____ वेदात वारुळाविषयीची उद्बोधक माहिती आहे.

a) अथर्व

b) ऋग्

c) साम

d) यजु

5) पाताळापासून ऊर्ध्व दिशेला जाणारी शिरा _____ होय.

a) मध्यम

b) शुभ

c) अशुभ

d) सरिता

P.T.O.

- 6) वराहमिहिर _____ देवतेचा भक्त होता.
 a) चंद्र b) नक्षत्र c) इंद्र d) सूर्य
- 7) मधुर पाणी सांगणाऱ्या शिरा सामान्यतः _____ प्रकारच्या दगडात असतात.
 a) गर्दभवर्ण b) काळा पाषाण
 c) खोल d) धातुमिश्रित
- 8) भूपृष्ठा खालील जलप्रवाहास _____ म्हणतात.
 a) गुप्तमार्ग b) भूगंगा
 c) शिरा d) प्रवाह सरिता
- 9) अग्निवर्णा _____ चा प्रकार आहे.
 a) खडक b) वाळू
 c) मृत्तिका d) धातु
- 10) दक्षिण दिशेची देवता _____ आहे.
 a) यम b) अग्नि c) चंद्र d) वरुण

2. टिप्पणी लिखत। (केवलं पंच) :

10

टीपा लिहा (फक्त पाच) :

- 1) धारणातिथी
- 2) चार प्रकारचे जीव
- 3) मृत्तिका
- 4) जलशिरा
- 5) ज्योतिषशास्त्र
- 6) केतु
- 7) जलगर्भ.

3. A) भाषान्तरं कुरुत । (केवलं द्वे) : 6
भाषान्तर करा (फक्त दोन) :
1) यदि वेतसोडम्बुरहिते देशे हस्तैस्त्रिभिस्ततः पश्चात् ।
सार्धे पुरुषे तोयं वहति शिरा पश्चिमा तत्र ॥
2) अन्नं जगतः प्राणाः प्रावृट्कालस्य चान्नमायत्तम् ।
यस्मादतः परीक्ष्यः प्रावृट्कालः प्रयत्नेन ॥
3) तत्रैव स्वात्याद्ये वृष्टे भचतुष्टये क्रमान्मासाः ।
श्रावणपूर्वा ज्ञेयाः परिस्रुता धारणास्ताः स्युः ॥
- B) वराहमिहिराची माहिती सांगा. 4
4. विवेचनात्मिकाः टिप्पण्यः लिखत । (केवलं द्वे) : 10
विवेचनात्मक टीपा लिहा (फक्त दोन) :
1) जलमापनपद्धतिः ।
2) प्रावृट्कालः ।
3) वासुदेव कवी.
5. भूगर्भजल संशोधनामध्ये वृक्षांची भूमिका व महत्त्व स्पष्ट करा. 10
-

SLR-L – 378

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III/Semester – V Examination, 2014

URDU (Special) (Paper – VII)

Urdu ki Adbi Tahariken

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

نوٹ : (1) تمام سوالات لازمی ہیں۔

(2) ہر سوال کے نشان بائیں جانب درج ہیں۔

1. صحیح متبادل چُن کر خانہ پُری کیجئے : (10x1=10)

(I) علی گڑھ تحریک کے روحِ رواں _____ تھے۔

(1) غالب (2) سر سید (3) اقبال (4) محمد حسین آزاد

(II) اُردو کے پہلے ناول نگار _____ ہیں۔

(1) مرزا محمد بادی رُسا (2) پریم چند (3) مولوی نذیر احمد (4) جیلانی بانو

(III) مدو جزرِ اسلام _____ کی ایک طویل نظم ہے۔

(1) اقبال (2) حالی (3) میر (4) غالب

(IV) جدید غزل کے بانی _____ ہیں۔

(1) غالب (2) اقبال (3) محمد حسین آزاد (4) علی سردار جعفری

(V) رومانی شاعری سے واسطہ مشہور ادیب _____ ہیں۔

(1) میر ناصر علی (2) منشی سجاد حسین (3) جوالا پرشاد برق (4) محمد حسین آزاد

P.T.O.

- (VI) سلمہ _____ شاعر کی معشوقہ کا نام ہے۔
- (1) اقبال (2) داغ (3) اختر شیرانی (4) جگر
- (VII) منشی نول کشور روزنامہ اخبار _____ کے بانی ہیں۔
- (1) مُصِف (2) سالار (3) اودھ پنچ (4) انقلاب
- (VIII) رومانوی تحریک سے _____ واسطہ تھے۔
- (1) سر سید (2) نیاز فتح پوری (3) مخدوم (4) فراق
- (IX) خط لکھنا _____ کا محبوب مشغلہ تھا۔
- (1) رُسوآ (2) اقبال (3) مہدی افادی (4) غالب
- (X) ترقی پسند تحریک سے واسطہ _____ رہے۔
- (1) اقبال (2) سجاد ظہیر (3) مسعود حسین (4) شمیم حنفی

2. کوئی پانچ سوالوں کے مختصر جوابات لکھئے : (5x2=10)

- (1) مولوی نذیر احمد کے اصلاحی و اخلاقی ناولوں کے نام لکھئے۔
- (2) رومانی تحریک سے واسطہ شعراء کے نام لکھئے۔
- (3) حالی کے دو تصانیف کے نام لکھئے۔
- (4) نیچرو اصلاحی شاعری کی بنیاد کس نے ڈالی؟
- (5) حیات جاوید کس کے متعلق لکھی گئی ہے؟
- (6) محمد حسین آزاد کے دو تصانیف کے نام لکھئے۔

(2x5=10)

3. کوئی دو کے جوابات لکھئے :

- (1) ترقی پسند تحریک پر اظہارِ خیال کیجئے۔
- (2) مرآة العروس لکھے کا مقصد بیان کیجئے۔
- (3) رفقاء سرسید کے علمی و ادبی خدمات کا جائزہ لیجئے۔

(1x10=10)

4. کوئی ایک سوال کا جواب دیجئے :

سرسید تحریک کے اغراض و مقاصد بیان کیجئے۔

یا

شبلی نعمانی کی سوانح نگاری کا اجمالی خاکہ پیش کیجئے۔

(1x10=10)

5. مولوی نذیر احمد کی ناول نگاری پر سیر حاصل تبصرہ کیجئے۔

SLR-L – 379

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VII)
Art and Architecture in Ancient India

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Bead making industry was found in Harappan civilisation at _____
a) Harappa b) Lothal c) Rangpur d) Kalibangan
 - 2) Statue of Dancing Girl was found at _____
a) Mohenjodaro b) Harappa
c) Chanhudaro d) Dholavira
 - 3) The common size of Harappan seals is _____
a) Round b) Triangular
c) Rectangular d) Square
 - 4) The square structure on the stupa is called as _____
a) Vedika b) Harmika
c) Toran d) Yashti
 - 5) Fortification of Pataliputra made by _____
a) Stone b) Bricks
c) Wood d) Iron
 - 6) The Torana of _____ side of Sanchi stupa was supposed to built first.
a) East b) West c) South d) North
 - 7) _____ is the main feature of Harappan civilisation.
a) Huge building b) Seals
c) Town planning d) Houses

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हडप्पा संस्कृतीमध्ये मण्या बनविण्याचा उद्योग _____ येथे आढळला.
अ) हडप्पा ब) लोथल क) रंगपूर ड) कालीबंगन
- २) नर्तकीचा पुतळा _____ येथे सापडला.
अ) मोहेंजोदरो ब) हडप्पा क) चन्हुदारो ड) धोलावीरा
- ३) हडप्पा संस्कृतीमधील शिक्क्यांचा सर्वसाधारण आकार _____ आहे.
अ) गोल ब) त्रिकोणी
क) आयताकार ड) चौरस
- ४) स्तूपावरील चौरस कट्ट्याला _____ म्हणतात.
अ) वेदिका ब) हर्मिका क) तोरण ड) यष्टी
- ५) पाटलीपुत्रची तटबंदी _____ पासून बांधलेली आहे.
अ) दगड ब) वीटा क) लाकूड ड) लोखंड
- ६) सांची स्तूपाचे _____ बाजूचे तोरण सर्वप्रथम बांधले आहे असे मानले जाते.
अ) पूर्व ब) पश्चिम क) दक्षिण ड) उत्तर
- ७) _____ हे हडप्पा संस्कृतीचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
अ) प्रचंड इमारती ब) शिक्के क) नगररचना ड) घरे
- ८) कुरल्या केसांची गौतम बुद्धाची मूर्ती हे _____ कलेचे मुख्य वैशिष्ट्य आहे.
अ) मथुरा ब) गांधार क) बनारस ड) द्राविड
- ९) एकाच मूर्तीमध्ये संपूर्ण कथा सांगणे हे _____ कलेचे खास वैशिष्ट्य आहे.
अ) गांधार ब) मथुरा क) बनारस ड) द्राविड
- १०) मथुरा शिल्पकलेसाठी _____ दगड वापरलेला आहे.
अ) काळा पाषाण ब) वालुकाश्म
क) तांबडा पाषाण ड) ग्रॅनाईट

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) क्षेमराज यांनी केलेली कलेची व्याख्या द्या.
 - २) अनामिकता म्हणजे काय ?
 - ३) जहाजांची गोदीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
 - ४) स्तूप कशास म्हणतात ?
 - ५) गरुड स्तंभाची माहिती द्या.
 - ६) गांधार शैलीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) टेराकोटा
 - २) पाटलीपुत्राचा राजवाडा
 - ३) अशोक स्तंभ
 - ४) बुद्धगया
 - ५) भारुथ
 - ६) मथूरा कला.
४. मौर्यकालीन वास्तूकलेची वैशिष्ट्ये विशद करा. १०
- किंवा**
- सांची येथील कला व वास्तूकलेची चर्चा करा.
५. गांधार कलेवरील परकीय प्रभावांची चर्चा करा. १०
-

- VIII) The march of civilization is _____
A) Circular B) Downward C) Upward D) Neutral
- IX) _____ gave the theory of 'Class Struggle'.
A) K. Marx B) H. Spencer
C) E. Durkheim D) R. Merton
- X) _____ wrote the book Ain-E-Akbari.
A) Akbar B) Birbal
C) Abul Fazal D) Humayun

2. Write short answer on **any four** :

8

- I) Who wrote the book 'Caste and Race in India' ?
II) Which are the basic elements of a community ?
III) Which are the features of family ?
IV) What are the components of culture ?
V) Which are the scientific methods used in social science research ?
VI) What are the components of personality ?

3. Write short notes on **any four** :

12

- I) Scope of sociology.
II) August Comte.
III) Civilization.
IV) Status and role.
V) Functions of family.
VI) Characteristics of culture.

4. A) Define society and explain the characteristics of human society.

10

OR

- B) Define sociology and explain the subject-matter of sociology.

5. Give sociological meaning of religion and explain the elements of religion.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) समाजशास्त्र हे मानवी समाजाचे _____ अभ्यास होय.
अ) अध्यात्मिक
ब) ऐतिहासिक
क) सांस्कृतिक
ड) शास्त्रीय
- II) शालेय अभ्यासक्रम शिक्षणाचा _____ प्रकार आहे.
अ) औपचारिक
ब) अनौपचारिक
क) अनुवंशिक
ड) अप्रत्यक्ष
- III) अदिवासी एक _____ आहे.
अ) समूह
ब) समाज
क) समुदाय
ड) जमाव
- IV) कुटुंब _____ समूह आहे.
अ) एकपक्षीय
ब) द्वीपक्षीय
क) राजकीय
ड) सांस्कृतिक
- V) _____ यांनी 'इंडियन सोशॉलॉजिकल सोसायटी' ची स्थापना केली.
अ) एम. एन. श्रीनिवास
ब) ईरावती कर्वे
क) जी. एस. घुर्ये
ड) डॉ. बी. आर. आंबेडकर
- VI) _____ सेंद्रिय किंवा सामाजिक नसून दोहोंचे एकत्रिकरण आहे.
अ) दर्जा
ब) भूमिका
क) रचना
ड) व्यक्तिमत्व
- VII) _____ हे व्यक्तिमत्व विघटनाचे कारण आहे.
अ) नियमशून्यता
ब) शिक्षण
क) संस्कृति
ड) स्थलांतरण
- VIII) सभ्यतेची चाल _____ असते.
अ) चक्राकार
ब) अधोगामी
क) उर्ध्वगामी
ड) तटस्थ

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VII)
Development and Research Methodology**

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) The economic development hence to increasing in _____
 - 1) Real per capita income
 - 2) National income
 - 3) National production
 - 4) None of the above
- 2) In undeveloped economy we find out _____ economy.
 - 1) Open economy
 - 2) Closed economy
 - 3) Dualistic economy
 - 4) None of the above
- 3) In the undeveloped economy marginal productivity of labour is _____
 - 1) More then zero
 - 2) Zero
 - 3) Less then zero
 - 4) None of the above
- 4) Ricardian theory depends on _____
 - 1) Marginal and surplus
 - 2) Saving
 - 3) Investment
 - 4) None of the above
- 5) Rostow has stated _____ as third stage of economic development.
 - 1) Take off
 - 2) The traditional society
 - 3) The age of high mass consumption
 - 4) None of the above

- 6) According to Ricardo capital accumulation is a function of _____
1) Profit 2) Loss 3) Saving 4) None of the above
- 7) _____ resources used in capitalistic sector.
1) Reproducible 2) Non reproducible
3) Natural 4) None of the above
- 8) In _____ National Agricultural policy was declared.
1) 2001 2) 2000 3) 2008 4) None of the above
- 9) In _____ India adopted New Economic Policy.
1) 1951 2) 1991 3) 1990 4) None of the above
- 10) Sir Daynes Robtson is called international trade as _____
1) Engine of growth 2) Source of exchange
3) Source of income 4) None of the above

2. Write short answers of the following (**any four**) :

8

- 1) What is economic development ?
- 2) What is dualistic economy ?
- 3) Explain the Recordain process of capital accumulation.
- 4) What is the meaning of globalization ?
- 5) What is innovation ?
- 6) What is meaning of New Agricultural Technology ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Economic growth and development.
- 2) Characteristics of underdeveloped economy.
- 3) Schumpeters cyclical process.
- 4) Role of agricultural in economic development.
- 5) Role of service sector in economic development.
- 6) National Agricultural Policy - 2000.

4. Answer **any one** long type question of the following : 10
A) Explain the Rostows stages of economic growth.
B) Explain the obstacles of economic development.
5. Explain Schumpeters theory of economic development. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडा : १०
- १) आर्थिक विकास म्हणजे _____ मध्ये सतत वाढ होणे.
१) वास्तव दरडोई उत्पन्न २) राष्ट्रीय उत्पन्न
३) राष्ट्रीय उत्पादन ४) वरीलपैकी नाही
- २) अविकसीत राष्ट्रात _____ अर्थव्यवस्था अढळते.
१) मुक्त अर्थव्यवस्था २) बंदीस्त अर्थव्यवस्था
३) द्विमुखी अर्थव्यवस्था ४) वरीलपैकी नाही
- ३) अविकसीत राष्ट्रात श्रमीकाची सिमांत उत्पादकता _____ असते.
१) शून्या पेक्षा जाहा २) शून्य
३) शून्या पेक्षा कमी ४) वरीलपैकी नाही
- ४) रिकार्डोचा सिद्धांत हा _____ वर अधारीत आहे.
१) सिमांत व अधिक्य २) बचत
३) गुंतवणुक ४) वरील पैकी कोणतेही नाही
- ५) रोस्टोच्या सिद्धांतातील तीसरी अवस्था _____ आहे.
१) ऊड्डाण अवस्था २) परंपरागत समाज
३) उच्च बहुजन उपभोगाचे युग ४) वरीलपैकी नाही
- ६) रिकार्डोच्या मते भांडवल संचय ही _____ निष्पत्ती आहे.
१) नफ्याची २) तोट्याची ३) बचतीची ४) वरीलपैकी नाही
- ७) भांडवली क्षेत्रात _____ साधनांचा वापर केला जातो.
१) पुर्न निर्माणक्षम २) अपुननिर्माणक्षम ३) अतांत्रिक ४) वरीलपैकी नाही

८) _____ मध्ये राष्ट्रीय कृषी धोरण जाहीर केले.

१) २००१

२) २०००

३) २००८

४) वरीलपैकी नाही

९) _____ मध्ये भारताने नवीन आर्थिक धोरण स्विकारले.

१) १९५१

२) १९९१

३) १९९०

४) वरीलपैकी नाही

१०) सर डेनिस रॉबर्टसन यानी आंतरराष्ट्रीय व्यापारास _____ नाव दिले.

१) विकासाचे इंजिन

२) विनिमयाचा मार्ग

३) उत्पन्नाचे साधन

४) वरीलपैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची धोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) आर्थिक विकास म्हणजे काय ?

२) द्विमुखी अर्थव्यवस्था म्हणजे काय ?

३) रिकार्डोची भांडवल संचयाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

४) जागतीकीकरणाचा अर्थ स्पष्ट करा.

५) नव प्रवर्तन म्हणजे काय ?

६) नवीन कृषीतंत्रज्ञान म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) आर्थिक वृद्धी व आर्थिक विकास.

२) आविकसीत अर्थव्यवस्थेची लक्षणे.

३) शूंपीटरचा चक्रीय प्रवाह.

४) आर्थिक विकासात शेतीची भूमिका.

५) आर्थिक विकासात सेवा क्षेत्राची भूमिका.

६) राष्ट्रीय कृषी धोरण - २०००.

४. खालीलपैकी कोणता ही एक दिर्घोत्तरी प्रश्न सोडवा :

१०

अ) रोस्टोच्या आर्थिक वाढीच्या अवस्था स्पष्ट करा.

किंवा

ब) आर्थिक विकासातील अडथळे स्पष्ट करा.

५. शूंपिटरचा आर्थिक विकासाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

- 8) Boxer Rebellion was started at _____ A.D.
A) 1868 B) 1869 C) 1870 D) 1889
- 9) The _____ was called as a father of Chienes Nationalism.
A) Dr. Sun-Yet-Sen B) Chang-Kai-Shaik
C) Mao-Tse-Tung D) Yuan-Shi-Kai
- 10) In 1912 A.D. President of democratic China was _____
A) Dr. Sun-Yet-Sen B) Yuan-Shi-Kai
C) Mao-Tse-Tung D) Chang-Kai-Shaik

2. Write the short answers on **any four** of the following : **8**
- 1) Write the name of Confucianism books.
 - 2) What is the Ko-Hong ?
 - 3) Write the name of trade center at period of Opium War ?
 - 4) What is the Dual-10 revolution ?
 - 5) Describe the meaning of Taiying.
 - 6) Who were involved 4th May Movement ?
3. Write the short notes on **any four** : **12**
- 1) Confucianism
 - 2) Canton Commercial System
 - 3) Treaty of Nanaking
 - 4) Effect of 2nd Opium War.
 - 5) Reason of Boxer Rebellion
 - 6) Tung-Ming-Hui.
4. Review the work of Chang-Kai-Shaik ? **10**
- OR
- Describe the reasons and effect of 1st Opium War.
5. Discuss the contribution of Dr. Sun-Yet-Sen. **10**

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) राज्यघटनेचा महत्त्व सांगा.
- २) वर्तनवाद म्हणजे काय ?
- ३) अमेरिकन राज्यघटनेचे उगम स्थाने.
- ४) स्वित्झर्लंडमधील प्रत्यक्ष लोकशाहीचे मार्ग.
- ५) फ्रान्सच्या पाचव्या गणराज्याच्या दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) इंग्लंडमधील एकात्म राज्य.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) तुलनात्मक राजकारणाचा पारंपारिक दृष्टीकोन
- २) आदान प्रक्रियेतील कार्ये
- ३) उत्तर-वर्तनवाद
- ४) अमेरिकेच्या राष्ट्राध्यक्षाचे स्थान व महत्त्व
- ५) फ्रेंच अध्यक्षाचे कार्यकारी अधिकार
- ६) अमेरिकन संघराज्याचे वैशिष्ट्ये.

४. तुलनात्मक राजकारणाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

१०

किंवा

स्वित्झर्लंडच्या कार्यकारी मंडळाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

५. ब्रिटीश राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special Paper – VII)
Psychological Testing and Assessment**

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Objective type questions should be written in the same answer book.**

1. Fill in the blanks (multiple choice) : 10

- 1) _____ means the objective and standardized measure of behaviour.
(Test / Percentile / Norms / Validity)
- 2) Army Alfa and Army Beta are _____ tests.
(individual / attitude / group / interest)
- 3) Consistency in test scores is called _____
(validity / reliability / rapport / percentile)
- 4) The first condition of valid test is it should be _____
(reliable / predictive / descriptive / verbal)
- 5) The sincere effort of examiner to increase interest and co-operation of examinee known as _____
(anxiety / norms / rapport / mental age)
- 6) Split-half reliability is also known as _____ reliability.
(odd-even / retest / scorer / equivalent)
- 7) An aptitude tests are validated against _____ measures.
(content / construct / predictive / retest)

- 8) An average of representative sample known as _____
(Z score / mental age / norms / percentile)
- 9) _____ validity is conform by a systematic examination of test content.
(face / concurrent / scorer / content)
- 10) There are _____ main types of estimating reliability.
(4 / 3 / 2 / 5)

2. Answer **any four** of the following :

8

- 1) What is percentile ?
- 2) Define Psychological test.
- 3) Who developed the first intelligence test ?
- 4) How we express reliability ?
- 5) How validity is decided ?
- 6) What is the formula for deciding Z score ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Mental Age
- 2) Face validity
- 3) Ordinal sealer
- 4) Criterion contamination
- 5) Uses of Psychological tests
- 6) Reliability of speeded test.

4. Answer **any one** long answer type question of the following :

10

A) Explain content validity.

OR

B) Describe test-retest reliability.

5. Descriptive question :

10

Explain the necessity of controlling the use of Psychological test.

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ म्हणजे वर्तनाचे वस्तुनिष्ठ व प्रमाणीत मापन होय.
(चाचणी / शतमक / मानक / यथार्थना)
- २) आर्मी अल्फा आणि आर्मी बिटा या _____ चाचण्या आहेत.
(वैयक्तिक / अभिवृत्ती / समूह / आवड (अभिरूची))
- ३) चाचणी गुणातील सातत्याला _____ असे म्हणतात.
(यथार्थना / विश्वसनियता / संवादित्व शतमक)
- ४) चाचणी यथार्थ असण्याची पहिली अट म्हणजे ती _____ असली पाहिजे.
(विश्वसनिय / भविष्यकथनात्मक / वर्णनात्मक / शाब्दिक)
- ५) परीक्षार्थींची आवड व सहकार्य मिळविण्याच्या परीक्षकाच्या प्रामाणिक प्रयत्नांना _____ असे म्हणतात.
(चिंता / मानक / संवादित्व / मानसिक वय)
- ६) अर्ध-विभाजन विश्वसनियता ही _____ विश्वसनियता या नावानेसुद्ध ओळखली जाते.
(सभ-विषय / पुनर्चाचणी / परीक्षकांची / समतूल्य)
- ७) अभिक्षमता चाचण्या ह्या _____ मापकाच्या तुलनेत यथार्थ ठरविल्या जातात.
(आशय / सैद्धांतिक / भविष्यकथनात्मक / पुनर्चाचणी)
- ८) प्रातिनिधिक नमुन्याच्या सरासरीमानाला _____ असे म्हणतात.
(प्रमाण गुणांक / मानसिक वय / मानक / शतमक)

- ९) _____ यथार्थता चाचणी आशयाच्या सुव्यवस्थीत परीक्षणातुन निश्चित केली जाते.
(हर्शनीय / सहघटना / परीक्षकांची / आशय)
- १०) विश्वसनियता प्रस्थापित करण्याचे मूळभूत _____ प्रकार आहेत.
(४ / ३ / २ / ५)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) शतमक म्हणजे काय ?
- २) मानसशास्त्रीय चाचणीची व्याख्या द्या.
- ३) बुधीमत्तेची पहिली चाचणी कोणी विकसित केली ?
- ४) विश्वसनियता कशी स्पष्ट केली जाते ?
- ५) यथार्थता कशी निश्चित केली जाते ?
- ६) प्रमाण गुणांक निश्चित करण्याचे सुत्र कोणते ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) मानसिक वय
- २) दर्शक यथार्थता
- ३) क्रमीक श्रेव्या
- ४) निकषाची दुषीतता
- ५) मानसशास्त्रीय चाचणीचे उपयोग
- ६) गती चाचण्यांची विश्वसनियता.
४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) आशय यथार्थता स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) चाचणी - पुर्वचाचणी / विश्वसनियतेचे वर्णन करा.
५. वर्णनात्मक प्रश्न : १०
- मानसशास्त्रीय चाचणीच्या वापरावरील निर्बंधनाची आवश्यकता स्पष्ट करा.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VII)
Outlines of Aesthetics**

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) According to _____ Philosophy is the child of wonder.
(Plato, Hume, Aristotle, Kant)
 - 2) 'Method of Dialogue' is _____ method.
(Hume, Socrates, Mill, Bentham)
 - 3) Aesthetics is _____ science.
(Normative, Natural, Positive, None of these)
 - 4) _____ is Marathi aesthetic thinker.
(Kelkar, Chowdhary, Kalam, None of these)
 - 5) According to Kant, aesthetic experience is _____
(Self dependent, Contradictory, Vague, None of these)
 - 6) _____ is a synoptic view of life.
(Philosophy, Sociology, Economics, Political science)
 - 7) Aesthetics is a branch of _____
(Physics, Epistemology, Logic, Philosophy)
 - 8) _____ is the subject matter of Aesthetics.
(Money, Behaviour, Appreciation, Mind)
 - 9) 'Aesthetics and Literacy Criticism' is written by _____
(Langer, Collingwood, Patankar, Kane)
 - 10) 'Method of doubt' is _____ method.
(Hume, Hegel, Ayer, Decarte)

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) Define philosophy.
 - 2) What is method of philosophy ?
 - 3) Is Aesthetics normative ? Explain.
 - 4) What is Aesthetics ?
 - 5) What is beauty ?
 - 6) What is Aesthetic experience ?
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Aesthetic experience by Kelkar.
 - 2) Nature of Aesthetics by Mardhekar.
 - 3) Analytical philosophy.
 - 4) Branches of philosophy.
 - 5) Aesthetics as a supreme science.
 - 6) Definition of beauty by Kant.
4. Explain the characteristics of Aesthetic experience. 10
- OR
- Explain Aesthetic experience views of V. M. Joshi.
5. Give some definitions of Philosophy. 10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) _____ च्या मते तत्त्वज्ञान हे आश्चर्य भावनेचे अपत्य होय.
(प्लेटो, ह्यूम, अ‍ॅरिस्टॉटल, कांट)
 - २) 'संवाद पद्धती' ही _____ ची पद्धत आहे.
(ह्यूम, सॉक्रेटीस, मिल्ल, बेंथॅम)

- ३) सौंदर्यशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(आदर्शवादी, नैसर्गिक, वस्तुनिष्ठ, यापैकी नाही)
- ४) _____ हे मराठी सौंदर्य विषयक तत्त्वचिंतक आहेत.
(केळकर, चौधरी, कलाम, यापैकी नाही)
- ५) कांटच्या मते सौंदर्यानुभव _____ आहे.
(स्वायत्त, व्याधात, संदिग्ध, यापैकी नाही)
- ६) _____ म्हणजे मानवी जीवनाचे समग्र दर्शन होय.
(तत्त्वज्ञान, समाजशास्त्र, अर्थशास्त्र, राज्यशास्त्र)
- ७) सौंदर्यशास्त्र ही _____ ची एक शाखा आहे.
(भौतिकशास्त्र, ज्ञानशास्त्र, तर्कशास्त्र, तत्त्वज्ञान)
- ८) _____ हा सौंदर्यशास्त्राचा अभ्यासविषय आहे.
(पैसा, वर्तन, कलावस्तूंचे गुणग्रहण, मन)
- ९) 'अॅस्थेटिक अँड लिटररी क्रिटिसिझम' हा ग्रंथ _____ ने लिहिला.
(लॉगर, कॉलिंगवूड, पाटणकर, केन)
- १०) 'संशयपद्धति' ही _____ ची पद्धति आहे.
(ह्यूम, हेगेल, एअर, डेकार्ट)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) तत्त्वज्ञानाची व्यख्या द्या.
- २) तत्त्वज्ञानाची पद्धत म्हणजे काय ?
- ३) सौंदर्यशास्त्र हे आदर्शवादी आहे का ? स्पष्ट करा.
- ४) सौंदर्यशास्त्र म्हणजे काय ?
- ५) सौंदर्य म्हणजे काय ?
- ६) सौंदर्यानुभव म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) केळकरांच्या दृष्टीकोनातून सौंदर्यानुभूती.
- २) मढेकरांच्या दृष्टीकोनातून सौंदर्यशास्त्राचे स्वरूप.
- ३) विश्लेषणात्मक तत्त्वज्ञान.
- ४) तत्त्वज्ञानाच्या शाखा.
- ५) सौंदर्यशास्त्र एक सर्वोच्च शास्त्र.
- ६) कांटनुसार सौंदर्याची व्याख्या.

४. सौंदर्यानुभूतीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सौंदर्यानुभवाविषयी व्ही. एम. जोशी यांची मते स्पष्ट करा.

५. तत्त्वज्ञानाच्या काही व्याख्या द्या.

१०

SLR-L – 385

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – VII)
Anatomy and Physiology

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective question (**one mark each**) : **5**
- 1) Out of following which has characteristics of contraction and expansion ?
A) Bone B) Muscle C) Brain D) Stomach
 - 2) In which type wrist joint is included ?
A) Hinge joint B) Gliding joint
C) Povint joint D) Ball and socket joint
 - 3) How many bones exist in human body ?
A) 200 Bones B) 206 Bones C) 150 Bones D) 175 Bones
 - 4) In which type flip joint is included ?
A) Hinge joint B) Gliding joint
C) Povint joint D) Ball and socket joint
 - 5) In which type elbow joint is included ?
A) Gliding joint B) Hinge joint
C) Povint joint D) Ball and socket joint
2. Give short answers (**any five**) : **10**
- 1) Explain definition of physiology.
 - 2) Characteristics of muscles.
 - 3) Explain human systems and their parts.
 - 4) Explain the structure of gliding joint.
 - 5) Explain Heart muscles.
 - 6) Explain the parts involve in respiration.
3. Short notes (**any two**) : **10**
- 1) Function of skeletal system.
 - 2) Anatomy, physiology its importance.
 - 3) Characteristics of muscles.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

१) आकुंचन व प्रसरण हा गुणधर्म कोणत्या आहे ?

अ) हाड ब) स्नायू क) मंदू ड) जठर

२) मनगटाचा सांधा हा खालीलपैकी कोणत्या प्रकारात येतो ?

अ) बिजागरीचा सांधा ब) सरकता सांधा
क) खुटीचा सांधा ड) उखळिचा सांधा

३) मानवी शरीरामध्ये एकूण किती हाडे आहेत ?

अ) २०० हाडे ब) २०६ हाडे क) १५० हाडे ड) १७५ हाडे

४) कंबरेचा सांधा खालीलपैकी कोणत्या प्रकारात मोडतो ?

अ) बिजागरीचा सांधा ब) सरकता सांधा
क) खुटीचा सांधा ड) उखळिचा सांधा

५) कोप-याचा सांधा हा खालीलपैकी कोणत्या प्रकारात मोडतो ?

अ) सरकता सांधा ब) बिजागरीचा सांधा
क) खुटीचा सांधा ड) उखळिचा सांधा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) शरीर क्रियाशास्त्राची व्याख्या सांगा.

२) स्नायूचे गुणधर्म कोणते आहेत ?

३) मानवी शरीरातील संख्या आणि त्याचे उपघटक कोणते आहेत ?

४) सरकता सांध्याची रचना स्पष्ट करा.

५) हृदयाच्या स्नायूचे विश्लेषण करा.

६) श्वसनसंख्या मध्ये उपघटक कोणते आहेत ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) अस्थी संख्याचे कार्य.

२) शरीरशास्त्र, शरीर क्रियाशास्त्राचे महत्त्व.

३) स्नायूचे गुणधर्म सांगा.

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Special Paper – VII : Industrial Sociology

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10

I) Study of industrial labour according to human relation approach is propounded by

- A) Mayo and Burger B) Adam Smith
C) Fedrick Tailor D) Musterberg

II) Which of the following is a most earlier production system ?

- A) Guild B) Manorial C) Domestic D) Factory

III) Division of labour is a characteristics of _____ production system.

- A) Manorial B) Factory C) Guild D) Domestic

IV) Self dependency is characteristics of _____ production system.

- A) Manorial B) Guild C) Factory D) Domestic

V) Flexibility is a characteristics of _____ organization.

- A) Informal B) Formal
C) Informal and formal D) None of above

VI) Which of the following is the top status in hierarchy of industrial bureaucracy ?

- A) Specialist B) Forman C) Executive D) None of above

VII) Guild production system is started in _____ century.

- A) 11th B) 14th C) 16th D) 18th

VIII) Slavery system is a characteristics of _____ production system.

- A) Guild B) Manorial C) Factory D) None of above

IX) Time period of study of industrial labour according to human relation approach is _____

- A) 1920-1940 B) 1940-1960 C) 1900-1920 D) None of above

X) Production in factory is the characteristics of _____ production system.

- A) Domestic B) Guild C) Factory D) Manorial

2. Write short answers (**any four**) :

8

- I) What is industrial sociology ?
- II) What is the significance of Industrial sociology ?
- III) What is the domestic production system ?
- IV) Which are the strains of executive ?
- V) Define formal and informal organization.
- VI) What is the concept of industrial management ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- I) Rise and development of industrial sociology.
- II) Manorial system of production.
- III) Nature of industrial sociology.
- IV) Henry Fayol's theory of organization.
- V) Characteristics of factory system.
- VI) Aspirations of Executive.

4. A) Define industrial sociology and explain its subject matter.

10

OR

B) Define factory system and explain its causes.

5. Explain functions of Executive.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

II) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) औद्योगिक कामगारांचा मानवी संबंधाच्या दृष्टिकोनातून अभ्यास _____ यांनी मांडला.
A) मेयो व बर्गर
B) अँडम स्मिथ
C) फेड्रिक टेलर
D) मस्टरबर्ग
- II) खालीलपैकी सर्वात पूर्वीची कारखानपूरुव उत्पादन पद्धती कोणती ?
A) संघपद्धती
B) सरंजामशाही पद्धती
C) गृहोद्योग पद्धती
D) कारखाना पद्धती
- III) श्रमविभाजन हे _____ उत्पादन पद्धतीचे एक वैशिष्ट आहे.
A) सरंजामशाही
B) कारखाना
C) संघ
D) गृहोद्योग
- IV) स्वयंपूर्णता हे _____ या उत्पादन पद्धतीचे एक वैशिष्ट आहे.
A) सरंजामशाही
B) संघ
C) कारखाना
D) गृहोद्योग
- V) लवचिकता हे _____ संघटनेचे एक वैशिष्ट आहे.
A) अनौपचारिक
B) औपचारिक
C) अनौपचारिक आणि औपचारिक
D) वरीलपैकी नाही
- VI) खालीलपैकी कोणते औद्योगिक नोकरशाहीतील उच्च पातळीवरील स्थान आहे ?
A) विशेषज्ञ
B) फोरमन
C) कार्यकारी
D) वरीलपैकी नाही
- VII) संघपद्धतीची सुरवात _____ व्या शतकात झाली.
A) 11
B) 14
C) 16
D) 18
- VIII) गुलामगिरी पद्धती ही _____ या उत्पादन पद्धतीचे एक वैशिष्ट आहे.
A) संघ
B) सरंजामशाही
C) कारखाना
D) वरीलपैकी नाही

IX) कामगारांचा मानवी संबंधाच्या दृष्टिकोनातून अभ्यासाचा कालखंड _____ हा आहे.

A) 1920-1940 B) 1940-1960 C) 1900-1920 D) वरीलपैकी नाही

X) उत्पादन स्थळ कारखाना हे _____ या उत्पादन पद्धतीचे एक वैशिष्ट आहे.

A) गृहोद्योग B) संघ
C) कारखाना D) सरंजामशाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- I) औद्योगिक समाजशास्त्र म्हणजे काय ?
- II) औद्योगिक समाजशास्त्राचे महत्व काय आहे ?
- III) गृहोद्योग उत्पादन पद्धती म्हणजे काय ?
- IV) कार्यकारीवर येणारे ताण-तणाव कोणते ?
- V) औपचारीक व अनौपचारीक संघटनेची व्याख्या द्या.
- VI) औद्योगिक व्यवस्थापन म्हणजे काय ?

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- I) औद्योगिक समाजशास्त्राचा उदय आणि विकास
- II) सरंजामशाही उत्पादन पद्धती
- III) औद्योगिक समाजशास्त्राचे स्वरूप
- IV) हेन्री फेयॉलचा औद्योगिक संघटनेचा सिद्धांत
- V) कारखाना उत्पादन पद्धतीची वैशिष्टे.
- VI) कार्यकारीच्या ईच्छा-आकांक्षा.

4. अ) औद्योगिक समाजशास्त्राची व्याख्या देऊन त्याचा अभ्यासविषय स्पष्ट करा.

10

किंवा

ब) कारखाना उत्पादन पद्धतीची व्याख्या देऊन त्याची कारणे स्पष्ट करा.

5. कार्यकारीची कार्ये स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
ENGLISH (Special) (P.No. VIII)
Introduction to the Structure and Function of Modern English

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time :3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks: 50

N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : **10**
- i) The word _____ can appear as both pronoun and determines.
a) that b) of c) he d) and
 - ii) The plural form of the 'hair' is
a) hairs b) hair c) heer d) hare
 - iii) He asks smart questions. The underlined word is
a) adverb b) noun c) adjective d) verb
 - iv) The Ven form of the word 'sleep' is
a) slept b) slipt c) sleep d) slept
 - v) The structure of an NP is
a) (MHM) b) NP's c) pNP d) ($\{M^n\}H\{M^n\}$)
 - vi) John is a good teacher. The underlined NP functions as _____ in the clause.
a) complement b) object c) adverbial d) subject
 - vii) _____ may be head in an NP.
a) Enumerators b) Prepositions c) Conjunctions d) Interjections
 - viii) Mary can type business letters very rapidly. The underlined phrase is
a) NP b) VP c) AvP d) AjP

- ix) Mohan has given the party a cheque recently.
a) SPOdOiA b) SPOiOdA c) SPOCA d) SPDAC
- x) The eliciting question for the adverbial type of 'duration' is
a) How often ? b) How long ? c) When ? d) How ?

2. Answer **any five** of the following :

10

- i) Identify the word class of the underlined words in the following sentence.
'The academic council will meet on Monday'.
- ii) Identify prepositions in the following sentence.
'He is the first person to get the award in such a prestigious competition of this kind'.
- iii) State the word class of the underlined words in the following sentence.
'He is more Indian than any of the Indians'.
- iv) Give 'Ved' and 'Ven' forms of the following words :
a) write b) buy
- v) Give plural forms of the following :
a) syllabus b) child
- vi) Give the list of co-ordinating conjunctions.

3. A) Answer **any two** of the following :

6

- i) Analyse the underlined phrases with form and function labels in the following sentences :
a) I looked up the tower.
b) They are working hard for success.
c) They are living in a small village.
- ii) Identify **any three** NPs in the following passage and give them form and function labels :
Geoffrey Leech is a Professor of linguistics. He has written several books on linguistics. He has delivered many lectures on linguistics. Students love to listen to him.

- iii) Analyse **any three** VPs in the following with form and function labels :
- a) We have recognised him very well.
 - b) They might have seen the ghosts at night.
 - c) He is making things difficult.
- B) Answer **any two** of the following : **4**
- i) Identify clause elements in the following sentences :
- a) Prof. Kulkarni bought his son a bike.
 - b) He appears a great fool.
- ii) Frame 'Wh' questions on the underlined elements in the following sentences :
- a) John loves classical music.
 - b) Mary answers questions cleverly.
- iii) Identify finite and non-finite verb phrases in the following sentence :
'Sachin is thinking seriously to retire from the international cricket'.
4. Explain the concept of main phrase and subordinate phrase with suitable examples. **10**
- OR
- What is an NP ? Explain its structure and function with suitable examples.
5. Write a full note on the elements of clause with suitable illustrations. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (Old)
Text-on Track (English Skills for Success)

Day and Date : Thursday, 30-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : a) **All questions are compulsory.**
b) **Figures to *right* indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternatives. **10**
- 1) What did the policeman on the beat constantly do ?
 - a) twirl his stick
 - b) interrogate people on his beat
 - c) smoke a cigar
 - d) unlock doors
 - 2) What is 'angina' in the lesson 'The Connoisseur' ?
 - a) a kind of disease that causes pains in the chest
 - b) a name of the character
 - c) a name of the plant
 - d) none of the above
 - 3) Who was 'Binet' in the lesson 'The Myths of Artificial Intelligence' ?
 - a) a chemist
 - b) a doctor
 - c) psychologist
 - d) none of the above
 - 4) What does 'shining loads' mean in the poem 'Bangle Sellers' ?
 - a) an unmarried woman's wrist
 - b) bunches of bangles
 - c) the flame of a marriage fire
 - d) sunlit corn

3. A) Write a paragraphs of **five** or **six** sentences on **each** of the following topics **(any two)** : **6**
- 1) Importance of English Language.
 - 2) Students and Politics.
 - 3) Effects of flood.
- B) Answer the following questions in **five** to **eight** sentences **each (any two)** : **4**
- 1) How does the poet use metaphors and similies in the poem 'Bangle Sellers' ?
 - 2) How does the Bangle Seller enhance the quality of life of simple people and bring joy and colour to it ?
 - 3) Explain the following lines
 - a) 'Nor law, nor ... fight.
 - b) 'I balanced all ... this death'.
 - 4) What is the Irish Airman's attitude towards war ?
4. Write an essay on **any one** of the following topics. **10**
- 1) The place of women in Indian Society.
 - 2) Superstitions.
5. Read the following passage carefully and write notes with the help of main points. **10**

How do students themselves react to the questions of social service ? Either they are apologise for their failure to do better, or they say: social work is not meant for us.

It was necessary to change this outlook of the students and fill them with a sense of social awareness. Students in India are a fortunate minority. But their education is of no use unless they have knowledge of the condition in which they have to apply it. Keeping this in mind, the University Grants Commission recommended that National Social-Service cells should be established in the Universities and colleges in India. This is how N.S.S. cells came into existence.

N.S.S. cells in the Universities and colleges are supposed to decide their own programmes. However Universities some times provided special projects to the colleges in their area. In the beginning, most colleges held camps and organised activities in the college itself, with lectures of eminent people on important social aspects of life. Later the field widened and N.S.S. camps and activities were carried to the rural areas.

SLR-L – 390

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014

HINDI (Special Paper No. 8)

भाषा विज्ञान

Day and Date : Monday, 3-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- सूचना : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य ।
2) दाईं ओर दर्शाए गए अंक प्रश्न के पूर्णांक है ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के निचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10
- 1) _____ शब्दों द्वारा विचारों का प्रकटीकरण ही भाषा है ।
अ) ध्वन्यात्मक ब) प्रतीकात्मक क) संकेतात्मक ड) अनुकरणात्मक
- 2) भाषा _____ से सरलता की ओर जाती है ।
अ) कठिनता ब) जटिलता क) क्लिष्टता ड) वस्तुनिष्ठता
- 3) _____ भाषा का एक निश्चित व्याकरण होता है ।
अ) राज ब) राज्य क) राष्ट्र ड) परिनिष्ठित
- 4) संस्कृत की _____ ध्वनि 'फारसी' भाषा में 'ह' के रूप में उच्चारित होती हैं ।
अ) स ब) श क) ष ड) क्ष
- 5) हिंदी के अंतर्गत _____ बोली वर्ग आते हैं ।
अ) 1 ब) 3 क) 5 ड) 7
- 6) हिंदी भाषा का एक अन्य रूप _____ भी है ।
अ) ब्रज ब) भोजपुरी क) दक्खिनी ड) अवधि
- 7) _____ को परिनिष्ठित हिंदी कहा जाता है ?
अ) खड़ीबोली ब) ब्रज क) मैथिली ड) बघेली

P.T.O.

8) _____ हिंदी का विकास शौर सेनी प्राकृत से माना जाता है ।

अ) राजस्थानी ब) बिहारी क) पूर्वी ड) पहाडी

9) दूध _____ शब्द है ।

अ) तत्सम ब) तद्भव क) देशज ड) विदेशी

10) देवनागरी में व्यंजनों की संख्या _____ है ।

अ) 26 ब) 11 क) 33 ड) 46

2. निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन वाक्यों में लिखिए : 10

1) डॉ. भोलानाथ तिवारी की 'भाषा' की परिभाषा लिखिए ।

2) बोली किसे कहते हैं ?

3) उत्तर प्रदेश के किन जिलों में ब्रज बोली जाती है ?

4) हिंदी शब्द की व्युत्पत्ति ।

5) 'तद्भव' शब्द किसे कहते हैं ?

6) देवनागरी की कोई तीन विशेषताएँ लिखिए ।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए : 10

1) राज भाषा ।

2) शारीरिक विभिन्नता वाद ।

3) ब्रज ।

4. हिंदी शब्द की व्युत्पत्ति स्पष्ट कीजिए । 10

अथवा

देवनागरी लिपि का विकास संक्षेप में लिखिए ।

5. भाषा की परिभाषाएँ विस्तार से स्पष्ट कीजिए । 10

SLR-L – 391

Seat
No.

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VIII)
Kannada Folk Literature

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತು ನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) Folk lore ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ

1) ಜಾನಪದ

2) ಜನಪದ

3) ಜನಸಮೂಹ

4) ಸಮುದಾಯ

2) ದೇಜಿಗೌ

1) ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ

2) ಜಾನಪದ ಸ್ವರೂಪ

3) ಜಾನಪದ ವಿವಕ್ಷೆ

4) ಜಾನಪದ ಸೌರಭ

3) ಕಂಠಸ್ಥ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ

1) ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ

2) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ

3) ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯ

4) ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ

4) ಆಲಕ್ಕೆ ಹೂವಿಲ್ಲ _____ ಕೊನೆಯಿಲ್ಲ.

1) ಸಾಲಕ್ಕೆ

2) ಮಾಲೆಗೆ

3) ಜಾಲಕ್ಕೆ

4) ನೆಲಕ್ಕೆ

5) ಮೊಹರಂ ಪದಗಳನ್ನು ಈ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ

1) ರಿವಾಯತ್ ಪದಗಳು

2) ಭುಲಾಯಿ ಪದಗಳು

3) ಸೀಗೀ ಪದಗಳು

4) ಡೊಳ್ಳಿನ ಪದಗಳು

6) ಸಣ್ಣಾಟಗಳ ತವರು ಮನೆ

1) ಬೀದರ

2) ಬೆಳಗಾವಿ

3) ಸೊಲ್ಲಾಪುರ

4) ಗುಲ್ಬರ್ಗಾ

7) ವೇದ ಸುಳ್ಳಾದರೂ _____ ಸುಳ್ಳಾಗದು.

1) ಕಥೆ

2) ಒಗಟು

3) ಕಾವ್ಯ

4) ಗಾದೆ

P.T.O.

8) ಜನವಾಣಿ ಬೇರು ಕವಿವಾಣಿ

1) ಕಾಂಡ

2) ಎಲೆ

3) ಹೂ

4) ಹಣ್ಣು

9) ಜಾನಪದ ಅಧ್ಯಯನ ಕೃತಿ ಬರೆದವರು

1) ಹಾಮಾನಾ

2) ದೇಜೆಗೌ

3) ತಪಸ್ವೀಕುಮಾರ

4) ರಾಗೌ

10) ಇದು ಹೆಂಗಸರ ಹಾಡು ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ

1) ಸೋಬಾನಪದ

2) ಕೋಲಾಟಪದ

3) ಹಂತಿಹಾಡು

4) ಮಟ್ಟಿಹಾಡು

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಜನಪದ ಗೀತೆಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಹೇಳಿರಿ.

2) ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರಿ.

3) ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಬರೆಯಿರಿ.

4) ಇಂಗ್ಲೀಷಿನ folkloreದ ಕನ್ನಡದ ಸಂವಾದ ಪದ ಯಾವುದು ?

5) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದರೇನು ?

6) ಗಾದೆಯ ಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿರಿ.

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಒಗಟು

2) ಜನಪದ-ಜಾನಪದ

3) ದೇಜೆಗೌ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

2) ಜನಪದ ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ - ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಸಂಬಂಧಾಂತರ ತಿಳಿಸಿರಿ.

SLR-L – 392

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII (A))
उपयोजित मराठी

Day and Date : Monday, 3-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न:

१०

योग्य पर्याय निवडा :

१) आई.वडील यांच्या व्यतिरिक्त अन्य वडीलधाऱ्या आप्तांस पत्र लिहिताना कोणता मायना लिहितात ?

अ) तीर्थरूप ब) आदरणीय क) माननीय ड) तीर्थस्वरूप

२) आपल्या मालाची मागणी वाढविण्यासाठी त्याची जनतेपुढे स्व-खर्चाने केलेली प्रसिद्धी म्हणजे काय ?

अ) वस्तू ब) उत्पादन क) बातमी ड) जाहिरात

३) वृत्तपत्रामध्ये संपादक लिहितात त्यास काय म्हणतात ?

अ) वार्ताहर ब) संपादकीय क) साहित्यिक ड) बातमीदार

४) कार्यालयात प्राप्त झालेल्या पत्रावर कार्यालयीन नोंद क्रमांक टाकला जातो त्यास काय म्हणतात ?

अ) ठराव क्रं. ब) आवक क्रं. क) जावक क्रं. ड) प्रस्ताव

५) आकाशवाणीवरील जाहिरात कोणत्या स्वरूपाची असते ?

अ) दृक्-श्राव्य ब) श्राव्य क) मुद्रित ड) पाल्हाळिक

६) दररोज प्रसिद्ध होणाऱ्या वृत्तपत्रास काय म्हणतात ?

अ) दैनिक ब) पाक्षिक क) वार्षिक ड) मासिक

P.T.O.

- ७) 'व्यावहारिक मराठी' हा ग्रंथ पुढीलपैकी कोणी लिहिला ?
 अ) प्रा. शंकरानंद येडले
 ब) यशोदा भागवत
 क) रवींद्र देसाई
 ड) ल.रा. नसिराबादकर
- ८) प्रस्तावास सभेची मान्यता मिळाल्यानंतर त्याचे कशात रूपांतर होते ?
 अ) गणसंख्या
 ब) ठराव
 क) इतिवृत्त
 ड) कार्यवृत्त
- ९) चलत् चित्रातून अधिक चांगल्या रीतीने जाहिरात प्रसिद्ध करणारे माध्यम कोणते ?
 अ) आकाशवाणी
 ब) दूरदर्शन
 क) वृत्तपत्र
 ड) पत्र
- १०) बातमीचे दृश्य आणि वाचनीय माध्यम कोणते ?
 अ) वृत्तपत्र
 ब) मथळा
 क) निवेदन
 ड) दूरदर्शन

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) वैयक्तिक पत्रलेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) वृत्तपत्रीय जाहिरातीचे स्वरूप लिहा.
- ३) वाचकांच्या पत्रव्यवहाराची गुणवैशिष्ट्ये सांगा.
- ४) जाहिरातीचा हेतू स्पष्ट करा.
- ५) संपादकीय लेखाचे महत्त्व सांगा.
- ६) इतिवृत्त लेखनाची वैशिष्ट्ये सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) कार्यालयीन टिप्पणीचे स्वरूप व प्रकार सांगा.
- २) आकाशवाणीवरील जाहिरातीची वैशिष्ट्ये लिहा.
- ३) जाहीर निवेदनाचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये विशद करा.

४. प्रशासकीय कार्यालयामधील कामकाजाचे स्वरूप सांगून आवक-जावक नोंदवहीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

दूरदर्शनवरील जाहिरातीचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये लिहा.

५. अभिनव भारत गणेशोत्सव मंडलाने आयोजित केलेल्या सांस्कृतिक कार्यक्रमांची वृत्तपत्रासाठी बातमी तयार करा.

१०

SLR-L – 393

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII-B)
आधु. मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

- १) 'गिधाड ढोळ आडत्या शेठ चिमणचारा खाऊन जाय' यातील चिमणचारा म्हणजे काय ?
अ) शेतकऱ्याचे पीक ब) चिमण्यांचा चारा क) शेतकऱ्यांचे शोषण
- २) 'कुरुपास दिले असे अंगवस्त्र, त्रिभुवनी झाली खास शोभा' या ओळीत कुणाचा गौरव केला आहे ?
अ) स्त्रीचा ब) मजुराचा क) शेतकऱ्याचा
- ३) 'ओल्या हळदीचा रंग' कवितेत कुणाचे चित्र रंगवले आहे ?
अ) नववधूचे ब) निसर्गाचे क) शेतीचे
- ४) जमिनीने थोडीशी हालचाल केल्यानंतर तिच्यातून कोणती फौज बाहेर आली ?
अ) बॅक्टेरियाची ब) मुंग्यांची क) झुरळांची
- ५) माणसांनी काय लॅबनिर्मित व सिंथेटिक केले ?
अ) जग ब) मानवजात क) अन्न
- ६) शेवटी कोणाचा डी.एन.ए. लपून राहिला होता ?
अ) मानवाचा ब) प्राण्याचा क) गवत्याचा
- ७) सुतारपक्षी सारखा ठोक ठोक करून टोकरत बसतो, अशी तक्रार कोणाची आहे ?
अ) झाडाची ब) पक्ष्याची क) कावळ्यांची
- ८) बळीराजा कशामुळे बळी गेला, असे कवीला वाटते ?
अ) शेतकीची कारखानदारी झाल्याने
ब) शेतकरी आळशी झाल्याने
क) शेतमालाच्या भावामुळे

P.T.O.

९) 'दाणं पाखडून द्याया । आपण नुसत्या सुपल्या' असे कोण कुणाला सांगते ?

अ) सासू सुनेला ब) लेक मायेला क) माय लेकीला

१०) मधमाशा आणि फुलपाखरं निसर्गाने कशासाठी निर्माण केली ?

अ) बियांच्या निर्मितीसाठी ब) आरोग्यासाठी क) सौंदर्यासाठी

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) बालसाहित्याची चार वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) कुत्र्यांच्या सभेत अध्यक्षानी कोणती सूचना केली ?
- ३) 'दिलजमाई' या गोष्टीतील पानांची तक्रार काय होती ?
- ४) 'कुणब्याची चळवळ' कशी उभी व्हावी, असे कवीला वाटते ?
- ५) 'पिढीपेस्तर प्यादेमात' शीर्षकाचा अन्वयार्थ स्पष्ट करा.
- ६) 'इतरांचे पडीक' कवितेतील शेतकऱ्याचे महत्त्व.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

- १) 'माती' कवितेचे रसग्रहण करा.
- २) नवे रस्ते बांधणीचे फायदे तोटे 'रस्ते-वेड'मध्ये कसे सांगितले आहेत ?
- ३) अनिल अवचटांच्या भाषाशैलीचे विशेष सांगा.

४. एक उत्तम बालवाङ्मय म्हणून 'सृष्टीत गोष्टीत' या पुस्तकाचे परीक्षण करा.

१०

किंवा

मजुरांच्या दयनीय अवस्थेचे चित्रण कवीने कसे केले आहे ?

५. 'सृष्टीत ... गोष्टीत' या पुस्तकामुळे बालमनावर पर्यावरण रक्षणाचा संस्कार होतो' हे विधान सोदाहरण स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 394

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SANSKRIT (Special Paper – VIII)
प्राचीन उत्कीर्ण लेख व व्याकरण

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**

सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

2) *Answers to all questions should be written in one and the same answer book.*

सर्व प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

1. योग्य पर्याय चित्वा वाक्यं पुनर्लिखत ।

10

योग्य पर्याय निवडून वाक्य पुन्हा लिहा.

1) राष्ट्रकूटांच्या मुद्रांवर _____ याचे चिन्ह आहे.

a) सिंह b) अंकुश c) मयूर d) वराह

2) दवेपुत्र ही उपाधि _____ राजांनी घेतील होती.

a) चान्द्र b) कुषाण
c) देव d) मौर्य

3) _____ हा गुप्त वंशाचा आद्यपुरुष होय.

a) चंद्रगुप्त b) विष्णुगुप्त
c) घटोत्कच d) भीम

4) गुर्वायतन म्हणजे _____ होय.

a) गुरुमंदिर b) गुरुगृह
c) गुरुकुल d) गौरव

P.T.O.

- 5) जटा, धन, माला, इत्यादींना वेदाच्या _____ म्हटले जाते.
 a) अष्ट विकृति
 b) कृत्रिम
 c) शाखा
 d) परंपरा
- 6) पूर्वी ग्रंथ लिहिण्यासाठी _____ ही शई वापरली जात असे.
 a) काळी
 b) पक्की
 c) कच्ची
 d) लाल
- 7) प्राचीन काळी लेखनीला _____ असे म्हणत.
 a) लिपिका
 b) अंकनी
 c) वर्णक
 d) लेखनी
- 8) इलाहाबाद स्तंभालेखाची लिपी _____ आहे.
 a) देवनागरी
 b) ब्राह्मी
 c) मोडी
 d) ग्रंथ
- 9) मधुबन ताम्रपट _____ या राजाचा आहे.
 a) अशोक
 b) चंद्रगुप्त
 c) कृष्ण
 d) हर्ष
- 10) श्रीहर्षाने _____ हे गाव अग्रहार म्हणून दोन ब्राह्मणांना दिले.
 a) रामकुंडका
 b) सोमकुंडका
 c) सोपारे
 d) द्वारका

2. टिप्पणी लिखत । (केवल पंच)

10

टीपा लिहा. (केवल पाच)

- 1) भूर्जपत्र
- 2) चामडे
- 3) लाकडी पाट
- 4) शिलालेख
- 5) जयस्तंभ
- 6) लिपी
- 7) कागद.

3. A) देवनागरीमध्ये लिप्यन्तरं कुरुत ।

5

देवनागरी लिपीमध्ये लिहा.

1) ए च

2) अ इ

3) ऋ ॠ

4) ऋ ॠ

5) इ ई

B) ब्राह्मीलिप्यां लिखत ।

5

ब्राह्मीमध्ये लिहा.

1) बदाम

2) हलवाई

3) रानी

4) निधी

5) कवी.

4. स्पष्टीकरणं कुरुत अधोनिर्दिष्टानाम् । केवलं द्वे)

10

खालीलपैकी दोहोंचे स्पष्टीकरण करा.

1) हर्षवर्धनाचा वंश

2) भारतीयांचे लिपीज्ञान

3) समुद्रगुप्ताचा इलाहाबाद स्तंभालेख.

5. नहपानाच्या नाशिक स्तंभालेखाचे वैशिष्ट्य लिहा.

10

SLR-L – 395

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
URDU(Special) (Paper – VIII)
Urdu Drame ka Fann Aur Urdu Drame

Day and Date : Monday, 3-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. موزوں الفاظ کا انتخاب کر کے غلط پڑی کیجئے :

- (1) امانت لکھنوی کے ڈرامہ کا نام _____ ہے۔
(اندر سجا سجا پری سجا میں سجا پریوں کی سجا)
- (2) کٹھ پتلیوں کا تذکرہ سب سے پہلے _____ میں ملتا ہے۔
(رامانن الف لیلا مہا بھارت رگ وید)
- (3) سنسکرت یا قدیم ہندی ڈراما _____ کے اساس پر شروع ہوا۔
(دیوی دیوتاؤں جنوں انسانوں پریوں)
- (4) مہاکوی کالیداس نے بکرماجیت کے زمانہ میں _____ میں ایک نیا ڈرامہ
شکنتلا تیار کیا تھا۔
(گوالیار متھرا اوجین ایودھیا)
- (5) _____ حکمران کے عہد میں اندر سجا تصنیف کی گئی۔
(آصف الدولہ نواب واجد علی شاہ میر قاسم سراج الدولہ)

- (6) ڈرامہ کی زیادہ تر کامیابی کا انحصار _____ یا کہانی کے اصل موضوع پر ہوتا ہے۔
(پلاٹ کشمکش خاتمہ مکالمہ نگاری)
- (7) ایک بیان یہ بھی ہے کہ سب سے پہلا ڈرامہ 500 ق۔م میں _____ نے لکھا۔
(شکر چاریہ کالیداس بھو بھوتی شری بھاسا)
- (8) انگلستان میں سب سے پہلا مستقل تھیٹر _____ کے عہد میں تعمیر ہوا۔
(ملکہ وکٹوریہ ملکہ الزبتھ ملکہ زینت محل ملکہ حضرت محل)
- (9) _____ کے دربار میں ایک شاعر بھو بھوتی تھا۔
(راجہ بکرماجیت سمدر گپت موریہ راجہ ہرش اشوک)
- (10) براسک مزاحیہ ڈراما کی ایک _____ قسم ہے۔
(عالمانہ ناصحانہ عامیانہ فلسفیانہ)

10 2. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات دیجئے: (کوئی پانچ)

- (1) اردو کے چند اہم ڈرامہ نگاروں کے نام لکھئے۔
- (2) سنسکرت ڈرامے کا سب سے بڑا فنکار کون تھا؟
- (3) بھانڈوں اور نقالوں کے خاندان زیادہ تر کہاں سے آئے تھے؟
- (4) واجد علی شاہ کے ”رہس“ کا موضوع کیا تھا؟
- (5) برٹش میوزیم اور انڈیا آفس لائبریری لندن میں اندر سبھا کے کل کتنے اڈیشن موجود ہیں اور وہ کون کونسی زبانوں میں ہیں؟
- (6) پارس وکٹوریہ کلب کب عالم وجود میں آیا؟

- 10 .3 مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :
- (1) کٹھ پتلیوں کے کھیل سے متعلق معلومات لکھئے۔
- (2) ڈرامہ کے اقسام لکھئے۔
- (3) اندر سجا کی مقبولیت کے اسباب لکھئے۔
- 10 .4 مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے :
- (1) اردو ڈرامہ کے آغاز و ارتقاء میں پارسى تھیٹر کی خدمات لکھئے۔
- (2) فن ڈرامہ سے کیا مراد ہے؟ اس کے آغاز پر روشنی ڈالئے۔
- 10 .5 ڈرامہ کے اجزائے ترکیبی قلمبند کیجئے۔
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VIII)
Archaeology and Tourism

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Tourism is the word originated from _____ language.
A) French
B) English
C) Roman
D) Latin
 - 2) _____ Foreign travellers visited India in ancient period.
A) American
B) Japanese
C) African
D) Chinese
 - 3) The famous ancient archaeological city 'Ter' is _____ in district of Maharashtra.
A) Aurangabad
B) Ahmednagar
C) Osmanabad
D) Pune
 - 4) _____ archaeologist discovered the ancient Lothal site.
A) Dr. Rao
B) Dr. Mishra
C) Dr. Ansari
D) Dr. Marshal
 - 5) _____ was the famous ancient university in Magadh empire.
A) Vikramshila
B) Kashi
C) Nalanda
D) Vallabhi
 - 6) Greek tourist Magesthenis wrote _____ book.
A) Arthashastra
B) Tatang Siyuki
C) Indica
D) None of these

९) हर्षवर्धनच्या काळात _____ या चिनी प्रवाशाने भारताला भेट दिलेली होती.

अ) हयूएनत्संग

ब) इत्सींग

क) फाहीयान

ड) लाओत्से

१०) पुरातत्वीय स्थळांचा शोध घेण्यासाठी _____ नकाशे उपयोगी पडतात.

अ) राजकीय नकाशे

ब) सर्वेक्षण नकाशे

क) स्वाभाविक नकाशे

ड) वन नकाशे

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) पर्यटनाचा अर्थ सांगा.

२) मानवी जीवनातील पर्यटनाचे महत्त्व सांगा.

३) शैक्षणिक दृष्टिने पर्यटनाचे महत्त्व सांगा.

४) पर्यटनाचे सामाजिक महत्त्व कोणते ?

५) तेर वस्तु संग्रहालयाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

६) पुरातत्वे स्थळे शोधण्याची शास्त्रीय पद्धत सांगा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा :

१२

१) पर्यटनाची उद्दिष्ट्ये सांगा.

२) पर्यटनाचे आर्थिक महत्त्व स्पष्ट करा.

३) कालीवंगन शहराची नगररचना.

४) नालंदा विद्यापीठाची वैशिष्ट्ये

५) तेरचे स्थान विशद करा.

६) सर्वेक्षण नकाशेविषयी माहिती द्या.

४. पर्यटनाच्या व्याख्या सांगून पर्यटनाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सिंधू संस्कृतीमधील पर्यटन स्थळ म्हणून लोथलचे महत्त्व विशद करा.

५. प्राचीन भारतातील प्रसिद्ध विद्यापीठ नालंदाचे महत्त्व विशद करा.

१०

SLR-L – 397

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – V) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper VIII)
Agricultural Economics

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective questions. 10

Choose the correct alternative given below :

- 1) _____ is the backbone of Indian Economy.
a) Agriculture b) Industry c) Education d) None of these
- 2) India is the _____ largest producer of Fish in the World.
a) First b) Second c) Third d) None of these
- 3) HYVP is concerned with _____
a) Irrigation b) Seeds c) Industry d) None of these
- 4) _____ productivity is the main problem of floricultural industry.
a) High b) Low c) Marginal d) None of these
- 5) Operation flood of milk is known as _____
a) Green Revolution b) White Revolution
c) Blue Revolution d) None of these
- 6) Agricultural productivity = $\frac{\text{_____}}{\text{Total land under cultivation}}$
a) Total agricultural production b) Average production
c) Marginal production d) None of these

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) _____ हा भारतीय अर्थव्यवस्थेचा कणा आहे.
अ) शेती ब) उद्योग क) शिक्षण ड) यापैकी नाही
- २) भारताचा मासेमारी उत्पादनात जगातील _____ मोठा देश आहे.
अ) पहिला ब) दुसरा क) तिसरा ड) यापैकी नाही
- ३) HYVP हा _____ शी निगडीत आहे.
अ) पाणीपुरवठा ब) बि-बियाणे क) उद्योग ड) यापैकी नाही
- ४) फुलशेती उद्योगात _____ उत्पादकता ही प्रमुख समस्या आहे.
अ) अधिक ब) कमी क) सिमांत ड) यापैकी नाही
- ५) दुधाचा महापूर _____ नांवाने ओळखला जातो.
अ) हरित क्रांती ब) धवल क्रांती क) निळी क्रांती ड) यापैकी नाही
- ६) शेती उत्पादकता = _____
एकूण लगवडी खालील जमीन
अ) एकूण शेती उत्पादन ब) सरासरी उत्पादन
क) सिमांत उत्पादन ड) यापैकी नाही
- ७) _____ हे राष्ट्रीय शेतकरी आयोगाचे अध्यक्ष होते.
अ) डॉ. स्वामीनाथन ब) सुधीर सेन
क) वि. म. दांडेकर ड) यापैकी नाही
- ८) _____ या क्षेत्रात भारतातील सर्वाधिक लोक काम करतात.
अ) उद्योग ब) शेती क) सेवा ड) यापैकी नाही

९) _____ हा उद्योग शेतीवर आधारित उद्योग आहे.

अ) लोखंड व पोलाद ब) साखर क) सिमेंट ड) यापैकी नाही

१०) हरित क्रांती ही _____ क्रांती म्हणून ओळखली जाते.

अ) गव्हाची ब) तांदळाची क) ज्वारीची ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ४) :

८

१) हरित क्रांती म्हणजे काय ?

२) पीक संरचना ही संकल्पना सांगा.

३) कोरडवाहू शेती म्हणजे काय ?

४) ग्रामीण औद्योगीकरण म्हणजे काय ?

५) शेती उत्पादकतेची संकल्पना सांगा.

५) पाणी पुरवठ्याच्या दोन साधनांची नावे सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही ४) :

१२

अ) भारतातील दुग्धशेती

ब) शेती आधारित उद्योग

क) आधुनिक शेती तंत्रज्ञान

ड) भारतातील मासेमारी

इ) भारतातील फलोद्यान

फ) भारतातील पीक संरचना.

४. खालीलपैकी एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) भारतीय शेतीच्या कमी उत्पादकतेची कारणे सांगा.

ब) भारताच्या ग्रामीण अर्थव्यवस्थेत शेतीचे स्थान सांगा.

५. हरित क्रांती म्हणजे काय ? हरित क्रांतीचे फायदे व तोटे सांगा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VIII)
Historical Documents and Places**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10

- 1) _____ says 'History means the story of human freedom'.
a) Renier b) Acton c) A. L. Rowse d) John Seely
- 2) 'History is the chain of events' is said by _____.
a) Karl Marx b) Maitland c) Herder d) Herodotus
- 3) _____ history is deep study of village or city's history.
a) Political b) Military
c) Diplomatic d) Local
- 4) _____ wrote a book 'What is History' ?
a) Hegel b) E. H. Carr
c) Legiloss and Senboss d) Carlyle
- 5) _____ is a primary source of history.
a) Balance sheet b) Annal
c) Legends d) Historical maxims
- 6) To find out the literal and real meaning of the document is known as _____.
a) Literary criticism b) Positive criticism
c) Negative criticism d) None of these
- 7) Selection of subject is the _____ step in process of research.
a) First b) Second c) Third d) Fourth

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ च्या मते, 'मानवी स्वतंत्र्याची कथा म्हणजे इतिहास होय.'
अ) रेनीयर ब) अॅक्टन क) ए. एल. राऊस ड) जॉन सीली
- २) 'इतिहास म्हणजे घटनांची साखळी होय' असे _____ यांनी म्हटले आहे.
अ) कार्ल मार्क्स ब) मेटलॅंड क) हर्डर ड) हिरोडोटस
- ३) गाव किंवा शहराच्या इतिहासाचा सखोल अभ्यास _____ इतिहासात केला जातो.
अ) राजकीय ब) लष्करी क) राजनैतिक ड) स्थानिक
- ४) 'व्हॉट इज हिस्ट्री ?' हा ग्रंथ _____ यांनी लिहिला.
अ) हेगेल ब) इ. एच् . कार
क) लेजीलॉस व सेनबॉस ड) कार्लाइल
- ५) _____ हे इतिहासाचे प्राथमिक साधन आहे.
अ) जमाखर्च ब) बखर क) दंतकथा ड) ऐतिहासिक म्हणी
- ६) कागदपत्राचा वाड्मयीन व खरा अर्थ लावणे यास _____ असे म्हणतात.
अ) वाड्मयीन परीक्षण ब) होकारात्मक परीक्षण
क) नकारात्मक परीक्षण ड) यापैकी नाही
- ७) विषयाची निवड ही संशोधन प्रक्रियेमधील _____ पायरी आहे.
अ) पहिली ब) दुसरी क) तिसरी ड) चौथी
- ८) संशोधकास उपयुक्त ठरणारे सूचीचे _____ प्रकार आहेत.
अ) दोन ब) तीन क) पाच ड) नऊ
- ९) _____ तळटीप कधीही देऊ नये.
अ) भाषांतरास ब) विधानास क) अवतरणास ड) शिर्षकास
- १०) सभासद वखरीचा लेखक _____
अ) वि. के. राजवाडे ब) मल्हार चिटणीस
क) कृष्णाजी अनंत सभासद ड) होनाजी बाळा

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) कार्ल मार्क्स व इ. एच. कार यांनी केलेल्या इतिहासाच्या व्याख्या लिहा.
 - २) 'इतिहासाची पुनरावृत्ती होते' या मताचे थोडक्यात स्पष्टीकरण करा.
 - ३) इतिहासाच्या दुय्यम संदर्भ साधनांची कोणतीही सात नावे सांगा.
 - ४) छाया लेखक म्हणजे काय ?
 - ५) वास्तववादी टीका (परीक्षण) म्हणजे काय ?
 - ६) तळटीपांचे फायदे कोणते ?
३. खालीलपैकी कोणत्याही चार टीपा लिहा : १२
- १) इतिहासाचे महत्त्व.
 - २) अलिखित प्राथमिक संदर्भ साधने.
 - ३) बहिरंग परीक्षण.
 - ४) इतिहास संशोधकाचे गुण.
 - ५) तळटीपांचे उद्देश.
 - ६) संदर्भ ग्रंथांची यादी.
४. इतिहासाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- इतिहास संशोधन पद्धतीमधील विविध टप्यांचा आढावा घ्या.
५. मराठा इतिहासाचे एक महत्त्वाचे संदर्भ साधन म्हणून सभासद बखरीची चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VIII)
Western Political Thought**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) Whose idea of the Ideal State ?
a) Plato b) Marx c) Aristotle d) Machiavelli
 - 2) _____ is the Pioneer of Political Science.
a) Machiavelli b) Aristotle
c) Plato d) Locke
 - 3) _____ is the popular book of Aristotle.
a) The Politics b) The Prince
c) The Republic d) Two treatises on Government
 - 4) _____ separated politics from morality.
a) Machiavelli b) Hobbes c) Locke d) Aristotle
 - 5) Aristotle was the student of _____
a) Plato b) Socrates
c) Marx d) Machiavelli
 - 6) 'Man is social animal' said _____
a) Marx b) Aristotle
c) Plato d) Hobbes
 - 7) Which name the book of John Locke he associated social contract theory ?
a) Two treatises on Government b) The Prince
c) Leviathan d) Republic

8) Which name the book of Machiavelli he advise to the king ?

- a) The Prince
- b) The Politics
- c) Das Capital
- d) The Republic

9) Locke defended _____

- a) Talifarian
- b) Legal
- c) Limited monarchy
- d) Social democracy

10) Hobbes considered _____ to supreme.

- a) People
- b) Sovereignty
- c) King
- d) Justice

2. Write a short answer (**any four**) :

8

- 1) State two characteristics of Plato's Ideal State.
- 2) Why is Aristotle regarded as the pioneer of political science ?
- 3) State Machiavelli's views on politics and morality.
- 4) State human nature according to Hobbes.
- 5) Which type of revolution explain by Aristotle ?
- 6) How was pre-social stage according to John Locke ?

3. Write a short notes (**any four**) :

12

- 1) Plato's concept of the Philosopher King
- 2) Machiavelli's views on Human Nature
- 3) Aristotle's classification of State
- 4) John Locke's views on sovereignty
- 5) Aristotle's views on citizenship
- 6) Plato's concept of justice.

4. Explain Machiavelli's advise to the king.

10

OR

Explain social contract theory of Thomas Hobbes.

5. Explain Plato's Thought's on education system.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) आदर्शराज्याची संकल्पना कोणाची आहे ?
अ) प्लेटो ब) मार्क्स क) अ‍ॅरिस्टॉटल ड) मॅकीयाव्हेली
- २) _____ हा राज्यशास्त्राचा जनक आहे.
अ) मॅकीयाव्हेली ब) अ‍ॅरिस्टॉटल क) प्लेटो ड) लॉक
- ३) अ‍ॅरिस्टॉटलचे _____ हे पुस्तक सुप्रसिद्ध आहे.
अ) द पॉलिटिक्स ब) द प्रिन्स
क) द रिपब्लिक ड) टु ट्रीटायसेस ऑन गव्हर्नमेंट
- ४) _____ नी राजकारण नैतिकतेपासून वेगळे केले.
अ) मॅकीयाव्हेली ब) हॉब्ज क) लॉक ड) अ‍ॅरिस्टॉटल
- ५) अ‍ॅरिस्टॉटल _____ शिष्य होता.
अ) प्लेटो ब) सॉक्रेटिस क) मार्क्स ड) मॅकीयाव्हेली
- ६) 'मनुष्य हा सामाजिक प्राणी आहे' असे म्हणला _____
अ) मार्क्स ब) अ‍ॅरिस्टॉटल क) प्लेटो ड) हॉब्ज
- ७) जॉन लॉकने कोणत्या पुस्तकामध्ये सामाजिक करार सिद्धांत मांडला ?
अ) टु ट्रीटायसेस ऑन गव्हर्नमेंट ब) द प्रिन्स
क) लेव्हीएथन ड) रिपब्लिक
- ८) मॅकीयाव्हेलीने कोणत्या पुस्तकात राजाला उपदेश केला ?
अ) द प्रिन्स ब) द पॉलिटिक्स क) दास कॅपिटल ड) रिपब्लिक
- ९) लॉकने पुरस्कार केला _____
अ) हुकुमशाही ब) कायदेशीर
क) मर्यादित राजेशाही ड) लोकशाही समाजवाद
- १०) हॉब्जने _____ सर्वोच्च मानले.
अ) लोक ब) सार्वभौमत्व क) राजा ड) न्याय

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) प्लेटोच्या आदर्शराज्याची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.
- २) अॅरिस्टॉटलला राज्यशास्त्राचा जनक का म्हटले जाते ?
- ३) मॅकीयाव्हेलीचे राजकारण व नैतिकता याविषयीचे विचार स्पष्ट करा.
- ४) हॉब्जने मनुष्य स्वभावाचे केलेले वर्णन स्पष्ट करा.
- ५) अॅरिस्टॉटलने क्रांतीचे कोणते प्रकार सांगितले आहेत ?
- ६) 'जॉन लॉकच्या मते नैसर्गिक आवस्था कशी होती ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) प्लेटोची तत्त्वज्ञराजाची संकल्पना
- २) मॅकीयाव्हेलीचे मनुष्य स्वभावविषयीचे विचार
- ३) अॅरिस्टॉटलने केलेले राज्याचे वर्गीकरण
- ४) जॉन लॉकचे सार्वभौमत्वाविषयीचे विचार
- ५) अॅरिस्टॉटलचे नागरीकत्वाविषयीचे विचार
- ६) प्लेटोची न्यायव्यवस्था.

४. मॅकीयाव्हेलीने राजाला केलेला उपदेश स्पष्ट करा.

१०

किंवा

थॉमस हॉब्जने सांगितलेला सामाजिक कराराचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

५. प्लेटोचे शिक्षणविषयक विचार स्पष्ट करा.

१०

3. A) Explain the following with reference to context (**any two**) : **8**
- 1) Break, break, break
On the cold gray stones, O Sea !
And I would that my tongue could utter,
The thoughts that arise in me !
 - 2) And neither the angels in heaven above,
Nor the demons down under the sea,
Can ever dissever my Soul from the Soul
Of the beautiful Annabelle Lee.
 - 3) Death passed my way. He stuck this flower in my mouth and said, “Keep it, old chap. I’ll stop by again in eight months or may be ten”.
- B) Write short answers to the following questions (**any two**) : **6**
- 1) What is Simile ?
 - 2) Discuss the term ‘Hyperbole’.
 - 3) Define the term ‘Satire’.
4. Answer **any one** of the following questions : **14**
- A) Write a critical appreciation of the one-act play ‘The Housekeeper’.
 - B) Discuss ‘St. Valentine’s Day’ by Annie Eliot as a comedy.
5. Write a note on the characteristics of the one-act play. Elaborate your answer from the one-act plays you have studied. **14**
-

SLR-L – 40

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory)**

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : 10
- 1) Science is a _____ body of knowledge.
(Systematic, Vague, Indirect, Direct)
 - 2) _____ is a natural science.
(Chemistry, Psychology, Economics, Sociology)
 - 3) Cause precedes the _____
(Observation, Experiment, Proof, Effect)
 - 4) Interview must be _____
(Vague, Clear, Indirect, Ambiguous)
 - 5) Human knowledge is expanded by _____ inference.
(Analogy, Deduction, Induction, Syllogism)
 - 6) Scientific method is a kind of _____
(Induction, Deduction, Conversion, Obversion)
 - 7) _____ is a research technique.
(Observation, Explanation, Interview, Empiricism)
 - 8) The information received about private life through interview is _____
(Real, False, Definite, Suspicious)
 - 9) _____ is a kind of data collection.
(Questionnaire, Imagination, Confusion, None of these)
 - 10) 'Uniformity of nature' is a kind of _____ ground.
(Material, Formal, False, Verbal)

P.T.O.

2. Write short answers (any 4) :

- 1) What is science ?
- 2) Is scientific method inductive method ? explain.
- 3) What is common sense ?
- 4) What is scientific observation ?
- 5) Explain nature of questionnaire method.
- 6) Explain the principles of uniformity of nature.

3. Write short notes (any 4) :

12

- 1) Nature of empiricism.
- 2) Science and religion.
- 3) Verification of hypothesis.
- 4) Characteristics of natural sciences.
- 5) Characteristics of scientific method.
- 6) Interview method.

4. Explain the principles of causation.

10

OR

Explain the difference between natural and social sciences.

5. Explain the stages (steps) of scientific Investigation.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द वापरून रिकाम्या जागा भरा.

१०

१) विज्ञान म्हणजे ज्ञानाची _____ मांडणी होय.
(पद्धतशीर, संदिग्ध, अप्रत्यक्ष, प्रत्यक्ष)

२) _____ हे नैसर्गिक शास्त्र आहे.

(रसायनशास्त्र, मानसशास्त्र, अर्थशास्त्र, समाजशास्त्र)

- ३) कारण हे _____ च्या आधी येणारी असते.
(निरीक्षण, प्रयोग, सिद्धता, कार्य)
- ४) मुलाखत _____ असावी.
(संदिग्ध, स्पष्ट, अप्रत्यक्ष, द्वयर्थी)
- ५) मानवी ज्ञानाचा विस्तार _____ अनुमानाने होते.
(साम्यानुमान, निगामी, विगामी, संविधान)
- ६) वैज्ञानिक पद्धत ही _____ ची एक पद्धती आहे.
(विगामी, निगामी, परिवर्तन, प्रतिवर्तन)
- ७) _____ हे संशोधनाचे एक तंत्र आहे.
(निरीक्षण, प्रयोग, मुलाखत, अनुभववाद)
- ८) खाजगी जीवनासंबंधी मुलाखतीतून मिळालेली माहिती _____ असते.
(वास्तव, असत्य, निश्चित, संशयास्पद)
- ९) _____ हा साधनसामुग्री गोळा करण्याचा एक प्रकार आहे.
(प्रश्नावली, काल्पनिकता, गोंधळ, यापैकी नाही)
- १०) 'निसर्ग एकरूपता' हा _____ आधाराचा एक प्रकार आहे.
(वास्तविक, तात्त्विक, असत्य, शाब्दिक)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

- १) विज्ञान म्हणजे काय ?
- २) वैज्ञानिक पद्धती ही विगामी पद्धती आहे का ? स्पष्ट करा.
- ३) व्यावहारिक ज्ञान म्हणजे काय ?
- ४) शास्त्रीय निरीक्षण म्हणजे काय ?
- ५) प्रश्नावली पद्धतीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
- ६) निसर्ग समरूपतेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) अनुभववादाचे स्वरूप
- २) विज्ञान आणि धर्म
- ३) अभ्युपगमाची प्रचिती
- ४) नैसर्गिक विज्ञानाची वैशिष्ट्ये
- ५) वैज्ञानिक पद्धतीची वैशिष्ट्ये
- ६) मुळाखत पद्धती.

४. कारणाकतेची तत्त्वे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

नैसर्गिक शास्त्रे आणि सामाजिकशास्त्रे यातील फरक स्पष्ट करा.

५. वैज्ञानिक संशोधनाच्या अवस्था (टप्पे) स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 400

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
PHILOSOPHY (Special Paper – VIII) (A)
Traditional Logic and Scientific Method**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) Logic is _____ science.
(Normative, Natural, Positive, Verbal)
 - 2) Valid inference is the subject matter of _____
(Philosophy, Psychology, Logic, Mathematics)
 - 3) In logic evidences are called _____
(Words, Terms, Conclusion, Premises)
 - 4) Universal negative proposition is also called _____
(A, E, I, O)
 - 5) Syllogism is _____ inference.
(Mediate, Conversion, Obversion, None of these)
 - 6) Syllogism consists _____ propositions.
(2, 3, 4, 5)
 - 7) Subject of 'A' proposition is _____
(Distributed, Undistributed, Null, None of these)
 - 8) There are _____ kinds of dilemma.
(3, 4, 5, 6)
 - 9) There is _____ opposition between A and E.
(Contrary, Contradictory, Subcontrary, Subaltern)
 - 10) The conversion of 'A' proposition is _____
(A, E, I, O)

P.T.O.

2. Solve **any four** of the following : **8**
- 1) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, “All girls are clever”.
 - 2) What inferences by opposition of propositions can be drawn from the proposition, “No men are perfect”.
 - 3) Convert the proposition – “Some tigers are lions”.
 - 4) Convert the proposition – “Some cats are not dogs”.
 - 5) Obvert the proposition – “All trees are favour”.
 - 6) Obvert the proposition – “No birds are fly”.
3. Write short notes (**any 4**) : **12**
- 1) Definition of logic
 - 2) Form and matter
 - 3) Contrary terms
 - 4) Constituents of proposition
 - 5) Deductive inference
 - 6) Immediate inference.
4. Explain the traditional classification of propositions. **10**
- OR
- Test the validity of the following syllogism ?
- 1) All men are mortal
John is a man
Therefore John is mortal.
 - 2) A is brother of B
B is brother of C
Therefore A is brother of C.
5. Test the validity of the following hypothetical syllogism. **10**
- 1) If Mango is ripe the it is sweet
Mango is ripe
Therefore it is sweet.
 - 2) If Plato is Philosopher then he is logician
Plato is not logician
Therefore he is not Philosopher.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द वापरून रिक्तस्थानांना जागा भरा :

१०

- १) तर्कशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(आदर्शवादी, नैसर्गिक, वस्तुनिष्ठ, शाब्दिक)
- २) युक्त अनुमान हा _____ चा अभ्यासविषय आहे.
(तत्त्वज्ञान, मानसशास्त्र, तर्कशास्त्र, गणित)
- ३) तर्कशास्त्रात पुराव्यांना _____ असे म्हणतात.
(शब्द, पदे, निष्कर्ष, आधारविधाने)
- ४) सामान्य नास्तिवाची विधानाला _____ असेही म्हणतात.
(A, E, I, O)
- ५) संविधान हे _____ अनुमान आहे.
(व्यवहित, परिवर्तन, प्रतिवर्तन, यापैकी नाही)
- ६) संविधानामध्ये _____ विधाने असतात.
(२, ३, ४, ५)
- ७) 'A' विधानाचे उद्देश्य पद _____ असते.
(सर्वव्याप्त, अंशव्याप्त, रिक्त, यापैकी नाही)
- ८) उभयापत्तीचे _____ प्रकार आहेत.
(३, ४, ५, ६)
- ९) 'A' आणि 'E' मध्ये _____ प्रतियोग आहे.
(विरोध, व्याघात, उपविरोध, उपनिदान)
- १०) 'A' विधानाचे परिवर्तन _____ आहे.
(A, E, I, O)

२. कोणतेही चार सोडवा :

८

- १) “सर्व मुली हुशार असतात” या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
- २) “एकही मानव परिपूर्ण नाही” या विधानावरून कोणकोणती प्रतियोगी अनुमाने काढता येतील.
- ३) “काही वाघ सिंह असतात” या विधानाचे परिवर्तन करा.
- ४) “काही मांजर कुत्रे नाहीत” या विधानाचे परिवर्तन करा.

- ५) “सर्व वृक्ष परोपकारी असतात” या विधानाचे प्रतिवर्तन करा.
 ६) “एकही पक्षी उडणारी नाही” या विधानाचे प्रतिवर्तन करा.

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) :

१२

- १) तर्कशास्त्राची व्याख्या
 २) आकार आणि आशय
 ३) विरोधी पदे
 ४) विधानाचे घटक
 ५) निगामी अनुमान
 ६) अव्यवहित अनुमान.

४. पारंपारिक विधानाचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.

१०

किंवा

खालील संविधानांची युक्तता तपासा.

- १) सर्व मानव मर्त्य असतात
 जॉन हा मानव आहे
 म्हणून जॉन मर्त्य आहे.
 २) अ हा ब चा भाऊ आहे
 ब हा क चा भाऊ आहे
 म्हणून अ हा कचा भाऊ आहे.

५. खालील अनुलंब संविधानांची युक्तता तपासा

१०

- १) जर आंबा पिकलेला असेल तर तो गोड असेल
 आंबा पिकलेला आहे
 म्हणून तो गोड आहे.
 २) जर प्लेटो तत्त्वस असेल तर तो तर्कस असेल
 प्लेटो तर्कस नाही
 म्हणून प्लेटो तत्त्वस नाही.

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Sem. – V) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Dietics and Hygiene (Special Paper – VIII)**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instruction : All questions are compulsory.

1. Choose right options : 5
- 1) Deficiency of 'D' vitamin causes
 - a) Malaria
 - b) Ricket
 - c) Cholera
 - d) T.B.
 - 2) Calories from fats
 - a) 8.3
 - b) 9.3
 - c) 9.6
 - d) 9.5
 - 3) 'Beri-Beri' occurs due to lack of which vitamin ?
 - a) D
 - b) B
 - c) A
 - d) C
 - 4) Calories from one gm protein
 - a) 3.2
 - b) 4.1
 - c) 3.3
 - d) 4.6
 - 5) Percentage of water in human body
 - a) 40%
 - b) 75%
 - c) 60%
 - d) 55%
2. Answer in **one** sentence (**any five**) : 10
- 1) Define Athlete diet.
 - 2) What is first aid ?
 - 3) How many minerals in human body ?
 - 4) Who find out protein ?
 - 5) What is percentage of minerals in a body ?
 - 6) How many amino acids in protein ?
3. Short notes (**any two**) : 10
- a) Vitamin
 - b) Protein
 - c) Carbohydrates.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

- १) “ड” जीवनसत्वा अभावी होणारा रोग
 अ) हीवताप ब) मुडदूस क) पटकी ड) क्षय
- २) सिन्ध पदार्थापासून किती उष्मांक मिळतो ?
 अ) ८.३ ब) ९.३ क) ९.६ ड) ९.५
- ३) “बेरी बेरी” हा रोग कशाच्या कमतरतेमुळे होतो ?
 अ) ड ब) ब क) अ ड) क
- ४) एक ग्रॅम प्रथीणापासून किती उष्मांक मिळतो ?
 अ) ३.२ ब) ४.१ क) ३.३ ड) ४.६
- ५) मानवी शरीरात पाण्याचे प्रमाण किती आहे ?
 अ) ४०% ब) ७५% क) ६०% ड) ५५%

२. एका वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

- १) खेळाडूचा आहार सांगा.
- २) प्रथमोपचार म्हणजे काय ?
- ३) मानवी शरीरात किती खनिजद्रव्ये आहेत ?
- ४) ‘प्रथीणांचा’ शोध कोणी लावला ?
- ५) मानवी शरीरात खनीजांचे प्रमाण किती ?
- ६) प्रथीणात किती प्रकारचे अॅमीनो ऑॅसीड असतात ?

३. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

- अ) जीवनसत्वे.
- ब) प्रथीणे
- क) पिष्टमय पदार्थ.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – V) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VIII)
Rural and Urban Sociology

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- 1) In which of the following land tenure system the role of 'middle man' has been removed by Britisher ?
 - a) Jamindari
 - b) Rayatwari
 - c) Mahalwari
 - d) Patwari
- 2) Which of the following is not the features of Rural Society ?
 - a) Achieved status
 - b) Low mobility
 - c) Primary relations
 - d) Traditional economy
- 3) Which of the following is one of the vital reasons of economy inequality in rural society ?
 - a) Historically inequal distribution of land
 - b) Poverty
 - c) High level of population
 - d) Unavailability of land
- 4) What is the long form of 'S.S.A' ?
 - a) Serva Seva Abhiyan
 - b) Serva Shiksha Abhiyan
 - c) Serva Samaj Abhiyan
 - d) Serva Shiksha Anand
- 5) Which of the following factor plays an important role in rural politics in India ?
 - a) Political party
 - b) Caste
 - c) Education of leader
 - d) All the above
- 6) _____ region of Maharashtra is famous for farmer suicide ?
 - a) Marathwada
 - b) Konkan
 - c) Vidharbha
 - d) Western Maharashtra

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) खालीलपैकी _____ जमीनधारणा पद्धतीमध्ये मध्यस्थाची भूमिका ब्रिटिश सरकारने समाप्त केली.
a) जमीनदारी b) रयतवारी c) महालवारी d) पटवारी
- २) खालीलपैकी _____ हे ग्रामीण समाजाचे वैशिष्ट्य नाही.
a) संपादीत दर्जा b) मंद गतिशीलता
c) प्राथमिक संबंध d) पारंपारीक अर्थव्यवस्था
- ३) खालीलपैकी _____ हे ग्रामीण समाजातील आर्थिक असमानतेच्या प्रमुख वैशिष्ट्यापैकी एक आहे.
a) ऐतिहासिक दृष्ट्या जमीनीचे झालेले असमान वितरण
b) दारीद्र्य
c) लोकसंख्या वाढ
d) जमीनीची अनुपलब्धता
- ४) S. S. A. (एस. एस. ए.) चे विस्तारीत रूप काय आहे ?
a) सर्व सेवा अभियान b) सर्व शिक्षा अभियान
c) सर्व समाज अभियान d) सर्व शिक्षा आनंद
- ५) भारतातील ग्रामीण राजकारणामध्ये _____ हा घटक महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतो.
a) राजकीय पक्ष b) जात
c) नेत्यांचे शिक्षण d) वरील सर्व
- ६) महाराष्ट्रातील _____ प्रांत हे शेतकऱ्यांच्या आत्महत्येसाठी परिचित आहे.
a) मराठवाडा b) कोकण c) विदर्भ d) पश्चिम महाराष्ट्र
- ७) खालीलपैकी _____ हे भूमिहीन शेतमजुराचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
a) सीमांत भूमी b) स्थलांतर
c) शिक्षणाचे अल्प प्रमाण d) वरीलपैकी कोणतेही नाही

८) भारतीय राज्यघटनेतील _____ घटनादुरुस्तीमुळे स्त्रिया व वंचित घटकांना पंचायत राज व्यवस्थेमध्ये आरक्षण प्राप्त झाले.

- a) ७१ व्या b) ७३ व्या c) ७८ व्या d) ७५ व्या

९) समुदाय विकास योजना भारतात _____ साली सुरू करण्यात आले.

- a) १५ जानेवारी १९५० b) २ ऑक्टोबर १९५५
c) २ ऑक्टोबर १९५२ d) १५ ऑक्टोबर १९६२

१०) पंचायत समितीचे प्रशासकीय प्रमुख _____ असतात.

- a) तहसीलदार b) गट विकास अधिकारी
c) ग्रामसेवक d) तलाठी

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

- १) कुळ म्हणजे कोण ?
- २) जातीचे कोणतेही चार निर्बंध सांगा.
- ३) बलुतेदार म्हणजे कोण ?
- ४) ग्राम पंचायतीचे प्रमुख कार्य कोणते ?
- ५) जमीन सुधारणा म्हणजे काय ?
- ६) सहकारी संस्थाचे कोणतेही चार वैशिष्ट्ये सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) ग्रामीण समाजशास्त्राचे महत्त्व
- २) कर्जबाजारीपणा
- ३) भूमीहीन शेतमजूर
- ४) सहकारी चळवळीचे फायदे
- ५) ग्रामीण अर्थसंस्थेचे वैशिष्ट्ये
- ६) जमीन सुधारणेचे फायदे.

४. अ) जिल्हा परिषदेची रचना व कार्ये विशद करा.

१०

किंवा

ब) ग्रामीण शिक्षण संस्थेचे स्वरूप स्पष्ट करून ग्रामीण शिक्षणाच्या समस्या थोडक्यात विशद करा.

५. ग्रामीण समाजशास्त्राचा अर्थ, व्याख्या व अभ्यासविषय स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – IV)
Introduction to Literary Criticism

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : 10
- 1) According to Aristotle, imitation is _____
 - a) mimicry of language
 - b) mimicry of sound
 - c) representation of life
 - d) representation of death
 - 2) According to Aristotle, the objects of poetic imitation are _____
 - a) tragic events
 - b) language and rhythm
 - c) formal pattern
 - d) men in action
 - 3) Through pity and fear, tragedy brings about _____ of such emotions.
 - a) hamartia
 - b) mimesis
 - c) ethos
 - d) catharsis
 - 4) Longinus defines sublimity as the echo of _____
 - a) noble soul
 - b) nature
 - c) sound
 - d) music
 - 5) The first and important source of sublimity is ability to form _____
 - a) life-like characters
 - b) noble action
 - c) grand thoughts
 - d) trivial thoughts

3. A) Write short answers to **any two** of the following questions : **6**
- 1) How does I. A. Richards define 'feeling' ?
 - 2) What, according to Richards, is 'sense' ?
 - 3) How, according to Richards, 'intention' affects the subject matter in any writing or speech ?
- B) Write answers of **any two** of following questions in brief : **4**
- 1) Why does S. T. Coleridge say that imagination is necessarily essem blastic ?
 - 2) How does S. T. Coleridge distinguish the relationship between primary and secondary imagination ?
 - 3) Explain the term 'fancy' in brief.
4. A) Critically discuss Aristotle's theory of imitation. **10**
- OR
- B) What, according to Aristotle is the function of tragedy ? How is it achieved ?
5. Critically discuss Longinus five sources of sublime by differentiating true and false sublime. **10**
-

SLR-L – 407

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – IV)
विशेष लेखक : संजीव

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाँई ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : **10**
- 1) संजीव मूलतः _____ उपन्यासकार है।
(1) गांधीवादी (2) जनवादी (3) मनोवैज्ञानिक (4) व्यक्तिवादी
- 2) संजीव के उपन्यास _____ क्षेत्र की कथा प्रस्तुत करते हैं।
(1) नगरीय (2) विदेशी (3) उपेक्षित (4) पहाड़ी
- 3) संजीव का _____ उपन्यास भिखारी ठाकुर पर केंद्रित है।
(1) सर्कस (2) आकाशचंपा (3) सूत्रधार (4) धार
- 4) संजीव के _____ उपन्यास को अंतरराष्ट्रीय इंदु शर्मा पुरस्कार प्राप्त हुआ है।
(1) धार (2) सावधान नीचे आग है।
(3) सर्कस (4) जंगल जहाँ शुरू होता है।
- 5) संजीव के उपन्यासों में _____ का प्रभावी अंकन मिलता है।
(1) राजनीति (2) धर्म (3) कानून (4) लोकतत्त्व
- 6) 'पाँव तले की दूब' उपन्यास _____ को समर्पित है।
(1) बिरसा मुंडा (2) प्रेमचंद (3) समीर (4) गोरख पांडे
- 7) _____ हंसदा का प्रयोगक्षेत्र है।
(1) पंचपहाड़ (2) मेड़िया (3) बाघमुंडी (4) एनटीपीसी

P.T.O.

- 8) 'पाँव तले की दूब' उपन्यास का _____ पात्र नई चेतना का संकेत देता है।
 (1) सुदीप्त (2) समीर (3) माझी हडाम (4) किस्कू
- 9) _____ जंगल को आग लगाता है।
 (1) गोपाल (2) कालीचरण (3) फिलिप (4) सुदीप्त
- 10) _____ स्वच्छंद जीवन-शैली का युवक है।
 (1) फिलिप (2) गोपाल (3) कालीचरण (4) सुदीप्त

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए. 10

- 1) कथाकार संजीव का 'संजीव' उपनाम कैसे पड़ा ?
- 2) आदिवासियों के जननायक कौनसे है ?
- 3) सुदीप्त मेझिया को बदलने हेतु क्या करता है ?
- 4) सुदीप्त आत्महत्या क्यों करता है ?
- 5) मास्टर प्लैन पेश करने के पीछे सुदीप्त का क्या उद्देश्य था ?
- 6) हंसदा की चारित्रिक विशेषताएँ लिखिए।

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। 10

- 1) "साहब, सरकार तो बहुत मेहरबान हैं न हम पर ? ये ई मेहरबानी है न कि जिस छोटा बुरू के जंगल शालवनी से हमरा बाप-दादा काठ – काट के लाता रहा, अब हमरा लड़का-जनाना दतुअन भी नहीं तोड़ सकता ?"
- 2) "अभी तो कहानी के बीहड़ से गुजर रहा हूँ। बच गया तो कागज पर लिखूँगा....।"
- 3) "ध्यान रहे, यह लड़ाई हर आदमी को हर समय अपने अंदर-बाहर लड़नी पड़ती है।"

4. 'पाँव तले की दूब' उपन्यास में चित्रित झारखंड आंदोलन को स्पष्ट कीजिए। 10

अथवा

'पाँव तले की दूब' उपन्यास में चित्रित परिवेश पर प्रकाश डालिए।

5. सुदीप्त का चरित्र-चित्रण कीजिए। 10

SLR-L – 408

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – IV)
Cultural History of Karnataka

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

೧) ಹೊಯ್ಸಳ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಅರಸ _____

- 1) ವಿಕ್ರಮ 2) ರಾಚಮಲ್ಲ 3) ಹರ್ಷ 4) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನ

೨) ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಕೇಂದ್ರ ವಿಶ್ವವಿಖ್ಯಾತ _____

- 1) ಬದಾಮಿ 2) ಎಲಿಫೆಂಟಾ 3) ಪಟ್ಟದಕಲ್ಲು 4) ಹಳೆಬೀಡು

೩) ಸಳ ಮೊದಲು ಒಬ್ಬ _____ ಗಾರ.

- 1) ಕಲೆ 2) ಬೇಟೆ 3) ಹಾಡು 4) ಜಲ

೪) ನಾಟ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ _____

- 1) ರಾಜಲೆ 2) ಪಾರ್ವತಿ 3) ಶಾಂತಲೆ 4) ನಟಿ

೫) ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಂತರಂಗದ ಕನ್ನಡಿ _____

- 1) ಗಾಂಧಿ 2) ರಿತ್ತಿ 3) ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ 4) ಕುವೆಂಪು

೬) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯ ಅಧ್ಯಯನ _____

- 1) ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ 2) ಕೀಟ್ಸ್ 3) ರಿತ್ತಿ 4) ಕುವೆಂಪು

೭) ನಾಗರಿಕತೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತಾರವಾದುದು _____

- 1) ಲ್ಯುಕಾಸ್ 2) ಶಂಭಾ 3) ಪಂಪ 4) ಡೇವಿಡ್

೮) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಆಕರ _____

- 1) ಹೊಲ 2) ಬೆಳೆಗಳು 3) ದೇವಸ್ಥಾನ 4) ಕೆರೆಗಳು

P.T.O.

೯) ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಕ _____

- 1) ಕದಂಬ 2) ಗಂಗ 3) ವಿಕ್ರಮ 4) ಸಳ

೧೦) Culture ಎಂದರೆ

- 1) ಒಕ್ಕಲುತನ 2) ಗುಣ 3) ಬೆಳೆ 4) ಸಂಸ್ಕೃತಿ

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ವಿಷ್ಣುವರ್ಧನನ ರಾಣಿಯರು ಯಾರು ?
- 2) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎರಡು ಆಕರಗಳು.
- 3) ನಾಗರಿಕತೆ ಎಂದರೇನು ?
- 4) ಹೊಯ್ಸಳ ಮನೆತನದ ಧರ್ಮ.
- 5) ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ ಜನ್ಮ
- 6) ವೀರಬಲ್ಲಾಳನ ಸಾಹಸ.

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಬೇಲೂರು
- 2) ಶಾಂತಲೆ
- 3) ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು.

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) “ದೇವಸ್ಥಾನಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು” ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

೫. ಶಿಲ್ಪಕಲೆಗೆ ಹೊಯ್ಸಳರು ನೀಡಿದ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

SLR-L – 409

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – IV)
साहित्यशास्त्र

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) कोणत्या वाङ्मय प्रकारात संवादात्मकता हा घटक अधिक महत्त्वाचा असतो ?
१) कविता २) नाटक ३) ललितनिबंध ४) चरित्र
- २) 'एकच प्याला' ही कलाकृती कोणत्या वाङ्मय प्रकारातील आहे ?
१) कादंबरी २) काव्य ३) कथा ४) नाटक
- ३) 'अभिनव काव्यप्रकाश' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत ?
१) रा. श्री. जोग २) रा. ग. जाधव ३) दि. के. बेडेकर ४) स. रा. गाडगीळ
- ४) साहित्याच्या संदर्भात कार्य करणाऱ्या अभिरुचीला काय म्हणतात ?
१) सांस्कृतिक अभिरुची २) वाङ्मयीन अभिरुची
३) सूक्ष्म अभिरुची ४) उपयुक्त अभिरुची
- ५) अभिरुचीचे वैशिष्ट्य खालीलपैकी कोणते आहे ?
१) परिवर्तन क्षमता २) लोकप्रियता ३) रचना ४) प्रतिभाशक्ती
- ६) साहित्याचे मूल्यमापन कशाच्या आधारे केले जाते ?
१) लेखक २) वाचक ३) रसिक ४) आशयसूत्र
- ७) मध्ययुगीन साहित्यात कोणता काव्यप्रकार अधिक प्रमाणात लिहिला गेला.
१) नाट्यगीते २) मुक्तछंद ३) ओवी ४) विडंबन काव्य

P.T.O.

८) खालीलपैकी वाङ्मयीन मूल्य कोणते आहे ?

१) सामाजिकता २) अलंकार ३) सांस्कृतिकता ४) सौंदर्य

९) समीक्षण करणे म्हणजे नेमके काय ?

१) वाङ्मयाचे मूल्यमापन २) वाङ्मयाचे सादरीकरण
३) वाङ्मयाचे संशोधन ४) वाङ्मयाचे प्रकाशन

१०) खालीलपैकी कोणत्या घटकाचा जीवनमूल्यात समावेश करता येतो ?

१) भाषा २) सत्य ३) रचना ४) आकलन

२. दोन किंवा तीन वाक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) नाटक या वाङ्मय प्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.
- २) साहित्यिक अभिरुची म्हणजे काय ?
- ३) वाङ्मयीन समीक्षेची व्याख्या लिहा.
- ४) अभिरुची घडविण्यास सूक्ष्म संवेदनशक्ती कशी कारणीभूत ठरते ते लिहा.
- ५) समीक्षकाकडे कोणते गुण असावेत तीन गुण लिहा.
- ६) कथा वाङ्मय प्रकाराचे कोणतेही दोन विशेष स्पष्ट करा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

- १) वाङ्मयीन मूल्यमापनाचे निकष कोणते ?
- २) अभिरुचीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३) वाङ्मयीन मूल्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.

४. अभिरुची घडविण्यास कारणीभूत असणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

१०

किंवा

वाङ्मयीन कलाकृतीचे मूल्यमापन करतांना कोणत्या गोष्टीचा विचार करावा ते लिहा.

५. काव्य व कथा या वाङ्मय प्रकाराची वैशिष्ट्ये लिहा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Compulsory) (Old)

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All the questions are compulsory.**
2) Figures to the **right** indicate **full** marks.

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : **10**
- 1) Still European's consider _____ number as inauspicious.
a) 11 b) 16 c) 18 d) 13
 - 2) Scientific truth is
a) Objective b) Individual c) Traditional d) None of these
 - 3) _____ invented the laws of velocity.
a) Gallilio b) Newton c) Edison d) Raman
 - 4) _____ is the father of atomic Bomb in India.
a) Dr. A.P.J. Abdul Kalam b) Dr. Swaminathan
c) Dr. Raja Ramanna d) Dr. Naralikal
 - 5) _____ putforth the theory of Quasi steady state.
a) Dr. Jayant Naralikal b) Dr. Homi Bhabha
c) Dr. C.V. Raman d) None of these
 - 6) The Earth has made _____ angle around her axis.
a) 0° b) $23\frac{1}{2}^\circ$ c) $66\frac{1}{2}^\circ$ d) 90°
 - 7) Jupiter takes _____ period to complete one revolve around the sun.
a) 10 years b) 18 years c) 25 years d) 12 years

- 8) Upper layer of the Earth is known as
a) Mantle b) Core c) Crust d) None of these
- 9) The first Atomic power centre in India is established at
a) Mumbai b) Tarapur c) Karwar d) Chennai
- 10) _____ is the exhausted power resources.
a) Coal b) Solar energy c) Wind energy d) Atomic energy

2. Write short answers (**any four**).

8

- 1) State the four divisions of Aryasidhantha.
- 2) Positive effects of the earthquake.
- 3) Development of wind energy in India.
- 4) One star hypothesis.
- 5) Theory of Gravitational force.
- 6) State in brief Raman effect.

3. Write short notes (**any four**).

12

- 1) Bhaskaracharya
- 2) Cosmic Rays
- 3) RATO system
- 4) Types of Resources
- 5) Superstitions
- 6) Atomic energy in India.

4. Write scientific work of Dr. Swaminathan.

10

OR

Write in details in Interior of the earth.

5. What is Science and Technology ? Discuss the major steps in scientific study method.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

१) युरोपीयन लोक अद्यापही _____ हा आकडा अशुभ मानतात.

अ) ११ ब) १६ क) १८ ड) १३

२) वैज्ञानिक सत्य हे _____ असते.

अ) वस्तुनिष्ठ ब) वैयक्तिक क) परंपरागत ड) यापैकी नाही

३) _____ यांनी गतीविषयक नियम शोधले.

अ) गॅलिलिओ ब) न्यूटन क) एडिसन ड) रामण

४) _____ हे भारतीय अणुबॉम्बचे जनक आहेत.

अ) डॉ. ए.पी.जे. अब्दुल कलाम ब) डॉ. स्वामीनाथन

क) डॉ. राजा रामण्णा ड) डॉ. नारळीकर

५) _____ यांनी स्थिरवत विश्वस्थितीचा सिद्धान्त मांडला.

अ) डॉ. जयन्त नारळीकर ब) डॉ. होमी भाभा

क) डॉ. सी. व्ही. रामण ड) यापैकी नाही

६) पृथ्वीने तिच्या अक्षाशी _____ अंशचा कोन केला ओह.

अ) 0° ब) $23\frac{1}{2}^\circ$ क) $66\frac{1}{2}^\circ$ ड) 90°

७) गुरु ग्रहाला एक सूर्यप्रदक्षिणा पूर्ण करण्यासाठी _____ वर्षाचा कालावधी लागतो.

अ) १० वर्ष ब) १८ वर्ष क) २५ वर्ष ड) १२ वर्ष

८) पृथ्वीच्या बाह्य थरास _____ असे म्हणतात.

अ) प्रावरण ब) गाभा क) भूकवच ड) यापैकी नाही

९) _____ येथे भारतातील पहिले अणु उर्जा केंद्र स्थापन केले आहे.

अ) मुंबई ब) तारापूर क) कारवार ड) चेन्नई

१०) _____ हे क्षय शक्तीसाधन आहे.

अ) दगडी कोळसा ब) सौरउर्जा क) पवनउर्जा ड) अणु उर्जा

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार).

८

१) आर्यसिद्धान्ताचे चार विभाग सांगा.

२) भूकंपाचे विधायक परीणाम सांगा.

३) भारतातील पवन उर्जेची प्रगती.

४) एकतारक परीकल्पना.

५) गुरुत्वाकर्षण शक्तीचा सिद्धान्त.

६) रामण परीणाम यावर थोडक्यात माहिती सांगा.

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार).

१२

१) भास्कराचार्य

२) अंतरीक्ष किरण

३) राटो प्रणाली

४) साधन संपदेचे प्रकार

५) अंधश्रद्धा

६) भारतातील अणु उर्जा.

४. डॉ. स्वामीनाथन यांच्या वैज्ञानिक कार्याची माहिती लिहा.

१०

किंवा

पृथ्वीच्या अंतरंगाविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

५. विज्ञान व तंत्रज्ञान म्हणजे काय ? ते सांगून वैज्ञानिक अभ्यासपद्धतीमधील पायऱ्या सांगा.

१०

SLR-L – 411

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – IV)
Special Study of Prose Writer and Poet
Nazeer Akber Abadi Ki Shairi

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر خانہ پُری کیجئے :

(۱) _____ نظم میں نظیر نے عوامی زندگی کے مسائل کو پیش کیا ہے۔

(ہولی راکھی مُطلسی عید الفطر)

(۲) نظیر کو آخری عمر میں _____ ہو گیا تھا۔

(ہیضہ فالج نزلہ بخار)

(۳) نظیر نے بندوں کے رہنما _____ پر بھی نظم لکھی ہے۔

(شری کرشن سلیم چشتی گرونانک بندہ نواز)

(۴) ”بخارہ نامہ“ نظم _____ کی شعری تخلیق ہے۔

(حالی غالب نظیر جگر)

(۵) نظیر اکبر الہ آبادی کی مادری زبان _____ تھی۔

(مراٹھی اُردو انگریزی ہندی)

- (۶) نظیر کے کلام کی خصوصیات _____ نگاری ہے۔
(جڑتیاں افسانہ ناول ڈرامہ)
- (۷) نظیر کی مشہور و مقبول نظم _____ ہے۔
(برکھارت عید الفطر رحم و انصاف البیلی صبح)
- (۸) نظیر اکبر الہ آبادی _____ خاندان سے تعلق رکھتے تھے۔
(قریشی روہیلہ ہاشمی پٹھان)
- (۹) نظیر کی شاعری کو ہندوستان کی _____ شاعری کہا جاتا ہے۔
(عوامی مقامی سیاسی مذہبی)
- (۱۰) نظیر کے والد کا نام _____ تھا۔
(محمد ہارون محمد فاروق محمد حافظ میر متقی)

10

۲. مندرجہ ذیل کوئی پانچ سوالات کے جوابات لکھئے :

- (۱) نظیر اکبر الہ آبادی کہاں رہا کرتے تھے؟
- (۲) نظم ”ہولی“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۳) نظیر کی شاعری کی کوئی دو خصوصیات لکھئے۔
- (۴) نظیر نے ہندوستان کے کن کن تہواروں پر نظمیں لکھی ہیں؟
- (۵) نظیر کی مشہور و مقبول چار نظموں کے نام بتائیے۔
- (۶) نظیر کو عوامی شاعر کیوں کہا جاتا ہے؟

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

(۱) نظم ”عید الفطر“ کا خلاصہ لکھئے۔

(۲) اُردو نظم اور نظیر پر نوٹ لکھئے۔

(۳) نظم ”خوشامد“ کا خلاصہ لکھئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

(۱) نظیر اکبر آبادی کے حالات زندگی قلمبند کیجئے۔

(۲) نظیر کی شاعری میں ہندوستان کے موسم کی کیفیات پر نوٹ لکھئے۔

10

۵. نظم ”مجلس“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) पहिल्या प्रवरसेनचे कार्य स्पष्ट करा.
 - २) वाकाटकाकालीन कला व कौशल्याची माहिती द्या.
 - ३) किर्तीवर्माच्या राजकीय कामगिरीची माहिती द्या.
 - ४) चालुक्य काळातील साहित्याची चर्चा करा.
 - ५) पहिल्या पुलकेशीचे योगदान स्पष्ट करा.
 - ६) तिसऱ्या शतकातील स्त्रियांचे स्थान स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) वेरुळ येथील कैलास मंदिर
 - २) मंगलीश
 - ३) चालुक्य काळातील मंदिर वास्तुकला
 - ४) तिसरा गोविंद
 - ५) कलेच्या क्षेत्रातील वाकाटकांचे योगदान
 - ६) महाराष्ट्रातील तिसऱ्या शतकानंतरची सामाजिक परिस्थिती.
४. वाकाटकाच्या सांस्कृतिक योगदानाचा आढावा घ्या. १०
- किंवा**
- दुसऱ्या पुलकेशी राजाची राजकीय कामगिरी स्पष्ट करा.
५. इसवी सनाच्या तिसऱ्या शतकानंतरच्या महाराष्ट्रातील आर्थिक परिस्थितीची चर्चा करा. १०

८) पॅराटो कसोटी _____ वर आधारित आहे.

अ) संख्यावाचक उपयोगिता

ब) क्रमवाचक उपयोगिता

क) एकूण उपयोगिता

ड) सिमान्त उपयोगिता

९) नफ्याचा धोका पत्करण्याबाबतचा सिद्धान्त _____ यांनी मांडला.

अ) प्रॉ. हॉले

ब) प्रा. नाईट

क) अँउम स्मिथ

ड) थॉमस्-माल्थस्

१०) व्याजाचा सनातन सिद्धान्त _____ शी संबंधित आहे.

अ) पैशाळा असणारी मागणी

ब) पैशाचा पुरवठा

क) पैशाची मागणी व पैशाचा पुरवठा

ड) वरीलपैकी नाही

२. कोणत्याही चारावर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) विक्री खर्चाची व्याख्या द्या.

२) वेतन म्हणजे काय ?

३) खंडाची व्याख्या द्या.

४) नवउपक्रमशितता म्हणजे काय ?

५) मानवी कल्याणाची व्याख्या द्या.

६) आभास खंड म्हणजे काय ?

३. कोणत्याही चारावर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

१) वस्तुभेद

२) आधुनिक खंड सिद्धान्त

३) नफ्याचा अनिश्चितता पत्करण्याबाबतचा सिद्धान्त

४) वेतन भिन्नता

५) पॅराटो युक्ततम्

६) कल्याण मोजण्याचा प्रश्न.

४. अ) मक्तेदाराची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. मक्तेदारीत वस्तुची किंमत कशी ठरते ?

१०

किंवा

ब) व्याजाचा रोकड प्राधान्य प्रवृत्ती सिद्धान्त स्पष्ट करा.

५. पूर्ण स्पर्धेची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. पूर्ण स्पर्धेत वस्तुची किंमत कशी ठरते ?

१०

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
४) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) फलबागीच्या शेतीसाठी _____ प्रकारच्या हवामानाचा प्रदेश जगात प्रसिद्ध आहे.
अ) मान्सून ब) भूमध्यसागरीय
क) पश्चिम युरोपीय ड) विषुववृत्तीय
- २) _____ शेती पद्धतीत जमिनीचा जास्तीत जास्त उपयोग लागवडीसाठी केला जातो.
अ) सघन ब) विस्तृत
क) मिश्र ड) उदरनिर्वाहक
- ३) भारताने _____ मध्ये नवे औद्योगिक धोरण स्विकारले.
अ) १९८१ ब) १९९१
क) २००१ ड) २००२
- ४) _____ ला जपानचे मॅचेस्टर म्हणतात.
अ) कोबे ब) ओसाका
क) याकोहामा ड) नागासाकी
- ५) _____ हे जगातील सर्वात जास्त लांबीचा लोहमार्ग आहे.
अ) केप-कैरो ब) कॅनेडीयन-फॅसिफिक
क) ट्रॉन्स-सैबेरीयन ड) मुंबई-दिल्ली
- ६) _____ या कंपनीने १९९५ मध्ये भारतात सर्व प्रथम इंटरनेट सेवा सुरु केली.
अ) बी एस् एन् एल् ब) व्ही एस् एन् एल्
क) ए टी सी एल् ड) आय एस् डी एल्
- ७) सायलंट व्हॅली _____ राज्यात आहे.
अ) केरळ ब) तामीळनाडू
क) कर्नाटक ड) मिझोराम

- ८) _____ नदीवर जोग धबधबा आहे.
 अ) घटप्रभा
 क) शरावती
 ब) कावेरी
 ड) तुंगभद्रा
- ९) भूपृष्ठावरील एक जिनसी भूभागास _____ असे म्हणतात.
 अ) गाभा
 क) स्थान
 ब) केंद्र
 ड) प्रदेश
- १०) जेव्हा आयात मूल्य व निर्यात मूल्य सारखे असते तेव्हा अशा व्यापारास _____ प्रकारचा व्यापार म्हणतात.
 अ) संतुलीत
 क) अनुकूल
 ब) असंतुलीत
 ड) प्रतिकूल

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारांची उत्तरे लिहा.

८

- १) स्थळांतरीत शेती म्हणजे काय ?
 २) वस्तुनिर्माण उद्योग म्हणजे काय ?
 ३) विश्वग्राम म्हणजे काय ?
 ४) मळयाच्या शेतीची चार वैशिष्ट्ये सांगा.
 ५) पर्यटनांचे प्रकार सांगा.
 ६) सुएज कालव्याचे महत्त्व सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) शेतीचा आर्थिक विकासातील सहभाग.
 २) उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचे घटक
 ३) वाहतुकीचे महत्त्व.
 ४) ओपेक (OPEC)
 ५) पर्यटन व्यवस्थापन
 ६) प्रदेशाचे प्रकार.

४. अ) वेबरचा उद्योगधंद्याच्या स्थानिकीकरणाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) पर्यटनावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

५. जगातील आंतरखंडीय लोहमार्ग स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 415

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – IV)
History of Ancient India : Prehistoric Period to 650 A.D.

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option :

10

- 1) Varanasi was the capital city of _____
a) Gandhar b) Kashi c) Ang d) Magadha
- 2) Ashoka organized the third Boudha religious conference in _____
a) Kashmir b) Shravasthi c) Patliputra d) Vaishali
- 3) The real name of Samudragupta was _____
a) Kacha b) Puru c) Shourya d) Kourya
- 4) _____ was the founder of the Vardhan Dynasty.
a) Devgupta b) Pulkesi c) Pushyabhuti d) Samudragupta
- 5) _____ is known as the second Parshuram in the Puranas.
a) Dhananand b) Kalashok c) Kharvel d) Mahapadmanand
- 6) _____ constructed the Sudarshan lake near Girnar.
a) Chandragupta b) Samudragupta
c) Dhananand d) Kumargupta
- 7) Samudragupta carved his name as _____ on coins.
a) Agham bhanjak b) Sarvaraja Uchheta
c) Exceptional d) Great warrior
- 8) At Kannoj Gruhvarman was the ruler of _____ kingdom.
a) Maitrak b) Gound c) Moukhari d) Vardhan

P.T.O.

9) Spying department was supposed to be the _____ of a king.
a) Eyes and ear b) Body c) Hand d) None of these

10) The information of sixteen Mahajanpada is found in _____ treatise.
a) Dhignikaya b) Majjimmnikaya
c) Angutarnikaya d) Khuddaknikaya

2. Write short answers on **any four** of the following : **8**

- 1) Describe in short the attack of Sellucas Nicketer.
- 2) What is meant by Bhukti ?
- 3) Describe in short the Vallbhi's Maitrak Dynasty.
- 4) Explain in brief the Panchal Mahajanpada.
- 5) Describe the religious life of Gupta period.
- 6) Describe on Banbhata's treat is 'Harshacharitam'.

3. Write short notes **any four** : **12**

- 1) The causes of the rise of Maghad empire.
- 2) Kalinga war
- 3) Shrigupta
- 4) Kanoj's religious conference
- 5) Ajatshatru
- 6) Social life style of Gupta period.

4. Take a detailed review of the works of King Ashoka. **10**

OR

Explain the works of the second Chandra-Gupta.

5. Describe the Administrative System of King Harshvardhana. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) वाराणसी ही _____ राज्याची राजधानी होती.
अ) गांधार ब) काशी क) अंग ड) मगध
- २) अशोकाने तिसरी बौद्ध धर्म परिषद _____ येथे भरविली.
अ) काश्मीर ब) श्रावस्ती क) पाटलीपुत्र ड) वैशाली
- ३) समुद्रगुप्ताचे मुल नाव _____ हे होते.
अ) कच ब) पुरु क) शौर्य ड) कौर्य
- ४) वर्धन धराण्याचा _____ हा संस्थापक होता.
अ) देवगुप्त ब) पुलकेशी क) पुष्यभूती ड) समुद्रगुप्त
- ५) पुराणामध्ये _____ यास दुसरा परशुराम म्हणून ओळखले जाते.
अ) धनानंद ब) कालाशोक क) खारवेल ड) महापद्मानंद
- ६) _____ याने शेतीला पाणी पुरवठा करण्यासाठी गिरनार जवळ सुदर्शन तलाव बांधला.
अ) चंद्रगुप्त ब) समुद्रगुप्त क) धनानंद ड) कुमारगुप्त
- ७) समुद्रगुप्ताने नाण्यावर _____ ही विरुदावली कोरली आहे.
अ) आघाम भंजक ब) सर्वराजा उच्छेता क) अद्वितीय ड) महान योद्धा
- ८) कनोज येथे _____ या घराण्यातील गृहवर्मन हा सत्ताधिश होता.
अ) मैत्रक ब) गौड क) मौखरी ड) वर्धन
- ९) हेर खात्याला राजाचे _____ असे संबोधले जात होते.
अ) डोळे व कान ब) शरीर क) हात ड) यापैकी नाही
- १०) सोळा महाजनपदाची माहिती _____ या ग्रंथात मिलते.
अ) दीघनिकाय ब) मज्जिमनिकाय क) अंगुत्तरनिकाय ड) खुद्दकनिकाय

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) सेल्यूस निकेटरच्या स्वारीचे थोडक्यात वर्णन करा.
 - २) भुक्ती म्हणजे काय ?
 - ३) वल्लभीच्चा मैत्रक घराण्याची माहिती द्या.
 - ४) पांचाल महाजन पदाचे थोडक्यात वर्णन करा.
 - ५) गुप्तकालीन धार्मिक जीवनाची माहिती सांगा.
 - ६) बाणभट्टाच्या 'हर्षचरित्राचे' थोडक्यात वर्णन करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) मगध साम्रज्याच्या उदयाची कारणे.
 - २) कलिंग युद्ध
 - ३) श्रीगुप्त
 - ४) कनोज धर्म परिषद
 - ५) अजातशत्रू
 - ६) गुप्तकालीन सामाजिक जीवन.
४. सम्राट अशोकाच्या कार्याचा आढावा द्या. १०
- किंवा**
- दुसऱ्या चंद्रगुप्ताचे कार्य स्पष्ट करा.
५. हर्षवर्धनाच्या प्रशासन व्यवस्थेची सविस्तर माहिती द्या. १०
-

SLR-L – 416

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
Special Paper – IV : MUSIC
Hindustani Classical Music

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

10

- 1) _____ व _____ हे १२ मात्रांचे ताल आहेत.
a) एकताल, त्रिताल b) एकताल, चौताल c) एकताल, दादरा d) एकताल, केरवा
- 2) हंसध्वनी रागात _____ व _____ हे स्वर वर्ज्य आहेत.
a) भ, ध b) ग, ध c) रे, प d) रे, ध
- 3) मैफिलीची सांगता _____ या रागाने केली जाते.
a) भैरव b) भैरवी c) भीमपलास d) काफी
- 4) मारूबिहाग रागात अल्प प्रमाणात _____ या स्वरात्वा प्रयोग करतात.
a) ग b) नि c) म d) मे
- 5) सरोद हे _____ वाद्य आहे.
a) धन b) अवनद्ध c) तंतु d) सुषीर
- 6) निल्वाडा तालाची खालीची मात्रा _____ या मात्रेवर आहे.
a) ८ b) ९ c) १० d) १२
- 7) भैरवी रागाची जाति _____ आहे.
a) ओडव ओडव b) षाडव षाडव c) संपूर्ण संपूर्ण d) ओडव संपूर्ण
- 8) शिवरंजनी रागात _____ स्वर कोमल आहे.
a) ग b) ध c) रे d) नि
- 9) महंमद रफी हे सुप्रसिद्ध _____ होते.
a) पार्श्वगायक b) भावगीतगायक c) शास्त्रीयगायक d) वादक
- 10) कर्नाटक संगीतात _____ मुख्य ताल आहेत.
a) ५ b) ६ c) ७ d) ८

P.T.O.

2. अभ्यासकृमातील हंसध्वनी रागातील छोट्या ख्यालचे स्वरलेखन करा. 10
3. a) राग हंसध्वनी किंवा भैरवीची शास्त्रीय माहिती लिहा. 5
b) ताल तिलवाडा ठेकाबोल माहितीसह लिहा. 5
4. कर्नाटक संगीतातील ताल पद्धतीची माहिती द्या. 10
- किंवा**
- कर्नाटक संगीतातील कोणत्याही एका गीतप्रकाराची माहिती द्या.
5. ताल त्रिताल ठेकाबोल माहितीसह लिहून दुगुन करा. 10
-

SLR-L – 417

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – IV)
Government and Politics of Maharashtra**

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) The number of Legislative Assembly members in Maharashtra are _____
A) 420 B) 78 C) 288 D) 228
 - 2) Legislative Assembly's tenure is of _____ years.
A) 06 B) 04 C) 03 D) 05
 - 3) _____ must be the age of the candidate for the member of Legislative Council.
A) 21 B) 18 C) 25 D) 30
 - 4) _____ gives the oath of powers to Governor.
A) Chief Justice of Supreme Court
B) President
C) Chief Minister
D) Chief Justice of High Court
 - 5) _____ years is the tenure of Ministry.
A) 03 B) 05 C) 06 D) 04
 - 6) _____ is the present Deputy C.M. of Maharashtra.
A) Ajit Pawar B) Gopinath Mundhe
C) Sharad Pawar D) None of these
 - 7) _____ appoints the Judges in High Court.
A) Prime Minister B) Speaker of Loksabha
C) Governor D) President

P.T.O.

8) _____ is the age for the candidate of the Grampanchayat member.

- A) 18 B) 21 C) 16 D) 20

9) _____ is the tenure of Panchayat Samiti.

- A) 03 B) 06 C) 05 D) 04

10) Local Self Government (Rural) law is implemented in _____ year in Maharashtra.

- A) 1993 B) 1994 C) 1992 D) 1991

2. Write answers in brief (**any four**) :

8

- 1) State any four functions of Maharashtra legislature.
- 2) Why it is said that 'Governor' is nominal post ?
- 3) Why it is said that 'Legislative Council' is the Stable House ?
- 4) Who and how elects Chief Minister ?
- 5) Why it is said that 'High Court' is the court of record ?
- 6) Write in brief the powers of Grampanchayat Sarpanch.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) The process of Law formation.
- 2) The functions of Ministry.
- 3) Gramsevak.
- 4) Block Development Officer.
- 5) Z. P. President.
- 6) Commissioner of Corporation.

4. Explain the powers and functions of the Mayor.

10

OR

Explain the structure, powers and functions of Gramsabha.

5. Discuss the powers and functions of Panchayati Samiti Speaker.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

१) महाराष्ट्रात विधानसभेची सदस्य संख्या _____ आहे.

अ) ४२० ब) ७८ क) २८८ ड) २२८

२) विधानसभेचा कार्यकाल _____ वर्षांचा असतो.

अ) ०६ ब) ०४ क) ०३ ड) ०५

३) विधान परिषद सदस्यत्वासाठी उमेदवाराचे वय _____ वर्षे असावे लागते.

अ) २१ ब) १८ क) २५ ड) ३०

४) राज्यपालाला अधिकार पदाची शपथ _____ देतो.

अ) सर्वोच्च न्यायालयाचे सरन्यायाधीश ब) राष्ट्रपती
क) मुख्यमंत्री ड) उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश

५) मंत्रिमंडळाचा कार्यकाल _____ वर्षे असतो.

अ) ०३ ब) ०५ क) ०६ ड) ०४

६) सध्या महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री _____ आहेत.

अ) अजित पवार ब) गोपीनाथ मुंडे
क) शरद पवार ड) यापैकी नाही

७) उच्च न्यायालयातील न्यायाधीशांची नेमणूक _____ करतो.

अ) पंतप्रधान ब) लोकसभा सभापती
क) राज्यपाल ड) राष्ट्रपती

८) ग्रामपंचायत सदस्यत्वासाठी उमेदवाराचे वय _____ वर्षे असावे.

अ) १८ ब) २१ क) १६ ड) २०

९) पंचायत समिती कार्यकाल _____ वर्षे आहे.

अ) ०३ ब) ०६ क) ०५ ड) ०४

१०) महाराष्ट्रात 'स्थानिक स्वराज्य संस्था' कायदा (नागरी) _____ साली अमलात आला.

अ) १९९३ ब) १९९४ क) १९९२ ड) १९९१

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) महाराष्ट्र विधिमंडलाचे चार अधिकार (कार्ये) सांगा.
 - २) राज्यपाल पद 'नामधारी' आहे असे का म्हटले जाते ?
 - ३) विधान परिषद हे 'स्थायी' सभागृह आहे ? असे का म्हणतात ?
 - ४) मुख्यमंत्र्यांची निवड कशी व कोण करतो ?
 - ५) उच्च न्यायालय 'अभिलेख न्यायालय' आहे. असे का म्हणतात ?
 - ६) ग्राम पंचायतीच्या सरपंचाचे अधिकार थोडक्यात सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) कायदे निर्मितीची प्रक्रिया.
 - २) मंत्रिमंडळाची कार्ये.
 - ३) ग्रामसेवक.
 - ४) गट-विकास अधिकारी.
 - ५) जिल्हा परिषद अध्यक्ष.
 - ६) नगर-आयुक्त.
४. महापौरांचे अधिकार व कार्ये स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- ग्रामसभेची रचना, अधिकार व कार्ये विषद करा.
५. पंचायत समिती सभापतींचे अधिकार व कार्ये - चर्चा करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY
Cognitive Psychology (Special Paper – IV)

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10
- 1) Ebbinghaus created stimuli for studying memory called _____
(Meaningful syllables/Nonsense syllables/ Triagram syllables/Pictorial syllables)
 - 2) Linton studied _____ memory.
(Autobiographical/Dissociative/Declarative/Semantic)
 - 3) _____ has defined thinking as “process of searching through problem space.”
(Newell and Simon/Dunkle and Bendixen/Novan and Miller/Ericsson and Perkins)
 - 4) _____ problem illustrate the blocks using incomplete and incorrect representation.
(Nine-dots/Six Matches/Checker board/Water-jar)
 - 5) _____ reasoning goes from the specific to general.
(Deductive/Inductive/Syllogistic/Conditional)
 - 6) _____ and _____ provided several examples of ordinary inductions.
(Sternberge and Gardner/ Taplin and Rips/Celement and Hamagne/Holyock and Nisbett)
 - 7) A componential approach studies reasoning by analogy into its _____ process.
(Emotive/Rational/Cognitive/Ecological)

- 8) _____ components are executive process used in the planning and monitoring a task.
(Meta/Theta/Beta/Gama)
- 9) The range spreading from upper and lower threshold is known as _____
(Point of subjective equality/Constant error/Absolute threshold/Interval of uncertainty)
- 10) _____ threshold defined as the minimal physical stimulus value that elicits response an fifty percent of the time.
(Differential/Absolute/Upper/Lower)

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Which curve suggested by Ebbinghaus ?
- 2) What is meant by mental set ?
- 3) What is meant by syllogistic reasoning ?
- 4) What is long-form of JND ?
- 5) What is called ill-defined problem ?
- 6) Who is modern figure in the study of memory ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Nine dots and six matches problem
- 2) Proactive interference
- 3) Weakness of three approaches to reasoning
- 4) Threshold
- 5) Problems of psychophysics
- 6) The curve of forgetting.

4. Answer **any one** long-type question of the following :

10

a) Explain blocks to problem solving.

OR

b) Describe the patterns of reasoning performance on reasoning task.

5. What is autobiographical memory ? Explain its reconstructive nature of memory. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी):

१०

- १) एबिगहॉसने स्मृति अभ्यासाठी तयार केलेल्या उद्दीपकानां _____ म्हणतात.
(अर्थपूर्ण अक्षर समूह/अर्थहिन अक्षर समूह/अक्षर समूह तिन्ही/चित्रात्मक समूह)
- २) लिन्टनने _____ स्मृति अभ्यासली.
(आत्मचरित्रात्मक/विसंवादी/घोषीत/अर्थपर)
- ३) _____ यांनी “विचार प्रक्रिया म्हणजे समस्येच्या दिशेद्वारा शोध घेण्याची प्रक्रिया”
अशी व्याख्या केली.
(न्यूवेल आणि सिमेन/डंकल आणि बेनडिक्सन/ नोवेन आणि मिलर/इरिक्सॉन आणि पर्किन्स)
- ४) _____ समस्येत अपूर्ण आणि चूकीच्या प्रतिरूपणासाठी ठोकल्याचा वापर करतात.
(नऊ ठिपके/सहा काडीपेटी काडी समस्या/ तपासणी फलक/जल-पात्र)
- ५) _____ युक्तीवादात विशिष्टाकडून सामान्याकडे जातात.
(निगमनात्मक/प्रवर्तनात्मक/संवाक्यात्मक/सोपाधिक)
- ६) _____ आणि _____ यानी दैनंदिन युक्तीवादाची विविध उदाहरणे सांगितली.
(स्टर्नबर्ग आणि गार्डनर/टॅपलिन आणि रिप्स/सिल्मॉट आणि हॅमगनी/हॉलीयॉक आणि निसबेट)
- ७) सादृश्यनुमानाद्वारे युक्तीवादातील अंगभूत घटक दृष्टीकोनात _____ प्रक्रिया असते.
(भावनिक/तर्कसंगत/बोधात्मक/परिस्थितीजन्य)
- ८) _____ अंगभूत घटकात कार्याचे नियोजन आणि देखरेखीत प्रशासकीय प्रक्रिया वापरतात.
(मेटा/थिटा/बिटा/गॅमा)

- १) अल्पतर आणि अधिकतर सीमामूल्यातील विस्तारास _____ म्हणून ओळखतात.
(व्यक्तिनिष्ठ समानता बिंदू /स्थिर प्रमाद/निरपेक्ष सीमामूल्य/अनिश्चिततेचा कालखंड)
- १०) _____ सीमामूल्य म्हणजे शेकडा पन्नासेवळा भौतिक उद्दीपक मूल्याचा किमान आस्तीत्वाचा निर्णयाची प्रतिक्रिया होय.
(भेदबोधनात्मक/निरपेक्षा/उच्चतर/अल्पतर)
२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) : ८
- १) एबिगहॉसने कोणता वक्र सूचविला ?
 - २) मानसीक न्यास म्हणजे काय ?
 - ३) संवाक्यात्मक युक्तिवाद म्हणजे काय ?
 - ४) जे. एन् . डी. चे दिर्घरूप काय ?
 - ५) अस्पष्ट समस्या कशाला म्हणतात ?
 - ६) स्मृती अभ्यासातील आधुनिक सुप्रसिद्ध व्यक्ति कोण ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) नऊ ठिपके आणि सहा काडीपेटीतील काड्याची समस्या
 - २) उत्तरलक्षी निरोधन
 - ३) युक्तीवादाच्या तीन दृष्टीकोनाची दुर्बल स्थाने
 - ४) सीमामूल्य
 - ५) मानसभौतिकीच्या समस्या
 - ६) विस्मरणाचा वक्र.
४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाची उत्तर लिहा. १०
- अ) समस्या निराकरणातील अडथळे स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) युक्तीवाद कार्यावरील युक्तीवाद कार्यनिवर्तनाचे आकृतीबंध विषद करा.
५. आत्मचरित्रात्मक स्मृती म्हणजे काय ? तिचे स्मृतीतील पुनर्रचनात्मक स्वरूप स्पष्ट करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
(Old)
MARATHI (Comp.)
पाठ्यपुस्तक-सृजनरंग

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : योग्य पर्याय निवडा :

10

- i) यादवकालीन महाराष्ट्रातील सामाजिक जीवनाची माहिती देणारा ग्रंथ कोणता ?
अ) दृष्टांतपाठ
इ) मूर्तिप्रकाश
आ) सूत्रपाठ
ई) स्मृतीस्थळ
- ii) राजर्षी शाहुंचे मूळ घराणे कुढले ?
अ) कोल्हापूर
इ) राधानगरी
आ) कागल
ई) इस्लामपूर
- iii) कुसुमाग्रजांना कोणत्या वर्षी साहित्यासाठीचा ज्ञानपीठ हा सर्वोच्च सन्मान मिळाला.
अ) १९९८
इ) १९९९
आ) १९८८
ई) १९९६
- iv) संत चोखामेळा यांच्या नावावर सकलसंथगाथेमध्ये किती अभंग सापडतात.
अ) १८८
इ) ३४५
आ) १५७
ई) ६२
- v) 'चतुःश्लोकी' भागवत या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
अ) एकनाथ
इ) तुकाराम
आ) नामदेव
ई) जनाबाई
- vi) अर्वाचिन मराठी कवितेचे जनक कोणास संबोधतात ?
अ) कुसुमाग्रज
इ) मर्ढेकर
आ) केशवसुत
ई) बहिणाबाई
- vii) राष्ट्र संत श्री. तुकडोजी यांचे जन्म नाव काय ?
अ) माणिकदेव
इ) तुकड्या
आ) गुरुदत्त
ई) वासुदेव

viii) कार्यालयीन पत्रलेखनाचे प्रकार किती ?

अ) तीन	आ) दोन
इ) चार	ई) पाच

ix) जाहिरातीमध्ये सर्वात महत्त्वाचा घटक कोणता ?

अ) मथळा	आ) संहिता
इ) मुद्रा	ई) घोषवाक्य

x) इंटरनेटद्वारे केलेली खरेदी व विक्री म्हणजे काय ?

अ) इ-मेल	आ) इ-कॉमर्स
इ) इ-रिडींग	ई) विकीपिडीया

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (दोन ते तीन वाक्यात) को. पाच :

10

- i) देशाचे कल्याण ज्याला करावयाचे आहे त्याने काय केले पाहिजे ?
- ii) मराठी माणसाचे सद्गुण कोणते ?
- iii) चोखामेळा याने आपल्या अभंगाद्वारे समाजास कोणता उपदेश केला ?
- iv) ग्रामसुधारणेचे दोन मूलमंत्र सांगा.
- v) शेतकऱ्याच्या आत्महत्त्येची कोणतीही दोन कारणे सांगा.
- vi) टिप्पणी लेखनाचा उद्देश कोणता ?

3. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

10

- i) 'उद्रेक कथेमधून चित्रित झालेली सामाजिक स्थिती थोडक्यात स्पष्ट करा.
- ii) पत्रलेखनासाठी आवश्यक असणारे गुण स्पष्ट करा.
- iii) आकाशवाणीसाठी जाहिरात तयार करा.

4. 'सांगा माझ्या बापान' या कवितेमधून कवीने व्यक्त केलेला संताप तुमच्या शब्दात लिहा.

10

किंवा

मराठी माणसाचे स्वभावगुण सोदाहरण स्पष्ट करा.

5. 'नटसम्राट' एका वृद्ध नटाची शोकांतिका साधार विवेचन करा.

10

SLR-L – 420

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Health Education (Special Paper – IV)

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

1. Select right option : 5
- 1) In which year WHO established ?
A) 1947 B) 1948 C) 1957 D) 1958
- 2) Which substance in tobacco ?
A) Nicotine B) Anacin C) Crocin D) Mycin
- 3) On which day World Health Day celebrates ?
A) 7th April B) 26th June C) 4th August D) 5th September
- 4) How many types of body postures are there ?
A) 5 B) 4 C) 7 D) 6
- 5) WHO's headquarter is in _____
A) Jiniva B) Tokiyo C) Beijing D) Washington
2. Short answers (**any five**) : 10
- 1) What is body posture ?
2) Two objectives of WHO.
3) What is sex education ?
4) Due to tobacco which disease occurs ?
5) What are the deformatives of body posture ?
6) What is good posture ?
3. Short notes (**any two**) : 10
- a) Copper T.
b) WHO
c) Condom.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) जागतिक आरोग्य संघटना कधी स्थापन झाली ?

अ) १९४७

ब) १९४८

क) १९५७

ड) १९५८

२) तंबाखुत कोणता घटक आढळतो ?

अ) निकोटीन

ब) अॅनासीन

क) क्रोसीन

ड) मायसीन

३) जागतिक आरोग्य दिन कधी साजरा होतो ?

अ) ७ एप्रिल

ब) २६ जून

क) ४ ऑगस्ट

ड) ५ सप्टेंबर

४) शरीर धारणेचे किती प्रकार आहेत ?

अ) ५

ब) ४

क) ७

ड) ६

५) जागतिक आरोग्य संघटनेचे मुख्यालय कोठे आहे ?

अ) जिनीव्हा

ब) टोकीओ

क) बिर्जींग

ड) वार्शिंग्टन

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) शरीर धारणा म्हणजे काय ?

२) जागतिक आरोग्य संघटनेचे दोन उद्दिष्टे सांगा.

३) लैंगिक शिक्षण म्हणजे काय ?

४) तंबाखुमुळे कोणत्या रोगाला आमंत्रण मिळते ?

५) शरीर धारणेचे दोष सांगा.

६) चांगली शरीर धारणा म्हणजे काय ?

३. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) तांबी

ब) जागतिक आरोग्य संघटना

क) निरोध.

SLR-L – 421

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – IV)
Sociological Thinker

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions :

10

- I) Which thinker has analysed the relationship between religion and capitalism in China and India ?
A) Marx
B) Spencer
C) Durkheim
D) Weber
- II) Who used the term “non-governing elite” ?
A) Pareto
B) Weber
C) Marx
D) Durkheim
- III) Who is the author of “Das Capital” ?
A) Pareto
B) Weber
C) Marx
D) Durkheim
- IV) Who said this “Protestant’s ethics are the spirit of capitalism” ?
A) Pareto
B) Weber
C) Marx
D) Durkheim
- V) Who is the author of the book titled “The Mind and Society” .
A) Pareto
B) Marx
C) Weber
D) Hegel
- VI) Lord Buddha’s authority considered as
A) Legal
B) Economic
C) Charismatic
D) Traditional
- VII) Who is the author of the book titled “The Making of Sociology” ?
A) Parsons
B) Morrison
C) Weber
D) Ronald

P.T.O.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- I) चीन आणि भारतातील धर्म आणि भांडवलशाहीचे विश्लेषण कोणत्या विचारवंताने केले आहे ?
A) मार्क्स B) स्पेन्सर C) डुरखाईम D) वेबर
- II) “नॉन-गव्हर्निंग एलिट” ही संज्ञा कोणी वापरली ?
A) पॅरिटो B) वेबर C) मार्क्स D) डुरखाईम
- III) “दास कॅपिटल” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
A) पॅरिटो B) वेबर C) मार्क्स D) डुरखाईम
- IV) “प्रोटेस्टंट नितीमूल्ये ही भांडवलशाहीचे आत्मा आहे” असे कोणी म्हंटले ?
A) पॅरिटो B) वेबर C) मार्क्स D) डुरखाईम
- V) “दि माईंड अँड सोसायटी” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
A) पॅरिटो B) मार्क्स C) वेबर D) हेगेल
- VI) भगवान बुद्धास प्राप्त झालेल्या सत्तेचा विचार काय म्हणून केला जातो ?
A) कायदाधिष्ठित B) आर्थिक C) दैविगुणाधिष्ठित D) पारंपारिक
- VII) “दि मेकिंग ऑफ सोशियॉलॉजी” या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
A) पार्सन्स B) मॉरिसन C) वेबर D) रोनाल्ड
- VIII) भारतीय समाजशास्त्राचे जनक कोण आहेत ?
A) घुर्ये B) कॉम्ट C) दुबे D) एम. एन. श्रीनिवास
- IX) “विचार हे प्राथमिक असून त्याला स्वतंत्र अस्तित्व असते यावर विशेष भर कोणी दिला ?
A) मार्क्स B) एंजल्स C) हेगेल D) लेनिन
- X) ‘स्ट्रक्चर ऑफ सोशल एक्शन’ या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
A) कोझर B) झैटलिन C) पार्सन्स D) रेमण्ड

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- अ) अतिरिक्त मूल्यांची वैशिष्ट्ये.
 ब) भावनात्मक सामाजिक क्रियेची वैशिष्ट्ये.
 क) आदर्श प्रकाराची वैशिष्ट्ये.
 ड) पॅरिटो यांचे अतार्किक क्रिया.
 इ) अवशिष्टांचे वर्गीकरण.
 फ) भारतातील समाजशास्त्र विकासाचे प्रमुख टप्पे.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) भ्रमाची वैशिष्ट्ये.
 ब) परात्मतेची कारणे.
 क) अधिकाराचे प्रकार.
 ड) घुर्ये यांचे जाती व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये.
 इ) श्रेष्ठजन अभिसरणाची कारणे.
 फ) आधुनिकीकरणाविषयी एम. एन. श्रीनिवास यांचे विचार.
४. अ) मार्क्स यांचे द्वंद्वात्मक भौतिकवाद सिद्धांत स्पष्ट करा. १०
 किंवा
 ब) भारतीय समाजशास्त्रातील इरावती कर्वे यांचे योगदान स्पष्ट करा.
५. पॅरिटो यांच्या “श्रेष्ठजन अभिसरण” सिद्धांतावर चर्चा करा. १०
-

B) Explain the following with reference to context (**any two**) : **4**

1) “Remember me when I am gone away,
Gone far away into the silent land ;
When you can no more hold me by the hand,
Nor I half turn to go yet turning stay”.

2) “I do not love thee! No! I do not love thee!
And yet when thou art absent I am sad.
And envy even the bright blue sky above thee,
Whose quiet stars may see thee and be glad”.

3) “Red lips are not so red
As the stained stones kissed by the English dead
Kindness of Mooed and Mooer
Seems to shame to their love pure”.

4. A) ‘Murder in the Cathedral’ is not just a dramatisation of the death of Becket; it is a deep, searching study of the significance of Martyrdom. **10**

OR

B) ‘Murder in the Cathedral’ : A study in spiritual progression and enlightenment.

5. Assess the friendship between Aziz and Fielding. How far do you regard their relationship as a successful one ? **10**

8) _____ किसी अप्रस्तुत वस्तु का मानसिक या काल्पनिक रूप है।

क) मिथक ख) प्रतीक ग) कल्पना घ) बिम्ब

9) कवि और उसकी कृति का यथार्थ मूल्य प्रकट करना _____ का कार्य है।

क) संस्मरण ख) रेखाचित्र ग) आलोचना घ) इतिहास

10) हिंदी में तुलनात्मक आलोचना प्रणाली का सूत्रपात करने का श्रेय _____ को दिया जाता है।

क) डॉ. शान्तिप्रिय द्विवेदी ख) डॉ. नगेन्द्र
ग) डॉ. पद्मसिंह शर्मा घ) डॉ. रामचन्द्र शुक्ल

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में दीजिए।

10

- 1) प्रतीक किसे कहते हैं ?
- 2) विभाव किसे कहते हैं ?
- 3) आलोचक के पास कौन-कौनसी दो प्रतिभाओं का होना आवश्यक होता है ?
- 4) यमक अलंकार कब होता है ?
- 5) रेखाचित्र और कहानी में होनेवाला कोई एक अन्तर बताइए।
- 6) रिपोर्टाज किन-किन विषयों पर लिखा जाता है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए।

10

- क) बिम्ब-विधान
- ख) अतिशयोक्ति अलंकार
- ग) आत्मकथा।

4. साहित्य में स्त्री विमर्श का महत्त्व विषय कीजिए।

10

अथवा

तुलनात्मक और व्याख्यात्मक आलोचना का परिचय दीजिए।

5. रस की परिभाषा देकर रस के भेद बताइए।

10

SLR-L – 426

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – V)
Western Criticism and Prosody

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ _____

- 1) ಕವಿಚಕ್ರವರ್ತಿ 2) ಉಪಮಾತೋಲ 3) ಬಲ್ಲಿದಗುರು 4) ಜಗದ್ಗುರು

2) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ತಂದೆ _____

- 1) ನಿಕುಮಾಕುಸ್ 2) ಅಮಂಡಾಸ್ 3) ಪ್ಲೇಟೋ 4) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್

3) ಆದರ್ಶ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಕನಸು ಕಂಡ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನಿ _____

- 1) ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ 2) ಸಾಕ್ರಟೀಸ್
3) ಪ್ಲೇಟೋ 4) ಇಲಿಯಟ್

4) ಶ್ರೇಷ್ಠತರ ಪಾತ್ರಗಳ ಛಂದೋಬದ್ಧ ಪದ್ಯಾತ್ಮಕ ಅನುಕರಣೆ _____

- 1) ಭಾವಗೀತೆ 2) ರುದ್ರನಾಟಕ 3) ವೈನೋದಿಕ 4) ಮಹಾಕಾವ್ಯ

5) ರುದ್ರ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅಂಗಗಳು _____

- 1) ಆರು 2) ನಾಲ್ಕು 3) ಹತ್ತು 4) ಹನ್ನೊಂದು

6) ಗುರು ನಾಲ್ವಾಗಿರಲಂತು _____

- 1) ಸ್ವಗ್ಧರೆ 2) ಮಹಾಸ್ವಗ್ಧರೆ 3) ಚಂಪಕ 4) ಉತ್ಪಲ

7) ಖ್ಯಾತ ಕರ್ನಾಟಕ ವೃತ್ತಗಳೆಷ್ಟು _____

- 1) 26 2) 6 3) 8 4) 3

8) 'ಸ್ವಗ್ಧರೆ' ವೃತ್ತದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಗಣಗಳು ಬರುತ್ತವೆ ?

- 1) ಆರು 2) ಏಳು 3) ಎಂಟು 4) ಹನ್ನೊಂದು

P.T.O.

9) --- ಇದು---

1) ಜಗಣ

2) ನಗಣ

3) ತಗಣ

4) ಮಗಣ

10) ಗುರು ಲಘು ಕೊನೆಯಲಿ ಬರಲು _____

1) ಜರಗಣ

2) ಸತಗಣ

3) ಭಯಗಣ

4) ಮನಗಣ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಕಪ್ಪೆ ಅರಭಟ್ಟನ ಸ್ವಭಾವ ಚಿತ್ರ ಹೇಳುವ ತ್ರಿಪದಿ ಯಾವುದು ?

2) ಅರಿಸ್ವಾಟಲ್ ಪ್ಲೇಟೋನ ಅಕಾಡೆಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ ?

3) ಪ್ಲೇಟೋ ಆದರ್ಶ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಹೊರಗಿಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ?

4) ಮತ್ತೇಭ ವಿಕ್ರೀಡಿತದ ಸೂತ್ರ ತಿಳಿಸಿರಿ.

5) ತ್ರಿಪದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಣಗಳಾವುವು ?

6) ಶರಷಟ್ಟದಿ ಎಷ್ಟು ಗಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುತ್ತದೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಭೋಗ ಷಟ್ಟದಿ

2) ಅಕ್ಷರಗಣ

3) ವೈನೋದಿಕ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ರುದ್ರನಾಟಕದ ಅಂಗಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

2) ಭೋಗ ಷಟ್ಟದಿಯ ಲಕ್ಷ್ಯ-ಲಕ್ಷಣ ಹೇಳಿ ಸಮನ್ವಯ ಮಾಡಿರಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

1) ಪ್ಲೇಟೋ ಕವಿ ಹಾಗೂ ಕಲಾವಿದರ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ಷೇಪಣೆ ಎತ್ತಲು ಕಾರಣವೇನು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

SLR-L – 427

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – V)
भाषाविज्ञान व व्याकरण (उत्तरार्ध)

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : सर्व प्रश्न आवश्यक .

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न – योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) आधुनिक भाषाविज्ञानाचा पाया कोणी रचला ?
(सोस्यूर/रास्क/सर विल्यम जोन्स/ना.गो. कालेलकर)
- २) कोणत्या पद्धतीत भाषेचा अभ्यास करताना भाषेच्या विश्लेषणाला महत्त्व दिले जाते ?
(तुलनात्मक/वर्णनात्मक/भाषाभूगोल/ऐतिहासिक)
- ३) भाषेतील लघुत्तम सार्थ घटकास काय म्हणतात ?
(रूपिम/स्वनिम/स्वनांतर/रूपिकांतर)
- ४) 'मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार' हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
(राजशेखर हिरेमठ/मो.के. दामले/अरविंद मंगरूळकर/श्रीकृष्ण अर्जुनवाडकर)
- ५) भाषेत वापरल्या जाणाऱ्या ध्वनीला काय म्हणतात ?
(स्वन/रूप/अर्थ/वाक्य)
- ६) अखंडत्व, अप्रतिहत्व आणि स्वतंत्रत्व ही कशाची लक्षणे आहेत ?
(स्वनाची/स्वराची/रूपिमाची/स्वनियाची)
- ७) 'प, फ, ब, भ, म' ही कोणत्या वर्गातील व्यंजने आहेत ?
(दंत्य/तालव्य/ओष्ठ्य/मूर्धन्य)
- ८) स्वनिमाच्या उच्चारणामध्ये अधिक कालावधी लागणाऱ्या उच्चारणास काय म्हणतात ?
(अल्पप्राण/महाप्राण/उच्चारण स्थिती/उच्चारण अवयव)

P.T.O.

- ९) विशिष्ट क्रमाने आलेली अक्षराची अर्थपूर्ण रचना म्हणजे काय ?
(शब्द/अक्षर/वर्ण/यापैकी नाही)
- १०) शब्दांच्या सव्यय जाती किती ?
(४/३/५/८)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०
- १) सर्वनाम म्हणजे काय ते सांगा.
 - २) स्वनांचा विनियोग म्हणजे काय ?
 - ३) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे महत्त्व सांगा.
 - ४) रूपिमांचे प्रकार सांगा.
 - ५) स्वनांतर म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
 - ६) मराठी स्वरांचे लेखन करा.
३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) : १०
- १) स्वन म्हणजे काय हे सांगून स्वन कसे निर्माण होतात ते आकृतीच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
 - २) रूपिकाचे रूपिमात वर्गीकरण करताना कोणत्या गोष्टींचा विचार केला जातो ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
 - ३) वर्णनात्मक भाषाविज्ञानाचे स्वरूप स्पष्ट करा.
४. शब्दांच्या जाती किती व कोणत्या ते सोदाहरण सांगा. १०
- किंवा**
- मराठीतील व्यंजन स्वनिमांचा थोडक्यात परिचय करून द्या.
५. प्रयोग म्हणजे काय ? मराठीतील प्रयोग व्यवस्थेची वैशिष्ट्ये सांगा. १०

SLR-L – 429

Seat No.	
-------------	--

B.A. III/Semester – VI Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – V)
Tarjuma aur Zara-e-Iblagh

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (۱) ہندوستان میں صحافت نگاری کا باقاعدہ آغاز _____ میں ہوا۔
(۱۸۸۵ء ، ۱۸۸۰ء ، ۱۸۸۴ء ، ۱۸۵۴ء)
- (۲) جنگِ آزادی سے پہلے سر سید کے بھائی سید محمد _____ کے نام سے
اخبار نکالتے تھے۔
(اردو اخبار ، سید الاخبار ، تہذیب الاخلاق ، زمیندار)
- (۳) اردو کا پہلا رند نامہ _____ نے جاری کیا تھا۔
(سر سید احمد خان ، حسرت موہانی ، مالک ہری ہرودت ، خان بہادر کبیر الدین)
- (۴) کلکتہ سے فارسی میں _____ نکلتا تھا۔
(جام جہاں نما ، اردو معنی ، کوہ نور ، گلشنِ نو بہار)
- (۵) جدید اشتہار بازی _____ کے صنعتی انقلاب کی دین ہے۔
(ہندوستان ، فرانس ، یورپ ، عرب)

- (۶) مولانا محمد علی جوہر کا اخبار _____ تحریکِ آزادی کا حملہ تھا۔
(ہمدرد زمیندار کوہ نور سوز وطن)
- (۷) رنگ برنگ کالم میں _____ کی قید نہیں ہوتی ہے۔
(جگہ حضرات موضوع ساخت)
- (۸) شولاپور کے پہلے صحافی _____ تھے۔
محمد اکبر حسین محمد باقر محمد علی قربان حسین)
- (۹) ریاست مہاراشٹر کے شہر _____ میں ہندوستان کا پہلا ریلے سینٹر قائم کیا گیا تھا۔
(ممبئی ناگپور پونہ اورنگ آباد)
- (۱۰) _____ میں نویں لیشیائی کھیلوں کو براہِ راست (Telecast Live) کرنے کی کامیاب کوشش کی گئی۔

(۱۹۳۷ء ، ۱۹۸۳ء ، ۱۹۵۳ء ، ۱۹۶۹ء)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) ”اداریہ“ کی تعریف بیان کیجئے۔
- (۲) صحافت کی تعریف لکھئے۔
- (۳) نائب صدر کی ذمہ داریاں لکھئے۔
- (۴) تجارت کو فروغ دینے میں اشتہارات کیوں ضروری ہیں؟
- (۵) ٹی۔وی۔ سب کیلئے مفید و کارآمد ہے؟ مختصر وضاحت کیجئے۔
- (۶) خصوصی نامہ نگاری کے بارے میں مختصر معلومات لکھئے۔

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) ہندوستان میں ٹی۔ وی کی تاریخ کا اجمالی جائزہ لیجئے۔
- (۲) ”الٹا احرام“ کی مفصل وضاحت کیجئے۔
- (۳) خبریں حاصل کرنے کے مختلف طریقے پر روشنی ڈالئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) ٹیلی ویژن کے آغاز و ارتقاء پر مفصل نوٹ لکھئے۔
- (۲) ٹیلی ویژن اور اُس کی اہمیت و افادیت پر مفصل روشنی ڈالئے۔

10

۵. کالم کا مفہوم واضح کیجئے اور اس کے اقسام کا مفصل جائزہ لیجئے۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
हिंदी (Compulsory) (Old)
साहित्यधारा और व्यावहारिक हिंदी

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं ।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्ण अंक हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10
- 1) पारमिता की निगाहें किताब से उठकर _____ पर जा अटकती है ।
1) कपडे 2) कागज 3) दवा 4) चष्मा
- 2) प्रारंभ में किसान _____ का हल चलाने से इन्कार करते थे ।
1) पंचधातू 2) पत्थर 3) लकड़ी 4) लोहे
- 3) हिमांशू जोशी का बचपन का समय _____ नामक छोटे कस्बे में गुजारा ।
1) खेतीखान 2) पलिहाल 3) कौसनी 4) मेघालय
- 4) _____ की छत्रछाया में प्राचार्य आण्णासाहेब मगदूम की शिक्षा पूरी हुयी ।
1) महात्मा फुले 2) प्र. के. अत्रे
3) शाहू महाराज 4) कर्मवीर भाऊराव पाटील
- 5) थोड़े ही दिनों में चाँद की हर पुलिस लाइन में _____ जी स्थापित हो गए ।
1) इंद्र 2) हनुमान 3) शंकर 4) महेश
- 6) नाखून क्यों बढ़ते हैं ? यह-निबंध द्विवेदी जी के _____ निबंध संग्रह में संग्रहीत है ।
1) कल्पकता 2) चिंतन
3) विचारप्रवाह 4) अशोक के फूल

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या लिखिए : 10

1) कथनी मीठी खाँड-सी, करनी विष की लोय ।

कथनी से करनी करे, विष से अमृत होय ॥

2) हर समय

पागलों की तरह भटकता रहता

कि कहीं कोई ऐसा मिल जाए

जिससे भरपूर नफरत करके

अपना जी हलका कर लूँ ।

3) कठिन है निगलना श्राद्ध का अन्न

पाँत में बैठना

फिर परोसन का इंतजार

फिर कौर उठाना सामने मृतक के पिता के

कठिन है कंठ के नीचे उतारना ।

4. 'इंस्पेक्टर मातादीन चाँद पर' में निहित व्यंग्य को बताइए । 10

अथवा

गीत-अगीत कविता का भाव स्पष्ट कीजिए ।

5. 'कर्मवीर आण्णा को महाराष्ट्र में बहुजनों के लिए शिक्षा की गंगोत्री लाने वाले भगीरथ माना जाता है' ।

इस कथन को स्पष्ट कीजिए । 10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (A.I.H. & C.)
(Special Paper – V)
Political Ideas and Institutions in Ancient India

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10

- 1) _____ was the main based judicial system in ancient period.
A) King B) Divan C) Senapati D) None of these
- 2) Manusmriti is useful source to know about _____ in ancient India.
A) Techniques of War B) Village Administration
C) Judicial System D) Administration
- 3) Ancient Indian law was the outcome of _____
A) Community rules B) Guilds customs
C) Religious bindings D) Traditions
- 4) Kautilya put forward _____ theory based on foreign policy.
A) Gram theory B) Mandal theory
C) Saptang theory D) None of these
- 5) _____ was the foreign Rajdoota's in Chandragupta's State.
A) Megasthenis B) Deimakas
C) Heliodaras D) None of these
- 6) _____ was the incharge of foreign relation.
A) Rajdoot B) Amatya
C) Yuvraj D) Samant
- 7) _____ is the based of welfare State.
A) Revenue B) Trade C) Industry D) None of these

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) प्राचीन काळात _____ हाच न्यायसंस्थेचा प्रमुख आधार होता.
अ) राजा ब) दिवाण क) सेनापती ड) यापैकी नाही
- २) प्राचीन भारतातील _____ समजून घेण्यासाठी मनुःस्मृती उपयुक्त साधन आहे.
अ) युद्धतंत्र ब) ग्राम प्रशासन क) न्यायपद्धत ड) प्रशासन
- ३) प्राचीन भारतीय कायदा _____ मधून निर्माण झाला आहे.
अ) सामाजिक नियम ब) संघाच्या पद्धती
क) धार्मिक बंधने ड) परंपरा
- ४) कौटिल्याने परराष्ट्र धोरणावर आधारित _____ हा सिद्धांत मांडलेला आहे.
अ) ग्राम सिद्धांत ब) मंडल सिद्धांत
क) सप्तांग सिद्धांत ड) यापैकी नाही
- ५) चंद्रगुप्ताच्या दरबारामध्ये _____ हा परदेशी राजदूत होता.
अ) मेगॉस्थेनीस ब) डेइमाकीस क) हेलिओडरस ड) यापैकी नाही
- ६) परकीय संबंधात _____ हा प्रमुख होता.
अ) राजदूत ब) अमात्य क) युवराज ड) सामंत
- ७) _____ हा कल्याणकारी राज्याचा पाया आहे.
अ) महसूल ब) व्यापार क) उद्योग ड) यापैकी नाही
- ८) 'ग्राम' या संकल्पनेचा उल्लेख सर्वप्रथम _____ मध्ये आढळतो.
अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद क) सामवेद ड) अथर्ववेद
- ९) प्राचीन काळात दक्षिण भारतात _____ च्या कारकिर्दीत ग्राम प्रशासन प्रगत होते.
अ) पल्लव ब) चोल क) चेरी ड) पांड्य
- १०) प्राचीन भारतात ग्राम प्रमुखाला _____ म्हटले जाते.
अ) ग्रामणी ब) गौड क) पट्टालिक ड) ग्रामीक

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) न्यायालयाचे प्रकार सांगा.
 - २) पंच पद्धतीची चर्चा करा.
 - ३) प्राचीन भारतीय कर प्रणालीची तत्त्वे सांगा.
 - ४) राजदूताचे प्रकार सांगा.
 - ५) कौटिल्याचा मंडल सिद्धांत विशद करा.
 - ६) राज्याच्या जमेच्या बाजू सांगा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) लोक न्यायालयाचे महत्त्व
 - २) राजदूताचे कार्य
 - ३) प्राचीन कालीन न्यायव्यवस्था
 - ४) खर्चाच्या बाबी
 - ५) राज्य उत्पादनाची साधने
 - ६) ग्रामणी.
४. प्राचीन भारतीय न्यायपद्धतीचे कार्य व महत्त्व यावर चर्चा करा. १०
- किंवा**
- दक्षिण भारतातील चोल राजांच्या ग्राम प्रशासनाची माहिती सांगा.
५. प्राचीन भारतातील युद्ध व शांततेच्या काळातील आंतरराज्य संबंध स्पष्ट करा. १०
-

8) _____ is the monetary measure to control trade cycle.

- a) Bank rate
- b) Taxation
- c) Public expenditure
- d) None of these

9) The comparative cost theory is related to _____

- a) Ricardo
- b) Keynes
- c) Harrod-Domar
- d) Prof. Solow

10) Who's distinguish between Internal and International Trade ?

- a) Classical
- b) Neo-classical
- c) Mercantilism
- d) None of these

2. Write answer in short (**any four**) :

8

- 1) State any two characteristics of trade cycle.
- 2) What is Economic Growth ?
- 3) Define international trade.
- 4) What is balance of payments ?
- 5) Define trade cycle.
- 6) What is the natural rate of growth ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Phases of trade cycle.
- 2) International trade is as an engine of economic growth.
- 3) Solow's growth model.
- 4) Sources of economic growth.
- 5) Components of balance of payments.
- 6) Distinguish between internal and international trade.

4. Answer **any one** of the following :

10

- 1) Suggest various measures to control trade cycle.
- 2) Explain the indicators of economic growth.

5. Critically examine the comparative cost theory.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : i) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) हॅरॉड-डॉमर प्रतिमानात _____ चा घटकास महत्त्व दिलेले आहे.
अ) गुंतवणूक ब) बचत क) रोजगार ड) राष्ट्रीय उत्पन्न
- २) व्यापार चक्रामध्ये तेजीच्या अवस्थेनंतर _____
अ) पुनरुज्जीवन अवस्था येते ब) मंदीची अवस्था येते
क) घसरणीची अवस्था येते ड) स्थैर्याची अवस्था येते
- ३) _____ हा आर्थिक वृद्धीचा एक स्रोत आहे.
अ) लोकसंख्या वाढ ब) भांडवल संचय
क) खंडातील वाढ ड) यापैकी नाही
- ४) देशातील प्रादेशिक भागात होणाऱ्या व्यापाराला _____ म्हणतात.
अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापार ब) अंतर्गत व्यापार
क) आंतर-उद्योग व्यापार ड) यापैकी नाही
- ५) व्यापार चक्राच्या _____ अवस्था आहेत.
अ) दोन ब) तीन क) चार ड) पांच
- ६) _____ यांच्या मते “आंतरराष्ट्रीय व्यापार हे आर्थिक वृद्धीचे इंजिन आहे”.
अ) रॉबिन्स ब) शुंपीटर क) रिकार्डो ड) केन्स
- ७) _____ यांच्या मते, “व्यापार चक्र हे चलनजन्य घटना आहे”.
अ) हॉट्टे ब) हायेक क) केन्स ड) शुंपीटर
- ८) व्यापारचक्राच्या नियंत्रणासाठीचे _____ हे मौद्रिक धोरण आहे.
अ) बँकदर ब) कर
क) सार्वजनिक खर्च ड) यापैकी नाही

१) तौलनिक उत्पादन खर्चाचा सिद्धान्त _____ यांच्याशी संबंधीत आहे.

अ) रिकार्डो ब) केन्स क) हॅरॉड-डॉमर ड) प्रा. सोलो

१०) अंतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारात भेद कोणी दर्शविले ?

अ) सनातनवादी ब) नव-सनातनवादी
क) व्यापारवादी ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) व्यापारचक्राची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये सांगा ?
- २) आर्थिक वृद्धि म्हणजे काय ?
- ३) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराची व्याख्या करा.
- ४) व्यवहारतोल म्हणजे काय ?
- ५) व्यापार चक्राची व्याख्या करा.
- ६) वृद्धीचा नैसर्गिक दर म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

- १) व्यापार चक्राच्या अवस्था.
- २) आंतरराष्ट्रीय व्यापार हे आर्थिक विकासाचे इंजिन आहे.
- ३) सोलोचा वृद्धी प्रतिमान.
- ४) आर्थिक वृद्धीची साधने.
- ५) व्यवहारतोलाचे घटक.
- ६) अंतर्गत आणि आंतरराष्ट्रीय व्यापारातील भेद.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

१०

- १) व्यापार चक्राच्या नियंत्रणाचे विविध उपाय सुचवा.
- २) आर्थिक वृद्धीचे दर्शक स्पष्ट करा.

५. तौलनिक उत्पादन खर्चाच्या सिद्धान्ताचे टीकात्मक परीक्षण करा.

१०

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – XI)
Political Geography**

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N. B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Choose the correct alternative from the following : 10

- 1) _____ geography is concerned with the geography of political units.
a) Political b) Social c) Historical
- 2) _____ this word has been derived from the Latin word 'Fron'.
a) Boundaries b) Frontiers c) Core
- 3) A centre of political power is called _____
a) State b) Nation c) Capital
- 4) Mackinder was known for his _____ theory.
a) Heart-land b) Rimland c) Industrial location
- 5) _____ movement is related to the insurgency conflicts in border states.
a) Tribe b) Laskar-A-Toyaba c) ULFA
- 6) The boundary between India and Pakistan is known as _____
a) Mack Mohan b) Redclief c) None of these
- 7) Spykman introduced the word _____ in military power.
a) Heart-Land b) Rimland c) Buffer state

- 8) _____ nations location is “Amphibious” type location.
a) India b) Nepal c) Afganisthan
- 9) Small political unit located between large nations is referred as _____ state.
a) Buffer b) Central c) Political
- 10) _____ said that “Who Controls the Rimland rules Eurasia”.
a) Mackinder b) Spykman c) Mahan

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) What is dark age ?
- 2) Definition of political geography.
- 3) What is boundary dispute between India and China ?
- 4) What is water disputes in India ?
- 5) What is Bodoland Movement ?
- 6) Definitions of state.

3. Write short notes on (**any four**) : **12**

- 1) Physiographic boundaries
- 2) Concept of frontiers
- 3) Spykman’s concept of Rimland
- 4) Geographical factors of formation of state
- 5) Functions of boundaries
- 6) Types of core area.

4. Discuss the Heart-land theory of Mackinder. **10**

OR

Explain the different approaches in the study of political geography.

5. Discuss the “Mahan’s” concept of sea power. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिल्स वापरण्यास परवानगी आहे.

१. खालील दिलेल्यापैकी योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) राजकीय घटनांच्या भूगोलाशी संबंधित असलेला विषय म्हणजे _____ भूगोल होय.
अ) राजकीय ब) सामाजिक क) ऐतिहासिक
- २) _____ हा शब्द लॅटिन भाषेतील “फ्रॉन” शब्दापासून बनलेला आहे.
अ) सरहद्द ब) सीमा क) गाभा
- ३) राजकीय सत्तेचे केंद्र म्हणजे _____ होय.
अ) राज्य ब) राष्ट्र क) राजधानी
- ४) मॅकिन्डर हे त्यांच्या _____ सिद्धांतामुळे ओळखले जातात.
अ) हृदय-स्थल ब) रिमलँड क) उद्योगाचे स्थानिकीकरण
- ५) _____ आंदोलन हे सीमा राज्यतील बंडखोर आंदोलनाशी संबंधित आहे.
अ) टोळी ब) लष्कर-ए-तोयबा क) उल्फा
- ६) भारत पाकिस्थान दरम्यान असलेली सीमा रेषा _____ नावाने ओळखली जाते.
अ) मॅकमोहन ब) रँडक्लिफ क) यापैकी नाही
- ७) लष्करी शक्तिमध्ये स्पाईकमन यांनी _____ हा शब्द प्रयोग केला.
अ) हृदय-स्थल ब) रिमलँड क) आघात राज्य
- ८) _____ देशाचे स्थान “जल स्थल” प्रकाराचे आहे.
अ) भारत ब) नेपाळ क) अफगणिस्थान
- ९) दोन मोठ्या राष्ट्रांमध्ये राजकीय दृष्ट्या लहान असलेला प्रदेश म्हणजे _____ राज्य होय.
अ) उभयारोधी ब) केंद्रीय क) राजकीय
- १०) “जो रिमलँडवर अधिकार गाजवेल, तो युरेशियावर राज्य करेल” असे _____ यांनी म्हटले.
अ) मॅकिन्डर ब) स्पाईकमन क) महान

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) अंधार युग म्हणजे काय ?
 - २) राजकीय भूगोलाची व्याख्या स्पष्ट करा.
 - ३) भारत-चीन सिमावाद काय आहे ते स्पष्ट करा.
 - ४) भारतातील पाणीवाटप तंटे कोणते आहेत ?
 - ५) बोडोलँड आंदोलन म्हणजे काय ?
 - ६) राज्याची व्याख्या.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) प्राकृतिक सरहद्दी
 - २) सीमाविषयीची संकल्पना
 - ३) स्पाईकमनची रिमलँड संकल्पना
 - ४) राज्य निर्मितीचे भौगोलिक घटक
 - ५) सिमारेषांची कार्ये
 - ६) गाभा प्रदेशाचे प्रकार.
४. मॅकिन्डरची हृदयस्थल संकल्पना स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- राजकीय भूगोलाच्या अभ्यासातील विविध दृष्टीकोण स्पष्ट करा.
५. “महानच्या” सागरी सामर्थ्या विषयीच्या संकल्पनेचे विवेचन करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – V)
History of Mughal India (1526 – 1707)

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) Jahangir born in _____
a) 1562 b) 1565 c) 1569 d) 1575
- 2) _____ is the name of the father of Nurjahan.
a) Asaf Khan b) Giyasbeg c) Abdul Rahim d) Mahabatkhan
- 3) What is the original name of Mumtaz Mahal ?
a) Meharnissa b) Arjumand Banu
c) Ladali Begum d) None of these
- 4) 'A Short History of Aurangzeb' is written by _____
a) Khafikhan b) Sumit Sarkar
c) Sir Jadunath Sarkar d) Setu M. Pagadi
- 5) Where the tomb of Aurangzeb ?
a) Daultabad b) Aurangabad
c) Khultabad d) Ahamad Nagar
- 6) Gallabakshi system is known as _____
a) Kankut b) Nasak c) Hast-O-Bud d) Batai
- 7) "Agrarian system of Mughal India" (1556 – 1707) is written by _____
a) Irfan Habib b) Moreland
c) Khafikhan d) Hassan Nizami
- 8) Where is the Shaikh Salim Chisti's Makabara ?
a) Agra b) Lucknow c) Delhi d) Fatehpur Sikri

9) Tajmahal is on the bank of _____ river.

- a) Ganga
b) Yamuna
c) Narmada
d) Zelum

10) “Ramcharit Manas” is written by _____

- a) Kabir
b) Mirabai
c) Tulsidas
d) Ramanuj

2. Write short answer on **any four** of the following :

8

- 1) State the religious policy of Jahangir.
- 2) Write the name of four Sanskrit books useful to the Mughal history.
- 3) Write short information about the Jodhabai Mahal.
- 4) State the irrigation sources of land of the Mughal period.
- 5) Write any four trading centers of Mughal period.
- 6) Write short information about painting of Akbar period.

3. Write short notes on **any four** of the following :

12

- 1) Role of Nurjahan in Mughal period.
- 2) Jiziya Tax.
- 3) Revolt of Satnami.
- 4) Golden age of Shahajahan period.
- 5) Currency under the Shershah Sur.
- 6) Tajmahal.

4. Review the religious policy of Aurangzeb.

10

OR

Discuss various industries in Mughal period.

5. Discuss the Land Revenue System under the Mughal period.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) जहाँगीरचा जन्म _____ मध्ये झाला.
अ) १५६२ ब) १५६५ क) १५६९ ड) १५७५
- २) नूरजहाँच्या वडिलांचे नाव _____ असे होते.
अ) असफ खान ब) गियासबेग
क) अब्दूल रहिम ड) महाबत खान
- ३) मुमताज महलचे पूर्वीचे नाव कोणते होते ?
अ) मेहरूनिससा ब) अर्जुमंद बानु क) लाडली बेगम ड) यापैकी नाही
- ४) “अ शॉर्ट हिस्ट्री ऑफ औरंगजेब” हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) खाफी खान ब) सुमित सरकार
क) सर जदुनाथ सरकार ड) सेतु माधवराव पगडी
- ५) औरंगजेबाची समाधी कोठे आहे ?
अ) दौलताबाद ब) औरंगाबाद क) खुल्ताबाद ड) अहमद नगर
- ६) गल्लाबक्षी पद्धत _____ या नावाने ओळखली जाते.
अ) कानकूट ब) नसक
क) हस्त-ओ-बुद ड) बटाई
- ७) “अग्रेरियन सिस्टीम ऑफ मुघल इंडिया” (१५५६-१७०७) हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) इरफान हबीब ब) मोरलँड क) खाफी खान ड) हसन निझामी
- ८) शेख सलीम चिस्तीचा दर्गा कोठे आहे ?
अ) आग्रा ब) लखनौ क) दिल्ली ड) फत्तेपूर सिक्री
- ९) _____ या नदिच्या किनाऱ्यावर ताजमहल बांधण्यात आला आहे.
अ) गंगा ब) यमुना क) नर्मदा ड) झेलम
- १०) “रामचरित मानस” हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.
अ) कबीर ब) मिराबाई क) तुलसीदास ड) रामानुज

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा : ८
- १) जहाँगीरचे धार्मिक धोरण सांगा.
 - २) मुघलकालीन इतिहासास उपयुक्त असणारे चार संस्कृत भाषेतील ग्रंथ लिहा.
 - ३) “जोधाबाई महल” विषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
 - ४) मुघलकालीन जमीनीच्या पाणीपुरवट्याची साधने सांगा.
 - ५) मुघलकालीन कोणतीही चार व्यापारी केंद्रांची नावे सांगा.
 - ६) अकबराच्या काळातील रंग कामाविषयी थोडक्यात माहिती लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा : १२
- १) मुघल काळातील नूरजहाँची भूमिका
 - २) जिझीया कर
 - ३) सतनाम्यांचे बंड
 - ४) शहाजहानकालीन सुवर्णयुग
 - ५) शेरशहाची चलनव्यवस्था
 - ६) ताजमहल.
४. औरंगजेबाच्या धार्मिक धोरणाचा आढावा घ्या. १०
- किंवा**
- मुघलकालीन विविध उद्योगधंध्यावर थोडक्यात चर्चा करा.
५. मुघलकालीन जमीन महसूल पद्धतीवर चर्चा करा. १०
-

SLR-L – 434

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MUSIC (Special Paper – V)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

10

- 1) तालाची दुप्पट करताना एका मात्रेत _____ स्वर असतात.
a) एक b) दोन c) तीन d) चार
- 2) अर्धधा ताल _____ संगीतासाठी वाजवितात.
a) शास्त्रीय b) सुगम c) उपशास्त्रीय d) लोकसंगीत
- 3) किरवाणी रागात _____ व _____ हे स्वर कोमल आहेत.
a) रे , ध्र b) ग , ध्र c) ग , नि d) रे , नि
- 4) दरबारी कानडा रागाचा थाट _____ आहे.
a) तोडी b) आसावरी c) मारवा d) पूर्वी
- 5) पं. बुद्धदेव दासगुप्ता हे प्रसिद्ध _____ वादक आहेत.
a) सरोद b) सतार c) जलतरंग d) तबला
- 6) अर्धधा तालात खालीची मात्रा _____ या मात्रेवर आहे.
a) आठ b) सात c) नऊ d) दहा
- 7) ध्रुपद गायनासाठी बारा मात्रेच्या _____ तालाचा उपयोग करतात.
a) एकताल b) चौताल c) त्रिताल d) यापैकी नाही

P.T.O.

- 8) विविध रागांच्या एकत्रित सादरीकरणाला _____ म्हणतात.
 a) टप्पा b) ध्रुपद c) रागमाला d) नाट्यगीत
- 9) पं. रविशंकर यांना _____ या सर्वोच्च पुरस्काराने सन्मानित केले.
 a) पद्मभूषण b) भारतरत्न c) पद्मविभूषण d) पद्मश्री
- 10) सरोद, सतार, संतूर ही _____ वाद्ये आहेत.
 a) तंतु b) घन c) चर्मवाद्य d) सुषीर

2. राग दरबारीच्या बड्या किंवा छोट्या ख्यालाचे स्वरलेखन करा. 10
3. a) बिभास किंवा दरबारी रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा. 5
 b) ताल अर्ध्या ठेकाबोल माहितीसह लिहा. 5
4. पाश्चात्य स्वरलेखन पद्धतीतील मध्य सप्तकातील शुद्ध, कोमल, तीव्र स्वरांच्या खुणा लिहा. 10
- किंवा**
- राग किरवाणीचा स्वरविस्तार 3 सप्तकात करा.
5. खालीलपैकी कोणत्याही एका कलाकाराचे चरित्र लिहा. 10
 i) श्रीमती लता मंगेशकर
 ii) पं. रवि शंकर.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – V)
Political Sociology

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : 10
- 1) Which of the status is necessary to person for political participation ?
A) Social B) Religion C) Political D) Economic
 - 2) Who among the following is the author of the 'Political Man' ?
A) S. M. Lipset B) David Apter C) Arthur Bentley D) Harry Eckstein
 - 3) _____ is the hurdle in political participation.
A) Pressure Group B) Political Party
C) Political Apathy D) None of above
 - 4) Who among the following is the author of The Nerves of Government ?
A) Max Weber B) Almond
C) Karl Deustsch D) Robert Michels
 - 5) _____ is one of the important means of political communication.
A) Media B) Political Apathy
C) Religion D) None of above
 - 6) Which of the following is seen as agency of circulation of Elites ?
A) Election B) Personal Relation
C) Miranda D) None of above
 - 7) Who among the following is related to theory of Elitism ?
A) Laski B) Pareto C) Gramsci D) Rolls
 - 8) Who developed the concept of 'Power Elite' ?
A) Laski B) C. W. Mills C) Gramsci D) Rolls

9) Which one of the following pairs is not correctly matched ?

- A) S. M. Lipset – Civil Culture
- B) Political Change – A Continues Process
- C) David Easton – Elitism
- D) None of above

10) Which one of the following pairs is correctly matched ?

- A) S. M. Lipset – Civil culture
- B) David Easton – Elitism
- C) Political Change – A continues Process
- D) None of above

2. Write answer in brief (**any four**) :

8

- 1) Mention any two media of political participation.
- 2) Explain the importance of political communication.
- 3) Mention any two agencies of political communication.
- 4) Explain the meaning of political elite.
- 5) Name the proponents of the theory of elitism.
- 6) Explain the meaning of political change.

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Political participation.
- 2) Levels of political participation.
- 3) Circulation of Elites.
- 4) Political Communication.
- 5) Political change.
- 6) Importance of political change.

4. Write answer to **any one** of following :

10

- 1) Explain the factors influencing political change.

OR

- 2) Explain the approach of Karl Deustsch of political communication.

5. Explain the detail :

10

- 1) Explain Pareto's theory of circulation of Elites.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) कोणत्या प्रकारचा दर्जा व्यक्तीला राजकीय सहभागासाठी आवश्यक असतो ?
अ) सामाजिक ब) धार्मिक क) राजकीय ड) आर्थिक
- २) खालीलपैकी कोण 'पॉलिटीकल मॅन' चा लेखक आहे ?
अ) एस्. एम्. लिपसेट ब) डेव्हिड अॅप्टर
क) ऑर्थर बेंटले ड) हॅरी एकस्टीन
- ३) _____ हा राजकीय सहभागातील अडथळा आहे.
अ) दबाव गट ब) राजकीय पक्ष
क) राजकीय उदासीनता ड) यापैकी नाही
- ४) खालीलपैकी कोण 'दि नरक्स ऑफ गर्हमेंट' चा लेखक आहे ?
अ) मॅक्स वेबर ब) आल्मंड क) कार्ल ड्वाईश ड) रॉबर्ट मिचेल्स
- ५) _____ हे राजकीय संसूचनाचे एक महत्त्वाचे साधन आहे.
अ) प्रसार माध्यमे ब) राजकीय उदासीनता
क) धर्म ड) यापैकी नाही
- ६) खालीलपैकी कोणता घटक अभिजनांचे अभिसरणाचा वाहक म्हणून पाहिला जातो ?
अ) निवडणूका ब) वैयक्तिक संबंध
क) मिरांडा ड) यापैकी नाही
- ७) खालीलपैकी कोण अभिजनवादी सिद्धांतासी संबंधीत आहे ?
अ) लास्की ब) पॅरेटो क) ग्रामसी ड) रॉल्स
- ८) 'पॉवर एलिट' ही संकल्पना कोणी विकसित केली ?
अ) लास्की ब) सी. डब्ल्यू. मिल्स
क) ग्रामसी ड) रॉल्स

- ९) खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य प्रकारे जुळवण्यात आली नाही ?
- अ) एस्. एम्. लिपसेट - दि पोलिटीकल मॅन
 ब) राजकीय बदल - सातत्याने घडणारी प्रक्रिया
 क) डेव्हिड ईस्टन - अभिजनवाद
 ड) यापैकी नाही
- १०) खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य प्रकारे जुळवली आहे ?
- अ) एस्. एम्. लिपसेट - नागरी संस्कृती
 ब) डेव्हिड ईस्टन - अभिजनवाद
 क) राजकीय बदल - सातत्याने घडणारी प्रक्रिया
 ड) यापैकी नाही
२. थोडक्यात उत्तर लिहा (कोणत्याही चार) :
- १) राजकीय सहभागाची दोन माध्यमे सांगा.
 २) राजकीय संसूचनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.
 ३) राजकीय संसूचनाची दोन साधने सांगा.
 ४) राजकीय अभिजनाचा अर्थ स्पष्ट करा.
 ५) अभिजनवादी सिद्धांत मांडणाऱ्या विचारवंताची नावे लिहा.
 ६) राजकीय बदलाचे अर्थ स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :
- १) राजकीय सहभाग.
 २) राजकीय सहभागाच्या पातळ्या.
 ३) अभिजनांचे अभिसरण.
 ४) राजकीय संसूचन.
 ५) राजकीय बदल.
 ६) राजकीय बदलाचे महत्त्व.
४. खालीलपैकी एक प्रश्न सोडवा:
- १) राजकीय बदलावर प्रभाव टाकणारे घटक स्पष्ट करा.
- किंवा**
- २) कार्ल ड्वाईश यांचा राजकीय संसूचन दृष्टीकोन स्पष्ट करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा.
- १) राजकीय अभिजनांच्या अभिसरणासंबंधीचा पॅरेटोचा सिद्धांत स्पष्ट करा.

Seat No.	
----------	--

**B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Special Paper – V)
Rhythms and Recreation in Phy. Education**

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate marks.**

1. Choose the correct option. 5
- 1) The recreation for senior citizens _____
 - a) Bhajan
 - b) Wrestling
 - c) Weight lifting
 - d) None of these
 - 2) Rhythmic helps to develop _____
 - a) Sportsmanship
 - b) Body mind correlation
 - c) Mental development
 - d) None of these
 - 3) Women recreational game programme includes _____
 - a) Rope skipping
 - b) Atyapatya
 - c) Weight lifting
 - d) None of these
 - 4) To give happiness means _____
 - a) Recreation
 - b) Health education
 - c) Rhythms
 - d) None of these
 - 5) Use of leisure time means _____
 - a) Health Education
 - b) Recreation
 - c) Rhythms
 - d) None of these
2. Write short answers (**any five**) : 10
- 1) What are the principles of recreation ?
 - 2) Give the definition of Rhythms.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) मनोरंजनाची तत्वे.
- २) तालबद्धतेची व्याख्या द्या.
- ३) सामाजिक मनोरंजन म्हणजे काय ?
- ४) वृद्धासाठी मनोरंजन खेळाची यादी द्या.
- ५) मनोरंजनाचा अर्थ लिहा.
- ६) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या द्या.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) आधुनिक काळातील मनोरंजन.
 - २) मैदानावरील मनोरंजन.
 - ३) विद्यापीठ पातळीवरील मनोरंजन.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY
Special Paper – V : Social Research Methods

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions : 10

- 1) Interview is fundamentally a process of social _____
 - a) Action
 - b) Problem
 - c) Interaction
 - d) Work
- 2) Who has said that an interview lacking any purposive element would not be an interview at all ?
 - a) John Madge
 - b) W. J. Goode
 - c) Auguste Comte
 - d) P. V. Young
- 3) The questionnaire is a _____ for securing answers to questions.
 - a) Question paper
 - b) Question
 - c) Problem
 - d) Technique
- 4) The questionnaire is to be filled only by _____
 - a) Respondant
 - b) Researcher
 - c) Student
 - d) Social worker
- 5) Observation implies the use of _____ rather than that of ears and voices.
 - a) Eyes
 - b) Intelligence
 - c) Discussion
 - d) Fact
- 6) Systematic observation controls the _____ and the observed.
 - a) Research
 - b) Observer
 - c) Observation
 - d) Method

4. Illucidate the nature, advantages and limitations of interview. 10

OR

Illucidate the meaning, advantages and limitations of observation.

5. Explain the steps of 'Report Writing' in detail. 10

मराठी रूपांतर

1. बहुपर्यायी प्रश्न : 10

1) मुलाखत ही मूलतः एक सामाजिक _____ आहे.

- a) क्रिया b) समस्या c) आंतरक्रिया d) कार्य

2) ज्या मुलाखतील 'हेतु' हा घटक नसतो तिला मुलाखात म्हणता येणार नाही असे कोणी म्हटले आहे ?

- a) जॉन मॅज b) डब्ल्यू. जे. गुड c) ऑगस्ट कॉम्त d) पी. व्ही. यंग

3) प्रश्नावली हे प्रश्नांना उत्तरे मिळविण्याचे एक _____ आहे.

- a) प्रश्नपत्रिका b) प्रश्न c) समस्या d) तंत्र

4) प्रश्नावली ही फक्त _____ याने भरावयाची असते.

- a) उत्तरदाता b) संशोधक c) विद्यार्थी d) समाजकार्यकर्ता

5) कान आणि आवाज यांच्यापेक्षा संशोधकाने _____ चा वापर करणे हे निरीक्षणात अभिप्रेत असते.

- a) डोळे b) बुद्धी c) चर्चा d) तथ्य

6) पद्धतशीर निरीक्षणात (अभ्यास विषयातील) घटक आणि _____ यावर नियंत्रण असते.

- a) संशोधन b) निरीक्षक c) निरीक्षण d) पद्धति

7) इतर हेतुसाठी संकलित केलेली सामग्री ही _____ सामग्री असते.

- a) प्राथमिक b) आवश्यक c) सांस्कृतिक d) दुय्यम

8) _____ ही सामाजिक संशोधनाची अंतिम अवस्था असते.

- a) अहवाल लेखन b) नमुना निवड c) समस्यासूत्रण d) तथ्यसंकलन

9) सहेतुक नमुना निवड हा _____ नमुना निवड पद्धतीचा एख प्रकार आहे.

- a) संभाव्यता b) गैर संभाव्यता c) सोयीस्कर d) स्तरीत

10) 'लॉटरी पद्धति' हा _____ नमुना निवड पद्धतीचा एक प्रकार आहे.

- a) संभाव्यता b) गैर संभाव्यता c) साधा यादृच्छिक d) स्तरीत यादृच्छिक

2. कोणतेही ४ लघुत्तरी प्रश्न सोडवा :

8

- 1) 'नमुना निवड' याचा अर्थ काय ?
- 2) सोयीस्कर नमुना निवड म्हणजे काय ?
- 3) 'अ-सहभागी निरीक्षण' याचा अर्थ काय ?
- 4) 'प्रश्नावली' म्हणजे काय ?
- 5) प्राथमिक सामग्री (स्रोत) म्हणजे काय ?
- 6) संकेतीकरण म्हणजे काय ?

3. कोणत्याही चार टीपा लिहा :

12

- 1) संभाव्यता नमुना निवड
- 2) निरीक्षणाचे स्वरूप
- 3) प्रश्नावलीच्या मर्यादा
- 4) सारणीयन
- 5) वर्गीकरण
- 6) सहेतुक नमुना निवड.

4. मुलाखत तंत्राचे स्वरूप, फायदे आणि मर्यादा विशद करा.

10

किंवा

निरीक्षण तंत्राचा अर्थ, फायदे आणि मर्यादा विशद करा.

5. अहवाल लेखनाच्या पायऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
----------	--

B.A. Part – I (Sem. I) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory) (Old)
Travelogue, Modern Kannada Poetry and Computer

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

ಸೂಚನೆ: ಸರಿಯಾಗಿ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಪ್ರಣಯ ಕವಿ ಎಂದು ಹೆಸರಾದವರು _____
ಅ) ಕಣವಿ ಆ) ಕೆ.ಎಸ್.ನ. ಇ) ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಈ) ಅಡಿಗ
- 2) 'ಹೆಂಡತಿಯ ಕಾಗದ' _____ ಯಾರು ಬರೆದಿರುವರು ?
ಅ) ಬಿ.ಎಂ. ಶ್ರೀ. ಆ) ತೀ.ನಂ.ಶ್ರೀ. ಇ) ಕೆ.ಎಸ್.ನ. ಈ) ಉಡಚಣ
- 3) ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರೇರಣೆ _____
ಅ) ಹಿಂದಿ ಆ) ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಇ) ಮರಾಠಿ ಈ) ಗುಜರಾತಿ
- 4) ನವ್ಯಕಾವ್ಯ ಪ್ರವರ್ತಕ _____
ಅ) ಚಂಪಾ ಆ) ಅಡಿಗ ಇ) ಪಂಪ ಈ) ಬೇಂದ್ರೆ
- 5) ಜಾವಳಿ ಪಾಟೀಲ ಅವರ ಕರ್ಮಭೂಮಿ _____
ಅ) ಗುಲಬರ್ಗಾ ಆ) ಬೀದರ ಇ) ಇಂಡಿ ಈ) ಸೇಡಂ
- 6) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡು ಪ್ರಸಿದ್ಧ. ಏತಕ್ಕೆ ?
ಅ) ತೋಟ ಆ) ಉದ್ದಿಮೆ ಇ) ಶಿಲ್ಪ ಈ) ಸಂಗೀತ
- 7) ಸಾಬರಮತಿ ಆಶ್ರಮ _____
ಅ) ನೆಹರು ಆ) ಪಟೇಲ ಇ) ಗಾಂಧಿ ಈ) ನರೇಂದ್ರ
- 8) ಗಾಂಧಿ ಸಮಾಧಿ _____
ಅ) ಗುಜರಾತ ಆ) ದಿಲ್ಲಿ ಇ) ಆಗ್ರಾ ಈ) ಗೋವಾ
- 9) ಸೌರಾಷ್ಟ್ರ ಸೋಮನಾಥ _____
ಅ) ಹರಿದ್ವಾರ ಆ) ಕೇದಾರ ಇ) ಗುಜರಾತ ಈ) ಹಂಪಿ
- 10) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕವಿ _____
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಕಾರಂತ ಇ) ಶಂಭಾ ಈ) ಭೈರಪ್ಪ

P.T.O.

೨. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಸುಧಾಮಪುರಿಯ ಇತಿಹಾಸ.
 - 2) ದ್ವಾರಕಾನಗರಿಯ ಚರಿತ್ರೆ.
 - 3) ಬೇಂದ್ರೆ ಅವರ ಹಾಡಿನ ಭಾಷೆ.
 - 4) ಬಿ. ಟಿ. ಲಲಿತಾ ನಾಯಕ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ.
 - 5) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಯೋಜನ.
 - 6) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ಕವಿತೆ.
೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ (ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣ) : 10
- 1) ಭಾರತಾಂಬೆಯ ನಮಗೆ ದೇವಿ.
 - 2) ಹೋಗೋಣ ಬಾ ಸೀಮೆಯನು ದಾಟಿ.
 - 3) ಹೆಂಡತಿಯೊಬ್ಬಳು ಮನೆಯೊಳಗಿದ್ದರೆ.....
೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಗಾಂಧಿಯ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಲೇಖಕರು ನುಡಿದ ಮಾತುಗಳು ಯಾವವು ?
 - 2) ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
೫. ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸ್ವರೂಪ-ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ. 10
-

SLR-L – 442

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – VI)
Indian Writing in English

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Rewrite the following sentences by choosing correct alternative : 10

- 1) Final solutions has _____ acts.
 - a) four
 - b) three
 - c) five
 - d) two
- 2) The theme of Final Solutions is _____
 - a) domestic quarrels
 - b) family problems
 - c) political problems
 - d) communal hatred and its impact on society
- 3) Sita Aggarwal was _____
 - a) Social worker
 - b) Beloved of Saleem
 - c) Laila's childhood friend
 - d) Zainab's neighbour
- 4) Baba Jan lived with his joint family in _____ city.
 - a) Delhi
 - b) Alhabad
 - c) Hissar
 - d) Lucknow
- 5) Saleem has got his education in _____
 - a) India
 - b) England
 - c) USA
 - d) None of the above

P.T.O.

3. A) Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Write in short the contribution of Girish Karnad in the field of drama writing in Indian English literature.
 - 2) Write in short about Nayantara Sehgal as a Post-Independence novelist.
 - 3) Write a brief note on the prominent novelists of Post-Independence Era.
- B) Explain the following with reference to the context (**any two**) : 4
- 1) I wish you had guts, papa ;
To smuggle eighty thousand watches at a stroke.
 - 2) Spring and Summer are both gone
Leaving an elderly infant
To explore the rooms of age.
 - 3) It started as a pilgrimage,
Exalting minds and making all
The burden light.
4. Discuss Mahesh Dattani's play – 'Final Solution' as a play based on the theme of communal riots in India. 10
- OR
- Write a detail note on the characters of Javed and Bobby.
5. Discuss Attia Hosain's 'Sunlight on A Broken Column' as a tale of Laila's life journey. 10
-

SLR-L – 443

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI (Special Paper – VI)**

हिंदी साहित्य का इतिहास (सन् 2000 तक)

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से उचित पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। **10**
- 1) रीतिकवि _____ ओरछा नरेश की राजसभा में थे।
1) केशवदास 2) घनानंद 3) भूषण 4) बिहारी
- 2) _____ रस के कवि घनानंद हैं।
1) शृंगार 2) हास्य 3) वीर 4) भक्ति
- 3) राजा रुद्रदेव सोलंकी ने कवि भूषण को _____ उपाधि दी।
1) भूषण 2) आचार्य 3) महाकवि 4) वीरकवि
- 4) जयशंकर प्रसाद ने 'नारी समस्या' पर _____ नाटक लिखा है।
1) अजातशत्रु 2) चंद्रगुप्त 3) मैना 4) ध्रुवस्वामिनी
- 5) 'संसद से सड़क तक' काव्य रचना _____ की है।
1) धूमिल 2) नागार्जुन 3) अज्ञेय 4) महादेवी
- 6) 'मैला आँचल' _____ की रचना है।
1) रेणु 2) प्रेमचंद 3) निराल 4) प्रसाद
- 7) आधुनिक काल का प्रारंभ _____ से माना जाता है।
1) प्रसाद 2) भारतेन्दु 3) निराला 4) मुक्तिबोध

P.T.O.

- 8) 'कर्मभूमि' उपन्यास _____ ने लिखा है।
 1) यशपाल 2) नागर 3) गुलजार 4) प्रेमचंद
- 9) 'धूमिल' की _____ प्रसिद्ध कविता है।
 1) गोधूली 2) गंगा
 3) चाँद का मुँह टेढ़ा है 4) मोचीराम
- 10) 'कर्बला' नाटक _____ ने लिखा।
 1) प्रेमचंद 2) भीष्म साहनी
 3) सुरेंद्र वर्मा 4) भारतेन्दु

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। 10

- 1) भूषण का जन्मस्थान, जन्मतिथि तथा मृत्यु तिथि क्या है ?
- 2) आ. केशवदास की चार कृतियों के नाम लिखिए।
- 3) छायावादी काव्य की एक विशेषता स्पष्ट कीजिए।
- 4) प्रसादोत्तर चार नाटककारों के नाम लिखिए।
- 5) द्विवेदी युगीन चार निबंधकारों के नामोल्लेख कीजिए।
- 6) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर ने दलितों के लिए कौन-सा संदेश दिया है ?

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। 10

- 1) बिहारी
- 2) जैनेंद्र
- 3) हिंदी दलित कविता.

4. रीतिकालीन कवि घनानंद तथा भूषण का परिचय दीजिए। 10

अथवा

प्रयोगवादी कविता की विशेषताओं को स्पष्ट कीजिए।

5. हिंदी कहानी के उद्भव और विकासक्रम को समझाइए। 10

SLR-L – 444

Seat
No.

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VI)
Modern Kannada Literature

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ:

10

೧) ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಗಳ ಮೂಲ ಪ್ರೇರಣೆ

- 1) ಇಂಗ್ಲಿಷ್ 2) ಹಿಂದಿ 3) ತೆಲುಗು 4) ತುಳು

೨) ಸಾಕ್ಷೀಕಲ್ಪ-ಇದೊಂದು _____

- 1) ಕತೆ 2) ಕಾವ್ಯ 3) ನಾಟಕ 4) ಕಾದಂಬರಿ

೩) ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿ ಅನುವಾದಿಸಿದ ನಾಟಕ

- 1) ಶಾಕುಂತಲ 2) ಸಂಕ್ರಾಂತಿ 3) ನೆಳಲು 4) ಬೆಳಕು

೪) ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದೊರೆತ ಜ್ಞಾನಪೀಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು

- 1) ಮೂರು 2) ಆರು 3) ಎಂಟು 4) ಹತ್ತು

೫) ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜನಪದಶೈಲಿಯ ನಾಟಕಕಾರ

- 1) ಕೈಲಾಸಂ 2) ಶ್ರೀರಂಗ 3) ಮಾಸ್ತಿ 4) ಕಂಬಾರ

೬) ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನವೇ

- 1) ಕಾವ್ಯ 2) ಭಾಷಣ 3) ನಾಟಕ 4) ನಾಟ್ಯ

೭) ಬಹಳ ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಮಕ್ಕಳಾಗಲಿಲ್ಲ ಯಾರಿಗೆ ?

- 1) ಶಿಷ್ಯ 2) ಗೌಡತಿ 3) ಸಣ್ಣಜ್ಜ 4) ಗುರು

P.T.O.

೮) ಮಗಳ ಕೊಡುವೆನೆಂದು ಮಾತು ಕೊಟ್ಟವರು

1) ಗುರು

2) ಸಿದ್ಧವ್ವ

3) ಸಣ್ಣಜ್ಜ

4) ಗೌಡ

೯) ಮಾತು ನಿಜವೆಂದು ಯಾರು ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಿದರು ?

1) ಗುರು

2) ಗೌಡ

3) ಸಣ್ಣಜ್ಜ

4) ಕಲ್ಲು

೧೦) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ನಾಟಕ_____.

2. ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

೧) ಗುರು - ಶಿಷ್ಯರು

೨) ಸಿದ್ಧವ್ವನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ

೩) ನಾಟಕದ ಸ್ವರೂಪ ಲಕ್ಷಣ.

3. ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿರಿ :

10

೧) ಸಿಟ್ಟು ಬಂದಾಗ ಹತ್ತು ಎಣಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಹೇಳಿಲ್ಲ!

೨) ನಾನು ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಲ್ಲ ಗೌಡೆ

೩) ನಾನೇ ಉಣ್ಣಾಕ ತರ್ತೀನಿ!

4. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

೧) ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಬಗೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೨) ನಾಟಕ ಅನೇಕ ಕಲೆಗಳ ಸಂಯೋಜನೆ. ವಿವರಿಸಿರಿ.

5. ಸಾಕ್ಷೀಕಲ್ಲು ನಾಟಕದ ಸಾರವನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

SLR-L – 445

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
मराठी (Special Paper – VI)
मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास – उत्तरार्ध (१३५०-१८००)

Day and Date: Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अध्यात्माचे वाङ्मयावरील जोखड फेकून देणारे पहिले पंडित कवी कोण आहेत ?
अ) मुक्तेश्वर ब) वामन पंडित क) मोरोपंत ड) रघुनाथ पंडित
- २) 'सुंदरा मनामध्ये भरली' ही लावणी कोणत्या शाहिराची आहे ?
अ) परशराम ब) शाहीर प्रभाकर
क) शाहीर राम जोशी ड) होनाजी बाळा
- ३) 'पांडव प्रताप' या ग्रंथाचे कर्ते कोण आहेत ?
अ) मुक्तेश्वर ब) वामन पंडित क) रघुनाथ पंडित ड) मोरोपंत
- ४) शेख महंमद यांनी लिहिलेल्या ग्रंथाचे नाव कोणते ?
अ) योग संग्राम ब) ख्रिस्त पुराण
क) अंबर हुसेनी ड) गीता भावार्थदीपिका
- ५) 'समर्थाची बखर' कोणी लिहिली आहे ?
अ) हनुमंत स्वामी ब) चित्रगुप्त
क) कृष्णाजी शामराव ड) महिपती
- ६) कालक्रमानुसार शेवटचे पंडित कवी कोण आहेत ?
अ) वामन पंडित ब) श्रीधर क) मोरोपंत ड) रघुनाथ पंडित

P.T.O.

- ७) 'भाऊसाहेबांची बखर' कोणी लिहीली आहे ?
 अ) कृष्णाजी शामराव ब) मल्हार रामराव चिटणीसी
 क) रघुनाथ यादव चित्रे ड) रामचंद्र पंत अमात्य
- ८) 'श्रेणिक चरित्र' हा ग्रंथ कोणी लिहिला आहे ?
 अ) जिनसागर ब) जनार्दन कवी क) देवेंद्रकिर्ती ड) यापैकी नाही
- ९) 'सवाईमाधवरावांचा मृत्यू' हा पोवाडा कोणी रचला आहे ?
 अ) अनंतफंदी ब) प्रभाकर क) होनाजी बाळा ड) परशराम
- १०) दत्त संप्रदायाचा प्रमाणग्रंथ कोणता मानला जातो ?
 अ) ग्रंथराज ब) गीतार्थबोध चंद्रिका
 क) गुरुचरित्र ड) गीतार्णव

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (६ पैकी ५) :

१०

- १) शाहिरी कवितेची दोन अंगे कोणती आहेत ? लिहा.
- २) पंडित कवी मुक्तेश्वराला कोणकोणत्या बिरुदावल्या लावल्या जातात ?
- ३) श्रीधराच्या प्रमुख काव्यग्रंथाची नावे लिहा.
- ४) 'बखर' या शब्दाची व्युत्पत्ती सांगा.
- ५) जैनधर्मिय ग्रंथकारांची चार नावे लिहा.
- ६) नागेश संप्रदायाची वैशिष्ट्ये लिहा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (३ पैकी २) :

१०

- १) शाहीर अनंत फंदीच्या कवितेची वैशिष्ट्ये लिहा.
- २) पाणीपतच्या बखरीचे वेगळेपण स्पष्ट करा.
- ३) 'लावणी' म्हणजे काय हे सांगून तिचे स्वरूप स्पष्ट करा.

४. मुक्तेश्वराला कला कवी का म्हटले जाते ? लिहा.

१०

किंवा

शाहिरी वाङ्मयाला 'मराठी काव्याची प्रभात' असे का म्हटले जाते ? स्पष्ट करा.

५. बखर म्हणजे काय हे सांगून बखर वाङ्मयाची वैशिष्ट्ये व प्रकार लिहा.

१०

SLR-L – 447

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014

URDU (Special) (Paper – VI)

Urdu Mein Adabi Tanqeed

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**

2) **Figures to the left indicate full marks.**

- 10 .1 صحیح متبادل کا انتخاب کر کے مجملہ جوابی پرچے میں لکھئے :
- (1) احتشام حسین مغربی مفکر _____ سے بے حد متاثر تھے۔
(ہٹلر کارل مارکس مسولینی خلیل جبران)
- (2) شمس الرحمن فاروقی _____ کو ادبی ذوق کی ضمنی پیداوار نہیں مانتے
سنجیدہ علم خیال کرتے ہیں۔
(افسانہ ناول تاریخ تنقید)
- (3) کلیم الدین احمد صنفِ _____ اور تنقید کے سخت خلاف تھے۔
(قصیدہ غزل مرثیہ مثنوی)
- (4) حالی کی متانت و سلاست، غالب کی عظمت و فکر اور اقبال کے فلسفے نے _____
کے شعر و ادب میں ایک نئی روح پھونک دی۔
(ریاض احمد کلیم الدین احمد آل احمد سرور احتشام حسین)
- (5) ”موازنہ انیس و دبیر“ کی تخلیق سے پہلے _____ شاعر کو بگڑا ہوا شاعر کہا جاتا تھا۔
(نظم گو مرثیہ گو غزل گو قصیدہ گو)

- (6) مولوی عبد الحق نے _____ کو اُردو تنقید کا پہلا نمونہ کہا ہے۔
(مقدمہ شعر و شاعری شعر العجم آب حیات ذوق جنون)
- (7) انسانی زندگی میں _____ کو بڑی اہمیت حاصل ہے۔
(تہذیبوں تحریکوں مذہبوں تاریخوں)
- (8) ”محاسن کلام غالب“ کے متعلق _____ کا یہ کہنا ہے کہ بجنوری نے اپنے پروفیسروں کے لیکچر اور نوٹ کو اکٹھا کر کے یہ تصنیف لکھی ہے۔
(مہدی افادی نیاز فتح پوری مولوی عبد الحق کلیم الدین احمد)
- (9) _____ کا کہنا ہے کہ فن نہ اخلاقی ہوتا ہے اور نہ غیر اخلاقی وہ یا تو اچھا ہوتا ہے یا بُرا۔
(بام کارٹن آسکروانڈ ارسطو افلاطون)
- (10) تحقیق اور _____ نہ صرف ہم جنس ہیں۔ بلکہ اُن کی زیر جنس بھی ایک ہی ہے۔
(تلاش ایجاد اختراع تنقید)

10

2. مُختصر جواب لکھئے (کوئی پانچ / 5) :

- (1) شمس الرحمن فاروقی کے خیال میں شاعر کے قاری تک پہنچنے کی تین منزلیں کون سی ہیں اور اُن میں کون سے عوامل کارفرما ہیں ؟
- (2) سر سید احمد خاں کے زمانے میں کس طرح کا ادب پروان چڑھا ؟
- (3) ادب اور زندگی کے متعلق مختلف نقادوں اور مفکروں کے خیالات پر روشنی ڈالئے۔

- (4) آل احمد سرور تنقید کے لئے کس طرح کے اسلوب کو اہمیت دیتے ہیں؟
- (5) احتشام حسین کے مطابق ترقی پسند نقادوں کے کیا اصول ہیں؟
- (6) عربی مرثیوں کو فارسی اور اُردو مرثیوں کے ساتھ کیوں نہیں رکھا جا سکتا؟

3. مختصر جواب لکھئے (کوئی دو / 2) : 10

- (1) حالی شاعری کے لئے کن تین چیزوں کو ضروری سمجھتے ہیں اور کیوں؟
- (2) ادب اور اخلاق “ کے باہمی تعلق کی وضاحت کیجئے۔
- (3) اُردو کے تاثراتی اور جمالیاتی نقادوں کا مختصر تعارف پیش کیجئے۔

4. کسی ایک سوال کا جواب لکھئے : 10

- (1) بحیثیت تنقیدی کتاب کے ” شعر العجم “ پر اظہار خیال کیجئے۔
- (2) کلیم الدین احمد کے تنقیدی خیالات پر روشنی ڈالئے۔

5. نیاز فتح پوری کے انتقادی تصورات سے بحث کیجئے۔ 10

SLR-L – 448

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Special Paper – VI)
Jainism and Buddhism in Ancient India

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the appropriate word : 10
- 1) Jainism believes in existence of _____
 - a) God
 - b) Soul
 - c) Brahma
 - d) Shakti
 - 2) Nagarjun was _____
 - a) A Buddhist Scholar
 - b) A Jain Scholar
 - c) A Buddhist Monk
 - d) A Jain Achary
 - 3) _____ was the twenty third Tirthankar of Jainas.
 - a) Rishabhdev
 - b) Parshwanath
 - c) Neminath
 - d) Mallinath
 - 4) Buddha attained Nirvan at _____
 - a) Varanasi
 - b) Pava
 - c) Kushinara
 - d) Sanchi
 - 5) The birth place of Mahavir is at _____
 - a) Vaishali
 - b) Kunddgram
 - c) Lumbini
 - d) Rajgriha
 - 6) Third Buddhist Council was held at _____
 - a) Mathura
 - b) Sanchi
 - c) Pataliputra
 - d) Kanauj

P.T.O.

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VI)
History of Economic Thought

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative and rewrite the sentences : 10
- 1) Alfred Marshall is written the book _____
 - a) Wealth of Nation
 - b) Perfect competition
 - c) Principles of Economics
 - d) None of the above
 - 2) The book “General Theory of Employment, Interest and Money” is written by _____
 - a) J. M. Keynes
 - b) J. S. Mill
 - c) C. D. Deshmukh
 - d) None of the above
 - 3) The programme ‘Swadeshi Movement’ was started by _____
 - a) Indira Gandhi
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Lokmanya Tilak
 - d) None of the above
 - 4) The book ‘Poverty and Famines’ is written by _____
 - a) Amartya Sen
 - b) Pandit Nehru
 - c) Mahatma Gandhi
 - d) None of the above
 - 5) Marshall is known as a great _____
 - a) Leader
 - b) Personality
 - c) Synthesiser
 - d) None of the above
 - 6) Dr. Babasaheb Ambedkar justified _____
 - a) Socialism
 - b) Democracy
 - c) Equality
 - d) All of the above
 - 7) Keynes suggested _____ budget in depression.
 - a) Deficit
 - b) Equal
 - c) Surplus
 - d) None of the above

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (Old)
Nawa-e-Adab (Prose)

Day and Date : Friday, 31-10-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) سلطان حیدر جوش کا وطن _____ تھا۔
- (i) علی گڑھ (ii) عظیم گڑھ
- (iii) بدایوں (iv) لکھنؤ
- (۲) صبح سویرے پتوں پر _____ کے قطرے کتنے خوش نما دکھائی دیتے ہیں۔
- (i) موقی (ii) شبنم
- (iii) بیرے (iv) چاندی
- (۳) آدمی کا ایک دن برسوں کے مانند دراز ہوتا ہے۔
- (i) سُست (ii) چُست
- (iii) چالاک (iv) پاگل
- (۴) ماسٹر رام چندر بمقام _____ میں پیدا ہوئے۔
- (i) دہلی (ii) آگرہ
- (iii) لکھنؤ (iv) حیدرآباد

- (۵) ” اجنتا کی نقاشی “ یہ تصنیف _____ نے تحریر کی ہے۔
- (i) غلام دستگیر (ii) غلام یزدانی
- (iii) غلام ہمدانی (iv) پروفیسر مجیب
- (۶) ہیل _____ نسل کے تھے۔
- (i) پچھائیں (ii) جرسی
- (iii) کھلاوی (iv) ان میں سے کوئی نہیں
- (۷) حساب کے کھرے ، بات کے کھرے اور دل کے کھرے تھے۔
- (i) پریم چند (ii) محمد ذاکر
- (iii) نور اللہ (iv) نور خان
- (۸) ” چند ہمعصر “ کے خالق _____ ہیں۔
- (i) مولوی چراغ علی (ii) مولوی نذیر احمد
- (iii) پروفیسر مجیب (iv) مولوی عبدالحق
- (۹) فورین نے ایک _____ رنگ کی قمیص اور پتلون پہن رکھی تھی۔
- (i) لال (ii) ہرے
- (iii) نیلے (iv) گلابی
- (۱۰) آثارِ قدیمہ کے ماہر تھے۔
- (i) پروفیسر مجیب (ii) غلام یزدانی
- (iii) محمد ذاکر (iv) ماسٹر رام چندر

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) منشی پریم چند کب اور کہاں پیدا ہوئے؟
- (۲) مقراض سے کیا مراد ہے؟
- (۳) شبنم کے نہ ہونے سے کیا کیا نقصانات ہو سکتے ہیں؟
- (۴) انشائیہ کے کچھتے ہیں؟
- (۵) منشی پریم چند کے چار افسانوں کے نام لکھئے۔
- (۶) کُتا، شروس کے قریب کھڑا ہو کر کیا کر رہا تھا؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) پروفیسر مجیب کے حالاتِ زندگی پر نوٹ لکھئے۔
- (۲) محمد ذاکر ”آج کی سب سے بڑی ضرورت“ میں نوجوانوں کو کیا پیغام دینا چاہتے ہیں؟
- (۳) کرشن چندر پر نوٹ لکھئے۔

10

۴. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) افسانہ ”دو ہیل“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) قرض و مقراض کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

10

۵. ”دنیا کی کہانی“ اس مضمون کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

SLR-L – 450

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Special Paper – XII)
Applied Geography

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- N.B. :**
- 1) **All questions are compulsory.**
 - 2) **Figures to the right indicate full marks.**
 - 3) **Neat diagrams and maps must be draw wherever necessary.**
 - 4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Choose correct alternative from the following and fill in the blanks : 10

- 1) During the first decade of _____ century Herbertson develop Applied Geography.
A) 18th B) 19th C) 20th D) 21st
- 2) The amount of carbon dioxide in atmosphere is _____
A) 0.03 B) 21 C) 78 D) 0.01
- 3) The population is over than the resources is called _____ population.
A) Over B) Under
C) Optimum D) None of these
- 4) Deforestation may reduce the change of _____
A) Rainfall B) Oxygen
C) Ozone D) None of these
- 5) Intensity of noise is measured in _____
A) Centimeter B) Meter C) Decibel D) Millibar
- 6) _____ waves are resulted due to earthquake in ocean.
A) Rita B) Tsunami
C) Cyclone D) None of these

P.T.O.

7) Drought is a _____ hazard.

- A) Human B) Natural C) Social D) Political

8) _____ and his activities are the main causes of environmental degradation.

- A) Animal B) Man C) Nature D) None of these

9) In _____ year the book “The Land of British and How it is Used” was written by Stamp.

- A) 1945 B) 1946 C) 1947 D) 1950

10) The word pollution is derived from the Latin word _____

- A) Pollutus B) Polling C) Political D) None of these

2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**

- 1) State the names of branches of applied geography.
- 2) What are the types of soil erosion ?
- 3) Define pollution.
- 4) What is meant by age composition ?
- 5) Define environment.
- 6) What is meant by over population ?

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Scope of Applied Geography.
- 2) Causes of air pollution.
- 3) Deforestation.
- 4) Environment management.
- 5) Demerits of under population.
- 6) Environment and sustainable development.

4. A) Define Applied Geography and explain nature of Applied Geography. **10**

OR

B) Explain in brief industrialization and associated problems.

5. Explain causes and effects of water pollution. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
४) नकाशा स्टेन्सील्सचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी अचूक पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) _____ व्या शतकात पहिल्या दशकामध्ये हर्बर्टसन यांनी उपयोजित भूगोलाच्या विकासाचा चालना दिला.
अ) १८ ब) १९ क) २० ड) २१
- २) वातावरणामध्ये कार्बन डायऑक्साईडचे _____ प्रमाण आहे.
अ) ०.०३ ब) २१ क) ७८ ड) ०.०१
- ३) साधन संपत्तीपेक्षा लोकसंख्या अधिक असेल तर त्यास _____ लोकसंख्या म्हणतात.
अ) अतिरिक्त ब) न्यून क) पर्याप्त ड) यापैकी नाही
- ४) जंगलतोडीमुळे _____ कमी होण्याची शक्यता असते.
अ) पर्जन्य ब) ऑक्सीजन क) ओझोन ड) यापैकी नाही
- ५) ध्वनीची तीव्रता _____ मध्ये मोजली जाते.
अ) सेंटीमीटर ब) मीटर क) डेसीबल ड) मिलिबार
- ६) समुद्रांतर्गत निर्माण होणाऱ्या लाटांना _____ म्हणतात.
अ) रिटा ब) त्सुनामी क) आवर्त ड) यापैकी नाही
- ७) दुष्काळ ही _____ प्रकारची आपत्ती आहे.
अ) मानवी ब) नैसर्गिक क) सामाजिक ड) राजकीय
- ८) पर्यावरण अवनतीमध्ये _____ आणि त्याच्या क्रिया हि महत्त्वाची कारणे आहेत.
अ) प्राणी ब) मानव क) निसर्ग ड) यापैकी नाही

९) _____ मध्ये स्टॅम्प यांनी “The Land of British and How it is Used ” हे पुस्तक लिहिले.

अ) १९४५ ब) १९४६ क) १९४७ ड) १९५०

१०) प्रदूषण हा शब्द _____ या लॉटिन शब्दापासून तयार झाला आहे.

अ) पोल्यूटस ब) पोलिंग क) राजकीय ड) यापैकी नाही

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) उपयोजित भूगोलाच्या शाखांची नावे सांगा.

२) जमिनिच्या धुपीचे प्रकार सांगा.

३) प्रदूषणाची व्याख्या द्या.

४) वयोरचना म्हणजे काय ?

५) पर्यावरणाची व्याख्या द्या.

६) अतिरिक्त लोकसंख्या म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

१२

१) उपयोजित भूगोलाची व्याप्ती

२) हवेच्या प्रदूषणाची कारणे

३) जंगलांचा नाश

४) पर्यावरण व्यवस्थापण

५) कमी लोकसंख्येचे तोटे

६) पर्यावरण आणि दिर्घकालीन विकास.

४. अ) उपयोजित भूगोलाची व्याख्या देवून उपयोजित भूगोलाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) औद्योगिककरणामुळे निर्माण झालेल्या समस्या थोडक्यात स्पष्ट करा.

५. जलप्रदूषणाची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 451

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VI)
Growth and Decline of the Maratha Power (1707 to 1818)

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct option and answer the following : 10

- 1) _____ was the name of the wife of Madhavrao Peshwa I.
a) Kashibai b) Ramabai c) Parwatibai d) Radhabai
- 2) The battle of Alegaon took place in _____
a) 1762 b) 1763 c) 1764 d) 1765
- 3) Madhavrao Peshwa died at _____ in 1772 year.
a) Purandhar b) Theur c) Kolhapur d) Pune
- 4) _____ servant was responsible for the assassination of Narayanrao Peshwa.
a) Gunaji b) Santaji c) Tulaji Pawar d) Ranoji
- 5) The Treaty of Surat (1775) was signed between the British and _____
a) Yeshwantrao Holkar b) Raghunathrao
c) Bajirao Peshwa II d) Nana Phadnavis
- 6) The memorial Mahadaji Shind is at _____
a) Pune b) Gwalher c) Hadpasar d) Vanwadi
- 7) _____ killed Vitthoji Holkar by making an elephant stamp on him.
a) Raghunathrao b) Vitthal Sundar c) Bajirao II d) Nana Phadnavis

P.T.O.

8) Bajirao Peshwa II was the son of _____ Peshwa.

- a) Balaji Vishwanathrao Peshwa b) Bajirao Peshwa I
c) Balaji Bajirao Peshwa d) Raghunathrao Peshwa

9) _____ was the Head of Provincial Administration.

- a) Mamaltdar b) Hawaldar c) Kotwal d) Patil

10) _____ was the lowest judicial segment during the Maratha.

- a) Gotsabha b) Brahmasabha c) King d) Rajsabha

2. Write a short answer of the following (**any four** out of six) :

8

- 1) Give the detail about Anantpur Treaty.
- 2) Give the detail about Chatusangh Plan.
- 3) Battle of Hadpsar.
- 4) Write about Madhavrao I and Janoji Bhosale Clash.
- 5) Give the detail of Peshwa during the period of Maratha.
- 6) What is the meaning of Bargir ?

3. Write a short notes (**any four**) :

12

- 1) Imposter of Sadashivrao Bhau
- 2) Raghobadada
- 3) Nana Phadnavis
- 4) Bapu Gokhale
- 5) Vasai Treaty
- 6) Cavalry of Maratha.

4. Critically examine the military administration of Maratha.

10

OR

Evaluate the work of Peshwa Madhavrao I.

5. Discuss about decline of Maratha power.

10

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा व उत्तरे द्या.

१०

१) _____ हे पहिल्या माधवराव पेशव्यांच्या पत्नीचे नाव होते.

अ) काशीबाई ब) रमाबाई क) पार्वतीबाई ड) राधाबाई

२) आळेगावचे युद्ध _____ साली झाले.

अ) १७६२ ब) १७६३ क) १७६४ ड) १७६५

३) माधवराव पेशव्यांचा मृत्यु १७७२ मध्ये _____ येथे झाला.

अ) पुरंदर ब) थेऊर क) कोल्हापूर ड) पुणे

४) नारायणराव पेशवे यांच्या वधासाठी _____ हा नोकर जबाबदार होता.

अ) गुणाजी ब) संताजी क) तुळाजी पवार ड) राणोजी

५) सुरतचा तह (१७७५) इंग्रज आणि _____ यांच्यात झाला.

अ) यशवंतराव होळकर ब) रघुनाथराव
क) दुसरा बाजीराव पेशवा ड) नाना फडणवीस

६) महादजी शिंदे यांची छत्री _____ येथे आहे.

अ) पुणे ब) ग्वाल्हेर क) हडपसर ड) वानवडी

७) _____ यांनी विठोजी होळकर यास हत्तीच्या पायाखाली देवून ठार मारले.

अ) रघुनाथराव ब) विठ्ठल सुंदर क) दुसरा बाजीराव ड) नाना फडणवीस

८) दुसरे बाजीराव पेशवे हे _____ यांचे पुत्र होते.

अ) पेशवे बाळाजी विश्वनाथराव ब) पहिले बाजीराव पेशवे
क) बाळाजी बाजीराव पेशवे ड) रघुनाथराव पेशवे

९) _____ हा प्रांतीय प्रशासनाचा प्रमुख होता.

अ) मामलतदार ब) हवालदार क) कोतवाल ड) पाटील

१०) मराठे काळात न्यायदान क्षेत्रातील _____ हा शेवटचा घटक होता.

अ) गोतसभा ब) ब्रह्मसभा क) राजा ड) राजसभा

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) अनंतपूरच्या तहाची माहिती द्या.

२) चतुःसंघाची योजनेची माहिती लिहा.

३) हडपसरचे युद्ध

४) माधवराव I व जानोजी भोसले संघर्ष

५) मराठा काळातील पेशवेपदाची माहिती सांगा.

६) बारगीर म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा. (कोणतेही चार) :

१२

१) सदाशिवराव भाऊंचा तोत्या

२) राघोबादादा

३) नाना फडणवीस

४) बापू गोखले

५) वसईचा तह

६) मराठा कालीन घोडदळ.

४. मराठ्यांच्या लष्करी प्रशासन व्यवस्थेचे टीकात्मक परीक्षण करा.

१०

किंवा

पेशवा पहिले माधवराव यांच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.

५. मराठी सत्तेच्या व्हासाविषयी चर्चा करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VI)
International Politics**

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks :50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures in the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative :

10

- 1) _____ is the technique of balance of power.
A) diplomacy
B) giving compensation
C) conflict
D) dialogue
- 2) _____ has no 'Veto power' in security council of UNO.
A) Germany
B) France
C) England
D) China
- 3) _____ is not the objective of 'Liberalization'.
A) promote to export
B) tress on subsidy
C) remove barriers upon import – export
D) licence free policy
- 4) _____ is one of the regional economic co-operation organization.
A) European Union
B) NATO
C) WARSSIAU
D) ANZUS
- 5) 'Peaceful co-existence' is the main principle of _____ pact.
A) Tashquand
B) Shimla
C) Sindhu water
D) Panchsheel
- 6) For the development of relationship with South-East Asian countries, India has adopted the policy of
A) see to east
B) look east
C) towards east
D) go east

P.T.O.

- 7) Lahor Bus Yatra has started in the year _____ to improve the relationship between India – Pakistan.
A) 1998 B) 1999 C) 2000 D) 2001
- 8) The nature of Unipolar World Order is
A) centralized B) decentralized
C) European D) democratic
- 9) ASEAN is established in
A) 1967 B) 1980 C) 1985 D) 1976
- 10) India has taken nuclear test at _____ in May, 2008.
A) Kachh B) Visakhapatnam
C) Pokran D) Bombay High

2. Write short answers to the following (**any four**) : **8**
- 1) Give the two examples of treaty as a technique of balance of power.
 - 2) Write the composition of General Assembly of UNO.
 - 3) What is Bipolar World Order ?
 - 4) Write the objectives of UNO.
 - 5) What is Line of Control (LOC) ?
 - 6) Which are the controversial issues between India and China ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) International court of justice.
 - 2) Characteristics of balance of power.
 - 3) Shimla pact.
 - 4) Characteristics of Unipolar World Order.
 - 5) Sources of international law.
 - 6) Functions of General Assembly.
4. Answer **any one** of the following questions : **10**
- A) Explain the SAARC organization and its success and failure.
 - B) Discuss the success and failure of UNO.
5. Write answer in detail : **10**
- Discuss the relations between India and China.

- ८) एकध्रुवीय विश्वरचनेचे रूप _____ स्वरूपाचे आहे.
 अ) केंद्रित ब) विकेंद्रित क) युरोपियन ड) लोकशाही
- ९) आसियानची स्थापना _____ मध्ये झाली.
 अ) १९६७ ब) १९८० क) १९८५ ड) १९७६
- १०) भारताने मे, २००८ मध्ये _____ येथे अणू चाचणी घेतली.
 अ) कच्छ ब) विशाखापट्टनम
 क) पोखरण ड) बॉम्बे हाय
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) सत्ता संतुलनाचे तंत्र या अर्थाने संधी किंवा तहाची दोन उदाहरणे लिहा.
 - २) युनोच्या महासभेची रचना सांगा.
 - ३) द्विध्रुवीय विश्वरचना म्हणजे काय ?
 - ४) युनोची उद्दिष्टे लिहा.
 - ५) प्रत्यक्ष नियंत्रण रेषा (LOC) म्हणजे काय ?
 - ६) भारत आणि चीन यांचील मतभेदाचे मुद्दे कोणते आहेत ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) आंतरराष्ट्रीय न्यायालय
 - २) सत्तासंतुलनाची वैशिष्ट्ये
 - ३) सिमला करार
 - ४) एकध्रुवीय विश्वरचनेची वैशिष्ट्ये
 - ५) आंतरराष्ट्रीय कायद्याची उगमस्थाने
 - ६) आमसभेची कार्ये.
४. खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- अ) सार्क संघटना स्पष्ट करून सार्कचे यशापयश स्पष्ट करा.
 - ब) युनोच्या यशापयशाबाबत चर्चा करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- भारत आणि चीन यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
-

SLR-L – 455

Seat
No.

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Applied Yoga (Special Paper – VI)

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon

Max. Marks : 25

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct alternative.

5

- 1) How many types of gland are there in the body ?
a) 2 b) 4 c) 3 d) 5
- 2) Lokamanya Tilak was in the _____ prison.
a) Mandale b) Nagar c) Yerwada d) Andaman
- 3) How many Niyam's are in Yoga ?
a) 5 b) 6 c) 7 d) 8
- 4) _____ as an is performed in standing position.
a) Tadasan b) Padmasan c) Mayurasan d) Shavasan
- 5) How many types of emotion are there ?
a) 3 b) 2 c) 5 d) 7

2. Answer the following in short (**any 5**) :

10

- 1) What is meant by emotions ?
- 2) Emotional health.
- 3) Yoga for controlling emotions.
- 4) Yoga for common man.
- 5) Importance of Psychology in sports.
- 6) Characteristics of personal efficiency.

P.T.O.

3. Write short notes (**any two**) :

10

- 1) Discuss the role of Yoga in sports.
- 2) Write about the scope of Yoga.
- 3) Explain the relationship between yoga and emotional health.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा (प्रत्येकी एक गुण) :

५

१) ग्रंथीचे प्रकार किती ?

- अ) २ ब) ४ क) ३ ड) ५

२) लोकमान्य टिळक _____ च्या तुरुंगात होते.

- अ) मंडाले ब) नगर क) येरवडा ड) अंडमान

३) योगामध्ये किती नियम आहेत ?

- अ) ५ ब) ६ क) ७ ड) ८

४) उभ्यास्थितीतील आसन कोणते ?

- अ) ताडासन ब) पद्मासन क) मयूरासन ड) शवासन

५) भावना किती प्रकारच्या असतात ?

- अ) ३ ब) २ क) ५ ड) ७

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) भावना म्हणजे काय ?

२) भावनिक आरोग्य.

३) भावनावर नियंत्रणासाठी योग.

- ४) सर्व सामान्यासाठी योग.
- ५) मानसशास्त्राचे खेळांतील महत्व.
- ६) वैयक्तिक कार्यक्षमतेची वैशिष्ट्ये.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) “क्रीडाक्षेत्रात योगाची कामगिरी” काय याची सविस्तर माहिती लिहा.
 - २) योगाची व्याप्ती लिहा.
 - ३) “योग आणि भावनात्मक आरोग्य” यांचा सहसंबंध सांगा.
-

SLR-L – 456

Seat
No.

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY(Special Paper – VI)
Sociology of Tribal Society

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: I) **All questions are compulsory.**

II) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions.

10

I) Which region of Maharashtra is known as a Varli tribe region ?

- A) Kalyan B) Thane C) Nasik D) Satara

II) Who propounded the concept of 'Isolation' about tribal society ?

- A) Maret B) Taylor C) Ghurye D) Madan

III) Which tribal movement is related to 'Tai Tribe' ?

- A) Bodo B) Ahom C) Mizo D) Kol

IV) Which Article of Indian Constitution is related to schedule tribe ?

- A) 366 B) 266 C) 166 D) 66

V) Which of the following tribe is mainly related to Brahmanikarn ?

- A) Varli B) Kurg C) Bhilla D) Kol

VI) In which society we does not found a specialization of work ?

- A) Rural B) Urban C) Tribal D) All above

VII) Mainly in which district of Maharashtra we find Bhilla tribe ?

- A) Kolhapur B) Thane C) Nanded D) Dhule

P.T.O.

VIII) Who propounded the concept of Sanskritization ?

A) Maret	B) M.N. Shrinivas
C) G.S. Ghurye	D) Pears

IX) Bodo tribal movement is related to _____ issues.

A) Cultural and political	B) Economic
C) Integration	D) None of above

X) Who wrote book 'Adivasinche Samajik Jivan' ?

A) G. S. Ghurye	B) M. N. Shrinivas
C) Vilas Sangawe	D) G. Gore

2. Write short answers (**any four**) :

8

- I) What is meant by shifting farm ?
- II) Which are cultural problems of tribe ?
- III) What is meant by white magic ?
- IV) Explain the nature of Naga movement.
- V) State the economic activities of Warli tribe.
- VI) State the welfare programmes implemented by Govt. for tribe.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- I) Black magic
- II) Naturalism
- III) Warli religion
- IV) Hunting
- V) Tribal Welfare Programmes
- VI) Religious beliefs of tribe.

4. A) Define the tribe and explain health problems of tribe.

10

OR

B) Explain tribal movements in Maharashtra.

5. Explain economic activities of tribe.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : I) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
II) उजवीकडील प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) महाराष्ट्रातील कोणता विभाग वारली जमातीचा विभाग म्हणून ओळखला जातो ?
A) कल्याण B) ठाणे C) नाशिक D) सातारा
- II) आदिम समाजाच्या संदर्भात अलगतेची संकल्पना कोणी मांडली ?
A) मॅरेट B) टॉयलर C) घुर्ये D) मदन
- III) कोणती चळवळ 'ताई जमातीशी' संबंधित आहे ?
A) बोदो B) ओहोम C) मिझो D) कोल
- IV) भारतीय राज्यघटनेचे कोणते कलम आदिम जमातीशी संबंधित आहे ?
A) 366 B) 266 C) 166 D) 66
- V) 'बाह्यणीकरण' या संकल्पनेशी कोणती जमात संबंधित आहे ?
A) वारली B) घुर्ग C) भिल्ल D) कोल
- VI) कार्याचे विशेषीकरण आपणास काणेच्या समाजात आढळत नाही ?
A) ग्रामीण B) नागरी C) आदिवासी D) वरील सर्व
- VII) महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्यात प्रामुख्याने भिल्ल जमात आढळून येते ?
A) कोल्हापूर B) ठाणे C) नांदेड D) धूळे
- VIII) संस्कृतीकरणाची संकल्पना कोणी मांडली ?
A) मॅरेट B) एम.एन. श्रीनिवास
C) जी.एस. घुर्ये D) पिअर्स
- IX) बोदो जमातीची चळवळ _____ शी संबंधित आहे.
A) सांस्कृतीक व राजकारण B) आर्थिक
C) एकात्मता D) वरीलपैकी नाही
- X) 'आदिवासीचे सामाजिक जीवन' हा ग्रंथ कोणी लिहला ?
A) जी.एस. घुर्ये B) एम.एन. श्रीनिवास
C) विलास संगवे D) जी. गोरे

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- I) स्थलांतरित शेती म्हणजे काय ?
 - II) आदिवासींचे सांस्कृतिक समस्या कोणत्या ?
 - III) पांढरी जादू म्हणजे काय ?
 - IV) नागा चळवळीचे स्वरूप स्पष्ट करा.
 - V) वारली जमातीच्या आर्थिक क्रिया सांगा.
 - VI) शासनातर्फे आदिवासीसाठी राबण्यात येणारे कल्याणकारी कार्यक्रम सांगा.
3. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- I) काळी जादू.
 - II) निसर्गवाद.
 - III) वारलींचा धर्म.
 - IV) शिकार.
 - V) आदिवासी कल्याण कार्यक्रम.
 - VI) आदिवासींच्या धर्मश्रद्धा.
4. A) आदिवासीची व्याख्या देऊन आदिवासींच्या आरोग्याच्या समस्या स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- B) महाराष्ट्रातील आदिवासी चळवळी स्पष्ट करा.
5. आदिवासींच्या आर्थिक क्रिया स्पष्ट करा. 10
-

B) Match the following idioms with their meaning : 2

A

- 1) to run like clockwork
- 2) A storm in a tea cup
- 3) over the moon
- 4) ruffle one's feathers

B

- 1) absolutely delighted
- 2) with perfect regularity and precision
- 3) much fuss about something unimportant
- 4) someone annoy

C) Combine words from A and B to form commonly used collocations : 2

A

- 1) Quite
- 2) Get

B

- 1) rid
- 2) happy

2. Answer **any five** of the following questions briefly : 10

- 1) What is self-esteem ?
- 2) What are six pillars of self-esteem ?
- 3) What is the difference between scientist and judge ?
- 4) How does scientific point of view affect human life ?
- 5) Why were the villagers afraid of Rahim Khan ?
- 6) What is the ending of the story 'Sparrows' ?

3. A) Answer **any two** of the following questions briefly : 6

- 1) Write a brief note on political and economic background in the poem 'Refugee Mother and Child'.
- 2) What is the central idea of the poem 'Daffodils' ?
- 3) Comment on mother briefly in the poem 'Refugee Mother and Child'.

B) Answer **any two** of the following questions briefly : 4

- 1) When you are in a confused condition, how you adapt with it ?
- 2) When you are going to your duty and because of road accident, the traffic is jam. How will you solve the problem ?
- 3) You are in your office and work pressure suddenly increases. What do you do ?

4. Answer **any one** of the following : **10**

A) You went to the State Bank of India to get your home loan sanctioned. Write a description of the manager. Remember to use words to convey what the character, thoughts, mood and attitude of the person seemed to be.

OR

B) Write a description of a famous wrestler whom you meet at the village fair. Remember to use words to convey what the character, thoughts, mood and attitude of the person seemed to be.

5. Read the passage below and write **one-third** summary of it : **10**

On March 12, 1930, thousands of people had gathered on the banks of the Sabarmati river near Ahmedabad, in Gujrat. They had come from Ahmedabad and from many other places in India. They were excited. They all shouted "Bharat Mata ki Jay".

It was half-past six in the morning. A group of 78 persons was to start on a great March under the command of their beloved leader. Dandi was their destination. It was more than 200 miles away and they were going to walk that distance.

The leader was an old man of sixty one. He wore only a lion cloth, a coarse hand woven and hand spun piece. It was clean. His chest was bare and his skin had the shine of good health. The eyes were kind and gentle. With a strong bamboo staff in his hand, he looked like a farmer. Could any one believe that he was a barrister who had lived in England for some years ? The only modern thing about him was a pocket watch that hung from his waist.

This was M.K. Gandhi, the commander of non-violent army. People shouted with joy as they saw him and said 'Gandhiji Ki Jay'. They believed that he would bring them freedom. Under his leadership, Indians were struggling to be free. So the people shouted "Mahatma Gandhi Ki Jay".

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
ENGLISH (Special Paper – VII)
Literatures in English

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative : 10
- 1) Marian McAlpin works with _____ company.
 - a) Seymoor Surveys
 - b) Legal Adviser's
 - c) Laundromat
 - d) Advertising
 - 2) Marian McAlpin is a _____ years young woman.
 - a) 20
 - b) 22
 - c) 24
 - d) 26
 - 3) Peter is Marian's _____ in 'The Edible Woman'.
 - a) Lawyer
 - b) Fiance
 - c) Classmate
 - d) Brother
 - 4) _____ looses appetite in 'The Edible Woman'.
 - a) Clara Bates
 - b) Ainsley Tewee
 - c) Marian McAlpin
 - d) Peter Wollander
 - 5) Marian McAlpin has graduated from _____ university.
 - a) Oxford
 - b) Toronto
 - c) Cambridge
 - d) Harvard
 - 6) Oba Danlola was a _____ leader of the Aweri tribe of Africa.
 - a) Political
 - b) Religious
 - c) Spiritual
 - d) Social

- 7) 'Hemlock' is the name of _____ in 'Kongi's Harvest'.
- a) an evergreen plant b) jungle
c) political system d) army
- 8) Segi is the ex-mistress of _____
- a) Danlola b) Kongi
c) Daodu d) Sarumi
- 9) Kongi demands that _____ present him a ceremonial yam at a state dinner.
- a) Daodu b) Sarumi
c) Danlola d) Dende
- 10) Wole Soyinka is _____ writer.
- a) Nigerian b) Kenyan
c) West-Indian d) South African

2. Answer the following questions in brief (**any five**) : **10**

- 1) What is the theme of 'And you calling me coloured' ?
- 2) What does the poet say about her (Phenomenal woman's) personality ?
- 3) Write the activities of black people in the poem 'Ka'Ba'.
- 4) Why was David Diop disturbed ?
- 5) What is the message of 'Lines of Our Hands' ?
- 6) How does the poet describe the past life on the island ?

3. A) Answer the following questions briefly (**any two**) : **6**

- 1) What is a socio-political movement of Feminism ?
- 2) Write a note on feministic movement for social rights.
- 3) What is the contribution of the black poets to the poetry ?

B) Explain the following lines with reference to the context : (**any two**) **4**

- 1) The lines of our hands
not white
not black
not yellow
The lines of our hands
Bind the nosegays of our dreams.

2) Nearby hills are pushed into the sea
Tractors, roar, lorries thrive
Till the ochre of the land
Scooped out day and night,
Crept upon the sand.

3) My name that was hidden under
the pain of separation;
I rediscovered the eyes no longer
veiled with fever,
And your laughter like a flame
piercing the shadows.

4. Answer **any one** of the following : **10**

a) “Kongi’s Harvest’ is a satire on the post-colonial politics in Africa”. Justify.

OR

b) Depict the character sketch of Oba Danlola.

5. ‘The Edible Woman’ is a search of ‘Feministic self’. Discuss. **10**

SLR-L – 461

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Sem. – VI) Examination, 2014
हिंदी (Special Paper – VII)
प्रयोजनमूलक हिंदी

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

1. अ) निम्नलिखित अंग्रेजी शब्दों के हिंदी पर्यायवाची शब्द लिखिए। 5
- 1) Account
 - 2) Boom
 - 3) Promotion
 - 4) Director
 - 5) Speaker.
- आ) निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए। 5
- 1) माल मंगाने के आदेश को _____ कहा जाता है।
 - 1) पूछ-ताछ पत्र
 - 2) क्रयादेश पत्र
 - 3) संदर्भ पत्र
 - 4) भुगतान पत्र
 - 2) 'अनुवाद' को अरबी भाषा में _____ कहा जाता है।
 - 1) ट्रांसलेशन
 - 2) तर्जुमा
 - 3) टीका
 - 4) छाया
 - 3) _____ कोश में अनुवाद शब्द का अर्थ 'प्राप्तस्य पुनः कथने' मिलता है।
 - 1) चिंतामणि
 - 2) ऋग्वेद
 - 3) पाणिनि
 - 4) न्यायसूत्र
 - 4) डॉ. महेंद्र मिश्र ने सुविधा की दृष्टि से विज्ञापनों को _____ प्रकारों में वर्गीकृत किया है।
 - 1) दो
 - 2) तीन
 - 3) चार
 - 4) पाँच
 - 5) 'एक भाषा की पाठ्य सामग्री को दूसरी भाषा की पाठ्य सामग्री में समतुल्य प्रतिस्थापना अनुवाद है' यह परिभाषा _____ ने दी है।
 - 1) स्मिथ
 - 2) फास्टर
 - 3) कैटफोर्ड
 - 4) गोपीनाथन

P.T.O.

2. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त रूप में लिखिए (6 में से 5) : 10
- 1) अनुवाद किसे कहते हैं ?
 - 2) विज्ञापन के प्रकारों को लिखिए।
 - 3) 'क्रयादेश पत्र' की परिभाषा लिखिए।
 - 4) आदर्श अनुवाद की विशेषताएँ लिखिए।
 - 5) 'संदर्भ पत्र' किसे कहते हैं ?
 - 6) विज्ञापन के प्रमुख तत्त्वों का उल्लेख कीजिए।
3. निम्नलिखित पत्रों में से किन्हीं दो पत्रों के प्रारूप तैयार कीजिए (3 में से 2) : 10
- 1) हिमालय कॉफी हाऊस, 63, चावडी बाजार, रत्नागिरी से रजनीगंधा स्टोअर्स, 1280, सी लक्ष्मीपुरी, कोल्हापुर को माल मंगाने हुए पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
 - 2) राजेश ट्रेडिंग कंपनी, सरस्वती नगर, फलटण से शैलेश एंड कंपनी, व्यापारी पेठ, शाहूपुरी, कोल्हापुर को विलम्ब से माल प्राप्ति पर शिकायती पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
 - 3) रामलाल शिवलाल बलदोटा, चीनी के वेपारी 263, चाणक्य मार्केट, सूरत से बांकेमल बिहारीलाल और कंपनी, 647, शाहूपुरी, कोल्हापुर को भुगतान के लिए थोड़ा समय मांगते हुए पत्र लिखते हैं। पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।
4. अनुवाद के स्वरूप पर प्रकाश डालिए। 10
- अथवा**
- विज्ञापन के प्रकार लिखिए।
5. सफल अनुवाद की विशेषताएँ लिखिए। 10
-

SLR-L – 462

Seat No.	
----------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VII)
Language and Linguistics

Day and Date : Friday, 14-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

1) ಭಾಷೆಯ ತಾಯಿ

1) ಬಾಯಿ

2) ಹೃದಯ

3) ಹೊಟ್ಟೆ

4) ಅಕ್ಷರ

2) ಧ್ವನಿ ಸಂಕೇತಗಳೆಂದರೆ ಯಾವುವು ?

1) ಆಕೃತಿಮಾಗಳು

2) ಆಕೃತಿಗಳು

3) ವಾಕ್ಯಗಳು

4) ಅಕ್ಷರಗಳು

3) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ

1) ಎಂ.ಎಚ್. ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ

2) ಹಂಪನಾ

3) ಸವದತ್ತಿಮಠ

4) ಲಠ

4) 'ಗಾಥಾಸಪ್ತಶತಿ'

1) ಶ್ರೀ ವಿಜಯ

2) ನೃಪತುಂಗ

3) ಹಾಲರಾಜ

4) ಟಾಲೆಮಿ

5) ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನದ ಕಾಲ

1) ಕ್ರಿ.ಶ. 1010

2) ಕ್ರಿ.ಶ. 450

3) ಕ್ರಿ.ಶ. 400

4) ಕ್ರಿ.ಶ. 700

6) ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ತ್ರಿಪದಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ಶಾಸನ

1) ಹಲ್ಮಿಡಿ

2) ಅಕ್ಕಲಕೋಟ

3) ಧಾರವಾಡ

4) ಬಾದಾಮಿ

7) ಶ್ರೀ ವಿಜಯ

1) ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

2) ಗಾಥಾಸಪ್ತಶತಿ

3) ಶಿಲಪ್ಪದಿಗಾರಂ

4) ಪಂಪ ಭಾರತ

8) ಅರ್ಥರಹಿತವಾದ ಅತ್ಯಂತ ಚಿಕ್ಕ ಧ್ವನಿ ಘಟಕ

1) ಆಕೃತಿಮಾ

2) ವಾಕ್ಯ

3) ಧ್ವನಿ

4) ಧ್ವನಿಮಾ

P.T.O.

9) ಇದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಆಕೃತಿಮಾ

- 1) ಹುಡುಗ 2) ಅಂದಿರು 3) ಗಳು 4) ನ್

10) ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣ

- 1) ನಾಗವರ್ಮ 2) ಹಂಪನಾ 3) ಕೇಶಿರಾಜ 4) ಸವದತ್ತಿಮಠ

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿ.

10

- 1) ಭಾಷೆ ಎಂದರೇನು ?
- 2) ವರ್ತಮಾನ ಧ್ವನಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- 3) ಭಾಷಾ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ವಾದಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿ.
- 4) ರಿಕ್ತ ಆಕೃತಿಮಾ ಎಂದರೇನು ?
- 5) ಧ್ವನಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂದರೇನು ?
- 6) ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಉಲ್ಲೇಖ ಯಾವ ಯಾವ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ ?

3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ.

10

- 1) ಬದ್ಧ ಆಕೃತಿಮಾ
- 2) ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ
- 3) ಧ್ವನಿಮಾ.

4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

10

- 1) ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮ - ವಿಕಾಸ ಕುರಿತು ಬರೆಯಿರಿ.
- 2) ಭಾಷೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿ.

5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿ.

10

- 1) ಭಾಷೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿ.

SLR-L- 463

Seat
No.

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII) (A)
मराठी लोकसाहित्य (उत्तरार्ध)

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) प्रश्नोत्तररूपी उखाव्यांना काय म्हणतात ?

अ) खेळातील उखाणे

ब) कूटात्मक उखाणे

क) नावघेण्याचे उखाणे

ड) मनोरंजनात्मक उखाणे

२) धर्माधिष्ठित आचारविचारांशी कोणत्या कथा जोडलेल्या असतात ?

अ) दैवतकथा

ब) हास्यकथा

क) विधिकथा

ड) दंतकथा

३) लोकसाहित्यमिमांसा या ग्रंथाचे कर्ते कोण ?

अ) दुर्गा भागवत

ब) प्रभाकर मांडे

क) विश्वनाथ शिंदे

ड) शरद व्यवहारे

४) पुरुषोत्तम कालभूत यांनी खालील कोणता ग्रंथ लिहिला ?

अ) लोककथा

ब) लोकरंगभूमी

क) लोकसाहित्यस्वरूप आणि विवेचन

ड) लोकसाहित्य

५) प्राणिकथांचे प्रमुख लक्षण कोणते ?

अ) मनोरंजन

ब) उपदेशप्रधानता

क) धार्मिक

ड) ऐतिहासिक

P.T.O.

SLR-L – 464

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VII) (B)
मध्ययुगीन मराठी साहित्य

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न – योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) 'तुका म्हणे तोचि संत, सोसी _____ आघात.'
- अ) जनाचे आ) निंदेचे इ) जगाचे ई) यापैकी नाही
- २) संत तुकारामांचा जन्म कोणत्या साली झाला ?
- अ) १६५० आ) १६३० इ) १६१८ ई) १६०८
- ३) 'तुका म्हणे होय मनासी _____ , आपुलाचि वाद आपणांसी'.
- अ) संवाद आ) आनंद इ) उसंत ई) लोभ
- ४) तुकारामांच्या घराण्याकडे कोणत्या गावची महाजनकी होती ?
- अ) देहू आ) आळंदी इ) पंढरपूर ई) भामनाथ
- ५) कोणाच्या आज्ञेवरून संत तुकारामांनी कवित्वास प्रारंभ केला ?
- अ) श्री विठ्ठल आ) नामदेव इ) ज्ञानदेव ई) बाबाजी चैतन्य
- ६) 'साक्षात्कारी संत तुकाराम' या ग्रंथाचे लेखक कोण ?
- अ) पु. म. लाड आ) शं. दा. पेंडसे
इ) ल. रा. पांगारकर ई) गं. बा. सरदार
- ७) कोणत्या डोंगरावर संत तुकाराम परमेश्वराचे चिंतन करीत असत ?
- अ) भामनाथ आ) सिद्धटेक इ) खंडोबा ई) देव
- ८) होनाजीचे आडनाव काय होते ?
- अ) जानोरकर आ) शिलारखाने इ) बाळा ई) तासे

P.T.O.

९) कोणत्या शाहिरास इच्छामरण आल्याचे सांगितले जाते ?

अ) प्रभाकर आ) परशराम इ) राम जोशी ई) अनंत फंदी

१०) राम जोशी यांना मोरोपंत कागदोपत्री काय संबोधत होते ?

अ) कविराय आ) कविवर्य इ) कविराज ई) कविप्रवर

२. एक किंवा दोन वाक्यांत उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

- १) संत तुकारामांची गुरुपरंपरा सांगा.
- २) संत तुकारामांनी त्यांचे अवतार कार्य कोणते सांगितले आहे ?
- ३) कोणत्या दोन रसांना शाहिरी वाङ्मयाचे स्थायी रस म्हटले आहे ?
- ४) अ. ब. कोल्हटकरांनी शाहिरी वाङ्मयाला 'मराठी काव्याची प्रभात' असे का म्हटले ?
- ५) होनाजीने आपल्या लावणीतून अनंत फंदी विषयी कोणते उद्गार काढले आहेत ?
- ६) सगनभाऊ कोणाला आपला प्रतिस्पर्धी मानीत असे ?

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

- १) संत तुकारामांनी लोकांना प्रपंचात वागण्यासंबंधीचा कोणता उपदेश केला आहे ?
- २) संतत्त्वाची कोणती लक्षणे संत तुकारामांनी सांगितली आहेत ?
- ३) 'भला जन्म हा तुला लाधला' या लावणीतील आशयाचे स्वरूप विशद करा.

४. संत तुकारामांच्या अभंगवाणीच्या आधारे त्यांनी केलेल्या समाजप्रबोधनाच्या कार्याची मीमांसा करा. १०

किंवा

'लावणी वाङ्मयातील शृंगार-रसाचे स्वरूप पंडित कवींच्या काव्यात येणाऱ्या शृंगार रसापेक्षा भिन्न आहे', 'पैजण'च्या आधारे या मताचा परामर्श घ्या.

५. संत तुकारामांच्या कवित्वशक्तीची ओळख त्यांच्या निवडक अभंगांच्या साहाय्याने करून द्या. १०

SLR-L – 466

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VII)
Urdu ki Adabi Tahariken

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) _____ نے اُردو طنز و مزاحیہ شاعری میں گراں قدر اضافہ کیا ہے۔
(حالی اکبر جگر فیض)
- (۲) ”سرخ سویرا“ _____ کی تخلیق ہے۔
(کلیم الدین احمد قطب الدین مخدوم محی الدین فیض احمد فیض)
- (۳) ”دستِ صبا“ _____ کی شعری تخلیق ہے۔
(مخدوم جگر غالب فیض)
- (۴) _____ کی زندگی کا بڑا حصہ بے کاری، مُطلسی اور مصیبتوں میں گزری ہے۔
(ناصر کاظمی کیف اعظمی فیض احمد فیض محمد حسین آزاد)
- (۵) عصمت چغتائی کا آبائی وطن _____ ہے۔
(پاکستان ترکستان راجستھان افغانستان)

- (۶) ترقی پسند تحریک کی پہلی کانفرنس کی صدارت _____ نے کی۔
(کرشن چندر سجاد ظہیر پریم چند راجندر سنگھ بیدی)
- (۷) حلقہ ارباب ذوق کا کوئی مستقبل _____ نہیں تھا۔
(صدر نمائندہ رکن ممبر)
- (۸) ترقی پسند تحریک کو آگے بڑھانے میں _____ کی خدمات ناقابل فراموش ہیں۔
(شمس الرحمن فاروقی ناصر کاظمی جوش ملیح آبادی شادا عظیم آبادی)
- (۹) _____ اُردو ادب کے اولین افسانہ نگار ہیں۔
(منٹو کرشن چندر پریم چند عصمت چغتائی)
- (۱۰) علامت نگاری _____ کی شاعری کا بنیادی وصف ہے۔
(جگر مراد آبادی جوش ملیح آبادی فیض احمد فیض مخدوم)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (۱) عصمت چغتائی کے دو ناولوں کے نام بتائیے۔
- (۲) جوش ملیح آبادی اُردو میں کونسی تین حیثیتوں سے جانے جاتے ہیں؟
- (۳) فیض احمد فیض کے مجموعے کلام کے نام لکھئے۔
- (۴) منشی پریم چند کے اصلاحی و اخلاقی ناولوں کے نام لکھئے۔
- (۵) حلقہ ارباب ذوق کا قیام کب عمل میں آیا؟
- (۶) انجمن ترقی پسند تحریک کی کانفرنس کب اور کہاں ہوئیں؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) ترقی پسند تحریک کے اُردو زبان و ادب پر کیا اثرات مرتب ہوئے؟
- (۲) حلقہ ارباب ذوق کے آغاز کے متعلق اپنے خیالات کا اظہار کیجئے۔
- (۳) اُردو ادب میں پریم چند کا مقام و مرتبہ متعین کیجئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) اکبر الہ آبادی کی طنزیہ و مزاحیہ شاعری پر نوٹ لکھئے۔
- (۲) قرۃ العین حیدر کے ناولوں کا جائزہ لیجئے۔

10

۵. ترقی پسند اُردو نثر نگاروں کا جائزہ لیجئے۔

- 8) The Brihadeshwar temple of Tanjavur was built by _____ dynasty.
a) Chalukya b) Chola c) Pallav d) Pandya
- 9) The temples at Devgad, Nachana and Bhumara are belongs to _____ period.
a) Gupta b) Chalukya c) Chola d) Chandela
- 10) The Rath temples of Mahabalipuram was built by _____ dynasty.
a) Pallav b) Chola c) Chalukya d) Pandya

2. Write short answers (**any four**).

8

- 1) Describe the Garbhagraha structure in temple architecture.
- 2) Explain the features of Udaygiri caves.
- 3) Explain in brief the stupika structure.
- 4) Describe the temples of Chola period.
- 5) State any four characteristics of Ancient Indian paintings.
- 6) Explain the Rupbhed of paintings.

3. Write short notes (**any four**).

12

- A) Bhaje.
- B) Andhra Art.
- C) Sculptural art in Gupta period.
- D) Rath temples, Mahabalipuram.
- E) Ajanta paintings.
- F) Temple architecture of Orissa.

4. Describe the nature and features during Gupta period.

10

OR

State the Gopura architecture and explain its features.

5. Narrate the Badami and Bagh paintings.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) अमरावती स्तूप _____ राज्यात आहे.
अ) महाराष्ट्र ब) आंध्रप्रदेश क) कर्नाटक ड) तामीळनाडू
- २) महाराष्ट्रात _____ लेणी सर्वात प्राचीन आहे.
अ) भाजे ब) कार्ले क) पितलखोरे ड) वेरूल
- ३) मोढेरा येथील सूर्य मंदिर _____ राज्यात आहे.
अ) ओरिसा ब) मध्यप्रदेश क) कर्नाटक ड) गुजरात
- ४) दक्षिण भारतीय मंदिरात गर्भगृह व शिखर यांना एकत्रितपणे _____ म्हणतात.
अ) विमान ब) वितान क) जगमोहन ड) आमलक
- ५) पट्टदकल येथील पापनाथ मंदिर _____ शैलीत बांधलेले आहे.
अ) द्राविड ब) नागर क) वेसर ड) ओरिसा
- ६) भारतात प्रागैतिहासिक खडक चित्रकला _____ येथे आढळली.
अ) उदयगिरी ब) भीमबेटका क) तंजावर ड) बाराबर लेणी
- ७) जातक कथेवर आधारित चित्रे _____ येथे आहेत.
अ) बाघ ब) बदामी क) अजिंठा ड) तंजावर
- ८) तंजावरले बृहदेश्वर मंदिर _____ घराण्याने बांधले.
अ) चालुक्य ब) चोल क) पल्लव ड) पांड्य

९) देवगड, नाचणा आणि भूमरा येथील मंदिरे _____ कालातील आहेत.

अ) गुप्त ब) चालुक्य क) चोल ड) चंदेल

१०) महाबलीपूरमची रथमंदिरे _____ घराण्याने बांधली.

अ) पल्लव ब) चोल क) चालुक्य ड) पांड्य

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) मंदिर वास्तूकलेतील गर्भगृहाची माहिती द्या.
- २) उदयगिरि लेण्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- ३) स्तूपीका कशास म्हणतात ?
- ४) चोलकालीन मंदिरे सांगा.
- ५) प्राचीन भारतीय चित्रकलेची कोणतीही चार वैशिष्ट्ये सांगा.
- ६) चित्रकलेतील रूपभेद स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार).

१२

- अ) भाजे
- ब) आंध्र कला
- क) गुप्तकालीन शिल्पकला
- ड) महाबलीपुरम येथील रथमंदिरे.
- इ) अजिंठा येथील चित्रकला.
- फ) ओरिसा मंदिर वास्तूकला

४. गुप्तकाळातील मंदिर वास्तूकलेचे स्वरूप व वैशिष्ट्ये सांगा.

१०

किंवा

गोपूर शैलीची माहिती देवून त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

५. बदामी व बाघ येथील चित्रकलेची माहिती द्या.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special Paper – VII)
Development and Research Methodology**

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) Hypothesis is the _____ stage in the research.
 - 1) First
 - 2) Second
 - 3) Third
 - 4) None of the above
 - 2) Field work data is called _____ data.
 - 1) Secondary
 - 2) Primary
 - 3) Third
 - 4) None of the above
 - 3) _____ study is done in the case study.
 - 1) Micro
 - 2) Macro
 - 3) Overall
 - 4) All of above
 - 4) _____ is starting point of research.
 - 1) Hypothesis
 - 2) Observation
 - 3) Concept
 - 4) All of above
 - 5) _____ is supplementary part of report.
 - 1) Appendix
 - 2) Title
 - 3) Introduction
 - 4) None of the above
 - 6) The Null Hypothesis is generally symbolized as _____.
 - 1) H_0
 - 2) H_1
 - 3) H_+
 - 4) None of above

- 7) Questions in the questionnaire are _____ questions.
- 1) Written
 - 2) Oral
 - 3) Recorded
 - 4) None of the above
- 8) Report writing is _____
- 1) Art
 - 2) Science
 - 3) Art and Science
 - 4) None of above
- 9) _____ is the objective of report writing.
- 1) Introduction of problem
 - 2) Description
 - 3) Diagnosis
 - 4) All the above
- 10) _____ is the source of secondary data collection.
- 1) Observation
 - 2) Interview
 - 3) Biography
 - 4) Questionnaire
2. Write short answers of the following (**any four**) : **8**
- 1) What is concept ?
 - 2) Write the definition of Hypothesis.
 - 3) Explain the meaning of research design.
 - 4) Explain the characteristics of questionnaire.
 - 5) Explain the characteristics of data.
 - 6) State the contents of report.
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) Classification of concept
 - 2) Sources of Hypothesis
 - 3) Primary data
 - 4) Need of research design
 - 5) Difference between interview and questionnaire
 - 6) State the demerits of case study.
4. Long answer type question (**any one**) : **10**
- 1) Explain the stages of research.
 - 2) Explain the technique of observation.
5. Explain the characteristics of good report writing. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) गृहीतकास संशोधनाची _____ पायरी म्हणतात.
१) पहिली
२) दुसरी
३) तीसरी
४) वरील पैकी कोणतेही नाही
- २) क्षेत्र सामुग्रीस _____ सामुग्री म्हणतात.
१) दुय्यम
२) प्राथमिक
३) तृतीय
४) वरील पैकी कोणतेही नाही
- ३) विशिष्ट अभ्यास पद्धतीत _____ अभ्यास केला जातो.
१) सुक्ष्म
२) स्थूल
३) सर्वांगीण
४) वरील पैकी कोणतेही नाही
- ४) _____ हा संशोधनाचा आरंभ बिंदू आहे.
१) गृहीतक
२) निरीक्षण
३) संकल्पना
४) वरील पैकी सर्व
- ५) _____ हा अहवालाचा पुरवणी भाग असतो.
१) परिशीष्ट
२) शीर्षक
३) प्रस्तावना
४) वरील पैकी नाही
- ६) शून्य गृहीतकाचे सांकेतीकरण _____ आहे.
१) एच शून्य
२) एच एक
३) एच अधिक
४) वरील पैकी नाही
- ७) प्रश्नावलीतील प्रश्न _____ आसतात.
१) लिखित
२) तोंडी
३) ध्वनीमुद्रीत
४) वरील पैकी नाही
- ८) अहवाल लेखन ही _____ आहे.
१) कला
२) शास्त्र
३) कला व शास्त्र
४) वरील पैकी नाही

९) अहवाल लेखनाचे _____ उद्दिष्ट्य असते.

१) समस्येची मांडणी

३) उपचार

२) स्पष्टीकरण

४) वरील पैकी सर्व

१०) _____ हे दुय्यम सामुग्री जमा करणेचे मार्ग आहेत.

१) निरीक्षण

३) बिबलोग्राफी (ग्रंथ सूची)

२) मुलाखत

४) प्रश्नावली

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :

८

१) संकल्पना म्हणजे काय ?

२) गृहीतकाची व्याख्या लिहा.

३) संशोधनाचा अर्थ स्पष्ट करा.

४) प्रश्नावलीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

५) सामुग्रीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

६) अहवालाचे घटक स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणते ही चार) :

१२

१) संकल्पनेचे वर्गीकरण

२) गृहीतकाचे मार्ग

३) प्राथमीक सामुग्री

४) संशोधन आराखड्याची गरज

५) मुलाखत व प्रश्नावलीतील फरक

६) विशिष्ट अभ्यासाचे तोटे.

४. कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

१) संशोधनाचे टप्पे स्पष्ट करा.

२) निरीक्षणाचे तंत्र स्पष्ट करा.

५. चाँगल्या अहवाल लेखनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VII)
History of China and Japan (1839-1949 A.D.)

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select correct alternative.

10

- 1) In Japan _____ is the biggest island.
A) Honshu B) Hokkaidu C) Shikoku D) Kyushu
- 2) Japanese Emperor is known as
A) Shogun B) Micadaio C) Daimyo D) Samurai
- 3) The treaty of Portsmouth was taken place between Japan and
A) Koriya B) China C) America D) Russia
- 4) Tokugawa Shogun Dynasty come into end in _____ A.D.
A) 1860 B) 1862 C) 1864 D) 1868
- 5) The treaty of Anglo-Japan was took place in _____ A.D.
A) 1902 B) 1904 C) 1906 D) 1908
- 6) _____ was the first victim of Japanese imperialism
A) China B) Koriya C) Russia D) India
- 7) During the First World War period _____ was the President of America.
A) Hardinges B) Hyujes
C) Woodrow Wilson D) None of these

8) In the Second World War Japan launched a heavy aerial attack on the American navel base at _____ in the Pacific Ocean.

- A) Boston B) Dunkirk C) Fume D) Pearl Harbour

9) America dropped first atom-bomb on Japanese city of

- A) Hiroshima B) Nagasaki C) Honshu D) Hokudu

10) _____ was a pioneer of Japanese Martial.

- A) Hirobumi B) Aritomo C) Masayoshi D) None of these

2. Write short answer of the following (**any four**) :

8

- 1) What is the meaning of Japan ?
- 2) Explain the treaty of Kanagava.
- 3) What is the meaning of Meiji ?
- 4) What is the two wheel of Japan's Modernization ?
- 5) Write the nation names of Anti Communitarian Pact.
- 6) Explain the Japanese Gikai.

3. Write the short notes (**any four**) :

12

- 1) Japanese social life.
- 2) Treaty of Haris.
- 3) Characteristic of Japanese Constitution.
- 4) Effect of England-Japan Alliance.
- 5) Japan-Russia War (1904-05).
- 6) Japanese Imperialism.

4. Discuss the reasons and effects of Sino-Japanese war.

10

OR

Explain the role of Japan in World War-II.

5. Evaluate the contribution of Meiji ?

10

मराठी रूपांतर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) जपानमधील सर्वात मोठे बेट _____ आहे.
अ) होन्शू ब) होक्कय्यडो क) शिकोकू ड) क्यूशू
- 2) जपानच्या सम्राटाला _____ नावाने ओळखले जाते.
अ) शोगुन ब) मिकॅडय्यो क) दैम्यो ड) सामुराई
- 3) पोर्टस्माऊथ करार जपान आणि _____ यांच्यात घटन आला.
अ) कोरिया ब) चीन क) अमेरिका ड) रशिया
- 4) टोकुगावा शोगून घराण्याचा शेवट _____ साली झाला.
अ) 1860 ब) 1862 क) 1864 ड) 1868
- 5) अँग्लो-जपान करार _____ साली झाला.
अ) 1902 ब) 1904 क) 1906 ड) 1908
- 6) जपानच्या साम्राज्यवादाचा पहिला बळी _____ हा देश ठरला.
अ) चीन ब) कोरिया क) रशिया ड) भारत
- 7) पहिल्या महायुद्धाच्या काळात _____ हे अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष होते.
अ) हार्डिंज ब) ह्युजेस ब) उड्रो विल्सन क) यापैकी नाही
- 8) दुसऱ्या महायुद्धात जपानने अमेरिकेच्या पैसिफिक महासागरातील _____ या नावीक ठाण्यावर हल्ला केला.
अ) बोस्टन ब) डंकर्क क) फ्यूम ड) पर्लहर्बर
- 9) अमेरिकेने जपानच्या _____ या शहरावर पहिला अणुबॉम्ब टाकला.
अ) हिरोशिमा ब) नागासकी क) होन्शू ड) होकूडू
- 10) जपानचा लष्करी प्रणेता _____ हा होता.
अ) हिरोबुमी ब) अरितोमो क) मासायोशी ड) यापैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) जपानचा अर्थ काय आहे ?
 - 2) कानागावा तह स्पष्ट करा.
 - 3) मेइजीचा अर्थ काय आहे ?
 - 4) जपानच्या आधुनिकीकरणाची दोन चाके कोणती ?
 - 5) अक्ष करारातील देशांची नावे लिहा.
 - 6) जपानची गिकाई स्पष्ट करा.
3. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) जपानचे सामाजिक जीवन.
 - 2) हॅरीस करार.
 - 3) जपानच्या राज्यघटनेची वैशिष्ट्ये.
 - 4) इंग्लंड-जपान कराराचे परिणाम.
 - 5) जपान-रशिया युद्ध (1904-05).
 - 6) जपानचा साम्राज्यवाद.
4. चीन-जपान युद्धाच्या कारणांची व परिणामांची चर्चा करा. 10
- किंवा**
- दुसऱ्या महायुद्धातील जपानची भूमिका स्पष्ट करा.
5. मेइजीच्या योगदानाचे मूल्यमापन करा. 10
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VII)
Comparative Government and Politics**

Day and Date : Friday, 14-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11/00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose correct options and rewrite the sentence. **10**
- 1) In American Senate there are _____ representatives.
a) 80 b) 120 c) 100 d) 140
 - 2) _____ system has accepted by the U.S.A. Constitution.
a) Parliamentary b) Presidential c) Monarchy d) Communism
 - 3) In America the Budget is first putforth in
a) Senate b) House of representatives
c) Election commission d) None of the above
 - 4) In England _____ is the sovereign.
a) Parliament b) Cabinet c) Judiciary d) King/crown
 - 5) Which one of the following is having a unitary type of government ?
a) U.S.A. b) U.K. c) Canada d) Swiss
 - 6) The present names of 'Whigs' and 'Tories' are
a) Conservative party and Liberal party
b) Conservative party and Labour party
c) Labour party and Liberal party
d) Liberal party and Conservative party

- 7) In which one of the following countries the Rule of Law is not applied ?
a) U.K. b) U.S.A. c) France d) India
- 8) In Switzerland Referendum is of
a) One kind only b) Two kinds c) Three kinds d) Four kinds
- 9) _____ assembly is called Federal Assembly.
a) Swiss b) India c) U.S.A. d) U.K.
- 10) In France there is
a) Single Party System b) Double Party System
c) Multi Party System d) None of the above

2. Write a short note on **(any four)**. **8**

- 1) Write any four characteristics of 'Home of Commons'.
- 2) What do you mean by pressure group ?
- 3) What do you mean by Filibustering ?
- 4) How many Cantons are in Swiss Federation ?
- 5) How many members in French Senate ?
- 6) Explain the rights of 'Representative House' ?

3. Write a short answer on **(any four)**. **12**

- 1) American 'Senate'.
- 2) A direct democracy in Swiss.
- 3) 'Judicial Review' in America.
- 4) French Party System.
- 5) Characteristics of Swiss Federation.
- 6) Characteristics of Unitary System of Government.

4. Write an essay on the Party System of England. **10**

OR

Discuss the composition and function of Swiss Federal Assembly.

5. Explain the characteristics of Federation Government System in America. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- 1) अमेरिकन सिनेटमध्ये _____ प्रतिनिधी असतात.
अ) 80 ब) 120 क) 100 ड) 140
- 2) _____ पद्धतीचा अमेरिकन घटनेने स्विकार कलेला आहे.
अ) संसदीय ब) अध्यक्षीय क) राजेशाही ड) साम्यवाद
- 3) अमेरिकेत अंदाजपत्रक प्रथम _____ मध्ये मांडतात.
अ) सिनेट ब) प्रतिनिधीगृह क) निवडणूक आयोग ड) यापैकी नाही
- 4) _____ हे इंग्लंडमध्ये सार्वभौम आहे.
अ) संसद ब) मंत्रिमंडळ क) न्यायालय ड) राजा/राजपद
- 5) _____ या देशात एकात्म पद्धती स्विकारली आहे.
अ) अमेरिका ब) इंग्लंड क) कॅनडा ड) स्वित्झर्लंड
- 6) 'व्हिग आणि टोरी' या पक्षाचे आजचे नाव काय आहे ?
अ) हुजूर पक्ष आणि उदारमतवादी पक्ष ब) हुजूरपक्ष आणि मजूरपक्ष
क) मजूर पक्ष आणि उदारमतवादी पक्ष ड) उदारमतवादी आणि हुजूर पक्ष
- 7) खालीलपैकी कोणत्या देशात 'कायद्याचे अधिराज्य' ही संकल्पना मान्य/अमलात नाही ?
अ) इंग्लंड ब) अमेरिका क) फ्रान्स ड) भारत
- 8) स्वित्झर्लंडमध्ये जनमतप्रदर्शनाचे _____ प्रकार आढळतात.
अ) एक ब) दोन क) तीन ड) चार

9) _____ कायदेमंडळाला 'फेडरल असेंब्ली' म्हणतात.

अ) स्विस

ब) भारत

क) अमेरिका

ड) इंग्लंड

10) फ्रान्समध्ये _____ पद्धती आहे.

अ) एकपक्षीय

ब) द्विपक्षीय

क) बहुपक्षीय

ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार).

८

1) 'हाउस ऑफ कॉमन्स' या गृहाचे चार वैशिष्ट्ये सांगा.

2) 'दबावगट' म्हणजे काय ?

3) फिलीबस्टरिंग म्हणजे काय ?

4) स्विस संघराज्यात किती कॅन्टॉन्स आहेत ?

5) फ्रेंच 'सिनेट' मध्ये किती सदस्य असतात ?

6) प्रतिनिधी गृहाचे अधिकार स्पष्ट करा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार).

१२

1) अमेरिकन सिनेट.

2) स्विझर्लंडमधील प्रत्यक्ष लोकशाही.

3) अमेरिकेतील न्यायालयीन पुनर्विलोकन.

4) फ्रान्सचा पक्षपद्धती.

5) स्विझ संघराज्याचे वैशिष्ट्ये सांगा.

6) एकात्म शासनपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

४. इंग्लंडच्या पक्षपद्धतीवर निबंध लिहा.

१०

किंवा

स्विस 'फेडरल असेंब्लीची' रचना व कार्याची चर्चा करा.

५. अमेरिकेच्या संघराज्य शासनपद्धतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 471

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Special Paper No. VII)
Psychological Testing and Assessment**

Day and Date: Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) *All questions are compulsory*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Objective type questions should be written in the same answer book.*

1. Objective type questions :

Multiple choice :

10

- 1) Wechsler develop his first intelligence scale in
(1939/1905/1937/1960)
- 2) There are _____ occupational themes in SII.
(6/12/10/25)
- 3) For the study of achievement motivation the adaptive form of _____ are used.
(DAT/IBT/SII/TAT)
- 4) The California psychological inventory is specially developed for ____
(women/general adult/children/mentally retarded)
- 5) The questions in Jackson's occupational interest survey are _____ type.
(descriptive/objective/forced choice/pictorial)
- 6) The material of projective test is _____
(unstructured/relatively unstructured/structured/descriptive)
- 7) There are two equivalent form of _____ Stanford Binet scale.
(1937's/1960's/1916's/1905's)

P.T.O.

- 8) The picture frustration study was prepared by _____
(Rosenzweig/Atkinson/Binet/Rorschach)
- 9) The first intelligence test was developed by _____
(Wechsler/Murray/Binet/Likert)
- 10) The DAT test was developed by _____
(Machover/Terman/Binet/Rorschach)
2. Answer **any four** of the following : **8**
- 1) Which are the two major part of Wechsler's scale ?
 - 2) What is the base for analysing TAT responses ?
 - 3) Which are the types of attitude scale ?
 - 4) Who develop and what is the use of self directed search ?
 - 5) What is the long form of M.M.P.I. ?
 - 6) What are the projective techniques ?
3. Write short notes (**any four**) : **12**
- 1) I.B.T.
 - 2) Validity of Stanford-Binet Scale.
 - 3) Autobiographical memories.
 - 4) California psychological inventory.
 - 5) Likert type attitude scale.
 - 6) Nature of interest inventory.
4. Answer **any one** long type question of the following : **10**
- a) Explain pictorial techniques of personality assessment.
- OR
- b) Describe NEO personality inventory.
5. Explain briefly Stanford-Binet intelligence scale. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) वस्तुनिष्ठ प्रश्नाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
४) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न (बहुपर्यायी) :

१०

- १) वेश्लरनी आपली पहिली बुद्धीमापन चाचणी _____ साली विकसित केली.
(१९३९/१९०५/१९३७/१९६०)
- २) SII मध्ये _____ व्यवसायीक कल्पना मांडल्या आहेत.
(६/१२/१०/२५)
- ३) संपादन प्रेरणेच्या अभ्यासासाठी _____ चाचणीचे प्रतियोजित रूप/फॉर्म वापरला जातो.
(डी.ए.टी./आय.बी.टी./एस्.आय.आय./ टी.ए.टी.)
- ४) कॅलीफोर्निया मानसशास्त्रीयं शोधिका ही विशेष करून _____ साठी विकसित केली आहे.
(स्त्रिया/सामान्य प्रौढ/मुले/मतिमंद)
- ५) जॅकसन यांच्या व्यवसायीक अभिरूची सर्व्हेतील प्रश्न _____ प्रकारचे असतात.
(वर्णनात्मक/वस्तुनिष्ठ/सक्तीचे/चित्ररूप)
- ६) प्रक्षेपन चाचण्यातील साहित्य हे _____ स्वरूपाचे असते.
(अरचित/सापेक्षतः अरचित/रचित/वर्णनात्यक)
- ७) स्टॅनफोर्ड बिनेच्या _____ सालच्या चाचणीचे दोन समतूल्य फॉर्म आहेत.
(१९३७/१९६०/१९१६/१९०५)
- ८) चित्र वैफल्य अभ्यास हा _____ यांनी तयार केला.
(रोझेनविंग/अॅटकिन्सन/बिने/रोशा)

९) पहिली बुद्धिमापन चाचणी _____ यांनी विकसित केली.
(वेश्लर/मुरे/बिने/लिकेर्ट)

१०) DAT चाचणी _____ यांनी विकसित केली.
(मॅकोन्डर/टर्मन/बिने/रोशा)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

- १) वेश्लरच्या चाचणीचे प्रमुख दोन भाग कोणते ?
- २) TAT च्या प्रतिक्रियेचे विश्लेषण कशाच्या आधारे केले जाते ?
- ३) अभिवृत्ती श्रेणीचे प्रकार कोणते ?
- ४) स्वदिशा निर्देशित शोध चाचणी कोणी विकसित केले व त्याचा उपयोग काय ?
- ५) M.M.P.I चे दीर्घ रूप काय ?
- ६) प्रक्षेपन तंत्रे म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) I.B.T.
- २) स्टॅनफोर्ड-बिनेची यथार्थता.
- ३) आत्मचरित्रात्मक स्मृति.
- ४) कॅलीफोर्निया मानसशास्त्रीय शोधिका.
- ५) लिकेर्ट सारख्या अभिवृत्ती शोधिका.
- ६) अभिरूची शोधिकेचे स्वरूप.

४. खालीलपैकी एका दीर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा :

अ) व्यक्तिमत्व मापनाची चित्ररूप तंत्रे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

ब) NEO व्यक्तिमत्व शोधिकेचे वर्णन करा.

५. स्टॅनफोर्ड -बिने बुद्धिमापन श्रेण्या थोडक्यात स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 473

Seat No.	
----------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Anatomy and Physiology (Special Paper – VII)

Day and Date : Friday, 14-11-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 noon.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Objective question (**one mark each**) :

5

1) Which cells act is fighting against disease ?

A) R.B.C.	B) W.B.C.
C) Platelet	D) None

2) Generally weight of the heart is

A) 200 to 250 gm	B) 300 to 350 gm
C) 400 to 450 gm	D) 500 to 550 gm

3) Weight of the Javeline for men

A) 800 gm	B) 900 gm
C) 650 gm	D) 500 gm

4) Teeth has _____ parts.

A) 4 parts	B) 2 parts
C) 3 parts	D) 1 part

5) Main function of cerebellum is

A) To give orders	B) Keep balance
C) Receiving stimulus	D) Conveys stimulus

P.T.O.

2. Give short answer (**any five**) :

10

- 1) Function of blood.
- 2) Function of cerebellum.
- 3) Explain main and subordinate parts of digestive system.
- 4) Explain the saliva and its function.
- 5) Explain the function of liver.
- 6) What is the reflex action ?

3. Short notes (**any two**) :

10

- 1) Draw the diagram of heart.
- 2) Explain the function of digestive system.
- 3) Explain the function of cerebrum.

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा (एक गुण प्रत्येकी) :

५

१) शरीरा मध्ये कोणत्या पेशी रोगप्रतिकार करण्याचे कार्य करतात ?

- अ) तांबड्यापेशी ब) पांढऱ्यापेशी क) चंक्रत्या ड) एकही नाही

२) हृदयाचे सर्वसाधारण वजन किती आहे ?

- अ) २०० ते २५० ग्रॅम ब) ३०० ते ३५० ग्रॅम
क) ४०० ते ४५० ग्रॅम ड) ५०० ते ५५० ग्रॅम

३) पुरुषा साठी भाल्याचे वजन किती असते ?

- अ) ८०० ग्रॅम ब) ९०० ग्रॅम क) ६५० ग्रॅम ड) ५०० ग्रॅम

४) दांताचे एकूण किती भाग पडतात ?

- अ) ४ भाग ब) २ भाग क) ३ भाग ड) १ भाग

५) लहान मेंदूचे मुख्य कार्य काय ?

- अ) आज्ञा देणे ब) तोल सांभावणे
क) संवेदना ग्रहणकरणे ड) संवेदना पाठवणे

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पांच) :

१०

- १) रक्ताचे कार्य सागा.
- २) लहान मेंदूचे कार्य सागा.
- ३) पचन संस्थांच्या इंद्रियाची प्रमुख व सहाय्यकची नावे सांगा.
- ४) लाळ म्हणजे काय व त्याचे कार्य स्पष्ट करा.
- ५) यकृताचे कार्य स्पष्ट करा.
- ६) प्रतिक्रिया म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

१०

- १) हृदयाची आकृती काढा
 - २) पचन संस्थांचे कार्य लिहा
 - ३) मोठ्या मेंदूचे कार्य स्पष्ट करा.
-

SLR-L – 474

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VII)
Industrial Sociology

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : I) **All questions are compulsory.**
II) **Figures to right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- I) N.M. Lokhande established 'Mumbai Girni Kamgar Sangh' in
A) 1890 B) 1850 C) 1870 D) 1900
- II) International Labour Organization was established in
A) 1940 B) 1919 C) 1921 D) None of above
- III) Due to automation of production need of worker is
A) Decreased B) Increased C) Unchanged D) None of above
- IV) Kaizen concept is originated from
A) China B) Japan C) England D) America
- V) 'Hind Majdoor Sabha' was established in
A) 1920 B) 1948 C) 1947 D) 1960
- VI) Who classified the strain imposed on worker's role ?
A) Max Weber B) Karl Marx
C) E.V. Schneider D) Durkheim
- VII) Industrial Dispute Act was passed in
A) 1847 B) 1947 C) 1957 D) 1981
- VIII) 'Break the strike' is tact employed by
A) Trade Union B) Management
C) Workers D) None of these

P.T.O.

IX) Establishment of trade union movement in India was started in _____ century.

- A) 19th B) 20th C) 18th D) 21th

X) Which of the following is a major cause of industrial conflict in India ?

- A) Promotion B) Participation in Management
C) Economic D) None of above

2. Write short answers (any **four**) :

8

I) Which are the direct and Indirect strains of the worker ?

II) Define the trade union.

III) State the functions of trade union.

IV) What is the concept of collective bargaining ?

V) What is the concept of globalization ?

VI) State the consequences of industrial dispute.

3. Write short notes (any **four**).

12

I) Role of worker

II) Emergence and development of trade union

III) Concept of Kaizen

IV) IT Industry

V) Automization

VI) Workers aspirations.

4. A) Define the Industrial worker and explain its characteristics ?

10

OR

B) Explain tactics employed by trade union against management.

5. Define Industrial dispute and explain its causes.

10

मराठी रूपांतर

सुचना : I) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

II) उजवीकडील प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- I) एन् . एम्. लोखंडे यांनी 'मुंबई गिरणी कामगार संघा' ची स्थापना _____ साली केली.
A) 1890 B) 1850 C) 1870 D) 1900
- II) आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
A) 1940 B) 1919 C) 1921 D) वरीलपैकी नाही
- III) उत्पादन पद्धतीचे स्वयंचलीकरण झाल्यामुळे कामगारांची गरज
A) कमी झाली B) वाढली C) बदल नाही D) वरीलपैकी नाही
- IV) 'कायझन' ही संकल्पना _____ देशात उदयास आली.
A) चीन B) जपान C) इंग्लंड D) अमेरिका
- V) 'हिंद मजदूर सभे'ची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
A) 1920 B) 1948 C) 1947 D) 1960
- VI) कामगारांच्या भूमिकेवर येणाऱ्या ताणांचे वर्गीकरण कोणी केले ?
A) मॅक्स वेबर B) कॉर्ल मार्क्स C) ई.व्ही. स्नायडर D) डुरखाईम
- VII) औद्योगिक विवाद कायदा _____ साली पास करण्यात आला.
A) 1847 B) 1947 C) 1957 D) 1981
- VIII) 'संप फोडणे' हा डावपेच _____ कडून उपयोगात आणला जातो.
A) कामगार संघटना B) व्यवस्थापन C) कामगार D) वरीलपैकी नाही
- IX) भारतात कामगार संघटना चळवळीची सुरुवात _____ शतकात सुरु झाली.
A) 19 व्या B) 20 व्या C) 18 व्या D) 21 व्या
- X) भारतातील औद्योगिक संघर्षाचे खालीलपैकी कोणते प्रमुख कारण आहे ?
A) बढती B) व्यवस्थापनात सहभाग
C) आर्थिक D) वरीलपैकी नाही

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार). 8
- I) कामगारांवर येणारे प्रत्यक्ष व अप्रत्यक्ष ताण कोणते ?
 - II) कामगार संघटनेची व्याख्या द्या.
 - III) कामगार संघटनेची कार्ये सांगा.
 - IV) सामुहिक करार (सौदा) म्हणजे काय ?
 - V) जागतिकीकरण म्हणजे काय ?
 - VI) औद्योगिक विवादाचे परिणाम सांगा.
3. थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार). 12
- I) कामगाराची भूमिका
 - II) कामगार संघटनेचा उदय आणि विकास
 - III) कायज्ञन संकल्पना
 - IV) माहिती तंत्रज्ञान (आय.टी.) उद्योग
 - V) स्वयंचलीकरण
 - VI) कामगारांच्या ईच्छा-आकांक्षा.
4. अ) औद्योगिक कामगाराची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. 10
- किंवा**
- ब) कामगार संघटनेकडून मालकाविरोधात अंमलात आणले जाणारे डावपेच स्पष्ट करा.
5. औद्योगिक विवादाची व्याख्या देऊन त्याची कारणे स्पष्ट करा. 10
-

3. A) Identify tenor and domain of the following piece of discourse and comment on **any two** characteristics of **each one** : **6**

Goa May Soon Be India's Rape Capital : Minister

Panaji (Dec. 12) : Worried by the increasing number of rapes and assaults on tourists in Goa, especially foreigners, State Tourism Minister Mickky Pacheco has said that Goa may soon gain reputation as the "rape capital of India".

In his letter to CM Digambar Kamat, Pacheco has said that an "impression is gaining ground that police in Goa is either incompetent or is influenced by other factors as a result of which complaints are not investigated. There is fear that foreign embassies may issue an advisory to avoid Goa as a holiday destination in view of the pathetic performance of the Goa Police." Pacheco added.

- B) Identify mode (speech/writing) in the following discourse and analyse **any two** characteristics from it. **4**

Dear Sangita,

I would like to tell you about the Diwali holiday which we spent on the farm. Everyday, the children were up at the crack of dawn with the farmer. They went to the milking shed with him and helped him, fed the pigs so that we barely saw them at all.

Then, we used to have our breakfast in the kitchen. After the breakfast, we usually did what we liked for a short while and went out. We had an absolutely superb weather.

How I missed you then !

Do write and tell how you are.

With lots of love.

Amita.

4. Write a note on direct and indirect subordination. **10**

OR

Write a note on Noun Clause with suitable examples.

5. Identify the cohesive devices in the following passage and comment on their cohesive function : **10**

This is an introductory course in English grammar for use in English medium schools, colleges and universities. Lamentably, there is at present no recognised place for English grammar in the British educational curriculum. Infact, it is still possible for a student to end up with a degree in English at a British University without having cause to know the first thing about English grammar, or the grammar of any other language. But if we are right in supposing that the time is right for a revival of the subject in schools, there will be a growing need for introductory courses at various levels. Thus, this book has a multiple purpose. This will, surely, help the undergraduate students doing English special across the globe.

SLR-L – 478

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
HINDI

Special Paper – VIII : भाषा विज्ञान

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं ।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक दर्शाते हैं ।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए विकल्पों में से उचित विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए । **10**

1) भाषा से सम्बंध विविध प्रश्नों का _____ ढंग से अध्ययन भाषाविज्ञान में किया जाता है ।

अ) विश्लेषणात्मक ब) सामान्य क) वैज्ञानिक ड) विवरणात्मक

2) कुछ विद्वान _____ को व्याकरण का व्याकरण मानते हैं ।

अ) भाषा विज्ञान ब) समाज विज्ञान क) मनोविज्ञान ड) पर्यावरण विज्ञान

3) भाषा ध्वनि _____ श्रावक गुणों से युक्त होती है ।

अ) उपयुक्त ब) निश्चित क) निरर्थक ड) सार्थक

4) ध्वनि उच्चारण में लगने वाले समय को _____ कहते हैं ।

अ) वृत्ति ब) बलाघात क) छीप्रता ड) मात्रा

5) वाक्य में प्रयोग के बिना _____ का भी कुछ अर्थ नहीं है ।

अ) पदों ब) अक्षरों क) शब्दों ड) प्रत्ययों

6) वाक्य में शब्दों को जब ज्यों का त्यों छोड़ दिया जाता है तब उसे _____ कहते हैं ।

अ) शब्द-स्थान ब) स्वतंत्रशब्द क) शून्य सम्बन्ध तत्व ड) आगम

7) पदों में पारस्परिक संबंध की क्षमता को _____ कहा जाता है ।

अ) आसन्ति ब) योग्यता क) सार्थकता ड) अन्विति

8) _____ को शब्द की आत्मा कहा जाता है ।

अ) पद ब) ध्वनि क) अक्षर ड) अर्थ

P.T.O.

9) जिसमें केवल एक उद्देश्य और एक विधेय होता है उसे _____ वाक्य कहा जाता है।

अ) मिश्र ब) क्रियामुक्त क) सरल ड) शिथिल

10) अभ्यास शब्द अर्थ परिवर्तन की _____ दिशा का बोधक है।

अ) अर्थादिश ब) अर्थ-विस्तार क) अर्थापककर्ष ड) अर्थोत्कर्ष

2. निम्नलिखित में से किन्हीं **पाँच** प्रश्नों के उत्तर दो या तीन पंक्तियों में लिखिए। 10

1) डॉ. मंगलदेव शास्त्री द्वारा प्रतिपादित भाषा-विज्ञान की परिभाषा लिखिए।

2) सामान्यतः ध्वनि का अर्थ क्या है ?

3) भाषा विज्ञान, विज्ञान क्यों है ?

4) ध्वनि गुण कौन कौन से है ?

5) अर्थसंकोच की व्याख्या कीजिए।

6) संयुक्त वाक्य की व्याख्या लिखिए।

3. टिप्पणियाँ लिखिए (३ में से २) : 10

1) आसत्ति (सन्निधि)

2) अर्थ विस्तार

3) भाषा विज्ञान और व्याकरण.

4. अर्थ और रचना के आधार पर वाक्य के प्रकार स्पष्ट कीजिए। 10

अथवा

संबंध तत्व के प्रकारों पर प्रकाश डालिए।

5. भाषाविज्ञान के अध्ययन के लाभ स्पष्ट कीजिए। 10

SLR-L – 479

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Sem. – VI) Examination, 2014
KANNADA (Special Paper – VIII)
Kannada Folk Texts

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

1. ಕೆಳಗಿನ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ : 10

- 1) 'ಬಂಧುಪ್ರೇಮ' ಸಣ್ಣಾಟದ ಸಂಪಾದಕ _____
1) ದಂಡೆ 2) ಸಾಬರೆ 3) ಯರನಾಳೆ 4) ಗೊರುಚ
- 2) 'ಬಂಧುಪ್ರೇಮ' ಸಣ್ಣಾಟದ ಕರ್ತೃ ಸಿದ್ರಾಮಪ್ಪ ಸಾಬರೆಯವರ ಊರು _____
1) ನಾಗಣಸೂರು 2) ಖಜೂರಿ 3) ಸಲಗರ 4) ಗಳೂರಗಿ
- 3) ಬಂಧುಪ್ರೇಮ ಅರ್ಥಾತ್ _____
1) ಮಿತ್ರಸೇನ 2) ಗುಣಶೀಲ 3) ನಂದರಾಜ 4) ಧರ್ಮಪಾಲ
- 4) ಮಿತ್ರಸೇನ ಅರಸನ ಸೇವಕ _____
1) ಕಾಳ್ಯಾ 2) ಪೀರ್ಯಾ 3) ತೇಜ್ಯಾ 4) ಕೋತವಾಲ
- 5) ನಾರಿ ನರರಿಗೆ _____
1) ದಾರಿ 2) ಗೌರಿ 3) ಹೆಮ್ಮಾರಿ 4) ವೈರಿ
- 6) ಡಾ. ರಾಜೇಂದ್ರ ಯರನಾಳೆ _____
1) ಬಂಧುಪ್ರೇಮ 2) ನೇಗಿ ಹಾಡುಗಳು 3) ಸಾಕ್ಷಿಕಲ್ಲು 4) ಕೊರವಂಜಿ ಕಥೆ
- 7) ಗೌರಿ ನೀ ಕಂಡೇನಿ _____ ಬನದಾಗ
1) ಗಿಡಗಳ 2) ಹೂವಿನ 3) ಹಣ್ಣಿನ 4) ಲಿಂಬಿಯ
- 8) ಹೊನ್ನ ಖೋಡಿರುವ ಪ್ರಾಣಿ _____
1) ಎತ್ತು 2) ಆಕಳು 3) ಎಮ್ಮೆ 4) ಜಿಂಕೆ
- 9) ಶೀಗವ್ವ ಬಹಳ ಪರಿಯ ಮಾಡಿದ ಹೂ _____
1) ಮಲ್ಲಿಗೆ 2) ಸಂಪಿಗೆ 3) ಕಮಲ 4) ಕುಕ್ಕೆ
- 10) ಅಂಬಿಗರ ಮಗಳು _____
1) ಗಂಗಿ 2) ಗೌರಿ 3) ಡೊಂಬರ ಚೆನ್ನಿ 4) ಸರಸ್ವತಿ

P.T.O.

2. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ಶಿರಿಯಾಳ-ಚಿಂಗುಣಿಯರ ಮಗ ಯಾರು ? ಅವನು ಸಾಯುಜ ಪದವಿ ಪಡೆದ ಬಗೆ ಹೇಗೆ ?
 - 2) ಚಂದ್ರಣಿ ಯಾರು ? ಅವಳು ಧರ್ಮಪಾಲನ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದ ಅಪವಾದ ಯಾವುದು ?
 - 3) ಮೀನಾಕ್ಷಿಯಾರು ? ಅವಳು ಮೋಹಿಸಿದ ರಾಜಕುಮಾರನ ಹೆಸರೇನು ?
 - 4) ಹಳ್ಳದ ಥಡಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಬತ್ತಿದರು ? ಅದನ್ನು ಯಾವುದರಿಂದ ಅಗಳಿದರು ?
 - 5) ರಾಜಕತದವರು ಉಣ್ಣುವ ರೊಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಪಲ್ಯ ಯಾವುದು ?
 - 6) ಆಕಳು ಹಾಗೂ ಮಣಕ ಹೇಗಿದ್ದವು ?
3. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದೊಡನೆ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ನಿನ್ನ ಜನ್ಮಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ.
 - 2) ಬಿಡರಿ ಈತನಿಗೆ, ಜೀವದಿಂದ ಬಿಡರಿ.
 - 3) ನನ್ನಾಣೆ ಶ್ರೀಗೌರಿ ನನಗ ಹಸಿವಿಲ್ಲ.
4. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರ ಬರೆಯಿರಿ : 10
- 1) ಧರ್ಮಪಾಲ ಮತ್ತು ಗುಣಶೀಲರ ಬಂಧು ಪ್ರೇಮದ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
 - 2) ನೇಗಿ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾದ ಗಂಗಿ-ಗೌರಿಯರ ಜಗಳವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.
5. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ : 10
- 1) ನಂದರಾಜನ ಪಾತ್ರ ಚಿತ್ರಣ ಕೊಡಿರಿ.
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014

PERSIAN (Compulsory) (New)

Prose, Poetry and Rapid Reading

i) Hadeeqa-e-Farsi (Part – I)

ii) Nisab Jadeed-e-Farsi

iii) Boostan-e-Saadi by Saadi Shirazi

Day and Date : day, 00-0-2014

Max. Marks : 50

Time : 00.00 a.m. to 00.00 noon

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence :

10

- (۱) گلستان سعدی _____ ابواب پر مشتمل ہے۔
(چھ آٹھ دس بارہ)
- (۲) یکی در صورت _____ نہ بر صفت لیشان۔
(درویشان بادشاہان دولتمندان فقیران)
- (۳) _____ سعد بن زنگی کے ملازم تھے۔
(عبداللہ شیرازی حافظ شیرازی عرفی شیرازی فیرخ خراسانی)
- (۴) بگشت در اطراف بازار و کوئے _____ برسم عرب نیمہ برستہ روئے
(ملک صالح و دو درویش قطرہ یاراں)
- _____ فرزانہ حق پرست
(خداوند پاک و بندہ خاک)

- (۵) مامون نے اعرابی کو _____ دینار دیا۔
(پانچ سو سات سو آٹھ سو ہزار)
- (۶) حاجی بابا کے باپ کا نام _____ تھا۔
(جعفر کربلائی صادق کربلائی حسن کربلائی سعید کربلائی)
- (۷) حاجی بابا کے باپ کا دوسرا نکاح _____ کی بیٹی کے ساتھ ہوا۔
(مال دار تاجر قصاب بقال)
- (۸) بوستان سعدی میں کل _____ باب ہیں۔
(دس آٹھ سات پانچ)
- (۹) اسم _____ بغداد بود۔
(دار الخلافہ دارالحکومت دارالسننہ دارالاسلام)
- (۱۰) _____ سیرِ رفعتِ افرات دت
تکبر، سخاک اندر انداز دت۔
(تواضع قناعت رضا صبر)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) عثمان آقا کا حلیہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔
- (۲) درویش نے سعدی شیرازی کو کیا جواب دیا؟
- (۳) ”حکایت فرزانہ حق پرست“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۴) آبِ غدیر در نظر اعرابی چہ طور نمود؟

(۵) زخاک آفریدت خداوند پاک

پس اسے بندۂ افتادگی گن چو خاک

مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

(۶) حاجی بابا نے اپنے کارواں کے چاوش کی خصوصیات کس طرح بیان کی ہیں؟

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

(۱) عثمان آقائے حاجی بابا کو اپنے ساتھ سفر کرنے کے لئے کس طرح راضی اور آمادہ کیا؟

(۲) فیاضی کی قدرت اور سجدوں کی طاقت کس کو میسر ہوتی ہے؟ وجوہات بیان کیجئے۔

(۳) شعر کے حوالے سے صنعتِ تلمیح و مراعاتِ النظر کی تعریف بیان کیجئے۔

4. Explain **any one** of the following : 10

(۱) یکے قطرہ باراں زا برے چکید

نخل شد چو پہنائے دریا بدید

کہ جانیکہ دریاست من کیشتم

گرا و ہست حقا کہ من نیستم

چو خود را بچشم حقارت بدید

صدف در کنارش بجائے پرورید

سپہرش بجائے رسانید کار

کہ شد نامور لولولئے شا ہوار

بلندی بدان یافت کو پست شد

در نیستی کوفت تاہست شد

(۲) دگر روز خادم گرفتیش براہ
 کہ ناخوب کردی برائے تباہ
 ندانستی اے کو دک خود پسند
 کہ مرداں ز خدمت بجائے رسند
 گرسن گرفت از سر صدق و سوز
 کہ اے یار جاں پرور و دل فروز
 نہ گرد اندر آں بقعہ دیدم نہ خاک
 من آلودہ بودم دراں جائے پاک
 گرفتتم قدم لا جرم باز پس
 کہ پاکیزہ مسجد بہ از خاک و خس۔

5. Translate of the following :

10

کرمیان را بہ دست اندر درم نیست
 خداوندان نعمت را کرم نیست
 مرا کہ پروردہ نعمت بزرگاتم این سخن سخت آمد۔ گفتتم ”ای یار، تو انگران دخل مسکینانند و ذخیرہ گوشہ
 نشینان و مقصد زلبران و کجف مسافران و محتمل بارگران از بہر راحت دگران دست تناول آنکہ بہ طعام
 برند کہ متعلقان وزیر دستان بخورند و فضلہ مکرم ایشان بہ اراہل و پیران و اقارب و جیران رسیدہ۔
 تو انگران را وقف است و نذر وہمانی
 ثکات و فطرہ و اعتاف و ہدی و قربانی
 تو کی بہ دولت ایشان رسی کہ نتوانی
 جز این دو رکعت و آن ہم بہ صد پریشانی۔

SLR-L – 480

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII A)
उपयोजित मराठी

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचना : १) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.
२) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

१) पुस्तक आणि वाचक यांच्या मध्ये दुवा निर्माण करण्याचे काम कोणाचे असते.

(निबंध लेखन/भाषण/ग्रंथ परीक्षण/मुलाखत)

२) रोज निशीला इंग्रजीमध्ये काय म्हणतात ?

(डायरी/एस्से/इंटरव्ह्यू/लेक्चर)

३) विचार, मत आणि प्रतिक्रिया जाणून घेणे हा कशाचा उद्देश असतो ?

(भाषण/ग्रंथ लेखन/मुलाखत/रोजनिशी)

४) एखाद्या व्यक्तीचे किंवा संस्थेचे यश कोणत्या गोष्टी द्वारे प्रकट करतात ?

(भाषण/लेखन/व्याख्यान/स्मरणिका)

५) कोणत्याही कार्यक्रमाची सुरवात कशाने होते ?

(वाचन/भाषण/आभारप्रदर्शन/सूत्रसंचालन)

६) व्यासंग, चिंतन, तर्कशुद्धता, बहुश्रुतता ही कोणत्या वाङ्मय प्रकाराची वैशिष्ट्ये आहेत ?

(निबंध लेखन/भाषण/लेखन/मुलाखत)

P.T.O.

७) एखाद्या संस्थेला पंचवीस वर्षे पूर्ण झाल्यास कोणता उत्सव साजरा केला जातो ?

(रौप्य महोत्सव/शताब्दी वर्ष/हीरक महोत्सव/सुवर्ण महोत्सव)

८) सभेत बोलण्याची कला म्हणजे काय ?

(लेखन/वाचन/निबंध/वक्तृत्व)

९) कार्यक्रमाची सांगता कोणत्या कार्यक्रमाने होते ?

(पाहुण्यांचा परिचय/प्रास्ताविक/आभारप्रदर्शन/दीप प्रज्वलन)

१०) ठरवून दिलेल्या विषयावर बोलणे हे कोणत्या वाङ्मय प्रकाराचे वैशिष्ट्य आहे ?

(व्याख्यान/लेखन/वाचन/गंथ परीक्षण)

२. खालीलपैकी पाच प्रश्नांची दोन ते तीन वाक्यात उत्तरे लिहा.

१०

१) मुलाखतीचे उद्देश कोणकोणते आहेत ?

२) प्रभावीपणे वक्तृत्व करण्यासाठी कोण कोणत्या गोष्टीची गरज असते ?

३) निबंध लेखनाचे प्रकार किती व कोणकोणते ते लिहा.

४) सूत्रसंचालन म्हणजे काय व त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.

५) रोजनिशीचे स्वरूप सांगून दोन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

६) भाषण करण्यासाठी कोणकोणत्या गोष्टीची गरज असते.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. २) :

१०

१) प्रास्ताविक आणि पाहुण्यांचा परिचय याकरता कोणती पथ्ये पाळावीत ?

२) ग्रंथापरीक्षण म्हणजे काय व त्याचे स्वरूप सांगा.

३) वक्तृत्व कलेची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

४. व्याख्यान म्हणजे काय ? ते सांगून उत्कृष्ट व्याख्यान देण्यासाठी कोणकोणत्या गरज असते ?

१०

किंवा

स्मरणिकेचे स्वरूप स्पष्ट करून. स्मरणिकेचे प्रसंग कोणकोणते ते लिहा.

५. 'मुलाखत' म्हणजे काय ? ते सांगून एखाद्या प्रसिद्ध समाज सेवकाची मुलाखत घ्या.

१०

SLR-L – 481

Seat No.	
-------------	--

B.A. – III (Semester – VI) Examination, 2014
MARATHI (Special Paper – VIII) (B)
आधुनिक मराठी साहित्यातील विविध प्रवाह

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न – योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) वाटा पळवाटा हे नाटक कोणत्या साहित्यप्रवाहातील आहे ?
(ग्रामीण/स्त्रीवादी/दलित)
- २) 'संख्येच्या बळावर होते ती लढाई न्यायाची नसते, तिथं सुरु होत असते झुंडशाही' हे विधान कोणाचे ?
(हेमा/सतीश/अर्जुन)
- ३) हेमा आणि सतीशची पहिली भेट कोणत्या शिबिरात होते ?
(विक्रांद/सेवादल/युक्रांद)
- ४) रंगमंचावर केलेल्या रचना-सजावटीला काय म्हणतात ?
(दिग्दर्शन/नेपथ्य/रंगसूचना)
- ५) लोकशाहीवरचा विश्वास उडालेल्या पिढीचे प्रतिनिधित्व कोणते पात्र करते आहे ?
अ) सतीश/अर्जुन/काकाजी)
- ६) खालीलपैकी कोणता कथासंग्रह प्रिया तेंडुलकरांचा नाही ?
(ज्याचा त्याचा प्रश्न/जन्मलेल्या प्रत्येकाला/निसटलेले)
- ७) 'पुरुषी भाषेला नकार' हे तत्त्व कोणत्या वादाचे आहे ?
(अस्तित्ववादाचे/दलित साहित्याचे/स्त्रीवादाचे)
- ८) 'मेरेकू पुछ, घुम फिरके सारे मरद वापस बिबिके पासच आते है,' हे वाक्य कोणत्या कथेतील आहे ?
(तिच्या लग्नाच्या शोकसभेची रात्र/लफडं/लेजर)

P.T.O.

१) जेनच्या काल्पनिक भावाचे नाव काय ?

(जो/परमजित/पॅट)

१०) नंदिनी देशमुख कोणता व्यवसाय करते ?

(टी.व्ही. मालिकांची नायिका/मुख्याध्यापिका/दूरदर्शनची निर्माती)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) दलित साहित्याच्या प्रेरणा सांगा.

२) शेवंताला कशाच्या अनुभवाचे प्रमाणपत्र हवे असते आणि का ?

३) विजय कुंडकर कवितेच्या खाली कोणते नाव छापतो आणि का ?

४) फर्टिलिटी क्लिनिक म्हणजे काय ?

५) आपल्या मुलीने कसे वागावे, असे प्रभाकरला वाटत असते ?

६) स्त्रीवादाचे दोन प्रकार सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न सोडवा (कोणतेही २) :

१०

१) हेमाचे स्वभावविशेष स्पष्ट करा.

२) 'दलित साहित्य प्रवाह' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

३) ठकुबाई जळगाववाले या कथेची नायिका परदेशातील नवऱ्याकडे परत का जाते ?

४. 'जावे तिच्या वंशा' या कथासंग्रहाचे स्त्रीवादी दृष्टीने मूल्यमापन करा.

१०

किंवा

काकाजी, सतीश आणि अर्जुन यांचे मार्ग भिन्न असले तरी ध्येय दलितोद्धार हेच आहे, हे सोदाहरण स्पष्ट करा.

५. एक समस्याप्रधान नाटक म्हणून 'वाटा पळवाटा'चे मूल्यमापन करा.

१०

SLR-L – 483

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
URDU (Special) (Paper – VIII)
Drame Ka Fann Aur Urdu Drame

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) Figures to the **left** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

- 10 صحیح متبادل منتخب کر کے خانہ پُری کیجئے :
- (1) طالب بنارسى کا مشہور ڈرامہ _____ ہے۔
(مسئ کا بلاوا رستم و سہراب لیل و نہار انجام الفت)
- (2) طالب بنارسى نے وکٹوریہ نائک منڈل کے اپنا پہلا ڈرامہ _____ لکھا۔
(نگاہِ غفلت پردہ غفلت کرشمہ محبت سلور کنگ)
- (3) ڈرامہ ”انارکلی“ میں انارکلی کی بہن کا نام _____ ہے۔
(رقیہ دلآرام ثریا مہہ جبین)
- (4) راحیل _____ کی سگی بیٹی نہیں تھی۔
(عوزف ڈیوڈ عذرا یہودی مارکس)
- (5) _____ الفریڈ تھیٹرکل کمپنی بمبئی کے ڈرامہ نویس تھے۔
(شمیم حنفی آغا حشر کشمیری پروفیسر عابد حسین امانت لکھنوی)

- (6) _____ پارسی اسٹیج کا پہلا نثری ڈراما ہے۔
(لیل و نہار ہلبل بیمار کھویا ہوا لمحہ دروازے کھول دو)
- (7) آغا حشر کی پیدائش بروز جمعہ یکم اپریل _____ میں ہوئی۔
(1800 ، 1754 ، 1876 ، 1905)
- (8) _____ پروفیسر عابد حسین کا اصلاحی ڈرامہ ہے۔
(انارکلی پردہ غفلت اکبر اعظم کھویا ہوا لمحہ)
- (9) امتیاز علی تاج نے لاہور کے _____ کالج سے بی۔ اے کی ڈگری حاصل کی۔
(فرگیسون کالج گورنمنٹ کالج دہلی کالج فورٹ ولیم کالج)
- (10) _____ کا نام وناک پرشاد تھا۔
(آغا حشر طالب بنارسی شمیم حنفی سید عابد حسین)

10

مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی پانچ) :

- (1) ڈرامہ ”انارکلی“ کے کرداروں کے نام لکھئے۔
- (2) پروفیسر عابد حسین کہاں استاد کی حیثیت سے مامور تھے؟
- (3) آغا حشر کے والد کہاں کے رہنے والے تھے انہوں نے ترک وطن کیوں کیا اور کہاں سکونت پذیر ہوئے؟
- (4) طالب بنارسی کے چند ڈراموں کے نام لکھئے۔
- (5) چند مشہور تھیٹر ٹیکل کمپنیوں کے نام لکھئے۔
- (6) چند مشہور ریڈیو ڈرامہ نگاروں اور ان کے ڈراموں کے نام لکھئے۔

10

۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی دو) :

- (1) امتیاز علی تاج کے حالاتِ زندگی مختصراً لکھئے۔
- (2) آغا حشر کشمیری کی سوانح حیات قلمبند کیجئے۔
- (3) طالب بنارس کے فنِ ڈرامہ نگاری پر نقد و تبصرہ کیجئے۔

10

۴. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے (کوئی ایک) :

- (1) ریڈیو ڈرامے کے فنی لوازم لکھئے۔
- (2) ڈرامہ ”یہودی کی لڑکی“ کا پلاٹ لکھئے۔

۵. ڈرامہ ”انارکلی“ اردو ڈرامہ نگاری کے دورِ جدید کا نقشِ اول اور سنگِ میل تصور کیا جاتا ہے۔“

10

اس قول کی وضاحت کرتے ہوئے ”انارکلی“ پر نقد و تبصرہ کیجئے۔

९) पर्यटनाचा विकास करणे हे _____ या आंतरराष्ट्रीय संस्थेचे उद्दिष्ट आहे.

अ) आय.टी.डी.सी.

ब) एम.टी.डी.सी.

क) युनेस्को

ड) जागतीक आरोग्य संघटना

१०) पर्यटकांचे आकर्षण असलेले सालारजंग म्युझियम _____ या शहरात आहे.

अ) औरंगाबाद

ब) हैद्राबाद

क) गुलबर्गा

ड) मुंबई

२. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा.

८

१) भाजे लेण्यातील कलेची माहिती लिहा.

२) एलिफंटा लेण्याकडे पर्यटक आकर्षित का होतात ? चर्चा करा.

३) आधुनिक काळातील संग्रहालयाचे महत्व स्पष्ट करा.

४) वेरूळ येथील बौद्ध लेण्याचे वर्णन करा.

५) पर्यटक मार्गदर्शकाचे गुण सांगा.

६) राज्य पर्यटन विभागाची कार्ये सांगा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर टीपा लिहा.

१२

१) कार्ले येथील चैत्यगृह.

२) संग्रहालयाचे प्रकार.

३) संग्रहालयाचे महत्व.

४) मिनाक्षी मंदिराचे पर्यटन महत्व.

५) नॅशनल म्युझियम दिल्ली येथील कला विभाग.

६) भारतीय पर्यटन विकास महामंडळाचे उद्देश.

४. महाराष्ट्रातील बौद्ध पर्यटन स्थल म्हणून अजिंठा लेण्याचे महत्व स्पष्ट करा.

१०

किंवा

पर्यटकांचे आकर्षक स्थल म्हणून कोपेश्वर मंदिर खिद्रापूरचे महत्व स्पष्ट करा.

५. तुम्ही भेट दिलेल्या पर्यटन स्थळाचा सविस्तर अहवाल द्या.

१०

SLR-L – 485

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – III) (Semester – VI) Examination, 2014
ECONOMICS (Special) (Paper – VIII)
Agricultural Economics**

Day and Date: Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time: 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective questions :

10

Choose correct alternative given below :

- 1) Duration of short term finance is _____ months.
a) 15 b) 36 c) 60 d) None of these
- 2) NABARD is established in the year
a) 1950 b) 1982 c) 2001 d) None of these
- 3) In a Co-operative Finance _____ is the Apex Bank.
a) State Bank of India b) District Central Co-op. Bank
c) State Co-op. Bank d) None of these
- 4) Regional Rural Bank was started in
a) 1951 b) 1975 c) 1965 d) None of these
- 5) _____ policy is adopted by Government of India in July 2000.
a) National Agricultural b) Industrial
c) Import – Export d) None of these
- 6) The NAFED institution work at _____ level.
a) State b) National c) District d) None of these
- 7) In the year 1965 _____ was established.
a) Food Corporation of India b) State Bank of India
c) Bank of India d) None of these

P.T.O.

- 8) Central Warehousing Corporation was established in
a) 1956 b) 1986 c) 1957 d) None of these
- 9) Suicide of farmer is high in _____ District of Maharashtra.
a) Amarawati b) Solapur c) Pune d) None of these
- 10) _____ are the sources of non-institutional agricultural finance in India.
a) Money Lender b) Shroffs c) Mahajans d) All above

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is Co-operative Marketing ?
- 2) What is 'New Economic Policy' ?
- 3) Give three tier structure of Co-operative Credit.
- 4) Define the concept of 'Regulated Market'.
- 5) What is AGMARK ?
- 6) When was established W.T.O. (World Trade Organisation) ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- a) Need for Agricultural Finance.
- b) Warehousing in India.
- c) World Trade Organisation.
- d) Defects of Agricultural Marketing.
- e) Role of NABARD in Agricultural Finance.
- f) Regulated Markets.

4. Answer the following (**any one**) :

10

- a) Explain the problems of rising suicides in farmers of India.
- b) Explain the objectives of Agricultural Price Policy of India and evaluate Agricultural Price Policy of India.

5. Explain the sources of Agricultural Credit in India.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न : खालील योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) अल्पकालीन वित्तपुरवठ्याचा कालावधी _____ महिने असतो.
अ) १५ ब) ३६ क) ६० ड) यापैकी नाही
- २) नाबार्डची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९५० ब) १९८२ क) २००१ ड) यापैकी नाही
- ३) सहकारी वित्तपुरवठ्यातील _____ ही शिखर बँक आहे.
अ) भारतीय स्टेट बँक ब) जिल्हा मध्यवर्ती सह. बँक
क) राज्य सह. बँक ड) यापैकी नाही
- ४) प्रादेशिक ग्रामीण बँक _____ साली सुरु झाली.
अ) १९५१ ब) १९७५ क) १९६५ ड) यापैकी नाही
- ५) भारत सरकारने जुलै २००० साली _____ धोरण स्वीकारले.
अ) राष्ट्रीय शेती ब) औद्योगिक क) आयात-निर्यात ड) यापैकी नाही
- ६) नाफेड ही संस्था _____ पातळीवर कार्य करते.
अ) राज्य ब) राष्ट्रीय क) जिल्हा ड) यापैकी नाही
- ७) सन १९६५ मध्ये _____ ही संस्था स्थापन झाली.
अ) भारतीय अन्न महामंडल ब) भारतीय स्टेट बँक
क) बँक ऑफ इंडिया ड) यापैकी नाही
- ८) केंद्रीय गुदाम महामंडळाची स्थापना _____ साली झाली.
अ) १९५६ ब) १९८६ क) १९५७ ड) यापैकी नाही
- ९) महाराष्ट्रात _____ जिल्ह्यात शेतकऱ्यांची आत्महत्या अधिक आहे.
अ) अमरावती ब) सोलापूर क) पुणे ड) यापैकी नाही
- १०) _____ हे भारतीय शेती वित्तपुरवठ्याचे असंस्थात्मक साधने आहेत.
अ) सावकार ब) सराफी पेठीवाले
क) महाजन ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) सहकारी विपणन म्हणजे काय ?
 - २) नविन आर्थिक धोरण म्हणजे काय ?
 - ३) सहकारी पतपुरवठ्यामधील त्रिस्तरीय रचना सांगा.
 - ४) नियंत्रित बाजारपेठ म्हणजे काय ?
 - ५) एमार्क म्हणजे काय ?
 - ६) जागतिक व्यापार संघटनेची स्थापना केव्हा झाली ?
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- अ) शेती वित्तपुरवठ्याची आवश्यकता.
 - ब) भारतीय गुदाम महामंडळ.
 - क) जागतिक व्यापार संघटन.
 - ड) शेती विपणनातील दोष.
 - इ) शेती वित्तपुरवठ्यातील नाबार्डची भूमिका.
 - फ) नियंत्रित बाजारपेठ.
४. खालील एका प्रश्नाचे उत्तरे लिहा : १०
- अ) भारतातील शेतकऱ्यांची वाढती आत्महत्या विषयी समस्या स्पष्ट करा.
 - ब) भारतीय शेती किंमत विषयक धोरणाची उद्दिष्ट्ये सांगा व भारतीय शेती किंमत विषयक धोरणाचे मूल्यमापन करा.
५. भारतातील शेती वित्तपुरवठ्याची साधने सांगा. १०
-

SLR-L – 486

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
HISTORY (Special Paper – VIII)
Historical Documents and Places**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

***N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose the correct alternative.

10

- 1) Pratapgad, Sinhgad, Panhala are _____ type forts.
a) Hill fort b) Sea forts c) Ground fort d) Gadhi
- 2) _____ kept accounts of forts.
a) Hawaldar b) Sarnaubat c) Karkhanis d) Sabnis
- 3) Chhatrapati Shivaji Maharaj's coronation was happened at
a) Rajgad b) Raigad c) Songad d) Purandar
- 4) 'Khublatha Buruj' is situated at _____ fort.
a) Purandar b) Shivneri c) Asirgad d) Raigad
- 5) Sarasbag is situated at
a) Kolhapur b) Satara c) Pune d) Ahamednagar
- 6) Mastani Mahal is retained in _____ museum.
a) Raja Kelkar b) Prince of Wales
c) Town Hall d) Shri Bhavani
- 7) The new name of Prince of Wales Museum was
a) Chhatrapati Shivaji Maharaj Museum
b) Chhatrapati Sambhaji Maharaj Museum
c) Maharani Tarabai Museum
d) Chhatrapati Shahu Maharaj Museum

P.T.O.

8) Painting of painters such as Abalal Rehman, Baburao Painter, Madhavrao Bagal, Bhiva Sutar are at

- a) Prince of Wales, Mumbai b) Town Hall, Kolhapur
c) Jaipur d) Raja Kelkar, Pune

9) 'Sanshodhakacha Mitra Vol. I' was written by

- a) Setu Madhavrao Pagadi b) G.S. Sardesai
c) G.H. Khare d) V.K. Rajwade

10) Setu Madhavrao Pagadi born in

- a) 1901 A.D. b) 1905 A.D. c) 1910 A.D. d) 1915 A.D.

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) How many kinds of forts ? Which are they ?
- 2) Explain the importance of museum.
- 3) Give information about New Palace, Kolhapur.
- 4) Give information about 'Charbhinti' Satara.
- 5) Describe archaeology section in Town Hall Museum.
- 6) State the any six names of books written by G.H. Khare.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Structure of the forts
- 2) Important historical places in Kolhapur
- 3) Kinds of Museum
- 4) Prince of Wales Museum, Mumbai
- 5) Marathi Riyasat's written by G.S. Sardesai
- 6) Setu Madhavrao Pagadi's History writing.

4. Explain the administration of forts in the Maratha period.

10

OR

Discribe Pune as the capital of Maratha period.

5. Explain the contribution of V.K. Rajwade in the History research and writing.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) प्रतापगड, सिंहगड, पन्हाळा हे _____ प्रकारचे किल्ले आहेत.
अ) डोंगरी (गिरीदुर्ग) ब) जलदुर्ग क) भूई कोट ड) गढी
- २) _____ हा किल्ल्याचा जमाखर्च पाहत असे.
अ) हवालदार ब) सरनौबत क) कारखानीस ड) सबनीस
- ३) _____ येथे छत्रपती शिवाजी महाराजांचा राज्याभिषेक झाला.
अ) राजगड ब) रायगड क) सोनगड ड) पुरंदर
- ४) 'खूबलढा बुरुज' _____ किल्ल्यावर आहे.
अ) पुरंदर ब) शिवनेरी क) असीरगड ड) रायगड
- ५) सारसबाग _____ येथे आहे.
अ) कोल्हापूर ब) सातारा क) पुणे ड) अहमदनगर
- ६) _____ या वस्तुसंग्रहालयात मस्तानी महाल जतन करून ठेवला आहे.
अ) राजा केळकर ब) प्रिन्स ऑफ वेल्स
क) टाऊन हॉल ड) श्री. भवानी
- ७) प्रिन्स ऑफ वेल्स वस्तुसंग्रहालयाचे नवे नामकरण _____ असे करण्यात आले आहे.
अ) छत्रपती शिवाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय ब) छत्रपती संभाजी महाराज वस्तुसंग्रहालय
क) महाराणी ताराबाई वस्तुसंग्रहालय ड) छत्रपती शाहू महाराज वस्तुसंग्रहालय
- ८) अबालाल रहमान, बाबुराव पेंटर, माधवराव बागल, भीवा सुतार या चित्रकारांच्या चित्रकृती _____ या वस्तुसंग्रहालयात आहेत.
अ) प्रिन्स ऑफ वेल्स, मुंबई ब) टाऊन हॉल, कोल्हापूर
क) जयपूर ड) राजा केळकर, पुणे

९) 'संशोधकाचा मित्र भाग-१' हे पुस्तक _____ यांनी लिहिले.

अ) सेतु माधवराव पगडी

ब) गो. स. सरदेसाई

क) ग.ह.खरे

ड) वि.का. राजवाडे

१०) सेतु माधवराव पगडी यांचा जन्म _____ मध्ये झाला.

अ) इ.स. १९०१

ब) इ.स. १९०५

क) इ.स. १९१०

ड) इ.स. १९१५

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार) :

८

१) किल्यांचे प्रकार किती व कोणते ?

२) वस्तुसंग्रहालयांचे महत्व स्पष्ट करा.

३) कोल्हापूर येथील नव्या राजवाड्याची माहिती द्या.

४) सातारा येथील चारभिंतीची माहिती द्या.

५) कोल्हापूर येथील टाऊन हॉल वस्तुसंग्रहालयातील पुरातत्व विभागाचे वर्णन करा.

६) ग.ह.खरे यांनी लिहिलेल्या कोणत्याही सहा ग्रंथाची नावे सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार):

१२

१) किल्ला बांधणीची सुत्रे

२) राजधानी कोल्हापूरमधील महत्वाची ऐतिहासिक स्थळे

३) वस्तुसंग्रहालयांचे प्रकार

४) प्रिन्स ऑफ वेल्स वस्तुसंग्रहालय, मुंबई

५) गो. स. सरदेसाई लिखित मराठी रियासती

६) सेतु माधवराव पगडी यांचे इतिहास लेखन.

४. मराठाकालीन किल्ल्यांचे प्रशासन स्पष्ट करा.

१०

किंवा

मराठाकालीन राजधानी या नात्याने पुणे शहराचे वर्णन करा.

५. वि.का.राजवाडे यांचे इतिहास संशोधन व लेखन क्षेत्रातील योगदान स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 487

Seat No.	
-------------	--

**B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Special Paper – VIII)
Western Political Thought**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Choose the correct answer : 10
- 1) Rousseau was _____ thinker.
a) British b) French c) German d) Greek
 - 2) Prof. Laski supported
a) Social Democracy b) Monarchy
c) Dictatorship d) Military regime
 - 3) _____ wrote 'Das Capital'.
a) Karl Marx b) Rousseau c) Prof. Laski d) Hegel
 - 4) _____ wrote 'On-Liberty'.
a) Prof. Laski b) J.S. Mill c) Hegel d) Rousseau
 - 5) 'The State is divine March of God on Earth' who said
a) Hegel b) Karl Marx c) Prof. Laski d) Rousseau
 - 6) India's Ex President _____ was the student of Prof. Laski.
a) Dr. Radhakrishnan b) K.R. Narayanan
c) Dr. Rajendra Prasad d) Mrs. Pratibha Patil
 - 7) _____ is ultimate aim of Karl Marx.
a) Stateless society b) Monarchy
c) Dictatorship d) Social Democracy
 - 8) _____ Idea of representative Government.
a) Prof. Laski b) Hegel c) Marx d) J.S. Mill

P.T.O.

9) _____ propounded Social Contract Theory.

- a) Hegel b) Rousseau c) Marx d) Mill

10) _____ is Political Philosophy of Marx.

- a) Communism b) Democracy c) Monarchy d) Socialism

2. Write short answer on **any four** :

8

- 1) What is the meaning of surplus value ?
- 2) Which stages of Hegel's Dialecticism ?
- 3) State any two types of Liberty according to Prof. Laski.
- 4) How was human nature according to Rousseau ?
- 5) Give any books name written by Karl Marx.
- 6) What is meaning of Utilitarianism ?

3. Write a short notes (**any four**) :

12

- 1) Hegel's views on State.
- 2) Rousseau's concept of General Will.
- 3) Marx's concept of Stateless Society.
- 4) Laski's views on Equality.
- 5) Mill's views on Liberty.
- 6) Pluralistic Theory.

4. Explain Hegel's thoughts on State and Civil Society.

10

OR

Explain Rousseau's concept of Social Contract Theory.

5. Explain J.S. Mill's views on Representative Government.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) रूसो हा _____ विचारवंत होता.
अ) ब्रिटिश ब) फ्रेंच क) जर्मन ड) ग्रीक
- २) प्रो. लास्की यांनी _____ चा पुरस्कार केला.
अ) लोकशाही समाजवाद ब) राजेशाही
क) हुकुमशाही ड) सैनिकी सत्ता
- ३) 'दास कॅपिटल' हा ग्रंथ _____ नी लिहला.
अ) कार्ल मार्क्स ब) रूसो क) प्रा. लास्की ड) हेगेल
- ४) 'ऑन लिबर्टी' हा ग्रंथ _____ नी लिहला.
अ) प्रा. लास्की ब) जे.एस. मिल
क) हेगेल ड) रूसो
- ५) 'राज्य हे पृथ्वीवरील परमेश्वराचा अंश आहे' आसे _____ नी म्हटले आहे.
अ) हेगेल ब) कार्ल मार्क्स क) प्रा.लास्की ड) रूसो
- ६) भारताचे _____ हे माजी राष्ट्रपती प्रा. लास्कीचे विदयार्यो होते.
अ) डॉ. राधाकृष्णन ब) के.आर. नारायणन
क) डॉ. राजेंद्र प्रसाद ड) श्रीमती प्रतिभा पाटील
- ७) _____ हे कार्ल मार्क्सचे अतिमं ध्येय होते.
अ) राज्यविरहित समाज ब) राजेशाही
क) हुकुमशाही ड) लोकशाही समाजवाद
- ८) प्रातिनिधीक शासनपद्धतीची संकल्पना _____ यांची आहे.
अ) प्रा. लास्की ब) हेगेल क) मार्क्स ड) जे.एस. मिल
- ९) _____ नि सामाजिक कराराचा सिद्धांत मांडला.
अ) हेगेल ब) रूसो क) मार्क्स ड) मिल
- १०) _____ हे मार्क्सचे राजकीय तत्त्वज्ञान आहे.
अ) साम्यवाद ब) लोकशाही क) राजेशाही ड) समाजवाद

२. पुढीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. ८
- १) अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत म्हणजे काय ?
 - २) हेगेलच्या विरोध विकासाचे टप्पे कोणते ?
 - ३) प्रा. लास्की यांनी सांगितलेले स्वातंत्र्याचे कोणतेही दोन प्रकार सांगा ?
 - ४) रूसोच्या मते मानवी स्वभाव कसा आहे ?
 - ५) कार्ल मार्क्सनी लिहलेल्या कोणत्याही दोन पुस्तकाची नावे सांगा ?
 - ६) उपयुक्ततावाद म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) हेगेलचे राज्य विषयक विचार.
 - २) रूसोची सामूहिक इहे ची संकल्पना.
 - ३) मार्क्सची राज्यविरहित समाजरचना संकल्पना.
 - ४) लास्की यांचे समता विषयक विचार.
 - ५) मिलचे स्वातंत्र्य विषयक विचार.
 - ६) आनेकसत्तावादी सिद्धांत.
४. हेगेलचे राज्य आणि नागरी समाज याविषयी विचार स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- रूसोची सामाजिक कराराची संकल्पना स्पष्ट करा.
५. जे.एस. मिलचे प्रातिनिधीक शासनपद्धतीचे विचार स्पष्ट करा. १०
-

SLR-L – 49

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
SANSKRIT (Optional) (Paper – I) (Old)
संस्कृतनिधि:

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

All questions are compulsory.

दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहावीत.

Answer to the **two** Sections should be written in **one** and the **same** answer book.

१. योग्य पर्याय निवडून वाक्ये पूर्ण करा :

१०

- १) आयुर्वेदस्य _____ आचार्यः प्रसिद्धः ।
(वाग्भटः, व्यासः, वाल्मिकी, गौतमः)
- २) याज्ञवल्क्यमैत्रेयी संवादः _____ उपनिषदि ।
(ईश, केन, बृहदारण्यक, कठ)
- ३) अध्यात्मशिवायने _____ वर्णनम् ।
(शिवरायस्य, कवेः, पुरुषस्य, तिलकस्य)
- ४) वंचकः शृगालः पाठे _____ वर्तते ।
(संवादः, भाषणं, गीतं, वर्णनम्)
- ५) माहेश्वर सूत्राणि _____ सन्ति ।
(७, ८, ९, १४)
- ६) भूमि कृते _____ शब्दः अस्ति ।
(अनंता, पयः, अचला, भूमा)
- ७) विद्यया संपन्नता _____ विद्यापीठस्य ब्रीदवाक्यम् ।
(सोलापूर, पुणे, नागपूर, मुंबई)
- ८) _____ काण्डे हेमन्तवर्णनम् अस्ति ।
(बाल, अरण्य, युद्ध, सुंदर)

P.T.O.

- ९) कात्यायनस्य वार्तिकसंख्या _____ ।
(४२००, ५०००, ११००, २०००)
- १०) रेवा नाम _____ अस्ति ।
(गंगा, नर्मदा, ब्रह्मपुत्रा, कावेरीकृते)
२. पुढीलपैकी कोणत्याही ५ वर संक्षिप्त टीपा द्या : १०
- १) रसा
२) हेरंब
३) कालिदास
४) मैत्रेयी
५) जाम्बवान
६) ब्राह्ममुहूर्त
७) टिळक महाराष्ट्र विद्यापीठ (ब्रीद)
३. अ) खालील ३ पैकी २ चे भाषांतर करा : ६
- १) ज्योत्स्ना तुषारमलिना पौर्णमास्यां न राजते ।
सीतेव गतश्यामा लक्ष्यते न च शोभते ॥
- २) काले हितं मितं ब्रूयादविसंवादि पेशलम् ।
नैकः सुखी न सर्वत्र विश्रब्धो न च शडिक्तः ।
- ३) चरितं शिवरायस्य विजयश्री विराजितम् ।
वीराद्भुतरसं पुण्यं रामायणमिवापरम् ॥
- ब) खालील विवेचक परिच्छेद द्या : ४
'इत्' स्पष्ट करा.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
'शब्दक्रीडा' पद्यपाठाची वैशिष्ट्ये द्या.
- OR
- 'माहेश्वर सूत्रे' वर्णन करा.
५. 'दिनचर्या' पाठाचे रसग्रहण करा. १०

SLR-L – 490

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION
Diet and Hygiene (Special Paper – VIII)

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 25

Time : 11.00 a.m. to 12.00 p.m.

1. Choose correct alternative : 5
- 1) How many types of fracture ?
a) 3 b) 2 c) 4 d) 1
- 2) Which of the following diseases related with teeth ?
a) Pyorrhoea b) Diarrhoea c) Fever d) Bronchoise
- 3) What are the types of artificial respiratory systems ?
a) 3 b) 2 c) 4 d) 1
- 4) Which Vitamin is useful for eye sight ?
a) A b) C c) B d) D
- 5) How many types of bleeding are there ?
a) 2 b) 4 c) 3 d) 1
2. Short answers – **any five** : 10
- a) What is meant by first aid ?
b) Explain Silvester method.
c) Complicated fracture means what ?
d) What is mean by joint ?
e) Artificial respiration means what ?
f) Explain shepherd method.
3. Short notes **any two** : 10
- a) Care of ears
b) Mouth to mouth method
c) Care of Nose

P.T.O.

मराठी भाषांतर

१. योग्य पर्याय निवडा :

५

१) अस्थीभंगाचे प्रकार किती ?

अ) ३ ब) २ क) ४ ड) १

२) दांताशी संबंधित रोग कोणता ?

अ) पयोरिया ब) डयारिया क) ताप ड) खोकला

३) कृत्रीम श्वासोच्छ्वासाच्या पद्धती किती ?

अ) ३ ब) २ क) ४ ड) १

४) डोळ्यासाठी उपयुक्त जीवनसत्व कोणते ?

अ) ए ब) सी क) बी ड) डी

५) रक्तस्रावाचे प्रकार किती ?

अ) २ ब) ४ क) ३ ड) १

२. थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

१) प्रथमोपचार म्हणजे काय ?

२) “सिल्व्हेस्टर” पद्धत सांगा.

३) गुंतोगुंतीचा अस्थी भंग म्हणजे काय ?

४) सांधा म्हणजे काय ?

५) कृत्रीम श्वासोच्छ्वास म्हणजे काय ?

६) “शेफर्ड” पद्धत सांगा.

३. टिपा द्या (कोणतेही दोन) :

१०

अ) कानाची काळजी

ब) माऊथ टू माऊथ पद्धत

क) नाकाची काळजी.

SLR-L – 491

Seat No.	
-------------	--

B.A. III (Semester – VI) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Special Paper – VIII)
Rural and Urban Sociology

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to *right* indicate *full* marks.**

1. Multiple choice questions.

10

- 1) Predominantly urban social relations are
a) Secondary b) Primary c) Community d) Co-operative
- 2) Who are the author's of the book titled, "The Urban Community" ?
a) Park and Burgess b) Good and Hatt
c) Wilkenson and Bhandarkar d) Park and Bishop
- 3) The influence of _____ institution is high in Urban society.
a) Caste b) Religion c) Traditional d) Co-operative
- 4) _____ is one of the vital characteristics of Urban family.
a) Influence of individualism b) Use of modern technology
c) Patriarchal family d) Both b and c
- 5) Urban educational system is predominantly
a) Non-Formal b) Professional c) Private d) Both b and c
- 6) Who is the first citizen of city ?
a) Collector b) Commissioner
c) Mayor d) Member of Parliament
- 7) The urban social planning includes
a) Public hospitals b) Public Library
c) Public schools d) All the above

P.T.O.

8) _____ is considered as one of the major urban social problems.

- a) Lack of Labour b) Slum
c) Lack of educational facility d) Both b and c

9) The popular scheme SJSRY is mainly related with

- a) Urban Water b) Urban Employment
c) Urban Education d) Urban Road

10) In which region the Urban Planning Act (1915) implemented first time ?

- a) Mumbai b) Kanpur c) Nagpur d) Kolhapur

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Explain briefly any four causes of urban unemployment.
- 2) What is air pollution ?
- 3) What is Urban society ?
- 4) What is Urban Planning ?
- 5) What is Rural-Urban continuum ?
- 6) Explain briefly any two reasons of the decline of patriarchy in urban family institutions.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Subject matter of Urban sociology.
- 2) Urban marriage institution.
- 3) Urban education institution.
- 4) Development of Information and communication technology.
- 5) Urban Noise Pollution.
- 6) Urban religion institution.

4. A) Discuss the problems of Urban Slum in detail.

10

OR

B) Explain the significance of Urban sociology in detail.

5. Define what is social institution and explain the important characteristics of Urban Economic institution.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

10

- 1) नागरी समाजामध्ये प्रामुख्याने _____ स्वरूपाच्या संबंधाचे प्राबल्य असते.
a) दुय्यम b) प्राथमिक c) सामुदायीक d) सहकारात्मक
- 2) 'द अर्बन कम्युनिटी' हा ग्रंथ _____ यांनी लीहीला.
a) पार्क व बर्जेस b) गुड व हॅट
c) विल्कीनसन व भांडारकर d) पार्क व बिशप
- 3) _____ संस्थेचे प्राबल्य नागरी समाजात अधिक दिसून येते.
a) जात b) धर्म c) पारंपारीक d) सहकारी
- 4) _____ हे नागरी कुटुंबाचे प्रमुख वैशिष्ट्य आहे.
a) व्यक्तीस्वातंत्र्यवादाचा प्रभाव b) आधुनिक उपकरणांचा वापर
c) पितृसत्ताक कुटुंब पद्धती d) ब व क दोन्ही
- 5) नागरी समाजामध्ये _____ स्वरूपाची शिक्षण पद्धती अस्तित्वात असते.
a) अनौपचारिक b) व्यावसायिक c) खाजगी d) ब व क दोन्ही
- 6) शहराचे प्रथम नागरिक _____ असतात.
a) जिल्हाधिकारी b) आयुक्त c) महापौर d) शासकदार
- 7) नागरी सामाजिक नियोजनामध्ये _____ घटकाचा समावेश होतो.
a) सार्वजनिक दवाखाने b) सार्वजनिक ग्रंथालय
c) सार्वजनिक शाळा d) वरील सर्व
- 8) खालीलपैकी _____ हे प्रमुख नागरी समस्या मानली जाते.
a) कामगारांचा आभाव b) झोपड पट्टी
c) शैक्षणिक सुविधांचा अभाव d) ब व क दोन्ही

9) SJSRY ही योजना प्रामुख्याने _____ विषयाशी निगडीत आहे.

- a) शहरी पाणी b) शहरी रोजगार c) शहरी शिक्षण d) शहरी रस्ते

10) _____ प्रांतामध्ये नागरी नियोजन कायदा (१९१५) प्रथमतः अमलात आणण्यात आला.

- a) मुंबई b) कानपूर c) नागपूर d) कोल्हापूर

2. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

8

- 1) नागरी बेरोजगारीचे कोणतेही चार प्रमुख कारणे थोडक्यात स्पष्ट करा ?
- 2) हवा प्रदुषण म्हणजे काय ?
- 3) नागरी समाज म्हणजे काय ?
- 4) नागरी नियोजन म्हणजे काय ?
- 5) ग्रामीण-नागरी सातत्य म्हणजे काय ?
- 6) नागरी कुटुंबातील पितृसत्ताक पद्धतीच्याऱ्हासाची दोन प्रमुख कारणे कोणती ?

3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) :

12

- 1) नागरी समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय.
- 2) नागरी विवाह संस्था.
- 3) नागरी शिक्षण संस्था.
- 4) माहिती व संज्ञापन तंत्रज्ञानाचा विकास.
- 5) नागरी ध्वनी प्रदुषण
- 6) नागरी धर्म संस्था.

4. A) नगरातील झोपडपट्टीयांच्या समस्येचे सविस्तर चर्चा करा.

10

OR

B) नागरी समाजशास्त्राचे महत्व सविस्तर विशद करा.

5. सामाजिक संस्था म्हणजे काय विशद करून नागरी अर्थ संस्थेचे प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
(C.G.P.A. Pattern)
HINDI Opt. (Paper – I)
साहित्य विविधा एवं हिंदी व्याकरण

Day and Date : Wednesday, 29-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के लिए निर्धारित अंक है।

1. निम्नलिखित वाक्यों के नीचे दिए गए पर्यायों में से सही पर्याय चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 14

- 1) तभी गाड़ी _____ के प्लेटफार्म पर रुकी।
a) चंदीगड b) नई दिल्ली c) अमृतसर d) लाहौर
- 2) बुआ बताती है कि _____ के जन्म पर घर में गहरी उदासी छा गई थी।
a) मंजू b) अंजू c) रीता d) कमला
- 3) मंगर _____ कट्टा जोत लेता था।
a) दस b) बीस c) पाँच d) पंद्रह
- 4) भगतसिंह मई 1927 में _____ में गिरफ्तार हुए।
a) लाहौर b) अमृतसर c) दिल्ली d) कोलकता
- 5) दुधगाँव _____ आबादी का गाँव है।
a) मराठा b) पारसी c) मारवाडी d) जैन
- 6) डॉ. भाऊराव पाटील को _____ उपाधि गाडगे महाराज ने दी।
a) धर्मवीर b) राष्ट्रवीर c) दानवीर d) कर्मवीर
- 7) मंगर शीर्षक _____ 'माटी की मूर्तें' में संग्रहित है।
a) संस्मरण b) यात्रा-वर्णन c) कहानी d) रेखाचित्र

- 8) संत कबीर के गुरु का नाम _____ था ।
 a) परमानंद b) रामानंद c) संत पीपा d) गोविंद
- 9) 'मन चंगा तो कठौती में गंगा' _____ की पंक्तियाँ हैं ।
 a) कबीर b) तुलसीदास c) रविदास d) मलुकदास
- 10) विधृता काव्यांश _____ रचना से लिया गया है ।
 a) द्वापर b) साकेत c) पंचवटी d) किसान
- 11) नर के तो सौ दोष क्षमा है, _____ है वह घर का ।
 a) स्वामी b) नोकर c) कर्ता d) मालिक
- 12) प्रेत का बयान में _____ की व्यथा स्पष्ट हुई है ।
 a) स्कूल मास्टर b) किसान c) व्यापारी d) बनिया
- 13) कहाँ तो तय था चरागाँ हर एक _____ के लिए ।
 a) कस्बा b) घर c) गाँव d) शहर
- 14) 'प्रेत का बयान' _____ कविता है ।
 a) यथार्थवादी b) काल्पनीक c) श्रृंगारपरक d) भोगवादी

2. निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के संक्षेप में उत्तर लिखिए :

14

- 1) ऋस्व स्वरों की संख्या कितनी है ? कौनसे ?
- 2) हल् चिह्न कब लगाया जाता है ?
- 3) च् वर्ग के व्यंजन लिखिए ।
- 4) आँख, गाय, आदत, इमारत इन सज्ञाओं का बहुवचन रूप लिखिए ।
- 5) अधिकरण कारक को विभक्तियाँ लिखिए ।
- 6) बछड़ा, बूढ़ा, चूहा, लोटा इन शब्दों के स्त्रीलिंग रूप लिखिए ।
- 7) 'आम फलो की राजा है ।' वाक्य शुद्ध करके फिरसे लिखिए ।
- 8) पूर्ण विराम कब लगाया जाता है ?

3. a) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 8
- 1) पीपर-पाथर पूजन लागे तीरथ-बर्न भुलाना ।
माला पहिरे टोपी पहिरे छाप-तिलक अनुमान ।
 - 2) सुख-दुख के मधुर मिलन से
यह जीवन हो परिपूर्ण
फिर धन में ओझल हो शशि,
फिर शशि से ओझल हो धन !
 - 3) वो मुतमइन हैं कि पत्थर पिघल नहीं सकता
में बेकरार हूँ आवाज में असर के लिए ।
3. b) लघुत्तरी प्रश्न (तीन में से दो) : 6
- 1) संत रविदास राम की पूजा किस तरह से करना चाहते हैं ?
 - 2) यमराज निरुत्तर क्यों हुए ?
 - 3) सुख-दुख कविता में कवि क्या कहना चाहते हैं ?
4. निम्नलिखित में से किन्हीं एक प्रश्न का उत्तर लिखिए : 14
- 1) 'प्रेत का बयान' कविता का आशय स्पष्ट कीजिए ।
 - 2) 'मंगर' रेखाचित्र के आधार पर मंगर चरित्र की विशेषताएँ लिखिए ।
5. 'अमृतसर आ गया है' कहानी में देशविभाजन की घटना का किस प्रकार चित्रण हुआ है ? 14
-

SLR-L – 50

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – I)
Prose, Poetry and Rapid Reading

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.
2) **All** questions are **compulsory**.

1. Fill in the blanks choosing the correct alternative : 10

- (1) شیر کی نیند میں _____ نے خلل اندازی کی۔
(با تھی بکری موش چیتا)
- (2) رہبر نثراد نو کے مصنف کا نام _____ ہے۔
(واعظ کاشفی سعدی شیرازی حسین کاظم زادہ سعید نفیسی)
- (3) رہبر نثراد نو میں کل _____ گفتاریں ہیں۔
(پانچ چھ سات نو)
- (4) پنڈت نہرو کے والد کا نام _____ تھا۔
(موقی لال نند لال برج نرائن کرشن چندر)

P.T.O.

- (5) حافظ شیرازی نے _____ کے مزار پر چلہ کشی کی۔
(بابا فرید الدین خواجہ معین الدین چشتی بابا کوہی خواجہ بندہ نواز)
- (6) نہرو کے بچپن کے عزیز دوست کا نام _____ تھا۔
(منشی مبارک علی منشی احمد علی منشی ذکا اللہ منشی پریم چند)
- (7) پنڈت نہرو کی والدہ انھیں _____ کی کہانیاں سنایا کرتی تھیں۔
(بیچ تنتر الف لیلا امیر حمزہ قصص القرآن)
- (8) غزل کے پہلے شعر کو _____ کہتے ہیں۔
(مقطع مطلع مدیف گریز)
- (9) اگر آن ترک _____ بدست آرد دل مارا۔
(لیرانی شیرازی بہاری بنگالی)
- (10) _____ می رود ز دستم صاحبِ دلانِ خدا۔
(جگر خاطر دلِ قلب)

2. Write short answer of the following (any five) :

10

- (1) شیر نے موش کو کیوں ربا کر دیا؟
- (2) نظم ”شیر و موش“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (3) منشی مبارک علی سے متعلق مختصراً معلومات لکھئے۔
- (4) نہرو جی کی والدہ اور خالہ انھیں کونسے قصے سنایا کرتی تھی؟
- (5) پنڈت نہرو کو عید، نوروز، کیوں پسند تھا؟
- (6) محرم کے متعلق پنڈت نہرو نے کیا لکھا ہے؟

3. Write short answer of the following (any two) :

10

- (1) پنڈت نہرو کو انگریزوں سے نفرت کیوں تھی؟
- (2) پنڈت نہرو کے بچپن کے چند یادگار واقعات قلمبند کیجئے۔
- (3) سعادت مندی یا خوش بختی کیونکر حاصل کی جا سکتی ہے؟ مفصل لکھئے۔

4. Explain any one of the following :

10

- (1) (الف) ای صاحب کرامت شکرانہ سلامت
روزی تفتدی کن درویش جی نوارا
(ب) ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی ست
باب و رنگ و خال و خط چہ حاجت روی زہبارا
(ج) اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دلِ مارا
بہ حال ہندوش بخشم سمرقند و بخارا را
(ح) غزل گفتی و دُر سفتی بیا و خوش بخوان حافظ
کہ بر نظم تو افشانند فلک عقدِ ثریا را
(د) دل میرود ز دستم صاحبِ دلانِ خدارا
درد آکہ رازِ پنہاں خواهد شد آشکارا۔

یا

- (2) (الف) نصیحت گوش کن جانان کہ از جان دوست تزدارند
جو آنان سعادت مند پند پیسر دانا را
(ب) من از آن حسن روز افزون کہ یوسف داشت دانستم
کہ عشق از پردہ عصمت برون آرد زلیخا را

- (ج) ده روز مهر و گر دون افسانه الیت و افسون
 نیکی بجای یاراں فرصت شمار یارا
 (ح) آسائش دو گیتی تفسیر لین دو حرف است
 بادوستان تملطف بادشمنان مدارا
 (د) مادریپاله عکس رخ یار دیده ایم
 ای بی خبر ز لذت شرب مدام ما۔

5. Translate the following passage :

10

یکی از قدیمی ترین خاطراتم مربوط به یکی از همین خشمهای اوست که خودم قربانی آن بودم۔ در آن زمان در حدود پنج یا شش سال داشتم یک روز در روی میز کارش دو قلم خود نویس دیدم و میل شدیدی برای برداشتن یکی از آن ها در خود احساس کردم۔ با خودم میگفتم که مسلماً پدرم یکبارہ بدو قلم احتیاج ندارد بنا بر این یکی از آنها را برداشتم کمی بعد دیدم که همه منزل را در جستجوی قلم گمشده زیر دردی کنند و من در حالی که از کار خود وحشت زده شده بودم میخواستم حقیقت را اعتراف کنم بالاخر بر اثر تحقیق و جستجو قلم پیدا شد و بر همه معلوم شد که تقصیر و گناه از من بوده است۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Paper – I) (Old)
Physical Geography (Geomorphology)

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **Neat diagrams must be drawn wherever necessary.**
4) **Use of map stencils is allowed.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : **10**

- 1) The word geography is first used by _____
A) Stamp B) Wegner C) Eratosthenis D) Ritter
- 2) Oceanography is the branch of _____ geography.
A) Human B) Political C) Social D) Physical
- 3) The core of the earth is composed with the element of _____
A) Silica-Ferrous B) Nickel-Ferrous
C) Nickel-Silica D) Ferrous-Magnesium
- 4) According to A. Wegner the old 'Pangaea' continent was surrounded by _____ ocean.
A) Atlantic B) Pacific C) Panthalasa D) Hindi
- 5) The vibration of earthsurface is known as _____
A) Earthquake B) Landslide C) Weathering D) None of above
- 6) Dunes are the depositional landforms of _____
A) River B) Glacial C) Wave D) Wind
- 7) Man, animal and plants are the elements of _____ weathering.
A) Chemical B) Biological C) Physical D) None of these

- 8) The closer the contourlines to each-other indicates _____
A) Even B) Convex C) Gentle D) Steep
- 9) Delta is a product of deposition work of _____
A) River B) Wind C) Glacial D) Wave
- 10) The methods showing relief on map “Hachures” first used by _____
A) Packey B) Steeler C) M. Lehman D) Stamp

2. Write short answer of the following (**any four**) : **8**

- 1) State the branches of physical geography.
- 2) Define earthquake.
- 3) What is meant by contourline ?
- 4) State the types of fault.
- 5) Effects of volcanoes.
- 6) State the interior layer of the earth.

3. Write short notes (**any four**) : **12**

- 1) Scope of physical geography.
- 2) Evidences of continental drift.
- 3) Sudden movements of the earth.
- 4) Types of volcanic material.
- 5) Contourline.
- 6) Terraced slope.

4. Answer **any one** of the following : **10**

- A) Write an essay on “Interior of the Earth”.

OR

- B) Define physical geography and explain its nature and importance.

5. Explain the landforms originated by River erosion. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यात परवानगी आहे.

1. खालील पैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. 10
- 1) 'जिऑग्राफी' हा शब्द सर्व प्रथम _____ यांनी वापरला.
अ) स्टॅम्प ब) वेगनर क) इरॅटोस्थेनिस ड) रिटर
 - 2) सागरी भूगोल ही _____ भूगोलाची शाखा आहे.
अ) मानवी ब) राजकीय क) सामाजिक ड) प्राकृतिक
 - 3) पृथ्वीच्या गाभ्यात _____ हे घटक मोठ्या प्रमाणात आढळतात.
अ) सिलीका-फेरस ब) निकेल-फेरस क) निकेल-सिलीका ड) फेरस-मॅग्नेशियम
 - 4) वेगनरच्या मते प्राचीन पॅन्जीया खंड _____ समुद्राने वेढलेला होता.
अ) अटलांटिक ब) पॅसिफिक क) पॅन्थालासा ड) हिंदी
 - 5) पृथ्वीचा पृष्ठभाग हादरणे म्हणजे _____ होय.
अ) भूकंप ब) भूघसरण क) विदारण ड) यापैकी नाही
 - 6) वाळूच्या टेकड्या हे _____ च्या संचयन कार्यामुळे निर्माण होणारे भूआकार आहे.
अ) नदी ब) हिमनदी क) लाटा ड) वारा
 - 7) मानव, प्राणी आणि वनस्पती हे _____ विदारणाचे घटक आहेत.
अ) रसायनिक ब) जैविक क) प्राकृतिक ड) यापैकी नाही
 - 8) समोच्च रेषा जवळ जवळ असतील तर त्या _____ उतार दर्शवतात.
अ) सम ब) बहिर्वक्र क) मंद ड) तिव्र
 - 9) त्रिभुज प्रदेश हे भूआकार _____ च्या संचयन कार्यामुळे निर्माण होते.
अ) नदी ब) वारा क) हिमनदी ड) सागरी लाटा
 - 10) नकाशामध्ये उठाव दर्शवण्यासाठी 'हॅच्युअर्स' या पद्धतीचा सर्व प्रथम वापर _____ यांनी केला.
अ) पैकी ब) स्टीलर क) मे. लेहमन ड) स्टॅम्प

2. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) प्राकृतिक भूगोलाच्या शाखा सांगा.
 - 2) भूकंप म्हणजे काय ?
 - 3) समोच्च रेषा म्हणजे काय ?
 - 4) प्रस्तरभंगाचे प्रकार सांगा.
 - 5) ज्वालामुखीचे परिणाम सांगा.
 - 6) पृथ्वीच्या अंतरंगाचे स्तर सांगा.
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) प्राकृतिक भूगोलाची व्याजी.
 - 2) खंडवहन सिद्धांताचे पुरावे.
 - 3) पृथ्वीवरील शीघ्र गतीने कार्य करणाऱ्या हालचाली.
 - 4) ज्वालामुखीतून बाहेर पडणारे पदार्थ व प्रकार.
 - 5) समोच्च रेषा.
 - 6) पायऱ्या पायऱ्याचा उतार.
4. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : 10
- अ) पृथ्वीच्या अंतर्गत रचनेवर भौगोलिक प्रबंध लिहा.
- किंवा**
- ब) प्राकृतिक भूगोल म्हणजे काय ? प्राकृतिक भूगोलाचे स्वरूप व महत्त्व स्पष्ट करा.
5. नदीच्या खनन कार्यामूळे निर्माण होणारे भूआकार स्पष्ट करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
Opt. PHILOSOPHY (Paper – I)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket. 10
- 1) Karma is a characteristic of _____ Philosophy.
(Indian, Western, French, American)
 - 2) There are _____ noble truths in Buddhism.
(two, three, four, five)
 - 3) Yoga is _____ Philosophy.
(Indian, American, German, French)
 - 4) According to Carvaka _____ experience is knowledge.
(Vague, Direct, Indirect, Rational)
 - 5) _____ was known as Lokayat.
(Carvaka, Patanjali, Vivekananda, Buddha)
 - 6) _____ is a concept of Buddhism.
(Soul, Mind, Iswara, Nirvana)
 - 7) _____ is a first noble truth in Buddhism.
(Dukh, Anand, Nirvana, Mind)

- 8) Chittavrutti is a concept of _____
(Yoga, Jaina, Buddha, Carvaka)
- 9) _____ is concept of Jainism.
(Vivert, Adhyasa, Anekantvada, Sunya)
- 10) Saguna Ishwar accepted by _____
(Carvaka, Buddhism, Yoga, None of these)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) Define orthodox.
- 2) What is Hedonism ?
- 3) What is materialism ?
- 4) Explain Rebirth concept.
- 5) What is Bandh by Jainism ?
- 6) Explain the first noble truth.

3. Write short answers (**any 4**) :

12

- 1) Asampradnyat Samadhi.
- 2) Nature of Nirvana.
- 3) Artha and Kama Purushartha by Carvaka.
- 4) Anatmvada.
- 5) Anekantvada by Jainism.
- 6) Distinction between Philosophy and Darsana.

4. Explain the concept of momentariness.

10

OR

According to Yoga Darsana discuss on Ashtang Marga.

5. Explain the place of God in Yoga Darsana.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिक्तस्थानात जागा भरा.

१०

१) कर्म हे _____ तत्त्वज्ञानाचे वैशिष्ट्य आहे.

(भारतीय, पाश्चात्य, फ्रेंच, अमेरिकन)

२) बौद्ध दर्शनात _____ आर्यसत्ये सांगण्यात आलेली आहेत.

(दोन, तीन, चार, पाच)

३) योग हे _____ तत्त्वज्ञान आहे.

(भारतीय, अमेरिकन, जर्मन, फ्रेंच)

४) चार्वाकानुसार _____ अनुभव हेच ज्ञान होय.

(संदिग्ध, प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, बौद्धिक)

५) _____ हे लोकायत म्हणून ओळखले जात होते.

(चार्वाक, पतंजली, विवेकानंद, बौद्ध)

६) _____ ही बौद्धांची संकल्पना आहे.

(आत्मा, मन, ईश्वर, निर्वाण)

७) बौद्ध दर्शनात _____ हे पहिले आर्यसत्य आहे.

(दुःख, आनंद, निर्वाण, मन)

८) चित्तवृत्ती ही _____ ची संकल्पना आहे.

(योग, जैन, बौद्ध, चार्वाक)

९) _____ ही जैन दर्शनाची संकल्पना आहे.

(विवर्त, अध्यास, अनेकांतवाद, शून्य)

१०) सगुण ईश्वर _____ दर्शनास मान्य आहे.

(चार्वाक, बौद्ध, योग, यापैकी नाही)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) : ८
- १) आस्तिक दर्शनाची व्याख्या द्या.
 - २) सुखवाद म्हणजे काय ?
 - ३) जडवाद म्हणजे काय ?
 - ४) पुनर्जन्माची संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ५) जैन दर्शनानुसार बंध म्हणजे काय ?
 - ६) पहिले आर्यसत्य स्पष्ट करा.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. ४) : १२
- १) असंप्रज्ञात समाधी.
 - २) निर्वाण संकल्पना.
 - ३) चार्वाकानुसार अर्थ आणि काम संकल्पना.
 - ४) अनात्मवाद.
 - ५) जैनदर्शनानुसार अनेकांतवाद.
 - ६) तत्त्वज्ञान आणि दर्शन यातील भेद.
४. क्षणिकवादाची संकल्पना स्पष्ट करा. १०
- किंवा**
- योगदर्शनानुसार अष्टांगमार्ग यावर चर्चा करा.
५. योगदर्शनातील ईश्वराचे स्थान स्पष्ट करा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – I) Examination, 2014
Opt. EDUCATION (Paper – I) (Old)
Philosophical and Sociological Foundation of Education

Day and Date : Saturday, 1-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- Instructions :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**
3) **No separate answer book will be provided for objective questions.**

Education and Philosophy

1. Select the correct alternative. 10
- 1) "Education is the process of living life by reconstructing the experiences" is stated by _____
 - a) Spenser
 - b) Dr. Radhakrishnan
 - c) John Dewey
 - d) Comenius
 - 2) "Keeping learning continuously means informal education" is stated by _____ Commission.
 - a) Dr. Kothari
 - b) Internation Education
 - c) Dr. Radhakrishnan
 - d) Dr. Mudliar
 - 3) In the national programme of Adult Education, the contribution of _____ Education is very important.
 - a) Primary
 - b) Secondary
 - c) Higher Secondary
 - d) University
 - 4) The main stress of _____ education is making the students social and economically self reliant.
 - a) Higher
 - b) Primary
 - c) Higher Secondary
 - d) Secondary
 - 5) _____ gives the guidance about what type of behaviour an individual should do in different situations.
 - a) School
 - b) College
 - c) Society
 - d) Culture

मराठी रूपांतर
शिक्षण आणि तत्वज्ञान

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) “शिक्षण म्हणजे सातत्याने अनुभवांची पुनर्रचना करित जीवन जगण्याची प्रक्रिया” असे _____ यांचे मत आहे.

अ) स्पेन्सर

ब) डॉ. राधाकृष्णन

क) जॉन ड्युई

ड) कोमेनिअस

२) “शिकत राहणे म्हणजे अनौपचारिक शिक्षण” असे _____ ने मत मांडले.

अ) डॉ. कोठारी आयोग

ब) आंतरराष्ट्रीय शिक्षण आयोग

क) डॉ. राधाकृष्णन आयोग

ड) डॉ. मुदलियार आयोग

३) प्रौढ शिक्षणाच्या राष्ट्रीय कार्यक्रमात _____ चे योगदान महत्त्वाचे आहे.

अ) प्राथमिक शिक्षण

ब) माध्यमिक शिक्षण

क) उच्च माध्यमिक शिक्षण

ड) विद्यापीठ

४) विद्यार्थी समाजशील आणि आर्थिक दृष्ट्या स्वयंपूर्ण करण्यावर _____ शिक्षणाचा भर असतो.

अ) उच्च

ब) प्राथमिक

क) उच्च माध्यमिक

ड) माध्यमिक

५) माणसाने कोणत्यावेळी कसे वर्तन करावे याचे मार्गदर्शन _____ देते.

अ) शाळा

ब) महाविद्यालय

क) समाज

ड) संस्कृती

६) जास्तीत जास्त लोकांनी योग्य म्हणून स्वीकारलेला वर्तनामागचा एक विचार म्हणजेच _____ होय.

अ) संस्कृती

ब) मूल्य

क) श्रद्धा

ड) संकेत

७) विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणाद्वारे सर्वांगीण विकास घडवून आणण्याचे _____ हे साधन आहे.

अ) पाठ्यपुस्तके

ब) पाठ्यक्रम

क) शिक्षण

ड) अभ्यासक्रम

८) स्वातंत्र्यातून शिस्त राखणे हा _____ शिस्तीचा मूळ हेतू असतो.

अ) बंधनमुक्त

ब) दडपशाही

क) व्यक्तिप्रभावी

ड) यापैकी नाही

९) 'दीनबंधू' या वर्तमानपत्राचे मुख्य संपादक _____ होते.

अ) महात्मा फुले ब) डॉ. आंबेडकर क) महात्मा गांधी ड) लोकमान्य टिळक

१०) इ. स. १९१९ साली कर्मवीर भाऊराव पाटीलांनी _____ येथे रयत शिक्षण संस्थेची स्थापना केली.

अ) कुंभोज ब) सातारा क) काले ड) अहमदनगर

२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) :

१०

१) "शिक्षण आणि तत्वज्ञान एकाच नाण्याच्या दोन बाजू आहेत". स्पष्ट करा.

किंवा

२) सांस्कृतिक वारशाचे जतन, संक्रमण, संवर्धन आणि संरक्षण यामध्ये शिक्षणाची भूमिका स्पष्ट करा.

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) :

१०

१) निसर्गवादी तत्ववेत्ता रूसोची शैक्षणिक कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

२) डॉ. कर्मवीर भाऊराव पाटील यांची शैक्षणिक कार्ये स्पष्ट करा.

४. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

१) शिस्तीचे विविध प्रकार कोणते ?

२) बेशिस्त निर्मूलनासाठी शाळा, महाविद्यालयामध्ये कोणते उपक्रम राबविले जातात ?

५. खालील टीपा थोडक्यात लिहा :

१२

१) म. फुले यांचे स्त्री शिक्षण विषय कार्य

२) मानवी जीवनात तत्वज्ञानाची आवश्यकता

३) शिक्षण प्रक्रियेची वैशिष्ट्ये.

Seat No.	
-------------	--

B.A.– I (Semester – I) Examination, 2014
PHYSICAL EDUCATION (Paper – I) (Optional)
Principles of Physical Education (Old)

Day and Date : Saturday, 1-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m..

Max. Marks : 25

Instruction : All questions are compulsory.

1. Choose right option. 5

- 1) Bullet start related with
a) 100 mtr b) Discus c) Long jump d) Hammer
- 2) Sudden death rule related with
a) Kabaddi b) Kho- kho c) Volley Ball d) Cricket
- 3) Timing for gents kabaddi match (one half)
a) 20 b) 30 c) 40 d) 10
- 4) How many players in a Kabaddi team ?
a) 12 b) 9 c) 10 d) 11
- 5) How many lanes in a standard track ?
a) 8 b) 3 c) 10 d) 5

2. Answer in **one** sentence (**any five**) : 10

- a) Give definition of Physical education.
- b) Who starts the Kabaddi Match ?
- c) What is Physical cultured ?

d) Meaning of Education.

e) What is recreation ?

f) What is principle ?

3. Short notes (**any two**) :

10

a) Gymnastics

b) Sports and Games

c) Social development.

मराठी रुपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

५

१) बुलेट स्टार्ट कशासी संबंधीत आहे ?

अ) १०० मी. ब) थाळीफेक क) लांब उडी ड) हातोडाफेक

२) “सडनडेथ” हा नियम कशासी संबंधीत आहे ?

अ) कबड्डी ब) खो-खो क) व्हॉलीबॉल ड) क्रिकेट

३) पुरुष कबड्डी सामन्याची वेळ कोणती (एक डाव) ?

अ) २० मीनीट ब) ३० मीनीट क) ४० मीनीट ड) १० मीनीट

४) कबड्डीच्या एका संघात खेळाडू कीती ?

अ) १२ ब) ९ क) १० ड) ११

५) प्रमाणीत धावणमार्गमध्ये कीती लेन्स असतात ?

अ) ८ ब) ३ क) १० ड) ५

२. एका वाक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) :

१०

अ) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या सांगा.

ब) कबड्डी सामना कोण सुरू करतो ?

क) शारीरिक मशागत म्हणजे काय ?

ड) शिक्षण म्हणजे काय ?

ई) मनोरंजन म्हणजे काय ?

फ) “तत्व” म्हणजे काय ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही दोन).

१०

अ) जिमनेस्टीक्स

ब) खेळ व स्पर्धा

क) सामाजिक विकास.

Seat No.	
-------------	--

**B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
POLITICAL SCIENCE (Optional) (Old)
Indian Government and Politics (Paper – I)**

Day and Date : Monday, 3-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max Marks : 50

***N.B. : 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.***

1. Choose the correct answer :

10

- 1) Who is the real power holder in India ?
A) Prime Minister B) President
C) Leader of Opposition Party D) Home Minister
- 2) What kind of Judicial System present in India ?
A) Secondary B) Mixed
C) One way D) None of the above
- 3) Who did work as temporary President of Constitution Committee ?
A) Dr. Sachidanand sinha B) Dr. Rajendra prasad
C) K.M. Munshi D) B.N. Rao
- 4) In which type does Rajya Sabha House Come ?
A) Permanent B) Temporary
C) Changeable D) None of the above
- 5) To whom does Rajya Sabha House represent ?
A) States B) People
C) M.P. D) M.L.A.
- 6) According to first Article of Indian Constitution, how India has been described ?
A) Federation B) Union of the State
C) Democratic D) None of the above
- 7) In which Article of Indian Constitution does a Fundamental Right Come ?
A) Article 12 to 35 B) Article 5 to 11
C) Article 36 to 51 D) Article 1 to 5

- 8) Who did write the preamble of Indian Constitution ?
A) Dr. Radhakrishnan B) Dr. Jaykar
C) Pandit Nehru D) Minu Masani
- 9) Who is the present President of India ?
A) Pranav Mukharji B) Manmohan Sing
C) Pratibha Patil D) A.P.J. Abdul Kalam
- 10) From whose signature does the particular bill turn into law ?
A) Speaker of Lok Sabha B) Speaker of Rajya Sabha
C) President D) Chief Justice

2. Write short answers on (**any four**) :

8

- 1) Explain the Right of Equality
- 2) Speaker of Lok Sabha
- 3) Explain the concept of 'Sovereign'
- 4) What is the process of formation of Council of Minister.
- 5) Explain Coram (Lok Sabha).
- 6) What is the meaning of written constitution ?

3. Write short notes on (**any four**) :

12

- 1) Fundamental Duties
- 2) What is meant by Court of Record
- 3) Write briefly on speaker of Rajya Sabha.
- 4) Explain the right to Constitutional Remedies.
- 5) Explain the concept of Justice.
- 6) What is meant by Socialism.

4. Write answer of **any one** of the following :

10

A) Evaluate in detail the preamble of Constitution.

Or

B) Explain in detail the process of Law Making.

5. Write answer in detail :

10

Write a detail note on power and functions of the president.

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) भारतात वास्तविक सत्ताप्रमुख कोण आहे ?
अ) पंतप्रधान ब) राष्ट्रपती क) विरोधीपक्ष नेता ड) गृहमंत्री
- २) भारतात कोणत्या प्रकारची न्यायदान पद्धति आहे ?
अ) दुहेरी ब) मिश्र क) एकेरी ड) यापैकी नाही
- ३) संविधान समितीचे अस्थायी अध्यक्ष म्हणून कोणी काम पाहिले.
अ) डॉ. सच्चिदानंद सिन्हा ब) डॉ. राजेंद्र प्रसाद
क) के.एम. मुन्शी ड) बी.एन. राव
- ४) राज्यसभा हे सभागृह कशा प्रकारचे आहे ?
अ) स्थायी ब) अस्थायी क) बदलणारे ड) यापैकी नाही
- ५) राज्यसभा सभागृह कोणाचे प्रतिनिधित्व करते ?
अ) घटक राज्यांचे ब) जनतेचे क) खासदारांचे ड) आमदारांचे
- ६) भारतीय संविधानाच्या पहिल्या कलमान्वये भारताचे वर्णन काय केले आहे ?
अ) संघराज्य ब) राज्यांचा संघ क) प्रजासत्ताह ड) यापैकी नाही
- ७) भारतीय संविधानाच्या कोणत्या कलमात मूलभूत अधिकार आहेत ?
अ) कलम १२ ते ३५ ब) कलम ५ ते ११
क) कलम ३६ ते ५१ ड) कलम १ ते ५
- ८) संविधानाच्या सरनाम्याचे लिखान कोणी केले ?
अ) डॉ. राधाकृष्णन ब) डॉ. जयकर क) पंडित नेहरू ड) मिन्ू मसानी
- ९) सध्याचे भारताचे राष्ट्रपती कोण आहेत ?
अ) प्रणव मुखरजी ब) डॉ. मनमोहन सिंग
क) प्रतिभा पाटील ड) ए.पी.जे. अब्दुल कलाम
- १०) एखाद्या विधेयकाचे कायद्यात रूपांतर कोणाच्या सहीने होते ?
अ) लोकसभा अध्यक्ष ब) राज्यसभा अध्यक्ष
क) राष्ट्रपती ड) सरन्यायाधिश

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ४) : ८
- १) समतेचा अधिकार स्पष्ट करा.
 - २) लोकसभेचा सभापती.
 - ३) सार्वभौम संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ४) मंत्रिमंडलाची निर्मिती कशी होते
 - ५) गणसंख्या (लोकसभेची) स्पष्ट करा
 - ६) लिखित संविधान म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही ४) : १२
- १) मूलभूत कर्तव्ये सांगा.
 - २) अभिलेख न्यायालय म्हणजे काय
 - ३) राज्यसभेचा सभापती या विषयावर निबंध लिहा.
 - ४) घटनात्मक उपाय योजन्याचा हक्क स्पष्ट करा.
 - ५) न्याय संकल्पना स्पष्ट करा.
 - ६) समाजवाद म्हणजे काय.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- संविधानाच्या सरनाम्याचे मूल्यमापन करा.
- किंवा**
- कायदा निर्मितीची प्रक्रिया विषद करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा : १०
- राष्ट्रपतीचे अधिकार व कार्य सांगा.
-

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

१) _____ यांनी मुलुंची पहिली शाळा स्थापन केली.

अ) वि. रा. शिंदे ब) आगरकर क) टिळक ड) म. फुले

२) _____ नगरीस वसतीगृहांचे शहर म्हणून ओळखले जाते.

अ) सोलापूर ब) मुंबई क) पुणे ड) कोल्हापूर

३) मंदिर प्रवेशाची चळवळ _____ यांनी चालविली.

अ) डॉ. आंबेडकर ब) म. फुले क) आगरकर ड) यापैकी नाही

४) आनंदवनाची स्थापना _____ यांनी केली.

अ) म. गांधी ब) बाबा आमटे क) विनोबा भावे ड) म. फुले

५) १५० ते २०० विद्यार्थी असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या एककात _____ कार्यक्रम अधिकारी असतात.

अ) १ ब) २ क) ३ ड) ४

६) महाविद्यालयातील राष्ट्रीय सेवा योजनेचे _____ हे प्रमुख असतात.

अ) क्रिडा शिक्षक ब) प्राचार्य
क) कार्यक्रम अधिकारी ड) यापैकी नाही

७) कोणार्क येथील _____ मंदिर प्रसिद्ध आहे.

अ) सुर्य ब) दुर्गा क) गणेश ड) शिव

८) रा.से.यो.च्या चक्रातील लाल रंगा _____ चे प्रतिक आहे.

अ) रक्त ब) तत्परता क) कामगार शक्ती ड) यापैकी नाही

९) _____ हा दिवस राष्ट्रीय सेवा योजना दिन म्हणून साजरा केला जातो.

अ) १ डिसेंबर ब) २४ सप्टेंबर क) १२ जाने. ड) १ मे

१०) एका वर्षात रा.से.यो. स्वयंसेवकास _____ तास काम करावे लागते.

अ) १२० ब) २०० क) २५० ड) १५०

२. खालील प्रश्नाची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) अनाथालय प्रकल्पाची माहिती द्या.
 - २) वेदोक्त प्रकरण काय आहे ?
 - ३) शाहू महाराजांनी स्त्रियांसाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.
 - ४) सर्वोपचार रूग्णालय प्रकल्पाची माहिती द्या.
 - ५) रा. से. यो. च्या चक्रातील आठ आण्यांचा अर्थ काय आहे ?
 - ६) बाबा आमटेनी कुष्ठरोग्यांसाठी केलेले कार्य स्पष्ट करा.
३. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : १२
- १) बालसुधार गृह प्रकल्प.
 - २) ज्येष्ठ नागरिक प्रकल्प.
 - ३) गाडगे बाबा.
 - ४) रा. से. यो. तील कार्यक्रम अधिकाऱ्याची भूमिका.
 - ५) झोपडपट्टी सुधार कार्यक्रम.
 - ६) महाविद्यालय परिसरातील कार्यक्रम.
४. राष्ट्रीय सेवा योजनेची उद्दिष्टे सांगा. १०
- किंवा**
- स्वातंत्र्यपूर्व काळातील समाज कार्य स्पष्ट करा.
५. महात्मा ज्योतिबा फुले यांचे समाज कार्याची माहिती सांगा. १०
-

SLR-L – 58

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
OPT. MUSIC (Old)
(Paper – I) : Hindustani Classical Music

Day and Date : Monday, 3-11-2014

Max. Marks : 25

Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

५

१) ताल त्रितालाच्या _____ मात्रा आहेत.

- a) १५ b) १७ c) १६ d) १०

२) तबला हे _____ वाद्य आहे.

- a) चर्मवाद्य b) तंतुवाद्य c) घनवाद्य d) सुषीरवाद्य

३) उ. अमजदअली खाँ _____ हे वाद्य वाजवितात.

- a) सतार b) सरोद c) तबला d) बासरी

४) भूप रागात _____ व _____ हे स्वर वर्ज्य आहेत.

- a) ग, ध b) न, नि c) रे, प d) रे, ग

५) सम दर्शविण्यासाठी _____ हे चिन्ह वापरतात.

- a) × b) 0 c) + d) –

२. व्याख्या लिहा (कोणत्याही ३) :

६

- i) संवादी ii) थाट
iii) लय iv) आवर्तन
v) संगीत.

P.T.O.

३. र) राग भूप किंवा भैरवची शास्त्रीय माहिती लिहा. २
- ल) ताल एकताल ठेकाबोल माहितीसह लिहा. २
४. थाट म्हणजे काय सांगून कोणत्याही ५ थाटांची नावे लिहा. ५
- किंवा
- भातखंडे स्वरलेखन पद्धतीतील स्वर, सप्तकाच्या खुना लिहा.
५. पं.वि. ना. भातखंडे यांचे जीवनचरित्र लिहा. ५
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) (Old) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.)
General Psychology (Paper – I)

Day and Date : Wednesday, 5-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Objective type (Multiple choice) : 10
- 1) _____ was the pioneer's of behaviourism.
a) Watson b) Woundth c) Cattell d) None of these
 - 2) _____ was the father of education psychology.
a) Maclelland b) Thorndike c) Rojers d) Skinner
 - 3) Neurons consist of three basic parts 1) _____ , 2) an axon, 3) one or more Dendrites.
a) A cell body b) Nucleus c) Glial cell d) None of these
 - 4) _____ cell covered first information from organ.
a) Sensory b) Neuron c) Receptor d) Motor
 - 5) _____ is the stages of sleep.
a) Two b) Four c) Six d) Five
 - 6) _____ are used for measurement of intensity.
a) Hertz b) Holtz c) Wave d) All above
 - 7) The first study of achievement motivation by _____
a) Maclelland b) Adler c) Freud d) Maslow

- 8) Sexual motivation is _____ types of motivation.
a) Biological b) Social c) General d) None of these
- 9) In the human brain _____ part was control over hunger motivation.
a) Hypothalamus b) Thalamus
c) Neurons d) None of these
- 10) The arousal state of mind and body is called _____
a) Memory b) Emotion c) Motivation d) All above

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) What is meant by consciousness ?
- 2) What is observation ?
- 3) State types of central Nervous system.
- 4) State types of brain stream.
- 5) Who was given definition of dream ?
- 6) State types of motivation.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Experiment
- 2) The Nature of Emotion
- 3) Day Dream
- 4) Pituitary Gland
- 5) Counselling Psychology
- 6) Industrial Psychology.

4. Write long answer (**any one**) :

10

- 1) Define "Sleep". Explain stages of sleep.

OR

- 2) Define "Motivation". Explain the types of Motivation.

5. Describe the various definitions of psychology.

10

मराठी रूपांतर

मानसशास्त्र

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) _____ हा वर्तनवादाचा जनक आहे.

अ) वॉटसन ब) वुन्डंट क) कॅटेल ड) यापैकी नाही

२) _____ हा शैक्षणिक मानसशास्त्राचा जनक आहे.

अ) मॅकलॅंड ब) थार्नडाईक क) रॉजर्स ड) स्किनर

३) मज्जापेशीचे तीन मूलभूत पडतात १) _____, २) अक्षतंतु, ३) एक किंवा अनेक वृक्षिका.

अ) पेशी शरीर ब) पेशीकेंद्र क) ग्लिया पेशी ड) यापैकी नाही

४) _____ पेशी अवयवाकडून सर्व प्रथम माहिती ग्रहण करते.

अ) वेदनिक ब) नसपेशी क) ग्राहक ड) कारक

५) _____ झोपेचा अवस्था आहे.

अ) दोन ब) चार क) सहा ड) पाच

६) _____ हे तिब्रतेचे मापन करण्यासाठी परिमाण वापरतात.

अ) हर्ट्स ब) व्होल्टेज क) लहरी ड) वरील सर्व

७) संपादन प्रेरणेता सर्व प्रथम _____ यांनी अभ्यास केला.

अ) मॅकलॅंड ब) अँडलर क) फ्राईड ड) मॅस्लो

८) लैंगिक प्रेरणा ही _____ प्रकारची प्रेरणा आहे.

अ) शारीरिक ब) सामाजिक क) सामान्य ड) यापैकी नाही

९) मानवी मेंदुतील _____ भागाकडून भूक प्रेरणा नियंत्रित होते.

अ) हायपोथॅलमस ब) थॅलमस क) मज्जापेशी ड) यापैकी नाही

१०) शरीर व मनाची प्रक्षुब्ध अवस्था म्हणजे _____ होय.

अ) स्मरण ब) भावना क) प्रेरणा ड) सवरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) बोधात्मक अवस्था म्हणजे काय ?
 - २) निरीक्षण म्हणजे काय ?
 - ३) मध्यवर्ती मज्जासंस्थेचे प्रकार सांगा.
 - ४) मेंदूखंडचे प्रकार सांगा.
 - ५) स्वप्नाची व्याख्या कोणी केली ?
 - ६) प्रेरणेचे प्रकार सांगा.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) प्रयोग
 - २) भावनेचे स्वरूप
 - ३) दिवास्वप्न
 - ४) पियुषिका ग्रंथी
 - ५) सल्लागार मानसशास्त्र
 - ६) औद्योगिक मानसशास्त्र
४. खालीलपैकी एक दिर्घोत्तरी प्रश्नाचे उत्तर लिहा : १०
- १) झोपेची व्याख्या सांगून झोपेचा अवस्थाचे वर्णन करा.
- किंवा**
- २) प्रेरणेची व्याख्या सांगून प्रेरणेचा प्रकाराची चर्चा करा.
५. मानसशास्त्राच्या विविध व्याख्यांचे वर्णन करा ? १०
-

12) When was sociology originated ?

- A) 1638
- B) 1738
- C) 1838
- D) 1938

13) Who said, “ Sociology is the scientific study of social life” ?

- A) Ogburn and Nimkoff
- B) Maclever and Page
- C) Lester Ward
- D) Max Weber

14) _____ is the web of social relationships.

- A) Group
- B) Community
- C) Society
- D) Institution

2. Write short answer of **any seven** :

14

- 1) Explain the steps of scientific method in sociology.
- 2) What are the characteristics of community ?
- 3) What is meant by civilization ?
- 4) What are the elements of culture ?
- 5) What are the basic elements of Social structure ?
- 6) What are the functions of Social Institutions ?
- 7) What are the functions of Religion ?
- 8) What are the functions of Family ?
- 9) What is meant by Personality ?
- 10) Explain the relation between status and role.

3. Write short notes **any two** : 14
- 1) Origin and development of Sociology
 - 2) Functions of Education
 - 3) Characteristics of Society
 - 4) Subject matter of Sociology.
4. a) Define Sociology and explain its significance of the study. 14
- OR
- b) Define culture and explain its characteristics.
5. Define Family and explain its characteristics. 14

मराठी रूपांतर

*सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*

1. बहुपर्यायी प्रश्न :
- 1) ऑगस्ट कॉम्टनी समाजशास्त्रास सुरुवातीला कोणते नाव दिले होते ? 14
 - अ) सामाजिक स्थितीशास्त्र
 - ब) सामाजिक गतिशास्त्र
 - क) सामाजिक भौतिकशास्त्र
 - ड) नीतिशास्त्र
 - 2) 'सामाजिक संबंध हा समाजशास्त्राचा अभ्यासविषय आहे' असे कोणी म्हटले ?

अ) ऑगबर्न व निमकॉफ	ब) मॅकआयव्हर व पेज
क) लेस्टर वार्ड	ड) हेरी जॉन्सन

3) 'आत्महत्या' हा ग्रंथ कोणी लिहीला ?

अ) हर्बर्ट स्पेन्सर

ब) एमिल डरखिम

क) कार्ल मार्क्स

ड) ऑगस्ट कॉम्ट

4) आगस्ट कॉम्ट हे _____ या शास्त्राचे जनक आहेत.

अ) समाजशास्त्र

ब) अर्थशास्त्र

क) मानसशास्त्र

ड) राज्यशास्त्र

5) _____ भूप्रदेश हे समुदायाचे वैशिष्ट्य आहे.

अ) लहान

ब) निश्चित

क) मोठा

ड) बदलता

6) श्रद्धा आणि कर्मकांड हे कोणत्या व्यवस्थाचे मूलभूत घटक आहेत ?

अ) वंश

ब) कुटुंब

क) धर्म

ड) शिक्षण

7) भारतातील कोणत्या विद्यापिठात सर्वप्रथम समाजशास्त्र विषयाच्या अध्ययनाचा सुरुवात झाली ?

अ) मैसूर

ब) लखनऊ

क) आन्ध्र

ड) मुंबई

8) खालीलपैकी कोणता भौतिक संस्कृतीचा घटक आहे ?

अ) मूल्य

ब) नियमने

क) संगणक

ड) श्रद्धा

9) अर्जित दर्जा हा _____ च्या आधारे मिळतो.

अ) स्व प्रयत्न

ब) धर्म

क) जात

ड) वंश

- 3) सभ्यता म्हणजे काय ?
- 4) संस्कृतीचे घटक कोणते ?
- 5) सामाजिक संरचनेचे मूलभूत घटक कोणते ?
- 6) सामाजिक संस्थेची कार्ये कोणती ?
- 7) धर्माची कार्ये कोणती ?
- 8) कुटुंबाची कार्ये कोणती ?
- 9) व्यक्तीमत्व म्हणजे काय ?
- 10) दर्जा व भूमिकेतील संबंध विशद करा.

3. कोणत्याही दोनवर थोडक्यात टीपा लिहा :

14

- 1) समाजशास्त्राचा उगम व विकास
- 2) शिक्षणाची कार्ये
- 3) समाजाची वैशिष्ट्ये
- 4) समाजशास्त्राचा अभ्यास विषय.

4. अ) समाजशास्त्राची व्याख्या सांगून त्याच्या अभ्यासाचे महत्व स्पष्ट करा.

14

किंवा

ब) संस्कृतीची व्याख्या सांगून तिची वैशिष्ट्ये विशद करा.

5. कुटुंबाची व्याख्या देऊन त्याची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

14

SLR-L – 60

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
Opt. PRAKRIT (Paper – I) (Old)
Paiya Pannasayaro
प्राकृत (पाइय पण्णसायरो)

Day and Date : Wednesday, 5-11-2012

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

१०

१) मुणी कहेइ-हे नागदत्त ! तुं भोगविलासेसु ।

(पसत्तो, पसत्तोसि, पसत्तोमि, पसत्तोति)

२) पासायस्स वरिसाणं _____ जाव कक्करो-वि न खरेज्जा ।

(सहस्सं, सहस्संत्ता, सहस्संस्स, सहस्संति)

३) तदो सुदंसणमेरू-चेदियालयम्हि अग्गम्हि _____ दिट्ठो ।

(णेदूण, णेदूणउं, णेदूणणि, णेदूणम्हिं)

४) मगधदेसे रायगिह णयरम्हि जिणदत्तसेट्ठी _____ ।

(वसदि, वसदिहं, वसदिहो, वसदिहे)

५) परलोग-सिद्धिं _____ त्ति ।

(उवदेहि, उवदेहिय, उवदेहिओ, उवदेहिणा)

६) मं निरिक्खिऊण हसित्ता मुणी किं _____ ?

(गओ, गओवो, गओत्तो, गओणो)

P.T.O.

- ७) नागदत्तं पासित्ता _____ हट्टमारूढो ।
(तस्स, तस्साय, तस्साणं, तस्साअं)
- ८) सा _____ वि असुणंतीव किंचि कालं थिआ ।
(सुणंती, सुणंतीओ, सुणंतीणा, सुणंतीओं)
- ९) तस्स जसोमइ नाम _____ अत्थि ।
(भज्जो, भज्जाणिं, भज्जा, भज्जाओ)
- १०) _____ गामे सुवण्णयारो वसइ ।
(एगम्मि, एगम्मिंविं, एगम्मिको, एगम्मितो)

२. भाषांतर करा (कोणतेही ५).

१०

- १) पुरिसो भणइ चउत्थो मा बहुयं भणइ कुणह मह बुद्धि ।
थवए छिंदह सव्वे जे जे सफले य पेच्छेज्जा ॥
- २) सरस्सदि मए दिट्ठा दिव्वा कमललोयणा ।
हंसक्खंद समारूढा वीणा पुत्थगधारिणी ॥
- ३) पायइ कव्वस्स नमो पायइक्खं च निम्मियं जेण ।
ताहं चिय पणमामो पढिऊण य जे वियाणंति ॥
- ४) सयलाओ इमं वाया विसंति एत्तो य नेंति वाआओ ।
एंति समुद्धं चिय नेंति साअराओ च्चिय जलाइं ॥
- ५) तं भुंजइ नरनाहो तइया अवराइओ त्ति नामेणं ।
तस्स य सुबुद्धिनामो कमागओ अत्थि वरमंती ॥
- ६) उक्कत्तिऊण कवयं दिन्नं कण्णेण तियस नाहस्स ।
सप्पुरिस पत्थणा जे करंति ते दुल्लहा होंति ॥

३. भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

१) तेणं आगच्छिदूणं पणमिदूणं च उत्तं - भो सत्तघोस-पुरोहिद ! मम अत्थुवज्जणत्थं गदस्स महाण - अणत्थो जादो इदि मण्णिदूण जाणि मए तव रयणाइं घेतुं समप्पिदाइ ताइ दाणिं पसादं कादूण देहि । जेणं अप्पणं फुडिदप्पवहणाहिंतो गददव्वं समुद्धरेमि ।

२) ससुरो कहेइ-जइ हं न जाओ म्हि, तया कहं भोयणं भक्खेमि ? इअ कहिऊणं हट्टे गओ । पुत्तस्स सव्वं वुत्तं कहेई तव पत्ती दुरायारा-असभवयणा अत्थि, अओ तं गिहाओ निक्कासय । सो पिउणा सह गेहे आगओ । वहुं पुच्छइ-किं माउपिउणं अवमाण कयं ? साहुणा सह वट्टाए किं असच्चमुत्तरं दिण्णं ? तीए वुत्तं, तुम्हे मुणिं पुच्छसि, सव्वं कहिहिइ ।

३) हालिएण वुत्तं,-तस्स रूवगस्स चउरो भागं करेमि । तत्तो एगं भागं अहं भक्खेमि । बीअ भागं उद्धारागे देमि । तइं अंसं रिण-मोक्खत्थं वावरेमि । चउत्थं भागं कूवम्मि पक्खिवामि । एवं सोच्चा तब्भावत्थं अजाणमाणो पुणो वि नरिंदो पुच्छेइ, किं एयस्स रहस्सं ? ति ।

४. शेतकऱ्याने आपल्या संपत्तीचा वाटा कसा केला व त्याच्या चतुराईने त्याचा फायदा कसा झाला हे स्पष्ट करा.

१०

किंवा

प्राकृत भाषेची महिमा विविध ग्रंथात कसे आढळून येते हे स्पष्ट करा.

५. संकटकाळी कसे मित्र उपयोगी पडू शकतात हे मित्तत्तयं काव्याद्वारे स्पष्ट करा.

१०

- 8) _____ is the main cause of Indian poverty.
a) Unemployment	b) Density
c) Sex-ratio	d) Urbanization
- 9) Initially the concept of 'Indian poverty' introduced by
a) Dandekar	b) Ahluwalia
c) Manmohan Singh	d) Dadabhai Nauroji
- 10) _____ is the reason of inflation in India.
a) Black money	b) Increases in tax
c) Growing public expenditure	d) All of the above

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) What was the main cause of Indian economic drain ?
- 2) What is death rate ?
- 3) What is density of population ?
- 4) Define poverty.
- 5) What is unemployment ?
- 6) What is the relationship between value of money and prices ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Beneficial impact of British rule.
- 2) Economic Drain theory.
- 3) Occupational structure of Indian population.
- 4) Causes of poverty in India.
- 5) Effects of rising prices.
- 6) IRDP.

4. Answer **any one** long type question of the following :

10

A) State the causes of unemployment in India.

OR

B) State the causes of rising prices in India.

5. Explain the causes of over population in India.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडा :

१०

१) भारतात सन १६०० मध्ये _____ ही कंपनी स्थापन झाली.

अ) वेस्ट इंडिया ब) नॉर्थ इंडिया क) इस्ट इंडिया ड) साऊथ इंडिया

२) _____ यांनी आर्थिक निस्सारण सिद्धांत मांडला.

अ) डॉ. बी. आर. आंबेडकर ब) दादाभाई नौरोजी
क) महात्मा गांधी ड) डॉ. डी. आर. गाडगीळ

३) सन २०११ च्या जनगणने नुसार भारताची लोकसंख्या _____ इतकी होती.

अ) १०२.७ कोटी ब) ११२ कोटी क) १२१ कोटी ड) २२१ कोटी

४) भारतातील सर्वात जास्त लोकसंख्या _____ क्षेत्रात कार्यरत आहे.

अ) व्यापार ब) औद्योगिक क) शेती ड) सेवा

५) जेव्हा पैशाचा पुरवठा वाढतो तेव्हा पैशाचे मूल्य

अ) वाढते ब) घटते क) स्थिर राहते ड) वरील सर्व

६) भारतातील बेकारीच्या समस्येचे _____ हे मुख्य कारण आहे.

अ) अतिरीक्त लोकसंख्या ब) स्त्री-पुरुष प्रमाण
क) लोकसंख्येची घनता ड) वरील पैकी कोणतेही नाही

७) भारताच्या वाढत्या लोकसंख्येचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.

अ) उच्च जननदर ब) मृत्यू दरातील घट
क) शहरीकरण ड) वरील पैकी अ व ब

८) भारतातील दारिद्र्याचे _____ हे प्रमुख कारण आहे.

अ) बेरोजगारी ब) घनता
क) स्त्री-पुरुष प्रमाण ड) शहरीकरण

१) भारतीय दारिद्र्याची संकल्पना सर्व प्रथम _____ यांनी मांडली.

अ) दांडेकर

ब) अहलूवालीया

क) मनमोहन सिंग

ड) दादाभाई नौरोजी

१०) भारतातील भाववाढीचे _____ हे कारण आहे.

अ) काळा पैसा

ब) करातील वाढ

क) सार्वजनिक खर्चातील वाढ

ड) वरील सर्व

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) भारताच्या आर्थिक शोषणाचे प्रमुख कारण कोणते होते ?

२) मृत्यू दर म्हणजे काय ?

३) लोकसंख्येची घनता म्हणजे काय ?

४) दारिद्र्याची व्याख्या द्या.

५) बेकारी म्हणजे काय ?

६) पैशाचे मूल्य आणि किंमती यांच्यात कोणता संबंध असतो ?

३. टिपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) ब्रिटीश राजवटीचे लाभदायक परिणाम

२) आर्थिक निस्सारण सिद्धांत

३) भारतीय लोकसंख्येची व्यवसायानुसार विभागणी

४) भारतातील दारिद्र्याची कारणे

५) वाढत्या किंमतीचे परिणाम

६) आय. आर. डी. पी.

४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा.

१०

अ) भारतातील बेरोजगारीची कारणे सांगा.

किंवा

ब) भारतातील वाढत्या किंमतीची कारणे सांगा.

५. भारतातील अतिरिक्त लोकसंख्येची कारणे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) (Old) Examination, 2014
Opt. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – I)
Political and Cultural History of Ancient India upto C.A.D. 650

Day and Date : Friday, 7-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative in the following. 10
- 1) Indica was written by
A) Pliny B) Tolemy C) Fahien D) Megasthenis
 - 2) _____ period man started farming.
A) Neolithic B) Mesolithic C) Palaeolithic D) None of these
 - 3) Which among the following is the Harappan site in Maharashtra ?
A) Lothal B) Daimabad C) Rangpur D) None of these
 - 4) _____ did excavation at Harappa.
A) Dr. Dayaram Sahani B) Dr. Rakhal Das Banerjee
C) Dr. Marshal D) None of these
 - 5) Sacrificial system was the religion of _____ period.
A) Vedic B) Later Vedic C) Harappan D) Stone age
 - 6) _____ was the first veda.
A) Rigved B) Yajurved C) Samved D) Atharved
 - 7) Brahmacharyashram was started after the _____ sanskara.
A) Upanayan B) Vedarambha
C) Samavartan D) Nishkraman

8) The number of sanskara are

- A) 17 B) 16 C) 18 D) 15

9) 'Pashupati' was the main God in _____ people.

- A) Stone age B) Early vedic
C) Harappan culture D) None of these

10) Chinese traveller _____ described the Nalanda university in his account.

- A) Fahiyen B) Itsing
C) Hieun - Tsang D) Laotse

2. Write short answer of the following (**any four** out of six) :

8

- 1) What do you mean by stone age ?
- 2) Two inventions in neolithic period.
- 3) What were the duties of Kshatriya ?
- 4) What are the main religious books of the Boudha religion.
- 5) Explain the origin of Aryan's.
- 6) Describe the two causes of decline of Indus Valley Civilisation.

3. Write short notes (**any four** out of six) :

12

- 1) Foreign accounts.
- 2) Paleolithic age.
- 3) Hieun-Tsang
- 4) Lothal.
- 5) Aryan varna system.
- 6) Gurukul system.

4. State the archaeological sources of Ancient Indian History.

10

OR

Explain the God and Goddesses in vedic Era.

5. Describe the town planning of Harappan civilization.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) इंडिका हा ग्रंथ _____ नी लिहला.
अ) प्लिनी ब) टॉलेमी क) फाहीयान ड) मेगॅस्थेनिस
- 2) _____ काळात मानवाने शेती करण्यास सुरुवात केली.
अ) नवाश्मयुग ब) मध्याश्मयुग क) पुराश्मयुग ड) यापैकी नाही
- 3) खालीलपैकी हडप्पा संस्कृतीमधील कोणते स्थाल महाराष्ट्रात आहे ?
अ) लोथल ब) दायमाबाद क) रंगपुर ड) यापैकी नाही
- 4) हडप्पा येथे _____ याती उत्खनन केले.
अ) डॉ. दयाराम सहानी ब) डॉ. राखालदास बॅनर्जी
क) डॉ. मार्शल ड) यापैकी नाही
- 5) _____ कालात यज्ञापद्धती हा धर्म होता.
अ) वैदिक ब) उत्तरवैदिक क) हडप्पन ड) अश्मयुग
- 6) _____ हा पहिला वेदग्रंथ मानला जातो.
अ) ऋग्वेद ब) यजुर्वेद क) सामवेद ड) अथर्ववेद
- 7) _____ संस्कारानंतर ब्रम्हचर्याश्रमाला सुरुवात होते.
अ) उपनयन ब) वेदारंभ क) समावर्तन ड) निष्क्रमन
- 8) वेदकालीन संस्काराची संख्या _____ होती.
अ) १७ ब) १६ क) १८ ड) १५
- 9) पशुपती हा _____ लोकांचा प्रमुख देव होता.
अ) अश्मयुग ब) पूर्ववैदिक
क) हडप्पन संस्कृती ड) यापैकी नाही
- 10) _____ या चिनी प्रवाशाने आपल्या ग्रंथात नालंदा विद्यापीठाचे वर्णन केले आहे.
अ) फाहीयान ब) इत्सींग क) ह्युएन त्सांग ड) लाओत्से

2. योडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : 8
- 1) अश्मयुग म्हणते काय ?
 - 2) नवीन अश्मयुगातील दोन शोध सांगा ?
 - 3) क्षत्रीयांची कर्तव्ये कोणती होती ?
 - 4) बौध्द धर्मातील प्रमुख धार्मीकग्रंथ कोणते ?
 - 5) आर्यांचे मूळवस्तीस्थान स्पष्ट करा.
 - 6) सिन्धु संस्कृतीच्या हासली दोन कारणे विशद करा.
3. टीपा लिहा (कोणतेही चार) : 12
- 1) परकीय प्रवासवृतांत
 - 2) जुने अश्मयुग.
 - 3) ह्युएन त्सांग.
 - 4) लोथल.
 - 5) आर्यांची वर्ण व्यवस्था.
 - 6) गुरुकुल पद्धत.
4. प्राचीन भारतीय इतिहासाची पुरातत्वमि साधने सांगा. 10
- किंवा**
- वेद काळातील देव-देवतांचे वर्णन करा.
5. हडप्पा संस्कृतीतील नगर रचनेचे वर्णन करा. 10
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – I) Examination, 2014
OPT. HISTORY (Paper – I) (Old)
Shivaji and His Times (1600 A.D. to 1707 A.D.)

Day and Date : Saturday, 8-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate the marks.*

1. Select the correct alternative. 10
- 1) _____ was the fort conquered by Chhatrapati Shivaji Maharaj at first.
a) Raigad b) Pratapgad c) Torna d) Shivneri
 - 2) The Vijaynagar empire was established by _____ and _____.
a) Madanna and Gopanna b) Harihar and Bukka
c) Harihar and Aakanna d) Bukka and Gopanna
 - 3) The end of Bahamani empire took place in
a) 1510 b) 1516 c) 1526 d) 1536
 - 4) _____ was the fort conquered by Chhatrapati Shivaji Maharaj from Chandrarao More.
a) Vishalgad b) Panhala c) Sajjangad d) Rairi
 - 5) Afzalkhan was the Subhedar of _____ province.
a) Pune b) Vai c) Supe d) Chakan
 - 6) Gajapur khind is recognized as
a) Pavankhind b) Bolankhind c) UMBERKHAND d) Khaibarkhind
 - 7) Chhatrapati Shivaji Maharaj had given _____ forts to the Mughals by the treaty of Purandar.
a) 21 b) 22 c) 23 d) 24

मराठी रूपांतर

१. योग्य पर्याय निवडा.

१०

- १) _____ हा किल्ला छत्रपती शिवाजी महाराजांनी प्रथम जिंकला.
अ) रायगड ब) प्रतापगड क) तोरणा ड) शिवनेरी
- २) विजयनगर साम्राज्याची स्थापना _____ व _____ यांनी केली.
अ) मादण्णा व गोपण्णा ब) हरिहर व बुक्क
क) हरिहर व आकण्णा ड) बुक्क व गोपण्णा
- ३) बहामनी साम्राज्याचा शेवट _____ या साली झाला.
अ) १५१० ब) १५१६ क) १५२६ ड) १५३६
- ४) चंद्रराव मोरे यांच्याकडून छत्रपती शिवाजी महाराजांनी _____ हा किल्ला जिंकून घेतला.
अ) विशाळगड ब) पन्हाळा क) सज्जनगड ड) रायरी
- ५) अफजलखान हा _____ प्रांताचा सुभेदार होता.
अ) पुणे ब) वाई क) सुपे ड) चाकण
- ६) गजापूरची खिंड _____ म्हणून ओळखली जाते.
अ) पावनखिंड ब) बोलनखिंड क) उंबरखिंड ड) खैबरखिंड
- ७) पुरंदरच्या तहानुसार छत्रपती शिवाजी महाराजांनी _____ किल्ले मुघलांना दिले.
अ) २१ ब) २२ क) २३ ड) २४
- ८) आग्न्यामध्ये छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या स्वागताची जबाबदारी औरंगजेबाने _____ याच्यावर सोपविली होती.
अ) जयसिंग ब) रामसिंग क) रणअंदाजखान ड) फौलादखान
- ९) छत्रपती शिवाजी महाराजांचा दुसरा राज्याभिषेक _____ यांनी केला.
अ) गागाभट्ट ब) केशवभट्ट क) निश्चलपुरी ड) रघुनाथपंत
- १०) व्यंकोजीराजे यांनी आपली राजधानी बेंगलोरहून _____ या ठिकाणी केली.
अ) कर्नूल ब) तंजावर क) होस्कोट ड) म्हैसूर

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतीही चार). ८
- १) मराठ्यांच्या इतिहासातील वारकरी संप्रदायाचे योगदान
 - २) चंद्रराव मोरे
 - ३) मराठी सत्तेच्या उदयाची भौगोलिक पार्श्वभूमि
 - ४) बादशहा औरंगजेबाचे शाहिस्तेखान स्वारीचे उद्देश
 - ५) पुरंदरच्या तहातील अटी
 - ६) सुरत लुटीचे महत्त्व.
३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतीही चार): १२
- १) भातवडीची लढाई.
 - २) जावळीवरील स्वारीची कारणे.
 - ३) राजमाता जिजाबाई.
 - ४) मुरारबाजीचे हौतात्म्य.
 - ५) छत्रपती शिवाजी महाराजांची आग्न्याहून सुटका.
 - ६) छत्रपती शिवाजी महाराज व कुतुबशहा यांच्यातील तह.
४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- १) छत्रपती शिवाजी महाराज व अफजलखान संघर्षाचे वर्णन करा.
किंवा
 - २) पहिल्या सुरत लुटीच्या कारणे व परिणामांची चर्चा करा.
५. छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या पहिल्या राज्याभिषेकाची सविस्तर माहिती लिहा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – I) Examination, 2014
LINGUISTICS (Optional) (Paper – I) (Old)
Introduction to Linguistics

Day and Date : Saturday, 8-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences choosing the correct alternative : **10**
- i) While having lunch or dinner, human beings can speak. This feature of language is called
a) arbitrariness b) modification c) specialization d) displacement
- ii) Animal communication system is
a) modifiable b) flexible c) fixed and rigid d) changeable
- iii) The place of articulation of |r| is
a) post-alveolar b) alveolar c) bilabial d) velar
- iv) The three term label of /dʒ/ is voiced, palato alveolar, and
a) plosive b) affricate c) fricative d) nasal
- v) _____ is unrounded, front, between half close and half open position.
a) |^| b) |u:| c) |ə| d) |e|
- vi) There are _____ back vowels.
a) 5 b) 8 c) 3 d) 4
- vii) _____ is not front vowel.
a) |i:| b) |l| c) |x| d) |U|
- viii) The opening between two vocal cords is called
a) Tongue b) Glottis c) Oral cavity d) Nasal cavity

- ix) There are _____ phonemes in English.
 a) 20 b) 24 c) 12 d) 44
- x) During the articulation of |P| the soft palate is
 a) lowered b) curved c) raised d) stretched

2. Answer **any five** of the following : 10

- i) What is linguistics ? What are the levels of organization of language ?
- ii) What do you understand by 'free' and 'bound' morpheme ? Explain with examples.
- iii) What is semantics ?
- iv) What is syntax ?
- v) Explain phoneme with example.
- vi) What is morphology ?

3. A) Answer **any two** of the following : 6

- i) Give three term label of the following phonemes :
 |b|, |s|, |ə|.
- ii) Transcribe the following words phonemically making stress where it occurs :
 blackbird, teacher, ahead.
- iii) Give minimal pairs of the following phonemes :
 a) |ts|, |dʒ|
 b) |f|, |v|
 c) |t|, |d|.

B) Transcribe **any two** of the following words and give CV structure. 4

- i) monkey
- ii) father
- iii) house.

4. Answer **any one** of the following : 10

- i) Write a detailed note on place of articulation of all consonants in English.
- ii) Write a full note on vowels in English.

5. Define language and discuss any five characteristics of human language. 10

SLR-L – 65

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014

MARATHI (Optional) (Paper – II)

ऐच्छिक मराठी

काया मातीत मातीत – विठ्ठल वाघ

Day and Date : Monday, 10-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

१०

योग्य पर्याय निवडा :

- १) 'गाथा सप्तशती' हा ग्रामीण जीवनदर्शन घडविणारा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
A) भरतमुनी B) राजा हाल C) बाण D) दण्डी
- २) 'काया मातीत मातीत' या काव्यसंग्रहातील कवितांची बोलीभाषा कोणती ?
A) अहिराणी B) कोकणी C) वऱ्हाडी D) प्राकृत
- ३) 'शेतीतून आणि मातीतून वर येणाऱ्या कवितांचे स्वागत असो,' असे कोणी म्हटले ?
A) नरहर फुसंदकर B) पु.ल. देशपांडे C) वा.ल. कुलकर्णी D) वा.रा. कांत
- ४) 'चऱ्हाटी' या कवितेत कोणत्या झाडाचे वर्णन येते ?
A) शेवग्याचे झाड B) बाभुळीचे झाड
C) चिंचेचे झाड D) कापसाचे झाड
- ५) कृषी आणि कृषक यांच्यातील जीवनानुभवाचे दर्शन कोणत्या कवितेतून घडते ?
A) मेंढरं B) तिसरा डोळा C) तिफन D) तरंग
- ६) 'प्रेम' या उदात्त भावनाविष्कारासाठी लोकजीवनातील कोणती प्रतीके योजिली आहेत ?
A) मैना-राघु B) चिळी-भोरी C) गाय-वासरु D) यापैकी नाही
- ७) 'भारतीय अर्थव्यवस्था ही भीषण विषमतेचा परिपाक आहे' हे कोणत्या कवितेतून दिसते ?
A) वावर B) म्हैस C) मालन D) भरम

P.T.O.

८) 'मेंढरं' या कवितेतून कोणता आशय स्पष्ट होतो ?

A) उदात्त प्रेम B) कृषी जीवन C) राजकीय D) आर्थिक

९) कवीला, जनीच्या कपाळावर कोणते फूल अष्टगंधबुला वाटते ?

A) सूर्यफूल B) कणेरीचे फूल C) बाभळीचे फूल D) कर्दळीचे फूल

१०) कोणत्या कवयित्रीची लोकवाणी लोकगंगेप्रमाणे घराघरांत पोहोचली ?

A) संत जनाबाई B) कान्होपात्रा C) मुक्ताबाई D) बहिणाबाई चौधरी

२. एक किंवा दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) कवी विठ्ठल वाघ यांच्या काव्य रचनेतील दोन दोष सांगा.

२) वाघ यांच्या कवितेतील 'लोकतत्त्वीय धारणांची' दोन उदाहरणे सांगा.

३) काळ्या मातीलाच कवी जीवनमूल्य मानतात, याचे एखादे उदाहरण सांगा.

४) वाघ यांच्या कवितेतून येणाऱ्या अनुप्रास अलंकाराची दोन उदाहरणे सांगा.

५) 'ऋतू' कवितेतून येणाऱ्या दुष्काळाचे दोन प्रसंग सांगा.

६) 'लोकजीवनातील सांकेतिकता वाघ यांच्या कवितेतून येते,' यांची दोन उदाहरणे सांगा.

३. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) :

१०

१) 'मेंढरं' या कवितेतून कवीने कोणता विचार मांडला आहे, ते लिहा.

२) 'काया मातीत मातीत' मधून प्रकटलेला समाज प्रबोधनाचा विचार स्पष्ट करा.

३) 'काया मातीत मातीत' मधील भाषासौंदर्य स्पष्ट करा.

४. शेतकऱ्यांचे शोषण कसे होते या संबंधीचा विचार 'काया मातीत मातीत' मधून कसा व्यक्त झाला आहे ?

१०

किंवा

'साहेबराव पाटील' या कवितेतील 'उपरोध' आणि 'चीड' ही भावना स्पष्ट करा.

५. विठ्ठल वाघ यांच्या कवितेतून व्यक्त होणाऱ्या सामाजिक जाणिवा कोणत्या त्या स्पष्ट करा.

१०

SLR-L – 66

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Optional) (Paper – II)
Prose (New)

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. صحیح متبادل الفاظ کا انتخاب کر کے خانہ پُری کیجئے :

- (1) شوکت تھانوی کا اصل نام _____ ہے۔
(محمد فاروق محمد عمر محمد عثمان محمد علی)
- (2) ”مجنون کی ڈائری“ _____ کی مشہور کتاب ہے۔
(مولوی چراغ علی مولوی نذیر احمد قاضی عبد الغفار قاضی اجمل حسین)
- (3) ”لسلی کے خطوط“ ایک _____ ہے۔
(افسانہ انشائیہ خط ناول)
- (4) ”فسانہ آزاد“ _____ کا شاہکار ناول ہے۔
(عبد الحلیم شرر پنڈت رتن ناتھ سرشار مولوی نذیر احمد مولوی ذکا اللہ)
- (5) ’سہراب‘ _____ ملک کا سپہ سالار تھا۔
(ایران پاکستان توران افغانستان)

- (6) قصبہ کے ٹوٹے ہوئے مکان میں _____ رہتی تھی۔
(بچی بڑھیا عورت دیوی)
- (7) مولانا ابوالکلام آزاد کا اصل نام _____ ہے۔
(معین الدین نظام الدین محمد تقی محی الدین احمد)
- (8) ”غدر کی صبح و شام“ _____ کی کتاب ہے۔
(فرحت اللہ بیگ خواجہ حسن نظامی کنھیا لال کپور آل احمد سرور)
- (9) ”بال و پر“ _____ کے مضامین کا مجموعہ ہے۔
(حسن نظامی مولانا ابوالکلام آزاد کنھیا لال کپور شوکت تھانوی)
- (10) ”الفریڈ ٹھیرڈیکل کمپنی“ میں _____ ملازم تھے۔
(فرحت اللہ بیگ امتیاز علی تاج آغا حشر کاشمیری آل احمد سرور)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی پانچ)

- (1) وحید الدین سلیم کی خوبیاں بیان کیجئے۔
- (2) ”فسانہ آزاد“ کے دو کرداروں کے نام لکھئے۔
- (3) ”شوکت تھانوی“ کا مختصر تعارف بیان کیجئے۔
- (4) ’انشائیہ‘ کی تعریف لکھئے۔
- (5) آل احمد سرور کے کوئی دو تصانیف کے نام بتائیے۔
- (6) ’المیہ ڈرامہ‘ کسے کہتے ہیں؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (1) انشائیہ ”تتکے کا سلوک“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (2) آغا حشر کاشمیری کو ’اُردو ڈرامہ کا شیکسپیر‘ کیوں کہا جاتا ہے؟
- (3) ”حقیقی عظمت“ کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (1) شوکت تھانوی کا ڈرامہ ”خدا حافظ“ کا خلاصہ تحریر کیجئے۔
- (2) ”برج بانو“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

10

۵. ”ڈرامہ رستم و سہراب“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں لکھئے۔

SLR-L – 67

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Sem. – II) (New) Examination, 2014
KANNADA Optional (Paper – II)
Autobiography and Drama

Day and Date : Monday, 10-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಹರಕೆಯ ಕುರಿ ಇದೊಂದು _____ ನಾಟಕ.
1) ಧಾರ್ಮಿಕ 2) ಸಾಮಾಜಿಕ 3) ರಾಜಕೀಯ 4) ಪತ್ತೇದಾರಿ
- 2) ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಕಂಬಾರರು ಪಡೆದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____
1) ಜ್ಞಾನಪೀಠ 2) ಪಂಪ 3) ಕಾಳಿದಾಸ 4) ನಾಡೋಜ
- 3) ಕಂಬಾರರು ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಕಾರರು.
1) ನಾಟಕ 2) ಕಥಾ 3) ಪ್ರಬಂಧ 4) ಪ್ರವಚನ
- 4) ಹರಕೆಯ ಕುರಿ ನಾಟಕದ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ
1) ಶೀನು 2) ಪೇದೆ 3) ರುದ್ರಪ್ಪ 4) ದಾನಪ್ಪ
- 5) ಸರೋಜಾಳ ದುಃಖದ ಮೂಲ ಕಾರಣ _____
1) ಬಳೆ 2) ಸರ 3) ಸೀರೆ 4) ಚಪ್ಪಲಿ
- 6) ಉಚಲ್ಯಾ ಕೃತಿ ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ _____ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
1) ರಾಜ್ಯ 2) ಜಿಲ್ಲಾ 3) ಕೇಂದ್ರ 4) ಇಂಗ್ಲಿಷ್
- 7) ಉಚಲ್ಯಾ ಇದೊಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____
1) ಚರಿತ್ರಕಥೆ 2) ಆತ್ಮಕತೆ 3) ನಾಟಕ 4) ಕಥೆ
- 8) 'ಗುರುಂದಾ' ಎಂದರೆ _____
1) ಕಳ್ಳ 2) ಗುರು 3) ಪೊಲೀಸ್ 4) ಖಬರಿ
- 9) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡರನ್ನು ಶಾಲೆ ಕಲಿಸಿದವರು _____ ಮಾಸ್ತರ.
1) ಕುಲಕರ್ಣಿ 2) ಜೋಶಿ 3) ಮೋರೆ 4) ಬದರಿ

P.T.O.

10) ಲಕ್ಷ್ಮಣ ಗಾಯಕವಾಡ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ _____ ಲೇಖಕ.

- 1) ದಲಿತ 2) ಬಂಡಾಯ 3) ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ 4) ರಂಜಕ

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಪ್ರಕಾಶ್ ಯಾರನ್ನು ನೋಡಲು ಹೊರಟಿದ್ದರು ?
- 2) ಸರೋಜಳ ಮನೆಯೊಳಗೆ ಯಾರು ನುಗ್ಗಿದರು ?
- 3) ಬಳೆ ಖರೀದಿಸಲು ಸರೋಜಾ ಏನು ಮಾಡಿದಳು ?
- 4) ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಗಾಯಕವಾಡರ ಬಾಲ್ಯ ಹೇಗಿತ್ತು ?
- 5) ದಲಿತರ ಸುಧಾರಣೆ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ ?
- 6) ಶ್ರೀಕಾಂತಜೀ ಯಾರು ?

೩. ಎರಡಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಪುಸ್ತಕ ವಹಿ ಸರಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊ ಇಲ್ಲಾಂದ್ರ ಚರ್ಮನೇ ಸುಲಿತೀನಿ!
- 2) ನದಿಗೆ ಪಹಾಪೂರ ಬಂದೈತಿ ಎಲ್ಲರೂ ಓಡಿ ಓಡಿ!
- 3) ಪ್ರಿಯೆ ಕಳ್ಳು ಕುಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನಿನ್ನ ಸುಳ್ಳು!

೪. ಬೇಕಾದ ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಗಿರಣಿ ಕಾಮಗಾರರ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಗಾಯಕವಾಡ ಮಾಡಿದ ಹೋರಾಟವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಲು ರುದ್ರಪ್ಪಮಾಡಿದ ನಾಟಕವನ್ನು ವಿವರಿಸಿರಿ.

೫. ಸರೋಜಾಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶನು ಸಂಶಯಪಡಲು ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.

10

2. Answer **any five** of the following : 10
- 1) Define the term 'phoneme'.
 - 2) Name the types of consonants according to the manner of articulation.
 - 3) Which are the back vowels ?
 - 4) What is a syllable ?
 - 5) Mention intonation patterns in English.
 - 6) Which are the fricatives ?
3. A) Answer **any two** of the following : 6
- 1) Give the morphological analysis of the following :
unlimited, unenthusiastically.
 - 2) Identify the morphological processes of the underlined words in the following sentences :
 - i) The travellers had their brunch at the party.
 - ii) Her brother is in the I.C.U.
 - iii) The girl is reading a newspaper in the library.
 - 3) Identify the free morphemes in the following :
revisions, indisdisciplined, entertainment.
- B) Answer **any two** of the following : 4
- i) Give the three term labels of the following :
/j/, /a:/
 - ii) Transcribe the following words phonemically :
examination, psychology.
 - iii) Give the intonation marks in the following sentences :
 - a) What do you want me to do ?
 - b) Let's go for a walk.
4. Answer **any one** of the following : 10
- 1) Define language and describe the characteristics of language with examples.
 - 2) Explain the difference between animal and human communication.
5. Describe the major word formation processes with examples. 10
-

3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । 10
- १) रहिमान धागा प्रेम का, मत तोड़ो चटकाय ।
टूटे से फिर ना जुडे, जुडे गाँठ परि जाय ॥
- २) कह दे अतीत अब मौन त्याग
लंके तुझमें क्यों लगी आग
ऐ कुरुक्षेत्र अब जाग-जाग
बतला अपने अनुभव अनंत
वीरों का कैसा हो बसंत ।
- ३) मैं स्वयं को स्वयं की दृष्टि से देखते
मुक्त होना चाहती हूँ अपनी जाति से
क्या है मात्र एक स्वप्न के
स्त्री के लिए घर सन्तान और प्रेम ?
क्या है ?
4. मीराबाई ने अपने प्रस्तुत पद में ईश्वर के नामस्मरण महत्त्व किस तरह वर्णित किया है ? 10
- अथवा**
- ‘दोपहर का भोजन’ कहानी का कथासार लिखिए ।
5. ऐनक का व्यंग्य स्पष्ट कीजिए । 10
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. – I (Semester – I) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (CGPA Pattern)
On Track – English Skills for Success**

Day and Date : Thursday, 30-10-2014

Max. Marks : 70

Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Instructions : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **14**

i) What did Bob and Jimmy agree to do twenty years after their dinner together ?

- a) To move to the west
- b) To return to New York
- c) To meet at the restaurant and to see how life had treated them
- d) To meet at the restaurant and discuss a potential partnership

ii) The story 'After Twenty Years' begins with a policeman who is on his _____

- a) Patrolling duty
- b) Domestic duty
- c) Jail duty
- d) None of these

iii) _____ was the name of Nargis Dalal's friend ?

- a) Rina Dalal
- b) Rina Lal
- c) Rina Shah
- d) None of the above

iv) The narrator of the story 'The Connoisseur' is _____

- a) O Henry
- b) Attila Narin
- c) Sarojini Naidu
- d) Nargis Dalal

v) Some experts say that the _____ intelligence will soon come into existence.

- a) Natural
- b) Artificial
- c) Scientific
- d) None of the above

- 5) What is the meaning of the title 'Connoisseur' ?
- 6) Why did the narrator consider Miss Krishna an annoying guest ?
- 7) What are the merits of artificial intelligence ?
- 8) How can you define 'intelligence' ?

3. A) Write paragraphs of about **10 lines** on **any two** of the following : **8**

- 1) Importance of tree plantation.
- 2) My favourite book.
- 3) Reasons of students absence in the classroom.

B) Write answers of the following questions of about **8 lines each**. **Any two** : **6**

- 1) What image of the bangle sellers at the temple fair do you gather from the poem ?
- 2) What is the central idea of the poem 'Bangle Sellers' ?
- 3) What is the theme of the poem 'An Irish Airman Foresees His Death' ?

4. Write an essay on **any one** of the following topics : **14**

- 1) The importance of women in the society.
- 2) Importance of games in life.

5. Read the following passage carefully and make a note of it : **14**

The Mughal Empire lasted for more than centuries. The Mughal Empire was one of the largest centralized states in pre-modern history and was the precursor to the British Indian Empire.

Babar was the first Mughal emperor. He became the ruler in 1526 and ruled over the northern India and Gangetic plains. He had flexible and tolerant religious views. He died in 1530 at the age of just 47. After his death, his eldest son

Humayun became a ruler. He was not a very strong leader. But he managed to expand on Babar's empire. When Humayun died in 1540, his 13 year old son Akbar was crowned. He was an enthusiastic patron of literature, poetry, science, architecture and painting. Akbar encouraged religious tolerance and sought wisdom from holy men of all faiths. Several well known heritage cities were built during his reign.

Akbar's son Jahangir ruled the Mughal Empire in peace and prosperity from 1605 until 1627.

Then the 36 years old Shah Jahan inherited an incredible empire in 1627, but any joy he felt would be short-lived. Just four years later, his beloved wife Mumtaz Mahal, died during the birth of their 14th child. As an expression of his love, Shahjahan built the Tajmahal which is considered the crowning achievement of Mughal architecture.

Shah Jahan's third son Aurangzeb seized the throne and had all of his brother's executed after a protected succession struggle in 1658. At the time, Shah Jahan was still alive but Aurangazeb had his ill father confined the fort at Agra. The ruthless Aurangzeb proved to be the last of the 'Great Mughals'. Throughout his reign, he expanded the empire in all directions. He is remembered as his fanatic views of Islam. While struggling to establish the empire in Deccan, he died in 1707.

Seat No.	
----------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
SOCIOLOGY (Paper – II) (New) (Optional)
Introduction to Sociology**

Day and Date : Tuesday, 11-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Multiple choice questions. **10**
- I) The process of socialization initiated at _____ stage.
A) Anal B) Oral C) Oedipal D) Adolescent
 - II) A person is not the member of _____ group.
A) Ingroup B) Reference group
C) Primary group D) Secondary
 - III) _____ is the method of positive social control.
A) Punishment B) Fine C) Felicitation D) Imprisonment
 - IV) Social deviance is _____ behaviour.
A) constructive B) destructive C) ideal D) Positive
 - V) _____ is the latest agency of socialization.
A) Family B) School C) Neighbour D) Media
 - VI) Cooley classified social groups into primary group and _____ group.
A) secondary B) reference C) out D) voluntary
 - VII) _____ is an informal agency of social control.
A) school B) government C) family D) court
 - VIII) _____ are prone for mobility.
A) castes B) classes C) family D) death
 - IX) _____ is an obstacle in social change.
A) Democracy B) Dictatorship C) Education D) Freedom
 - X) The relationship in a secondary group are
A) primary B) direct C) indirect D) continuous

2. Write short answer on **any four** of the following : 8
- A) What is social mobility ?
 B) What is deviant behaviour ?
 C) Which are the characteristics of primary group ?
 D) What are the objectives of socialization ?
 E) What is Negative method of social control ?
 F) How far media is important in socialization ?
3. Write short notes on **any four** of the following : 12
- A) Social change
 B) Positive means of social control.
 C) Reference group.
 D) Agencies of socialization.
 E) Secondary group.
 F) Social control.
4. A) Explain socialization and discuss on its process. 10
- OR
- B) What is social group ? Explain the bases of classifications of social groups.
5. Write in detail on factor promoting and factors obstructing social change. 10

मराठी रूपांतर

*सूचना : i) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 ii) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. बहुपर्यायी प्रश्न : १०
- I) सामाजिकरणाच्या प्रक्रियेला सुरुवात _____ अवस्थेपासून होते.
 अ) गुदा ब) मौखिक क) ईडिपल ड) पौगंड
- II) व्यक्ति _____ समूहाची सदस्य नसते.
 अ) अंतःसमूहा ब) संदर्भ समूह क) प्राथमिक समूह ड) दुय्यम

- III) _____ हे सकारात्मक सामाजिक नियंत्रणाची पद्धत आहे.
अ) शिक्षा ब) दंड क) सत्कार ड) तुरुंगवास
- IV) सामाजिक विचलन _____ वर्तन आहे.
अ) रचनात्मक ब) विघटनात्मक क) आदर्श ड) सकारात्मक
- V) _____ हे सामाजिकरणाचे अधुनिक साधन आहे.
अ) कुटुंब ब) शाला क) शेजार ड) प्रसार माध्यमे
- VI) कुले यांनी सामाजिक समूहाचे प्राथमिक समूह आणि _____ समूह असे प्रकार केले आहे.
अ) दुय्यम ब) संदर्भ क) बही: ड) ऐच्छिक
- VII) _____ हे सामाजिक नियंत्रणाचे अनौपचारिक साधन आहे.
अ) शाला ब) शासन क) कुटुंब ड) न्यायालय
- VIII) _____ गतिशीलतेसाठी पोषक असतात.
अ) जाती ब) वर्ग क) कुटुंब ड) मृत्यू
- IX) _____ हे सामाजिक परिवर्तनातील अडथळा आहे.
अ) लोकशाही ब) हुकुमशाही क) शिक्षण ड) स्वातंत्र्य
- X) दुय्यम समूहातील संबंध _____ स्वरूपाचे असतात.
अ) प्राथमिक ब) प्रत्यक्ष क) अप्रत्यक्ष ड) सतत

२. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात उत्तरे लिहा :

८

- अ) सामाजिक गतिशीलता म्हणजे काय ?
ब) विचलित वर्तन म्हणजे काय ?
क) प्राथमिक समूहाची वैशिष्ट्ये कोणती ?
ड) सामाजिकरणाची उद्दिष्ट्ये कोणती ?
इ) सामाजिक नियंत्रणाची नकारात्मक पद्धत काय आहे ?
ई) सामाजिकरणात प्रसार माध्यमे कितपत महत्वाची आहेत ?

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा : १२
- अ) सामाजिक परिवर्तन
ब) सामाजिक नियंत्रणाची सकारात्मक साधने
क) संदर्भ समूह
ड) सामाजिकरणाची साधने
इ) दुय्यम समूह
ई) सामाजिक नियंत्रण.
४. अ) सामाजिकरणाचे स्पष्टीकरण देवून त्याची प्रक्रिये वर चर्चा करा. १०
किंवा
ब) सामाजिक समूह म्हणजे काय ? सामाजिक समूहांच्या वर्गीकरणाचे आधार स्पष्ट करा.
५. सामाजिक परिवर्तनास पोषक असलेले घटक आणि अडथळे निर्माण करणाऱ्या घटकांवर सविस्तर लिहा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
ENGLISH (Compulsory) (New)
On Track – English Skills for Success

Day and Date : Wednesday, 12-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following sentences by choosing the correct alternative : **10**
- 1) Everybody working in rocketry knows of _____, who made the lethal V-2 missiles that devastated London in World War – II ?
 - a) A. P. J. Abdul Kalam
 - b) Dr. Brahma Prakash
 - c) Vikram Sarabhai
 - d) Von Braun
 - 2) The Parliament of Religions was to be held in _____
 - a) America
 - b) Singapore
 - c) Canada
 - d) South Africa
 - 3) After our incredible scientific progress, _____ is the greatest threat to humanity.
 - a) Natural calamities
 - b) Diseases
 - c) The man himself
 - d) Nuclear weapons
 - 4) The theme of the poem 'Full Moon' is _____
 - a) Mankind's relationship with the moon
 - b) Relationship between soul and surrounding world
 - c) Relationship with God
 - d) Relationship between the Moon and God
 - 5) _____ is the Lord of creation in the Hindu Canon.
 - a) Brahma
 - b) Laxmi
 - c) Vishnu
 - d) Mahesh

- 6) _____ represented the Jains at the Parliament of Religion in America.
- a) Vivekanand
 - b) Mahatma Gandhi
 - c) Annie Besant
 - d) Pratap Chunder Mazoomdar
- 7) In the sentence 'Mother is a better singer than me', _____ is the adjective.
- a) mother
 - b) singer
 - c) better
 - d) is
- 8) _____ are words that have the same spelling and pronunciation, but have different meanings.
- a) Homophones
 - b) Homographs
 - c) Homonyms
 - d) Synonyms
- 9) _____ are words that have the same pronunciation, but have different spellings and meanings.
- a) Homophones
 - b) Homographs
 - c) Homonyms
 - d) Synonyms
- 10) Use the right form of the adjective in 'Suman is _____ than anyone in the group'.
- a) quick
 - b) quicker
 - c) quickest
 - d) none of the above

2. Answer **any five** of the following in **two to three** sentences :

10

- 1) What kind of personality was Von Braun, according to Kalam ?
- 2) Describe Vivekanand's meeting with J. H. Wright.
- 3) What do you understand by human rights ?
- 4) Describe the appearance of Vivekanand.
- 5) What are the other requirements in success other than commitment ?
- 6) Why does Palkhiwala say that the world continues to be 'less than half free' ?

3. A) Answer **any two** of the following in **four to five** sentences : **6**
- 1) What role do gods and religion have in the poem, in relation to Brahma ?
 - 2) What is the point of the line, 'It shines tonight upon their graves' ?
 - 3) What is the theme of 'Brahma' ?
- B) Answer briefly of **any two** of the following : **4**
- 1) What are the features of notices ?
 - 2) Where do we use the email messages ?
 - 3) What is the importance of C. V. ?
4. A) Write notice and agenda of the Students Council for panning cultural activities in your college. **10**
- OR
- B) You are the Chairman of Cultural Committee of your college. Write email to the President of Municipal Corporation of your town, inviting him for the programme.
5. Write your own C. V. for the post of Asst. Professor in English. **10**
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory) (New)

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- Instructions:** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the *right* indicate *full* marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **10**
- 1) _____ is tentative supposition.
(Hypothesis, Verification, Proof, None of these)
 - 2) Knowledge of flow of electricity is _____ verification.
(Direct, Indirect, Error, None of these)
 - 3) Indian economy is based on _____
(Industry, Commerce, Agriculture, Religion)
 - 4) After verification of hypothesis _____ is necessary.
(Proof, Problem, Data collection, Classification)
 - 5) _____ is related with AIDS.
(HIV, HIB, ANS, ANT)
 - 6) Hard-disk is a constituent of _____
(Radio, T.V., Computer, D. V. D.)
 - 7) Hypothesis must be _____
(False, Self-consistent, Contradiction, Ambiguous)
 - 8) There are _____ types of laws.
(Four, Five, Three, Six)
 - 9) There are _____ ways of verification of hypothesis.
(Three, Five, Two, Four)
 - 10) AIDS is invented in _____
(India, America, Russia, China)

2. Write short answers (**any 4**) : 8
- 1) Define hypothesis.
 - 2) What is proof of hypothesis ?
 - 3) How can hypothesis verified ? Explain.
 - 4) What is law ?
 - 5) What is internet ?
 - 6) Define bio-technology.
3. Write short notes (**any 4**) : 12
- 1) Function of Computer.
 - 2) Uses of Internet.
 - 3) Science and agriculture.
 - 4) Give the names of constituents of Computer.
 - 5) Ecological balance.
 - 6) Information technology.
4. Distinguish between verification and proof of hypothesis. 10
- OR
- Explain the conditions of good hypothesis.
5. Write an essay on 'AIDS' awareness. 10

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १०
- १) _____ हे तात्पुरते गृहितक आहे.
(अभ्युपगम, प्रचिती, सिद्धता, यापैकी नाही)
 - २) विद्युतप्रवाहाचे ज्ञान ही _____ प्रचिती आहे.
(प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, मिथ्या, यापैकी नाही)
 - ३) भारतीय अर्थव्यवस्था ही _____ वर आधारलेली आहे.
(उद्योग, व्यापार, शेती, धर्म)
 - ४) अभ्युपगमाच्या प्रचितीनंतर _____ हे आवश्यक आहे.
(सिद्धांत, समस्या, साधन सामग्री गोळाकरण, वर्गीकरण)
 - ५) _____ हे एड्सशी संबंधित आहे.
(HIV, HIB, ANS, ANT)

- ६) हार्ड-डिस्क हा _____ चा एक घटक आहे.
(रेडिओ, टिव्ही, संगणक, डि.व्ही.डी.)
- ७) अभ्युपगम _____ असावी.
(असत्य, स्वसुसंगत, व्याघात, संदिग्ध)
- ८) नियमांचे _____ प्रकार आहेत.
(चार, पाच, तीन, सहा)
- ९) अभ्युपगमाच्या प्रचितीचे _____ मार्ग आहेत.
(तीन, पाच, दोन, चार)
- १०) एड्सचा शोध _____ मध्ये लागला.
(भारत, अमेरिका, रशिया, चीना)
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही ४) : ८
- १) अभ्युपगमाची व्याख्या द्या.
२) अभ्युपगमाची सिद्धता म्हणजे काय ?
३) अभ्युपगमाची प्रचिती कशी घेतली जाते ? स्पष्ट करा.
४) नियम म्हणजे काय ?
५) इंटरनेट म्हणजे काय ?
६) जैव तंत्रज्ञानाची व्याख्या द्या.
३. थोडक्यात टीपा लिहा (कोणत्याही ४) : १२
- १) संगणकाचे कार्य.
२) इंटरनेटचा उपयोग.
३) विज्ञान आणि शेती.
४) संगणकाच्या घटकांची नावे द्या.
५) पर्यावरण समतोल.
६) माहिती तंत्रज्ञान.
४. अभ्युपगमाची प्रचिती आणि सिद्धता यातील भेद स्पष्ट करा. १०
किंवा
युक्त अभ्युपगमाच्या अटी स्पष्ट करा.
५. 'एड्स' जाणीव जागृती यावर निबंध लिहा. १०
-

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
SCIENCE TECHNOLOGY AND DEVELOPMENT (Compulsory)
Paper – II : Application of STD

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Select the proper alternative and fill in the blanks : **10**
- 1) 'Badoda Hoe' is a implement of _____
a) Reaper b) Hoe c) Planter d) Plough
 - 2) _____ is not a type of chemical fertilizer.
a) Nitrogenous b) Ash c) Phosphate d) Potash
 - 3) Year _____ mark the beginning of Green Revolution in India.
a) 1947 b) 1950 c) 1970 d) 1965
 - 4) _____ particulates are formed in coal burning.
a) Mercury b) Lead c) Phosphorous d) Sulphur
 - 5) _____ invented telegraph.
a) Edison b) John Baird c) Morse d) Bel
 - 6) _____ country has used GPS technology at first time in the world.
a) Japan b) India c) Russia d) America
 - 7) Night blindness is caused because of the deficiency of _____ vitamin.
a) D b) C c) A d) B
 - 8) Elisa test diagnoses _____ disease.
a) AIDS b) Allergy c) Diabetes d) Cancer

9) Indian Atomic Energy Commission is established in _____

- a) 1945 b) 1948 c) 1947 d) 1950

10) National Institute of Oceanography is situated at _____

- a) Mumbai b) Panaji c) Chennai d) Delhi

2. Write short answers (**any four**) :

8

- 1) Write types of fertilizers.
- 2) What is Bio-technology ?
- 3) State measures of water pollution.
- 4) What is Information Technology ?
- 5) Write types of Cancer.
- 6) State objectives of Haffkin Institute.

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Chemical weed control method.
- 2) Classification of irrigation project.
- 3) Sound pollution.
- 4) Characteristics of computer.
- 5) Global Positioning System.
- 6) Balanced diet.

4. Give the detail information of modern agriculture implements.

10

OR

What is allergy ? State the reasons and remedies.

5. Explain the causes, effects and remedies of air pollution.

10

मराठी रूपांतर
विज्ञान तंत्रज्ञान आणि प्रगती

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा :

१०

- १) 'बडोदा हो' हे एक _____ चे अवजार आहे.
अ) कापणी ब) कोळपणी क) पेरणी ड) नांगरणी
- २) _____ हा रासायनिक खताचा प्रकार नाही.
अ) नत्रखत ब) राख क) स्फुरदखत ड) पालाश
- ३) भारतामध्ये हरित क्रांतीची सुरुवात _____ साली झाली.
अ) १९४७ ब) १९५० क) १९७० ड) १९६५
- ४) दगडी कोळशाच्या ज्वलनातून _____ कणिकाची निर्मिती होते.
अ) पारा ब) शिसे क) फॉस्फरस ड) सल्फर
- ५) _____ यांनी तारायंत्राचा शोध लावला.
अ) एडिसन ब) जॉन बेअर्ड क) मोर्स ड) बेल
- ६) जगामध्ये _____ या देशाने प्रथम जी. पी. एस. तंत्रज्ञानाचा वापर केला.
अ) जपान ब) भारत क) रशिया ड) अमेरिका
- ७) _____ जीवनसत्वाच्या अभावामुळे रात-अंधळेपणा येतो.
अ) ड ब) क क) अ ड) ब
- ८) इलायझा चाचणी द्वारे _____ रोगाचे निदान होते.
अ) एड्स ब) वश्यता क) मधुमेह ड) कर्करोग
- ९) भारतीय अणुशक्ती मंडळीची स्थापना _____ साली करण्यात आली.
अ) १९४५ ब) १९४८ क) १९४७ ड) १९५०
- १०) राष्ट्रीय सागर संशोधन संस्था _____ येथे आहे.
अ) मुंबई ब) पणजी क) चेन्नाई ड) दिल्ली

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

- १) खताचे प्रकार लिहा.
- २) जैवतंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ३) जल प्रदुषणावरील उपाय सांगा .
- ४) माहिती तंत्रज्ञान म्हणजे काय ?
- ५) कर्करोगाची प्रकार लिहा.
- ६) हाफकिन संस्थेची उद्दिष्टे सांगा.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) रासायनिक तण नियंत्रण पद्धती.
- २) जलसिंचन प्रकल्पाचे वर्गीकरण.
- ३) ध्वनी प्रदूषण.
- ४) संगणकाची वैशिष्ट्ये.
- ५) वैश्विक स्थान निश्चिती प्रणाली.
- ६) समतोल आहार.

४. आधुनिक शेती अवजारांची सविस्तर माहिती लिहा.

१०

किंवा

वश्यता म्हणजे काय ? ते सांगून त्याची कारणे व उपाय सांगा.

५. हवा प्रदुषणाची कारणे, परिणाम व उपाय विशद करा.

१०

SLR-L – 74

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
MARATHI (Comp.)
‘सृजनरंग’ मराठी (आवश्यक)

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks :50

१. वस्तुनिष्ठ प्रश्न :

योग्य पर्याय निवडा :

१०

- १) ‘कृष्णाकाठ’ हा ग्रंथ कोणी लिहिला ?
अ) शंकरराव चव्हाण
ब) माधव चव्हाण
क) यशवंतराव चव्हाण
ड) सुधा चव्हाण
- २) ‘चंद्रबनातल्या सावल्या’ या ललित गद्याचे लेखक कोण ?
अ) द. ता. भोसले
ब) शंकर पाटील
क) चंद्रकुमार नलगे
ड) महादेव मोरे
- ३) ‘राखावी बहुतांची अंतरे’ हे कोणाच्या जीवनाचे सूत्र होते ?
अ) हिराचंद
ब) वालचंद
क) बहुचंद
ड) मालचंद
- ४) लेखकाने माकडीच्या पिळ्याचे नाव काय ठेवले ?
अ) बबली
ब) सायली
क) मनी
ड) टोनी
- ५) कोण म्हणे तया कीर्तनाची गोडी । घालीतसे उडी नेटेपाटे ॥
अ) संत तुकाराम
ब) संत नामदेव
क) सावता माळी
ड) संत रामदास
- ६) महानुभाव पंथातील आद्य कवयित्री म्हणून कोणाचा उल्लेख केला जातो ?
अ) देवकी
ब) देमती
क) महदंबा
ड) बोनाबाई
- ७) ज्यंबक बापूजी ठोंबरे यांनी कोणत्या टोपन नावाने लेखन केले ?
अ) बाल कवी
ब) केशव सूत
क) गोविंदाग्रज
ड) केशव कुमार

P.T.O.

८) आकाशवाणी हे कसले माध्यम आहे ?

अ) दृश्य ब) दृक क) श्राव्य ड) दृश्य श्राव्य

९) 'उन्हातल्या चांदण्यात' हा कविता संग्रह कोणी लिहिला ?

अ) दत्ता हलसगीकर ब) मंगेश पाडगावकर क) केशवसुत ड) गोविंदाग्रज

१०) 'अजून वादळ उठले नाही' हा कविता संग्रह कोणी लिहिला ?

अ) हिरा बनसोडे ब) प्रज्ञा लोखंडे क) मुक्ता सर्वगोड ड) ज्योती लाजेंवार

२. दोन वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) हेमल कशाला येण्यामागे प्रकाश आमटे यांचा काय हेतू होता ?

२) वालचंद यांच्या स्वभावाचे दोन पैलू सांगा.

३) संत तुकारामांनी साधुत्वाची कोणती लक्षणे सांगितली आहेत ?

४) संजीवनी यांच्या कवितेची दोन वैशिष्ट्ये सांगा.

५) बातमी म्हणजे काय ?

६) यशवंतराव चव्हाण यांच्या दोन ग्रंथांची नावे सांगा.

३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) :

१०

१) छत्रपती शिवाजी महाराज रयतेच्या कल्याणाची कशी काळजी घेत होते ?

२) बालकवी यांच्या 'औदुंबर' या कवितेचे सौंदर्य उलगडून दाखवा.

३) वृत्तपत्रासाठी बातमी लिहिताना कोणती काळजी घ्यावी ?

४. 'प्राण्याचे गोकुळ' या पाठातून लेखकाचे प्राणी प्रेम कसे व्यक्त झाले आहे ?

१०

किंवा

'अजून वादळ उठले नाही' या कवितेतून दलित स्त्रीच्या व्यथा-वेदना कश्या आल्या आहेत ते सांगा.

५. 'उंची' या कवितेचे वाङ्मयीन महत्त्व विशद करा.

१०

SLR-L – 75

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) (New Course) Examination, 2014
HINDI (Compulsory)
Sahitya Dhara aur Vyavaharik Hindi

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाईं ओर लिखे गए अंक प्रश्न के लिए निर्धारित पूर्ण अंक हैं।

1. निम्नलिखित वाक्यों में दिए गए विकल्पों में से सही विकल्प चुनकर वाक्य फिर से लिखिए : 10
- 1) 'मलबे का मालिक', कहानी में (आजादी के पहले/आजादी के बाद/वर्तमान/भूतपूर्व) के जातीय दंगों के विकृत रूप को दर्शाया गया है।
 - 2) रामवृक्ष बेनीपुरीजी लिखित 'बलदेव सिंह' (संस्मरण/कहानी/रेखाचित्र/रिपोर्टाज) विधा है।
 - 3) हिंदी साहित्य जगत् में सूर्यकांत त्रिपाठी (नूतन/नवीन/निराला/नए कवि) के उपनाम से ख्यातिप्राप्त हैं।
 - 4) शरद जोशी को सन् 1990 में भारत सरकार द्वारा (पद्मभूषण/ पद्मश्री/साहित्य अकादमी/ साहित्य भूषण) की उपाधि से सम्मानित किया।
 - 5) एकछे पहलवान (पुरस्कार/नए बादल/एक और जिदंगी/मलबे का मालिक) कहानी का पात्र हैं।
 - 6) रहीम के दोहों में मुख्यतः (रीति/नीति/धर्म/उपदेश) संबंधी विचार अधिक हैं।
 - 7) कंबल में गठरी नहीं है सिर्फ उसमें एक सात साल का (बच्चा/बच्ची/बालिका/बालक) हैं।
 - 8) 'घना पक्षी विहार', कविता (भगवत रावत/इब्बार रब्बी/वीरेन डंगवाल/राजेश जोशी) की हैं।
 - 9) "बादलों-भरी सुबह है ठंडी ठंडी ताजा चेहरों वाले बच्चे निकल-चले (घरों/मंदिरों/स्कूलों/ यात्रा) को।"
 - 10) ममता कालिया की कविता (बहन/बेटा/माँ/घना पक्षी विहार) है।

P.T.O.

2. निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर लिखिए : 10
- 1) प्रेषिती किसे कहा जाता है ? उसे पत्र के किस ओर लिखा जाता है ?
 - 2) पत्र के कौन-कौन से अंग होते हैं ?
 - 3) आवेदन पत्र कब लिखा जाता है ?
 - 4) कर्ता कारक के प्रयोग के दो नियम लिखिए।
 - 5) करण कारक और अपादान कारक में क्या अंतर है ?
 - 6) संबंध कारक किसे कहते हैं ? उसके प्रत्यय कौनसे हैं ?
3. निम्नलिखित में से किन्हीं दो की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : 10
- 1) “जहाँ गांठ तह रस नहीं, यह रहीम जग जोय ।
मंडप तर की गांठ में, गांठ गांठ रस होय ॥”
 - 2) “अपनी त्वचा पर
कालिख की परतों पर परतें चढ़ाती
बालों को जटा-जूट की तरह
फैलाती-बढाती
बिना शरम-लिहाज”
 - 3) “जब मन किया झील में तैरे
मछली खाई,
कीडा मारा,
घास कुतर गए।”
4. पठित दोहों के आधार पर रहीम के नीति विषयक विचारों को स्पष्ट कीजिए। 10
- अथवा**
- रेखाचित्र विधा की दृष्टि से ‘बलदेव सिंह’ की समीक्षा कीजिए।
5. ‘मलबे का मालिक’, कहानी के कथानक की समीक्षा कीजिए। 10
-

SLR-L – 76

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA (Compulsory) (New)
Modern Prose and Karnataka Culture

Day and Date : Thursday, 13-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

೧. ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆರಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) 'ಒಲಿದಂತೆ ಹಾಡುವೆ' ಇದೊಂದು _____
 - 1) ಕಥಾ ಸಂಕಲನ
 - 2) ಕವನ ಸಂಕಲನ
 - 3) ಚಿಂತನ ಬರಹಗಳ ಸಂಕಲನ
 - 4) ನಾಟಕ
- 2) ಬೌದ್ಧಿಕ ಗುಲಾಮರು _____
 - 1) ಸ್ವಾವಲಂಬಿಗಳು
 - 2) ಪರಾವಲಂಬಿಗಳು
 - 3) ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳು
 - 4) ಸ್ವತಂತ್ರರು
- 3) ಸಂವಿಧಾನ ಶಿಲ್ಪಿ _____
 - 1) ಗಾಂಧಿ
 - 2) ನೆಹರು
 - 3) ಶಾಸ್ತ್ರಿ
 - 4) ಅಂಬೇಡ್ಕರ್
- 4) ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ರೋಗ _____
 - 1) ಏಡ್ಸ್
 - 2) ಕ್ಯಾನ್ಸರ್
 - 3) ಕ್ಷಯ
 - 4) ತೊನ್ನು
- 5) ಮಾನವತಾವಾದದ ಮಾತೆ _____
 - 1) ಆಂಗ್ಲೋ ಸ್ಯಾನ್ ಸೂಕಿ
 - 2) ತಸ್ಲಿಮಾ
 - 3) ಸೋನಿಯಾ ಗಾಂಧಿ
 - 4) ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ
- 6) ಮೊದಲ ಕನ್ನಡಿಗ ರಾಜವಂಶ _____
 - 1) ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ
 - 2) ಪಲ್ಲವ
 - 3) ಕದಂಬ
 - 4) ಗಂಗ
- 7) ಪುಲಕೇಶಿಯ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಭೇಟಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಚೀನಿ ಪ್ರವಾಸಿ _____
 - 1) ಅಬ್ದುಲ್ ರಜಾಕ್
 - 2) ಹ್ಯುಯೆನ್ ತ್ಸಾಂಗ್
 - 3) ಕಿಟೆಲ್
 - 4) ರೂಸೊ
- 8) ಬಾದಾಮಿ ಶಾಸನದ ಕಾಲ _____
 - 1) 5ನೇ ಶತಮಾನ
 - 2) 8ನೇ ಶತಮಾನ
 - 3) 9ನೇ ಶತಮಾನ
 - 4) 7ನೇ ಶತಮಾನ

P.T.O.

9) ಈತ ಕವಿಯೂ ಹೌದು ಕಲಿಯೂ ಹೌದು _____

- 1) ಪಂಪ 2) ಬಸವಣ್ಣ 3) ಕುವೆಂಪು 4) ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ

10) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತದ ಪಿತಾಮಹ _____

- 1) ಬಸವಣ್ಣ 2) ಪುರಂದರದಾಸ
3) ನಿಜಗುಣ ಶಿವಯೋಗಿ 4) ಕನಕದಾಸ

೨. ಬೇಕಾದ ಐದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ದೇಶಪ್ರೇಮ ಎಷ್ಟು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತದೆ ? ಆ ರೂಪಗಳು ಯಾವುವು ?
- 2) ದಕ್ಷಿಣ ಆಫ್ರಿಕಾದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹೋರಾಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರು ? ಅದರಿಂದ ಅವನು ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಗೃಹಬಂಧನ ಅನುಭವಿಸಿದ ?
- 3) ಸ್ವಾವಲಂಬನೆ ಎಂದರೇನು ?
- 4) ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಕರ್ನಾಟಕ' ಪದಕ್ಕೆ ಇರುವ ಅರ್ಥಗಳಾವುವು ?
- 5) ಗೊಮ್ಮಟನ ಗುಣಗಳಾವುವು ?
- 6) ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಎಂದರೇನು ?

೩. ಬೇಕಾದ ಎರಡಕ್ಕೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ ಬರೆಯಿರಿ :

10

- 1) ಆಂಗ್‌ಸ್ಯಾನ್‌ಸೂಕಿ
- 2) ಕದಂಬರು
- 3) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ.

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎಂದರೇನು ? ವಿವರಿಸಿರಿ.
- 2) ಮೂಲ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

೫. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಎರಡು ಪುಟಗಳಿಗೆ ಮೀರದಂತೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ :

10

- 1) ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಕುರಿತು ನಿರೂಪಿಸಿರಿ.

SLR-L – 77

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Compulsory) (New)
Nawa-e-Adab (Poetry)

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

۱) صحیح متبادل چُن کر لکھئے :

- (۱) میر تقی میر کو _____ کہا جاتا ہے۔
(خدائے سخن خدا شناس خدا کا شاگرد شاعر بے دماغ)
- (۲) شیخ ابراہیم ذوق کی وفات _____ میں ہوئی۔
(1854 1856 1857 1847)
- (۳) مرثیہ _____ زبان کا لفظ ہے۔
(فارسی عربی ترکی اردو)
- (۴) اکبر الہ آبادی کا اصلی نام _____ تھا۔
(سید امتیاز حسین سید مختار حسین سید اکبر حسین سید محمد حسین)
- (۵) حسرت موہانی کا اصلی نام _____ تھا۔
(سید اکبر حسین سید فضل الحسن سید مولا علی سید نظامی)
- (۶) ”فرضی لطیفہ“ نظم میں _____ پر طنز کیا گیا ہے۔
(نوجوانوں بوڑھوں بچوں عورتوں)

- (۷) ” او دیس سے آنے والے بتا : “ _____ کی شعری تخلیق ہے۔
(فراق گورکھپوری اختر شیرانی مجروح سلطان پوری نیاز فتح پوری)
- (۸) کرتے ہیں قتل وہ طلب مغفرت کے بعد
جو تھے دعا کے ہاتھ وہی امتحان کے ہیں
درج بالا شعر _____ کا ہے۔
(جگر مراد آبادی داغ دہلوی برق لکھنوی اکبر الہ آبادی)
- (۹) مرزا محمد رفیع سودا کا قصیدہ _____ کا ہے۔
(تضحیک روزگار در مدح بہادر شاہ ظفر مرزا غالب حضرت امام حسین)
- (۱۰) ” مضامین چکبست “ _____ کا مجموعہ ہے۔
(افسانوں ناولوں کہانیوں انشائیوں)

10

۲. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی پانچ)

- (۱) مجنوں نے لیلیٰ کی ماں کو کون سی مثال دی؟
- (۲) مثنوی کے اقسام کے نام لکھئے۔
- (۳) ” تن کی چاندی من کا سونا “ نظم کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (۴) شتابی مجھے ساقیا دے شراب
کہ یہ حال سن کر ہوا دل کباب
درج بالا شعر کس نظم کا ہے نام لکھئے۔
- (۵) ” برکھارت “ نظم میں حالی نے کن موسموں کا ذکر کیا ہے؟
- (۶) ” او دیس سے آنے والے بتا “ نظم میں شاعر کس سے مخاطب ہے؟

10

۳. کوئی دو سوال حل کیجئے :

- (۱) سینتاجی کیوں بصد کر رہی تھی؟
- (۲) نظم ”فرضی لطیفہ“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۳) داغ دہلوی کی غزل کا خلاصہ لکھئے۔

10

۳. کوئی ایک سوال حل کیجئے :

- (۱) ”مرثیہ حضرت امام حسین علیہ السلام“ کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) ”تن کی چاندی من کا سونا“ نظم کا خلاصہ لکھئے۔

10

۵. ”تضحیک روزگار“ کا خلاصہ اپنے الفاظ میں تحریر کیجئے۔

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Sem. – I) (C.G.P.A. Pattern) Examination, 2014
SCIENTIFIC METHOD (Compulsory)

Day and Date : Friday, 31-10-2014
Time : 11.00 a.m. to 2.00 p.m.

Max. Marks : 70

N. B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate words given in the bracket : **14**
- 1) Science is a _____ body of knowledge.
(systematic, indirect, vague, useless)
 - 2) Political science is a _____ science.
(moral, natural, social, formal)
 - 3) Questionnaire is a _____ way of research.
(vague, direct, indirect, false)
 - 4) Hypothesis is a tentative _____
(supposition, imagination, final conclusion, illusion)
 - 5) Hypothesis must be based on _____
(contradict, verifiable, false, vague)
 - 6) Causal relation is _____
(invariable, variable, indefinite, none of these)
 - 7) After proof of hypothesis _____ is necessary.
(problem, verification, explanation, hypothesis)
 - 8) Scientific method is _____ method.
(deductive, analogy, vague, inductive)
 - 9) 'What is' studied in _____ science.
(natural, normative, aesthetic, mathematical)
 - 10) Observation is a _____ ground of science.
(material, formal, verbal, logical)

- 11) Interview must be _____
(Vague, Clear, Indirect, Ambiguous)
- 12) Scientific observation is _____
(purposeless, purposeful, meaningless, useless)
- 13) Human knowledge is expanded by _____ inference.
(analogy, deductive, inductive, syllogism)
- 14) _____ cannot be defined.
(Noun, Pronoun, Proper noun, Article)

2. Write short answers (**any 7**) :

14

- 1) What is science ?
- 2) Define scientific method.
- 3) How many kinds of presupposition of science ? Give names.
- 4) What is objectivity ?
- 5) Is hypothesis necessary in research ? Explain.
- 6) What is explanation ?
- 7) What is positive science ?
- 8) What is normative science ?
- 9) What is mal-observation ?
- 10) What is philosophy ?

3. Write short notes (**any 2**) :

14

- 1) Science and religion.
- 2) Rules of definition.
- 3) Principles of empiricism.
- 4) Advantages of experiment.

4. Explain the stages of scientific investigation.

14

OR

Explain the nature of uniformity of nature.

5. Distinguish between observation and experiment.

14

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा : १४
- १) विज्ञान म्हणजे ज्ञानाची _____ मांडणी होय.
(पद्धतशीर, अप्रत्यक्ष, संदिग्ध, निरूपयोगी)
 - २) राज्यशास्त्र हे _____ शास्त्र आहे.
(नैतिक, नैसर्गिक, सामाजिक, आकारिक)
 - ३) प्रश्नावली ही संशोधनाचा _____ मार्ग आहे.
(संदिग्ध, प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, असत्य)
 - ४) अभ्युपगम हे तात्पुरते _____ आहे.
(गृहितक, कल्पना, अंतिम निष्कर्ष, भ्रम)
 - ५) अभ्युपगम _____ वर आधारित असावा.
(व्याघात, प्रचितीक्षम, असत्य, संदिग्ध)
 - ६) कारणिक संबंध _____ असते.
(स्थिर, अस्थिर, अनिश्चित, यापैकी नाही)
 - ७) अभ्युपगमाच्या सिद्धतेनंतर _____ आवश्यक आहे.
(समस्या, प्रचिती, उपपादन, अभ्युपगम)
 - ८) शास्त्रीय पद्धती ही _____ पद्धती आहे.
(निगामी, साम्यानुमान, संदिग्ध, विगामी)
 - ९) 'काय आहे' चा अभ्यास _____ शास्त्रात केला जातो.
(नैसर्गिक, आदर्शनिष्ठ, सौंदर्यशास्त्र, गणितीय)
 - १०) निरीक्षण हा विज्ञानाचा _____ आधार आहे.
(वास्तविक, तात्त्विक, शाब्दिक, तार्किक)
 - ११) मुलाखत _____ असावी.
(संदिग्ध, स्पष्ट, अप्रत्यक्ष, द्वयर्थी)
 - १२) शास्त्रीय निरीक्षण हे _____ असते.
(ध्येयरहित, ध्येययुक्त, अर्थहीन, निरूपयोगी)

१३) मानवी ज्ञानाचा विस्तार _____ अनुमानाने होते.

(साम्यानुमान, निगामी, विगामी, संविधान)

१४) _____ ची व्याख्या करता येत नाही.

(नाम, सर्वनाम, विशेष नाम, पदनाम)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ७) :

१४

१) विज्ञान म्हणजे काय ?

२) वैज्ञानिक पद्धतीची व्याख्या द्या.

३) विज्ञानातील गृहितके किती प्रकारचे आहेत ? नावे द्या.

४) वस्तुनिष्ठता म्हणजे काय ?

५) संशोधनामध्ये अभ्युपगमाची आवश्यकता आहे का ? स्पष्ट करा.

६) उपपादन म्हणजे काय ?

७) वस्तुनिष्ठ शास्त्र म्हणजे काय ?

८) आदर्शनिष्ठ शास्त्र म्हणजे काय ?

९) दुर्निरीक्षण म्हणजे काय ?

१०) तत्त्वज्ञान म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को. २) :

१४

१) विज्ञान आणि धर्म

२) व्याख्येचे नियम

३) अनुभववादाची तत्त्वे

४) प्रयोगाचे फायदे.

४. वैज्ञानिक संशोधनाच्या अवस्था (टप्पे) स्पष्ट करा.

१४

किंवा

निसर्ग समरूपतेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

५. निरीक्षण आणि प्रयोग यातील फरक स्पष्ट करा.

१४

SLR-L – 80

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014

PERSIAN (Compulsory) (New Syllabus)

Prose, Rapid Reading and Poetry

1) Farsi-e-Shakkarin

2) Nisab Jadeed-e-Farsi

3) Hadeeqa-e-Farsi (Part – I)

Day and Date : day, 00-0-2014

Max. Marks : 50

Time : 00.00 a.m. to 00.00 noon

Instructions : 1) Figures to the **right** indicate **full** marks.

2) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentence :

10

(1) امیر عنصر المعالی اپنے بیٹے گیلان شاہ کی نصیحت اور رہنمائی کے لئے کتاب _____ لکھی۔

(انوار سہیلی) منتخب التواریخ قصص القرآن قابوس نامہ

(2) برہر _____ محمد بن الحسین الاسکاف نوشتہ بود۔

(نان) سنگ خاک (موج)

(3) _____ در سوراخ ہفت روزانہ۔

(نصر) ایاز حضرت بلال (فتح)

(4) ای _____ ؛ سخن گوئی باش و لیکن دروغ گوئی مباح۔

(پسر) پدر برادر (فرزند)

P.T.O.

- (۵) چرا باید کہ سخن چنان گوید کہ با _____ گویند۔
(مردمان کودکان زنان طفلان)
- (۶) قبیلے کے پہلے سردار کا نام _____ تھا۔
(ارسلان سلطان الپ ارسلان سلطان آقا سلطان پاشاہ)
- (۷) قصیدہ عربی لفظ _____ سے مشتق ہے۔
(قصد مقصد مقاصد مقصود)
- (۸) پروین اعصابی کی ولادت _____ میں ہوئی۔
(تہران ایران ہرات شیراز)
- (۹) عربی کے والد کا نام _____ تھا۔
(نہن الدین عظیم الدین معین الدین فخر الدین)
- (۱۰) زما _____ قطرہ کو چمک چہ کار خواہد خاست
بیا شویم یکی قطرہ بزرگتری
(دو چہار پنج شش)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (۱) فتح دریا میں کود کر کس طرح بچ گیا؟
- (۲) میزبان اور مہربان کے فرائض کیا ہوتے ہیں؟
- (۳) نظم ”مناظرہ سخ و سوزن کا مرکزی خیال پیش کیجئے۔“
- (۴) فتح کے عادات و اطوار لکھئے۔

- (۵) عرفی کے مزاج کی سب سے بڑی خوبی کیا تھی؟
- (۶) گر کعبدات بزم لب آرند لب بدوز
برخاک بوسہ زن زحرم آستان مخواه
مندرجہ بالا شعر کی تشریح کیجئے۔

3. Write answer on **any two** of the following : 10

- (۱) نصر بن منصور تمیمی کا خلاصہ لکھئے۔
- (۲) پچاس اشرفیوں کے حصول کے لئے حاجی بابا نے کیا تدبیر کی؟
- (۳) نیک و بد سے گفتگو کرنے کا صحیح طریقہ بیان کیجئے۔

4. Explain fully **any one** of the following : 10

- (۱) (A) گرد ہمتی ز مروّت نشان ، مخواه
صد جا شہید شو ، دیت از دشمنان مخواه
- (۲) بستان ز جاج و در جگر افشان و نم مجوی
بہ شکن سفال و در دین انداز و نان مخواه
- (۳) خاک از فلک مخواه مراد از زمین مجوی
ماہ از زمین مجوی و وفا ز آسمان مخواه
- (۴) تر صیح تخت و تاجت اگر خروی دہد
بہ شکن کلاہ مسند و گوہر زکان مخواه

- (۵) گرمه و آفتاب بمیر و عز بگیر
گر تیر و زهره کشته شود لوحه خوان خواه

OR

- (B) (۱) شنیده اید میان دو قطره خون چه گذشت
همه آفاق پر از فتنه و شری بینم
(۲) یکی بگفت به آن دیگری، تو خون که ای؟
من او فتاده ام اینجا، زد دست تا جوری
(۳) بگفت من بچکیدم ز پای خار کنی
ز رنج خار، که رفتش به پا چو نیشتری
(۴) جواب داد: زیک چشمه ایم هر دو، چه غم
چکیده ایم اگر هر یک از تن دیگری
(۵) هزار قطره خون در پیاله یک رنگند
تفاوت رگ و شربان نمی کند اثری-

5. Translate the following :

10

چنانکه از جد من شمس المعالی حکایت کنند، که وی مردی سخت قتال بود، و گناه هیچ کس را عفو نتوانستی کردن،
و گناه هیچ کس را عفو نتوانستی کردن که مرد بدبو دوازده بدی او لشکر بردکینه درگشتند و با تم من فلک المعالی یکی
شدند، وی بیاید و پدر خویش شمس المعالی را بگرفت بضرورت از آنکه لشکر گفتند که اگر تو درین کار با ما یکی
نباشی، ما این ملک را به بیگانان دهیم، چون دانست که ملک از خاندان ایشان نخواهد شد، به ضرورت از
حبت ملک این ملک بکرد. مقصود آنست که چون این کار بکرد و او را به گرفتند.

SLR-L – 82

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) (New) Examination, 2014
PERSIAN (Optional) (Paper – II)
Prose, Rapid Reading and Poetry

Day and Date : Thursday, 13-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : i) Figures to the **right** indicate **full** marks.
ii) **All** questions are **compulsory**.

1. Choose the correct word and complete the sentences :

10

- (1) حکایت ” طائفہ دزدان عرب “ _____ تصنیف سے لی گئی ہے۔
(قابوس نامہ جہانگیر نامہ گلستان سعدی انوار سہیلی)
- (2) فشر جیر اللہ نے _____ کی رباعیات کا ترجمہ کیا ہے۔
(میر انیس امجد حیدر آبادی عمر خیام جوش ملیح آبادی)
- (3) رہبر نثر اد نو کے مصنف _____ ہیں۔
(کاظم زادہ ملا حسین کاشفی فیضی سعید نفیسی)
- (4) سعدی شیرازی کی پیدائش _____ میں ہوئی۔
(نیشاپور مشہد شیراز سمرقند)
- (5) عاقبت گرگ زادہ گرگ شود گرچہ با _____ بزرگ شود۔
(آدمی انسان فرشتہ شیطان)

P.T.O.

- (6) سعدی کے استاد کا نام _____ تھا۔
 (شیخ عبد القادر جیلانی نظام الدین اولیاء مولانا جامی عبد الرحمن ابن جوزی)
- (7) کز نیستان تا مرا میریدہ اند از نفیرم مرد و _____ نالییدہ اند۔
 (زن عورت خاتون نساء)
- (8) می داد شیخ را بدلال _____ جواب و آن شیخ می نمود مکرر مقال خویش۔
 (حسین جمیں مبین متین)
- (9) بر خیز و بیایتا برای دل ما حل کن بہ _____ خویشتم مشکل ما۔
 (جمال جمال جمال جمال)
- (10) بت گفت بہ بت پرست کای _____ ما
 دانی کہ چه روی گشته ای ساجد ما۔
 (زابد ماجد عابد واجد)

2. Write short answer on **any five** of the following :

10

- (1) ”رہبر نثر اد نو“ کے ابتدائی چار گفتاروں کے عنوانات لکھئے۔
- (2) گلستانِ سعدی کا سبب تصنیف کیا تھا؟ واقعہ لکھئے۔
- (3) حکایت ”پادشاہے باغلامے عجمی“ کا مرکزی خیال لکھئے۔
- (4) بصرہ کی حسینہ کو شیخ کون سا درس دے رہا تھا؟
- (5) سعدی شیرازی کے کوئی پانچ اقوال زرین لکھئے۔
- (6) بانسری کس بات کی شکایت کر رہی ہے؟

3. Write short answer on **any two** of the following : 10

- (1) مولانا جلال الدین رومی کی مثنوی کی خصوصیات لکھئے۔
- (2) ”ترقی و تمدن“ اس گفتار میں حسین کاظم زادہ نے کن خیالات کا اظہار کیا ہے؟
- (3) حکایت ”ملکزادہ کوتاہ قد“ کا خلاصہ لکھئے۔

4. Explain with reference to context on **any one** of the following : 10

- (1) (الف) میداد شیخ درس ضلال مبین او
و آہنگ ضا درفتہ باوج کمال خویش
(ب) بہتر ہمان بود کہ ہمانید ہر دو دوان
او در دلال خویش و تواندر ضلال خویش
(ج) بند بگسل باش آزاد ای کپسر
چند باشی بند سیم و بند زر
(ح) تن زجان و جان زتن مستور نیست
لیک کس را دید جان دستور نیست۔
- (2) (الف) غم چند خوری بکار نا آمدہ پیش
رنج ست نصیب مردم دور اندیش
خوش باش و جہاں تنگ مکن بردل خویش
کز خوردن غم قضا نگر دم و بیش
(ب) می قوت جسم و قوت جانست مرا
می کاشف اسرار نہانست مرا
دیگر طلب دنیا و عقبی نہ کنم
یک ہرعدہ پر از دو جہانست مرا۔

5. Translate the following passage :

10

سرہنگ زاده را دیدم بر درِ سرائے اغمش کہ عقل و کیاست و فہم و فراستے زائد الوصف داشت ہم از عہدِ
خردی آثار بزرگی در ناصیہ او پیدا۔

(بالائے سرش زہوش مندی می تافت ستارہ سر بلندی)

فی الجملہ مقبول نظر سلطان آمد کہ جمال صورت و معنی داشت و خرد مندان گفتہ اند تو انگری بدل ست نہ بہال
و بزرگی بہ عقل ست نہ بہ سال۔ اینائے جنس او بر منصب او حسد بردند و بجنایتے متہم کردند و در کشتن او
سعی بہ قاعدہ نمودند۔

دشمن چہ کند چو مہربان باشد دوست۔ ملک پرسید کہ موجب خصمی ایشان در حق تو چیست۔ گفت در سایہ
دولتِ خداوندی دام نلکہ ہنگناں را راضی کردم مگر حسودان کہ راضی نمیشود الا بزوالِ نعمت من دولت و
اقبالِ خداوندی باقی باد۔

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
GEOGRAPHY (Optional) (Paper – II)
Physical Geography (Climatology)

Day and Date : Friday, 11-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) *All questions are **compulsory**.*
2) *Figures to the **right** indicate **full** marks.*
3) *Neat diagrams must be drawn **wherever** necessary.*
4) *Use of map stencils is **allowed**.*

1. Select the proper alternative from the following and fill in the blanks : **10**

- 1) The envelop of colourless, odourless and testless gas which surrounds the earth has been called the
A) Lithosphere
B) Hydrosphere
C) Atmosphere
D) Troposphere
- 2) _____ gas from atmosphere is most important for all living beings.
A) Oxygen
B) Nitrogen
C) Hydrogen
D) Argon
- 3) Solar energy is measured in
A) Calories
B) Decibel
C) Meter
D) Millbar
- 4) In _____ condition earth is close to sun.
A) Perihelion
B) Aphelion
C) Relative
D) Specific
- 5) Pressure of air is measured in
A) Calories
B) Degree
C) Millbar
D) Decibel
- 6) _____ pressue belt is formed on equator.
A) Low
B) High
C) Normal
D) None of above
- 7) Moisture holding capacity of air depends on
A) Wind
B) Temperature
C) Humidity
D) Pressure

P.T.O.

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
३) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
४) नकाशा स्टेन्सिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

१. खालीलपैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

१०

- १) पृथ्वीभोवती असलेल्या रंगहीन, गंधहीन व स्वादहीन वायूंच्या आवरणास _____ म्हणतात.
अ) मृदावरण ब) जलावरण क) वातावरण ड) तपांबर
- २) वातावरणातील _____ हा वायू सजिवांच्या दृष्टीने महत्त्वाचा आहे.
अ) ऑक्सिजन ब) नायट्रोजन क) हायड्रोजन ड) आरगॉन
- ३) सौरशक्ती _____ या परिमाणात मोजली जाते.
अ) कॅलरीज ब) डेसीबल क) मीटर ड) मिलीभार
- ४) _____ स्थितीमध्ये पृथ्वी सूर्यापासून जवळ असते.
अ) उपसूर्य ब) अपसूर्य क) सापेक्ष ड) विशिष्ट
- ५) हवेचा भार _____ या परिमाणात मोजला जातो.
अ) कॅलरीज ब) अंश क) मिलीभार ड) डेसीबल
- ६) विषुववृत्तावर _____ भाराचा पट्टा निर्माण झाला आहे.
अ) कमी ब) जास्त क) सर्वसाधारण ड) यापैकी नाही
- ७) हवेची बाष्पधारण शक्ती _____ वर अवलंबून असते.
अ) वारे ब) तापमान क) आर्द्रता ड) वायूभार
- ८) हवेत बाष्पाच्या रूपात असलेल्या पाण्याच्या अस्तित्वाला हवेची _____ म्हणतात.
अ) तापमान ब) उष्णता क) आर्द्रता ड) वायूभार
- ९) एकाच आलेख कागदावर एकापेक्षा जास्त घटकांसाठी काढण्यात आलेल्या रेषालेखास _____ म्हणतात.
अ) साधा रेषालेख ब) पट्टी आलेख
क) संयुक्त आलेख ड) बहु रेषालेख

१०) एकाच आलेख कागदावर तापमान व आर्द्रता यांच्या आकडेवारीचा संबंध रेषेने दर्शविणाऱ्या आलेखास _____ म्हणतात.

अ) तापमान पर्जन्य आलेख

ब) तापमान आर्द्रता आलेख

क) स्तंभालेख

ड) पट्टी आलेख

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) वातावरणातील वायूंची नावे सांगा.

२) हवामानाची चार अंगे सांगा.

३) सौरशक्ती म्हणजे काय ?

४) दैनिक तापमान कक्षा.

५) समभार रेषांची व्याख्या लिहा.

६) बाष्पाची उगमस्थाने.

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

१) हवेची अंगे

२) तापमानाचे वितरण

३) वातावरणाची रचना

४) व्यापारी वारे

५) गारा

६) साधा स्तंभालेख

४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

१०

अ) पृथ्वीवरील वायूभार पट्ट्यांचे वर्णन करा.

किंवा

ब) आर्द्रतेच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

५. तापमानाच्या वितरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे वर्णन करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
OPT. PHILOSOPHY (Paper – II) (New)
Outlines of Philosophy

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks with appropriate word given in the bracket : 10
- 1) _____ is nothing but love of wisdom.
(Philosophy, Physics, Chemistry, Geography)
 - 2) Plato is a follower of _____
(Aristotle, Hume, Kant, Socrates)
 - 3) “I think therefore I am” is _____’s thought.
(Descarte, Plato, Kant, Hegel)
 - 4) _____ is propounded by Hume.
(Scepticism, Idealism, Materialism, None of these)
 - 5) According to _____ knowledge of ideas is real knowledge.
(Descarte, Mill, Bentham, Plato)
 - 6) _____ is called as a father of Modern Western Philosopher.
(Plato, Descarte, Aristotle, Hume)
 - 7) ‘Republic’ is written by _____
(Plato, Ruso, Marx, Wittgenstein)
 - 8) Descarte is _____ philosopher.
(Rationalistic, Materialistic, Atheistic, None of these)

9) Leibnitz is _____ philosopher.
(German, French, Russian, American)

10) According to _____ every monad is living mirror of the Universe.
(Leibnitz, Ryle, Russell, Moore)

2. Write short answers (**any 4**) :

8

- 1) What is Knowledge ?
- 2) Give the names of Rationalistic Philosophers.
- 3) What is Scepticism ?
- 4) According to Leibnitz what is monad ?
- 5) Who is father of modern philosophy ?
- 6) What is virtue ?

3. Write short notes (**any 4**) :

12

- 1) Doctrine of Ideas.
- 2) Historical background of Modern Western Philosophy.
- 3) State any two guidelines of Descartes.
- 4) 'I think therefore I am.'
- 5) According to Plato theory of knowledge.
- 6) Dialogue method.

4. Explain Descartes arguments for the existence of God.

10

OR

According to Socrates explain moral teaching.

5. Explain Plato's concept of 'Philosopher King'.

10

मराठी रूपांतर

- सूचना : १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून रिकाम्या जागा भरा :

१०

- १) _____ म्हणजे ज्ञानविषयक प्रेम होय.
(तत्त्वज्ञान, पदार्थशास्त्र, रसायनशास्त्र, भूगोल)
- २) प्लेटो हा _____ चा शिष्य आहे.
(ऑरिस्टाटल, ह्यूम, कांट, सॉक्रेटीस)
- ३) “मी विचार करतो म्हणून मी आहे” हा _____ चा विचार आहे.
(देकार्त, प्लेटो, कांट, हेगेल)
- ४) ह्यूमने _____ चे समर्थन केले.
(संशयवाद, चैतन्यवाद, जडवाद, यापैकी नाही)
- ५) _____ च्या दृष्टीकोनातून आयडियांचे ज्ञान हे खरे ज्ञान होय.
(देकार्त, मिल्ल, बेंथॅम, प्लेटो)
- ६) _____ ला आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाचा जनक असे म्हणतात.
(प्लेटो, देकार्त, ऑरिस्टाटल, ह्यूम)
- ७) ‘रिपब्लिक’ हा ग्रंथ _____ नी लिहिले.
(प्लेटो, रूसो, मार्क्स, विट्गोन्स्टाईन)
- ८) देकार्त _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(बुद्धीवादी, जडवादी, निरिश्चरवादी, यापैकी नाही)
- ९) लायबनिझ _____ तत्त्वज्ञ आहे.
(जर्मन, फ्रेंच, रशियन, अमेरिकन)
- १०) _____ च्या मते प्रत्येक चिदणू हा विश्वाचा जिवंत आरसा असतो.
(लायबनिझ, राइल, रसेल, मूर)

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (को. ४) :

८

- १) ज्ञान म्हणजे काय ?
- २) बुद्धीवादी तत्त्वज्ञांची नांवे द्या.
- ३) संशयवाद म्हणजे काय ?
- ४) लायब्रिझच्या मते चिदणू म्हणजे काय ?
- ५) आधुनिक तत्त्वज्ञानाचा जनक कोण ?
- ६) सद्गुण म्हणजे काय ?

३. थोडक्यात टीपा लिहा (को ४) :

१२

- १) आयडिया सिद्धांत.
- २) आधुनिक पाश्चात्य तत्त्वज्ञानाची ऐतिहासिक पार्श्वभूमी.
- ३) देकार्तने सांगितलेली दोन मार्गदर्शक सूत्रे.
- ४) 'मी विचार करतो म्हणून मी आहे'.
- ५) प्लेटोनुसार ज्ञानसिद्धांत.
- ६) संवाद पद्धती.

४. ईश्वराच्या अस्तित्वा बद्दल देकार्तचे युक्तिवाद स्पष्ट करा.

१०

किंवा

सॉक्रेटीसच्या दृष्टीकोनातून नैतिक शिकवण स्पष्ट करा.

५. प्लेटोच्या 'तत्त्वज्ञ राजा' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
EDUCATION (Optional) (New) (Paper – II)
Philosophical and Sociological Foundation of Education**

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

- N.B. :** 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks given to the questions.**

Sociology and Education

1. Select the correct alternative :

10

- 1) _____ said that “ school is a social organization and Education is social process”.
- a) Marshal Jones
b) Meril and Eldrige
c) George Pain
d) John duewe
- 2) _____ determines the functions of a teacher considering the role of a teacher as social engineer.
- a) Sociology
b) Educational Sociology
c) Education
d) Psychology
- 3) “Teacher not only guides the individual, but also shapes the destiny of nation” is said by _____
- a) Dr. Harrie Johnson
b) Dr. Kothari Commission
c) Dr. Radhakrishnan
d) George Pain
- 4) If social change is to be brought through education, _____ should be changed.
- a) Education process
b) Curriculum
c) Textbooks
d) Teachers
- 5) _____ work as the beneficiary function of National Integration and Social Equality.
- a) Text books
b) Curriculum
c) Newspapers
d) Television

P.T.O.

मराठी रूपांतर

शिक्षणशास्त्र आणि समाज

1. योग्य पर्याय निवडा :

10

- 1) “शाळा ही एक सामाजिक संस्था आहे व शिक्षण ही सामाजिक प्रक्रिया आहे” असे _____ ने म्हटले आहे.
अ) मार्शल जोन्स
क) जॉर्ज पेन
ब) मेरिल व एल्ड्रिज
ड) जॉन ड्यूई
- 2) शिक्षकाची भूमिका निश्चित करून सामाजिक अभियंता या नात्याने शिक्षकाच्या कार्याची रूपरेषा _____ ठरविते.
अ) समाजशास्त्र
क) शिक्षणशास्त्र
ब) शैक्षणिक समाजशास्त्र
ड) मानसशास्त्र
- 3) “शिक्षक फक्त विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करतो असे नाही तर तो राष्ट्राचे भवितव्य घडवितो” असे _____ ने म्हटले आहे.
अ) डॉ. हॅरी जॉन्सन
क) डॉ. राधाकृष्णन
ब) डॉ. कोठारी आयोग
ड) जॉर्ज पेन
- 4) शिक्षणाद्वारे समाज परिवर्तन घडवून आणावयाचे असले तर _____ बदलले पाहिजेत.
अ) शिक्षण प्रक्रिया
क) पाठ्यपुस्तके
ब) अभ्यासक्रम
ड) शिक्षक
- 5) _____ हे राष्ट्रीय एकात्मता व सामाजिक ऐक्यासाठी उपकारक कार्य करतात.
अ) पाठ्यपुस्तके
क) वृत्तपत्रे
ब) अभ्यासक्रम
ड) दूरदर्शन
- 6) मनोरंजनाच्या विविध मार्गांनी मानवी मन रसिक, सर्जनशील व प्रतिभाशालि बनविण्यात _____ चा वाटा मोठा आहे.
अ) शाळा
क) शिक्षक
ब) समाज
ड) समूह संपर्क साधने
- 7) दोन किंवा अधिक व्यक्ती / समूह यांच्यातील परस्पर संपर्काला _____ म्हणतात.
अ) आंतरक्रिया
क) नातेसंबंध
ब) दळणवळण
ड) व्यक्तीगत संबंध

8) कोणत्याही प्रकारच्या शिक्षणातून व्यक्तिमत्वाचा परमोच्च विकास साधण्यासाठी _____ अटळ आहे.

अ) संघर्ष ब) सहकार्य क) स्पर्धा ड) आंतरक्रिया

9) घटनेचे _____ वे कलम अल्पसंख्यांकांच्या शिक्षणाशी संबंधित आहे.

अ) १५ ब) २० क) २५ ड) ३०

10) व्यक्तीच्या जीवनात शिक्षणाअभावी जे अनर्थ घडतात, त्याचा परिणाम म्हणून _____ निर्माण होतात.

अ) व्यक्तिगत समस्या ब) सामाजिक समस्या

क) शैक्षणिक समस्या ड) कौटुंबिक समस्या

2. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : 10

1) शैक्षणिक समाजशास्त्र म्हणजे काय ? शैक्षणिक समाजशास्त्राचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

2) सामाजिक परिवर्तन म्हणजे काय ? सामाजिक परिवर्तनाची कारणे सांगा.

3. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा (को. १) : 10

1) जनसंपर्क साधन म्हणून वृत्तपत्रांची शिक्षणातील भूमिका स्पष्ट करा.

2) भारतात निरंतरतेमुळे कोणत्या सामाजिक समस्या निर्माण झालेल्या आहेत ?

4. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा : 8

1) सामाजिक समूहांचे वर्गिकरण कशा प्रकारे करण्यात आले ?

2) सामाजिक समस्थेचा अर्थ सांगा.

5. खालील टीपा थोडक्यात लिहा : 12

1) सामाजिक परिवर्तनात घ्यावयाची खबरदारी.

2) सामाजिक समूहाची वैशिष्ट्ये.

3) रॅगिंग - एक जीवघेणी समस्या.

Seat No.	
----------	--

B.A. – I (Semester – II) (New) Examination, 2014
OPT. PHYSICAL EDUCATION (Paper – II)
Principles of Physical Education

Day and Date : Friday, 14-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

1. Objective : 5

- 1) Weight of shot put for Senior Gents.
A) 16 B) 14 C) 12 D) 10
- 2) Weight of the Volleyball.
A) 465 gm B) 365 gm C) 565 gm D) 525 gm
- 3) Points for deciding set in Volleyball.
A) 15 B) 11 C) 21 D) 25
- 4) Length of the Volleyball ground.
A) 18 M B) 16 M C) 9 M D) 10 M
- 5) Height of the net for ladies in Volleyball.
A) 2.24 B) 2.22 C) 2.25 D) 2.43

2. Short answers (**any five**) : 10

- 1) What is surplus energy theory ?
- 2) Difference between work and play.
- 3) Define leadership.
- 4) How many types of muscles ?
- 5) Importance of play in short.
- 6) Stages of growth and development.

3. Short notes (**any two**) : 10

- A) Sportsmanship
- B) Difference between two sex
- C) Work and play.

P.T.O.

मराठी रूपांतर

१. वैकल्पिक प्रश्न :

५

१) पुरुषाकरीता गोळाफेकीचे वजन किती ?

A) 16 B) 14 C) 12 D) 10

२) व्हॉलीबॉलचे वजन किती ?

A) 465 gm B) 365 gm C) 565 gm D) 525 gm

३) व्हॉलीबॉल निर्णायक सेट गुण संख्या.

A) 15 B) 11 C) 21 D) 25

४) व्हॉलीबॉल मैदानाची लांबी किती ?

A) 18 M B) 16 M C) 9 M D) 10 M

५) महीलांकरीता व्हॉलीबॉल नेटची ऊंची किती ?

A) 2.24 B) 2.22 C) 2.25 D) 2.43

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

१०

१) जादा शक्ती म्हणजे काय ?

२) काम आणि क्रीडा यातील फरक सांगा.

३) नेतृत्वगुण सांगा.

४) स्नायुंचे प्रकार किती ?

५) थोडक्यात क्रिडेचे महत्त्व सांगा.

६) वाढ आणि विकासाच्या अवस्था सांगा.

३. टीपा द्या (कोणत्याही दोन) :

१०

अ) खिलाडूवृत्ती

ब) स्त्री पुरुष भेद

क) काम आणि क्रिडा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (New) (Semester – II) Examination, 2014
Political Science (Optional) (Paper – II)
INDIAN GOVERNMENT AND POLITICS

Day and Date : Saturday, 15/11/1014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct answer : **10**

- 1) In _____ year National Congress Party established.
A) 1985 B) 1885 C) 1920 D) 1906
- 2) _____ years of his age the Chief Election Commissioner works on his position.
A) 62 years B) 60 years C) 65 years D) 55 years
- 3) _____ is the National President of Bhartiya Janatha Party.
A) Rajnath Singh B) Narendra Modi
C) Lalkrishna Advani D) Nitin Gadkari
- 4) _____ subjects are there in union list.
A) 66 B) 61 C) 52 D) 99
- 5) The provision regarding the Finance Commission has been made in _____ article in Indian Constitution.
A) Article 280 B) Article 380 C) Article 480 D) Article 180
- 6) _____ is the election symbol of Samajwadi Party.
A) Lotus B) Watch C) Elephant D) Cycle
- 7) Indian Election Commission contains _____ members.
A) 1 B) 2 C) 3 D) 4

P.T.O.

- 8) Residuary power of Legislation has been given to _____ Government.
A) State Government B) Central Government
C) President D) Governor
- 9) The Indian Constitution offered the right to adult suffrage who completes _____ years of his / her age.
A) 21 years B) 25 years C) 15 years D) 18 years
- 10) _____ is not involved in media as one of the influencing factor of Indian Politics.
A) Facebook B) News paper C) Internet D) Money
2. Write short answer (**any four**) : **8**
- 1) Sarkaria Commission.
 - 2) Write two features of Indian Political Party System.
 - 3) Write two solutions for Election Reforms.
 - 4) Centre-State Administrative Relation.
 - 5) Religion-Influencing factor on Indian Politics.
 - 6) Explain the changing nature of Indian Federal System.
3. Write short note on (**any four**) : **12**
- 1) Republican Party of India
 - 2) Structure of Election Commission
 - 3) The role of Governor in Center-State Relations
 - 4) Communist Party of India
 - 5) Centre-State legislative relations
 - 6) Caste-Influencing Factor on Indian Politics.
4. Write answer to **any one** of the following. **10**
- 1) Ideology and programme of Bahujan Samaj Party.
- OR
- 2) Discuss in detail about the impact of media as one of the influencing factor on Indian Politics.
5. Write answer in detail : **10**
- Describe the ideology and programme of Bharatiya Janatha Party.

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) सरकारिया आयोग
 - २) भारतातील पक्षपद्धतीची दोन वैशिष्ट्येचे लिहा.
 - ३) निवडणूक सुधारण्याचे दोन उपाय सांगा.
 - ४) केंद्र -राज्य प्रशासकीय संबंध.
 - ५) भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडणारा धर्म हा घटक.
 - ६) भारतीय संघराज्याचे बदलते स्वरूप.
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) रिपब्लिकन पार्टी ऑफ इंडिया.
 - २) निर्वाचन आयोगाची रचना.
 - ३) केंद्र - राज्य संबंधातील राज्यपालाची भूमिका.
 - ४) भारतीय कम्युनिस्ट पार्टी.
 - ५) केंद्र - राज्य कायदेविषयक संबंध.
 - ६) भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडणारा जात हा घटक.
४. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. १०
- १) बहुजन समाज पार्टी पक्षाची विचारप्रणाली व कार्यक्रम सांगा.
- किंवा**
- २) भारतीय राजकारणावर प्रभाव पाडणाऱ्या प्रसारमाध्यमे या घटकाची चर्चा करा.
५. सविस्तर उत्तर लिहा. १०
- भा. ज. प. ची विचारप्रणाली व कार्यक्रम सांगा.
-

2. Attempt **any two** of the following questions : 4
- 1) Write down the positions of firing.
 - 2) Write down the eligibility conditions of blood donation.
 - 3) Write down the names of fire fighting equipments.
3. Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Need of N.C.C. training.
 - 2) Duties of good citizen.
 - 3) Civil defence services.
4. Describe in detail social service activities done in N.C.C. 5

OR

Write a detail note on adventure training activities in N.C.C..

5. Describe in detail the leadership traits. 5

**मराठी रूपांतर
(मुले)**

*सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) 7.62 mm एल.एम्.जी. मॅगझीनमध्ये _____ राऊंड्स भरले जातात.
- अ) २८
 - ब) ३०
 - क) ३२
 - ड) ३४

२) 7.62 mm एस्.एल.आर.ची मजल व्हेलॉसिटी _____ फूट प्रतिसेकंद असते.

अ) २६००

ब) २७००

क) २८००

ड) २९००

३) जिल्हा स्तरावर सिव्हील डिफेन्सचा प्रमुख _____ हा असतो.

अ) सुपरिन्टेन्डंट ऑफ पोलिस

ब) P.W.D. इंजिनियर

क) डिस्ट्रीक्ट मॅजिस्ट्रेट

ड) यापैकी एकही नाही

४) सलामी शस्त्रची कारवाई _____ भागात पूर्ण केली जाते.

अ) ५

ब) ४

क) २

ड) ३

५) ट्रेकिंग हा _____ चा एक भाग आहे.

अ) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंग

ब) ड्रील

क) मॅप रीडिंग

ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. ४
- १) फायरिंगच्या पोजिशन्स लिहा.
- २) रक्तदानासाठी असणारी आवश्यक पात्रता लिहा.
- ३) फायर फायटिंगच्या उपकरणांची नावे लिहा.
३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा : ६
- १) एन्.सी.सी. ट्रेनिंगची गरज.
- २) आदर्श नागरिकाची कर्तव्ये.
- ३) नागरी संरक्षण सेवा.
४. एन्.सी.सी. मध्ये केली जाणारी समाजसेवेची कामे सविस्तर लिहा. ५
- किंवा**
- एन्.सी.सी. मधील साहसी उपक्रमावर सविस्तर टीपा लिहा.
५. नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर स्पष्ट करा. ५
-

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part – I) (Sem. – II) (New Course) Examination, 2014
MILITARY SCIENCE (N.C.C.) (Paper – II)
(Girls)**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

Max. Marks : 25

Instructions: 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Fill in the blanks by choosing correct alternative from the given below : **5**

- 1) _____ rounds are filled in the 7.62 mm LMG magazine.
a) 28 b) 30 c) 32 d) 34
- 2) The muzzle velocity of 7.62 mm SLR is _____ feet per second.
a) 2600 b) 2700 c) 2800 d) 2900
- 3) The ultimate authority of civil defence at district level is the _____
a) Superintendent of Police b) P.W.D. Engineer
c) District Magistrate d) None of these
- 4) Salami Shastra is completed in _____ movements.
a) 5 b) 4 c) 2 d) 3
- 5) Trekking is a part of _____
a) Adventure Training b) Drill
c) Map Reading d) None of these

2. Attempt **any two** of the following questions : **4**

- 1) Write down the positions of firing.
- 2) Write down the eligibility conditions of blood donation.
- 3) Write down the names of fire fighting equipments.

3. Write short notes on **any two** of the following : 6
- 1) Need of adventure training.
 - 2) Duties of good citizen.
 - 3) Man Management.
4. How will you help to civil authorities at the time of natural calamities ? 5
- OR
- Explain the importance of Weapon Training.
5. Describe in detail the leadership traits. 5

**मराठी रूपांतर
(मुली)**

*सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

१. खाली दिलेल्या पर्यायापैकी योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा : ५
- १) 7.62 mm एल.एम्.जी. मॅगझीनमध्ये _____ राऊंड्स भरले जातात.
अ) २८	ब) ३०
क) ३२	ड) ३४
- २) 7.62 mm एस्.एल.आर.ची मजल व्हेलॉसिटी _____ फूट प्रतिसेकंद असते.
अ) २६००	ब) २७००
क) २८००	ड) २९००
- ३) जिल्हा स्तरावर सिव्हील डिफेन्सचा प्रमुख _____ हा असतो.
- अ) सुपरिन्टेन्डंट ऑफ पोलिस
 - ब) P.W.D. इंजिनियर
 - क) डिस्ट्रीक्ट मॅजिस्ट्रेट
 - ड) यापैकी एकही नाही

४) सलामी शस्त्रची कारवाई _____ भागात पूर्ण केली जाते.

अ) ५

ब) ४

क) २

ड) ३

५) ट्रेकिंग हा _____ चा एक भाग आहे.

अ) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंग

ब) ड्रील

क) मॅप रीडिंग

ड) यापैकी एकही नाही

२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा.

४

१) फायरिंगच्या पोजिशन्स लिहा.

२) रक्तदानासाठी असणारी आवश्यक पात्रता लिहा.

३) फायर फायटिंगच्या उपकरणांची नावे लिहा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीपा लिहा :

६

१) ऍडव्हेंचर ट्रेनिंगची गरज.

२) आदर्श नागरिकाची कर्तव्ये.

३) मॅन मॅनेजमेन्ट.

४. नैसर्गिक आपत्तीच्या वेळी तुम्ही प्रशासनास कशी मदत कराल ?

५

किंवा

वेपन ट्रेनिंगचे महत्त्व स्पष्ट करा.

५. नेतृत्वाचे मूलभूत गुण सविस्तर स्पष्ट करा.

५

Seat No.	
-------------	--

**B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
NATIONAL SERVICE SCHEME (Paper – II)
(New)**

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Instructions : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word and write answer. **10**
- 1) The headquarter of Arya Samaj was established at
a) Mumbai b) Pune c) Delhi d) Lahore
- 2) Lala Lajpat Rai was follower of _____ cult.
a) Arya b) Brahmo
c) Ramkrishna Mission d) Satyashodhak
- 3) _____ knew many languages.
a) Annie Besant b) Mother Teresa
c) Raja Rammohan Roy d) Swami Dayanand Saraswati
- 4) _____ helped Dr. Ambedkar for education.
a) Swami Vivekanand b) Justice Rande
c) Sayajirao Gaikwad d) None of these
- 5) Dayanand Anglo-vedic School was founded by
a) Swami Shradhanand b) Lala Lajpat Rai
c) Swami Dayanand Saraswati d) Lala Hansraj
- 6) _____ is known as a founder of modern India.
a) Raja Rammohan Roy b) Swami Vivekanand
c) Sayajirao Gaikwad d) None of these

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा.

१०

- १) आर्य समाजाचे मुख्यालय _____ येथे स्थापन करण्यात आले.
अ) मुंबई ब) पुणे क) दिल्ली ड) लाहोर
- २) लाला लजपत राय हे _____ समाजाचे अनुयायी होते.
अ) आर्य ब) ब्राम्हो
क) रामकृष्ण मिशन ड) सत्यशोधक
- ३) _____ यांना अनेक भाषा अवगत होत्या.
अ) अॅनी बेझंट ब) मदर तेरेसा
क) राजा राममोहन रॉय ड) स्वामी दयानंद सरस्वती
- ४) डॉ. आंबेडकरांना शिक्षण घेण्यास _____ यांनी मदत केली.
अ) स्वामी विवेकानंद ब) न्या. रानडे
क) सयाजीराव गायकवाड ड) यापैकी नाही
- ५) _____ यांनी दयानंद अँग्लो-वैदिक स्कूलची स्थापना केली.
अ) स्वामी श्रद्धानंद ब) लाला लजपत राय
क) स्वामी दयानंद सरस्वती ड) लाला हंसराज
- ६) _____ यांना आधुनिक भारताचे संस्थापक म्हणून ओळखले जाते.
अ) राजा राममोहन रॉय ब) स्वामी विवेकानंद
क) सयाजीराव गायकवाड ड) यापैकी नाही
- ७) शिशु सदनची स्थापना _____ यांनी केली.
अ) गाडगे बाबा ब) मदर तेरेसा
क) पंडिता रमाबाई ड) विनोबा भावे
- ८) ५० ते १०० विद्यार्थी असलेल्या राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या एककात _____ कार्यक्रम अधिकारी असतात.
अ) २ ब) ३ क) १ ड) ४

- ९) एड्स चा विषाणू _____ नावाने ओळखला जातो.
 अ) H.M.V. ब) H.C.L. क) H.I.V. ड) H.I.D.
- १०) विशेष श्रमसंस्कार शिबीर _____ दिवसांचे असते.
 अ) १५ ब) ७ क) १० ड) ५
२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) कुटुंबाची व्याख्या द्या.
 - २) बालकामगार कोणास म्हणतात ?
 - ३) ब्राह्मो समाजाची तत्वे सांगा.
 - ४) प्रसार माध्यमे म्हणजे काय ?
 - ५) आर्य समाजाचे राजकीय कार्य स्पष्ट करा.
 - ६) वृत्तपत्रांचा वापर रा.से.यो. करिता कसा कराल ?
३. टिपा लिहा (कोणतेही चार). १२
- १) मदर तेरेसांनी कुष्ठरोग्यांकरिता केलेले कार्य.
 - २) रामकृष्ण मिशनचे सामाजिक कार्य.
 - ३) रा.से.यो. व दूरदर्शन.
 - ४) बालकामगार प्रथेचे दुष्परिणाम.
 - ५) व्यसनाधिनतेची सामाजिक कारणे.
 - ६) जलसंधारणाचे महत्व.
४. आर्य समाजाच्या सामाजिक कार्याची माहिती द्या. १०
- किंवा**
- विशेष शिबीर नियोजना मागील उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
५. विवाह संस्थेवरिल आधुनिकीकरणाचे परिणाम सांगा. १०
-

- 10) _____ layer is made up of silica and magnesium.
A) Mantle B) Sima C) Core D) None of these
- 11) _____ is the first reactor in India.
A) Apsara B) Dhruv C) Cirus D) Zerlina
- 12) _____ established the theory of Quasi steady state.
A) Dr. C. V. Raman B) Dr. Jayant Naralikal
C) Dr. Swaminathan D) Dr. Homi Bhaba
- 13) The earth takes _____ days period to revolve around the sun.
A) 370 B) 350 C) 345 D) 365
- 14) India's first Atomic Energy Centre is established at _____.
A) Narora B) Tarapur C) Karwar D) None of these

2. Write short answers (**any seven**) :

14

- 1) What is science ?
- 2) Write four stages of scientific study method.
- 3) State the Newtons law of velocity.
- 4) Write a note on origin of solar system.
- 5) What is lithosphere ?
- 6) What is Raman effect ?
- 7) What is wind energy ?
- 8) State the atomic explosion at Pokharan.
- 9) State four divisions of Aryasidhant.
- 10) What is Resource Conservation ?

3. Write short notes (**any two**) :

14

- 1) Superstitions
- 2) Bhaskaracharya
- 3) Interior of the earth
- 4) Solar energy.

4. Give an account of Dr. Swaminathan's scientific contribution.

14

OR

Describe in detail types of resource.

5. Explain the causes, consequences and solutions of earthquake.

14

SLR-L – 90

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Semester – II) Examination, 2014
OPT. MUSIC (Paper – II) (New)
Hindustani Classical Music

Day and Date : Saturday, 15-11-2014

Max. Marks : 25

Time : 3.00 p.m. to 4.00 p.m.

१. योग्य पर्याय निवडून लिहा :

५

१) भीमपळास रागात _____ व _____ हे कोमल स्वर आहेत.

a) ग॒ धृ b) रे॒ धृ c) ग॒ नि d) रे॒ नि

२) ताल भजनीच्या _____ मात्रा आहेत.

a) ८ b) ६ c) ७ d) १०

३) उ. झाकिर हुसेन _____ हे तालवाद्य वाजवतात.

a) सरोद b) ढोळकी c) सतार d) तबला

४) हार्मोनियम हे _____ वाद्य आहे.

a) तंतु b) सुषीर c) अवनद्ध d) घन

५) तंबोच्याळा _____ तारा असतात.

a) ३ b) ४ c) ५ d) २

२. व्याख्या लिहा (कोणत्याही तीन) :

६

अ) छोटाख्याल ब) द्रुतलय क) स्थाई ड) अंतरा

३. अ) कोणत्याही एका रागाची शास्त्रीय माहिती लिहा :

२

१) वृंदावनी सारंग २) भैरव

ब) चौताळाची ढेका, बोल सहित माहिती लिहा.

२

४. गीतवर्ण म्हणजे काय ?

५

किंवा

तान म्हणजे काय हे सांगून तानांचे प्रकार लिहा.

५. वि. दि. पलुस्कर यांचे चरित्र लिहा.

५

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Semester – II) Examination, 2014
PSYCHOLOGY (Opt.) (Paper – II) (New)
General Psychology**

Day and Date : Monday, 17-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions: i) *All questions are compulsory.*
ii) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Fill in the blanks (Multiple choice) : 10

- 1) The instrumental conditioning theory proposed by
a) Koffa b) Skinner c) Kohler d) Pavlov
- 2) Retrieval past experience processes is called
a) Learning b) Memory c) Retention d) Recall
- 3) Karl Roger's proposed _____ theory of personality.
a) Trait b) Analytical c) Type d) Humanistic
- 4) The first intelligence test was developed by
a) Merill b) Benet c) Termon d) None of these
- 5) The multiple intelligence theory was proposed by
a) Cattell b) Sternberge c) Gardner d) Gilford
- 6) _____ is called the process by which we encode, store and retrieval information.
a) Recall b) Memory c) Retention d) None of these
- 7) Thematic Apperception Test (TAT) was developed by _____ at Harward University.
a) Morgen b) Birne c) Murray d) None of these

8) According to Allport's trait theory of personality _____ basic traits in personality.

- a) 4 b) 5 c) 3 d) 6

9) _____ described introvert and extravert two types of personality.

- a) Freud b) Jung c) Harney d) Cattell

10) Karen Horney was strong followers of

- a) Cattell b) Roger's c) Freud d) None of these

2. Write short answer (**any four**) :

8

- 1) Define learning.
- 2) Define personality.
- 3) Define intelligence.
- 4) What is operant conditioning ?
- 5) What is stimulus discrimination ?
- 6) What is Flashbulb memory ?

3. Write short notes (**any four**) :

12

- 1) Sensory memory.
- 2) Autobiographical memory.
- 3) Emotional Intelligence.
- 4) Roger's self-theory.
- 5) The 'Big five' factor.
- 6) Cattell theory of intelligence.

4. Write long answer **any one** of the following questions.

10

a) Explain the characteristics of classical conditioning experiment.

OR

b) Explain the major components of Emotional intelligence.

5. Explain the stages of memory processes.

10

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

३) मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहाणे इष्ट ठरेल.

१. रिकाम्या जागा भरा (बहुपर्यायी) :

१०

- १) _____ यांनी साधक अभिसंधान सिद्धांत प्रतिपादन केला.
अ) कोफफा ब) स्किनर क) कोहलर ड) पॅव्हलव्ह
- २) गत अनुभवांची पुनःप्राप्तीचा अनुभव किंवा आठवणे म्हणजे _____ होय.
अ) अध्ययन ब) स्मृती क) धारणा ड) प्रत्यावाहन
- ३) कार्ल रॉजर्स यांनी व्यक्तिमत्त्वाचा _____ सिद्धांत मांडला.
अ) गुणतत्व ब) विश्लेषणात्मक क) प्रारूप ड) मानवतावाद
- ४) _____ यांनी पहिली बुद्धीमत्ता कसोटी विकसित केली.
अ) मेरिल ब) बीनेट क) टर्मन ड) यापैकी नाही
- ५) _____ यांनी बुद्धीमत्तेचा “बहुविध बुद्धीमत्ता” सिद्धांत मांडला.
अ) कॅटेल ब) स्टर्नबर्ग क) गार्डनर ड) गिलफोर्ड
- ६) माहितीचे संकेतन, साठवण, पुनःप्रापन प्रक्रियेस म्हणतात.
अ) प्रत्यावाहन ब) स्मृती क) धारणा ड) यापैकी नाही
- ७) चित्र अवबोधन चाचणी (टी.ए.टी) _____ यांनी हार्वड विद्यापीठात विकसित केली.
अ) मॉर्गन ब) बिरने क) मुरे ड) यापैकी नाही
- ८) आलपोर्टच्या गुणतत्व सिद्धांतानुसार व्यक्तिमत्त्वाचे _____ मूलगुण असतात.
अ) ४ ब) ५ क) ३ ड) ६
- ९) व्यक्तिमत्त्वाचे _____ यांनी दोन प्रकार वर्णन करताना अंतर्मुखी व बहिर्मुखी असे केले आहे.
अ) फ्राईड ब) युंग क) हॉर्नी ड) कॅटेल
- १०) _____ यांची करेन हॉर्नी शिष्या होत्या.
अ) कॅटेल ब) रॉजर्स क) फ्राईड ड) यापैकी नाही

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही चार) :

८

- १) “अध्ययन” व्याख्या द्या.
- २) “व्यक्तिमत्व” व्याख्या द्या.
- ३) बुद्धीमत्ता व्याख्या द्या.
- ४) साधक अभिसंधान म्हणजे काय ?
- ५) उद्दिपकाचे भेदबोधन म्हणजे काय ?
- ६) झोतदिवा स्मृती म्हणजे काय ?

३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) :

१२

- १) वेदनिक स्मृती.
- २) आत्मचरित्रात्मक स्मृती.
- ३) भावनिक बुद्धीमत्ता.
- ४) रॉजर्स स्व-सिद्धांत.
- ५) व्यक्तिमत्व “पंचघटक”.
- ६) कॅटेल बुद्धीमत्ता सिद्धांत.

४. कोणत्याही एका दीर्घ प्रश्नांचे उत्तर लिहा.

१०

अ) अभिजात अभिसंधान प्रयोगाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

किंवा

ब) भावनिक बुद्धीमत्तेचे मुख्य घटक स्पष्ट करा.

५. स्मृती प्रक्रियेच्या अवस्था स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
PRAKRIT – Optional Paper – II (New)
Paiya Pannasayaro
प्राकृत (पागिद पण्णसायरो)

Day and Date: Monday, 17-11-2014

Total Marks : 50

Time: 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील आकडे गुण दर्शवितात.

१. कंसातील योग्य शब्द निवडून गाळलेल्या जागा भरा : १०
- १) ‘ _____ ! भयभंतेण तए एवं जाणियं । (सामि, सामिणो, सामिणि, सामिओ)
 - २) तस्स जसोमइ नाम _____ अत्थि । (भज्जा, भज्जाणिं, भज्जाओ, भज्जाए)
 - ३) सा सव्वं गहिऊण _____ गया । (घरम्मि, घरम्मिओ, घरम्मिसिं, घरम्मिरे)
 - ४) निक्कासिज्जमाणो वि सो अंतो अंतो _____ । (पविसेइ, पविसेइओ, पविसेइणा, पविसेइतो)
 - ५) भव्वजीवो अवस्सं वेमाणो _____ । (होज्जा, होज्जासो, होज्जांहो, होज्जाय)
 - ६) सो भोग-विलासेहिं _____ गमेइ । (कालं, कालंसि, कालंइ, कालंअं)
 - ७) _____ केवलं उप्पज्जेदूण मोक्खं गदो । (कइलासे, कइलासेअ, कइलासेहो, कइलासेहं)
 - ८) हे भयवंत ! _____ जीवणसेसं कियंतमत्थि ? (मम, ममंत, ममते, ममतो)
 - ९) पुंडवद्धणे नयरे एगो इब्भजुवाणओ _____ देसंतरं । (गओ, गओ, गओमा, गओणं)
 - १०) सा जलं _____ आगया । (गहिऊण, गहिऊणो, गहिऊणति, गहिऊणी)
२. भाषांतर करा (कोणतेही ५) : १०
- १) इक्क च्विय जीवदया जणेइ, लोयम्मि सयलसोक्खाइं ।
जह सलिलं धरणिगयं, निप्पायइ सयलसस्साइं ॥
 - २) इह आसि कत्थ वि पुरे णिव-मंती-सेट्ठि-सत्थवाहाण ।
पुत्ता पवित्त-चित्ता चत्तारि कला-कलाव-विऊ ॥

- ३) सरस्सदि मए दिट्ठा दिव्वा कमललोयणा ।
हंसखंडं समारूढा वीणा पुत्थगधारिणी ॥
- ४) अच्छीसु नूली हसिएण मक्कडी जंपिएण भेरंडी ।
चंकमिएण य उट्ठी सील-वसओ अत्तण-गुणेण ॥
- ५) जो देइ अभयदाणं, सो सुक्खसयाइं अप्पणो देइ ।
जेण न पीडइ परं, तेण न दुक्ख पुणो तस्स ॥
- ६) जा जस्स पिया सा तस्स सुदंरी नत्थि मंगुलं तीए ।
इय भणइ मूलदेवो हत्थे गहिओ पिसाएहिं ॥

३. पद्य भाषांतर करा (कोणतेही २) :

१०

- १) एगम्मि गामे सुवण्णयारो वसइ । तस्स रायपहस्स मज्झभागे हट्टिगा विज्जइ । सया मज्झरत्तीए सो सुवण्णभरियं मंजूसं गहिऊण नियघरम्मि आगच्छइ । एगया तस्स भज्जाए चिंतिअं – एसो मम भत्ता सव्वया मंजूसं गहिऊण मज्झरत्तीए गेहे आगच्छइ, तं न वरं, जओ कयावि मग्गे चोरा मिलेज्जा तया किं होज्जा ? तओ तीए नियभत्तारो वत्तो – हे पिअ ! मज्झरत्तीए तुझ गिहे आगमणं न सोहणं ति मज्झ रत्तीए, कया वि को वि मिलेज्जा तया किं होज्जा ?
- २) वहूए भणियं – हले, संपयं न सक्कुणोमि अणंगबाणघायं ता किमेत्थ बहुणा । पवेसेसु किं पि । तीए भणियं – जइ एवं ता मा झुरसु, करेमि मे समीहियं । तओ साहोए स वुत्तंतो सासूए । तीए वि भत्तुणो । तेण वि तीए सह कडवकलहं काऊण भणिया वहू – वच्छे, न एसा तव सासू घरपालणस्स जोग्गा ता पडिवज्जसु सव्वं तुमं ।
- ३) जया सेट्ठिणा हट्टाओ बक्करो नीसरिज्जमाणो आसि, तया सो साहुवरो गच्छंतो पुणरवि सेट्ठि पइ किंचि हसिऊण गओ । तया नागदत्तो वि तइयवरं हसिऊणं गच्छंतं मुणिं पासिऊण चिंतेइ – ‘एसो मुणिवरो अज्ज वारत्तयं पि हसिऊण गओ, एत्थ अवस्सं किं पि कारणं होज्जा ?’

४. मुनि उपदेशाने नागदत्ताने आपले जीवन कसे स्थिर केले ते स्पष्ट करा.

१०

किंवा

प्राकृत भाषेतील संधींचे विश्लेषण उदाहरणांसहित स्पष्ट करा.

५. कठिण प्रसंगी बुद्धीने कसे त्याचे उपाय करावे हे कलह निवारणं काव्याद्वारे स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – II) (New) Examination, 2014
ECONOMICS (Paper – II) (Opt.)
Indian Economy

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

N. B. : i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative : 10
- 1) _____ is the main occupation of Indian people.
a) Agriculture b) Industry c) Trade d) None of the above
 - 2) Compare to other countries the India's agricultural productivity is very _____.
a) High b) Low c) Medium d) None of the above
 - 3) The need of second green revolution suggested by _____.
a) Manmohan Singh b) Sharad Pawar
c) Swaminathan d) None of the above
 - 4) _____ is the Apex Institute of Agricultural Credit in India.
a) SBI b) RBI c) LDB d) NABARD
 - 5) The role of _____ is very important in economic development of under developed countries.
a) Industrialisation b) Agriculture
c) Service d) Trade
 - 6) Indian Small Scale Industry Development Bank established in the year _____.
a) 1990 b) 1991 c) 1992 d) 1993
 - 7) The Industrial Policy announced by India's Prime Minister _____ on 24th July 1991.
a) Manmohan Singh b) Narshimha Rao
c) Pranav Mukharji d) None of the above

२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : ८
- १) शेतीची उत्पादकता म्हणजे काय ?
 - २) उत्पादक कर्जे म्हणजे काय ?
 - ३) औद्योगिकीकरण म्हणजे काय ?
 - ४) औद्योगिक धोरण म्हणजे काय ?
 - ५) नियोजनाचा अर्थ सांगा.
 - ६) उदारीकरण म्हणजे काय ?
३. टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : १२
- १) हरित क्रांतीची प्रमुख वैशिष्ट्ये.
 - २) कृषी वित्त पुरवठ्याचे मार्ग.
 - ३) लघुउद्योगांच्या प्रमुख समस्या.
 - ४) १९९१ चे औद्योगिक धोरण.
 - ५) आकराव्या पंचवार्षिक योजनेची प्रमुख उद्दिष्टे.
 - ६) विकासाचे एल्.पी.जी. प्रारूप.
४. पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे दीर्घ उत्तर लिहा : १०
- अ) शेतमाळाच्या विक्री व्यवस्थेतील दोष स्पष्ट करा.
- किंवा**
- ब) नियोजनाची ठळक उद्दिष्टे सांगा.
५. शेतीची उत्पादकता वाढविण्यासाठी उपाय सांगा. १०

Seat No.	
-------------	--

**B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
(New)**

**OPT. ANCIENT INDIAN HISTORY AND CULTURE (Paper – II)
Political and Cultural History of Ancient India upto C.A.D. 650**

Day and Date : Tuesday, 18-11-2014
Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

Max. Marks : 50

N.B. : 1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

1. Select the appropriate word. 10
- 1) _____ was the Greek Ambassador in Maurya's Court.
a) Antiochus b) Miandar c) Darius d) Megasthenes
 - 2) _____ religion was accepted by Chandragupta Maurya.
a) Jain b) Buddha c) Shaiva d) Vaishnav
 - 3) Harshacharita was written by
a) Banabhatta b) Dandi c) Rajashekhar d) Divakarsen
 - 4) _____ was the Finance Minister of Mauryas.
a) Samaharta b) Suradhyaksha
c) Mudrarakshasa d) Sannidhatri
 - 5) _____ was the most powerful King of Satavahana dynasty.
a) Simuka b) Krishna
c) Yagnyasri Satakarni d) Gautamiputra Satakarni
 - 6) _____ was the last emperor of Mauryan dynasty.
a) Kunal b) Dashrath c) Brahadrath d) Samprati
 - 7) _____ was the founder of the Gupta empire.
a) Shrigupta b) Chandragupta I
c) Samudragupta d) Kumargupta

- 8) Gupta King made _____ coins in large scale.
a) Bronze b) Copper c) Gold d) Silver
- 9) The author of Mudrarakshasa was
a) Vishakhadatta b) Kautilya
c) Vishnu Sharma d) Patanjali
- 10) _____ was the President of Religious Conference at Kanauj.
a) Banabhatta b) Hiuen-Tsang c) Itsing d) Kautilya

2. Write short answer **any four** of the following : **8**

- 1) State about the local administration in Mauryan period.
- 2) Describe the battle of Kalingas.
- 3) Explain the victory of South of Gautamiputra Satakarni.
- 4) Write any two reasons of decline of Mauryan Empire.
- 5) Explain the political contribution of Kumargupta.
- 6) Give brief account of the taxation during Gupta period.

3. Write short notes (**any four**). **12**

- 1) Religion policy of Ashoka.
- 2) Judicial system of Mauryas.
- 3) Gautamiputra Satakarni.
- 4) Coins during the Gupta period.
- 5) Chandragupta – II.
- 6) King Hala.

4. Explain the civil and military administration policy of the Mauryas. **10**

OR

Give a brief account of the character and achievements of Samudra Gupta.

5. Describe the career and achievements of Harshavardhana. **10**

मराठी रूपांतर

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
२) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

1. योग्य पर्याय निवडा.

10

- 1) _____ हा ग्रीक वकील मौर्यांच्या दरबारात होता.
अ) अँन्टीओकस ब) मियाँडर क) दारियस ड) मेगेस्थेनिस
- 2) चंद्रगुप्त मौर्यांने _____ या धर्माचा स्विकार केलेला होता.
अ) जैन ब) बौद्ध क) शैव ड) वैष्णव
- 3) हर्षचरित हा ग्रंथ _____ याने लिहिला.
अ) बाणभट्ट ब) दंडी क) राजशेखर ड) दिवाकरसेन
- 4) _____ हा मौर्य राज्याचा अर्थमंत्री होता.
अ) समाहर्ता ब) सुराध्यक्ष क) मुद्राराक्षस ड) सान्नीधात्री
- 5) _____ हा सातवाहन घराण्यातील पराक्रमी राजा होता.
अ) सिमुक ब) कृष्ण
क) यज्ञश्री सातकर्णी ड) गौतमीपुत्र सातकर्णी
- 6) मौर्य साम्राज्याचा _____ हा शेवटचा सत्ताधिश होता.
अ) कुणाल ब) दशरथ क) बृहद्रथ ड) सांमप्रती
- 7) _____ हा गुप्त घराण्याचा संस्थापक होय.
अ) श्रीगुप्त ब) पहिला चंद्रगुप्त
क) समुद्रगुप्त ड) कुमारगुप्त
- 8) गुप्त सत्ताधीशांनी _____ ची नाणी मोठ्या प्रमाणावर तयार केली.
अ) कास्य ब) तांबे क) सोने ड) चांदी

9) मुद्राराक्षस ग्रंथाचे लेखक _____ हे होते.

अ) विशाखादत्त ब) कौटिल्य क) विष्णुशर्मा ड) पतंजली

10) कनोज येथील धर्मपरिषदेचा _____ हा अध्यक्ष होता.

अ) बाणभट्ट ब) ह्युएन त्संग क) इत्सिंग ड) कौटिल्य

2. खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा.

8

- 1) मौर्य काळातील स्थानीय प्रशासनाची माहिती विशद करा.
- 2) कलिंग युद्धाचे वर्णन करा.
- 3) गौतमीपुत्र सातकर्णीच्या दक्षिणेकडील विजयाचे वर्णन करा.
- 4) मौर्य साम्राज्याच्या विनाशाची कोणतीही दोन कारणे लिहा.
- 5) कुमारगुप्ताची राजकीय कामगिरी स्पष्ट करा.
- 6) गुप्तकाळातील कर पद्धतीची माहिती द्या.

3. टिपा लिहा (कोणतेही चार).

12

- 1) अशोकाचे धार्मिक धोरण
- 2) मौर्यकालीन न्यायव्यवस्था
- 3) गौतमीपुत्र सातकर्णी
- 4) गुप्तकालीन नाणी
- 5) चंद्रगुप्त दुसरा
- 6) राजा हाला.

4. मौर्य काळातील मुलकी व लष्करी प्रशासन व्यवस्था स्पष्ट करा.

10

किंवा

समुद्रगुप्ताच्या जीवन आणि कामगिरीची थोडक्यात माहिती द्या.

5. हर्षवर्धनाचे जीवन आणि कार्य विशद करा.

10

Seat No.	
-------------	--

B.A. – I (Sem. – II) (New) Examination, 2014
Opt. HISTORY (Paper – II)
Shivaji and His Times (1600 A.D-1707 A.D.)

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014
Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

Max. Marks : 50

Instructions : 1) **All questions are compulsory.**
2) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Choose the correct alternative of the following and fill in the blanks : **10**
- 1) The officer of Subha was known _____ in the Swarajya.
a) Kamavisdar b) Sarsubhedar c) Hawaldar d) Subhedar
 - 2) A grain storage of the fort was called _____
a) Mudpakkhana b) Ambarkhana c) Aabadarkhana d) Sharbatkhana
 - 3) $\frac{1}{10}$ the part revenue was known as _____ in the age of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
a) Sardeshmukhib) Bhumikar c) Chataikar d) Chauthai
 - 4) _____ was the Nyayadhish in Ashtapradhan Mandal of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
a) Naro Nilkanth b) Annaji Datto
c) Dattaji Trimbak d) Niraji Ravaji
 - 5) _____ wrote the book of 'Gavagada'.
a) S. M. Pagadi b) T. N. Atre
c) G. S. Sardesai d) G. C. Wad
 - 6) _____ sabha was called in which there were scholar members on Dharmashastra.
a) Gotsabha b) Brahmasabha c) Deshaksabha d) Sthalsabha
 - 7) _____ was the father of Maratha Navy.
a) Chh. Shivaji Maharaj b) Chh. Sambhaji Maharaj
c) Harji Mahadik d) Chh. Rajaram Maharaj

- 8) Land was measured in 1678 by _____
a) Moropant Pingale b) Annaji Datto
c) Ramchandra Trimbak d) Hambirrao Mohite
- 9) Ramchandrapant Amatya wrote _____ book.
a) Aadeshpatra b) Dharmapatra c) Aadnyapatra d) Rajyavyavharkosh
- 10) Chhatrapati Sambhaji Maharaj was coronated with rituals in _____
a) 1681 b) 1683 c) 1685 d) 1687

2. Answer the following in short (**any four**) : **8**
- 1) Rights of Chhatrapati in Civil Administration.
 - 2) Duties of senapati in Ashtapradhan Mandal.
 - 3) Bodyguards of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - 4) Types of Divyas in Judiciary.
 - 5) Types of ship in Shivkal.
 - 6) Big famine of 1630.
3. Write short notes on **any four** of the following : **12**
- 1) Four features of Chhatrapati Shivaji Maharaj's of Forts Administration.
 - 2) The duties of Nyayadhis and Panditrao of Ashtapradhan Mandal.
 - 3) Contribution of Chhatrapati Shivaji Maharaj in Navy.
 - 4) Land Revenue System of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - 5) Religious Policy of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
 - 6) Work of Dhanaji Jadhav.
4. Write answer of **any one** of the following : **10**
- a) State the characteristic of Civil Administration of Chhatrapati Shivaji Maharaj.
- OR
- b) Explain the contribution of Maharani Tarabai in the war of independence of Marathas.
5. Explain the work of Chhatrapati Sambhaji Maharaj in Maratha history. **10**

मराठी रूपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक.

२) उजवीकडील अंक त्या प्रश्नाचे गुण दर्शवितात.

१. योग्य पर्याय निवडून उत्तरे लिहा :

१०

१) स्वराज्यातील सुभ्याच्या अधिकाऱ्यास _____ म्हणत.

अ) कमाविसदार ब) सरसुभेदार क) हवालदार ड) सुभेदार

२) किल्यावरील धान्याच्या कोठारास _____ असे म्हणत.

अ) मुदपाकखाना ब) अबंरखाना
क) आबदारखाना ड) शरबतखाना

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या काळात महसूल उत्पन्नाचा $\frac{१}{१०}$ हिस्सा म्हणजे _____

अ) सरदेशमुखी ब) भूमीकर क) चटईकर ड) चौथाई

४) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या अष्टप्रधान मंडळतील न्यायाधीश _____ हे होते.

अ) नारो नीळकंठ ब) अण्णाजी दत्तो
क) दत्ताजी त्रिंबक ड) निराजी रावजी

५) 'गावगाडा' हा ग्रंथ _____ यानी लिहिला.

अ) एस. एम. पगडी ब) टी. एन. अत्रे क) जी. एस. सरदेसाई ड) जी. सी. वाड

६) धर्मशास्त्रात पारंगत असणाऱ्या सभा-सदांच्या सभेस _____ असे म्हणत.

अ) गोत सभा ब) ब्रह्म सभा क) देशक सभा ड) स्थळ सभा

७) मराठ्यांच्या आरमाराचे जनक _____ याना म्हंटले जाते.

अ) छत्रपती शिवाजी महाराज ब) छत्रपती संभाजी महाराज
क) हरजी महाडीक ड) छत्रपती राजाराम महाराज

८) सन् १६७८ मध्ये _____ यानी जमीणीची मोजणी केली होती.

अ) मोरोपंत पिंगले ब) अण्णाजी दत्तो
क) रामचंद्र त्रिंबक ड) हंबीरराव मोहिते

१) रामचंद्रपंत अमात्यानी _____ हा ग्रंथ लिहीला.

अ) आदेशपत्र

ब) धर्मपत्र

क) आज्ञापत्र

ड) राज्यव्यवहार कोश

१०) छत्रपती संभाजी महाराजांचा _____ साली विधीयुक्त राज्याभिषेक झाला.

अ) १६८१

ब) १६८३

क) १६८५

ड) १६८७

२. खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) :

८

१) मुलकी प्रशासनातील छत्रपतींचे अधिकार.

२) अष्टप्रधान मंडळातील सेनापतीची कामे.

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे शरीररक्षक दल.

४) न्यायव्यवस्थेतील दिव्याचे प्रकार.

५) शिवकालीन जहाजाचे प्रकार.

६) इ. स. १६३० चा थोरला दूस्काळ.

३. खालीलपैकी कोणत्याही चारवर थोडक्यात टीपा लिहा :

१२

१) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या किल्ले प्रशासन व्यवस्थेची चार वैशिष्ट्ये.

२) अष्टप्रधान मंडळातील न्यायाधीश व पंडितराव यांचे कार्य.

३) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे आरमारातील योगदान.

४) छत्रपती शिवाजी महाराजांची जमीन महसूल पद्धत.

५) छत्रपती शिवाजी महाराजांचे धार्मिक धोरण.

६) धनाजी जाधवांचे कार्य.

४. खालीलपैकी कोणत्याही एकाचे उत्तर लिहा :

१०

अ) छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या मुलकी प्रशासनाची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

किंवा

ब) मराठ्यांच्या स्वातंत्र्य लढ्यातील महाराणी ताराबाईंचे योगदान स्पष्ट करा.

५. मराठ्यांच्या इतिहासातील छत्रपती संभाजी महाराजांचे कार्य स्पष्ट करा.

१०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
LINGUISTICS (Opt.) (Paper – II) (New Course)
Introduction to Linguistics

Day and Date : Wednesday, 19-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 3.00 p.m. to 5.00 p.m.

- N. B. :** i) **All questions are compulsory.**
ii) **Figures to the right indicate full marks.**

1. Rewrite the following choosing the correct alternative : **10**

- i) Morphology is a branch of linguistics that deals with the study of _____
a) Sentences b) Words c) Sounds d) Meaning
- ii) The word 'unfriendly' contains _____ morphemes.
a) Two b) One c) Three d) Four
- iii) The word 'bye-bye' is an example of _____
a) Blending b) Clipping c) Acronymy d) Reduplication
- iv) 'Teapot' is an example of _____
a) Affixation b) Conversion c) Compounding d) Blending
- v) There are _____ major word formation processes in English.
a) Three b) Four c) Five d) Seven
- vi) In the word 'drivers', the '-s' is an/a _____ suffix.
a) Derivational b) Inflectional c) Class changing d) None of these
- vii) The term 'antonymy' refers to _____
a) The sameness of meaning
b) The oppositeness of meaning
c) The multiplication of meaning
d) The simplification of meaning

P.T.O.

- viii) The opposite of the word 'legal' is _____
a) Unlegal b) Non legal c) Illegal d) Alegal
- ix) The adjective _____ does not collocate with the noun 'girl'.
a) Beautiful b) Handsome c) Pretty d) Ugly
- x) Semantic features of a 'woman' can be represented in the following way as _____
a) + Human, + Adult, + Male b) + Human, + Adult, – Male
c) + Human, – Adult, + Male d) + Human, – Adult, – Male

2. Answer **any five** of the following :

10

- i) Explain the concept of free and bound morpheme.
- ii) Explain the concept of class changing and class maintaining suffixes.
- iii) What is 'compounding' ? Explain with some examples.
- iv) Explain 'acronymy' with suitable examples.
- v) Define 'polysemy'.
- vi) Explain 'Homonymy' with examples.

3. A) Answer **any two** of the following :

6

- I) Give morphological analysis of the following words :
 - i) Unfriendly
 - ii) Bus drivers
 - iii) Unexpectedly
- II) Identify the morphological process of the underlined words in the following sentences :
 - i) They are unhappy with the decision.
 - ii) He heard the tick-tock of the clock.
 - iii) Seema is watching a T.V. programme.
- III) Identify 'free' and 'bound' morphemes in the following words :
 - i) Unfaithful
 - ii) Anti hero
 - iii) Semiconductors.

B) Answer **any two** of the following :

4

I) Match the antonyms in the following :

A	B
tall	narrow
wide	alive
high	short
dead	low

II) Match the synonyms in the following :

A	B
begin	hide
buy	start
conceal	purchase
tolerate	bear

III) Match the following to get appropriate collocational relations :

A	B
an army	of stars
a gang	of musicians
a band	of thieves
a constellation	of soldiers

4. What is morphology ? Explain the various types of morpheme with the special focus on affixes as morphemes.

10

OR

Write a detailed note on the major and minor word formation processes.

5. Write a full note on antonymy, synonymy and collocations.

10

SLR-L – 97

Seat No.	
-------------	--

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
MARATHI (Optional) Paper – I (Old)
विशाखा – कुसुमाग्रज

Day and Date : Monday, 10-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

- सूचना :** १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

१. बहुपर्यायी प्रश्न :

१०

- १) कुसुमाग्रजांनी कोणता साहित्यप्रकार लिहिला नाही ?
१) नाटक २) आत्मचरित्र ३) कादंबरी ४) कथा
- २) 'विशाखा' या कवितासंग्रहाच्या प्रस्तावनेला वि. स. खांडेकरांनी कोणते शीर्षक दिले आहे ?
१) अर्धदान २) अर्धदान ३) अंतर्धान ४) अंतर्नाद
- ३) कुसुमाग्रज हे _____ कवी म्हणून ओळखले जातात ?
१) फुलामुलांचे २) प्रणयाचे ३) मानवतेचे ४) वाचकांचे
- ४) 'दुर्बळ ! अशीच/खुशाल ओरड/जगावे जगात/कशाला भेकड' या ओळी कोणत्या कवितेतील आहेत ?
१) जालियनवाला बाग २) आगगाडी व जमीन
३) बळी ४) मातीची दर्पोक्ती
- ५) 'स्वामित्व जगाचे अखेर अमुच्या शती' असे कोण उद्गारते ?
१) रमणी २) माती ३) धनवंत ४) सिकंदर
- ६) 'हा काठोकाठ कटाह भरा' असे कवीने कोणाला आवाहन केले आहे ?
१) धुके २) निशाचर ३) सूर्य ४) तारका
- ७) चीन-जपान युद्धात झालेल्या अत्याचाराचे वर्णन कोणत्या कवितेत आले आहे ?
१) गर्जा जयजयकार २) गुलाम ३) विजयोन्माद ४) जा जरा पूर्वेकडे

P.T.O.

- ८) 'आस' या कवितेत वारंवार येणारी ओळ कोणती ?
 १) काढ सखे गळ्यातील, तुझे चांदण्याचे हात....
 २) करि मुक्त विहंगम हा रमणी
 ३) परि स्मरते आणिक करते व्याकुल केव्हा
 ४) प्रवासी, पहा जरा परतून
- ९) 'गुलाम' या कवितेतील चक्र हे कशाचे प्रतीक आहे ?
 १) प्रगती २) मुक्ती ३) अन्याय ४) मानवता
- १०) 'ऋण' या कवितेत कवी कोणाचे ऋण मानतो ?
 १) माता २) कवी ३) मित्र ४) देश
२. थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : १०
- १) 'स्मृति' या कवितेत कवीला कोणकोणत्या गोष्टी व्याकूळ करतात ?
 २) 'काढ सखे गळ्यातील, तुझे चांदण्याचे हात' असे प्रियकर का म्हणतो ?
 ३) 'सहानुभूती' या कवितेत मजूर एका अपंगाची मदत कशी करतो ?
 ४) 'प्रीतीविण' कोणकोणत्या गोष्टी निरर्थक आहेत असे सांगितले आहे ?
 ५) 'किनाऱ्यावर' या कवितेत जीवनाचे कोणते तत्त्वज्ञान सांगितले आहे ?
 ६) 'मूर्तिभंजक' या कवितेतील नायक मूर्ती का फोडतो ?
३. लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन) : १०
- १) 'मातीची दर्पोक्ती' या कवितेतील आशय स्पष्ट करा.
 २) 'उषःकाल' या कवितेतील निसर्ग सौंदर्य उलगडून दाखवा.
 ३) 'लिलाव' या कवितेचे रसग्रहण करा.
४. पुढीलपैकी एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. १०
- १) 'कुसुमाग्रजांची कविता क्रांतीची मशाल पेटवते' या वाक्याची यथार्थता सोदाहरण स्पष्ट करा.
 २) 'विशाखा' तील प्रेमविषयक कवितांचा आढावा घ्या.
५. 'विशाखा' या कविता संग्रहाचे वाङ्मयीन परीक्षण करा. १०

Seat No.	
-------------	--

B.A. (Part – I) (Semester – II) Examination, 2014
URDU (Optional) Paper – I (Old)

- i) Intekhab-e-Urdu Shaeri 1920 ke Baad
ii) Intekhab-e-Urdu Nasr 1920 ke Baad
iii) Urdu Afsana, Inshaiyai Aur Drama

Day and Date : Monday, 10-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

N.B. : i) **All questions are compulsory.**

ii) **Figures to the left indicate full marks.**

10

1. مناسب متبادل چن کر خانہ پُری کیجئے :

- (1) جدائیوں کے زخم دردِ زندگی نے بھر دئے
تجھے بھی نیند آگئی، مجھے بھی _____ آگیا۔
(قرار صبر جبر سکون)
- (2) _____ میں غارتِ گلچین سے جانے کیا گذری
قفس سے آج صبا بے قرار گذری ہے۔
(گلشن چمن گلستان گلزار)
- (3) دیارِ دل کی رات میں چراغاں سا جلا گیا
ملا نہیں تو کیا ہوا، وہ _____ تو دکھا گیا۔
(رُخ رخسار چہرہ شکل)
- (4) ہوئی ہے حضرتِ ناصح سے _____ جس شب
وہ شب ضرور سر کوئے یار گذری ہے۔
(گفتگو بات چیت بحث و تکرار ملاقات)

- (5) ان کی سانسوں میں کی پھنکار تھی
ان کے سینے میں نفرت کا کالا دھواں
(افعی سانپ مار ناگ)
- (6) رات کے جگمگاتے دیکتے بدن
صبح دم ایک دیوارِ _____ بن گئے۔
(رنج الم دکھ غم)
- (7) لیلیٰ کے خطوط _____ کی تصنیف ہے۔
(وجہی سرشار غالب قاضی عبد الغفار)
- (8) مہمان _____ کی نظم ہے۔
(اصغر گونڈوی جگر مراد آبادی مجاز لکھنوی حسرت جے پوری)
- (9) احمد نگر جیل میں مولانا ابو الکلام آزاد نے _____ کے نام خطوط لکھے۔
(حبیب الرحمن خان شیروانی حافظ شیرازی سعدی شیرازی شبلی نعمانی)
- (10) صرف ایک آند کے مصنف _____ ہیں۔
(راجندر سنگھ بیدی پریم چند برج نرائن چکبست کرشن چندر)

10

مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی پانچ)

- (1) خان صاحب کو سات سال کی جیل کیوں ہوئی؟
- (2) بڑھیا کے دل میں کونسی آرزو پیدا ہوئی تھی؟
- (3) مجاز لکھنوی دو گھڑی کیوں شاد ماں ہونا چاہتے ہیں؟

- (4) مایا کے ممکن بنانے پر بابا جی کیوں خوش ہوتے ہیں؟
- (5) مولانا ابو الکلام آزاد کی بیوی کو تبدیلی آب و ہوا کے لئے کہاں بھیجا گیا تھا؟
- (6) اپنے خطوط کو مولانا ابو الکلام آزاد نے دوستوں کے اصرار پر کس عنوان سے شائع کیا؟

10 ۳. مندرجہ ذیل سوالات کے جوابات لکھئے: (کوئی دو)

- (1) ایک نیا خاندان دنیا میں کس طرح بنا لیلئ کے خطوط کی روشنی میں لکھئے۔
- (2) شاکرہ نے عباسی کو کام سے کیوں نکال دیا؟
- (3) جمیل مظہری کی نظم 'پیام' کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

10 ۳. مندرجہ ذیل سوالات سے کسی ایک کا جواب لکھئے:

- (1) افسانہ 'بھولا' کا خلاصہ لکھئے۔
- (2) 'لندن کی ایک رات' کا خلاصہ قلمبند کیجئے۔

10 ۵. مندرجہ ذیل سوال کا جواب لکھئے:

پریم چند کے افسانہ 'جج اکبر' پر نقد و تبصرہ کیجئے۔

SLR-L – 99

Seat
No.

B.A. I (Semester – II) Examination, 2014
KANNADA OPTIONAL (Paper – I) (Old)
Modern Poetry, Drama, Computer Knowledge
(ಭಾವಜೀವಿ - ಗಂಡಸಾದರೆ - ಕಂಪ್ಯೂಟರ್)

Day and Date : Monday, 10-11-2014

Max. Marks : 50

Time : 11.00 a.m. to 1.00 p.m.

೧. ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಒಂದು ಶಬ್ದ/ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಸಮನ್ವಯ ಕವಿ _____
ಅ) ಬೇಂದ್ರೆ ಆ) ಕಣವಿ ಇ) ಚಂಪಾ ಈ) ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ
- 2) ಕಣವಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ಊರು _____
ಅ) ಬೀದರ ಆ) ಸೊನ್ನಲಿಗೆ ಇ) ಧಾರವಾಡ ಈ) ಬೆಂಗಳೂರು
- 3) ಭಾವಜೀವಿ _____
ಅ) ನಾಟಕ ಆ) ಕವನ ಇ) ಕಥೆ ಈ) ಕಾದಂಬರಿ
- 4) ದನ ಕಾಯುವ ಹುಡುಗ _____
ಅ) ನಿಂಗ ಆ) ಬಸವ ಇ) ಶೀನು ಈ) ಇಸೋಪ
- 5) ಗಂಡಸಾದರೆ ? _____
ಅ) ಕಥೆ ಆ) ನಾಟಕ ಇ) ಕಾವ್ಯ ಈ) ಚರಿತ್ರೆ
- 6) ಗಂಡಸಾದರೆ ಕೃತಿಯ ಲೇಖಕರು _____
- 7) ಗಂಡಸಾದರೆ ಕೃತಿಯ ನಾಯಕ _____
- 8) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕಂಡು ಹಿಡಿದವರು _____
- 9) ಮಾನಿಟರ್ ಕೆಲಸ _____
- 10) ನನ್ನ ನೆಚ್ಚಿನ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆ _____

೨. ಬೇಕಾದ ಐದು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಚನ್ನವೀರ ಕಣವಿ ಏಕೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದಾರೆ ?
- 2) ಲಂಬಾಣಿ ಜನರನ್ನು ಕವಿ ಹೇಗೆ ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾರೆ ?

P.T.O.

- 3) ಕಣವಿ ಅವರು ಧಾರವಾಡಕ್ಕೆ ಏಕೆ ಬಂದರು ?
- 4) ರಾಷ್ಟ್ರಭಕ್ತಿ ಎಂದರೇನು ?
- 5) ಗಂಡಸಾದರೆ ನಾಟಕದ ವಸ್ತು ಯಾವುದು ?
- 6) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮೌಸ್ ಕೆಲಸ ಏನು ?

೩.. ಬೇಕಾದ ಎರಡರ ಸಂದರ್ಭ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಬಾಲ್ಯವೆಂಬುವದೊಂದು ಅಳಿಸಲಾಗದ ಪುಟ.
- 2) ಯಾವ ಕಾರ್ಯವೂ ನನಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವೆ.
- 3) ಉಳಿಸು ಅಹಿಂಸಾ ಉಳಿಸು

೪. ಒಂದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

- 1) ಕಣವಿ ಅವರಿಗೆ ಪಟ್ಟಣ ಬೇಸರವೆನಿಸಿದ್ದು ಏಕೆ ?
- 2) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಲಾಭಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.

೫. ಉತ್ತರಿಸಿರಿ.

10

ಕಣವಿ ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬರೆಯಿರಿ.
